Binlerce kategoride milyonlarca PDF kitabı aşağıdaki web sitesinde bulabilirsiniz.
Veya Telegram kanalı üzerinden toplu şekilde indirebilirsiniz.

Ders kitapları, romanlar, çizgi romanlar, KPSS kitapları, YKS TYT AYT kitapları,
kişisel gelişimden maceraya, İngilizce kitaplardan Rusça, Almanca ve diğer dillerde kitaplara,
tarihten siyasete, büyü kitaplarından felsefeye kadar birçok kitap bulunmaktadır.

Web Site: https://1kitap1.com
Telegram: https://t.me/birkitap1

Düzenleyen:bilginDK
2018-07-05

رسالة القدسية

Şeyh Mustafa İsmet Garibullah

- Kuddise Sırruhu -

RİSALE-İ KUDSİYYE

Şerhi ve İzahı

Mahmud USTAOSMANOĞLU

1

Siraç Kitabevi

RİSALE-İ KUDSİYYE

TERCEMESİ

Mahmud USTAOSMANOĞLU

(İsmailağa Camii Em. İmam-Hatibi)

1. Cild

İstanbul - 2000

Bu Risale-i Kudsiyye Tercemesi'nin hazırlanmasında emeği geçen kardeşlerime teşekkür eder, çalışmalarının kabul ve devamını Mevlâ Tealâ'dan niyaz ederim.

Mahmud USTAOSMANOGLU

Yayınlayan:

Siraç Kitabevi

Manyasızade Cad. No:50/2
Çarşamba - Fatih
İSTANBUL
Tel:5327956-5217245

(Her hakkı mahfuzdur. Siraç Kitabevine aittir.)

BASKI
KAHRAMAN NEŞRİYAT LTD.ŞTİ
(ELİF OFSET) İSTANBUL
TEL: (0212) 629 00 01

Cild: Kahraman cild

Muhterem Kardeşlerimiz!

Elinizde bulunan, şerh ve izalu yapılan **RİSALE-İ KUDSİYYE** kitabı Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, konusunda eşi bulunmayan çok kıymetli bir eseridir.

Mustafa İsmet *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri aslen **YANYA'lı** (Balkan yarımadasında halen Yunanistan sınırları içinde bulunan bir şehir) olup doğumu: H. 1216, vefatı: H. 1289 dur.

Yaşadığı devirde, Mevlânâ Halid-i Bağdâdî *(Kuddise Sırruhu)* nun, Mekke-i Mükerreme'deki halifesi olan Abdullah-ı Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Ebû Kubeys dağı üzerinde bulunan dergâhında yetişmiş olup, Şeyh Efendinin vefatından sonra Anadoluya gelerek bir müddet Edirne'de Sultan Camii Şerifinde irşad görevine devam etmiş,

Sonra İstanbul'da müridleri çoğalmış hatta Sultan Abdü'l-Mecid Han kendilerine intisap etmişlerdir. İstanbuldaki müridleri Şeyh Efendinin İstanbul'a gelmesini çok arzu ettiklerinden buraya gelerek, önce Koca Mustafa Paşa tarafında, daha sonra da Fatih-Çarşamba'da, halen kabr-i şerifinin de bulunduğu ve kendi ismiyle anılan **İsmet Efendi Dergâhı**'nı kurup hayatının sonuna kadar da orada hizmete devam etmişlerdir.

Bu kitap hakkında, üstadımız Hacı Mahmud Efendi Hazretlerinin üstadı, son asrın ulemasından, dört mezhep müftisi ve meşayı-ı kiramdan Ahıskalı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: **"Dünyada** (insanların yazdığı kitaplar arasında) **iki kitap vardır ki, itiraz kabul etmez, biri Mesnevî diğeri ise Risale-i Kudsiyye'dir, lâkin Risale-i Kudsiyye şerî ilimleri ihtiva etmesi yönünden daha ağırlıklıdır."** buyurmuştur.

Ayrıca bu manevî yolu Mekke-i Mükerreme'den getirdiği için O'na: **"Büyük Şeyh Efendi"** deyin, buyurmuştur.

Üstadımızın arapça hocası, ulemadan, ders-i âmm Oflu Hacı Dursun Efendi Hazretleri de: **"İsmet Efendi'nin Risale-i Kudsiyyesi, İmam-ı Rabbânî** *(Kuddise Sırruhu)* **nun Mektubat'ının hulasası gibidir."** buyurmuştur.

Üstadımız Hacı Mahmud Efendi *(Kuddise Sırruhu)* da, bu risale hakkında: **"Mektubatın metni gibidir."** buyurmuşlardır.

Meşayıhdan nakledilmiştir ki: "Derviş canı sıkıldığında Risale-i Kudsiyye'den bir sahife okursa ona biiznillah gönül genişliği verilip rahatlar."

Bu kıymetli eser, içinde bulunan farsça ve arapça kelimelerin herkes tarafından anlaşılması mümkün olmayıp, ayrıca şiir vezninde olmasının getirdiği güzellik ve akıcılık bir cihetten de anlaşılmasının zorlaşmasına sebep olmaktadır.

Bazı yerlerinin anlaşılması ise, sadece lügat ilmine dayanmayıp, tevkîfî (müellifin bizzat kendisinden zamanımıza kadar gelen şeyh efendiler tarafından muradedilen mananın açıklanmasına bağlı) olduğundan, bazı himmet sahibi kardeşlerimiz, müellifin, asrımızdaki tek varisi olan Hacı Mahmud Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, mu'tad sohbetlerinin başında:

"Şeriat kenz-i Hak, miftah tarikat (Şeriat, Allah-u Tealâ'nın hazinesidir, anahtarı ise tarikattır)." diye söze başlayarak, Risale-i Kudsiyye'den sırayla izah ettiği beyitleri dikkatlice not etmişler, sonra bu notlar biraraya geldiğinde iki cilt kitap olacak kadar mevzû birikmiştir.

Ayrıca Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, kendi risalesinin kenarına kaydettiği önemli notlar da bu izahlara eklenerek, ehil kimseler tarafından gözden geçirilmiş ve sonunda Hacı Mahmud Efendi Hazretlerine okunarak tasdik ettirilmiştir.

İşte elinizdeki bu birinci cilt, 15 bab, 179 beyti ihtiva etmekte olup meraklılarına Mevlâ Tealâ'nın tevfiki ile arzedilmiştir.

Mevlâ Tealâ'dan niyazımız, bu eseri bütün müslümanlara, özellikle manevi yolun saliklerine faydalı kılarak zevk alıp manevî perdelerden kurtulmalarına vesile yapması ve en kısa zamanda ikinci cildini hazırlamaya bizleri muvaffak kılmasıdır.

4-Cemaziyel Evvel-1421 4-Ağustos-2000

Siraç Kitabevi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد
وآله وصحبه اجمعين .

RİSALE-İ KUDSİYYE TERCEMESİ

1. BAB

Risale-i Kudsiyye'nin "Eûz-ü Besmele, Hamdele ve Salvele" si beyanındadır.

(Beyt - 1)

صِغْنْدِمْ ذَاتِ حَقَّه كَلْ كِيدَه لِمْ هَمَانْ سَيْرِ الى اللّٰهْ كَلْ ايدَه لِمْ
يُوجَه دَرْكَاهِنَه يُزْلَرْ سُورَه لِمْ غَرِيبِزْ كِيمْسَه مِزْ يُقْدِرْ دِيِيه لِمْ
بُو وَارِلْقْدَانْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ عَزِيزْ سَيْرِ الى اللّٰهْ كَلْ ايدَه لِمْ

Allah dostları bir işe: Eûzu, Besmele, Hamdele ve Salvele ile başlardı. Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri de Risale-i Kudsiyye'sinde böyle yapmıştır.

« صِغْنْدِمْ ذَاتِ حَقَّه كَلْ كِيدَه لِمْ »

"Sığındım Zat-ı Hakk'a gel gidelim"

"Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Zatına sığındım."

Sığındım: Kelimesi türkçedir. Arapçası (عُذْتُ) dür. Ve masdarı (عَوْذًا) ve (عِيَاذًا) gelir. Bu masdarlar iltica etmek, korunmak, ecir talep etmek, yardım istemek manalarında kulanılır.

Sığınmak iki şekilde olur: Bir maddî varlıklara -yani yaratılanlara- sığınmak vardır. Meselâ bir gurup çocuk oynarken içlerinden bir tanesi diğerlerini kızdırıp sonra, korkudan anne veya babasının yanına koşsa, bu bir sığınmadır.

Ya da bir insan bir ağacın arkasına saklansa veya eve girip kapıyı kilitlese bunların hepsi sığınmadır. Bir de mânen sığınmak vardır, bu sığınma Allah-u Tealâ Hazretlerine olur.

Zat-ı Hakk'a sığındım: demek: "Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Zatına sığındım." demektir.

Sığındım, kelimesinde fiil fail bir aradadır.

Zat-ı Hak da mefuldür.

Bu şekilde yanyana gelen kelimelere nahiv ilminde terkib-i izafî denir. Birinci kelime muzaf ikincisi muzafun ileyh'tir. Zat-ı Hak'ka diye okunan bu terkip Türkçe de: "Hakk'ın zatına" diye okunur. Beytullah, Abdullah, İbn-ü Ahmet gibi kelimeler de "Zat-ı Hak" gibi birer terkiplerdir.

Dil ilimleri her lisanda vardır. Dil ilimlerini de Allah-u Tealâ Hazretleri yaratmıştır. Dil ilimlerine arapçada "Sarf" ve "Nahiv" denir.

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin kelâmı olan Kur'an-ı Kerim'de sarf ve nahiv ilimlerindeki bütün kurallar en güzel ve en iyi şekilde kullanılmıştır. İnsanlar bunları zamanla bularak kitaplara geçirmişlerdir. Bu ilim, dinî ilmleri öğrenmeye vesile olduğundan çok kıymetlidir.

Telefon ve telgraf da dil ilimleri gibidir. Bunları da Allah-u Tealâ yaratmıştır. Sonra da bir bir kullarına bulduruyor. Elektrik te böyle. Daha neler varsa hepsini Allah-u Tealâ yarattı. Kullar bunları kendilerine mal etmesinler, edebi terketmesinler.

Anlatıldığına göre bir medrese talebesi vefat etmiş, gömülmüş, kendisine telkin verilmiş, ve onu gömen cemaat geri dönmüş. Münker-Nekir melekleri gelip talebeye: (مَنْ رَبُّكَ) **Rabbın kimdir?** diye sormuşlar. Talebe de: (مَنْ) **mukaddem haber** (رَبُّكَ) **muahhar mübteda** diye cevap vermiş.

Melekler, Alîm (ziyade bilici) olan Allah-u Tealâ Hazretlerine gidip: "Ya Rabbi bu ne diyor." diye sormuşlar. Allah-u Tealâ Hazretleri de meleklere:

"Benim kularım benim kelâmımı anlamak için bir takım kâideler öğrenirler, bu da onlardandır, söylediği doğrudur, ona dokunmayın." buyurmuş. Bakınız "iki kelimeden birinin mübteda, diğerinin haber" olduğunu söylemesi: "Rabbim Allah'tır" demek yerine geçti.

"Sığındım Zat-ı Hakk'a gel gidelim" demekle,

Mustafa İsmet Garibullah (Büyük Şeyh Efendi) *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: « اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ » dediğini ifade ediyor.

Eûzü billah, mahlûktan hâlika dönüştür.

Hayırların hasıl olması, bütün belâların defolması hususunda ve nefislerin ihtiyaçlarında tam zengin olan Allah'a sığınmaktır. Ve bunda (فَفِرُّوا اِلَى اللهِ) **"Allah'a kaçın."** ayet-i kerimesinin sırrı vardır.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şöyle yazmıştır:

قَالَ الْاِمَامُ اَبُوالْقَاسِمِ عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ هَوَازِنِ الْقُشَيْرِيُّ نَفَعَنَا اللهُ تَعَالَىٰ بِهِ: سَمِعْتُ الْاُسْتَاذَ اَبَا عَلِيِّ الدَّقَّاقَ يَقُولُ: خَرَجَ دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمًا اِلَىٰ بَعْضِ الصَّحَارَىٰ مُنْفَرِدًا، فَاَوْحَى اللهُ تَعَالَىٰ اِلَيْهِ: « مَالِي اَرَاكَ يَادَاوُدُ وَحْدَانِيًّا ؟ » فَقَالَ: اِلٰهِي اَسْتَاْثِرُ الشَّوْقَ اِلَىٰ لِقَائِكَ عَلَىٰ قَلْبِي فَحَالَ بَيْنِي وَبَيْنَ صُحْبَةِ الْخَلْقِ. فَاَوْحَى اللهُ تَعَالَىٰ اِلَيْهِ: « اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ! فَاِنَّكَ اِنْ اَتَيْتَنِي بِعَبْدٍ آبِقٍ اُثْبِتُكَ فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ جَهْبَذًا » انتهى

İmam Ebu'l-Kasım Abdül Kerim ibni Hevâzen el- Kuşeyrî *(Kuddise Sırruhu)*, Üstad Ebu Ali ed-Dekkak *(Kuddise Sırruhu)* nun şöyle buyurduğunu işittiğini nakletmiştir:

"Bir gün Davud *(Aleyhisselâm)* tek başına bazı sahralara çıkmıştı Allah-u Tealâ ona: 'Ey Davud! Seni niçin yalnız görüyorum." deyince,

O: 'Ey İlahım! Kalbime sana kavuşma aşkını (Seninle beraber tenhada olmayı) tercih ediyorum, bu aşk, benimle insanların beraberliğin arasına girerek engel oldu.' diye cevap verince,

Allah-u Tealâ ona: **'İnsanlara geri dön, şüphesiz ki sen bana kaçak bir kulumu getirirsen seni Levh-i Mahfuz'da CEHBEZA (iyiyi kötüden ayıran mütehassıs, akıllı, büyük âlim) olarak yazarım.'** diye vahyetti." (Burada nihayet buldu).

Ayrıca burada Mevlâya yaklaşmaya âcizlikten başka bir vesile olmadığına da işâret vardır. Hakiki acizliği anlamak, idrak etmek de makamların en nihayetidir (yükseklik bakımından sonudur).

Kul (insan), eûzü diyerek günah kapılarını kapatır. "Besmele" çekerek taat kapılarını açar. Ariflerin istiâzesi (sığınması) Allah *(Celle Celalühü)* dan gayrısını görmekten ve kesretin (çokluğun) kendisine hicap (perde) olmasındandır.

Hakiki istiâze sırf söz ile olmaz, onda kalp huzuru ve sözün hâle ve fiile uygun olması lâzımdır. Lisan: "Eûzü billah" derken, hâl ve fiil (أَعُوذُ بِالشَّيْطَانِ) **"Şeytana sığındım."** dememelidir. Kalbin huzur bulması da şu ayet-i kerimede buyurulduğu üzere ancak zikir ile mümkündür.

« اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (٢٨) »

"Agâh olunuz! (Biliniz ki!), kalpler ancak **Allah'ın zikri ile mutmain olur** (sukûnet bulur)." *(Rad Suresi:28)*

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, kabiliyetli bir müridi olan Ali Sırrı Şem'ullah *(Kuddise Sırruhu)* ya yazmış olduğu mektupta zikir şöyle anlatılmaktadır.

« وَالْمُرَادُ عَنِ الذِّكْرِ عِنْدَ كُلِّ اَهْلِ اللّٰهِ الْاِقْبَالُ اِلَى اللّٰهِ وَالْاِعْرَاضُ عَمَّا سِوَى اللّٰهِ بِطَرِيقِ اسْتِهْلَاكِ الْقَلْبِ بِمُلَاحَظَةِ ذَاتِ اللّٰهِ بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ وَلَا بِالْكُنْهِ »

"Bütün evliyaullah'a göre zikirden murad, şekilsiz ve misilsiz olarak Allah'ın *(Celle Celalühü)* **Zatını düşenerek kalbin helâk olması** (eriyip gitmesi) **suretiyle Allah'a** *(Celle Celalühü)* **yönelmek ve masivadan** (Allah'dan başka her şeyden) **yüz çevirmektir."**

Zikir işte budur. Herşey arkaya atılacak. İnsan bunu tam becerirse, ne şeytan ne de nefis kendisine tesir edemez. Mevlâya böyle yönelmeyi tarikat ehli bilir.

Onlar, Mevlâ'yı zikr ede ede Allah'a yönelir ve yaklaşırlar. O yönelmede ilerledikçe sâlik (tarikat ehlin) in nazarında dünya ve ahiret yok olur, hatta kendi varlığını bir varlık bilmez. Onun için şeytan ona yaklaşamaz, nefsi de etki edemez.

Şeytan ateşten yaratılmıştır. Nurun yanında ateş yok olur. Bundan sebep mümin sırattan geçerken cehennem şöyle diyecek:

« جُزْ يَامُؤْمِنُ فَقَدْ اَطْفَأَ نُورُكَ لَهَبِى »

"Geç ya mümin! Muhakkak senin nurun benim ateşimi söndürdü."

İnsan evvela Esma, Sıfât sevgisine tutulur. Nasıl? Meselâ Mevlâ sana iyilik etti diye O'nu seversin. Sonra bu unutulur, Mevlâ'nın yalnız kendisi kalır.

Kul Mevlâ'ya sığınmakla sanki Mevlâ'nın kucağına sığınıyor. Bu ifadeler mecazîdir. Akla yaklaştırmak içindir. Eğer Mevlâ'ya sığınırsan seni şeytan bulamaz, yoksa camide de, Mekkede de olsan bulur.

Mekke'de bir kardeşimize ders yaparken zuhurat oldu. Manada görüyorki, adamın birinin elinde bir çuval var çuvalın içine cinleri hamsi gibi doldurmuş. Adam diyor ki: "Bu cinleri bütün insanlara musallat edeceğim."

Kardeşimiz: "Birşey yapamazsın." diyor. Adam da çuvalı açıp cinleri dağıtıyor. Ders yapanın her tarafını cinler kuşatıyorlar. "Bir rabıta yaptım hepsi gitti." diyor. Tarikat düşmanları rabıtayı hafife alıyorlar. Rabıta biiznillah cinleri defeder. Onun için kimse rabıtadan şüphe etmesin, rabıta en büyük kaledir, içine giren kurtulur.

Şu ayet-i kerimede de Mevlâ Teâlâ şöyle buyurmaktadır.

« وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلاً (٨) »

"Rabbinin ismini zikret ve bütün mahlûkattan son derece kesilmekle ona yönel." *(Müzzemmil Suresi:8)*

Bir taraftan kalbinde çarşıdaki kargaşalıklar gibi çeşitli vesveseler ve düşünceler varken, bir taraftan da "Allah", "Allah" diyorsan, bu, *gafletle* zikir olur. Allah'ı kalpteki vesvese ve düşünceleri atarak zikretmelidir.

Peki zikr etmeyince ne oluyor? Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

﴿ وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ (٣٦) ﴾

"Her kim Rahman'ın zikrinden göz yumarsa (yüz çevirirse) biz ona şeytanı musallat ederiz. Artık o (şeytan), onun yakın arkadaşı olur." *(Zuhruf Suresi:36)*

Her belâ, her günah zikirsizlik (Allah'ı unutmak) tan ileri geliyor. İmam-ı Gazali *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: **"Bir lâhza dahi zikirden boş kalanı, yumurtanın beyazının, sarısını kaplaması gibi şeytan kaplar ve o zaman şeytan ona ne olsa yaptırır."** buyuruyor.

Allah'ı niye unutuyoruz? Unutmaya hakkımız var mı?

Bir beyitte:

﴿ گر زمان غافل از رحمٰن شوی اندر آن دم همدم شیطان شوی ﴾

"Eğer bir zaman Rahman'dan gafil olursan, o zaman da şeytanın arkadaşı olursun." denmiştir.

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki: Allah-u Tealâ bana cin alemini gösterdi, her taraf cinlerle doluydu, her cinin başında da bir melek matraka (sopa) ile bekliyordu. Cin bir insana zarar vermek isteyince o melek matraka ile cine vuruyor. Ancak Allah-u Tealâ cinin kime musallat olmasını istiyorsa ona vurmuyor.

Zuhruf suresinde Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

﴿ حَتّٰى اِذَا جَآءَنَا قَالَ يٰلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ (٣٨) ﴾

"Ne zaman ki kâfir kıyamet gününde bize geldiğinde, şeytanına hitaben: 'Keşke seninle benim aramda şarkla garb arası kadar uzaklık olsaydı, sen ne kötü arkadaşsın.' diyecek." *(Ayet38)*

İkisi bir ipe bağlı olarak Mevlâ'nın huzuruna gidecekler, Mevlâ Tealâ onlara şöyle buyuracak:

﴿ وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَلَمْتُمْ اَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ (٣٩) ﴾

"Asla size söylediğiniz söz menfaat vermez. Çünkü siz nefsinize zulmettiniz. Muhakkak ki siz azabta ortaksınız." *(Ayet:39)*

Allah-u Tealâ unutuldu Ama Allah-u Tealâ bizi unutsaydı helâk olurduk. Zikri terketmekten neler meydana gelir neler.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor:

« اِنَّ عِفْرِيتاً مِن اَلْجِنِّ تَفَلَّتَ عَلَيَّ اَلْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ اَلصَّلاَةَ فَاَمْكَنَنِيَ اللهُ مِنْهُ فَاَرَدْتُ اَنْ اَرْبِطَهُ اِلىٰ سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي اَلْمَسْجِدِ حَتّىٰ تُصْبِحُوا وَتَنْظُرُوا اِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ قَوْلَ اَخِي سُلَيْمَانَ: ﴿رَبِّ اغْفِرْلِي وَهَبْ لِي مُلْكاً لاَ يَنْبَغِي لِاَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾

"Dün gece şeytan bana musallat oldu az kaldı benim namazımı bozacaktı, onu yakaladım mescid direklerinden bir direğe bağlamayı, hatta sabahlayınca hepiniz ona bakarsınız istedim. (Seni arap çocukları taşlasın dedim). O zaman kardeşim Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın sözünü hatırladım."

"Ya Rabbi bana öyle bir mülk ver ki, benden sonra kimseye lâyık olmasın." *(Sad suresi:35)*

Onun için Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şeytanı bağlamadı. Eğer bağlasaydı Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın sözü kırılmış olacaktı.

Risale-i Kudsiyye'yi okuyunca anlayabiliyor muyuz, anlatabiliyor muyuz? Yalnız lugat manasını bilseniz de, aferin. Emek eden anlar, emek etmeyen anlamaz.

"Herkim ederse emek, o akibet bulur yemek.
Etmezsen emek, bulmazsın yemek."

Bu makamda Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **şu hadis-i şerifleri yazmıştır:**

وَ فِی الْحَدِیثِ: « مَنْ کَانَ لِلّٰهِ کَانَ اللّٰهُ لَهُ »

Hadis-i Şerifte (şöyle gelmiştir): **"Her kim Allah için olursa, Allah'da onun için olur.** (Allah'a sığınanı Allah korur)."

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: « مَنْ کَانَ یُحِبُّ اَنْ یَعْلَمَ مَنْزِلَتَهُ عِنْدَ اللّٰهِ تَعَالٰی فَلْیَنْظُرْ کَیْفَ مَنْزِلَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عِنْدَهُ فَاِنَّ اللّٰهَ تَعَالٰی یُنْزِلُ الْعَبْدَ مِنْهُ حَیْثُ اَنْزَلَهُ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ »

"Herkim, Allah katındaki mertebesini bilmek isterse, Allah-u Tealâ'nın, kendisi yanındaki yerine baksın, Çünkü kişi Allah'a ne kadar değer verirse Allah'da ona o kadar değer verir." *(Risâle-i Kuşeyriye, Sh. 110)* (Bu hadis-i şerifler, Allah-u Tealâ'ya sığınma makamına işaret etmektedirler). (Burada nihayet buldu).

« هَمَانْ سَیْرِ اِلَی اللّٰهْ کَلْ اِیدَه لِمْ »

"Hemen seyr-i ilallah gel idelim."

Seyr: Hareket etmek demektir. Sülûk ise, yola gitmek, ilerlemektir. İkisi de ilmin, bilginin ilerlemesidir. Maddenin (cesedin) hareketi değildir.

Tasavvufda seyr-i sülük, tarikat yoluna intisab ederek (az yemek, az içmek, az uyuyup, az konuşmak gibi) riyazetle ve manevi vazifelerle meşgul olmak suretiyle, sâlikin (Allah yolcusunun) Mevlâ ile kendi arasındaki perdeleri aşmak için yaptığı bir hareket-i ilmiyeden ibarettir ki, dört türlü seyir (yürüyüş) vardır:

1. Seyr-i İlallah,
2. Seyr-i Fillah,
3. Seyr-i Anillah,
4. Seyr-i Fil eşya.

İmam-ı Rabbani müceddid-i elf-i sani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Mektûbat isimli eserinin 144. mektubunda bu seyirleri şöyle izah etmektedir:

Seyr-i İlallah demek; aşağı bilgilerden yüksek bilgilere ilerlemek, ilimde durmadan yükselmektir. Böylece mahlûk (yaratılan) lara aid herşey bilindikten sonra, Allah-u Telâlâ'nın ilmine kadar varılır. Bu bilgiler başlayınca mahlûkata aid bilgilerin hepsi unutulur. Bu hâle **FENA** denir.

Seyr-i Fillah demek; Allah-u Telâlâ Hazretlerinin isimleri, sıfatları, şuûn (şan) ve itibarları, takdisat ve tenzihatı mertebelerinde ilmin ilerlemesi demektir.

Böylece bir ibare ile anlatılamayan, bir işaretle bildirilemeyen, bir isim verilemeyen, bir kinaye ile söylenemeyen, hiçbir alimin bilemediği, hiçbir idrak sahibinin anlayamadığı bir mertebeye varılır. Bu seyre de **BEKA** denir.

Seyr-i Anillah: Bu da ilmin hareketidir. Yüksek bilgilerden, aşağı bilgilere inilir. Böylece gerisin geri mümkinâta (yaratıklara) dönülür. Bütün vücup mertebelerinin bilgilerinden inilir.

Bu seyri yapan ârif Allah ile (beraber olduğu halde) Allah'ı unutur (gibi görünerek insanları irşadla uğraşır). Allah ile Allah'tan döner. İşte bu zât, hem bulup hem kaybeden, hem kavuşup hem ayrılan, hem yakın hem uzaktır.

Bundan sonra, **Seyr-i Fil eşya başlar;** Bu seyirde ise birinci seyirde kaybolup giden, eşyanın bütün ilimleri yavaş yavaş ele geçer. Bu dördüncü seyir birinci seyrin karşılığıdır. Üçüncü seyirde ikinci seyrin karşılığıdır.

Seyr-i İlallah ile Seyr-i Fillah, velâyeti (veliliği) elde etmek içindir. Bu makam Fena ve Bekâdan ibârettir.

Seyr-i Anillah ve Seyri-i Fileşya ise davet makamını elde etmek içindir. Bu makam ise, aslında peygamberlere mahsustur."

Bahsedilen bu seyirler insandaki lâtifelerle yapılır. Latifeler âlem-i sagir olan insanın parçalarıdır. İnsan ruh ve beden olmak üzere iki şeyden müteşekkildir. Ruh, âlem-i emirden, beden ise âlem-i halk'tandır.

Âlem-i emrin 5 letâifi vardır. Bunlar, Kalp, Ruh, Sır, Hafi ve Ahfa'dır. Allah-u Teâlâ bunları, "Kün" (ol) emriyle halk etmiş (yaratmış) tır. Bunlar madde âleminden değildir. Bu lâtifelerin insan vücudunda bağlı kılındığı yerler şunlardır.

Kalp : Sol göğsün altında

Ruh : Sağ göğsün altında

Sır : Sol göğsün üstünde

Hafi : Sağ göğsün üstünde

Ahfa : Göğsün ortasındadır.

Âlem-i *Halk*'da beş lâtifeden ibarettir. Dördü anasır-ı erbaa dediğimiz: **Su, Hava, Toprak, Ateştir.** Beşincisi ise: **Nefs-i Natıka**'dır.

Bu letâiflerin asılları âlem-i kebirdedir. Âlem-i kebir büyük âlem demektir ki, insandan başka olan herşeydir.

Bir sâlikin (tasavvuf yolcusunun) latifelerinin bu âlemden başlayıp arşın fevkine (üstüne) kadar yükselmesi olan seyr-i ilallah'tan maksat; masivanın (kul ile Mevlâ arasına giren düşüncelerin) gayr ve gayriyyetin (yabancıların ve kulun Allah'a olan yabancılığının) ortadan kaldırılmasıdır.

Mevlâ'nın fazl-ı keremiyle mâsiva, sâlikin nazarından tamamen kalkıp Allah'tan gayrıyı görmekten bir nam ve nişan kalmayınca fenafillah tabir edilen manevi rütbe hasıl olmuş olur ve böylece seyr-i ilallah tamamlanır.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, insanoğlunun en hayatî meselesi olan bu seyr-i süluk işinin öneminden dolayıdır ki "Hemen seyr-i ilallah gel edelim" buyuruyor.

Herkese sesleniyor: "Gelin Allah'a gidelim." diye. Gelmezseniz gidemezsiniz, geleceksiniz ki gidebilesiniz. "Hemen seyr-i ilallah gel edelim" daima, durmadan Allah'a dek yürüyelim demektir.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şöyle yazmıştır:

اِعْلَمْ اَنَّ السَّيْرَ اِلَى اللهِ تَعَالَىٰ وَهُوَ الْمُسَمَّىٰ بِمَقَامِ الْمُشَاهَدَةِ وَالْمُعَايَنَةِ هُوَ اٰخِرُ دَرَجَاتِ السَّالِكِينَ وَاَوَّلُ دَرَجَاتِ الْعَارِفِينَ الْوَاصِلِينَ فَمَرَاتِبُ سَيْرِ السَّالِكِ السَّائِرِ اِلَيْهِ تَعَالَىٰ تَنْتَهِي بِالْوُصُولِ اِلَىٰ مَقَامِ الْمُعَايَنَةِ وَبَعْدَ انْقِطَاعِ سَيْرِهِ اِلَيْهِ يَبْتَدِي السَّيْرُ فِي اللهِ وَهُوَ لَا يَنْقَطِعُ اَبَدًا وَلَا يَنْتَهِي *

"Bilki Seyr-i İlallah müşahede ve muayene (Allah-u Tealâ-yı görür gibi olma) makamı diye isimlendirilen mertebedir.

Bu makam, saliklerin (henüz manevi yola başlayanların) derecelerinin sonu, vasıl olan (ulaşmış olan) ariflerin derecelerinin ise ilkidir. Manevî bir yürüyüş ile Allah-u Tealâ'ya yürüyen salikin seyri (yürüyüşü) muayene makamına ulaşmakla son bulur. Bu yürüyüş bittikten sonra, Seyri Fillah başlar ki, bu ebediyyen kesilmez ve son bulmaz. *(Haşiye-i Şeyhzade, 1/79)*

قَالَ الْمُحَقِّقُونَ: اَلسَّفَرُ اِلَى اللهِ لَهُ نِهَايَةٌ ، وَاَمَّا السَّفَرُ فِي اللهِ فَاِنَّهُ لَا نِهَايَةَ لَهُ وَاللهُ اَعْلَمُ *

Muhakkikler demişlerdir ki: Allah-u Tealâ'ya olan yolculuğun sonu vardır. Allah-u Tealâ'da olan yolculuğun sonu yoktur." *(Fahru'r-Razî:106)* (Burada son buldu)

« يوجه درگاهنه يزلر سورەلم »

"Yüce dergâhına yüzler sürelim."

"Yüce kapısının eşiğine (Mevlâ'nın huzuruna) yüzler sürelim."

Yûce: Yüksek demektir.

Dergah: Kapı, eşik, tekke ve sığınılacak yer manalarına gelir.

Nasıl yüz süreceğiz:

« غريبز كيمسەمز يقدر دييەلم »

....

"Garibiz kimsemiz yoktur diyelim."

"Diyelim ki garibiz, kimsemiz yoktur."

Garib: Kimsesiz, zavallı ve vatanından uzak, demektir.

Biz garip değiliz, oğlumuz var, kızımız var derseniz, peki kabirde kimimiz var? Meselâ bir şiddetli zelzele olsa, kızında, oğlunda hepsi bir anda gider.

Bizler kolay aldanıyoruz. Aslında hepimiz birer garibiz. Nasıl mı garibiz? Mevlâna Celâleddin-i Rumî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin şu dörtlüğü bizlere bunu açıklar:

« اَلرُّوحُ مِنْ نُورِ عَرْشِ اللّٰهِ مَبْدَؤُهَا وَتُرْبَةُ الْاَرْضِ اَصْلُ الْجِسْمِ وَالْوَطَنِ

اَلرُّوحُ فِي غُرْبَةٍ وَالْجِسْمُ فِي وَطَنٍ فَارْحَمْ غَرِيبًا كَائِبًا نَازِحَ الْوَطَنِ »

"Ruhun mebdei (başlangıcı), **Allah'ın Arş'ının nurundandır. Yerin toprağı ise, cismin aslı ve vatanıdır. Ruh gurbettedir, cisim** (beden) **vatanındadır. O hâlde** (Ya Rab!) **Garip, mahzun ve vatanından uzak olan ruha merhamet et."**

Mevlâna Celâleddin-i Rumî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Mesnevî isimli eserinin ilk beyitlerinde de şöyle buyuruyor:

« بِشْنَوْ اَزْ نَيْ چُونْ حِكَايَتْ مِيكُنَدْ اَزْ جُدَايِ هَا شِكَايَتْ مِيكُنَدْ »

"Dinle neyden nasıl hikâye etmede. Ayrılıklardan şikâyet etmede." Neyden maksat arif olan insandır. Ruhanî âlemden ayrılıp, dünyada bulunmasından şikâyet etmektedir.

« كَزْ نَيِسْتَانْ تَامَرَا بُبْرِيدَه اَنْدْ اَزْ نَفِيرِمْ مَرْدُ وَ زَنْ نَالِيدَه اَنْدْ »

"Kamışlıktan beni kestiklerinden beri. Benim feryadımdan erkek ve kadın ağlayıcıdır." Kamışlıktan maksat: Ruhlar âlemidir.

Arif olan der ki: "Mevlâ Teâlâ Hazretleri sünnetullah gereği beni âlem-i ervahtan, ayırarak dünyaya gönderdiğinden beri sesimden ve figânımdan kadın ve erkek ağlar.

Ney ayrıldığı kamışlığı istiyor da, oraya dönmek için feryad ediyor. Hani biz niye feryad etmiyoruz? Çünkü biz dünyayı sevdik. Allah *(Celle Celalühü)* kurtarsın.

« بو وارلقدان كچوب حقّه كيده لم »

"Bu varlıktan geçip Hakk'a gidelim"

"Bu varlık (kendi vasıflarımız) dan geçip Hakk'a gidelim."

Kul, nefis ve şeytanla cihad ederek öyle bir makama gelir ki orada artık kendi vasıflarından hiçbirşey görünmez olur, varlığını dahi unutur, dünya ile ilgisi kesilir, tamamen Mevlâ'ya yönelir, Fena Fillah olur. Bu ölmeden evvel ölmektir.

Fakat bu hal, ancak bunu yaşayanlar ve buna kavuşanlar tarafından bilinir. Sair insanların bunu anlamaması böyle bir şeyin olmadığı anlamına gelmez.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: **"Bu varlıktan geçip Hakk'a gidelim."** diyor.

Bizde sahip olduğumuz, bütün malımızdan, mülkümüzden, yüzüklerden, küpelerden, bileziklerden, hatta kendimizden geçelim.

Çünkü bunların hiçbiri bizim değil. Erzincan'a ne oldu hepimiz biliyoruz. Bir zelzele ile şehir yerle bir oldu. Pekçok insan öldü. İmanı olanlar kurtuldu şehit oldu. Gerisine bir şey diyemeyiz, biz karışmayız. Bir de Azerbaycan'ı düşünün. Bosna-Hersek'i düşünün. Ne vak'alar oluyor.

Bazan bir mürid geliyor. Dersimi yapamıyorum diyor. Ben de ona diyorum ki: "Erzincan'ın, Azerbaycan'ın, Bosna-Hersek'in başına gelenler mi daha zor, yoksa senin tarikat dersinde tesbih çekmen mi daha zor?"

"Onların başına gelen daha zor" diye cevap veriyor. Ben de ona: "O zaman ne kadar zorlanırsan zorlan, otur, dersini yap" diyorum. Allah Teâlâ Hazretleri buyuruyor: "Ya şeriatımı, tarikatımı yaşayacaksınız, ya da belâlarımı alacaksınız." İkisini de almıyoruz derseniz, Allah Azimüşşan size ikisinden birisini aldırır. Dünyada şeriat yaşanmazsa Allah Teâlâ Hazretleri dünyada belâları verir. Ahiretteki azab ise ayrı.

Eğer şeriat ve tarikat ehli olursanız, size toz konmadan yaşarsınız, sonunda da imanla ölürsünüz. Aksi takdirde kayadan kayaya çarpılırsınız. Tıpkı derinin tabakhanede çarpıldığı gibi. Bu işin sorumluluğunu ciddi tutalım. Ama kendimize güvenmek de yok, hepsi Allah'ın *(Celle Celalühü)* izni ile olacaktır.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu ayetleri yazmıştır:**

« لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّوْنَ (٩٢) »

"Sevdiklerinizden infak etmedikçe asla birr'e (takvaya, iyiliğe) **ulaşamazsınız."** *(Âli Imran Suresi:92)* (insanın en sevdiği şey kendi nefsidir. Sevdiklerinden vermedikçe takva makamına ulaşamıyorsa kendi varlığından geçmeden Allah-u Tealâ'ya nasıl ulaşacak).

« وَ قَالَ اِنِّي ذَاهِبٌ اِلٰى رَبِّي سَيَهْدِيْنِ (٩٩) »

"(İbrahim *(Aleyhisselâm)* **) dedi ki: 'Şüphesiz ki ben Rabbime gideceğim muhakkak ki O beni hidayet edecektir."** *(Saffât Suresi:99)* (Bu ayet-i celilede, Mevlâ Tealâ'ya manen gitmekten ibaret olan Seyri İlallah makamına işaret etmektedir).

« ... وَ جَاهِدُوْا فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ ... (٧٨) »

"Allah (uğrun) **da hakkıyla cihad edin. O sizi seçmiştir."** *(Hac Suresi:78)*

(Bu ayet-i celilede, Seyr-i Fillah makamında tarikata çalışmaya ve tarikat ehlinin bu işe seçildiğine işaret etmektedir). (Burada son buldu).

« عَزِيْزْ سَيْرِ اِلَى اللّٰهْ كَلْ اِيدَه لِمْ »

"Aziz seyr-i ilallah gel edelim."

"Aziz kardeşim gel Seyr-i İlallah edelim."

Azîz: Ulu ve Kavi demektir. Burada ise, şerefli kardeşim demektir.

Seyr-i İlallah: Latâiflerimizin bu âlemden Arş'ın üstüne kadar olan manevî yürüyüşüdür.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu musrasında da kulları, **Seyr-i İlallah**'a davet ediyor.

-- - --

(Beyt - 2)

خُدَا اِسْمِ جَلَالِيلَه چُو دَسْتُورْ دِيلَه دِمْ بَدءْ اِيدَمْ تَا اِيدَه مَنْصُورْ
رِسَالَمْ نَفْعِلَه هَمْ اُولَه مَنْشُورْ بُو كَمْتَرْ عَشْقِنَه چُونْ اُلْدِى مَجْبُورْ
بُو بَارْلِقْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ عَزِيزْ هَمْ سِيرْ فِى اللّٰهْ كَلْ اِيدَه لِمْ

« خُدَا اِسْمِ جَلَالِيلَه چُو دَسْتُورْ »

"Hudâ İsm-i Celâliyle çü destur"

"Allah'ın İsmi Celâli ile müsaade istedim."

Bu, « بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ » diyerek yazmaya başladım, demektir.

Huda: Kelimesi, farsçadır. Allah'ın ismine denir.

İsm-i Celâl de Allah'ın ismidir. Buna Lâfza-i Celâl, İsm-i Zat, Lâfzatullah da denir. Allah-u Tealâ'nın, lütuf olarak tecellisine Cemal dendiği gibi, kahr olarak tecellisine de, Celâl adı verilir.

Çü: Çünkü demektir.

Destûr: Müsaade istemektir.

Bir işe başlanırken « بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ » ya da kısaca « بِسْمِ اللّٰهِ » denir. Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz buyuruyor ki:

« كُلُّ اَمْرٍ ذِى بَالٍ لَا يُبْدَأُ فِيهِ بِبِسْمِ اللّٰهِ فَهُوَ اَبْتَرُ »

"Şeref sahibi olan hangi iş ki, besmele ile başlanmadı; o noksandır."

Cebrail *(Aleyhisselâm)* peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimize vahiy getirdiği zaman ilk olarak: « بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ » derdi.

Asr-ı saadeti yaşamış olan sahabe-i kiram besmele inmediğinde bir surenin bitmediğini bilirlerdi. Besmele-i Şerif indiği zaman surelerin arasını ayırdığı için bir surenin bittiğini diğer surenin başladığını anlarlardı.

Besmele okuyan için her harfine karşılık bin sevap yazılır, dört bin günah silinir ve kendisi kırk bin derece yükseltilir.

« دیلَه دم بدءْ ایدَمْ تا ایده منصورْ »

"Diledim bed idem ta ide mensur"

"Allah'ın ismi ile başladım ki yardım olunanlardan olayım."

Bed': Başlamak, **Tâ:** Ta ki, demektir.

Nâsır: Yardım edici, **Mensur:** Yardım olunmuş.

Kimdir yardım olunan? Besmele ile başlayan. Bu manaları anlamak Risale-i Kudsiyye'yi okumayı daha zevkli hâle getirir.

« رِسالم نفعلَه هم اولَه منشورْ »

"Risalem nef'ile hem ola menşûr"

"Kitabım menfaat verici olarak yayılmış olsun." Yani bu yazdığım kitaptan okuyanlar menfaatlensin.

Risalem: Kitabım, **Nef'ile:** Menfaatle, **Menşûr:** Yayılmış,

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu kitabı Allah rızâsını kazanmak için yazdı. Bir insanın söyleyeceği veya dinleyeceği bir kelime, namazın her bir rekâtı dahi Allah için olmalıdır.

Çünkü insana gözünü veren O. Görmesini veren O, kulağını veren O, işitmesini veren O, dilini veren O, konuşturan O, elini ayağını veren O, hareket ettiren O, bütün uzuvlarını veren O, aklını çalıştıran O, hep O, O, O...

Uyusanız, uyansanız nefes alıp vermeniz devam eder. Bu nefes alıp verme nasıl oluyor böyle? Biz kendi elimizde değiliz. Nefes almadan, nefes vermeden yaşayabilir miyiz? Hayır. Onun için Rabbimizi bilelim.

« بو کمترْ عشقنه چونْ الّدی مجبورْ »

"Bu kemter aşkına çün oldu mecbur"

"Bu ziyade noksan olan, Allah aşkıyla mecbur oldu."

Kem: Noksan, **Ter:** Ziyade manasına gelir. İsm-i tafdıl edatıdır ve farsçadır.

Tevazusu sebebiyle kendisini ziyade noksan gören Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)*, Allah'a olan aşkından bu kitabı yazmıştır.

« بُو بَارِلْقْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ »

"Bu bârlıktan geçip Hakk'a gidelim"

"Bu gönüldeki ağırlıklardan geçip Hakk'a gidelim." Bu yükler oldukça, kalp Allah'a dönemiyor.

Bar: Yük, sıkıntı ve zahmet, demektir.

İnsanın kalbinde bazen vesveseler olur veya yaptığı bir işten dolayı pişmanlıklar duyar, bunlar onun gönlüne manevî ağırlık yapar. Allah'a tam bir huzurla yönelmesine mani olur.

« عَزِيزْ هَمْ سَيْرِ فِى اللّٰهْ كَلْ ايدَه لِمْ »

"Azîz hem seyr-i fillah gel idelim."

"Şerefli kardeşim! Gel, seyr-i fillah edelim." Bu ikinci seyirdir.

Aziz: Ulu, kavi ve şerefli kardeş demektir.

Seyr-i Fillah: Lâtifelerimizin arşın üstünden zat-ı paki subhaniyeye kadar olan manevi yürüyüşüdür.

Seyr-i İlallah da, Mevlâ'dan başka herşey kalp gözünden silinir, bundan sonra gelen seyr-i fillah hâlinde ise sadece Allah *(Celle Celâlühü)* kalpte yerleştirilir. Seyr-i fillah tamamlanınca da bekâ hasıl olur.

Bunlar ne acaib şeylerdir. Kolay değil anlamak, bu kadarını duyalım. İnsan zikrettikçe, sünnetlere ittiba ettikçe, rabıta ve murakabe yaptıkça Mevlâ'nın nuruna doğru gider. İşte hem anlaşılmıyor hem de anlaşılmadık kalmıyor.

Seyr-i ilallah ile seyr-i fillah, velâyeti (veliliği) elde etmek içindir. Fena denilen tarikat ve beka denilen hakikatla, yani bunları kazanması sebebiyle kişiye veli denir.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu ayeti yazmıştır:

« ... وَ جَاهِدُوا فِى اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِه هُوَ اجْتَبَاكُمْ ... (٧٨) »

"Allah (uğrun) da hakkıyla cihad edin. O sizi seçmiştir." ***(Hac Suresi:78)***

(Bu ayet-i celilede Seyr-i Fillah makamında tarikata çalışmaya ve tarikat ehlinin bu işe seçildiğine işaret etmektedir).

(Beyt - 3)

خُدَايَه مَخْصُوص اُولْدِی حَمْدُ ومِنَّتْ نِقَابْ آچْدِی بِزَه قِيلْدِی عِنَايَتْ

بُو دَرْدَه بُولْدِی عَارِفْلَرْ كَرَامَتْ مَحَبَّتْ جَذْبَه سِيلَه قِيلْدِی دَعْوَتْ

بُو طَارْلِقْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ عَزِيزِمْ سِيرِ عَنِ اللّٰهْ كَلْ ايدَه لِمْ

« خُدَايَه مَخْصُوص اُولْدِی حَمْدُ ومِنَّتْ »

"Hudâ'ya oldu mahsus hamd-ü minnet"

"Bütün hamdler, minnetler Allah'a mahsustur."

Hamd-ü minnet: Hamd ve şükür, demektir.

Bu mısra, « اَلْحَمْدُ لِلّٰه » manasını içine alıyor.

Hamd: İhtiyarî yapılan bir iyiliğe karşı tazim yoluyla, gönül hoşluğuyla, güzel sıfatlarla medh-u sena etmek (övmek) demektir.

Daha açık bir ifade ile « اَلْحَمْدُ لِلّٰه » diyen bir insan, Cenâbı Hakkın büyüklüğüne delâlet eden bütün isim ve sıfatları sayarak O'nu yüceltmiş olur. Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz buyuruyor ki:

« كُلُّ اَمْرٍ ذِی بَالٍ لاَ يُبْدَأُ فِيه بِالْحَمْد فَهُو اَقْطَعُ »

"Allah'ın hamdi ile başlanmayan her hatırlı ve kıymetli işin sonu kesiktir (bereketsizdir)." ***(İbn-i Mace, Nikah:19, Ebu Davud, Edeb:18)***

Bugünkü mekteplerde okunan kitapları yazan zavallılar nimet kıymeti bilmeyenler nasıl yazıyorlar, onların kitaplarında ne Besmele, ne Hamdele, ne Salvele, ne Nimete şükür ne Hamd-ü sena var. Yirminci asra gelmekle ne oldu?

Evvelki insanlardan daha mı kuvvetli kudretli olduk, Allah'ın yardımına ihtiyaç kalınmamış hâle mi gelindi. Soframızda kimin ekmeklerini yiyoruz, o ekmekler nereden meydana geldi. O ekmeği fırıncı yaratmadı. O ekmeğin yapıldığı buğdayları biz yaratmadık, unları değirmenci yaratmadı, tohumları taneleri ziraatçı yaratmadı.

O bulutlarla havayı kaplatan, o bulutlardan billur gibi yağmurları yağdıran ve toprağı nemlendiren, tohumları yeşerten, buğdaylarla başakları yaratan, tanelerini en güzel bir şekilde tanzim eden, dizen Allah-u Tealâ'dır.

Peki O'nun yarattığı buğdaya, arpaya, suya muhtacsın. O billur gibi yağan yağmurlara biten otlarına muhtaçsın, o otlarla büyüyen hayvanlara, yünlenen koyunlara muhtacsın.

Evvelki kullardan daha fazla kudretin yok. Onlar manen bizden daha kuvvetli. Onlar hamdelesiz, salvelesiz, besmelesiz başlamıyor da onlara ne zarar oluyor soruyorum size?.

Dünya sevgisi insanın içini dışını kapladığı için bu büyük yanlışı anlamıyor. Biz hocalar bile anlamıyoruz. Besmelenin, hamdelenin salvelenin ne suçu vardı da kitaplara yazmıyorlar.

İşte böyle yapmakla Allah'dan ayırıyorlar milleti. Gözümüzü açalım Allah'dan ayrılmayalım. Kusurumuzdan dolayı Allah'tan yardım ve af isteyelim.

"Hoca Efendi bizim çocuklar namaz kılmıyor, oruc tutmuyor." diyorlar. Nasıl kılsınlar, doğru ana-baba görmediler ki, nereden öğrensinler, karanlıkta kaldılar. Ana-babalar kabahatı çocuğa bulur, çocuklar ana-babaya bulur, kaynayıp gidiyor bu işler.

Allah'ın izniyle rızası üzere çok medreseler açılmalı ve bu milletin imdadına koşulmalı, istikbal kazanacaklarmış, istikbal ne biliyor musunuz. İstikbal mezardan sonra başlar, dünyanın istikbali için çobanlık edersin, dilencilik edersin, merdiven silersin, yine de bir çare bulursun. Orada bunları yapamazsın. İşte asıl o istikbale çare düşünmek lazım.

Şimdi beytimize mana verelim.

Hudâ: Farsçadır. Mahsus: kelimesi de arapçadır. Arapçadan, Farsçadan ne kadar kaçınılsa kurtulunamaz. Birçok kelime bizim lisanımıza tamamen yerleşmiştir.

Mısrada geçen minnet neye diyorduk. "Tenezzül etmiyor" deriz ya işte o, "Minnet etmiyor" demektir. Arapçada öyle kelimeler vardır ki ezdattandır. Yani zıt manalara gelir. "Minnet" te bunlardan birisidir.

Hucurat suresinin 17. ayet-i kerimesinde "Minnet etme" "Başa kakma" anlamınadır.

« يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوا ... (١٧) »

"İslâm'a girdiklerini senin başına kakıyorlar."

Ama Risale-i Kudsiyedeki bu beytimizde öyle değildir. "Tenezzül etme" manasına gelmektedir, boyun büküklüğüdür.

« نقاب آچدی بزه قیلدی عنایت »

"Nikab açdı bize kıldı inayet"

"(Cenab-ı Hak Cemalinden) peçeyi (örtüyü) kaldırdı. Bize yardım etti."

Nikab: Peçe,

Kıldı: Yaptı,

İnayet: Yardım demektir.

Onun için, Hamd-ü Minnet sırf O'na mahsus oldu. O'ndan başka peçeyi açabilen var mı? Yok. Dostlarını da bize vasıta etti. Bu sebepten onlara da vasıta hakkı olarak teşekkürlerimizi, minnetlerimizi arz ederiz.

« بو دردە بولدی عارفلر کرامت »

"Bu derde buldu ârifler kerâmet"

"Bu derde, (Mevlâ'nın Cemâlinden peçenin kalkması derdine) ârifler bir çâre buldular."

Arifler: Mevlâ Tealâ'yı bilenler,

Keramet: Çare, demektir.

O çâre de nedir?

« محبت جذبه‌سیله قیلدی دعوت »

"Mehabbet cezbesiyle kıldı davet"

"(Mevlâ Tealâ tarafından kulun kalbine konan) sevgi cezbesiyle kulları davet ettiler," kalplerini Mevlâ'ya meylettirdiler.

Mehabbet: Sevgi,

Cezbe: Çekmek, demektir.

Bir kimseyi çekmek için bir zahiri kanca vardır. Bir de batınî kanca vardır. Sevgi manevî kancadır. Cenab-ı Hak bir kulun kalbine bir damla sevgi atsa, o sevgi, kulu Mevlâ'ya öyle çeker, öyle çeker ki, bütün kâinat bir araya toplansa öylesine çekmeye kadir olamaz.

« جَذْبَةٌ مِنْ جَذَبَاتِ الْحَقِّ تُوَازِي عَمَلَ الثَّقَلَيْنِ »

"Hakk'ın cezbelerinden bir cezbe, ins ve cinnin ameline müsavi olur."

Allah *(Celle Celalühü)* kulunu kendine davet ediyor. Bu davette ses yok, gürültü yok, seda yok. Bu cezbeyle namaz kılmak kolaylaşır, oruç tutmak kolaylaşır, zikir kolaylaşır, okumak, okutmak kolaylaşır.

Kul ile Mevlâ Tealâ arasında hiçbir münasebet yoktur. Niçin? Çünkü kul çamurdan yaratılmıştır. Mevlâ Tealâ ise ziyade pak temiz ve mukaddestir.

« مَا لِلتُّرَابِ وَرَبِّ الْأَرْبَابِ »

"Rabların rabbi olan Mevlâ ile toprak arasında ne (münasebet) vardır."

Böyle iken yani kul ile Mevlâ arasında bir iğnenin tepesi kadar alâka yokken nasıl oluyorda sevgi hasıl oluyor?

Mevlâ Tealâ Hazretleri buyuruyor ki:

« قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (٣١) »

"Habibim de ki: -Eğer siz Allah'ı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Zira Allah çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir-." *(Âli İmran Suresi:31)*

Allah Tealâ: **"Habibime tâbi olun!"** buyuruyor. İşte O'na tâbi olmaktan sevgi doğuyor. İttiba'ın en kuvvetlisi de zikrullahtır. Kul ne zaman ki Allah'ı zikreder hemen arada bir münasebet hasıl olur. Bu münasebetten de sevgi doğar. Sevgi gittikçe artarak insanın içini, dışını kaplayınca kalpte itmi'nan (şüphesizlik) ve cezbe hasıl olur.

Mustafa İsmet Garibullah (büyük şeyh efendi) *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin: **"Nikab açtı bize kıldı inayet"** buyurmasında; Mevlâ Tealâ Hazretlerinin bütün insanların kendi cemâline kavuşabilmeleri için ilminde bir takım kaideler koyduğu, **"Bu derde buldu arifler kerâmet"** derken, bu Mevlâ'ya kavuşma derdine âriflerin çâre bulmuş olduğu yani tarikat yolunu icad ettikleri anlatılmaktadır.

Şu ayet-i celile bu manaya işaret etmektedir:

« ...ورهبانيةً ابتدعوها ما كتبناها عليهم إلاّ ابتغاء رضوان الله...(٢٧) »

".....Ve bir ruhbaniyet ihdas ettiler ki biz onu onların üzerine yazmamıştık, ancak Allah'ın rızasını aramak için onu iltizam ettiler..." *(Hadid Suresi:27)*

"Muhabbet cezbesiyle kıldı davet" derken ise, Ariflerin, bu tarikat yoluna, müridleri, Mevlâ Tealâ Hazretlerinin onların kalplerine atmış olduğu sevgi cezbesiyle davet ettiklerine işaret vardır.

« بو طارلقدان كچوب حقّه كيدەلم »

"Bu darlıktan geçip Hakk'a gidelim."

"Bu darlık (zorluklar) dan geçip Hakk'a gidelim."

Bu tarikat yolundan başka, diğer yolların hepsi darlıktır, zorluklarla doludur, maksuda en çabuk bu yolla ulaşılır. Bir insan ki Mevlâ'dan uzaktır o darlıktadır. Mevlâ'ya yaklaştıkça ruhen genişler, rahatlar ve huzura erer.

Şah-ı Nakşibendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine sordular: "Tarikat nedir?" "İcmalden tafsile, istidlâlden keşfe geçmektir" diye cevap verdi.

İstidlâl, delil yoluyla Mevlâyı bilmek ve O'na kavuşmaktır. İstidlâlden keşfe geçmek; delil yoluyla Mevlâyı bilmekten keşif ve şühûde yani gözle görür gibi hâle geçmektir.

Meselâ bir ağaç uzaktan ufak bir karaltı gibi gözükür. Yaklaştıkça bir ağaç görünümünü alır. Daha yaklaştıkça yaprakları ve meyvaları farkedilmeye başlanır. İyice yanına yaklaşınca, bizce meyvaları koparılıp yenilebilecek bir duruma gelir.

Keşşaf tefsiri sahibi Zemahşerî Mutezile mezhebinden idi. Ayağı topal bir zattı. Bir defasında bir memlekete gitmeye karar verdiğinde oranın ahalisi bunu duydu. Onu karşılamaya çıktılar.

Karşılayanlar arasında bulunan bir nene ona doğru yürüyüp: "Bunun için mi kıyametler koptu?" dedi. Keşşaf da: "Siz beni beğenmiyor musunuz? Ben Allah'ın varlığına yüz delil getiririm." dedi.

Nene ona cevap verdi. "Allah'ın varlığında şüphem yok ki, delile ihtiyacım olsun." Nene ne güzel cevap verdi değil mi?

"Nene, işini gördü gene"

Bu mutezileler baş belâsıdır. Onlar akılla hüküm vermeye çok kaçarlar.

« عَزِيزِمْ سَيْرِ عَنِ اللّٰهْ كَلْ ايدَه لِمْ »

"Azizim Seyr-i Anillah gel idelim."

Seyr-i Anillah: Zat-ı Paki Subhaniyeden Arşın fevkine kadar olan dönüştür.

Seyr-i Anillah, Seyr-i Fillahın karşılığıdır. Seyr-i Anillah ve bundan sonra yapılacak olan Seyr-i Fil eşya davet makamının tamamlanması içindir. Bu seyr en büyük seyirdir. Mektubat olmasa bunları nereden anlayacaktık.

Ya Erhamerrahimîn! Fazl-ı kereminle buraya kadar ulaştırdın, tamamına da ulaştır. Âmin!.

- - - - -

(Beyt - 4)

كُورُنْمَكْ ايسْتَدِى اوُلْ ذَاتِ يَزْدَانْ ظُهُورَه كَلْدِى اوُلْ سُلْطَانِ اَكْوَانْ

مُحَمَّدْ عَالَمَه رَحْمَتْدِرْ اَىْ جَانْ اَنِكْ نُورُنْدَانْ اُولْدِى جُمْلَه اِمْكَانْ

بُو بَنْلِكْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ عَزِيزِمْ سَيْرِ فِى الْاَشْيَاءْ كَلْ اِيدَه لِمْ

Neler bilmemiz lâzım değil mi? İnsan cahil olunca neye benzer? Herhangi bir bahçede bulunan bir meyva ağacının dalındaki bir meyvanın içindeki bir böceğe benzer.

O böceğin ne bahçeden haberi vardır, ne bahçıvandan haberi vardır, ne meyva ağacından haberi vardır, ne meyvanın dalından haberi vardır, ne meyvanın yaprağından haberi vardır, ne de içinde bulunduğu meyvadan haberi vardır. Ancak içinde barındığı yuvacığı bilir. İnsana bunun gibi yaşamak yakışır mı?

İnsan bahçeyi de bilecek, bahçıvanı da bilecek, ağacıda bilecek, dalınıda bilecek, yaprağını da bilecek, meyveyi de bilecek, içinde barındığı yuvayı da bilecek...

Görüyorsunuz koca bir feza içindeyiz. Altımızda yerler, üstümüzde gökler. Gökler, güneş ay ve yıldızlarla süslenmiş. Bunların yaratılışını bileceğiz.

Eserden müessire geçeceğiz. Meselâ cami eser, ustası müessirdir. İnsanın camiyi de, ustasını da, bilmesi lâzımdır. Ustaların ustası Mevlâ Tealâ'yı da bilmesi lâzımdır.

Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

« خَلَقَ الْاِنْسَانَ (٣) عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (٤) »

"İnsanı yarattı. Ona beyanı –ifade-i merâmı– **öğretti."** *(Rahman Suresi:3-4)*

Şimdi beytimize gelelim:

« كُورُنْمَكْ ايسْتَدِى اوُلْ ذَاتِ يَزْدَانْ »

"Görünmek istedi ol Zat-ı Yezdan."

Bir hadis-i şerifde buyuruluyor ki:

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah vardı Allah ile beraber hiçbir şey yok idi."

Yerler, gökler, melekler, cinler, insanlar yok idi. Sadece Mevlâ vardı. Bir hadis-i kudsîde buyuruluyor ki:

« كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًا فَاَحْبَبْتُ اَنْ اُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُونِى »

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmekliği sevdim beni bilsinler için mahlûkâtı yarattım."

Halk ve mahlûk her iki kelimede arapçadır.

Mahlûk kelimesi (ح) harfiyle söylendiğinde: "Traş olmuş" (خ) harfiyle söylendiğinde ise: "Yaratılmış" anlamına gelir. O yaratılmışlardan birisi de biziz.

Mevlâ Tealâ mahlûkatı: (لِيَعْرِفُونِى) **"Beni bilsinler için yarattım."** buyuruyor.

Eğer Allah'ı bilmeye çalışmazsanız siz ne için yaratılmış oluyorsunuz? Siz hangi vazifeyle mükellef kılındınız?

Kulluk vazifelerinizi yapmıyorsanız, Mevlâ'ya aldırmıyorsunuz demektir. Allah *(Celle Celalühü)* bundan üzülmez mi? Öyleyse hemen vazifelerimize başlayalım.

Vazife nedir? Mevlâyı bilmek ve bulmaktır. İşte bu Risale-i Kudsiyede bunu anlatıyor.

"Görünmek istedi ol Zat-ı Yezdan"

"Mevlâ Tealâ kendini göstermek istedi"

"Görünmek istedi" türkçedir. **Zât:** Arapça **Yezdân:** ise farsçadır, Allah'ın ismidir. **Zat-ı Yezdan:** Mevlâ'nın Zatı yani Cemali, demektir.

Bunu bize söylemeselerdi, biz bilemezdik. Halbûki bu çetin mi? Yok, hayır değil. Kiminizin yaşı altmış, kiminizin otuz, kiminizin yirmi, bu ilimler olmasaydı bu kadar seneleriniz nereye harcanacaktı.

Günler geçiyor ama Mevlâ az bir çalışmayla bizi nelerden haberdar etti. Bu müddet içerisinde yediniz, içtiniz, uyudunuz, çeşitli işler gördünüz, onların yanında bunlarda oldu.

Yarabbi! Yememizi, içmemizi, yatmamızı, kalkmamızı, uykumuzu, hava almamızı ölçülü yap. Bu yola çalışmamızı, amel etmemizi de öyle yap.

"Görünmek istedi ol Zat-ı Yezdan"

Bunun manasını bilmiyorduk. Zaten ne biliyorduk ki Mevlâ Tealâ görünmeyi arzu etti. Ne oldu?

« ظُهُورَه كَلْدِى اوُلْ سُلْطَانِ اَكْوَانْ »

"Zuhura geldi ol Sultân-ı Ekvân"

"(Mevlânın aynası olmak üzere) kâinatın padişahı *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* meydana geldi."

Zuhur: Meydana gelmek,

Sultan-ı Ekvân: Kâinatın sultanı, demektir.

Hiçbir peygamber hakkında böyle denilmemiştir. Ancak Efendimiz hakkında denildi. O Kâinatın Sultanı da kimdir?

« مُحَمَّدْ عَالَمَه رَحْمَتْدِرْ اَىْ جَانْ »

"Muhammed âleme rahmettir ey can."

"Ey canım kardeşim O, Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir, âleme rahmettir."

Bu mısrada geçen: "Muhammed" kelimesi atful beyandır. Bir üst mısradaki: "Sultan-ı Ekvân" ı izah için getirilmiştir.

Tekrar beytimize dönelim. Ne buyuruluyordu?

"Muhammed âleme rahmettir ey can."

Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir.

Şu ayet-i kerime bu manaya işaret eder:

« وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ (١٠٧) »

"Habibim! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." *(Enbiya Suresi:107)*

Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Cebrail *(Aleyhisselâm)* a sordu: "Allah-u Tealâ beni âlemlere rahmet olarak gönderdi. Sende o âlemlerden birisin. Sana ne gibi rahmet oldum?"

Cebrail *(Aleyhisselâm)* dedi ki: "Şeytan bunca sene kılı kırk yararcasına bize vaaz etti. Sonra kovuldu. Hepimiz korkuluyduk. Ta ki sen gelinceye kadar. Ne zaman ki ben sana:

« نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُ (١٩٣) »

"Onu emin olan Cebrail *(Aleyhisselâm)* **indirdi"** *(Şuara suresi193)*

....

ayet-i kerimesini indirdim. Allah Tealâ bana: "Emin" buyurunca ben, eminim elhamdülillah dedim."

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz hakkında Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

« اِنَّ اللّٰهَ وَ مَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا (٥٦) »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ Hazretleri) ve bütün melekleri o peygamber üzerine salât ediyorlar. Ey iman edenler! Sizde o peygamber üzerine salât edin ve tam manasıyla selâm edin." *(Ahzab Suresi:56)*

Böyle bir ayet hiçbir peygamber hakkında buyurulmamıştır. Böyle büyük bir peygamberin ümmetiyiz. Bu şerefler ki O'na verilen ümmetine de verilmiştir. Bu ümmet hakkında:

« هُوَ الَّذِىْ يُصَلِّىْ عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهٗ ... (٤٣) »

"O' öyle Allah ki sizin üzerinize melekleriyle beraber salât ediyor." *(Ahzab Suresi:43)* buyurulmuştur.

Cenab-ı Hakkın müminler üzerine salât etmesi rahmet yağdırması, nur yağdırması, feyiz yağdırması demektir. Güneş doğduğu zaman ışıksız hiçbir yer kalmaz değil mi? Mevlâ Tealâ'nın nurundan ise hiçbir karanlık kalmaz. Güneş batınca karanlıklar başlar, ancak Mevlâ'nın nuru için böyle birşey söylenemez. Kimin kalbinin kapısı ve penceresi kapalı ise ona nur girmez.

Kalp kapısının açılmasının anahtarı zikirdir. Eğer siz kapınızı açmazsanız suç kimdedir? Anahtar kimin elinde? Sizin elinizde. Kalbinizin anahtarını niye sizin elinize verdi. Kendisinden akan nura kalpler açılsın diye. Kalbinizin kapısını açmazsanız Allah'ın rahmeti gelip içine giremez, sadece dışına vurur.

Güneş doğunca hiç ışık vurmayan yer kalır mı? Kalmaz. Ancak hangi evin kapısı penceresi kapalı ise o eve girmez.

Sanki güneş diyor ki: "Ben senin kapına kadar geldim. Yol bulsam içeri gireceğim" Musluğu açsanız bir güğümün kapağını kapatıp altına koysanız musluktan akan sular kapağa vurup etrafa dağılsa elli sene aksa dolar mı? İşte Mevlâ'nın nuru da, sürekli akıyor. Sizin kalbinizin etrafına vuruyor. Kapalı olduğundan içeri girmiyor. Anahtar kimin elinde ev sahibinin. Ev sahibi anahtarı çevirirse kapı açılır, çevirmezse açılmaz.

Kalbin kapısı ne zaman açıktır? Allah Tealâ zikredilince. Allah Tealâ çok zikredilirse kalbe nur çok girer. Hiç zikredilmezse hiç girmez. Az zikredilirse az girer. İşte rabıta üzere zikir ettin mi hep Mevlâ'nın nurundan alırsın.

Peki Resulullah nasıl bizlere rahmet olmaktadır? Şöyle ki: İnsanın asıl maksûdu olan Rabbine kavuşması O'nun vasıtalığı, O'nun aynalığı sebebiyle oluyor. Rabıta edildiğinde bu rahmetten alınıyor.

Bizim tarikatımızın nisbeti insibağîdir. (boyanma yolludur) İnsibağ, güneş karşısında meyvaların olgunlaşıp güneşin renklerine boyanması gibi, müridin, mürşidin teveccühüne mazhar olarak yetişmesi, şeyhinin rengiyle renklenmesi, onun ahlâkıyla ahlâklanması demektir.

Toprağın üzerine gelen güneş ışınlarını düşünün. O güneş kavun ve karpuza himmet ediyor. Kavun karpuzu büyüttüğünden güneşin haberi var mı? Yok. Kavun karpuzun haberi var mı? Yok. Kimin haberi var? Bahçıvanın.

Bu misalde mecazen güneşten murad mürşiddir. Kavun karpuzdan murad müriddir. Bahçıvandan da murad Mevlâ Tealâ Hazretleridir. Mürşidde güneş gibi müridlerini yetiştirdiğini bilmez. Ama bazen Allah bildirirse bilir. Mürşid, Rabbinden aldığı kuvvetle müridine yardım ediyor.

Buradan Amerikaya faks çekiliyor. Tel yok, birşey yok. Buradaki yazıyı Amerika'ya yazdırıyor. Telefon da aynen öyle. Meselâ bizim arabada telefon var. Bir yere bağlı değil.

Çevir numaraları Ankara ile görüşüyorsun, Mekke ile Medine ile konuşup haberleşiyorsun. Öyleyse zahiren haberleşme olurda batınen olmaz mı? Madde ne kadar ileri gitse batın kadar olamaz. Zahiren insanlara lâzım olan şey batına lâzım olmaz.

Hazret-i Ömer Nihavent'teki kumandana kendisi cuma günü hutbe okurken Medine'den seslendi. Kumandan, uzak bir mesafede olduğu halde onun: (يَا سَارِيَةَ الْجَبَلَ) **"Ey Sariye dağdan sakın!"** sözünü duydu.

Sahabeler, hutbe esnasında bir şey yokken Hazreti Ömer'in böyle söylemesine çok taaccub ettiler. Ve o günün tarihini kaydettiler. Kumandan savaştan dönünce ona sordular: "Falanca gün falanca saatte ne oldu?" O da: "Biz savaşı kaybetmek üzere idik. Hazreti Ömer bana seslendi. Biz de dağa doğru gidip pusuda olan düşmanı yendik. Böylece savaşı kazandık." dedi.

Zevken bu himmet meselesini anlamak için zikre ve sohbete devam etmek lâzımdır. Bunları bir profesöre anlatsan anlamaz. Bunlar manevî kuvvetle anlaşılan şeylerdir. Sizin anladığınız gibi kimse anlayamıyor.

« اَنَكْ نُورُنْدَانْ اُولْدِى جُمْلَه اِمْكَانْ »

"Anın nurundan oldu cümle imkân."

"Bütün kâinat onun nurundan yaratılmıştır."

İmkan: Mahlûkat, demektir.

Kâfirler de Resulullahın nurundandır. Ama onlar o nuru söndürdüler. Eğer aynı nurdan yaratılmasaydılar ayrıcalık olurdu. O nuru kâfirler kaybetti. Müslümanlar muhafaza etti.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُورِى خُلِقْتُ مِنْ نُورِ اللّٰهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِى »

"İlk evvel yaratılan benim nurumdur. Ben Allah'ın nurundan yaratıldım. Müminler de benim nurumdan yaratıldı."

İnsanın ruhu bedenle birleşmeden önce terakki edemez, ilerleyemezdi. Kendine mahsus makamda, derecede bağlı ve mahbus idi. Fakat bu bedene indikten sonra yükselebilmek hassası ve kuvveti ona verilmiştir.

Ruh ve beden her bakımdan birbirinin zıddı ve aksi olduğundan bunların bir arada kalabilmesi için Allah Tealâ ruhu nefse aşık etti. Bu sevgi bunların bir arada kalmasına sebep oldu.

Mevlâ Tealâ Hazretleri bunu bize şöyle haber veriyor:

« لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (٤) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَ (٥) »

"Elbette muhakkak biz insanı en güzel surette yarattık sonra onu aşağıların aşağısına reddettik." *(Tîn Suresi:4-5)*

Ruhun bu dereceye düşürülmesi, bu aşka tutulması, kötülemeye benzeyen bir medihtir. Ruh nefse olan bu sevgisi sebebiyle kendisini nefis âlemine attı ve nefse esir oldu.

Hatta kendinden geçti, kendini unuttu. Nefsi emmare hâlini aldı. Sanki nefsi emmare oldu. Ruh her şeyden daha lâtif olduğundan, madde olmadığından her ne ile birleşirse onun hâline şekline ve rengine girer.

Kendini unuttuğu için evvelâ kendi âleminde, kendi derecesinde iken Allah-u Tealâ hakkındaki bilgisini de unuttu. Cahil ve gafil oldu. Nefis gibi cehalet karanlığıyla karardı.

Allah Tealâ çok merhametli olduğu, çok acıdığı için peygamberler gönderip, onlar vasıtasıyla ruhu kendine çağırdı ve sevdiği nefse uymamasını, nefsi dinlememesini ona emretti. Ruh bu emri dinleyip nefse uymaz, ondan yüz çevirir ise felâketten kurtulur, yok eğer nefisle beraber kalmak isterse yolunu şaşırır.

Allah Tealâ Hazretleri bizi makam olarak daha yükseklere çıkarmak için indirdi. Rahmeten lil âlemin gönderdi:

Bu hususta Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

« هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدىٰ وَدِينِ الْحَقِّ ... (٢٨) »

"O öyle Allah'dır ki Resulünü hidayetle ve hak din ile **gönderdi.**" *(Fetih Suresi:28 den)* Şeriatla tarikatla gönderdi. "Ahsen-i Takvim" üzere yaratılan herkese.

Tin Suresi ayet 4 de geçen: (اَلْاِنْسَانَ) deki: (اَلْ) istiğrak içindir. Bu kelimenin bütün fertlerini içine almaktadır. Bunun için müslümanlar da kâfirler de ayet-i kerimede geçen, "Fî ahsen-i takvim" içerisine girmişlerdir.

Allah-u Tealâ Muhammed Mustafa'yı *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, Ebu Bekr *(Radıyallahu Anh)* a gönderdiği gibi Ebu Cehil'e de gönderdi. Hazreti Ömer *(Radıyallahu Anh)* a gönderdiği gibi Ebu Leheb'e de gönderdi.

Hepimizi yaratıp bu âleme indirmedi mi? Onlara ve hepimize aynı muallimi göndermedi mi? Evet. O hâlde Rahmeten lilâlemin olan Efendimize tam manasıyla itaat edelim.

« بو بنلکدن کچوب حقّه کیدهلم عزیزم سیر فی الاشیاء کل ایدهلم »

"Bu benlikten geçip Hakk'a gidelim."
"Azizim Seyr-i Fil Eşya gel idelim."

Hepimiz Resulullah'ın nurundan yaratıldık. Hakikatte, imkân âleminde sadece O vardır. Bizler O'nun nurundan parlıyoruz. O hâlde ben, ben dememelidir.

Seyr-i sülûkun en son yürüyüşü budur. Arşın fevkinden bu âleme dönmeye Seyr-i Fil Eşya denir. Seyr-i İlallahın karşılığıdır. Salik Seyr-i Anillah ile Seyr-i Fil Eşyayı bitirdiği zaman Davet Makamını tamamlamış olur.

(Beyt - 5)

نَه مُمْكِنْ وَصْفْ اولُنْمَقْ اولْ حَبِيبِى آكَا وَصَّافْ هَمَانْ اَللّٰهْ قَرِيبِى

آكَا بِيحَدْ صَلوةْ كِيمْ اولْ حَبِيبِى بو وُصْلَتْ دَرْدِينكْ اولْدِى طَبِيبِى

بو سَنْلِكْدَنْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« نَه مُمْكِنْ وَصْفْ اولُنْمَقْ اولْ حَبِيبِى »

"Ne mümkün vasf olunmak ol Habibi,"

"O Allah'ın sevgilisi, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **i tam** vasfetmek mümkün değil." Yani Onun sıfatlarının hepsini bilmiyorsun ki başkasına bildiresin.

Ne mümkün: Mümkün değil, çaresi yok,

Vasf olunmak: Onu sıfatlamak, tarif etmek, bildirmek,

Habîb: Ziyade sevgili, demektir.

« آكَا وَصَّافْ هَمَانْ اَللّٰهْ قَرِيبِى »

"Ana vassâf hemen Allah karîbi."

"Ancak, o Resulullahı ziyade tarif edici O'nun ziyade yakını olan Allah *(Celle Celalühü)* dür." Biz tam bilmiyoruz ki bildirelim. Resulullah deriz, peygamber deriz ancak o kadar.

Vassaf: Tamamiyle tarif edici,

Karîb: Yakın, demektir.

« آكَا بِيحَدْ صَلوةْ كِيمْ اولْ حَبِيبِى »

"Ana bî had salât kim ol Habîbi"

"O Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimize **hududsuz** selâm olsun."

Bî had: Hudutsuz, demektir.

« بو وُصْلَتْ دَرْدِينكْ اولْدِى طَبِيبِى »

"Bu vuslat derdinin oldu Tabibi"

"Zira o Allah'ın sevgilisi bu vuslat derdinin doktoru olmuştur."

Vuslat: Mevlâ'ya kavuşmak,

Tabîb: Doktor, demektir.

Vuslat derdi Allah'a kavuşma aşkı ve isteğidir ki, bu ne güzel hastalıktır. Bu hastalığı tedavi eden doktor ne güzel doktordur. Ya Rabbi! Sen, seni sevenlerle eyle bizi.

« بو سنلكدن كچوب حقّه كيده لم »

"Bu senlikten geçip Hakk'a gidelim."

"Ne: "Benim" diyeceğiz, ne de: "Sensin" diyeceğiz. Ben de yok, sen de yok."

Âlemi imkanda, yaratılanlar içersinde sâdece Resulullah vardır. Bizler Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nurundan yaratıldık. Bizler onun nurunda parlıyan aynadaki suretler misaliyiz. Şu hâlde benliği de senliği de bırakacağız.

« جمال با كماله سير ايده لم »

"Cemâli bâ kemale seyridelim."

"Kemal üzere olan, kemalin tâ kendisi olan Mevlâ'nın Cemalini (güzelliğini) görmeye seyr edelim." yani manevî yürüyüşle yürüyelim, demektir ki, bu yürüyüş, tarikat derslerine hakkıyla çalışmaktan ibarettir.

Cemâl: Allah'ın cemâli,

Bâ kemâl: Kemâl ile, demektir.

(Beyt - 6)

شُمُوسُ الْاقْتِدَادِرْ آلُ وَاَصْحَابْ نُجُومُ الْاهْتِدَادِرْ جُمْلَه اَحْبَابْ

اَنَكْ اَحْبَابْلَرِی وُصْلَتْدَه اَسْبَابْ وَسِيلَه قِيلْدِيلَرْ وُصْلَتْدَه اَقْطَابْ

صَفَالَرْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Risale-i Kudsiye'de önce Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizi medh ettikten sonra, şimdi de Sahabe-i Kiramı medhediyor:

« شُمُوسُ الْاقْتِدَادِرْ آلُ وَاَصْحَابْ »

"Şümus'ul iktidadır Âl-ü Ashab"

"Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in âl ve ashabı iktida (uyma) güneşleridir."

Şümus: Kelimesi **"Şems"** in cemisidir, güneşler, demektir.

Âl: Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Ehl-i Beyti ve ta kıyamet kopuncaya kadar ona iman edenlerdir. Elhamdülillah biz O'nun ehliyiz. Âl aslında (اَهْل) idi.

Ashab: Peygamber Efendimizi görüp iman edenlerdir.

"Peygamber Efendimizin âli ve ashabı kendine uyulan güneşlerdir." ne demektir? İnsan uzak bir yere gitmek isteyince karanlıkta gidemez, güneşin doğmasını bekler. Güneşin altında yürüyen güneşe uymuş oluyor. Ve gideceği yeri buluyor.

Güneş maddi olan dünya yollarını parlatıyor. İnsanlar o yollarda yürüyerek istedikleri yerlere ulaşıyorlar. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in âli ve ashabı da manevî yol olan şeriat ve tarikat yollarını parlatırlar.

Biz, manevî güneşler olan Efendimizin âline ve ashabına uymakla maksûdumuza ulaşıyoruz. Onların yolundan başkası karanlıktır.

Sahabelere uymak demek onların izinden gitmek, yaptıklarını yapmaktır. Onlar iman etti bizde ettik, onlar oruç tuttu bizde tuttuk, onlar hac, zikir yaptı bizde yaptık, onlar Kuran-ı Kerim okudu okuttu, bizde okuduk okuttuk. Böylece sahabeler uyulan güneşler oldu.

« نُجُومُ الْاِهْتِدَادِ جُمْلَه اَحْبَاب »

"Nücûmul ihtidadır cümle ahbab"

"O Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in ahbabı (sahabeleri) hidayet yıldızlarıdır."

Nucûm: Yıldızlar,

İhtida: Hidayet bulmak,

Ahbab: Sevgililer, demektir.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« اَصْحَابِی كَالنُّجُومِ بِاَيِّهِمُ اقْتَدَيْتُمُ اهْتَدَيْتُم »

"Benim ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız (matlûbunuza, cennetime, Cemalullaha) hidayet bulursunuz."

Denizin ortasındaki yolunu kaybeden kaptan yıldıza bakıp yolunu bulduğu gibi de sahabelere uymakla hidayet yolunu bulunuz.

« اَنَّ اَحْبَابَلَرِی وُصْلَتُه اَسْبَاب »

"Anın ahbabları vuslatta esbab"

"O Resulullah'ın sahabeleri Mevlâ'ya kavuşmaya sebep oluyorlar."

Esbab: Sebepler, demektir.

İşte mürşid onlardır. Onlar bize öğretmeselerdi biz nereden öğrenecektik. Bakın Ebu Eyyüb-ül Ensarî *(Radıyallahu Anh)* 80-90 yaşlarında İstanbul'a geldi, şehid oldu. Burada yatıyor.

Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurmuşlardı ki:

« لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَلَنِعْمَ الْاَمِيرُ اَمِيرُهَا وَلَنِعْمَ الْجَيْشُ ذٰلِكَ الْجَيْشُ »

"Elbette Konstantiniyye (İstanbul) fethedilecek. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu feth edecek ordu ne güzel ordudur." *(Müsned, Ahmed İbn-i Hanbel:4/335)*

Sahabeler, İstanbul'a bunun için geldiler, sonra fetih, Fatih Sultan Mehmed'e nasip oldu. İstanbul fethedildiğinde Eyyüb-el Ensâri *(Radıyallahu Anh)* ın kabrini bulunca kabri kazdılar, baktılar ki Eyyüb-el Ensari hazretleri aynı duruyor. Fatih Sultan Mehmet hemen eğildi ayağını öpecek, Eyyüb-el Ensâri ayağını çekti.

Koca adamlar bunlar medreselerde yetiştiler. Kadı (hakim), kaymakam, vali, bakan ve devlet reisi de oldular. Dünyaya ferman okudular. Kuran'ı dünyaya yaydılar. Bizim gibi zavallıları Mevlâ'ya kavuşturmaya sebep oldular.

« وَسِيلَه قِيلْدِيلَر وُصْلَتْدَه اَقْطَابْ »

"Vesile kıldılar vuslatta aktab"

"(Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **in ahbabı olan sahabe ve tabiîn hazeratı, Allah'a) kavuşmakta kutup (makamına ulaşmış mürşid) leri vesile (aracı) kıldılar (ve insanları yetiştirmek için hazırladılar)."**

Vesile: Sebep,

Aktab: Kutuplar - Evliyaullah, demektir.

« صَفَالَرْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Safalardan geçip Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Safalardan geçip Hakk'a gidelim."

İki türlü Safa vardır. Birisi dünyadan alınan zevk-ü sefa. Diğeride ibadetten alınan zevk-ü safa (lezzet). Bunların ikisinden de geçmelidir.

« لَا يَغُرَّنَّكَ صَفَآءُ الْعُبُودِيَّة فَاِنَّ فِيهَا نِسْيَانَ الرُّبُوبِيَّة »

"Seni ubudiyyet (kulluk) **safası aldatmasın** (ibadetten aldığın lezzete güvenme). **Zira bunda Mevlânın terbiyesini** (yetiştirmesini) **unutmak vardır."**

Yani ibadetten zorlanırsın, kafan, boynun, ayağın acır, bunlar rububiyyeti unutmamak içindir. Yoksa unutursun. Bir ders ne kadar zor olursa o kadar kıymetli olur.

Birisi gece kalktı üşüdü ve ağladı. Kendisine denildi ki: "Herkesi uyuttuk, seni uyandırdık, ona mı ağlıyorsun." Hemen anladı. "Tamam, tamam" dedi.

Allah *(Celle Celalühü)* dilese seni üşütmezdi. Beni unutma diye üşütüyor. Mevlâ Tealâ sana biraz vuracak ki ona gidesin.

(Beyt - 7)

بو ذاتلر هر بری بر کنز یزدان بو ذاتلر هر بری بر سر سبحان

بو ذاتلرله ولیلر بولدیلر جان نقاب آچدی کورندی وجه سبحان

جفالردن کچوب حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, Ashab-ı Kiram'ı methetmeye devam ediyor:

« بو ذاتلر هر بری بر کنز یزدان »

"Bu zatlar her biri bir Kenz-i Yezdan"

"Bu sahabe-i kiram (dan başta Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer, Hazret-i Osman, Hazreti Ali *(Radıyallahu Anhüm)* olmak üzere) her birerleri Allah'ın hazineleridir, defineleridir."

Kenz: Hazine, **Kenz-i Yezdan:** Allah'ın hazinesi.

Dünyada hazine neye diyoruz? Bir yere veya bir şeye gizlenilmiş altın, mücevher gibi şeylere... Hazine, define aynı şeydir. Bunlar her ikisi de dünyada kıymetli olan şeylerdir. Peki Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin sahabelerinin içinde ne var ki bunlara hazine dendi.

Bunların içinde Zat-ı Paki Sübhaniye'nin nurları, Esma-i İlâhiye'nin nurları, Sıfat-ı İlâhiye'nin nurları, Ef'al-i İlâhiyenin nurları vardır. Ne nurlar! ne defineler!

Evvelâ feyiz onların kalplerine ordan da bizim kalplerimize geliyor. İmanlı insan ne iyidir. Hem kendisine hem de başkasına faydalıdır. İmansız insanda ne kötüdür. Hem kendisine hem de başkasına zararlıdır.

« بو ذاتلر هر بری بر سر سبحان »

"Bu zatlar her biri bir Sırr-ı Sübhan"

"Bu zatların her biri Allah'ın Sırları' dır." Mevlâ Tealâ bir hadis-i kudsîde buyuruyor ki:

« اَلْاِنْسَانُ سِرِّی وَاَنَا سِرُّہٗ »

"İnsan benim sırrım, ben de insanın sırrıyım."

Allah *(Celle Celalühü)* insanı nereye koydu.

Ey insan! Allah'ın seni nereye koyduğunu düşün. Kendini çöp yığınlarına atma. Şaşıyorum! İnsan ufak bir şeyden sebep, büyük şeyleri kaybediyor.

« بو ذاتلر له ولیلر بولدیلر جان »

"Bu zatlarla veliler buldular can."

"Bu sahabelerle Allah dostları can buldular." Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

« اومن كان ميتا فاحييناه ... (١٢٢) »

"O kimse ki, ölüydü biz onu dirilttik." *(Enam Suresi:122)*

Sizler nefes alıp vermelerinizle, ve sizdeki hareketlerle diri sayılmazsınız. O mevcûd olan diriliğinizin altında siz de başka bir dirilik vardır. İşte o dirilik nereden gelmektedir? Allah *(Celle Celalühü)* dan, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e, ondan sahabelere onlardan da Allah dostlarına. Anladınız değil mi? Elden ele geliyor.

Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor:

Oku gel sen bu ilmi enbiyayı
Nebiler talim etti (öğretti) evliyayı
Eriştirdi Hûdaya (Mevlâ'ya) esfiyayı (saf ve pâk kimseleri)
Budur vasıl eden hep etkıyayı (Allah'tan korkanları)
Gönül ilmi gerek Hakk'a gidelim.
Cemâli bâ kemâle seyr idelim.
Okunmaz bu ilim asla kitapla
Eğer çi hep beyan oldu (açıklandı) kitapla
Verildi yed bi yed (elden ele) sadri hitapla (kalbin kalbe hitabıyla)
Değildir harfu - savt (harf ve sesle) ya kubabla (cübbeyle, kubbeyle, kılık kıyafetle)
Teselsülle (zincir, silsile) bulup Hakk'a gidelim.
Cemâli ba kemâle seyridelim. *(R.Kudsiye Sf: 48)*

Nasıl ki cereyan, teller vasıtasıyla bizlere ulaşıyorsa Allah dostları da elle tutulmayan, gözle görülmeyen bağlarla feyizleri bize akıtırlar. Mürid ile mürşid arasındaki âdetullah (Allah'ın âdeti) böyledir.

Allah Tealâ Hazretleri bizlere de: "Vasıta ile gelin" buyuruyor. Esteizübillah:

« ... وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ... (٣٥) »

"Ona (Allah'a) sizi ulaştıracak vesile (vasıta) arayın." *(Maide Suresi:35)*

Elden ele, vasıta ile Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e ulaşılıyor. İnsanlar arasında Resulullah'tan büyük var mı? Yok. Allah Tealâ'ya Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den daha sevgili var mı? Yok. Resulullah'tan Alah'a daha yakın olan var mı? Yok. Böyle iken Allah Tealâ araya Cebrail *(Aleyhisselâm)* ı koyuyor. Siz bunlara inanıyorsunuz ama kuvvet bulun da münkirlere cevap verin diye söylüyorum. Şu ayet-i kerimelerde şöyle buyuruluyor:

« وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ (١٩٢) نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ (١٩٣) عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ (١٩٤) »

"Muhakkak bu Kur'an âlemlerin rabbinin indirdiğidir. Onu Ruhu'l Emin (Cebrail *(Aleyhisselâm)*) korkutuculardan olasın diye senin kalbine indirmiştir." *(Şuara Suresi:192-194)*

Cebrail *(Aleyhisselâm)* Peygamber Efendimize ve sair peygamberlere vahy-i ilâhiyi (Allah'ın vahyini) tebliğ etmeye (ulaştırmaya) memur olan pek yüce bir melektir. Allah Tealâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de meleklerden hiçbirini övmediği şekilde Cebrail *(Aleyhisselâm)* ı övmüştür.

Peygamber Efendimiz ise, Mevlâ Tealâ Hazretlerine Cebrail *(Aleyhisselâm)* dan da daha yakındır, daha sevgilidir. Böyle olmasına rağmen Cenab-ı Hak sevgili habibi ile kendi arasına Cebrail *(Aleyhisselâm)* ı vasıta yaptı. Mevlâ Tealâ dileseydi, ilimleri vasıtasız olarak doğrudan doğruya Peygamberimizin kalbine akıtırdı, demek âdetullah böyledir. Ayet-i kerimede şöyle buyuruluyor:

« وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ (٥١) »

"Hiçbir insan yoktur ki Allah (-u Tealâ) ın onunla konuşması şu üç şeklin dışında olsun; Ancak vahiy ile veya perde arkasından yahut ta bir elçi göndererek kendi izniyle dilediğine vahyettirmesi suretiyle olur. Şüphe yok ki O, pek yücedir ve çok hikmet sahibidir." *(Şura Suresi:51)*

Bakın Mevlâ'nın kulu ile konuşmasının çeşitlerinden birisi de kulunun kalbine ilham etmesidir. Musa *(Aleyhisselâm)*ın annesinin kalbine ilham etmesi gibidir. Şöyle buyuruluyor. Esteizübillah:

« وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ (٧) »

"Musa'nın annesine onu emzir diye vahyettik..."

Musa *(Aleyhisselâm)* doğmadan, Firavun rüyasında Kudüs tarafından bir kıvılcım parladığını ve onun köşkünü yıktığını gördü. Rüya tabir edenlere bu nedir diye sordu.

Dediler ki: "Beni İsrail'den birisi çıkacak senin tacını, tahtını yıkacak." Firavun bundan korkarak doğacak bütün erkek çocukların öldürülmesini emretti. Böylece 70-80 bin çocuk kesildi.

Bu arada Hazret-i Musa'nın annesi hamile kaldı. Bir erkek çocuk dünyaya getirince çok korktu. İşte o zaman Mevlâ Tealâ tarafından kalbine: "... **Onu emzir, başına birşey gelmesinden korktuğun zaman onu suya bırak, korkma, üzülme muhakkak biz onu sana döndüreceğiz ve peygamber yapacağız."** *(Kasas Suresi:7)* diye ilham olundu.

Musa *(Aleyhisselâm)* ın anneside bir sandık buldu. Onun içine çocuğunu koydu ve sandığı Nil ırmağına salıverdi. Su, sandığı aldı götürdü. Sandık tâ Firavun'un evine kadar geldi. Firavunun hanımının cariyeleri, sandığı buldular. Firavun'un hanımına getirdiler. Firavun'un hanımı sandığı açıpta içinde dünya güzeli bir çocuk görünce:

« وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (٩) »

"Firavun'un hanımı (kocasına) dedi ki: "Benim de senin de gözün aydın olsun. Onu öldürmeyin. Olur ki bize faydası dokunur, yahut onu çocuk ediniriz." Onlar işin farkında değillerdi." *(Kasas Suresi:9)* Firavundan kaçırılan çocuk tam onun kucağına düşüyor.

Ne acaib değil mi? Bunları ancak Allah yapar. Kur'an'dan konuşmak, kişinin O'nu içine sindirmesiyle, zamanla olur. Bir keresinde şeyhim Hacı Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* Efendi Hazretlerine dedim ki: "Şu ayet, şu ayete münasibtir." O da: **"Kur'an'dan size kapı açıldı yürüyün."** buyurdu.

Mevla Tealâ demek ki kuluyla, isterse ona melek göndermekle konuşur, isterse perde arkasından kendini göstermeden konuşur. İsterse de kalbine vahiy ilka etmek suretiyle konuşur. Bu konuşmaları böyle anlamalıyız. Herşeyi bilmek Allah'a mahsustur, aslında hiçbirşey bilmemek insana mahsustur.

Bir adam İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine kendisini şikâyet ediyor. "Kur'an-ı Kerim'den her mânâyı anlamıyorum." diyor. İmam-ı Rabbanî Hazretleri o zaman buyuruyor ki: **"Anlamayınca: 'Ben acizim bilmiyorum' deyiniz."**

Ben yetmiş yaşıma yaklaşıyorum, daha anlamadığım şeyler var. Kuran-ı Kerim'in başına senelerce, otur kalk, otur kalk şimdi anlamaya başladım. Efendimiz bir hurma dikti, hemen oldu. Mevlâ Tealâ dilese hepimizi böyle yapar ama bizlere teenni (acele etmeme) yi öğretiyor.

İnsan, Allah'ın kapısını tek başına kendisi çalsa olmuyor. Bir mürşid bulup onun vasıtasıyla Mevlâ'ya vasıl olmak lâzım. Mevlâ Tealâ bulutsuz yağmur yağdırmaz mı? Yağdırır.

Aişe validemiz *(Radıyallahu Anha)* bir gün: "Ya Resulallah! Bulutsuz yağmur yağdığını gördüm." dedi. Efendimiz de: **"Elhamdülillah. Allah gözünden sebepleri kaldırdı."** buyurdular.

Beytimizde Evliyaullah Allah ile can buldu demiyor, sahabelerle can buldu diyor. Onlar vasıta kılınıyor. Bu vasıtalar Allah ile bizim aramızda köprüdürler, ölü kalpleri diriltirler.

« نقاب آچدی کورندی وجه سبحان »

"Nikap açtı göründü Vechi Sübhan"

"Allah Tealâ, o dostlarının eliyle cemâlinden peçeyi kaldırdı. Ve cemali göründü." Yani onlara Mevlâ'nın feyzi iniyor. Sonra biz aciz evlâtların kalplerine ulaşıyor.

Nikap: Peçe, **Vech-i Sübhan:** Mevlâ'nın Cemali, demektir.

« جفالردن کچوب حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Cefalardan geçip Hakk'a gidelim.
Cemali bâ kemâle seyr idelim."

Bu yolda Allah'a kavuşmak için, zahmetler, uykusuzluklar, açlık ve susuzluklar çekiyorsun. Bazen başın, dişin, sırtın ağrıyor, üşüyorsun, ya da terliyorsun. Bunlardan geç üzerinde durma. Sefayı da geç, Cefayı da ve hepsini Allah'ın yarattığını hatırla.

(Beyt - 8)

بو ذاتلردر رسولك سر يارى ابو بكر خصوصا يار غارى
عمر وعثمان وعلى كه چار يارى بو ذاتلر بحر رحمت كنز بارى
خطالردن كچوب حقه كده لم جمال با كماله سير ايده لم

« بو ذاتلردر رسولك سر يارى »

"Bu zatlardır Resulün Sırr-ı Yârî"

"Bu zatlar Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in sır arkadaşlarıdır."

Yâr: Arkadaş,

Sırr-ı Yârî: Sır arkadaşı, demektir.

« ابو بكر خصوصا يار غارى »

"Ebu Bekir hususa Yâr-ı Gârî"

"Bilhassa Hazret-i Ebu Bekir *(Radıyallahu Anh)*, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in mağara arkadaşıdır."

Gâr: Mağara,

Yâr-ı Gârî: (Hicrette) mağara arkadaşı.

Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* şöyle anlatmıştır: Ben Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in halifesi olan Ebu Bekr'e dedim ki: "Bu makama nasıl ulaştın." Cevap verdi, "Beş şeyle ulaştım."

1. İnsanları iki sınıf gördüm, bazıları dünyayı, bazıları ahireti istiyorlardı, ben ise sadece Mevlâ'yı istedim.

2. İslâmiyete girdiğim günden beri doya doya dünya taamı (yemeği) yemedim. Rabbime olan marifet aşkı beni doyurdu.

3. İslâmiyete girdiğim günden beri kana kana su içmedim. Rabbbime olan muhabbet aşkı beni kandırdı.

4. Ne zaman ki bana iki şey teklif edildi. Dünya ve ahiret işi. Derhal ahiret işini öne aldım.

5. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yanından bir an bile ayrı kalmadım, daima onunla dostluk yaptım hatta mağaraya bile onunla girdim.

« عُمَرْ وعُثْمَانْ وعَلِی کِه چَارِ یَارِی »

"Ömer, Osman, Ali ki, Çar-ı Yârî"

"Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve Hazreti Ali *(Radıyallahu Anhüm)* ki hepsi Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in dört değerli arkadaşıdır."

Çar: Dört,

Çar-i Yâri: Dört dostu, demektir.

« بُو ذَاتْلَرْ بَحرِ رَحْمَتْ كَنْزِ بَارِی »

"Bu zatlar bahr-i rahmet, Kenz-i Bârî"

"Bu zatların her birerleri birer rahmet denizi ve Allah'ın hazinesidir."

Bahr-i Rahmet: Rahmet denizi,

Kenz-i Bârî: Cenabı Hakk'ın hazinesi, demektir.

« خَطَالَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Hatalardan geçip Hakk'a gidelim,
Cemâli bâ kemâle seyridelim."

"Bunların aleyhine konuşmak hatadır." Haklarında kötü söz söylemeyelim.

(Beyt - 9)

اولَه هم انلَره صد بيك هزاران صلوٰتكم اولديلر عالمده سلطان

كوكل ويرانلره بونلردر اى جان مفاتيح الجنان احباب يزدان

ضرر لردن كچوب حقه كيده لم جمال با كمالَه سير ايده لم

Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiyesinde Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizi, Hulefa-i Raşidini ve Ashab-ı kirâmı *(Radıyallahu Anhüm)* övdükten sora şöyle buyuruyor:

« اولَه هم انلَره صد بيك هزاران »

"Ola hem onlara sad bin hezâran"

"Onlara, (Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den günümüze kadar gelen bütün Allah dostlarına) yüzbin kere binler olsun."

Sad bin: Yüz bin,

Hezerân: Binler, demektir.

Ne olsun?

« صلوٰتكم اولديلر عالمده سلطان »

"Salât kim oldular âlemde sultan"

"Salât-u selâm olsun ki onlar âlemde sultan oldular." Bütün ilimler onlardan geldi onlara nasıl salât (dua) etmeyiz.?

Salât: Rahmet, manevî derece, demektir.

« كوكل ويرانلره بونلردر اى جان »

"Gönül ver onlara bunlardır ey can!"

"Ey can (ey canım kardeşim), Onlara gönül ver, rabıta et ve onları hatırla." Neden? Çünkü;

« مفاتيح الجنان احباب يزدان »

"Mefâtîhu'l-cenan Ahbâb-ı Yezdân"

"Onlar Mevlâ'nın dostları ve gönüllerin anahtarlarıdır."

Mefâtîhu'l-cenan: Gönül anahtarları,

Ahbâb-ı Yezdân: Mevlâ'nın dostları, demektir.

Kalplerimizin kapısını onlar açar. Bakın İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri onlara nasıl tazim ediyor.

Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*:

« لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوَقِّرِ الْكَبِيرَ وَيَرْحَمِ الصَّغِيرَ »

"Büyüğüne tazim etmeyen, küçüğüne merhamet etmeyen bizden değildir." buyurmuştur.

İşte bu, güzel ahlâkdan bir tanesidir. Cenab-ı Hak da:

« وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ »

"Muhakkak sen (habibim) büyük bir ahlâk üzeresin." *(Kalem suresi:4)* buyurdu.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in ahlâkı neden büyük oldu? Zira O Allah'ımızın en sevgilisidir. Onun yalnız ahlâkı değil, imanı, kavil (söz) leri, herşeyi büyüktür.

Böyle büyük bir Resulümüz varken, Ona tam mânâsı ile uyulması gerekirken Onu bırakıp da kâfirlere uymak, onlara benzemeye çalışmak, bizlere yakışır mı? Erkeklerimizin ve kadınlarımızın onlar gibi giymesi doğru olur mu?

Mevlâna *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

آدمی زاده اگر بی ادبست آدم نیست فرق در جسم بنی آدم وحیوان ادبست

چشم بکشا و ببین جمله کلام اللهرا آیت آیت همه کی معنای قرآن ادبست

"Âdemî zade eğer bî edebest âdem nist.
Fark-ı der cism-ü benî âdemu hayvan edebest.
Çeşm bükşa vü bübin cümle kelâmullah râ,
Ayet ayet hemekî manayı Kur'an ebedest."

Tercümesi şudur: "Âdem oğlunun eğer edepten nasibi yoksa âdem değildir. Âdem oğlu ile hayvan arasındaki fark edeptir. Gözünü aç ve dinle Mevlâ Tealâ'nın bütün kelâmı, Kuran'ın bütün ayetlerinin mânâsı edepten ibarettir."

Edebi, İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiye'sinde şöyle anlatır:

"Hemen ilm-ü edeptir bil şeriat
Dahi ilm-ü edeptir bil tarikat

Edep ve ilm ile bulunur hakikat
Ne bilsin bî edep sırr-ı şeriat
Şeriattır edep Hakk'a gidelim.
Cemalî ba kemâle seyredelim. *(Risele-i Kudsiyye:41)*

Şeriat, tarikat ve hakikat hepsi ilim ve edepten ibarettir. Namazın farziyetini, kılınış şeklini bilmek ilim, bilindiği gibi yapılması edeptir. Tesettür emrine riayet etmenin farz olduğunu bilmek ilim, giymek edeptir.

Peygamber Efendimiz namaz kılarken kendisine selâm verirlerdi. O da selâmlarını alırdı. Ne zaman ki:

« حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ (٢٣٨) »

"Farz namazlarının vakit ve erkânını gözeterek edasına devam edin, bilhassa orta namazına dikkat edin ve Allah'a itaat ederek namaza durun." *(Bakara Suresi:238)*

Ayet-i celilesi nazil oldu, Efendimiz namaz içerisinde verilen selâmları almamaya başladı. Ashab-ı Kiram sebebini sordu. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* de nazil olan ayeti kerimeyi tilâvet ederek buyurdular ki:

« اِنَّ فِي الصَّلٰوةِ شُغْلاً »

"Muhakkak namaz da meşgûliyet vardır."

Kul o anda Allah'ın huzurundadır.

Tekrar edelim; işte bütün bunları bilmek ilim, amel etmekse edeptir.

Yerlerde ve göklerde bulunan her şey edep üzeredirler. Onların güzellikleri de bu edeplerindendir.

« ضرر لردن كچوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Zararlardan geçip Hakk'a gidelim.
Cemâli ba kemâle seyridelim."

"(Kulu Allah'a ulaştıran mürşidlere gönül vermemek, tazim etmemek, karşı çıkmak insan için zarardır). İşte bu zarardan geçip Hakk'a gidelim. Cemâli ba kemâle seyredelim."

-- - --

2. BAB

﴿ وَمِنَ الْأُصُولِ فِي الطَّرِيقَةِ الْعَلِيَّةِ النَّقْشَبَنْدِيَّةِ الْخَالِدِيَّةِ الدَّعَوَاتُ فِي حَقِّ ظِلِّ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْعَالَمِينَ ﴾

Aziz ve celil olan Allah'ın, âlemlerde gölgesi olan padişahlara (İslâm memleketinin muhafızı olan müslüman hükümet adamlarına) **dua etmek, Nakşibendi tarikatının usûlündendir.**

(وَمِنَ الْأُصُولِ) **Usuldendir, asıllardandır, kaidelerdendir, temellerdendir,** nerede? (فِي الطَّرِيقَةِ الْعَلِيَّةِ النَّقْشَبَنْدِيَّةِ الْخَالِدِيَّةِ) **Tarikat-i Aliyyeyi Nakşibendiyye-i Halidiyye de,** ne? (الدَّعَوَاتُ) **dualar etmek,** kimler için dualar etmek? (فِي حَقِّ ظِلِّ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ) **Allah azze ve cellenin gölgesi olan padişah için,** nerede Allah'ın gölgesi? (فِي الْعَالَمِينَ) **âlemlerde.**

Nasıl dua etmeyelim ki? Onlar teb'asının dinini, namusunu, nefsini, malını canını koruyor. Bu sayede halk rahat ediyor, kötülüklerden, fenalıklardan uzak kalıyorlar, dünyevî ve uhrevî vazifelerini huzur-i kalple yapıyorlar. Onun için duaya lâyıktırlar.

(Beyt - 10)

أُصُولِ خَالِدِيدَه بُودُرْ آدَابْ تَوَجُّهُ وخَتْم اولُورْكَنْ جُمْلَه اَصْحَابْ
شَهِنْشَاهَه دُعَا ايتْمَكْدِرْ اَحْبَابْ ايدُوبْ آدَابْ قَمُو اَسْلَافُ وَاَقْطَابْ
صَلَاحْلَه ايتْ دُعَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« أُصُولِ خَالِدِيدَه بُودُرْ آدَابْ »

"Usûl-i Halidîde budur âdab"

"Nakşibendi tarikatının Halidiye kolunda adap budur." Nedir o âdab?

....

« تَوَجُّهُ وخَتْم اولُورْكَنْ جُمْلَه اَصْحَابْ »

"Teveccüh-ü hatm olurken cümle ashab"

"Teveccüh ve Hatm-i Hacegân yaparken bütün arkadaşların -ihvanların-"

Ashab: İhvanlar, demektir.

« شَهِنْشَاهَه دُعَا اِيتْمَكْدِرْ اَحْبَابْ »

"Şehinşaha dua etmektir ahbab"

"Şehinşaha (padişaha) dua etmesidir ey ahbab."

Şahinşah: Padişah,

Ahbab: Sevilen dostlar, demektir.

« اِيدُوبْ اداب قَمُو اَسْلَافُ و اَقْطَابْ »

"İdüp âdab kamu Eslaf-u Aktab"

"Bütün geçmişler ve kutuplar bunu adap olarak yapmışlardır."

Kamu Eslâf: Bütün geçmişlerimiz.

Aktab: Kutublar, Evliyaullah, demektir.

Öyleyse,

« صَلَاحْلَه اِيتْ دُعَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Salâhla it dua Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemâle seyr idelim."

Yani o padişahların iyiliğine dua et. Nasıl? "Ya Rabbi onları düşmanlarına galip eyle. Şer-i şerifi korumaya muvaffak kıl. Takvadan ayırma. Rıza-ı şerifin üzere iş gördür, şeriata hadim eyle." gibi dualarla onlara duâ et.

İnsan kendisini muhafaza edene dua etmelidir. Derdimiz din olmalıdır. İslâmda kavimcilik, taraftarlık yoktur. Bu dine kimden menfaat geliyorsa biz ona duacıyızdır. Bu hususta buyuruluyor ki:

« وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا طَآئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّا اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ »

"Yeryüzünde yürüyen hayvanlar ve (göklerde) iki kanadıyla uçan kuşlardan (ne varsa) hepsi ancak sizin gibi ümmet-

lerdir (onlarında hâlleri, rızıkları, ecelleri takdir edilmiş ve yazılmıştır)." *(Enam Suresi:38)*

İnsanlar nasıl bir ümmetse diğer mahlûkatta öyle ümmettir (muhtelif cinslerdir). Kuşlar da, koyunlar da, karıncalar da hep ümmetlerdir. Başlarında da bir reisleri vardır.

Kur'an-ı Kerim'de Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın kıssası anlatılırken bu konuya temas edilmiştir.

Esteizübillah:

« حَتّٰى اِذَا اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا اَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (١٨) »

"Nihayet (Süleyman *(Aleyhisselâm)* ve ordusu Şam'daki) **karınca vadisine vardıkları zaman karıncaların reisi olan bir karınca şöyle dedi: Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin Süleyman ve ordusu sizi farketmeyerek kırıp ezmesin.**" *(Neml Suresi:18)*

Her karınca bir vazifede. Kimi karınca rızık temin ediyor, kimi yuva yapıyor. Başlarında da bir reis var. Onları bekliyor. Gelebilecek zararlardan korumak için onları gözetliyor.

Ayet-i celilede Mevlâ Tealâ: (قَالَتْ نَمْلَةٌ) buyurdu. Kelimenin sonundaki: (ة) müenneslik alâmetidir. Anlaşılıyor ki karıncaların reisi dişi idi. Hayvanlarda dişi reis olabilir. Ama insanlarda reisin kadın olması doğru değildir. Zira nâmahremlik durumu vardır.

Fıkıhta kadından hakim olur denir? Lâkin kim tayin ederse günahkâr olur. Zira mahkeme edileceklerin çoğunluğu erkektir. Hakime olan kadın onlar arasında hükmederken nasıl onlar ile konuşacak yahut ne şekilde onlara bakacak.

Sonra Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا اَمْرَهُمْ امْرَاَةً » قَالَهُ لَمَّا بَلَغَهُ: اَنَّ اَهْلَ فَارِسَ قَدْ مَلَّكُوا عَلَيْهِمْ بِنْتَ كِسْرٰى ».

"İşlerini (başkanlığı) doğrudan doğruya bir kadına bırakan kavim asla felâh bulamaz."

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bu sözü: "Faris ehli başlarına Kisranın kızını idareci yaptılar." haberi kendisine ulaştığı zaman söyledi.

Kadının reis tayin edilmeyişi ona hürmettir. Şerefini, namusunu, muhafaza etmek içindir. Bu bakımdan Allah Tealâ kadınların evlerinde oturmalarını emir buyuruyor.

Allahımızın şu büyüklüğüne bakın ki karıncadan reis tayin ediyor. Allah'ın kudreti ile oluyor bu işler.

Size soruyorum. Reis olan karınca diğer karıncalara yuvalarına girmelerini, aksi takdirde ezilebileceklerini haber verdikten sonra onların içlerinden biri emri dinlemeyip yuvaya girmese ve sonuçta ezilse suç kimindir? Reisin mi? Emre itaat etmeyip ezilenin mi? Ezilen mes'ul olur.

İşte en şerefli mahlûk olan insan, yaradanının emrini tutmazsa kendisine bundan sebep bir zarar isabet ettiğinde, kimi kime şikâyet edecek?

Meselâ Allah-u Tealâ, Resulü vasıtasıyla kadının kapanmasını emir buyurdu. Hanımlardan biri bu emri dinlemese ve tevbe etmeden ölse, ahirette onu ateşler kaplasa kime bağıracak, ne diyecek...

Allah'a şükür olsun ki, cemaatımız, sarık, şalvar, cübbe ve çarşaf gibi islâm kisvesini her yerde giymektedir. Bir insan müslümanların yanında islâmı kıyafeti giyse, münafıkların yanında giymese onun takva ile alâkası yoktur. Siz öyle değilsiniz, size karşı hüsnü zannım kavidir.

Mevlâ Tealâ bizi müttekilerden etsin, zahiren ve batinen, kavlen ve fiilen hep şeriat üzere olalım. O zaman çok muvaffak oluruz.

Bakın! Bosna-Hersek'te ne oldu. Kadınları topladılar, tecavüz ettiler, bir koca hayatta iken eşinin , namusunun elinden alınması kadar kötü birşey yoktur. Yüz defa ölmek ondan daha hayırlıdır. Çocuklar yetim kaldı. Bu belâ nereden geldi?!.

Fuhuş işlerinden kaçınmalıdır. Türkiyede fuhuş çoğalıyor, kendini muhafaza edeni Allah da muhafaza eder, Allah'ı muhafaza etmeliyiz ki, zorlanınca O'nu önümüzde hazır bulalım.

(Beyt - 11)

دُعَای پَادِشَاهْلَه جُمْلَـه اِخْوَانْ اُولُورْلَرْ هَپْ مُدَاوِمْ لَيْلْ و رُوزَانْ

زَوَالْ بُولْمَزْ جِهَانْ دُورْدِقْجَه اَیْ جَانْ بُوشَهِنْشَاه جِهَانْ عَبْدُ الْمَجِيدْ خَانْ

كُوكُلْلَه يَارْدِمْ ايتْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Yüce olan Nakşibendi tarikatının halidiye kolunda zamanın padişahına dua etmek adaptandır. Mustafa İsmet Garibullah Hazretleri bu beyitlerinde de bunu anlatmaktadır.

« دُعَای پَادِشَاهْلَه جُمْلَـه اِخْوَانْ »

"Duay-ı padişahla cümle ihvan,"

"Bütün müridler, tarikat yolcuları padişaha dua ederler."

Duayı padişah: Padişaha duâ etmekle, demektir. İzâfi bir terkiptir. Beyit okunurken "dua" evvel okunur. Mana verirken "padişah" önce söylenir.

« اُولُورْلَرْ هَپْ مُدَاوِمْ لَيْلْ و رُوزَانْ »

"Olurlar hep mudavim leyl-ü rûzan"

"Bütün ihvanlar gecelerde ve gündüzlerde hep Padişaha duâya devam ederler."

Müdavim: Devam edici,

Leyl: Gece demektir, arapçadır.

Rûzan: Cemi bir kelime olup farsçada "Gündüzler" manasına gelir.

« زَوَالْ بُولْمَزْ جِهَانْ دُورْدِقْجَه اَیْ جَانْ »

"Zeval bulmaz cihan durdukça ey can"

"Ey kişi! (Bu padişaha nasıl dua edilmesin ki), O olduğu müddetçe bu cihanda yıkılma olmaz,"

Zevâl bulmak: Yok olmak, demektir.

İslâma zeval gelmez. Çünkü o, hem dinimizin, hem dünyamızın muhafazasına uğraşıyor. Kuran'dan ve Resulullah'ın sünnetinden ayrılmamamıza yardım ediyor.

Kim bu durdukça, cihanın zevâl bulmayacağı şahıs?

« بو شهنشاه جهان عبد المجيد خان »

"Bu Şehinşah-ı Cihan Abdülmecid Han."

"Bu, cihanın padişahı olan Abdulmecid Han'dır."

« كوكللە يارديم ايت حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم »

"Gönülle yardım et Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemâle seyr idelim."

"Sende bu cihan padişahına gönülden dua ederek yardım et."

Padişahın Din-i Mübin-i İslâmı koruması çok önemli bir meseledir. Bu kolay bir iş değildir. Asr-ı saadette Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz bir gece dışarı çıktı, sokaklardan geçerken her evden arı vızıltısı gibi Kur'an sesleri geliyordu.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Ebu Musa Eşarinin *(Radıyallahu Anh)* evinin önüne geldiği zaman onun, Kur'an-ı Kerim'i tecvitli ve makamlı bir şekilde okuduğunu duydu. Ve onu sonuna kadar dinledi. Sabah olunca Efendimiz Ebu Musa *(Radıyallahu Anh)* a hitaben buyurdular ki:

« يَا اَبَا مُوسىٰ لَقَدْ اُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ »

"Ey Ebu Musa! Elbette sana Davut *(Aleyhisselâm)* ın sesi gibi ses verildi."

Davud *(Aleyhisselâm)* Zebur okurken kuşlar baş ucunda, diğer mahlûkat etrafında toplanıp onu dinlerlerdi.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* daha sonra sahabe-i kirama dönerek: "Dün geçe dışarı çıktım. Evlerden arı vızıltısı gibi Kur'an-ı Kerim sesleri geliyordu. Ebu Musa *(Radıyallahu Anh)* ın evinin önüne gelince onu dinlemeden geçemedim." buyurdu. Bunun üzerine Ebu Musa *(Radıyallahu Anh)*: "Ya Resulallah! senin dinlediğini bilseydim, daha dikkatli okurdum dedi.

İşte hakiki Padişah!

Hazret-i Ömer'de *(Radıyallahu Anh)* Emirul Müminin iken geceleri gezip dolaşır, insanlara bekçilik yaparak halkın emniyetini sağlardı. Bir gece gene İbn-i Mes'ud *(Radıyallahu Anh)* ile beraber böyle gezerken bir evden şarkı sesi geldiğini duydu. Kapının arasından bakınca yaşlı bir adamın içki içtiğini, bir cariyenin de ona şarkı söylediğini gördü.

Hazret-i Ömer derhal hiddetlenerek pencereden içeri girdi. Ve o adama "Senin gibi birine bu hâl yakışır mı?" dedi. Adam ayağa kalktı. Ve Hazret-i Ömer'e dönerek: "Ya Emirel mümînin! Allah aşkına beni dinlemeden hüküm verme" dedi.

Hazret-i Ömer de: "Söyle" buyurdu. Adam o zaman: "Ben Allah'a bir yerde asi olduysam sen üç yerde asi oldun." dedi. Hazret-i Ömer: "Nedir onlar?" diye sorunca:

Birincisi: Mevlâ Tealâ Hazretleri: (...وَلَاتَجَسَّسُوا...) "**Kusurları araştırmayınız**" *(Hucurat Suresi:12 den)* buyurdu sen ise benim hâlimi araştırdın.

İkincisi: Cenab-ı Hak:

« ... وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى وَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ... (١٨٩) »

"İyilik, evlere arka taraflarından gelmeniz değildir. Lâkin iyilik muttaki olanların (sakınanların) iyiliğidir. Evlere kapılarından giriniz." *(Bakara Suresi:189)* buyurdu. Sen ise böyle yapmadın.

Üçüncüsü: Mevlâ Teâla hazretleri:

« ...لَاتَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلٰى اَهْلِهَا... (٢٧) »

"Kendi evlerinizden başka evlere müsaade istemeden ve sahiplerine selâm vermeden girmeyiniz" *(Nur Suresi:27)* buyurdu. Sen ise izinsiz olarak selâm vermeden girdin.

Gazaplandığı zamanda Hazreti Ömer'i dağlar durduramazdı. Ama yukarıdaki ayet-i kerimeler kendine okununca, Hazreti Ömer: "Doğru söyledin. Beni affeder misin?" dedi. Adam da: "Seni Allah affetsin" diye cevap verdi.

Hazret-i Ömer ağlayarak dışarı çıktı. Giderken: "Allah Ömer'i affetmezse hâli ne olur?" diyordu.

İşte milletin başına böyle müslüman idareciler lâzımdır. Eğer böyle idareciler olmazsa çalgıda çalınır, televizyondan kötü şeylerde seyredilir, çıplak da gezilir, içki de içilir, kumar da oynanır, herşey yapılır. Gavur gibi yaşanılır.

Milyarları olan bir kimse de 50 bin lira zekât vermiş. "Ben zekâtımı verdim" diyor. O zekât verilmedi demektir. Malının kırkda birini vermesi lâzım ki zekâtını tam vermiş sayılsın.

Müslüman idareciler lazım, zenginlerden zekâtlarını tam alarak fakirlere versinler ki, dünya düzene kavuşsun. Bundan dolayı Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Hazreti Muaz *(Radıyallahu Anh)* ı Yemene Vali tayin ederek gönderirken:

« خُذْ مِنْ اَغْنِيَائِهِمْ وَ اَدِّ اِلَىٰ فُقَرَائِهِمْ »

"Zenginlerinden al. Fakirlerine ver." buyurdu.

Müslüman idareci ile din tamamlanır. Ancak o zaman Kur'an okunur, tefsir, fıkıh, arapça, hadis, akaid, tasavvuf okunur. Gereği üzere amel edilir, doğru fetva verilir. Büyük adamlar bu şekilde yetişir.

Valiler, hakimler, komutanlar, kaymakamlar bunların içerisinden seçilir, ibadetlere dikkat edilir, nikâhlar, talâklar, vekâletler, kefâletler, alış-verişler gibi bütün muamelât, insanların işlemiş olduğu suçların cezası olan bütün ukûbat, Kur'an'ın ahkâmına uygun olarak yerine getirilir.

Meselâ, zinanın cezası evliyse recm olunmaktır (taşlanmaktır). Zina eden kişi şehrin ortasında bir çukura yarıya kadar gömülür, şehrin büyükleri toplanır, o şahsa muayyen büyüklükte taş atarak öldürürler.

Zina ne kadar ağır bir suçtur ki cezası da ağır oluyor. İçki içene 80 sopa, iftira atana yine 80 sopa, bekârsa zina yapana 100 sopa vurulur. Hırsızlık yapanın kolu kesilir, tekrar çalarsa ayağı kesilir. Böylece bir daha yapamaz, millet de kurtulur.

Bu uygulamalar olduğu vakit dünya cennet gibi olur. Çalışan insanların ibadetleri yerine getirebilmeleri, namaz için cemaate iştirak edebilmeleri bunlar hep idarecilerin işidir.

Geçmişte bu idareciler sayesindedir ki, batıda Viyana kapılarına, kuzeyde Kırım'a, güneyde Afrika'ya kadar dayanmıştık. Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, hicaz hep bizdeydi.

Şimdi ise ne acıdır ki bu imparatorluğun torunları, onları o duruma yükselten İslâm dinini inkâra yelteniyorlar, dinimizi çağ dışı kabul ediyorlar.

Kuran-ı Kerim'i çağ dışı kabul edenlerin kendileri çağ dışı oldular farkında değiller. Halbuki Allah Tealâ onları ahirette rezil-i rüsvay edecek.

Bugün müslümana düşen nedir? Onu koydukları makamda, vali de, hakim de, komutan da yapmasalar yine de İslâmi

ilimleri okumaktır. Hatta onu temizlik işçisi bile yapmasalar yine de İslâmi ilimleri okumalıdır. Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz ne buyuruyor:

« اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ »

"Âlimler peygamberlerin varisleridir."

Peygamber varisi olmaktan daha büyük ne olabilir?

Bu ilme çok dikkat edelim. Bizi yaratan rabbimiz bizi aç bırakmaz. Melek tabiatlı insanların kıblesi Sidretül Müntehâdır, Abdül Butûn'ların kıblesi sofradır, ondan sonra helâdır. Biz açtan ölsekte, susuzluktan ölsekte, dışarda kalsak da Kur'andan ayrılmayız, Allah'ın izniyle söylüyoruz.

Dünyevî ilimleri okudular, uhrevî ilimler ne olacak? Para getirmiyor diye Kur'an'a bakmıyorlar. Dertleri Nemrut, Karun gibi dünyalıktı, onu da yaşadılar, ahirette onlara pay yok.

Ahirette halleri ne olacak? Kur'an okumayan delidir. Onlar delirdiyse biz delirmiyelim. Kur'an'a bakmayan, Kur'an'ı bileni öne koymayan delidir. bu iş çok ince noktadır. delilerle bizim işimiz yok.

Hadis-i şerifte buyurulduğu gibi;

« مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلّٰهِ تَكَفَّلَ اللّٰهُ بِرِزْقِهِ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ »

"Kim Allah için ilim talep ederse Mevla Tealâ onun rızkına ummadığı yerden kefil olur."

Böyle bir müjdeden sonra rızık endişesini bırakalım. Derdimiz, dinimiz olsun. Bizi yaratanı razı etmek olsun. Her birerlerinizin çuval dolusu maaşı olsa Allah gökten yağdırmasa, yerden bittirmese paranız neye yarar? Mevlâ Tealâ Kur'an-ı Kerim'in hürmetine yağdırıyor.

Geçenlerde tefsirde gördüm. Mevlâ Tealâ iman edenlerin sayesinde iman etmeyenleri helâk etmiyor. Zekât verenlerin sayesinde zekât vermeyenleri helâk etmiyor. Oruç tutanların sayesinde oruç tutmayanları helâk etmiyor. Zikredenlerin sayesinde zikretmeyenleri helâk etmiyor. Namaz kılanların sayesinde kılmayanları helâk etmiyor.

(Beyt - 12)

جِهَانْدَه كَلْمَه‌مِشْ بُويْلَه شَهِنْشَاهْ قُورُولْدِى سَايَه سِنْدَه خَيْلِى خَانْقَاهْ

سِتَانْبُولْ وشَامْ وَارْضْ رُومْدَه دَخِى كَاهْ اَنِكْ هَمْ اَكْثَرِى اَرْكَانِى آكَاهْ

كُوكُلْدَنْ ايتْ دُعَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitlerinde de Sultan Mecidden bahsetmeye onu medh-u sena etmeye devam ediyor. Sultan Mecid ondan tarikat vazifesi almış idi. Onun müntesibi idi. Kabri nur olsun.

« جِهَانْدَه كَلْمَه‌مِشْ بُويْلَه شَهِنْشَاهْ »

"Cihanda gelmemiş böyle şehinşah"

"Cihanda onun gibi kıymetli padişah gelmemiştir." Neden? Zira:

« قُورُولْدِى سَايَه سِنْدَه خَيْلِى خَانْقَاهْ »

"Kuruldu sayesinde hayli hangâh"

"Onun sayesinde birçok tekkeler kurulmuştur."

Sayesinde: Gölgesinde, yani onun himayesinde,

Haylî: Çok,

Hangâh: Tekke, yani zikir ve ibadet edilecek yer.

Sultan Mecid hayırlıların hamisi, camilerin hamisi, tekkelerin hamisi, medreselerin hamisi idi. Şimdi nerede böyle insanlar! Yarabbi! Bizlerin başına da lâyık olduktan sonra böyle müslüman liderler nasip eyle.

« كَمَا تَكُونُونَ يُوَلَّىٰ عَلَيْكُمْ »

"Nasıl olursanız öyle idare olunursunuz." hadis-i şerifini unutmayalım.

« سِتَانْبُولْ وشَامْ وَارْضْ رُومْدَه دَخِى كَاهْ »

"Sıtanbul-u Şam-u Erzurumda dahi gâh"

"İstanbul da, Şam da, Erzurum da, her yerde."

Sıtanbul: İstanbul, demektir. Mısrada vezn-i şiir için Sıtanbul diyor. Aslında İstanbul idi.

« انك هم اكثرى اركانى آكاه »

"Anın hem ekseri erkânı âgâh"

"Onun hükümet adamlarının çoğu da hakikat üzere uyanık kimselerdir."

Erkân: Rükn'ün cemisidir. Temeller, direkler demektir. Hükümet adamlarına denir.

Ekserî: Çoğu,

Âgâh: Hakikat üzere uyanık, demektir.

O hâlde:

« كوكلدن ايت دعا حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم »

"Gönülden et dua Hakk'a gidelim,
Cemâli bâ kemâle seyr idelim."

"O büyük insanlara sadece dilinle değil, gönlünle dua et."

Kur'an-ı Kerim o adamlarla rahat etti. Sultan Fatih Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in medhettiği şerefe nail olan adam.

Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

« لتفتحن القسطنطينية فلنعم الامير اميرها ولنعم الجيش ذلك الجيش »

"Elbette Kostantiniyye (İstanbul) fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve o ordu ne güzel ordudur."

Efendi Babam derdi ki: Fatih Sultan'ın sebebiyle bu kadar tekkeler, camiler, medreseler kuruldu, neler oldu neler.

Ya Rabbi! Sen bütün zamanlarda aynı Allah'sın, o zaman nasılsan şimdide aynısın, o zaman nelere kadirsen şimdi de aynı şeylere kadirsin. Biz lâyık değiliz. Bizleri lâyık eyle ve eski kudretimize kavuştur.

Bir ibarede şöyle gelir:

« بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ يَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ »

"Akşamla yatsı arasında Allah dilediğini yapar."

Mevlâ Tealâ öyle kudret sahibidir ki, dilerse kısa bir müddet içerisinde bu kâinatı 10 defa yıkar ve yeniden yapar. Ona güvenelim. daima ondan isteyelim.

Allah-u Tealâ bunları bana sizin bereketinizle söyletiyor. Cemaatta bereket vardır.

« يَدُ اللّٰهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ »

"Allah'ın kudret eli cemaat üzerindedir."

Ama siz kendinize toz kadar kıymet vermeyin sakın, ben sizi medhederim o başka.

(Beyt - 13)

اَدِرْنَه دَه خُصُوصاً كَمْتَرْ عِصْمَتْ كِه سُلْطَانْ جَامِعِنْدَه دِرْ اِقَامَتْ

دُعَاىِ پَادِشَاهْـلَه اِسْتِقَامَتْ اِيدَرْ لَيْلُ وَنَهَارْ يُوقْ اَصْلاَ غَفْلَتْ

تَوَجُّهْ اُوزْرَه يِمْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Osmanlı imparatorluğu zamanında Edirne mühim şehirlerden bir tanesi idi. İslâm büyükleri ve padişahları orada ikamet ederlerdi. Risale-i Kudsiye'nin sahibi İsmet Efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)* aslında Yanya'lı idi. Yanya Yunanistandadır.

Oradan Mekkeye gitti. Orada Abdullah Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine intisab etti. Onun tarafından yetiştirildi ve şeyh oldu. Şeyhi tarafından Edirne'ye gönderildi. Sonra İstanbul'daki müridleri onu İstanbul'a almak istediler.

O da Koca Mustafa Paşa'ya geldi. Orada iken de kendi adı ile anılan tekkeyi aldı ve vakfetti. Sonra buyurdu ki tekkeyi buldunuz ama şeyhi kaybedeceksiniz. Böylece öleceğine işaret etmişti. Bunları anlatmakla Risale-i Kudsiye sahibi Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini biraz tanımış olduk.

« اَدِرْنَه دَه خُصُوصاً كَمْتَرْ عِصْمَتْ »

"Edirne'de hususa kemter İsmet"

"Ziyade noksan olan İsmet *(Kuddise Sırruhu)* bahusus Edirne vilâyetinde vazife görüyor."

Bakınız İsmet Efendi Baba kendisini ziyade noksan olarak vasıflandırıyor. Fakat biz kendimize noksan diyemiyoruz niçin? Noksan olduğumuzdan. O tam olduğu için noksan diyor kendine. Allah'dan *(Celle Celalühü)* başka herkes aslında noksandır. Kendimize güvenecek hiç bir şeyimiz yok. Ancak Allah'a güvenmemiz lâzımdır.

« كِه سُلْطَانْ جَامِعِنْدَه دِرْ اِقَامَتْ »

"Ki sultan camiindedir ikamet"

"Sultan camiinde ikamet ediyordu, duruyordu."

İkamet: Durmak.

« دُعَاىِ پَادِشَاهْـلَه اِسْتِقَامَتْ اِيدَرْ لَيْلُ وَنَهَارْ يُوقْ اَصْلاَ غَفْلَتْ »

....

"Duayı padişahla istikamet,
Eder leyl-ü nehar yok aslâ gaflet"

"Gece gündüz padişaha dua etmeye devam ediyordu. Bundan da aslâ gaflet etmezdi."

İstikamet: Doğrulukla,
Leyl: Gece, **Nehar:** Gündüz, **Gaflet:** Unutmak.

« توجّه اوزره يم حقّه كيده لم جمال با كمالة سير ايده لم »

"Teveccüh üzreyim Hakk'a gidelim.
Cemal-i ba kemâle seyridelim."

Teveccüh üzreyim: Ona Teveccüh ediyorum. Ona kalbimle yönelmişim. Teveccüh, bir gönül muamelesidir.

Yani İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Abdülmecid Hana bütün kalbiyle yönelmiştir. Çünkü İslâm devletinin başında devamlı böyle bir kimsenin olmasını istemektedir. Eğer hakiki bir müslüman idareci olmaz ise dindar insanlar rahat edemez

« وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ (٧٣) »

"Kâfirler de birbirlerinin yardımcılarıdır. Eğer siz emredildiğiniz gibi yardımlaşmazsanız, yer yüzünde bir fitne (islâm zafiyeti) ve büyük bir fesad (küfür hakimiyeti) olur." *(Enfal Suresi:73)*

Bu ayeti bilmeli. Eğer müslümanlar birbirleriyle yardımlaşmazsa yeryüzünde fitne olur, yani islâmiyet zayıflar fesad-ı kebir olur küffar kuvvetleşir.

Bir farz, bir sünnet, bir edep terkedilse, bir kadın çarşafını çıkarsa, bir erkek sakal bırakmasa, bir şahıs namazını terk etse, oruç tutulmazsa, zekât verilmezse yani şeriatın emirlerinden bir tanesi dahi yapılmazsa İslâm zayıflar, küfür kuvvetleşir.

Kâfirler kâfir oldukları hâlde birbirlerini tutarlar. Müslümanlar müslüman oldukları hâlde birbirlerini tutmasalar olur mu? İslâm kardeşliği olmayınca İslâmiyet zayıflar.

Bu beyitte İsmet Efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)*, Sultan Mecid'e dua ediyor. Bu padişah da İstanbul'da yatıyor. Bütün Osmanlı Padişahları İslâm'ın onlara verdiği heybet ile bütün kâfirleri korkudan titretiyorlardı.

Rum Kayseri tarafından Hz. Ömer'e bir elçi gönderildi. Elçi Medine-i Münevvere'ye geldi. O zamana kadar hiç gelmemişti. bindiği atın eğeri altından idi. Böyle debdebeli bir yürüyüşle Medine-i Münevvere'ye girdi ve: "Devlet reisiniz nerede?" diye sordu.

Padişahların sarayı gibi bir saray arıyordu. Bir nene karşısına çıktı "beni takip et seni padişahımıza götüreyim" dedi ve hurma ağacının altında yatan Hz. Ömer'in yanına getirdi.

Elçi: Hz. Ömer'i gördüğünde titremeye başladı ve kendi kendine "Ben nereye elçi olarak gönderildi isem, Padişah gibi azamet sahibi oluyordum, bu şahıs uykuda bense ondan korkuyorum." dedi.

"İşte maneviyat bambaşka bir şeydir onun karşısında durulamaz." Hazreti Ömer uyandı ve ona islâm'ı tebliğ etti sonunda elçi müslüman oldu.

Bizim ismimiz şeriatçı olduğu gibi kendimizde tam şeriatçı olsaydık iş tamam idi. Amma tam değiliz Allah-u Tealâ tam etsin. Zira Mevlâ Tealâ şeriatı tam manâsı ile yaşayan kimsenin arkasındadır. Nitekim Rasulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin şu hadis-i şerifi bu manâya işaret eder;

عَنْ جَابِرٍ (رضى الله عنه) « أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً »

Cabir *(Radıyallahu Anh)* den rivayetle Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: **"Benden önce kimseye verilmemiş olan beş şey bana verildi:**

1. Bir aylık mesafeden (benden) **korkulmak suretiyle yardım olundum.**

2. Yeryüzü bana mescid ve temizlik vasıtası kılındı. Ümmetimden kime namaz (vakti) **ulaşırsa** (orada) **namaz kılsın.**

3. Ganimet benden önce kimseye helâl olmamışken bana helâl kılındı.

4. Bana, şefaat (etme yetkisi) **verildi.**

5. **Peygamberler hasseten yanlız kendi kavmine gönderildi. ben ise, bütün insanlara gönderildim."** *(Zübdetül Buhari, Hadis no:131)*

Hadis-i Şerifte geçen: (أُعْطِيتُ) ne kelimedir? İf'al babından mazinin meçhulü nefsi mütekelim vahdedir. (أَعْطَيْتُ) ise malûmudur. İşte sarf ve nahiv kitaplarını okumasaydınız bunu bilemezdiniz. Bir aylık mesafe uzaklığında bulunan düşmanlar onun ismini duyduklarında korkarlardı. Koca dünya onun için mescid ve temizlik vasıtası kılındı.

Halbuki evvelki ümmetlerin namazları ancak mescidde kılındığında kabul olunurdu. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ve onun ümmeti olma hasebi ile de bizler namaz vakti girdiğinde yolculuk veya başka bir sebepden dolayı mescide gidemiyorsak bulunduğumuz yerde kılarız.

Şu da var ki cemaatle namaz kılmak sünnet-i müekkededir. Farz diyenler de vardır. Yeryüzünün temizlik vasıtası olması ise, su bulunmadığı zaman toprakla teyemmüm yapılmasıdır.

Evvelki Peygamberler harp sonucunda ele geçen ganimet mallarını bir yere yığarlar sonra gökten bir ateş inip onları yakardı. Eğer sezdirilmeden çalınma olayı olursa çalınan ganimet bulunup diğerleri arasına konulmadığı müddetçe ateş inmezdi. Bizlere ise ganimet malı helâl kılındı. Allah-u Tealâ dilediğini yapar.

« اوسْت سُلْطَانْ هَرْ كه خواهَدْ آنْ كُنَدْ »

"Sultan odur her ne isterse olur"

« عَالَم رَا دَرْدَمِي وِيرَانْ كُنَدْ »

"Âlemi bir anda viran eder."

Allah-u Tealâ bütün âlem-i bir anda viran eder kimsenin bir şey demeye hakkı yoktur.

« كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلاًّ لِبَنِي اِسْرَآئِيلَ اِلاَّ مَا حَرَّمَ اِسْرَآئِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرِيٰةُ ... »

"Tevrat indirilmeden önce (Yakub'un nefsine haram kıldığından başka) yiyeceklerin hepsi İsrailoğullarına helâl idi." *(Ali İmran Suresi:93 den)*

Ayet-i celilede buyrulduğu üzere Beni İsrail'e bütün yiyecekler helâl iken Mevlâ Tealâ'nın çizmiş olduğu şer-i hududu

aşmaları sebebiyle bir çok yiyecekler haram kılındı. Allah-u Tealâ helâl olanı haram, haram olanı helâl yapabilir. Efendimizin peygamber olarak gönderilmesiyle o haram kılınan yiyeceklerin çoğu tekrar helal kılınmıştır.

Ahirette şefaat etme hakkı, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ile başlayacaktır. Bir de Peygamberimiz bütün insanlara gönderilmiştir. Bu sayılan beş şey varislerine göre de aynıdır. Zira talebe hocasına göredir. Lâkin hakkı ile onun varisi olmak şartı ile.

Yavuz Sultan Selim'e mânâda Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* zuhur etti ve **"Bu beldeleri feth et"** diye emir buyurdu. O da bu emre binâen o beldeleri feth etti. O eski kuvvetimiz nerede?

« ... وَ لَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ (٤٠) »

"Muhakkak ki Allah dinine yardım edene yardım edecek (zafer verecek) tir. Şüphe yok ki Allah çok kuvvetlidir, herşeye galibdir." *(Hac Suresi:40 dan)*

Bu padişahlar Allah-u Tealâ'nın dinini yaşama ve yaşatma çabalarında bulunmasalardı Mevlâ Tealâ onlara yardım eder miydi? İşte bizler dini mübini İslâm-ı tatbik etmediğimizden mağlûb durumdayız, elimizde bir avuç toprağımız kaldı. O da ha gitti, ha gidecek.

Biz arazi iddiasında değiliz, lâkin bir karış yer düşmana gidince kuvve-i maneviyemiz gidiyor o da gidince dini tatbik etmek zayıflıyor.

Yukarıda zikri geçen ayet-i celileyi Şeyhimiz Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri sık sık okurlardı.

Peki Allah'ın dinine yardım eden kimlerdir ondan sonraki ayet-i celile açıklıyor şöyle ki;

« اَلَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلَاةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ (٤١) »

"Onlar, o müminlerdir ki, eğer kendilerini yeryüzünde iktidar mevkiine getirsek namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, (insanlara) iyiliği emrederler ve fenalıktan da alıkoyarlar. Bütün işlerin sonu (kıyamette) Allah'a dönecektir." *(Hac Suresi:41)*

Ma'ruf şeriatta doğru görülmüş, bilinen, münker; şeriatta kötü görülmüş bilinmeyen (bidat, haram) şeylerdir. Meselâ; nâ mahreme bakmak, şarkı dinlemek şeriatta yoktur.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyururlar ki;

« لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ »

"Elbet ümmetimden bir çok kavimler gelecek ki zinâyı, ipek giymeyi, şarabı, çalgıları helâl sayacaklar." İşte bunların hepsi münker şeylerdir.

İnsan kabre defnedildiğinde, soru sormak üzere iki melek gelir ki bunlara "Münker-Nekir" denilir. Nekir; hiç tanınmayan demektir "Münker" de aynı manayı ifade eder. Bu melekler yüzleri siyah gözleri yeşil yani hiç görülmemiş bir şekilde olduklarından böyle isimlendirilmişlerdir.

Anlatıldığına göre Hazret-i Ömer defnedildikten sonra, Münker-Nekir denilen melekler hiç görülmemiş bir şekil ile gelip (**Rabbın kim?** مَنْ رَبُّكَ ؟) diye sordular. O da onlara nereden geliyorsunuz diye sorduğunda: "Şu kadar uzak mesafeden" dediler.

Bunun üzerine onları tuttu ve: "Siz o kadar uzak mesafeden geliyorsunuz rabbinizin kim olduğunu unutmuyorsunuz da ben şuradan şuraya gelmekle mi rabbimi unutacağım?" dedi. Melekler: "Bizi bırak gidelim dediler."

O da: "Muhammed ümmetine bana geldiğiniz gibi şiddet ile gelmeyeceğinize söz verin bırakayım" dedi. Bunun üzerine melekler söz verdiler ve gittiler.

Yukarıda zikri geçen ayet-i celilede dört sıfat geçti; "namaz kılmak, zekât vermek, emr-i bil maruf nehy-i anil münker yapmak" bunlar ile vasıflanmak Allah Tealâ'nın dinine yardımdır.

Efendi Babam Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyururdu; "Oğlum Mahmud!. Din-i Mübin-i İslâmın devam ve bekası emri bil maruf nehyi anil münker'e, inkırazı (yok olması) ise emribil maruf nehy-i anil münkeri terk etmeğe bağlıdır."

Şöyle bir beyit vardır:

« اِذَا كَانَ الْوَادِي خَالِياً يَكُونُ الثَّعْلَبُ فِيهَا وَالِياً »

"Vadi boş kalınca, tilki orada vali olur."

Eğer doğru olur, doğru hareket edersek Allah-u Tealâ bize yardım eder.

(Beyt - 14)

جِهَانْ دُورْدُقْجَه وَارْ اُولْسُونْ اُوسُلْطَانْ بِزْ اَدْنَىٰ دَاعِيسِي اُولْسُونْ فِدَا جَانْ

خُدَا مَنْصُورُ وَمُظَفَّرْ اِيدَه هَرْ آنْ شَرِيعَتْلَه طَرِيقَتْلَه بُولَه شَانْ

هَمَانْ مَنْصُورْ اُولَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سِيرْ اِيدَه لِمْ

Ne kadar güzel dualar edilmiş hem de nazımla. Bu kabiliyet de, bir Allah vergisidir. Herşey Mevlâ'dandır. O öyle bir Allah'tır ki esteizübillah:

« ... لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (١١) »

"Onun misli (ona benzer) hiç bir şey yoktur. Ancak O'dur ziyade işiten ve gören." *(Şura Suresi:11)*

Mevlâ Tealâ: "Onun gibi hiç bir şey yoktur" demekle ne demiş oldu? Demiş oldu ki benim gibi diri yok, bilen yok, işiten yok, gören yok, dileyen yok, gücü yeten, yok yaratan yok, konuşan yok. Bu 8 sıfat içerisinde en açık Sem' ve Basar sıfatları olduğu için: "Ancak işiten ve gören O'dur." buyurdu.

Bu bilgiler Mektubat'tandır.

« جِهَانْ دُورْدُقْجَه وَارْ اُولْسُونْ اُو سُلْطَانْ »

"Cihan durdukça var olsun o sultan."

"Bu dünya var oldukça o sultan yaşasın."

Demek Abdulmecid Han Hazretleri ne büyük bir padişah ki bu Allah dostunun teveccühünü kazanmış kendisine bunca dualar edilmiş.

« بِزْ اَدْنَىٰ دَاعِيسِي اُولْسُونْ فِدَا جَانْ »

"Biz edna dâisi olsun feda can."

"Biz onun en aşağı duacısıyız. bizim canımız ona feda olsun." Ne kadar tevazu ediyor mübarek.

Edna dâîsi: Edna (en aşağı) duacısı, demektir.

« خُدا منصور ومُظفّر ايده هر آن »

"Hüda mensur ve muzaffer ede her an"

"Mevlâ Tealâ onu yardım olunmuş ve zafer bulmuş etsin." Yani Allah ona yardımcı olsun ve zafere mazhar etsin.

Muzaffer: Zafer bulan, demektir.

« شريعتله طريقتله بولـه شان »

"Şeriatla tarikatla bula şan"

Şan: Şöhret, demektir.

"Şeriatla tarikatla şan şöhret bulsun."

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri sultan Abdulmecid Han'a ne kadar güzel dua ediyor değil mi?

« همان منصور اولـه حقّه كيده لم جمالي با كماله سير ايده لم »

"Hemen **mensur ola Hakk'a gidelim.**
Cemali ba kemale seyr idelim."

"O büyük sultan **hemen yardım olunmuşlardan olsun."**

Kur'an-ı Kerim ile amel eden, işlerinde Şeyhülislâm'dan fetva alan bu sultanlar hakikaten Allah *(azze ve celle)* 'ın bu âlemde bulunan gölgeleridirler.

(Beyt - 15)

وَزِيرُ عَسْكَرِينْ حَقْ اِيدَه مَنْصُورْ دَخِي اَرْكَانِنِي حَقْ اِيدَه مَعْمُورْ

اِيدَه اَعْدَامِزِي تَارْ وَمَارْ وَمَقْهُورْ اُولَه‌وُزْ جُمْلَه‌مِزْ تَا شَادْ وَمَسْرُورْ

خُدَا مَسْرُورْ اِيدَه حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Abdulmecid Han'a yaptığı dualar bu beyitlerde de devam ediyor;

« وَزِيرُ عَسْكَرِينْ حَقْ اِيدَه مَنْصُورْ »

"Vezir-ü askerin hak ide mensur."

"Padişahın hem vezirini hem askerini Allah yardıma mazhar etsin."

Mensûr: Yardım olunmuş.

Vezir: Padişahın yardımcısına denir. Bugün bakan, mebus diyorlar.

« دَخِي اَرْكَانِنِي حَقْ اِيدَه مَعْمُورْ »

"Dahi erkânını hak ide mamur."

Mamur: Uzun ömürlü,

Erkân: Rükn'ün cemisidir. Direkler, bir devleti ayakta tutan ana unsurlar demektir.

Allah o padişahın devletini ayakta tutan bütün yardımcılarını mamur etsin (şenlendirsin).

« اِيدَه اَعْدَامِزِي تَارْ وَمَارْ وَمَقْهُورْ »

"İde âdamızı tar-ü mar-u makhur."

"O padişah düşmanlarımızı tarûmar (dağınık) ve kahrolunmuş (çok üzüntülü) etsin."

Â'damızı: Düşmanlarımızı,

Tar-u Mar: Darmadağın,

Makhûr: Kahrolunmuş,

« اُولَه‌وُزْ جُمْلَه‌مِزْ تَا شَادْ وَمَسْرُورْ »

"Ola vuz cümlemiz ta şâdu mesrur"

"Düşmanları kahrettiği zaman cümlemiz neşeli ve sevinçli olalım."

Olavuz: Olalım,

Şâd: Sevinçli, demektir

« خُدَا مَسْرُوْرْ اِيدَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Hüda mesrur ide Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Cenab-ı Hak bizleri mesrûr (sevinçli, bahtiyar) kılsın." Bunlar Allah tarafından ilham edilen dualardır.

Mesrûr: Sururlu, demektir.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Abdulmecid hana dua etmesinin sebeplerinden biri de İslâm düşmanlarının çok olmasındandır. İslâmın öyle kuvvetli ve çok düşmanı vardı ki bir an önce bu dinin yok olmasını istiyorlardı. Sultan Abdulmecid Han ise bu dine yan dahi baktırmıyordu.

Bu âlem başı boş mu zannediliyor? Bu âlemin sâhibi var. Bizi gördüren işittiren, konuşturan, hareket ettiren, düşündüren, akıl erdiren hep O'dur.

Yediklerimizi, içtiklerimizi veren O'dur. Böyle bir Rabbimiz varken İslâmı istememek olur mu? İstemezsen Allah sana yardım etmez. Sen Allah'a yardım edersen Allah'da sana yardım eder.

İnsanlara asıl gerekli olan ahiret hayatıdır. Dünya gereği kadar lâzımdır. Bugün bir çok kişiler dine yardım etmiyorlar.

Onlara: "Siz ahirette dirilmeğe inanmıyor musunuz?" diye sormalı. Orada da yemekler, içmekler, barınacak yerler lâzım. Oradakiler burada kazanılıyor.

« وَلَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَدُوْمُ لِوَاحِدٍ لَكَانَ رَسُوْلُ اللهِ فِيهَا مُخَلَّدًا »

"Eğer dünya bir kişiye devam eder olsaydı elbette Resulullah dünyada ebedi kalır, alınmazdı."

Bazıları dünya işlerinde birbirlerine yardım ediyorlar ahiret işlerinde yardım etmiyorlar. Bu yanlıştır. Din, Allah-u Tealâ ile kul ve kullar arasındaki münasebetleri tanzim eden ilâhî nizamdır.

İman ve amel mevzuu olarak insanlara teklif olunmuştur. Bu da ahirette anlaşılacak. Dünya da ibadet suretinde olduğu için hakikati anlaşılmıyor.

Meselâ: (سُبْحَانَ اللهِ) Dünyada tenzih manâsında, harf ve savt (ses) suretindedir, ama ahirette ağaç olacak. Diğer ibadetlerde bunun gibidir. Ahirete gidince bazıları çok geri gelmek isteyecekler amma mümkün olmayacak.

Şu ayet-i kerimede buyuruluyor ki:

« وَلَوْ تَرَىٰ اِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوقِنُونَ (١٢) »

"(Ey Resulüm, kıyamette) **müşrikleri, Rablerinin huzurunda başlarını eğerek: "–Ey Rabbimiz! Bize va'd ettiğini gördük, peygamberlerin doğruluğunu işittik ve kabul ettik. Şimdi bizi** (dünyaya) **geri çevir, salih bir amel işleyelim. Çünkü** (inkâr ettiklerimizin, doğru olduğuna tamamen ve) **yâkinen inandık" derlerken bir görsen!."** *(Secde Suresi:12)*

Bakınız ayetleri duyuyorsunuz. Dönmek istiyorlar. Çünkü dünyadan ahirete hazırlıksız gittiler. Ahirette evleri, giyecekleri, yiyecekleri, içecekleri yok. Yiyecekleri cehennem de yananların kan ve irinleri, eritilmiş bakırlar, tunçlar. Onlar da bağırsaklarını paramparça edecek.

Mevlâ Tealâ buyuruyor:

« ...كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِى النَّارِ وَسُقُوا مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ (١٥) »

"Hiç bunlar, o ateşte ebedi kalan ve kaynar bir sudan içirilip de bağırsaklarını parçalayan kimselere benzer mi?" *(Kıtal Suresi:15 den)*

Ne dersiniz kardeşlerim! Bir şey diyemiyorsunuz değil mi? Aman hazırlıklı olalım. Dünyada ne hayır yapacaksanız onu ahirette bulacaksınız. Göndermezseniz bulamazsınız. Yemeksiz, içeceksiz, ışıksız durulabilir mi?

Ahirette pişmanlık faide etmez.

Bakın ne buyuruluyor:

﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ (٣٧)﴾

– O kâfirler cehennem'de şöyle derler: "**– Ey Rabbimiz! Bizleri çıkar,** (dünyada şirk gibi) **yapageldiklerimizden başka salih bir amel yapalım.**" (Allah onlara şöyle buyurur):

"- Size düşünecek kimsenin düşüneceği **kadar ömür** vermedik mi? Hem size peygamber de geldi. **O hâlde tadın** (ateşin azabını)!... Çünkü zalimler için (Allah'ın azabından kurtaracak) **bir yardımcı** yoktur." *(Fatır Suresi:37)*

"Ben yardım etmem, yardım edenlere de müsaade **etmem.** Benden izinsiz kimse de birşey yapamaz." demek **isteniyor. Al**lah'ım fazlınla böyle bir hitab duyanlardan **etme bizi. Âmin.**

Vallahi ne büyük bir nimet içerisindeyiz. **Bu dünyada bu**lunmamız büyük bir fırsattır. **İnsan bir nefeste neler kazanabi**lir, ne günahlar affettirebilir.

Bu dünya sadece yemek yeri değildir. Fazla **yesen miden** rahatsız olur. Fazla yiyen insan bir anahtar **olsa da onunla** kapısını açıp içindekileri çıkarsa düşünür, **madem yemek öyle** iyiydi niye atmak istiyorsun.

Ama cennetin yiyecekleri öyle değil, hiç fazla gelmez. Sıcağı insanı terletmez.

Ya Rabbi! Sen basiret ver, yapılması gerekeni yaptır heves ver bize. Âmin!..

---

3. BAB

﴿ سَبَبِ تَأْلِيفِ رِسَالَةِ وَتَسْمِيَهِ سِنِي بَيَانْ اِيلَدِرْ ﴾

(Bu bölüm) Risale (-i Kudsiye) nin, yazılma sebebini ve isimlendirilmesini beyan eder.

(Beyt - 16)

سَنَه بِيكْ اِيكِي يُوزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِي مُحَرَّمْدَنْ دَخِي كُونْ اُونْبِرْ اِيدِي
بُودُرْ غَالِبْ اُوكُونْلَرْدَنْ بِرِي اِيدِي كِيجَه اِيدِي كُوكُلْدَه دَرْدْ بِرْ اِيدِي
دِيدِيلَرْ كُلْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Yarabbel Âlemin! Hepimiz sana sığındık kendimizi sana emanet ediyoruz. İmanımızı, amellerimizi, namusumuzu şerefimizi sen muhafaza eyle, sen daimi, bâki ve muhafızsın.

Neden söylüyorum bunları çünkü insanlar kaymak için bahane arıyorlar. En ufak bir fırsatta islâmdan hemen taviz veriyorlar. İnsanlar, ölümlerine çok var zannediyorlar.

Halbuki ölüm aniden geliveriyor. Yani insan demiyor ki belki de ölümüme çok az kalmıştır, aman kaymayayım. Kimi çarşafını çıkarır, kimi şalvarı cübbeyi çıkarır. Biraz buna sabretsek ölüm bizi iyi bulacak.

Şu ayet-i kerime de buyruluyor ki;

﴿ ... وَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (١٠٢) ﴾

"Sakın ölmeyin ancak müslümanlar olarak ölün." *(Ali İmran suresi:102)*

Risale-i Kudsiyyedeki beytimize başlayalım:

﴿ سَنَه بِيكْ اِيكِي يُوزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِي ﴾

"Sene bin iki yüz yetmiş bir idi."

"Bin ikiyüz yetmiş bir senesi idi."

Bu hicrî tarihtir. Hicrî tarihin başlangıcı Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Mekke'den Medine'ye hicret etmesi olarak alınmıştır. Şu hâlde bu eserin yazılmaya başlanmasına kadar, Efendimizin Mekke'den Medine'ye hicret ettiği günden 1271 sene geçmiş.

« مُحَرَّمْدَنْ دَخِي كُونْ اُونْبِرْ ايدِي »

"Muharremden dahi gün onbir idi."

"Muharrem ayının da onbirinci günü idi."

Muharrem hicrî ayların birincisi olup ilk günü müslümanların yılbaşısıdır. Hicri günün hürmetine bir tavuk dahi kesmezler. Amma Hazreti İsa'nın doğumuyla başlandığı söylenilen milâdî yılbaşında dünya ayağa kalkar.

Bir peygamberin doğum günü günah işleyerek kutlanır ve bunun aleyhine konuşana karşı çıkarlar. Sağmalcılarda bir kerre vaaz ettiğimde bir polis gelerek: "Sen yılbaşının aleyhine konuşuyormuşsun öyle mi?" diye sordu. Ben de: "Konuşsam ne olur siz Hıristiyan mısınız?" dedim. O da: "Sormayın, neyiz belli değil" dedi.

« بُودُرْ غَالِبْ اُوكُونْلَرْدَنْ بِرِيْ ايدِي »

"Budur galib o günlerden biri idi."

"Kuvvetli olan zannıma göre Muharremin onbiri idi. Evet o günlerden biri idi."

كِيجَه ايدِي كُوكْلُمْدَه دَرْدْ بِرْ ايدِي

"Gece idi gönülde dert bir idi."

"Gece idi kalpde yalnız Mevlâ derdi vardı." Bu hâlde murakaba ederken bir zuhurat oldu. Bu zuhurutta manevi bir heyet geldi.

« دِيدِيلَرْ كَلْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ ايدَه لِمْ »

"Dediler gel aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Gözle görülen âlemlerin dışında başka âlemlerde vardır. Melekler âlemi gibi cinler âlemi gibi. Bugün insanların çoğu bunu inkâr ediyorlar. Çoğu da bilmiyorlar. Hatta velilerin gösterdikleri kerametlere zuhuratlara dahi inanmayanlar var.

Bir profesör hanım cinlerin varlığına inanmıyormuş. Talebelerine: "Çocuklar, melek, cin diye bir şey yok onlara inanmayın." diyormuş.

Cinler kadına musallat olmuş hem de çok açık bir şekilde görünmüşler. Onlara hiç bir şey yapamamış.

Kadın çok âciz kalınca müftülere hocalara müracaat etmek mecburiyetinde kalmış. Okuna okuna bu hanım üzerinden cinler gitmiş.

O zaman cinlerin varlığına inanmış tabii. Cenab-ı Hak dünyada suç işleyenlere cezâsını hemen verir, ancak azap vermekte acele etmiyor. Esteizübillâh:

« وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظّٰلِمُونَ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ (٤٢) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُؤُسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَاَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ (٤٣) »

"Ve Allah (-u Tealâ) ı zalimlerin yapar oldukları şeylerden asla gafil sanma. Onları, kendisinde gözlerin yerlerinde karar edemeyeceği bir gün için tehir eder. Öyle ki onları yukarıya dikerek koşarlar. Gözleri kendine dönüp bakamaz ve yürekleri ise bomboş kesilmiş bulunur." *(İbrahim Suresi:42 - 43)*

İşte Allah cezaları öyle bir güne tehir eder. Allah her suç işleyenin cezasını dünyada hemen verseydi bütün insanlardan başka diğer canlılar bile kalmazdı.

Cinler o kadını perişan ettiler. Ahirette de Allah'ın emriyle melekler ona azap verecekler. "Sen vardında biz yoktuk öyle mi?" diye. İstersen ana! diye bağır; istersen baba! diye bağır faide etmeyecek.

Rabbimiz şöyle buyuruyor:

« فَاَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا (٢٩) ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى (٣٠) »

"Artık sen, bizim zikrimizden yüz çevirenden ve dünya hayatından başkasını dilemeyen kimselerden iraz et."

"İşte onların ilimden erebildikleri budur. Şüphe yok ki Rabbin o yolundan sapıtan kimseyi en ziyâde bilendir ve O, hidâyete eren kimseyi de en ziyâde bilendir." *(Necm Suresi:29 - 30)*

O müşriklerin bilgilerinin son derecesi ancak dünya hayatını bilip ahiret hayatını inkâr etmekten ibarettir.

Dünya hayatı çok kısadır. Bunun sonu vardır, ahiretin ise yoktur. Sonu olanla sonu olmayan mukayese edilemez. Allah *(Celle Celalühü)* insanı bu dünyada imtihan ediyor.

Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin oğlu Halid ağabeyi de mezara koyduk kayıp mı oldu? Yok mu oldu. Hayır. Halit Ağabey, daha önceden vefat etmiş olan hanımı için derdi ki: "Şükife Hanım gelip beni gece kaldırıyor. Benimle konuşuyor." İnsan ölünce yok olmuş olsa gelip kaldırır mı, seslenir mi? Yani yok oldu bilmeyelim.

İnsan ölünce bedenini teşkil eden su, hava, toprak, ateş lâtifeleri, yerdeki su hava toprak ateşe karışır. Ruhlarda dünyadaki durumuna göre ya illiyyîn, ya da siccîne gider.

Yarabbi! Bizim imanlarımızı, amellerimizi muhafaza eyle. Ahirette yüzümüzü ak eyle. Bizi rızai şerifine eriştir.

(Beyt - 17)

ظُهُورْ اِيتْدِى اُودَمْ سِرِّمْدَه بِرْ نُورْ كُورَنْلَرْ ظَنْ اِيدَرْدِى نَفْخَه صُورْ

كه اِجْمَالْ اُوزْرَه اِظْهَارْ اَيْلَه بِرْ نُورْ دِيدِيلَرْ بَعْضِ عَاشِقْ اُولَه پُرْ نُورْ

بُو نُورْدَنْ حِصَّه الْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu derste de Risale-i Kudsiyyeyi te'lif etmesinin sebebini anlatmaya devam ediyor.

« ظُهُورْ اِيتْدِى اُودَمْ سِرِّمْدَه بِرْ نُورْ »

"Zuhur etti o dem sırrımda bir nur,"

"(Muharremin 11. gecesi) Lâtife-i Sırrımda bir nur zuhur etti." Bu öyle ani ve dehşetli idi ki,

O dem: O zaman, demektir.

« كُورَنْلَرْ ظَنْ اِيدَرْدِى نَفْخَه صُورْ »

"Görenler zan iderdi nefha-i sûr."

"Görenler İsrafil *(Aleyhisselâm)* ın kâinatın yıkılması için sura üfürdüğünü zannederlerdi." Yani sanki kıyamet kopmuştu.

« كه اِجْمَالْ اُوزْرَه اِظْهَارْ اَيْلَه بِرْ نُورْ »

"Ki icmal üzre izhar eyle bir nur"

"Bana gelen manevi heyet dediler ki kısaca bir nur izhar eyle (açıkla)."

İcmal: Kısa, demektir.

« دِيدِيلَرْ بَعْضِ عَاشِقْ اُولَه پُرْ نُورْ »

"Dediler bazı aşık ola pür nur."

"Allah'ı seven aşık kullar, senin icmal üzere izhar ettiğin bu nurdan hisselensin kalpleri nur ile dolsun."

« بُو نُورْدَنْ حِصَّه الْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Bu nurdan hisse al Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Tarikat derslerine çalışmakla bu nurdan faydalanılır.

Bu Risale-i Kudsiyye manevi bir emirle yazılmıştır onun için çok kıymetlidir.

Sultan Fatih'in Hocası Molla Hüsrev *(Rahimehullah)* Mirkatül Vusul isimli kitabını yazdığında Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i rüyasında gördü. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ona: "Yazmış olduğun o kitabı biraz daha genişlendir ki talebe istifade etsin, anlaşılması kolay olsun." buyurdu.

Bunun üzerine Molla Hüsrev de bu manevi işaretle Mirkatül Vusul'ü şerh eden Mirâtül Usul isimli eserini yazdı. Biraz zordur. Mevlâ anlaşılmasını ihsan etsin.

« إِنَّهُ يَسِيرٌ عَلَىٰ مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ »

"Muhakkak o Allah'ın kolay ettiklerine kolaydır."

Biz şimdi ne kadar şükretsek azdır. Bizim için neler neler düşünülmüş. Allah *(Celle Celalühü)* ın manevi olarak heyet göndermesi, kitabı yazma emrini vermesi kim içindir? bizim menfaatımız içindir, anlamamız içindir.

Allah'ın üzerimizde olan nimetleri sayısızdır. Mevlâ Tealâ buyuruyor ki;

« ... وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ... (١٠٣) »

"Allah'ın üzerinizde olan nimetini düşünün ki, (cahiliyyet devrinde) birbirinize düşmanlar iken O, sizin kalplerini-niz arasında ülfet (yakınlık ve sıcaklık) meydana getirdi ve onun nimeti sayesinde (din) kardeşler (i) oldunuz.

Hem siz ateşten bir çukurun tam kenarında bulunuyordunuz da Allah, (İslâmiyet sebebiyle) o ateşe düşmekten sizi kurtardı." *(Âli İmran Suresi:103 den)*

Şunu unutmayın; ne insanlar var ki, cehenneme odundurlar. Ya bizde öyle olsaydık! Sonun ne olacağını Allah bilir ama Mevlâ'nın yardımı ile bir necat (kurtuluş) yolunda olduğumuz görülüyor. Rabbimizin bu nimetini unutmayalım.

Böyle düşünürsek çok faideli olur. Allah'ın Kur'an nimeti olmasaydı dünya akrep yuvası olurdu. Ahirette cehennem ateşinin tutuşturucusu olacaktık? Hastada olsak, zayıfta olsak değilmi ki bu yoldayız şükretmeliyiz. Oturup gazetelerle, televizyonlarla, videolarla teselli olmaktan Allah bizi korusun.

(Beyt - 18)

دیدیلر بر اثر یاز عاشقانه اولَه فیض ومحبّت سالکانه
هم اولسون یادکارك عارفانه اوقویان درد حق ایله بویانه
بو درد ایله عزیز حقّه کیده‌لم جمال با کماله سیر ایده لم

« دیدیلر بر اثر یاز عاشقانه »

"Dediler bir eser yaz âşıkâne."

"Manevi bir heyet bana dedi ki Allah'a aşık olanlara bir kitap yaz."

Âşıkâne: Aşıklara, demektir.

« اولَه فیض ومحبّت سالکانه »

"Ola feyz-u muhabbet salikâne."

"O kitap saliklere (Allah yolcularına) feyiz ve muhabbet olsun."

Salikân: Salikler, Allah yolcuları, demektir.

Feyz: Allah'dan kulun kalbine akan sevgidir. Feyiz muhabbetle tefsir edildi.

(واو) aradaki vav harfi: Atf-ı tefsirdir.

Cenab-ı Hak'ın sevgisi akıyor. Risale-i Kudsiyye insanın kalbine feyzin akmasına oluk olsun.

« هم اولسون یادکارك عارفانه »

"Hem olsun yadigârın arifane"

"Arif olanlara da armağan olsun."

Yadigâr: Armağan, hatırlama sebebi,

Arifan: Arifler,

Yad: Hatırlama, demektir.

« اوقویان درد حق ایله بویانه »

"Okuyan derd-i Hak ile boyana"

"Bu kitabı okuyanlar Allah derdi ile boyansın içi dışı hep nur olsun."

Derd-i Hak: Hak Tealâ Hazretlerinin derdi.

« بو دَرْدْ ايلَه عَزِيزْ حَقَّه كيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Bu derd ile aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba Kemale seyr idelim.

Allah Tealâ Hazretleri bu iyiliği dostları vasıtasıyla İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine yaptırdı.

Mevlâ yardım etmezse kazanacağını kazanamazsın, bileceğini bilemezsin. İyiliğin her zerresini Mevlâ'dan bilelim. Ve Mevlâ'yı unutmayalım. O bizi unutmuyor.

Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

« ... وَاَحْسِنْ كَمَا اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِى الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ (٧٧) »

"Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de ihsan et. Yeryüzünde fesad arama; çünkü Allah fesad çıkaranları sevmez." *(Kasas Suresi: 77 den)*

(Beyt - 19)

دیدیلر ترکی اولسون هم لسانی دخی بر وزن ایله اولسون بیانی
دیدم بن یانیه‌وی قیلدم فغانی چو بیلمم شعر ایله افصح لسانی
قبالقله کرک حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

« دیدیلر ترکی اولسون هم لسانی »

"Dediler Türkî olsun hem lisanı."

"(İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine gelen manevi heyet) dediler ki: Aşıklara yazacağın eserin lisanı Türçke olsun."

« دخی بر وزن ایله اولسون بیانی »

"Dahi bir vezn ile olsun beyanı."

"Hem de onun beyanı açıklaması vezn ile olsun."

Vezin: Nazmın veya kelimenin belli kalıplarına denir. Nazmın ahenk ölçüsüdür. Vezinsiz olan düz yazılara nesir yazı denir.

« دیدم بن یانیه‌وی قیلدم فغانی »

"Dedim ben Yanyevî kıldım figanı."

"O zaman ben Yanya'lıyım diye feryad ettim."

« چو بیلمم شعر ایله افصح لسانی »

"Çü bilmem şiir ile efsah lisanı,"

"Çünkü benim lisanım fasih değil, şiir yazmasını da bilmiyorum." O zaman dediler ki;

« قبالقله کرک حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Kabalıkla gerek Hakk'a gidelim,
Cemali bâ kemale seyr idelim."

Bazı işlerde kabalık iyidir, caizdir. Bazı işlerde de kabalık iyi değildir. Mısra'daki kabalığın manası şudur; çok iyi konuşup yazmasan da, edebiyat yapmasan da olur. Eğer istenilen mana ifâde edilmişse kâfidir. Amma rabıta gibi şeylerde kabalık olmaz.

(Beyt - 20)

مُرَادْ اَنْجَقْ مُرَادُ اللّٰهْ دِيدِيلَرْ خَطَادَنْ حِفْظْ اِيدَرْ اَللّٰهْ دِيدِيلَرْ

دِيدِمْ بِيلْمَمْ دَخِي اِمْلاَ دِيدِيلَرْ مُرَادْ مَعْنىٰ دَكِلْ اَلْفَاظْ دِيدِيلَرْ

ظُهُورَه تَابِعْ اَوْلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Es-Seyyid Muhammed Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri mânevi heyete lisanının fasih olmadığını, şiir yazmasını bilmediğini söyleyince onlarda:

« مُرَادْ اَنْجَقْ مُرَادُ اللّٰهْ دِيدِيلَرْ »

"Murad ancak muradullah dediler."

"Arzu edilen, istenilen ancak Allah'ın murad etmesidir. (Bu bizim değil Allah'ın emridir, yazılmasını Allah istiyor)." dediler.

« خَطَادَنْ حِفْظْ اِيدَرْ اَللّٰهْ دِيدِيلَرْ »

"Hatadan hıfz eder Allah dediler."

"(Bu Allah'ın dilemesiyle olduğu için) O, seni hatadan korur, dediler."

Hıfz eder: Korur, demektir,

« دِيدِمْ بِيلْمَمْ دَخِي اِمْلاَ دِيدِيلَرْ »

"Didim bilmem dahi imlâ, didiler."

"Ben yazı kurallarını dahi bilmiyorum, dedim."

İmlâ: Kaidelerine uygun şekilde yazı yazmak.

Onlar da dediler ki:

« مُرَادْ مَعْنىٰ دَكِلْ اَلْفَاظْ دِيدِيلَرْ »

"Murad manâ, değil elfaz dediler."

"Burada murad edilen mânâdır, lâfızlar önemli değildir."

(Eşya kelimesi de elfazı açıklamaktadır) manâsı anlaşılsın yeter.

ظُهُورَه تَابِعْ اولْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Zuhura tabi ol Hakk'a gidelim
Cemali ba kemale seyr idelim.

Demek bu Risale-i Kudsiyye Büyük Şeyh Efendinin kendi düşüncesi ile değil, manevi bir emirledir. Onun için çok kıymetli olmuştur. Mısraların arasına Arapça ve Farsça kelimelerin katılması okurken ondan zevk almayı daha da artırıyor. Manası insana daha tatlı geliyor.

Risale-i Kudsiyyedeki başka bir beyitte şöyle deniyor:

Bu ilmin şeyhidir Mevlâyı Mevlâ,
Bu vehbidir değildir kesbi aslâ.

Allah'tan büyük yoktur. Öyle ise onun kitabından da büyük yoktur. Öyle olunca onun kitabını bilen okuyup onunla amel edenden de büyük yoktur. Bunda bütün ehli hakikat müttefiktir. Bunu kabul etmeyen bizim dinimizden değildir.

Bir askere, herhangi birkimse: "Kalk" dese ona emretmiş demektir. Bir onbaşı böyle: "Kalk" dese bu da emirdir. Bir yüzbaşı dese emirdir. Bir binbaşı dese emirdir. Bir devlet reisi dese gene emirdir.

Soruyorum sizlere, bu emirlerin hepsi aynı seviyede midir? Hayır. Peki Mevlâ'dan büyük âmir var mıdır? Hayır. Öyleyse O'nun emrinden daha büyük emir yoktur.

İslâm büyükleri Allah Tealâ Hazretlerinin emirlerini büyük küçük diye ayırmamış hepsinde hassasiyet göstermişlerdir.

(Beyt - 21)

قَمو اِخْوانْلَرَه اِجْمالْ بِر حُجَّتْ اولَه هَمْ اوقويانَه فَيْضِ رَحْمَتْ
اولَه سالِكْلَرَه فَيْضُ ومَحَبَّتْ كِيدَه تَشْوِيشْ بولَه تَشْوِيقُ ورَغْبَتْ
بو رَحْمَتْدَنْ اوقو حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Manevi bir heyet Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* dan bir kitap yazmasını istediler. Dediler ki:

« قَمو اِخْوانْلَرَه اِجْمالْ بِر حُجَّتْ »

"Kamu ihvanlara icmal bir huccet."

"Bütün ihvanlara kısa bir delîl,"

Huccet: Delil, demektir.

« اولَه هَمْ اوقويانَه فَيْضُ ورَحْمَتْ »

"Ola hem okuyana feyz-ü rahmet."

"Bu kitabı kim okursa ona feyz ve rahmet olsun."

Darlandığınız, feyziniz kaçtığı vakit bu Risale-i Kudsiyeyi okursanız feyz gelir ve darlığınız gider. Kısa bir delil ama iş görüyor. Kısa olduğu için insanı yormuyor ama delil olduğu için uzun gibi faideli.

« خَيْرُ الْكَلامِ ما قَلَّ وَدَلَّ »

"Kelâmın en hayırlısı az olup çoğa delâlet edendir." Allah cemaata göre söyletiyor.

« اولَه سالِكْلَرَه فَيْضُ ومَحَبَّتْ »

"Ola saliklere feyz-ü muhabbet."

"Allah yolcularına feyz ve muhabbet olsun."

« كِيدَه تَشْوِيشْ بولَه تَشْوِيقُ ورَغْبَتْ »

"Gide teşviş bula teşvik-u rağbet."

"Vesveseler gitsin. Bu kitabı okuyan teşvik ve rağbet bulsun."

Teşviş: Vesvese,

Teşvik: Heves,

Rağbet: Meyl, demektir.

Bunu okuyunca insanın içindeki vesveseler gider. İnsanda vesvese olunca dersini yapmakta zorlanır, namazı kılmakta, tesbih çekmekte zorlanır, hatta yaşamasında dahi zorlanır.

İşte bu vesveseler giderilince teşvik (heves) ve rağbet (meyl) bulur. Daha önce ders yapmaktan kaçan salik Risale-i Kudsiye-yi okuyunca heveslenir. Nasıl yapacağım diye endişelenirken artık şevkle yapmağa başlar.

« بو رحمتدن اوقو حقّه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم »

"Bu rahmetten oku Hakk'a gidelim.
Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bir hikmetli kelâm insanı ayıltıyor.

Bir gün bir genç geldi. Bu zamanın zikir zamanı değil cihad zamanı olduğu üzerinde durdu. Bende ona Enfal Suresinin şu ayetini okudum. استعيذ بالله .

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً ... (١٥) »

"Ey Müminler! Bir düşman topluluğu ile karşılaştığınız zaman, sebat edin ve Allah'ı çok zikredin." *(Enfal Suresi:45)*

Yolunuza devam edin. Öldürülürüz diye kaçmayın.

Enfal Suresi 15. ayette de şöyle buyuruluyor:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفاً فَلاَ تُوَلُّوهُمُ الْاَدْبَارَ ... (١٥) »

"Ey Müminler! Toplu olarak kâfirlerle karşılaştığınız zaman onlara arkalarınızı çevirmeyin, kaçmayın." *(Ayet:15)*

« وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ اِلاَّ مُتَحَرِّفاً لِقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزاً اِلٰى فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَاْوٰيهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (١٦) »

"Kim böyle bir harp gününde kâfirlere arka çevirip kaçarsa ancak tekrar düşmana atılmak için kendini kaçar gibi göstererek aldatmak veya başka birliğe katılıp savaşmak için

olursa müstesna. Muhakkak ki o (kaçan) Allah'ın gazabına uğramıştır. Onun yeri cehennemdir, ne kötü varış yeridir." *(Enfal Suresi:16)*

Cenab-ı Hak bu ayet-i kerimelerde harp esnasında düşman karşısında sebat etmenin ehemmiyetini beyan buyuruyor.

"Düşman topluluğuyla karşılaştığınızda sebat edin." emrinden sonra da:

« وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ »

"Allah'ı çok zikredin ki, felâha kavuşanlardan olasınız." buyuruyor.

Bu ayetleri okuduktan sonra o gence: "Bak Cenab-ı Hak harp esnasında bile zikri bırakmamamızı ancak zikrullaha devamla felâha kavuşabileceğimizi bize bildirdi." dedim. O da bana hak verdi.

Bugünde harp içindeyiz. Nasıl mı? Şöyleki; Ehl-i sünnet velcemaatın dışında bütün ehli kıble hepsi bizimle kavga ediyor. Peki ne yapacağız? Daha çok derslerimize çalışacağız. Teheccüd namazı, İşrak namazı, Kuşluk namazı, Evvabin namazı, kısaca bütün nafile namazlara devam edeceğiz.

Biliyorsunuz bir istiğna hâli vardır. Yani insanın kendisini ihtiyaçsız görmesi hâli. Tarikatımızın büyükleri bu hâlden çok korkarlar ve Allah'a sığınırlardı. Bizlerde bunun için iki rekât istiane namazı kılalım. Gece olsa daha iyi olur.

Şeriatı ve tarikatı tam yaşayalım. Heves bakımından, rıza üzere çalışma bakımından bunların artması için Allah'tan yardım isteyelim.

Allah'ın açmayacağı bir şey yok. Namazlarımıza devam edelim. Çünkü Allah hevesini aldı mı kendi kendine mağlub olursun. Kıbrıs çıkartmasında gemiden çıkan vuruluyor, çıkan vuruluyordu. O zaman bölüğün başındaki kumandan dedi ki, Eskiden atalarımız: "Allah Allah" diyerek savaşırlardı.

Sizde öyle söyleyin. Onlarda gemiden: **"Allah Allah"** diyerek çıktılar. Anlattıklarına göre mermiler başlarının üzerinden mayıs yağmuru gibi yağıyor fakat onlara isabet etmiyordu Neyin hüneridir bu? Zikrullahın. Düşmanın önünde Allah'ı çok zikretmelidir. Zikrullahı görüyorsunuz değil mi?

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لاَ يَذْكُرُ كَمَثَلِ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ ».

"Size Rabbisini zikredenle, zikretmeyenin misalini vereyim. Rabbisini zikreden diri, zikretmeyen ölüdür."

Bu hadis-i şerif Buharî'dir. Bundan daha büyük delil olur mu? Yani zikrullahı bırakmayalım, işler zorlaştıkça çoğaltalım. Siz iyi insanlar arasında olduğunuz için kaymıyorsunuz. Onların arasında kalmak ne güzeldir!

Evlerinize gittiğinizde, oradakileri de iyilerden yapmaya çalışmanız çok güzeldir. Fakat bunu yapamıyor, ana-babalarınızın yanında kalıyorsanız, onlar, çevreniz, akrabanız sizinle uğraşıyorsa sizde yalnızsanız bir santim dahi geri gitmemeye bakınız.

Size bizim köyün yakınlarında bulunan ırmağın ortasındaki kara kayadan bahsetmiştim. Nereden yuvarlanmışsa yuvarlanmış ırmağın ortasında duruyor. Sular onu yuvarlamak için geliyor, ona çarpıyor, ancak onu yerinden oynatamıyor, suyun kendisi yarılıp sağından, solundan gidiyor.

İşte su o kayayı nasıl yuvarlıyamıyorsa bize de fitne selleri, yoldan çıkarma selleri çarpsın ama yuvarlıyamasın, yanımızdan geçip gitsin. Böyle olursak bu işi başarırız. Yoksa kendimiz gideriz.

Okuduğumuz Enfal Suresinin 45. ayet-i kerimesini unutmayın, ezberleyin. Buharî olan hadis-i şerifide onun yanına koyun, hazır sermayedir.

Hangi şeyi ezber yapıyorsanız o size birikmiş mal oluyor.

Ondan sonra gelen ayet-i kerimede de ne buyuruluyor?

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (٤٦) »

"Allah'a ve Resulüne itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. Sonra içinize korku düşer ve kuvvetiniz elden gider. Birde sabırlı olun. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir." *(Enfal Suresi:46)*

İnsanları gücendirecek şekilde yaşamamalıyız. Birbirimize tam dayanmalıyız, hanımlar hanımlara, erkekler erkeklere. Birlik sayesinde Allah bize acır. Müslümanlar benim Allahımın kuludur, O'nun emrini yerine getiriyor diye onları sever ve sayarsak Allah da bizi sever. Bir hadis-i Kudsi'de buyuruluyor ki:

« وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ »

"Benim uğrumda benim rızam için birbirlerini sevenleri, benim de sevmem vacip oldu."

Rabbim o ahlâkı hepimize fazl-u keremiyle nasip eylesin. Âmin!.

(Beyt - 22)

اَكَرْچه بَعْضِ اَسْبَابْ اولْدِى عِلَّتْ اِنابَه رابِطَه هَمْ غَيْرِى ذِلَّتْ

كَمالِيـــلَه بَيانَنْدَه عِنـــايَتْ كَرَمْلَرْ هَمْ ايدوبْ اولْ رَبِّ عِزَّتْ

عَزِيزْ قِيـلْ رابِطَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ باَ كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Burada Risale-i Kudsiye'nin niçin yazıldığı ve isminin nasıl konulduğu açıklanmaktadır:

« اَكَرْچه بَعْضِ اَسْبَابْ اولْدِى عِلَّتْ »

"Eğerçi bazı esbab oldu illet."

"Her ne kadar bazı sebepler Risale-i Kudsiye'nin yazılması için sebep oldu ise,"

Esbab: **Sebeb** kelimesinin cemisidir. Sebebler, demektir.

İllet: Sebep manasındadır.

Mısrada; yalnızca: "**Oldu**" kelimesi türkçedir.

« اِنابَه رابِطَه هَمْ غَيْرِى ذِلَّتْ »

"**İnabe, rabıta hem gayri zillet.**"

"(Risale-i Kudsiye): İnabeyi, rabıtayı ve Mevlâ'ya karşı diğer tevazu yollarını anlatmak için yazılmıştır." Daha başka sebepler varsa da asıl sebep bunlardır.

İnabe: Mevlâ'ya dönmek,

Gayrî: Başkası, demektir.

Zillet: Zelillik yani Allah-u Tealâ'ya karşı yalvarmayı ve boyun eğmeyi öğretmek.

Risale-i Kudsiye ilimdir, siz de o ilmin oluğu, arkı olun. İlimler sizden aksın başkalarına ulaşsın. Daha öncekilerden bize geldiği gibi. Şirk ve fitnenin oluğu olmayalım.

« كَمالِيـــلَه بَيانَنْدَه عِنـــايَتْ »

"**Kemaliyle beyanında inayet.**"

"(Aziz olan Allah), rabıtanın ve inabenin beyanında çok yardımlar ve ikramlar etmiştir." Böylece de Risale-i Kudsiye yazılmıştır.

Kemaliyle: Tamamiyle,

İnayet: Yardım, demektir.

﴿ كَرَمْلَرْ هُمْ ايدُوبْ اُولْ رَبِّ عِزَّتْ ﴾

"Keremler hem edip ol Rabbi izzet."

"İzzet sahibi olan Rabb Tealâ iyilikler ederek,"

Keremler: İyilikler, demektir.

﴿ عَزِيزْ قِيلْ رَابِطَه حَقَّه كِيدَه لُمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ ﴾

"Aziz kıl rabıta Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Aziz evladım! Rabıta et. Bütün bunların anlaşılması kolay olmuyor. Ama kim çalışırsa, yavaş yavaş manalarını kavramaya başlar. Herkim çalışır, âkibet alışır.

Rabıta, acemi insanlar için en büyük kolaylıktır. Acemi bir kimseye: **"Allah'a murakaba yap."** dense mutlaka Cenab-ı Hakk'ı bir şeye benzetmeye kalkar.

Fakat rabıta vasıtasıyla Mevlâ'dan kalbe bir nur ihsan olunur. O nur kalpte yerleşir. Sanki kalpte nurdan bir göz olur. İşte bu göz Mevlâ'ya bakmaz mı? Bakar.

Rabıta çok iş görür, rabıtayı bırakmamalıdır, bu iş rabıta ile yürür. Bir merceği güneşe tuttuğunuz vakit güneşi merkeze toplar. O aldığı ışınlarla tahtayı yakıyor.

Nereden alıyor ışınları, güneşten. Başka ışıkların sıcaklıkları onun yanında zayıf kalır. Rabıta edilen ayna, o mercek gibidir.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyuruluyor:

﴿ ... اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (١١٥) ﴾

"Muhakkak Allah genişlik sahibi ve bilicidir." *(Bakara Suresi: 115 den)*

Mevlâ'nın genişliği bizim bildiğimiz genişlik değildir. Az önce bahsettiğimiz nur olunca kalp genişler ve çok tesirler olur. O nur olursa Mevlâ bize Cemalini gösterir.

Bakın rabıta ne büyük bir şey. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Sevban isminde bir kölesi vardı. Bir gün Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in huzuruna geldi. Yüzünün rengi kaçmıştı. Ve bitkin bir hâli vardı.

Resulullah Efendimiz: **"Neyin var? Ey Sevban"** diye sordu.

Sevban buna cevaben: "Ne hastalığım, ne ağrım var. Hiç bir şeyim yok. Ey Allah'ın Resulü ancak seni görmediğim zamanlar benim sana karşı olan aşkım artıyor. Şiddetle bir yalnızlık duyuyorum. Sonra ahireti hatırlıyorum ve orada seni göremeyeceğimden korkuyorum.

Çünkü sen Cennette diğer Peygamberlerle beraber yüksek makamlarda bulunacaksın. Ben Cennete girsem bile senin derecenden aşağı derecede bulunacağım için seni orada göremeyeceğimden korkuyorum Ya Resulallah!" dedi. Bunun üzerine şu ayet-i celile nazil oldu.

استعيذ بالله.

« وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَ الصّٰلِحِينَ وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيقاً (٦٩) »

"Ve her kim Allah (-u Tealâ) ya ve Peygambere itaat ederse işte onlar Allah (-u Tealân) ın kendilerine inam buyurmuş olduğu Nebiler, Sıddıklar, Şehidler ve Salih zatlar ile beraberdirler. Onlar ise ne güzel refikdirler." *(Nisa Suresi:69)*

Ayet-i kerimede Allah-u Tealâ'ya ve resulüne itaat edenlerin şu dört sınıfla beraber olacakları bildiriliyor.

1. Peygamberler, 2. Sıddıklar, 3. Şehitler, 4. Salihler. Mevlâ Tealâ'nın en çok ikram ettiği bu dört sınıftır.

İşte rabıta yapmakla bu dört sınıfla beraber olunuyor . Ya Erhamerrâhımîn dünyada ve ahirette bizi bu dört sınıftan ayırma. Âmin!.

Abdullah İbn-i Mübarek:

« انَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعٌ »

"Seven sevdiğine itaat eder." der. Sevmek, insanı sevdiği ile beraber eder. Bir hadis-i şerifte Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurmuşlardır ki:

« اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ »

"Seven sevdiğiyle beraberdir." İtaattan söz ediliyor bir de sevgiden söz ediliyor. Sevgi olan yerde rabıta da olur. Rabıta da ise beraberlik vardır. Bu beraberlik iki kişinin cisimlerinin beraberliği değil kalplerin beraberliğidir.

Efendi Babam derdi: **"Kalp nerede ise sen orada mutebersin."** Yani sen kalbin bulunduğu yerde sayılırsın. O ki kalbin Resulullah'da sen de onunlasın. O ki kalbin şeyhindedir sen de onunlasın. İnsanın kalbi şeyhi ile ise kendisi nerede olursa olsun o hep onunla beraberdir.

Sevban *(Radıyallahu Anh)* neden korkuyor. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den uzak kalmaktan. Önemli olan itaat. Nerede itaat var, orada sevgi var, nerede sevgi var, orada beraberlik var.

Bazıları itaatta zorlanır. Zorla itaat edilirse ne olur. Zorla itaat eden ancak borcunu ödemiş olur. O yakınlıklar olmaz, zorla hayır da hayırdır, yapta zorla yap.

Bir müslümana zorla namaz kıldırsan, o kabuldür. Bir kâfire zorla namaz kıldırsan o kabul değildir. Zorla sevgi ise sonra kolaylığa sebep olur.

(Beyt - 23)

چو بر قاچ حال سبب اولدی رسالہ ظہورہ کلدی کلمیان خیالہ
خصوصاً رابطہ اصلی وصالہ اولوبدر رکن اعظم جملہ حالہ
بو تشویشدن کچوب حقہ کیدہ لم جمال باکمالہ سیر ایدہ لم

« چو بر قاچ حال سبب اولدی رسالہ »

"Çü bir kaç hâl sebep oldu Risale."

"Çünkü Risale-i Kudsiyye'nin meydana gelmesine bir kaç hâl sebep oldu."

« ظہورہ کلدی کلمیان خیالہ »

"Zuhura geldi gelmeyen hayale."

"Hayale gelmeyen, zuhura geldi."

Burada anlamamız gereken bir incelik var. Beytimizde: "Zuhura geldi." fiildir. Bunun faili: "Risale" dir. Ayrıca: "Hayale gelmeyen" de ikinci bir faildir. Her ne kadar bir fiilin iki faili olmasada, olur diyenler de var. Bu görüş "Meâni"adlı kitapta geçer.

Enbiya suresinin 3. ayeti kerimesinde de bunun örneği vardır.

« وَأَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا ... (٣) »

"Ve zulmetmiş olanlar pek gizlice fısıltıda bulunurlar."

Bu ayeti kerimede: (وَأَسَرُّوا) fiil (واو) fail (اَلنَّجْوىٰ) mefuldür. (اَلَّذِين ظَلَمُوا) içinde faildir diyenler olduğu gibi bedeldir diyenler de vardır.

Bu Risale'de böyle acaib hoş şeyler var. Daha öncede bunun benzerlerini gördük.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* : "Türkçeyi, fasih bilmiyorum." diye korkuyordu. Mevlâ Tealâ kolayını verdi hayaline gelmeyen ilimler zuhura geldi.

« خصوصاً رابطہ اصلی وصالہ »

"Hususa rabıta aslî visale."

"(Risale-i Kudsiye'nin yazılmasına bir kaç husus sebep olmuştur). Özellikle de rabıtadır. O rabıta ki, Mevlâ'ya kavuşmaya asıl sebeptir."

Visal: Vasıl olma, kavuşma ayrılıktan kurtulma manalarına gelir. Burada **Visale:** "Mevlâ'ya ulaşmaya" demektir.

Hususa: Bâhusus demektir. **Bâ:** İle manasındadır. Bâhusus, özellikle manalarına gelir.

Rabıta aslî: Rabıta kaidesi, demektir.

Ayrıca:

« اولوبدر رکن اعظم جملہ حالہ »

"Olubtur rükn-i azam cümle hâle."

"Rabıta, tarikatta meydana gelen hâllere en büyük temeldir." yani Rabıta temel, zuhur eden hâller de o temel üzerine konulan binadır.

Rükn-i Azam: En büyük temel,

Hâl: Tarikata çalışırken meydana gelen ve gidenler demektir.

« بو تشویشدن کچوب حقہ کیدہلم جمال باکمالہ سیر ایدہ لم »

"Bu teşvişden geçüp Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

Bu vesveselerden nasıl geçilir? Rabıtaya devamla.

Vesvese lügatta: hışırtı, fısıltı gibi gizli ses demektir. Bu münasebetle gönüllerde hasıl olan gizli sözlere: "Vesvese" denir.

Meselâ: Bir talebemiz medreseye geldiğinde: "Ben ne yiyeceğim, nerede oturacağım, nerede yatacağım." diye düşüncelere dalsa, veya bir hanım: "Ya kocam ölürse ben ne yaparım, ona ağır bir hastalık gelirse ben ne ederim." gibi kuruntulara kapılsa bunlar hep vesvesedir.

İşte rabıta bu gibi vesveseleri giderir. Meselâ güneşe bir ayna tutsak güneşin ışınları o aynaya akseder o aynaya başka bir ayna daha tutsak birinci aynadaki güneş ışınları ikinci aynaya da akseder. İkinci aynayada başka bir ayna tutsak o aynayada akseder.

İşte kalpler aynı bir ayna gibidir. Sen Allah'ın nurunun aksettiği bir kalbe kendi kalbini çevirirsen o kalbdeki nur da senin kalbine akseder.

İşte kalpler Mevlâ'nın nurunu aksettirirler. O kalp aynası ki Mevlâ'nın nuru oraya geliyor onda artık çeşitli vesveseler kalır mı? Her bir vesvese vahşi bir ormanlıkla, yalnız bir kayalık, siz de onların içeresinde geziyor gibisinizdir.

Amma Mevlâ'nın nuru kalbe parlayınca bütün bu gönüldeki kargaşalıklar yok olup gidiyor. Belki insan bidayette beceremez ama nihayette buna muvaffak olur biiznillâhi tealâ.

Hakk'ın olucak işler

(Olan işlerin hepsi Hakk'ındır).

Boştur gam-u teşvişler

(Öyle ise gamlanmak ve vesveselenmek boştur).

Ol hikmetini işler

(O Mevlâ hikmetini işler).

Mevlâ görelim neyler, Neylerse güzel eyler.

Mevlâ neylerse güzel eyler, niye darlanıyorsun? Bir kimsenin: "Evi yandı, yıkıldı" ya da meselâ: "Kanser oldu." denir. Bütün bunların hepsi Mevlâ Tealâ'dan olunca daha gam çekmek vesveselenmek olur mu?

Mevlâ Tealâ Tevbe suresinde buyuruyor ki:

« قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلاَّ مَا كَتَبَ اللهُ لَنَا هُوَ مَوْلٰيـنَا وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (٥١) »

"Deki: Bize Allah (-u Tealâ) nın yazmış olduğu şeyden başkası isabet etmez. O bizim Mevlâmızdır ve mü'min olanlar artık ancak Allah (-u Tealâ) ya tevekkül etsinler."

Mevlâ mü'min kulunun zararına bir şey yapar mı? yapmaz. Bir anne evlâdının kötülüğünü ister mi? istemez. Mevlâ bize annemizden de merhametli olduğuna göre, o hiç zarar yapmaz. Kehf suresinde geçen olaylarda Hızır *(Aleyhisselâm)* geminin tahtasını niye koparmıştı? koca gemi kurtulsun diye.

Allah (-u Tealâ) ya tevekkül etmek gerekirken bazı müminler olaylar karşısında bunu beceremiyorlar. Diplomacıların diplomalarına güvenmeleri gibi bir duruma düşüyorlar.

Annemin babası "Tufan" dedem vardı. Sofrada yemekler olduğu halde derdi ki: "Açtan öleceğiz" bunu ona cinler söyleti-

yordu, kendisi rahatsızdı. Önündeki yemekleri gösterip: "Hadi ye" diyorduk, o halâ: "Açtan öleceğiz" diyordu.

Hadi o vesveseli idi de böyle söylüyordu ya size bize ne oluyor da Allah'a tevekkül etmiyoruz, Ona güvenmiyoruz, her şeyin hayrımıza olduğunu düşünmüyoruz. Yarabbi! bizlere tam bir tevekkül ver. Şeriat, tarikat, hakikat ahlâkı ver. Âmin.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor:

« تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِ اللهِ »

"Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanın."

Terzi Baba'nın şu beyti de buraya uygundur:

"Tarik-ı rabıta asl-ı usûldür,
O dahi bâis-i seyr-i vusûldür.
Sakın terkeyleme o şuğl-u pâki,
Anınla varlığın bulsun helâkî"

Bu beyitleri iyi anlayın: Rabıta yolu temellerin temelidir. O rabıta Mevlâ'ya ulaşma seyrinin sebebidir. (Seyr: Mevlâ'ya yürüyüş, Mevlâ'ya bakış demektir).

Sakın pâk çeşme olan o rabıtayı terketme ki onunla varlık dağları yıkılsın.

Artistlere, mankenlere, apartmanlara ve benzeri şeylere rabıta ediliyor. Bu olur mu? Bir Allah dostuna rabıta et.

Sure-i Fatır da Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

« يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ (٣) »

"Ey insanlar! Sizin üzerinize olan Allah'ın nimetini düşünün. Allah'dan başka gökten ve yerden sizi rızıklandıracak halik var mıdır? Hiçbir ilâh yoktur, ancak O vardır. O hâlde nasıl yalana uyduruluyorsunuz." *(Ayet:3)*

Rabbimiz soruyor ve cevabını kendisi buyuruyor. Amerika, Çin, Japonya hiç biri ne bir yiyecek, ne de içecek yapamazlar. Yine de onların peşine gidiyorlar.

— - --

(Beyt - 24)

چوكردم خيلى سالك اولدى مهجور دوشوردى خطره حالى اولدى مستور

چون اول ذات مبتديدر اولدى مخطور حجاب اولدى بوبار ابتدى آنى دور

بو خطره دن كچوب حقه كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم

Bir insan kendi başına müslüman olabilseydi, Allah'ı bilebilseydi cennete kavuşabilseydi, cehennemden kurtulabilseydi, bunca Peygamberler gönderilmezdi, kitablar inzal buyurulmazdı. İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor: "Eğer Peygamberler olmasaydı, biz Allah'ı bilemezdik."

Peygamberler ahirete intikâl ettikten sonra da insanlar onların varisleri olan âlimleri izlemekle Allah-u Tealâ'yı bilir ve öğrenirler. O halde alimleri izlemek ve onlara tabi olmak mecburiyeti vardır. İslâm dini nakil ve tabiiyyet dinidir.

Büyük şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

« چوكردم خيلى سالك اولدى مهجور »

"Çü gördüm hayli salik oldu mehcûr"

"Çok müridler gördüm, köşede bucakta kalmış terk olunmuş."

Salik: Mürid,

Mehcûr: Uzakta kalmış, terkolunmuş, kovulmuş, demektir.

Yani bu yolu ve feyzi kaybetmiş. Neden? Rabıtasızlıktan, mürşidini görmediğinden, ona yaklaşmadığından, ona derdini arzetmediğinden tarikatı terk etmiş.Tarikatta onu terk etti tabi.

« دوشوردى خطره حالى اولدى مستور »

"Düşürdü hatra, hâli oldu mestûr"

"(O müridlerin rabıtasızlıktan sebep) kalplerine vesvese girdi mestur bir hâlde kaldılar."

Hatra: Tehlike, Korku, düşünce, vesvese.

Mestûr: Örtülmüş, demektir.

Güneşli bir günde evin perdesi örtülü bulunduğunda ışıklar içeriye girmez. Bunun gibi rabıta olmadan da kalp mestur (örtülmüş) olur feyiz gelmez.

« چون اول ذات مبتدیدر اولدی مخطور »

"Çün ol zat mübtedidir oldu mahtûr."

"Çünkü o zat tarikata yeni girmiş acemi bir kimse olduğundan tehlikeye yakındır."

Mübtedî: Yeni başlamış, acemi mürid.

Mahtûr: Tehlikeye yakın, vesveselenmiş, demektir.

« حجاب اولدی بوبار ایتدی آنی دور »

"Hicab oldu bu bar itdi anı dûr"

"Salikin kalbine gelen vesveseler Mevlâ ile onun arasına perde olur. Bu vesveseler kalbe ağırlık verir insanı yoldan uzak eder."

Bar: Yük, kalp ağırlık,

Dûr: Uzak, demektir.

Bir kimsenin sırtında meselâ; bir çuval buğday veya arpa bulunsa bu ona ağırlık verir. İşte vesveseler de insanın kalbine öyle ağırlık verir.

« بو خطره دن کچوب حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم »

"Bu hatradan geçüp Hakk'a gidelim.
Cemal-i ba kemale seyridelim."

"(Rabıtasızlıktan hasıl olan) bu tehlikelerden, bu vesveselerden geçip Hakk'a gidelim."

Risale-i Kudsiyye'nin şu beyiti buraya uygundur:

« آنکچون یاز دیدیلر بو کتابی کیه سالك ذوق آلوب کتسون حجابی »

"Anınçün yaz dediler bu kitabı,
Ki salih zevk alup gitsin hıcabı." *(Sahife:100)*

Salikler Risale-i Kudsiyye okuyunca feyz alır, perdesi varsa kalkar. Tarikatta olan insana bazı kere soğukluk, ağırlık, feyizsizlik gelir. Bu Risale'den birkaç beyit okursa veya başkası okur da dinlerse hemen feyizsizlik gider. Bu tarikat işinin yaşanması sohbete bağlıdır.

Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

« طَرِيقَتِ مَا صُحْبَتِسْت »

"Bizim tarikatımız sohbettir."

İnsan sohbetle yaşar, sohbetle tetikte durur. Sohbetle mesafeler aşılır. Bu kitabı okuyunca saliklerin perdeleri niçin gider. Bu Risalenin her kelimesi Mevlâ Tealâ'dan ilham edilmiştir. İlham Mevlâ'dan kalbe gelen manadır. Mevlâ'dan gelen mana insanı uyandırmaz mı? Uyandırır.

İlham kime gelir. Allah'ın takdir buyurduğu kullara. Bir hadis-i Kudsî'de:

« اَوْلِيَائِى تَحْتَ قُبَابِى لاَ يَعْرِفُهُمْ غَيْرِى »

"Benim veli kullarım kubbelerimin altındadır. Onları benden gayrisi bilmez."

İnsan kapalı bir kutudur. Kimin ne olduğu bilinmez, ancak Allah-u Tealâ Hazretleri bilir. Bakarsın bir kimse çıkar sakallı cübbeli şalvarlı bir kimseyi görünce beğenmez. Halbuki o Allah'ın dostlarından biri olabilir.

(Beyt - 25)

رِسَالَه يَازْمَغَه بُو اُولْدِى عِلَّتْ اَكَرْچِه چُوقْ اِيسَه بُودُرْ بِدَايَتْ

دَخِى مَعْنَادَه هَمْ اُولْدِى اِشَارَتْ بُو خِدْمَتْدَه بُو عِصْمَتْ اُولَه اَلَتْ

بُو كَمْتَرْ لَه اُولُكْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

« رِسَالَه يَازْمَغَه بُو اُولْدِى عِلَّتْ »

"Risale yazmaya bu oldu illet."

"İşte bu risaleyi yazmaya sebep bu rabıta oldu."

Bu beyitte de bu risalenin yazılmasının sebebinin rabıta olduğu bildirilmektedir. Hemde rabıta Mevlâ'ya ulaşmak için tarikatta kazanılan bütün hâllere sebeptir.

« اَكَرْچِه چُوقْ اِيسَه بُودُرْ بِدَايَتْ »

"Eğer çi çok ise budur bidayet."

"Her ne kadar sebepleri çok ise de risalenin yazılmasına ilk sebep rabıtadır."

Çi: Hayret ve taaccüp edatı yerine kullanılır.

« دَخِى مَعْنَادَه هَمْ اُولْدِى اِشَارَتْ »

"Dahi manada hem oldu işaret."

"Manada da hem işaret oldu." Nasıl işaret oldu? Şu beyitler onu açıklamıştı:

سَنَه بِيكْ اِيكِى يُوزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِى مُحَرَّمْدَنْ دَخِى كُونْ اُونْبِرْ اِيدِى

بُودُرْ غَالِبْ اُوكُونْلَرْدَنْ بِرِى اِيدِى كِيجَه اِيدِى كُوكُلْدَه دَرْدْ بِرْ اِيدِى

دِيدِيلَرْ كُلْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Sene bin iki yüz yetmiş bir idi,
Muharremden dahi gün onbir idi,

Budur galip o günlerden biri idi,
Gece idi gönülde derd bir idi.
Dediler gel azîz Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim.

« دیدیلر بر اثر یاز عاشقانه اولله فیض و محبت سالکانه »

"Dediler bir eser yaz âşıkâne,
Ola feyz-u muhabbet sâlikâne."

Risale-i Kudsiyenin manevî işaret ile yazılması çok büyük bir meseledir, onu Mevlâ yazdırdı.

« بو خدمتده بو عصمت اولله آلت »

"Bu hizmette bu İsmet ola âlet."

"Bu hizmete bu İsmet vasıta olsun."

بو کمترله اولك حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

"Bu kemterle olun Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim."

(کَمْ) noksan, (تَرْ) ziyade demektir. Farsça ism-i tafdil edatıdır. **"Bu ziyade noksanla olun."** demek: **"Bana rabıta edin."** demektir.

(Beyt - 26)

جهانه كلدى بونجه اكمل انسان نيجه بيك جلد كتاب يازديلر اى جان

نه حاجت غيرى انلر بحر عمان ديديلر زر نشان اولمقده شايان

بو بر بحر اسرار طال حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم

Bildiğiniz gibi Risale-i Kudsiye Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun eseridir.

Manevi bir emirle yazılmıştır, gelen heyet: "Aşıklara bir eser yaz." deyince o zaman İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* diyor ki:

« جهانه كلدى بونجه اكمل انسان »

"Cihana geldi bunca ekmel insan."

"Bu dünyaya nice ekmel (çok olgun) büyük şeyhler, mürşidler geldiler."

Ekmel: En kamil, demektir.

« نيجه بيك جلد كتاب يازديلر اى جان »

"Nice bin cild kitap yazdılar ey can."

"Ey canım kardeşim onlar binlerce cild kitap yazdılar."

« نه حاجت غيرى انلر بحر عمان »

"Ne hacet gayri anlar bahrı umman."

"(Risale-i Kudsiye'ye) ne gerek var, onların kitapları umman denizi."

Bahri Umman: Umman denizi.

O zaman manevi heyet:

« ديديلر زر نشان اولمقده شايان »

"Dediler zer nişan olmakta şayan."

Risale-i Kudsiyye altın nişanında olmaya lâyıktır.

Zer: Altın demektir, **Nişan:** da, alâmet, bir hizmetten dolayı verilmiş mükafat demektir.

Risale-i Kudsiyye, mesela altın saplı bir kılıç gibidir. Kılıç çok amma altın saplı kılıç yok. Altın saplı kılıç lâzım. Bu senin yazacağın kitap diğer kitapların yanında altın saplı kılıç gibi olacak, demektir. Kitap çok ama diğer kitapların arasında bu kitap kıymetli olacak.

« بو بر بحر اسرار طال حقّه کیدەلم جمال باکماله سیر ایدەلم »

"Bu bir bahri esrar dal Hakk'a gidelim.
Cemal-i ba kemale seyr idelim"

"Bu bir sırlar denizidir dal Hakk'a gidelim."

Esrar: Gizli hikmetler ve manalar demektir. **Sir:** Kelimesinin cemisidir.

İşte bu Risale-i Kudsiye böyle yazılmıştır.

Mektûbat, Risale-i Kudsiye, Halidiye, Nefehâtül Üns, Reşahat bunlar bir insanın elinde ve evinde bulunmalıdır. Bunlar bizim meşayıhımızın eserleridir. Diğer meşayıhların kitapları da var ama herkes kendi meşrebinden içmelidir.

Benî İsrail, Tih sahrasında iken kendilerini şiddetli bir susuzluk kaplamıştı. Musa *(Aleyhisselâm)* dan su istediler. Musa *(Aleyhisselâm)* onlara su vermesi için Allah-u Tealâ'ya dua etti. Bunun üzerine Mevlâ Tealâ buyurdu:

« ...فقلنا اضرب بعصاك الحجر فانفجرت منه اثنتا عشرة عينا قد علم كل اناس مشربهم ...(٦٠) »

"Demiştik; Asan ile taşa vur. Onun üzerine o taştan on iki göze kaynadı, çıktı. Her soy su alacağı kaynağı bildi." *(Bakara Suresi:60)*

Ayet-i celilede geçen taş insan başı büyüklüğünde bir taştı. Musa *(Aleyhisselâm)* Allah-u Tealâ'nın: **"Asan ile taşa vur."** emri üzerine ona vurması ile taşın dört tarafının her birinden üç göze çıktı. Beni israil (Yakub oğulları) 12 kişi olması sebebi ile 12 gözeden her biri bir kabile için ayrı ayrı akış oldu.

Bunda hikmet vardır. Tarikatlar da aslında on ikidir. İşte böylece herkes kendi meşrebinden feyz alır. Bu tarikatlardan birine mensup olan diğerlerini inkâr etmemelidir.

Herkim bir kapıdadır, o her kapıdadır. Herkim ki her kapıdadır, o hiç bir kapıda değildir.

(Beyt - 27)

بِنِمْ اَضْعَفْ بَشَرْ يَا رَبِّ يَزْدَانْ اِيشِمْ لَيْلُ و نَهَارْ نِسْيَانْلَه عِصْيَانْ

بِزِى سَهْوُ خَطَادَنْ صَاقْلَه رَحْمَانْ سَنِكْدِرْ عِلْمُ وحِكْمَتْ رَبِّ سُبْحَانْ

بُو حِكْمَتْدَه دُوشُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ يَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Risale-i Kudsiye'nin yazılmasıyla emrolununca dedi ki:

« بِنِمْ اَضْعَفْ بَشَرْ يَا رَبِّ يَزْدَانْ »

"Benim ezaf beşer ya Rabbi Yezdan."

"Ya Rabbi Yezdan ben insanların en zayıfıyım."

Ez'af: En zayıf demektir.

« اِيشِمْ لَيْلُ و نَهَارْ نِسْيَانْلَه عِصْيَانْ »

"İşim leyl-ü nehar nisyanla isyan."

"İşim gece de ve gündüzde unutmak ve isyandır."

Leyl: Gece,

Nehar: Gündüz,

Nisyan: Unutmak, demektir.

« بِزِى سَهْوُ خَطَادَنْ صَاقْلَه رَحْمَانْ »

"Bizi sehv-ü hatadan sakla Rahman."

"Rahman Tealâ bizi yanlışlık ve hatalardan koru."

Sehv-ü Hata: Yanlışlıklar ve hatalar,

Sehv: Bir şeyden gaflet etmek, yanılmak, demektir.

Bütün bu anlatılanlar bize derstir. Hemen ben yaparım, ederim dememelidir. Bir işin ancak Mevlâ'nın verdiği kuvvetle onun izni ile olabileceğini düşünüp: "Allahım ben bu işimin altından tek başıma çıkamam, bana yardım et, güç kuvvet ver." demek lâzım.

« سَنِكْدِرْ عِلْمُ وحِكْمَتْ رَبِّ سُبْحَانْ »

"Senindir ilm-ü hikmet Rabbi Sübhan."

"Ey noksan sıfatlardan münezzeh olan Rabbim, ilim ve hikmet, senindir." Bana yardım et bu Risale-i yazmayı becereyim.

« بُو حِكْمَتَدَه دوشُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Bu hikmette düşüp Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim."

"Yukarıdaki mısrada geçen ilim ve hikmete düşüp Hakk'a gidelim."

Bu Risale-i Kudsiye'yi düşünerek okumak lâzımdır. Anladım zannedilir, ama anlaşılmamış olur. Yani her işte Allah'dan yardım istemeliyiz. Çünkü işleri bize yaptıracak olan ancak O'dur.

Şöyle bir ibare vardır:

« اَنْتَ غَمَامَةُ شَمْسِكَ »

"Sen kendi güneşinin bulutusun."

Güneş insana vuracaktır fakat insanın kendisi bulut olur. Kibirler, gururlar, kendini beğenmeler hep buluttur.

Nisa Suresinde Mevlâ buyuruyor ki:

« يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْاِنْسَانُ ضَعِيفاً (٢٨) »

"Allah (-u Tealâ) sizden (yükünüzü) **hafifletmek ister ve insan zayıf olarak yaratılmıştır."**

İnsan bütün işleri çekemez insanın yardımcısı, çok büyük olan Allah'tır. İnsan, açlığa, susuzluğa, şehavata belâya ağır işlere fazla dayanamaz.

(Beyt - 28)

عَجَبْ قُدْسِيَّه شَايَانْ اوُلْدِى اِسْمِى انِكْچُونْ بَحْرِ اَسْرَارْ اوُلْدِى رَسْمِى

اوُلَه نُورْ اوُقُويَانِكْ رُوحُ و جِسْمِى وَلَايَتْ مَايَه‌سِنْدَنْ اوُلَه قِسْمِى

بُو دَرْيَادَه دُوشُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Bu beyitlerle Risale-i Kudsiye'nin isimlendirilmesini beyan hakkında olan bab bitmiş oluyor.

« عَجَبْ قُدْسِيَّه شَايَانْ اوُلْدِى اِسْمِى »

"Aceb Kudsiyye şayan oldu ismi."

"Hayret edilir ki, bu risaleye, Kudsiyye ismi lâyık görüldü."

Şayan: Münasip, lâyık demektir.

انِكْچُونْ بَحْرِ اَسْرَارْ اوُلْدِى رَسْمِى

"Anın çün bahr-i esrar oldu resmi."

"Onun için kendisi sırlar denizi oldu. Allah'ın sırlarının deryası oldu."

Bahr-i Esrar: Sırlar denizi, demektir.

« اوُلَه نُورْ اوُقُويَانِكْ رُوحُ و جِسْمِى »

"Ola nur okuyanın ruhu cismi."

"Bunu okuyanın ruhu ve cismi, içi ve dışı nur olsun."

« وَلَايَتْ مَايَه‌سِنْدَنْ اوُلَه قِسْمِى »

"Velâyet mayasından ola kısmî."

Kısmî: Kısmeti, demektir.

"Velilik mayasından da ona taksim düşsün."

« بُو دَرْيَادَه دُوشُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه‌لِمْ »

"Bu deryada düşüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Bu derya Risale-i Kudsiye deryasıdır. Cenab-ı Hak cümlemizi bu Risale-i Kudsiyeden ve Mektubat, Halidiye, Reşahat ve Nefehat-ı Üns gibi tasavvufla alâkalı olan kitaplardan müstefid eylesin. Âmin!..

4. BAB

(دَرْ بَيَانِ عَقَائِدْ فِي حَقِّ سُبْحَانَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا مِثَالَ لَهُ)

"Benzeri ve ortağı olmayan Hak Sübhanehü Hazretlerine itikad beyanındadır."

(دَرْ) Farsça bir edattır. Arapçada ki (فِي) edatına mukabil olup Türkçede ki karşılığı: (de - da) dır.

< دَرْ بَيَانِ عَقَائِدْ > : **"Akaid'in beyanındadır."** demektir. Kimin hakkında akaid beyanındadır? < فِي حَقِّ سُبْحَانَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا مِثَالَ لَهُ > **"Benzeri ve ortağı olmayan Hak Sübhanehü Hazretleri hakkında."**

Akaid kelime olarak akide'nin cemisi olup **"Akideler"** demektir. Akide: İnsanın inanması icab'eden şeylerin tümüdür. Edille-i şer'iyyeden olan kitap ve sünnetten çıkarılmıştır. Fıkıh ve tasavvuf da gene Edille-i şer'iyye'den çıkarılmıştır.

Mevlâ'ya itikad; evvelâ bilmek sonra inanmakla olur. İşte o inanmaya itikad denir. Bu itikadı kimden öğrenmek lâzımdır? Hakkıyla bilenden. Hakkıyla bilen de kimdir? Allah'ın kitabını okuyanlardır.

Yahudi ve Hristiyanlar tembellik ettiler, kitaplarını açıp okumadılar. Bundan sebep de Mevlâ'yı hakkıyla bilemediler. Hak'dan habersiz kötü niyyetli insanlar da onları kolaylıkla dalâlete sürüklediler.

Bugün de Kur'an-ı Kerim'in muhteviyatından habersiz olan insanları şiîler, hariciler, mutezî'le ve bunun gibi ehl-i sünnet ve'l-cemaat mezhebinin dışında olan diğer bir takım fırkalar kendilerine çekerek onlara kendi inançlarını aşılamaktadırlar.

Ama bir kimse ehl-i sünnet ve'l-cemaat'a mensub bir âlimden itikadını tam olarak öğrenmiş olsa bu durumlara düşmez.

Şu hâlde erkek, kadın herkesin şer'î ilimlerden okuması lâzımdır. Akaidi doğru olarak bilmeyen insanlar Allah hakkında suizanda bulunuyorlar, günahları işliyorlar sonra da: "Kaderimiz böyleymiş." diyorlar.

Meselâ bir insan içki içiyorsa Allah mı *(Celle Celalühü)* ona zorla içiriyor? Kumar oynuyorsa Mevlâ mı ona zorla oynatıyor? Bir insan bile bunu başka bir insana az bir merhametinden dolayı yapmazken Mevlâ o kadar çok merhametiyle bunu nasıl yapar.

Allah *(Celle Celalühü)* da, irade-i külliyye, bizde irade-i cüziyye vardır. Allah *(Celle Celalühü)* buyuruyor: **"Ey kulum! Benim iradem senin iradene bağlıdır. Sen murad etmeden ben murad etmiyorum."**

Kul iradesini içki içmeye kullandığında Allah (-u Tealâ) Hazretleri dilerse ona o fiili yaratır. Kul o işde iradesini kullanmasaydı Allah-u Tealâ'da iradesini kullanmayacaktı.

Kulun iradesini kullanmasına kesb denir. Allah-u Tealânın iradesini kulanmasına da hâlk denir. Efali ihtiyariyeden olan bir fiil bu iki şeyle olur.

Bazen de bir kul kötülüğü istemediği halde meydana gelir. Meselâ bir adamın elini ayağını bağlasalar, zorla ağzına şarap dökseler bu adamın günahı olur mu? olmaz. Bütün bunların biline bilmesi için herkesin dinî ilimlerden okuması lâzımdır.

Bir beyitte der ki:

« شَمِّرْ وَكُنْ فِي أُمُورِ الدِّينِ مُجْتَهِداً وَلَا تَكُنْ مِثْلَ الْعِيرِ قَيِّدَ فَانْقَادَا »

Manası: **"Kolunu paçanı sıva, din işlerinde müctehid ol. Çekilipte çekilmekliği kabul eden deve misali olma."**

Eskiden araba, otobüs, kamyon, tren gibi taşıma araçları yoktu. Ticaret eşyaları develerle taşınırdı. Kervanlar vardı. Develer birbiri ardında peşpeşe giderlerdi.

Bir defasında bir deve kervanı bir yerden başka bir beldeye giderken develerin üstünde bulunanlar uyuyuvermişler.

En öndeki deve, sahibi tarafından güdülmeyince durmuş, o durunca diğerleri de durmuşlar, develerin yularları sarkmış. En arkadaki devenin yularını bir fare gelip kemirmiş, kervandan onu ayırmış.

Fare yuların kopan kısmına dişini geçirmiş, deveyi çekmeye başlamış. Yuların hafif hareketiyle sahibi tarafından güdüldüğünü zanneden deve farenin peşinden gitmeye başlamış. Sahibi uyandığında bir de görmüş ki devesi bir küçücük farenin peşinde gidiyor.

İşte cahil olan insan da onun gibidir, kim çekerse onun ardından sürüklenir. İnsan, bir masonun mu, yahudinin mi, yahovacının mı, şiînin mi, bıdat ehlinin mi kimin peşinden gittiğine bakmalıdır.

Şeyhim, Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: "Cehalet alâ vezni rezalet." derdi.

« تَعَلَّمْ يَا فَتَىٰ فَالْجَهْلُ عَارٌ وَلَا يَرْضَىٰ بِهَا إِلَّا حِمَارٌ »

"Ey genç ilim öğren ki, cahillikdir âr,
Bunu da ancak kabullenir hımar."

Bundan evvelki beyitte müctehid ol deniyordu. Kolu paçayı sıva, din işlerinde müctehid ol ama İmam-ı A'zam'ı geçmeye çalışma. Onu geçmeyi beceremezsin.

Onların ictihadlarını anlayınca müctehid sayılırsın. Yani ayet-i kerimeleri o kadar çok tekrar tekrar oku ki onlar nasıl anladıysa sen de öyle anlamaya çalış.

İmam-ı Muhammed İmam-ı A'zam'a geldi. "Ben okumak istiyorum." dedi. İmam-ı A'zam'da: "Hafız olmadan olmaz." dedi. İmam-ı Muhammed gitti. Bir hafta sonra geldi yine. "Okumak istiyorum." dedi.

O zaman İmam-ı A'zam "Ben sana hafız olmadan olmaz demedim mi?" deyince İmam-ı Muhammed: "Ben hafız oldum da öyle geldim." diye cevap verdi.

Böyle adamlar müctehid olur işte. Bizimde onların yolundan ayrılmamamız lâzım.

Usul-ü Fıkıh'ın başında şöyle bir ibare vardır:

« وَمَنْ يَقْفُ آثَارَ الْهِزَبْرِ يَنَلْ بِهِ طَرَائِحَ حُمُرِ الْوَحْشِ إِذْ هُوَ رَاتِعٌ »

"Hangi tilki aslanın izlerine uyarsa vahşi eşeklerin taze etlerine nail olur. Çünkü o aslan otlayıcı (et yiyici) dir."

Şimdi o tilki biziz. Eğer aslan gibi olan büyük hoca ve şeyhlerimizin peşine tabi olursak taze taze marifetlere ulaşırız. Kendi başımıza kalırsak (نصر) nedir diye sorsalar mastar bile diyemeyiz.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz ve O'nun izinde giden Hulefa-i Raşidin, Selefe-i Salihin, İmam-ı A'zam, İmam-ı Şafiî, Ahmed ibn-i Hanbel, İmam-ı Malik gibi büyük zatlar varken cahil insanlar izlenir mi?

Bakara Suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

« اِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ (١٦٦) وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ (١٦٧) »

"İşte o zaman (görecekler ki) **kendilerine uyulup arkalarından gidilenler uyanlardan hızla uzaklaşırlar ve** (o anda her iki tarafta) **azabı görmüş ve nihayet aralarındaki bağlar kopup parçalanmıştır."** *(Bakara Suresi:166)*

Dünyada hiç düşünmeden bazı kimseleri kendilerine önder edinen böylece batıl yola giden kimseler, ahirette o önderlerin kendilerinden uzaklaştıklarını görürler.

Ancak her iki taraf da içine girecekleri azabı görecekler ve ondan kurtuluş olmadığını anlayacaklardır. Dünyadakinin tersine bu sefer uyanlar konuşurlar ama artık faydası yoktur.

"Kötülere uyanlar şöyle derler: Ah keşke bir daha dünyaya geri gitmemiz mümkün olsaydı da şimdi onların bizden uzaklaştıkları gibi bizde onlardan uzaklaşsaydık! Böylece Allah onlara işlerini pişmanlık ve üzüntü kaynağı olarak gösterir ve onlar artık ateşten çıkamazlar." *(Bakara Suresi:167)*

Onun için dünyada kime uyuyoruz iyi bakalım.

« اِذَا كَانَ الْغُرَابُ دَلِيلَ قَوْمٍ سَيَهْدِيهِمْ اِلَىٰ اَرْضِ الْجِيَافِ »

"Bir kavmin delili karga olduğu vakit, onu leşli bir araziye götürür."

Önderi bülbül olursa o da gülistana götürür. Bülbül varken kargaya uyulur mu?

(Beyt - 29)

قَمودَنْ بِيلْ غَنِيدِرْ ذَاتِ يَزْدَانْ مُنَزَّهْدِرْ حُلُولْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ

اِيرِيشْمَزْ عَقْلُ وفِكْرُ وادْرَاكُ و اِمْكَانْ قَدِيمَه حَادِثْ اُولْمَازْ مُتَّصِلْ جَانْ

يُورِى جَانْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« قَمودَنْ بِيلْ غَنِيدِرْ ذَاتِ يَزْدَانْ »

"Kamudan bil ganidir Zat-ı Yezdan."

"Bil ki Allah'ın Zatı, bütün ihtiyaçlardan ve her şeyden berîdir." Yani Meleklerden, insanlardan, yıldızlardan, aydan, güneşten ve her şeyden uzaktır.

Zat-ı Yezdan: Mevlâ Tealâ Hazretleri'nin Zat-ı Pâk-i Sübhaniyyesi.

Ganidir: Müstağnîdir yani ihtiyaçsızdır.

Kamu: Hepsi - (مِنْ كُلِّ شَيْءٍ), demektir.

Sure-i Kaf'da ise:

« ... وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (١٦) »

"Biz o kula şah damarından daha yakınız." buyuruluyor.

Uzak olan, Allah-u Tealâ'nın Zat-ı Pâki Subhaniyesidir. Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pâki Subhaniyesi son derece mukaddes münezzeh olduğundan eşya ile münasebeti yoktur.

Bu sebepten dolayı Allah-u Tealâ Hazretleri eşyayı zatıyla yaratmayıp sıfatları vasıtasıyla yaratmıştır.

Zat-ı Pâki Sübhaniyenin nuru o kadar şiddetlidir ki, eğer bu eşyayı Zatı yaratacak olsaydı yarattığı her şey yanardı. Zira onun nuruna dayanacak hiç bir şey yoktur. İşte Mevlâ Tealâ Hazretlerinin her şeyden berî oluşunun manası budur.

« مُنَزَّهْدِرْ حُلُولْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ »

"Münezzehtir hulûlden Vech-i Sübhan."

"Sübhan olan Mevlâ Tealâ'nın Zatı, bir şeye hulûl etmekten münezzehtir."

Münezzehtir: Pâk'dır,

Hulûlden: Bir şeye sirayet etmekten, girmekten.

Hulûl: Bir maddenin, diğer bir maddeye sirayet etmesine denir. Meselâ: Suyun pamuğa veya şekere girmesi gibi.

Vech-i Sübhan: Mevlâ Tealâ'nın Zatı, demektir.

Cenab-ı Hakkın bu şekilde aya, güneşe, yıldızlara, insanlara, meleklere hulûl etmesi imkânsızdır.

Zira Cenab-ı Hak bir şeye hulûl etse o şeye tabi, o şey ile kaim, o şeye muhtaç olması lâzım gelir. Bu hâl ise Mevlâ'nın kadimliğine ve Halikiyetine münafidir.

« ایریشمز عقل وفکر وادراك و امکان »

"Erişmez akl-ü fikr-ü idrak-ü imkân."

"Mevlâ Tealâ'ya akl, fikr, idrak (anlamak) ve imkân (mahluk) erişmez."

İdrak: Anlamak,

İmkan - Mümkin: Mahluk (yaratılanlar), demektir.

Mümkin: Varlığı da yokluğu da kabil olan şeydir. Yani varlığını veya yokluğunu düşünmek aklen imkânsız değildir.

Vacib ise, varlığı zatının muktezası olan yani yokluğu aklen mümkün olmayandır. Mevlâ'dan başka her şey âlemi imkândır.

« قدیمه حادث اولماز متصل جان »

"Kadime hadis olmaz muttasıl can."

"Ey canım kardeşim! kadim olan Allah'a sonradan yaratılanlar bitişemez, yaklaşamaz, (hepsi yanarlar)."

Kadim: Evveli olmayan,

Hadis: Sonradan var olan,

Muttasıl: Bitişmek, demektir.

« لأنّ الحادث اذا قورن بالقدیم لم یبق له اثر »

"Çünkü sonradan yaratılan, kadim olan Allah'a yaklaştığı vakit onda eser kalmaz. O'na ulaşan yanar." Öyleyse;

« يورِى جَانْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Yürü candan geçip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Canından geçmeye razıysan, yanmaya razı isen yürü, Mevlâ'ya git. Razı değilsen oturduğun yerde kalırsın. Mektubat bu beyiti açıklamasaydı bunu anlamazdık.

"Gâbe Gavseyn'e erişince varır gelir gemiler,
Ev Edna'nın bahrine herkiz gemi salınmaz.
O deryaya dalmak çün can terkin urmak gerek,
Can terkini urmadan o deryaya dalınmaz."

Necm Suresinde şöyle buyuruluyor:

« فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى (٩) »

"O kadar ki, iki yay arası kadar yahut daha az kaldı."
(Ayet:9)

İnsan, bir gemi.
Akıl, yelkeni.
Fikir, dümeni.
Kullan gemini,
Göreyim seni.

(Beyt - 30)

مُحَالْ يوُقْلِقْ اٰكَا وَارْلِقْ صِفَاتِى وُجُودْلَه نِسْبَتْ اوُلْمَازْ سِرِّ ذَاتِى

وُجُودْدِرْ ذَاتِنِكْ مُطْلَقْ صِفَاتِى هَمَانْ ذَاتِيلَه ثَابِتْ سِرِّ ذَاتِى

مُحَالْدِرْ ذَاتِنَه يوُقْلُقْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Bu beyitler ne güzel, akaidden anlatıyor. Mevlâ Tealâ hakkında bize bilgiler veriyor.

« مُحَالْ يوُقْلِقْ اٰكَا وَارْلِقْ صِفَاتِى »

"Muhal yokluk anâ varlık sıfatî,"

"Mevlâ Tealâ Hazretlerine yokluk imkânsızdır (O daima vardır). Varlık onun sıfatıdır."

Muhal: İmkansız, demektir.

« وُجُودْلَه نِسْبَتْ اوُلْمَازْ سِرِّ ذَاتِى »

"Vucudla nisbet olmaz Sırr-ı Zatî."

"Mevlâ Tealâ'nın Zatının sırrı Vücud sıfatı ile nisbet olmaz."

Vücud: Varlık,

Sırr-ı Zatî: Zatının sırrı yani Zat-ı Pâki Sübhaniyye, vücud âleminin fevkindedir.

Vücud derecesi sıfat derecesidir. Zat-ı Pâki Sübhaniye vücud derecesinin fevkindedir. O dereceye nisbet olunmaz

Bundan dolayı: (ذَاتُ اللهِ وُجُودٌ) **"Allah'ın Zatı vücuddur."** diyemeyiz. Bilakis: "Allah mevcuttur." deriz.

Cenab-ı Hakkın var olmakta Zatı kâfidir. Vücud sıfatına muhtaç değildir, Vücud sıfatıyla değil Zatı ile mevcuttur.

« وُجُودْدِرْ ذَاتِنِكْ مُطْلَقْ صِفَاتِى »

"Vucuddur Zatının mutlak sıfatî,"

"Vücud, Mevlâ Tealâ'nın Zatının mutlak sıfatıdır."

« هَمَانْ ذَاتِيلَه ثَابِتْ سِرِّ ذَاتِى »

"Hemân Zatıyla sabit Sırr-ı Zatî."

"Mevlâ Tealâ'nın Zatının sırrı, Zatı ile sabittir. Mevlâ kendi Zatı ile sabittir."

Zatıyla sabit Sırr-ı Zatî: Zatıyla vardır, Vücud sıfatıyla değil.

« مُحَالْدِرْ ذَاتِنَه يوقْلِقْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Muhaldir Zatına yokluk gidelim,
Cemali bâ kemâle seyridelim."

"Mevlâ'nın Zatının yokluğu imkânsızdır."

(Beyt - 31)

وَرَآءُ الْعِلْمِ اُولُوبْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ مِثَالِي يُوقْ اُودِرْ اَللّٰهُ مَعْبُودْ

بُو اَشْيَا جُمْلَه هَالِكْ ذَاتِي مَوْجُودْ اُودِرْ وَاجِدْ اُودِرْ مَاجِدْ وَمَوْجُودْ

وَرَآءُ الْعِلْمِي دِيلَه حَقُّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Ne acaib bilgiler! Anlamak için arif olmak lâzım. İlk vazifemiz midemizi doyurmak, sırtımızı giydirmek değil, Allahı bilmek ve O'na ibadet etmektir.

Bize kalırsa: "Anne olayım da, anneanne olayım da, baba olayım da, dede olayım da, sonra ibadet edeceğim" deriz. Din işleri önemsenmiyor; dünya sizin, ahiret Mahmud'un öyle mi?

Ahiret hususunda bir şey denilince kızıyorsanız, cahilsiniz demektir. Altmış, yetmiş, seksen, doksan da olsa seneler geçiyor, ömür bitiyor. Bir gün gelecek, ehemmiyet vermediğiniz o ahiretten sorulacaksınız.

« وَرَآءُ الْعِلْمِ اُولُوبْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ »

"Verau'l-İlm olup, Zatıyla mevcut"

"Mevlâ Tealâ, ilmin ötesinde kendi Zatıyla vardır."

Verau'l-İlm: İlmin ötesi, demektir.

Bizim ilmimiz, bilmemiz sınırlıdır, Mevlâ Tealâ'nın nasıl mevcud olduğunu anlayamayız, idrak edemeyiz, keşfedemeyiz. Evet! Mevlâ Tealâ ilmin ötesindedir. Nasıl? diye soramayız.

« مِثَالِي يُوقْ اُودِرْ اَللّٰهُ مَعْبُودْ »

"Misali yok, O'dur Allah-u Ma'bud."

"Benzeri yok ibadet olunan Allah, O'dur."

Mabud: İbadete layık, demetir.

Misali yok: Benzeri yok, örneği yok demektir. Zıddı yok da deriz. Yaratılmış olan her şeyin bir zıddı vardır. Gecenin zıddı gündüz, fakirliğin zıddı zenginlik olması gibi.

« اَلْاَشْيَاءُ تَنْكَشِفُ بِاَضْدَادِهَا »

"Eşya zıdlarıyla inkişaf eder (açılır, anlaşılır)."

İbaresi gereğince eşya zıdlarıyla anlaşılır, Mevlâ Tealâ'nın zıddı yok ki, anlaşılsın. Lâmba güneşe benziyor, her ne kadar güneş çok büyükse de yine benziyor. İnsanın ruhunun da, Allah-u Tealâ'nın Sıfat-ı Subutiye'sine bunun gibi bir benzemesi vardır.

Cenab-ı Hak ruh hakkında şöyle buyuruyor:

« وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى وَمَااُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلاَّ قَلِيلاً (٨٥) »

"Sana ruhtan sual ederler. De ki: Ruh Rabbimin emrindendir! Size ise ilimden, ancak az bir şey verilmiştir." *(İsra Suresi: 85)*

Biz ruhumuzu bilemedikten sonra, ondan daha lâtif olan Mevlâ Tealâ'yı nasıl bileceğiz? Mevlâ Tealâ, misali olmayandır, ancak ibadet olunan O'dur. Şu boyda, şu endedir diyebilir miyiz? Hayır, asla!

Mahmud, O'nu bilse diyecek size amma bilemiyor. Mevlâ Tealâ eserleriyle aşikâr, zatıyla gizlidir. Ruh da öyledir. "Allah kimdir?" diye sorulsa: "Ancak ibadet olunandır." cevabı verilebilir.

« بو اَشْيَا جُمْلَه هَالِكْ ذَاتِى مَوْجُودْ »

"Bu eşya cümle halik, Zatı mevcud."

"Bu eşyanın hepsi helâk olucudur. Mevcut olan Mevlâ'nın Zatıdır." Mevlâ Tealâ'nın Zatından başka her mevcud, mümkinül vücud'dur.

Halik: Fâni, Mevlâ'nın varlığına nisbetle şimdiden yok sayılır.

Mümkin: Vücudu da, ademi (yokluğu) da müsavi olandır.

Yani vücudu kendi zatının muktezası ve icabı olmayan, var olması da, yok olması da caiz olan şey demektir. Varlığı zatından olan, var olmak için hiç bir şekilde diğer bir şeye muhtaç olmayan ancak Allah'tır.

« اُودِرْ وَاجِدْ اُودِرْ مَاجِدْ وَمَوْجُودْ »

"O'dur vacid, O'dur macid ve mevcud."

"Vücuda getiren O'dur, ulu olan O'dur, var olan O'dur."

« وَرَآءُ الْعِلْمِي دِيلَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Verâul ilm'i dile, Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim."

"Verâul ilm olan Allah'ı dile." Bakınız! Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Verâül ilm olan Allah'ı dile buyurarak, âli himmet olmamızı, çadır kurup oturmamamızı, her an terakki etmemizi emrediyor.

Biz insanlar, esma ve sıfat cüz'îyyatının eserleriyiz. Cüzlerden her bir cüz, şahıslardan bir şahsın mebde-i taayyünüdür. Peygamberler ve meleklerin mebde-i taayyünleri, bu zılların asıllarıdır. Yani, bu mufassal cüzlerin külliyatıdır.

İnsan ruhu, bu gördüğümüz cesetle alâka kurmadan önce, terakki edemez (ilerleyemez) di. Kendine mahsus makamda (derecede) bağlı ve mahbus idi. Bu cesede indikten sonra, ona yükselebilmek hassası ve kuvveti verilmiştir.

Bir insan bu dünyada şeriatı tatbik eder ve tarikata çalışırsa, ruhu manen yükselir. Seyr-i sülûk yapan kişi, emir âleminin beş lâtifesinin âlem-i kebir'deki asıllarında seyre başlar, bunları kateder ve sonuna ulaşırsa, imkân dairesini tamamlamış olur.

İmkân dairesinden sonra, bu beş aslın da aslı olan Allah-u Tealâ'nın isim ve sıfatlarının zıllerinde seyre başlar. Allah-u Tealâ'nın lütfu ile esma ve sıfatın zılâl dairesini tamamlayan salik, esma ve sıfat mertebesine ulaşır. Oradan da birinci asla, ikinci asla, üçüncü asla terakki eder. Nihayet bütün basamakları aşınca Zat-ı Pâk-i Sübhaniye'ye ulaşır.

Mevlâ Tealâ'ya giden yol var ama, yürüyene tabii, Ya Rabbi! O yolları aşma isteği, sevgisi ver bizlere. Âmin..,

« وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِراً اِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللهِ وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً (١٠٠) »

....

"Ve her kim, hanesinden Allah (-u Tealây) **a ve Resulüne muhacir olarak çıkarsa, sonra da kendisine ölüm yetişirse, muhakkak onun mükâfatını vermek, Allah** (-u Tealây) **a aittir. Allah** (-u Tealâ) **Gafur'dur, Rahim'dir."** *(Nisa Suresi:100)*

Allah-u Tealâ'nın yapamayacağı var mıdır? Yoktur. Muhacir olalım. Durmayalım, Allah yolunda ümitle yürüyelim. Ecel bizi, terakki ederken bulsun. İnşaallah ulaşırız da bulur. Ama hiç olmazsa terakki etmeye uğraşırken bulsun. Mevlâ Tealâ bakar ki insan çalışıyor, terakki ediyor, onu kendi zatına kavuşturur.

Şimdi gariplik zamanı, onun için Allah-u Tealâ'ya kavuşmak daha çabuk olur. Evvelde kırk yılda ulaşılan, şimdi bir yılda ulaşılıyor, belki de daha az zamanda. Niçin? Bu yolu talebeden az, arzu eden kalmadı. İnşaallah bu beyitleri unutmayız.

(Beyt - 32)

دِيمَه كَلْ مُمْكِنَاتَه عَيْنِ وَاجِبْ وَاجِبَه مُمْكِنْ دِيمَكَه اوْلْمَه ذَاهِبْ

چُو تَمِيزْ اَيْلَمَزْ وَارْ بَعْضِ طَالِبْ اَكَا اوْلْمِشْ سَكْرِ حَالْ چُونْكِه غَالِبْ

حَقِيقَتْ مُمْكِنْ اوْلْمَزْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Dünyaya Rabbimizi bilmeye, O'nun şeriatını öğrenmeye geldik. Allah-u Tealâ'yı bilmek zor değil ama kolay da değil. Ne kadar zorluk çekersek o kadar kazanırız. İşte bu beyitler Mevlâ'yı öğretmektedir. Şükür olsun bu kadar biliyoruz. Rabbimiz tamamına erdirsin. Ümidimiz O'nadır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere itikad ile ilgili bilgiler vermeğe devam ediyor ve buyuruyor:

« دِيمَه كَلْ مُمْكِنَاتَه عَيْنِ وَاجِبْ »

"Dîme gel mümkinata aynı vacib."

"Mümkinâta Vacib Tealâ'nın aynıdır söyleme."

Mümkinât: Bütün mahlûkata denir. Bir başka ifade ile varlığı ve yokluğu müsavi olana **mümkin denir.**

Vacib: Lâzım, gerekli ve farz gibi manaları ihtiva eden arapça bir kelime, ism-i faildir.

Biz insanlar: "Mümkin-ül Vücud" Mevlâ Tealâ ise: "Vacib-ül Vücud" dur. Allah-u Tealâ muhakkak vardır, kainat olmasa da olur.

Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu? **"Mümkine vacibin aynı deme"**

« وَاجِبَه مُمْكِنْ دِيمَكَه اوْلْمَه ذَاهِبْ »

"Vacib'e mümkin dimeğe olma zahib."

"Vacib olan Mevlâ Tealâ'ya mümkin demeğe gidici (o yolda, o görüşte yürüyücü) olma."

Zahib: Gidici, yürüyücü, demektir.

« چو تمیز ایلمز وار بعض طالب »

"Çü temyîz eylemez var bazı talib."

"Çünkü mümkin ile Vacib Tealâ'yı ayırdedemeyen bazı talip vardır."

Temyîz: Ayırmak,

Talib: Mevlâ'yı arayan, demektir.

« اکا اولمش سکر حال چونکه غالب »

"Ana olmuş sekr-i hâl çünkü galib."

"Ona sekir (manevi sarhoşluk) hâli galib geldiğinden (mümkin ile vacibi) ayırdedememiştir."

Sekr-i Hâl: Tarikat sarhoşluğu, yani tarikatın sarhoşluk hâli ona galip oldu.

Bulunduğu makamda manevi sarhoşluğun galib gelmesi ona "Mümkin aynı vacibdir" sözünü dedirtmiş. Sana o hâl olmadığına göre sen böyle diyemezsin. Sende o manevi sarhoşluk varsa söylersin, yoksa otur yerine.

Muhyiddin Arabî *(Kuddise Sırruhu)* sekir hâlinde olduğundan:

« سُبْحَانَ مَنْ اَظْهَرَ الْاَشْيَاءَ وَهُوَ عَيْنُهَا »

"Öyle Allahı noksan sıfatlardan tenzih ederim ki, eşyayı zahir etmiştir, halbuki O, onun (eşyanın) **aynıdır."** demiştir.

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Muhyiddin Arabî hakkında: **"Onu severim fakat bazı görüşlerini kabul etmem, çünkü o, bulunduğu makamın verdiği sekir hâli sebebiyle öyle konuşmuştur."** der.

Sonradan: **"Belki de Muhyiddin-i Arabî o makamı geçmiştir."** Kimse Muhyiddin Arabî hakkında birşey demesin, buyurur.

« لَا يُوزَنُ حَالُهُمْ بِمِيزَانِ قَالِهِمْ »

"Onların sözlerinin mizanı ile hâlleri ölçülmez."

Şeyh Muhyiddin-i Arabî *(Kuddise Sırruhu)*, ve onun yolunda giden büyükler: "Zat-ı İlâhi, herşeyi ihata etmiş, kaplamıştır, herşeye yakındır, herşeyle beraberdir." derler.

O makama gelmeyen, uyanıklık hâlinde bulunan bir kimse, takliden böyle dese, Mevlâ Tealâ: **"Sen, Muhyiddin-i Arabî gibi bir aşıkmıydın da böyle dedin?"** buyurur ve o kimseyi söylemiş olduğu sözlerden dolayı muahaze eder.

Yine Muhyiddin-i Arabî hazretleri: "Sizin taptığınız benim ayağımın altındadır." demiştir. Bu sözü sebebiyle ona kızdılar, daha sonra bu sözü söylerken onun ayağının bastığı mevziyi kazdıklarında gördülerki, orada altın var. Meğer "Siz Allah-u Tealâ'ya değil altına, dünyalığa değer veriyor, onlara tapıyorsunuz." demek istemiş.

Vefat etmeden evvel buyurmuşlar ki:

« اِذَا دَخَلَ السِّيْنُ فِى الشِّيْنِ ظَهَرَ قَبْرُ مُحْيِ الدِّيْنِ »

"Sin", "Şın" a girince Muhyiddinin kabri ortaya çıkacak.

Hakikaten de sözü gerçekleşmiştir. "Sin" harfi ile kastetmiş olduğu Sultan Selim, "Şın" harfi ile kastetmiş olduğu Şam'a girmiş ve Muhyiddin-i Arabî'nin kaybolan kabrini ortaya çıkarmıştır.

« حَقِيقَتْ مُمْكِنْ اُولْمَزْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Hakikat mümkin olmaz gel gidelim,
Cemal-i ba Kemal'e seyr idelim."

"Mevlâ Tealâ Hakikattır, mümkin olmaz. "

Sonra şu da var ki; Mevlâ'nın hakikatı mümkinin hakikatına dönmez, zira Mevlâ Tealâ'nın hakikatı varlık, mümkinin hakikatı ise yokluktur.

Ya Rabbi! Kur'an-ı Kerim'in, Hadis-i Şerif'in ve bu ikisinden çıkarılan Akaid'in, Tasavvuf'un kıymetini bildir bize. Âmin..,

---

(Beyt - 33)

دَكلدِرْ ظِلِّ خالِقْ مُمْكِناتْ بِيلْ چو حادثدِرْ بو سوزَه ايتمَه كَلْ قِيلْ
بو مَوْجودَاتِي حَقْ ايجادْ ايدوبْ نِيلْ سَكِرْ حالْدِرْ دِينْ ظِلِّ پاسِي كَلْ سِيلْ
سَكِرْ حالْدَنْ كَچوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ با كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« دَكلدِرْ ظِلِّ خالِقْ مُمْكِناتْ بِيلْ »

"Değildir Zıll-i Halik mümkinat bil."

"Mümkinat (yaratılmışlar), yaratanın zıllî değildir."

Zıll-ı Halik: Mevlâ'nın zıllî yani mümkinat, Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin zıllî değil belki Esma ve Sıfatın, zıllinin zıllidir.

Mümkinat: Mümkin'in cemidir. **Mümkin:** Varlığı imkân dahilinde bulunan, var da olabilen, yok da olabilen, Allah-u Tealâ'dan başka her şeydir. Kürsî, Arş, yerler, gökler, bütün canlılar, sonradan var olan herşey, mümkinata dahildir. Mümkinata, âlem-i imkân da denir.

Zıllî nasıl anlayalım. Şu odada ışık görüyoruz. Bu ışık dışardaki ışığın zıllidir. Dışardaki ışık bulutların üstündeki ışığın zıllidir. Fakat bu kainat, Allah'ın zıllî değildir. Kısaca böyle anlayalım.

Allah-u Tealâ'nın sayılamayacak kadar çok ismi vardır. Meselâ: (خالِق) Yaratıcı demektir. Bu ismin altında ne kadar isim vardır. (خالِق الأشياء) eşyayı yaratıcı, (خالِق الأبحار) denizleri yaratıcı, (خالِق الشمس) güneşi yaratıcı, (خالِق القمر) ayı yaratıcı, (خالِق الإنسان) insanı yaratıcı, (خالِق الملائكة) melekleri yaratıcı, gibi.

Cenabı Hak bir otu dahi yaratmasıyla isim alır. Bir adam kuyumculuk yapıyorsa, ona kuyumcu diyoruz. Bu kürsiyi yapan adamı düşünelim. Onda kürsi yapma sanatı vardı ve kürsi yapıyordu, ona kürsiyi yaptı deriz. Kürsiyi nasıl yaptı? Adamın ruhunda kürsi yapma sanatı vardı, o sanatla yaptı.

Şöyle ki, bu kürsinin malzemelerini aldı, zihnindeki surete uygun olarak tahtaları yonttu, şekil verdi. O suret o adamın zih-

ninden kopup bu malzemelere mi kondu? Hayır. O sanattan bir suret aksetti, o sanat o adamın ruhunda mahfuzdur, eğer o sanat kürsiye geçmiş olsa bir daha başka kürsi yapamazdı.

Mevlâ Tealâ da bir çiçeği yaratıyor, o çiçeği yaratıcı isminin sureti o çiçeğe aksediyor. Mevlâ Tealâ ademden bir miktar alıyor o ademe (yokluğa) vucud sıfatından aksettiriyor, o, "Çiçek yaratıcı" ismi yerinden kopmuş olsaydı Mevlâ Tealâ Hazretleri daha başka çiçekleri yaratamazdı.

Şimdi o çiçek Mevlâ'nın zıllimi oldu? Hayır. Belki Mevlânın isminin zıllidir, Mevlâ'nın zıllı değildir. Bu kadar anlayalım. Merakı olan araştırsın, incelesin. Sizler de misal verin. Küçük kız çocukları bez parçalarından bebek yaparlar, halbuki henüz kendileri bebektir. O çocuklar kadar merakınız olmazsa hiç hoca olamazsınız. Allah-u Tealâ o merakı hepimize ihsan etsin.

« چو حادثدر بو سوزه ایتمه کل قیل »

"Çü hadistir, bu söze etme gel kıl,"

"Çünkü mümkinat hadistir, bu sözü (mümkinat Allah-u Tealâ'nın zıllıdır sözünü) söyleme."

Hadis: Sonradan yaratılan,

Kîl: Söz, demektir.

Varlığının evveli olmayan Allah-u Tealâ Hazretlerine sonradan yaratılmış mümkinat nasıl zıll olur?

Hiç bir şeye muhtaç olmadan ve kendi mahiyeti gereği hariçte var olan yalnızca Zat-ı Bâri ve O'nun sekiz hakiki sıfatıdır. Ondan başkası kim ve ne olursa olsun, Mevlâ Tealâ'nın var etmesiyle vardır. Mümkindir, yaratılmıştır, yok iken meydana gelmiştir. Yaratılmışların hiç biri yaratıcının gölgesi değildir.

« بو موجودآتی حق ایجاد ایدوب نیل »

"Bu mevcudatı Hak icad edip nîl,"

"Mevcudat, Mevlâ Tealâ'nın icadı ile vücuda nail oldu."

Mevcûdat: Mahlûkat, demektir.

İcad edici, yani yoktan var edici manasına, başlangıç, Zat-ı İlâhi' dir.

« سکر حالدر دین ظل پاسی کل سیل »

"Sekri hâldir diyen zıll, pası gel sil."

"Mümkinat Mevlâ Tealâ'nın zıllidir diyen sekir hâlde demiştir. Bu pası sil."

Yani, mümkinat Mevlâ Tealâ'nın zıllidir inancındaysan, bu, kalpte bir pastır, onu sil.

"Mümkinat Mevlâ Tealâ'nın zıllidir" sözünü Şeyh Muhyiddin Arabî *(Kuddise Sırruhu)* ve izinde gidenler söylemiştir.

Tasavvuf büyüklerinden, sekirden kurtulmuş olanlar, böyle sözlerin sekir sözü olduğunu bildirmişlerdir.

Sekir hâli ne demektir? Manevi sarhoşluk demektir. Şarap içen bir insan sarhoş olunca, Meselâ: Duvara yaslanıyorum zanniyla boşluğa dayanmaya kalkar, düşer. Veya bir takım asılsız sözler sarfeder.

Bunun gibi, Mevlâ Tealâ'ya olan aşklarının fazlalığından, Hak yolcularından da makamlarına göre bazı yanlış sözler sudur etmiş olabilir. Meselâ: Ebu Mensur-i Hallâc'ın "Enel Hak" sözü ve Ebu Yezîd-i Bestamî'nin: "Sübhanî" sözü ve bunlar gibi sözler, bu kabildendir.

Bu büyükler bulunmuş oldukları sekir hâlinde Allah-u Tealâ'dan başka hiç bir şey görmeyince, bu sözleri söylemiş "Allah-u Tealâ'dan başka hiç bir şey yoktur." demek istemişlerdir.

"Enel Hak" demek, "Ben yokum, Allah-u Tealâ vardır." demektir. Kendini görmeyince var olduğunu bilmemiştir. Yoksa kendini görüp, "Ben Hakk'ım" dememiştir. Böyle söylemek küfürdür. Var olduğunu bilmemek, yok olduğunu bilmek değildir. O zaman ki şaşkınlık hâlidir. Akıl işlemez, hiç bir şeye hüküm ve karar verecek hâlde değildir.

"Sübhanî" sözü de, Hak Tealâ'yı tenzihdir. Kendini tenzih değildir. Çünkü bu hâl, kendi varlığını bilmemektedir, Böyle sekir hâlde olanlar, bulundukları makamdan yukarı makama çıkarılırlarsa, böyle şeyler söylemez ve haddi aşmazlar.

« سَكِرْ حالْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ بَا كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Sekir hâlden geçip Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

(Beyt - 34)

وَرَآءُ الْعِلْمِ وَالْاِدْرَاكِدَه مَطْلُوبْ وَرَآءُ الْاِتِّصَالْ وَالْوَصْلِ مَحْبُوبْ

غَنِي دِرْ جُمْلَدَنْ اوّلْ ذَاتِ مَطْلُوبْ اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ مَعْبُودْ وَ مَحْبُوبْ

بِلاَ كَيْفْ ذَاتِنِي بِيلْ كُلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

"Bu dünyaya niye geldin bilenden al haberi."

Allah-u Tealâ Hazretlerini bilmek, tanımak ve O'na ibadet için geldik. Bu dünyadaki en büyük vazifemiz budur. İşte Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerinde bize bu vazifelerimizi bilmek ve tanımakta yardımcı oluyor.

Her şeyde rıza-i şerif üzere ilerleyelim. Şimdi neyi arayalım biliyor musunuz? Burada ve başka yerlerde, kitaplarda okuduğumuz veya hocalardan dinlediğimiz ilimleri hayatımızda yaşayıp yaşamadığımızı?

Öğreniyoruz, dinliyoruz da, fakat niçin öğrendiğimiz, dinlediğimiz gibi olmuyoruz? Bunun illeti çok önemli, bunu bulalım. Ahirette bize "Sen biliyordun da niçin amel etmedin?" diye sorulacak.

Medine-i Münevverede vuku bulan bir zuhuratta buyuruldu ki:

1 - Çok tövbe ve istiğfar ediniz.

2 - Katiyyen gıybet etmeyiniz.

3 - Söz taşımayınız.

4 - Kur'an-ı Kerim'i çok okuyunuz.

5 - Nafile ibadetlere çok devam ediniz.

6 -Emr-i bil Maruf, Nehy-i anil Münkere devam ediniz.

Boş konuşmalar insanı emr-i bil maruftan alıkoyar, yani marufsuz bırakır.

7 - Aranızda birbirinize karşı hiç buğz olmasın.

8 - Tarikat derslerini illâ tamamlayınız.

Hatice *(Radıyallahu Anha)* validemiz de manada buyurdu ki: **"Benim elim onların** (çarşaflıların) **üzerindedir."** Bu, çarşaf giymenin önemindendir.

Meymune *(Radıyallahu Anha)* validemiz de manada buyurdu ki: **"Erkekler sakallarına, sarıklarına, şalvarlarına, cübbelerine; Kadınlar da çarşaflarına çok dikkat etsinler, onları çok muhafaza etsinler."**

Cennette örtünme emri yok, bu dünyada sabredelim, yarın ahirette, cennetlerde karşılığını bulacağız. Netice olarak: Dinlediklerimizle, öğrendiklerimizle amel edelim.

« وَرَآءُ الْعِلْمِ وَالْاِدْرَاكُهُ مَطْلُوبٌ »

"Verâül ilm vel idrakte matlûb."

"Talebolunan Mevlâ Tealâ, ilmin ve anlayışın ötesindedir."

Vera: Öte,

İdrak: Anlamak,

Matlûp: Talebolunan, demektir.

Allah-u Tealâ, bütün sıfatların ve isimlerin ötesindedir, şanların ve itibarların ötesindedir. Zahir ve batın (açık ve gizli) olmanın ötesindedir. Tecelli etme ve görünmelerin, görme ve keşfedilmelerin ötesindedir. Duyu, akıl, vehim ve hayalin de ötesindedir. O, yüceler yücesi, herşeyin ötesinde, ötesinde ve ötesindedir.

Mevlâ Tealâ'yı kendi bilgilerinin içinde arıyorsan bulamazsın. O, ne enfusîdir, ne de afakî, zira enfüs ve afaktan murad dahil ve hariç olandır. Matlûb olan duhul ve huruçtan yana pek mukaddes olunca, O'nunla olan nisbet dahi zaruri olarak duhul ve huruçtan münezzehtir.

Yüce Allah-u Tealâ bize bizden yakındır. İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Mektubat'ının 266. mektubunda buyuruyor ki: "Allah-u Tealâ'nın her şeyi ihata ettiğine ve herşeye yakın olduğuna ve herşeyle beraber olduğuna inanırız. Fakat bu ihata, kurb, ve maiyyetin ne demek olduğunu bilemeyiz."

Mevlâ Tealâ, seyr-i sülûk vasıtasıyla aranır. Onun yolu da rabıta, zikir ve sohbetlerdir.

"Talebolunan Mevlâ ilmin ve anlayışın ötesindedir." demiştik.

Meselâ: Bizim ilmimiz, İzmir'e kadar uzanıyor diyelim. Mevlâ Tealâ'yı, bu İzmir'i biliş sınırlarımızın ötesinde aramalıyız. Bu bir misaldir, Mevlâ Tealâ orada demek değildir.

Bu sözler hakikaten anlaşılması çok zor ve ağır büyük sözlerdir. İnsan duya duya, yavaş yavaş, bu sözlerin ehli olmaya başlıyor. Bu da ibadetleri yerine getirmekle ve zikrullah'a devamla mümkün olur.

Fakat bugün Allaha ibadet unutuldu, Allahı zikretmek de unutuldu. Din düşmanları, Din-i Mübin-i İslâm aleyhine neler yapıyorlar hepimiz görüyoruz. Onların en büyük dertleri Türkiye! Onun için çocukluğu, gafleti bırakalım, kendimizi harcamayalım. İnsan bile bile namusunu, canını heder etmez. Çocukluklar, gafletler bizi helâke götürür.

Hatice *(Radıyallahu Anha)* validemizin: **"Benim elim onların** (çarşaflıların) **üzerindedir."** demesi ne demektir? "Çarşaf giyen müslüman kadını, çarşafının kıymetini bilmeye devam ettikçe, cihan ona dokunamaz." demektir. Eğer dokunulsa cihan yıkılır.

Bir hadis-i Kudsî'de buyurulur ki:

« مَنْ عَادىٰ لِي وَلِيًّا فَقَدْ اٰذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ »

"Her kim benim velime (dostuma) **düşmanlık ederse, ona harp ilân ederim."**

Mücadele Suresi 21. ayet-i kerimede de şöyle buyuruluyor:

« كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِي اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ (٢١) »

"Allah (-u Tealâ şöyle) **hükmetmiştir: 'Celâlim hakkı için muhakkak ki, ben galip geleceğim, peygamberlerim de. Şüphe yok ki, Allah** (-u Tealâ) **çok kuvvetlidir, her şeye galiptir."**

Memleketimizde çok hatalar yapılıyor, dine çok muarız şeyler işleniyor. Allahın dinini yaşamıyorlar, muhalif görüşte olanlar hakkı kabul etmeme hususunda inat ediyorlar. Allah-u Tealâ onları bu durumdan halâs etsin! Âmin.

« وَرَاْءُ الْاِتِّصَالِ وَالْوَصْلِ مَحْبُوبْ »

"Verau'l-ittisal vel vaslı mahbub"

"Sevilen Mevlâ Tealâ, bitişmenin ve ulaşmanın da ötesindedir."

İttisal: Bitişme,

Vasl: Ulaşma,

Mahbub: Sevilen demektir.

"Sen çık aradan, kala bakî yaradan."

« غنی در جملدن اول ذات مطلوب »

"Ganîdir cümleden ol, Zatı matlûb."

"Talebolunan Mevlâ Tealâ'nın Zatı, her şeyden müstağnîdir, beridir. (O yüce Zatın eşya ile hiçbir münasebeti yoktur)."

Ganîdir: Berîdir, demektir

« ... انَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (١) »

"Muhakkak ki, Allah (-u Tealâ) bütün âlemlerden müstağnidir." *(Ankebut Suresi:6 dan)*

Hikmeti gereğince ve adeti muvafıkınca, Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin bu âlemi yaratması için münasebet lâzımdır. Sıfatlar bir derece tenezzül edip, zılliyet yoluyla eşya ile münasebet hasıl olmuştur.

Eğer sıfatların vasıtalığı olmasaydı, eşyadan hiç bir şeyin hasıl olması düşünülemezdi, zira Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin nurlarının şiddetinden, eşyanın yok olmaktan başka bir nasibi yoktur. Arş, Kürsî, Güneş, Ay, Yıldızlar, her şey sıfatlar vasıtasıyla yaratılmıştır. Allah-u Tealâ'nın işlerine bizim aklımız ermez.

« اودر موجود اودر معبود و محبوب »

"Odur mevcud, O'dur mabud-u mahbub."

"Var olan O'dur, ibadet olunan O'dur, sevilen O'dur."

Mevlâ Tealâ kimdir? diye sorulduğu vakitte: "İlmin, idrakin ötesinde talebolunan, birleşmenin ve ulaşmanın ötesinde sevilmiş olan, Zatı herşeyden gani bulunan, var olan, ibadet olunan ve sevilendir." diyeceğiz.

« بِلاَ كَيْفْ ذَاتِنِى بِيلْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Bilâkeyf Zatını bil gel gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

"Mevlâ Tealâ'nın zatını, öz kendisini, keyfiyetsiz bil," hatırına bir şekil geliyorsa, O Mevlâ Tealâ değildir. Bu tarifler bu beyitlerden çıkıyor. Şimdi Rabbimizi daha fazla öğrenmedik mi? Öğrendik değil mi? Elhamdülillah..,

Bunları konuşmak insana ne kadar zevk veriyor değil mi?

« هَرْ چه مِى رود سُخَنِ دوُسْتْ خوُشْتَرسْتْ »

"Her ne zaman dost sözü gelse hoş olur."

Dosttan konuşalım. Öteden beriden konuşmaktan ne olacak? Risale-i Kudsiyeye ne zamandan beri çalışıyorsunuz ama ancak şimdi anlamaya başladınız.

İlim aldıkça Mevlâ Tealâ'ya karşı yabancılığımız kalkıyor. Şimdi anlattıklarımı ilk defa duyuyor olsaydınız, bu hoca böyle ne anlatıyor? derdiniz. Şimdi sizler anlıyorsunuz, anlayanla konuşmak kolaydır, anlamayanla konuşmak zordur.

Efendi Babam (Ali Haydar Efendi) *(Kuddise Sırruhu)* buyururdu ki: **"Kabil-i hitap bir evlâdım, benden doğan fakat lâf anlamayan yüzbin evlâttan daha hayırlıdır."** Yani sözümü anlayan bir evlât, yüzbin evlâttan daha hayırlıdır.

Bir ibare şöyle gelir: "İman, bilmeğe, bilmek ise doğru yerden öğrenmeğe bağlıdır."

Şu da var ki, Şimdiye kadar hüneri ilimde arıyorduk, ona biraz olsun sahib olduk. Şimdi o ilimler ile amel etmeye niyetimizin halis olmasına çok dikkat edelim.

(Beyt - 35)

قُيُودُ و اِعْتِبَارَاتِدَنْ مُعَرَّا دَخِي اِطْلَاقُ و اَوْهَامِدَنْ مُبَرَّا

قُيُودُ و اِطْلَاقْ جَمْعِيلَه عَزِيزَا دَكِلْ مَحْصُورْ قَمُودَنْ حَقْ مُعَرَّا

بِلَا مِثْلِ بِيلْ حَقِّي كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سِيرِ ايدَه لِمْ

Okuduğumuz beyitler Mevlâ Tealâ'dan bahsediyor. Onu bize tanıtıyor. Bütün insanlar bu dünyaya Allahı bilmeye geldiler. Zengin, fakir, amir, memur herkes Mevlâyı bilmeye muhtaçtır. Mevlâ Tealâ'yı bilmemek insan için çok büyük bir belâdır. Her ne kadar Mevlâ Tealâ'yı tam bilebilmek imkânsız ise de:

« مَا لَا يُدْرَكُ كُلُّهُ لَا يُتْرَكُ كُلُّهُ »

"Bir şeyin hepsi anlaşılmasa da bütünü terkedilmez." ibaresinin gereğince, Mevlâ Tealâ'yı tam bilemeyeceksek de, biraz dahi olsa bilmeğe çalışmalıyız, hem de ölene kadar buna çalışmalıyız.

« قُيُودُ و اِعْتِبَارَتِدَنْ مُعَرَّا »

"Kuyûd-u itibarattan muarra"

"(Mevlâ Tealâ) kayıtlardan, itibarlardan soyulmuştur."

Kuyûd: Kayıtlar, şekiller, miktarlar, demektir.

İtibarat: İtibarlar, takdirler, tahminler, saymalar, manasındadır.

Muarra: Soyulmuş, berî manasındadır.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin öz kendisi var ya! Tamamı ilim, tamamı kudret, tamamı işitmek, tamamı görmek, tamamı kelâm, tamamı tekvin, tamamı iradedir.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyede bulunan bütün bu kemalât, Hazreti Zat mertebesinde, Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin aynıdır. Zat-ı Pak-i Sübhaniye mertebesinden bir mertebe aşağıda, Zatının ne aynı, ne de gayrıdır. Bunlar sekiz Sıfât-ı Subutiyye'dir.

Kadim olan, kâmil olan bu sıfatlar, o Zatî kemalâtın zılleridir. O Mevlâ Tealâ, Zat-ı Pak-i Sübhaniyesinin ne aynı, ne gayrı olan bu sıfatlardan da muarradır.

Bu sıfatların Allah'a yakınlığı, meselâ elbisenin bize yakın olduğu gibi değildir. Bu sıfatlar Allah-u Tealâ'yı elbisenin bizi kapladığı gibi kaplamaz. Allah-u Tealâ bunlardan muarradır.

Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye hakkında bir şey denmez, çünkü kayıtlardan beridir, soyulmuştur.

« دَخِي اِطْلاَقْ و اَوْهامْدَنْ مُبَرّاَ »

"Dahi ıtlak-u evhamdan müberra."

"Mevlâ Tealâ Hazretleri ıtlâktan, bir alâmet ve nişan konulmaktan, tahayyül edilmekten de beridir."

Itlâk: Alâmet, nişan koymak,

Evham: Akla, zihne gelen şeyler, hayaller

Itlâk'ı bir misal ile açıklayalım şöyleki: "Şu kürsünün boyu birbuçuk metredir." demekle kürsüye ölçü ıtlâk etmiş (koymuş) oluruz. Hakeza bir adam hakkında: "Bu adam uzundur." demekle, ona da uzunluk itlâk etmiş (kullanmış) oluruz. İşte Mevlâ Tealâ bu çeşit ve benzeri itlaklardan berîdir.

« قُيُودُ و اِطْلاَقْ جَمْعِيلَه عَزِيزاَ دَكِلْ مَحْصُورْ قَمُودَنْ حَقْ مُعَرّاَ »

"Kuyud-u ıtlâk cem'île azizâ.
Değil mahsur kamudan Hak muarra."

"Ey Aziz kişi! Mevlâ Tealâ Hazretleri, kayıtlar, itibarlar, ıtlâklar, evhamlar bütün bunların hiç biri ile sınırlı değildir. Mevlâ Tealâ hepsinden muarradır."

Yukarıda misal olarak kürsüyü vermiştik. Kürsünün birbuçuk metre olduğunu söylemekle, kürsüyü hisar içine aldık, yani sınırlandırdık. Mevlâ Tealâ'yı böyle hisar içine alabilir, böyle sınırlayabilir miyiz? Hayır, asla!.,

Mevlâ Tealâ bütün bunlardan, her şeyden soyulmuş olunca, bizim ilmimiz ona nasıl ulaşacak?

« بِلاَ مِثْلِ بِيلْ حَقِّيْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Bilâmisil bil Hakk'ı gel gidelim.
Cemal-i ba kemale seyridelim."

Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyurur ki:

« هَرْ كِه دِيدَه شُدِى وَشِنِيدَه شُدِى وَدَانِشْدَه شُدِى آنْ هَمَه غَيْرِ اوُسْتْ »

"Her neyi ki, görür oldun, işitir oldun, bilir oldun, onların hepsi O'ndan başkadır."

Emâlî'de şöyle bir mısra vardır:

« يَرَاهُ الْمُؤْمِنُونَ بِغَيْرِ كَيْفٍ وَاِدْرَاكٍ وَضَرْبٍ مِنْ مِثَالِ »

"Müminler, Allah-u Tealâ'yı keyf (şekil) siz, idraksiz, misalle anlatmaksızın görecekler."

Kur'an-ı Kerimde buyuruluyor ki:

« ... لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ... (١١) »

"O'nun mislî birşey yoktur." *(Şura Suresi:11 den)*

Epeyce bir şeyler öğreniyoruz.

« اَلْعِلْمُ بِئْرٌ وَالْمُذَاكَرَةُ دَلْوُهَا »

"İlim kuyudur, müzakere onun kovasıdır."

Müzakere: Bir iş hakkında karşılıklı konuşmak demektir. İnsan ilim hususunda müzakere yaptıkça ilim kuyusundan boyuna su çekmiş olur.

Kova deyince aklıma bir kıssa geldi: Adamın biri hacca giderken yanına ip ile kova almış, sıcak bir günde yol kenarındaki bir kuyudan bir geyiğin su içmekte olduğunu görmüş.

Kendisi de susadığından o tarafa doğru yürümüş, fakat kuyunun başına geldiğinde suyu geriye çekilmiş olarak görmüş, bu duruma üzülmüş de: Ya Rabbi! Katında benim bir geyik kadarda mı hatırım yok? Onun için suyu yukarı çıkarıyor bana ise geri indiriyorsun." demiş.

Mevlâ Tealâ Hazretleri ona ilham ederek: "**O bana güvendi, sen ise ip ve kovana güvendin.**" buyurmuş.,

Nitekim bir ayet-i celilede şöyle buyurulur:

﴿ ... وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (١٠) ﴾

"Yardım yoktur, ancak Allah katındandır. Şüphesiz ki Allah, Azîz ve Hakîm'dir." *(Enfal Suresi:10 dan)*

Lâkin şu ayet-i kerimeyi de unutmamalıyız:

﴿ ... إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ ... (٧) ﴾

"Eğer Allah'a yardım ederseniz, O da size yardım eder." *(Muhammed Suresi:7 den)* Bizler ise, önce Allah bize yardım etsin diyoruz. Halbuki önce biz yardım edeceğiz, sonra Allah bize yardım edecek.

Efendi babam anlatmıştı: Bir adam bir gün denizde bir gemi içinde iken büyük bir fırtınaya tutuluyor: "Ya Rabbi! Beni bu fırtınadan kurtarırsan, dokuz tane ihlâs suresi okuyacağım." diyor. Fırtınadan kurtuluyor, bu olayı arkadaşlarına anlatıyor, ona soruyorlar: "Vaadettiğin sureleri okudun mu? O da "Hayır okumadım, Allahı kandırdım" diyor. Allahı kimse kandıramaz, insan ancak kendini kandırır.

(Beyt - 36)

غَنِيدِرْ عَالَمِينْدَنْ ذَاتِ يَزْدَانْ وُجُودُلَه ذَاتِ حَقْ مَوْجُودْ دَكِلْ جَانْ

هَمَانْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ ذَاتِ سُبْحَانْ صِفَاتِي ذَاتِيلَه ثَابِتْ دَخِي جَانْ

اُو وَاجِبُ الْوُجُودْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« غَنِيدِرْ عَالَمِينْدَنْ ذَاتِ يَزْدَانْ »

"Ganidir, âlemînden Zat-ı Yezdan."

"Mevlâ Tealâ Hazretleri, bütün âlemlerden müstağnidir."

Gani: Zengin, kimseye muhtaç olmayan demektir.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye her ne kadar bütün kemalâtın hasıl olmasında yeterli ise de, eşyanın icadında ve yaratılmasında muhakkak zaid sıfatlar lâzımdır, zira Zat-ı Pak-i Sübhaniye son derece münezzeh ve mukaddestir. Çok azametlidir, çok ganidir. Hiç bir şeye muhtaç değildir, o yüce zatın eşya ile münasebeti yoktur.

« ... اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (٦) »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) âlemlerden müstağnidir."
(Ankebut Suresi:6 dan)

Hikmet gereğince, adet muvafıkınca, Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin bu âlemi yaratması için bir münasebet lâzımdır. Sıfatlar bir derece tenezzül edip zıllıyet yoluyla eşya ile bir münasebet hasıl olmuştur.

Eğer bu sıfatların vasıtalığı olmasaydı, eşyadan hiç bir şeyin hasıl olması düşünülemezdi, zira yüce ve mukaddes olan Hazret-i Zatın nurlarının şualarının şiddetinden, eşyanın, helâkten, yok olmaktan başka nasibi yoktur.

Bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor :

« اِنَّ لِلّٰهِ سَبْعِينَ اَلْفَ حِجَابٍ مِنْ نُورٍ وَظُلْمَةٍ لَوْ كُشِفَتْ لَاَحْرَقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ مَا انْتَهىٰ اِلَيْهِ بَصَرُهُ »

"Muhakkak Allah için (mahlukat ile kendi arasında) nurdan ve zulmetten yetmişbin hicap (perde) vardır. Eğer açılacak olsa, O (Mevlâ Tealâ) nın Cemalinin nuru, görmesinin ulaştığı yere kadar olan şeyleri elbette yakar (yok eder) di."

Ancak fena -beka mertebelerine erişmiş olan Arif-i billah'a manevi kuvvet verilir, keyfiyetsiz bir hâle gelir, işte bu durumda olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyeye yaklaşabilir.

« وُجُودُلَه ذَاتِ حَقْ مَوْجُودْ دَكِلْ جَانْ »

"Vücudla Zat-ı Hak mevcud değil can."

"Hak Tealâ, vücud (sıfatıyla) mevcud değildir canım kardeşim." Bir Hadis-i Şerifte buyuruluyor ki:

« يَأْتِي الشَّيْطَانُ اَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتَّىٰ يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَاِذَا بَلَغَ ذٰلِكَ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللهِ »

"Sizden birinize şeytan gelir ve 'Şunu kim yarattı, bunu kim yarattı?' diye sorar. Tâ ki : 'Rabbini kim yarattı?' der. Buraya varınca o kimse, Allah (-u Tealâ'y) a sığınsın."

Böyle bir sualle karşılaşan kişiye düşen vazife: Şeytanın mekri (hilesi) nden Allah-u Tealâ'ya sığınmaktır.

Mevlâ Tealâ Hazretleri daima Zatı ile mevcuttur. Yokluğu hiç olmadı ki, O'nu bir şey veya bir kimse var etsin. Bunun nasıl olduğuna insan aklı ermez. Biz bunu anlamaktan acizizdir.

Yerlerin, göklerin, dağların, taşların, ayın, güneşin, yıldızların varlığında şüphe var mı? Yok! Onlar kendi kendilerini yaratabilir mi? Hayır! Kendimize bakalım, varız. Kendi kendimizi yaratabilir miyiz? Hayır! O hâlde bütün bunları bir yaratan var. O da Allah-u Tealâ'dır. İşte burası büyük bir iştir, inanmak zordur.

« اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لاَ يَعْلَمُهُمْ اِلاَّ اللهُ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا اَيْدِيَهُمْ فِي اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ وَاِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا اِلَيْهِ مُرِيبٍ (٩) »

"Size, sizden önce gelip geçen Nuh kavminin, Ad kavminin, Semud kavminin ve onlardan sonra da, tafsilâtını ancak Allahın bildiği kavimlerin haberleri gelmedi mi?

Onlara, peygamberleri mucizelerle gelmişlerdi de (ellerini hayretle kendi ağızlarına veya) konuşturmamak için peygamberlerin ağızlarına kapatıp şöyle demişlerdi: 'Biz, kendisiyle gönderilmiş olduğunuz şeyi (İslâm dinini) inkâr ettik ve bizi kendisine çağırdığınız şeyden şüphelendirici bir kuşku içindeyiz." *(İbrahim Suresi:9-10)*

Bu ayet-i celileler bütün şüpheleri sildi, süpürdü. Kâinatın var oluşunu tabiat kanunlarına bağlayan edepsizlere, Allah akıl versin, hidayet versin, bizi de öyle olmaktan korusun. Bütün kâinatta en kabiliyetli varlık insan, fakat bir karıncanın bacağı kopsa onu yerine koyamaz, onun gibisini yapamaz.

« هَمَانْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ ذَاتِ سُبْحَانْ »

"Hemen Zatıyla mevcud Zat-ı Sübhan,"

"Noksan sıfatlardan münezzeh olan Zat, hemen Zatıyla mevcuttur."

Sıfatlar Mevlâ Tealâ'nın zatıyla kaim, peki Zat-ı Pak-i Sübhaniye neyle kaim? Kendi kendine kaim! Mevlâ Tealâ'nın Zatı için yokluk hiç düşünülemez.

« صِفَاتِي ذَاتِيلَه ثَابِتْ دَخِي جَانْ »

"Sıfatı, Zatıyla sabit dahi can."

"Mevlâ Tealâ'nın sıfatları, Mevlâ'nın Zatı ile kaimdir."

« اُو وَاجِبُ الْوُجُودْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

O, Vacibül Vücûd Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim.

"Mevlâ'nın varlığı vacib, mutlaka var olması gerekendir."

İslâmî ilimlerden bir kelime bildik mi, Allah'a çok şükredelim, çünkü dünyaya bunun için geldik. Pasta, börek, baklava yenilmeye gelinmedi; Çocuk doğurmaya gelinmedi, doğurulur ama bunun için gelinmedi; Köşk yapmağa gelinmedi, yapılır ama onun için gelinmedi. Rabbimizi bilmeye ve O'na ibadet etmeye geldik.

(Beyt - 37)

اُودِرْ قَاصِدْ اُودِرْ مَقْصُودْ اُودِرْ حَقْ اُودِرْ طَالِبْ اُودِرْ مَطْلُوبْ اُودِرْ حَقْ
حَبِيبْ اُولْدِرْ اُودِرْ مَحْبُوبْ اُودِرْ حَقْ اُودِرْ وَاجِدْ اُودِرْ مَوْجُودْ اُودِرْ حَقْ
يُورِى شَانْدَنْ كَچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرْ اِيدَهْ لِمْ

« اُودِرْ قَاصِدْ اُودِرْ مَقْصُودْ اُودِرْ حَقْ »

" O'dur kasıd, O'dur maksud, O'dur Hak."

"O'dur isteyen, O'dur istenilen, O'dur Hak."

Kendisine lâzım değil ama Mevlâ Tealâ merhametinden dolayı kulunu istiyor. Neden isteyen Allah'dır? Çünkü hakikatta O var, biz yokuz. Yani Mevlâ Tealâ hem kasıd, hem de kasdolunmuştur.

« اُودِرْ طَالِبْ اُودِرْ مَطْلُوبْ اُودِرْ حَقْ »

"O'dur talib, O'dur matlûb, O'dur Hak."

"Dileyici O'dur, talebolunan O'dur, Hak O'dur." Kul hakikatte yok ki dileyici olsun.

Bir hadis-i şerifte Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah vardı, O'nunla beraber hiç bir şey yoktu."

Süleyman Çelebi *(Rahimehullah)* ın Mevlid'inde şöyle geçer:

" Var iken Ol, yok idi ins-ü melek,
Arş-ü ferş-ü, ay-ü, gün hem nuh felek."

Mevlâ Tealâ vardı, insan, melek, yok idi, arş, yer, ay, güneş, yedi kat gökler yok idi. Allah vardı, Allahı bilen, kasdeden arayan yoktu. Peki şimdi nasıl? Böyle bir soruya Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* şu cevabı verdi:

« اَلْآنَ كَمَا كَانَ »

" Şimdi de yine olduğu gibidir. "

Haddi zatında eşya var ama Mevlâ Tealâ'nın varlığı ile karşılaştırılınca yok . Çok acaib işler var, bizim haberimiz yok. Bizler cahil ve aciziz.

« حَبِيبْ اُولْدُرْ اُودِرْ مَحْبُوبْ اُودِرْ حَقْ »

" Habib O'dur, mahbub O'dur, O'dur Hak."

"Seven O'dur, Sevilen O'dur, O'dur Hak." O ki kimse yok, sevmek O'na kaldı, O ki sevilecek yok, sevilmişlik de O'na kaldı.

« اُودِرْ وَاجِدْ اُودِرْ مَوْجُودْ اُودِرْ حَقْ »

" O'dur vacid, O'dur mevcud, O'dur hak."

"Bulan O'dur, Bulunan O'dur, Hak O'dur."

Vacid: Kulunu istediği vakitte bulan,
Mevcud: Bulunan.

« يُورِى شَانْدَنْ كَچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرْ اِيدَهْ لِمْ »

"Yüri Şan'dan geçip Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Yürü Esma ve Sıfattan geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Şan'ın cemisi, Şuunat'tır. Esma, Sıfat manasını ifade eder. Mevlâ Tealâ, Esma ve Sıfat mertebesinde dahi olmamızı istemiyor. **"Benimle beraber olun"** buyuruyor.

İsteyen O, istenilen O, dileyen O, talebolunan O, seven O, sevilen O, bulan O, bulunan O. Bunların hepsi sıfatlardır, maksat bu sıfatlardan öz zata geçmek olacaktır. Sıfatlar bizim aslımızdır, insan aslının aslını bularak, aslü'l-asla ulaşır.

(Beyt - 38)

اودر اوّل اودر اخر اودر حق اودر ظاهر اودر باطن اودر حق

كه اسم و رسم وصفدن ذات مطلق منزّهدر قمودن ذات هو الحق

يورى جاندن كچوب حقّه كيده لم جمال باكماله سيرايده لم

« اودر اوّل اودر اخر اودر حق اودر ظاهر اودر باطن اودر حق »

"O'dur Evvel, O'dur Âhir, O'dur Hak. O'dur Zahir, O'dur Batın, O'dur Hak."

"Hak Tealâ Hazretleri, ancak Evvel O'dur, Âhir O'dur, Zahir O'dur, Batın O'dur."

Sure-i Hadid'de buyuruluyor ki:

« هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (٣) »

"O, evveldir ve âhirdir ve zahirdir ve batındır ve O, her şeyi alîmdir." *(Ayet:3)*

Allah-u Tealâ evveldir, yani varlığının başlangıcı yoktur. Varlığından önce yok değildi, hep vardı. Âhirdir (ezelidir) yani hiç bir zaman yok olucu değildir.

O'ndan başka hiç bir varlık kadim, ezelî değildir. Bir şey ya görünür, ya görünmez. Hem zahir, hem batın nasıl olur? Cenab-ı Hak eserleriyle Zahir, Zat-ı Pak-i Sübhaniyesiyle Batın'dır.

O'dur Hak: Gerçek var olan, hakkı izhar edici ancak O'dur.

Bir Hadis-i Şerifte şöyle buyurulur:

« مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ »

"Kim ruhunu bilirse, muhakkak o, Rabbisini bildi."

İnsanın ruhu batındır, gözle görülmez, elle tutulmaz, fakat onun varlığının alâmeti olan görmek, işitmek, konuşmak, koklamak, hissetmek, gücü yetmek vs. ile zahirdir, yani ruhun eserleri aşikâr, kendisi gizlidir.

« که اسم و رسم وصفدن ذات مطلق منزهدر قمودن ذات هو الحق »

"Ki ism-ü, resm-ü, vasıfdan Zatı mutlak.
Münezzehtir kamudan Zat Hüvel Hak."

O Mevlâ Tealâ'nın mutlak Zatı, isimden, resimden, sıfattan bütün bunların hepsinden münezzehtir. Zat-ı Pak-i Sübhaniye nokta-i hakikidir. Bütün itibarlardan, nisbetlerden, sıfatlardan berîdir.

Zatı Pak-i Sübhaniye için kullanılan nokta ifadesi ibare darlığındandır. Allah-u Tealâ'nın mürekkep (cüzlerden birleşmiş) olmadığını bildirmek için kullanılmıştır. Zira nokta dendiğinde insanların hatırına mürekkep olmayan tek bir şey gelir.

İşte Zat-ı Pâk-i Sübhaniye nokta-i hakikidir. İki veya daha çok cüzlerden mürekkep olan, birleşmiş, muayyen ve mahdud bir mahiyetten ibaret değildir.

O mertebede, ismin, resmin, sıfatın yeri yoktur. Zat-ı Pâk-i Sübhaniye kendi esmasından, sıfatından, münezzeh olursa, bu âlem ile münasebeti nasıldır bir düşünmeli.

"Münezzehtir kamudan Zat Hüvel Hak" mısrasında: **"Hüvel Hak"** tekid için gelmiştir. Herşeyden münezzeh olan o Zat kimdir? Daha da açık olarak söylüyor: "Hüvel Hak" (O Hak'tır).

« یورِی جانْدَنْ کَچُوبْ حَقَّه کیدَه لِمْ جَمَالِ باکَمالَه سَیْرِ ایدَه لِمْ »

"Yüri candan geçüp Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

Candan niye geçelim, çünkü candan geçilmeyince O'na yaklaşılmıyor.

« انَّ لله سبعینَ الْفَ حجابٍ منْ نورٍ وظُلْمَةٍ لَوْ کُشفَتْ لَاَحْرقَتْ سُبحاتُ وجْهِه ماانْتهیٰ الیه بصرُه »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) için nurdan ve zulmetten yetmiş bin hicab vardır. Eğer açılacak olsa, Mevlâ Tealâ'nın Cemalinin nuru, görmesinin ulaştığı yere kadar (olan şeyleri) yakar."

Bu perdeler ancak candan vazgeçilince aşılıyor. O zaman Mevlâ Tealâ bir kuvvet verir, cemalinin nuru seni yakmaz. Öz Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye nisbetle senin ne canın vardır, ne de cismin vardır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu babın sonunda şu ayet-i kerime ve hadis-i şerifleri yazıyor:**

كَمَا قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى: ﴿ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ (١٨٠) ﴾

Allah-u Tealâ buyurduğu gibi: **"Rabbin, o izzet sahibi, onların tavsif ettiklerinden münezzehtir."** *(Saffat Suresi: 180)*

Bu ayet-i celile: "O Mevlâ'nın mutlak Zatı isimden, resimden, sıfattan beridir." beytine delildir.

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى: ﴿ هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا (١) ﴾

Yine Allah-u Sübhanehü buyurdu: **"Muhakkak insan üzerine gayr-i mahdud zamandan bir mahdud zaman gelmiştir ki** (o zamanda bilinip) **yâd olunmuş bir şey olmamıştı."** *(İnsan Suresi:1)*

وَكَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ: « كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

Ve hadis-i şerifte geldiği gibi: **"Allah vardı, O'nunla beraber hiç bir şey yoktu."**

Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* a sordular: "O zaman yoktu, şimdi nasıl?"

وَقَالَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ: (اَلْاٰنَ كَمَا كَانَ)

Ali *(Kerremallahu vechehü)* buyurdu: **"Şimdi yine olduğu gibidir."**

وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى: ﴿ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ (٨٨) ﴾

Allah-u Tealâ buyurdu: "O'nun zatından başka her şey helâk olucudur." *(Kasas Suresi : 88)*

Bu kadar yerler, gökler ve onlarda olan herşey kendilerine göre vardırlar. Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin karşısında yokturlar. Burayı en güzel anlatan Buhara meşayıhının kıssasıdır.

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى: ﴿ شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ...(١٨) ﴾ الاية.

Ve Allah-u Sübhanehü ve Tealâ buyurdu: "Allah (-u Tealâ), kendisinden başka bir ilâh bulunmadığına, adaletle kaim olarak şehadet etmiştir." *(Ali İmran:18)* **(الاية) Ayetin sonuna kadar oku, demektir.**

5. BAB

(دَرْ بَيَانِ صِفَاتِ اِلٰهِيَّه وَاَسْمَآءِ سُبْحَانِيَّه جَلَّتْ عَظَمَتُهُ)

Azameti yüce olan Esma-i Sübhaniye ve Sıfât-ı İlâhiyenin beyanındadır.

(Beyt - 39)

صِفَاتِى ذَاتِنِكْ عَيْنِى دَكِلْ بِيلْ دَكِلْ هَمْ غَيْرِى بِيلْ اُولْ فَيْضَه كَلْ نِيلْ

قَدِيمْدِرْ ذَاتِيلَه ثَابِتْدِرْ اَىْ دِلْ بُونِى بِيلْ بُويْلَه دِلْدَنْ شُبْهَه يِى سِيلْ

قَدِيمْدِرْ هَپْ صِفَاتِى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« صِفَاتِى ذَاتِنِكْ عَيْنِى دَكِلْ بِيلْ »

"Sıfatı Zatının aynı değil bil."

"Bil ki, Allahın Sıfatları Zatının aynı değildir."

(صِفَةٌ) kelimesinin cemi (صِفَاتْ) dır. Cemi müennes salim olur. "Sıfatlar" manasına gelir.

Allah-u Tealâ Hazretlerinin Sıfat-ı Subutiyesi sekizdir. Bunlar: Hayat, ilim, semi', basar, irade, kudret, kelâm, tekvindir. Bu sıfatlar Allah-u Tealâ Hazretlerinin aynı değildir.

Ruhumuzu düşünelim, onun bir kendisi var, bir de sıfatları vardır. Allah -u Tealâ: Hayy (diri), Âlim (bilici), Semî' (işitici), Basir (görücü), Mütekellim (söyleyici), Kâdir (gücü yetici), Mürid (dileyici), Yaratıcı ve mutasarrıf (bir işi kendi istediğine göre idare eden) olduğu gibi, insanın ruhu da Hayat, İlim, Semî', Basar, İrade, Kudret, Kelâm, ve Tasarruf sıfatlarıyla vasıflanmıştır.

İnsanda olan, bu sıfatlar sonradan yaratılmış, Mevlâ Tealânın sıfatlarının zıllerinden alınmıştır. Bu sıfatlar ruhun aynı değildir, gayrı da değildir. Meselâ: Hayat sıfatını ele alalım. Bunun aslı Zat-ı Pak-i Sübhaniye'de dir ve zatın aynıdır. Bu nasıl olur? Çünkü Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin tamamı hayattır.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye mertebesinde, O'nun aynı olan hayat sıfatı ile bir mertebe aşağıdaki ne aynı, ne gayrı olan hayat sıfatı arasında çok uzun mesafeler vardır.

Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyesinden uzaklaştıkça, gayrılığı artıyor, Arşın üstüne gelince, gayrı oluyor. Zıll, aslın aynı değildir. Zıl'den zıl'e de fark vardır. Bunlar az bilgiler değildir, hatırınızda iyi tutun.

« دَكِلْ هَمْ غَيْرِى بِيلْ اُولْ فَيْضَه كَلْ نِيلْ »

"Değil hem gayrı bil, ol feyze gel nîl."

Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin bir mertebe aşağısındaki sıfatlar öz Zatın aynı olmadığı gibi, gayrı da değildir. Bunu böyle bilirseniz feyze nail olursunuz.

Feyz'in lugat manası: Akmak, taşmaktır. **Feyz**: Allah tarafından kulun kalbine akıtılan manevi bir tecellidir.

Feyz, akmak manasına gelir ama bu, akmaktan da, çoğalmaktan da başka bir şeydir. Meselâ: Bir insan, bir insanı sever, ondan ona sevgi akar. O sevginin arkı nasıl bir şeydir, ifade edemeyiz. İnsan anlatmak için bir ibare bulamıyor, feyiz de onun gibidir.

« قَدِيمْدِرْ ذَاتِيلَه ثَابِتْدِرْ اَىْ دِلْ »

"Kadimdir, Zatıyla sabittir ey dil"

"Allah-u Tealâ'nın varlığı Kadimdir, kendi Zatındandır ey gönül!."

Kadim: Ezelî olan, varlığının başlangıcı olmayan demektir.

Zatıyla sabittir: Allah'ın varlığı kendi Zatındandır.

Ey Dil: Ey gönül, demektir.

Geçmişe doğru ne kadar gidilirse, gidilsin, Cenab-ı Hakkın var olmadığı bir an düşünülemez.

« بُونِى بِيلْ بُويْلَه دِلْدَنْ شُبْهَه يِى سِيلْ »

"Bunu böyle bil, dilden şüpheyi sil."

Dil: Gönül, Kalp demektir.

"Bunları böyle bil, gönülden şüpheyi sil." Mevlâ Tealâ'yı o zaman bilmiş olursunuz.

« قَدِيمْدِرْ هَپْ صِفَاتِى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Kadimdir hep sıfatı gel gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

Allah-u Tealâ'nın sıfatları hep kadimdir. Allah-u Tealâ Hazretlerinin kadimliği nasıldır? Sıfatlarının kadimliği nasıldır? Allah-u Tealâ Hazretlerinin kadimliği kadim bizzattır, yani kendindendir. Sıfatlarının kadimliği kadim bi gayrihi'dir. Yani sıfatlarının kadimliği ise Allah-u Tealâ Hazretlerindendir.

Şu Risale-i Kudsiyyenin bütün beyitleri ne güzeldir. Ben hepsini ezberledim, siz de ezberleyin.

Risale-i Kudsiyye, ruhun tatlısı. Bunca gafil insanların arasında böyle sağlam kalmanız, imanınızı muhafaza etmeniz, sizin için büyük bir nimet, bu benim için de nimet. Sizler olmasaydınız ben bunları kime anlatacaktım. Sizlere öğretmeye çalışırken, benim bilgilerimde de artma oluyor.

Rahmetli anam: "Uşacığın kuymağı, neneciğin doymağı." derdi. İçinizden bir kişi bu sohbetten geri kalsa, sanki kolumun biri koptu gibi oluyorum.

Sağlığımda size bir şeyler aktarayım istiyorum, o zaman gözüm arkada kalmayacak. Ya Rabbi! Sana nihayetsiz şükürler olsun. Sizler sakın başka şeylere önem vermeyin. Hocalık icazeti almaya çalışmayı bırakıp, diploma sahibi olmak için koşmayın, iyi düşünürseniz bunun kötülüğünü anlarsınız. Zararını idrak edersiniz.

Bosna-Hersek'te bir çok boşnak kızı sırplarla evlendi. Ana -Babaları onlara: "Niye gavur erkekleriyle evleniyorsunuz?" dediklerinde, ağlayıp, sızlanıp: "Müslüman erkeği ile gavur erkeği arasında ne fark var?" diyorlardı. Şimdi ne fark olduğunu gördüler.

Kâfirlerin önem verdikleri ilimlerde bir şey yok. Ne varsa, Kur'an ilminde var. Aslında bütün ilimler Allahındır tabii. Coğrafya da, matematik te, tarih de, fizik de, kimya da, amma insan sadece dünyaya ait bilgileri öğrenmekle kalırsa, Allahın ve şeriatın düşmanı olur.

Kaç kişi var? Hem dünya ilimlerini, hem de ahiret ilimlerini bitirmiş. Üniversiteyi bitirince buzak gibi yatıyorlar, ahiret böyle kazanılır mı? Kazanılmaz!.,

(Beyt - 40)

خُدانَكْ اَسْماسَنْدَنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ صِفاتْ اولْدی مُرادْ هَمْدَه ذاتُ اللّٰهْ

بو اِسْمَه اولْدی چونْ مَدْلُولْ ذاتُ اللّٰهْ مُرادْ اِنْجاقْ مُسَمّادِرْ هُوَ اللّٰهْ

تَوَجُّهْ ذاتَه قِيلْ حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْرِ ايدَه لِمْ

« خُدانَكْ اَسْماسَنْدَنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ »

"Hüda'nın esmasından Lâfzatullah."

"Allahın isimlerinden olan Lâfzatullah"

Hüda: Farsça'da, "Allah" demektir,

Esma: İsmin cemiidir, isimler, demektir.

Lâfzatullah: bir izafet terkibidir, birinci kelime muzaf, ikinci kelime muzafun ileyhdir, Türkçeye tercüme edildiğinde, evvelâ muzafun ileyh sonra, muzaf söylenir. Risale-i Kudsiyye'de izafet terkibleri çoktur.

Lâfzatullah'a: İsmullah ve İsm-i Celâl de denir.

« صِفاتْ اولْدی مُرادْ هَمْدَه ذاتُ اللّٰهْ »

"Sıfât oldu murad hem de Zatullah"

Sıfât: Sıfatlar, demektir.

Zatullah: Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zatı, yani Elif Lam ile beraber olursa hem Zat-ı Pâk-i Sübhaniye hem de sıfâtı İlâhiye murad olur.

"Allahın isimlerinden olan lâfzatullah, hem Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin, hem de sıfatlarının ismi oldu."

"Allah" ismiyle ancak, isimlenmiş olan Zat murad edilir.

« بو اِسْمَه اولْدی چونْ مَدْلُولْ ذاتُ اللّٰهْ »

"Bu isme oldu çün medlül Zatullah"

Medlûl: Delâlet olunmuş, yani isme delil sahibine medlûl ve musemma da denir.

"Lâfzatullah ismine Allahın Zatı medlûl oldu. "

Delil vardır, medlûl vardır, bir de delâlet vardır. (اَللّٰهْ) ismi delildir, Zat-ı Pak-i Sübhaniye medlûldür. Bir müridin (اَللّٰهْ) ism-i celilini zikrederek Allah'a kavuşmasına da "delâlet" denir.

Bir misal daha vereyim meselâ: Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in ismi delil, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kendisi medlûl'dür. Bir kimsenin resulullahın ismini söyleyerek onu arayıp bulmasına da delâlet denir.

Bir başka misal daha: Yapılan bütün ibadetler delil'dir. Allah medlûldür, Bu ibadetlerin insanı Allaha kavuşturması da delâlettir. Delilsiz hiç bir şey olmaz, kavuşturulan medlûl, kavuşturan delil, kavuşanı kavuşturmaya çalışmak delâlet olur.

« مُرَادْ اَنجَاقْ مُسَمَّادِرْ هُوَ اللّٰهْ »

"Murad ancak müsemmadır hüvallah"

Bütün Esma-i Hüsna'dan kastedilen, Allah'ın Zatıdır. Muradedilen, istenilen, aranılan ancak zikredilen o ismin sahibidir. O da kimdir? Allah'tır.

Müsemma: Tef'îl babından ism-i mef'ûldür, isimlenmiş, ismin sahibi demektir.

« تَوَجُّهْ ذَاتَه قِيلْ حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيرْ اِيدَه لِمْ »

"Teveccüh Zata kıl Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

Teveccüh Zat'a kıl: Her şeyden ayrılıp gönül ile Zat'a yönel.

Yönelişini Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye kıl Hakk'a gidelim. "Allah" deyip kime yönelmeli? Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye.

(Beyt - 41)

خَبَرْدَارْ اُولْ كه اَنجَقْ لَفْظَةُ اللّٰهْ تَذَكُّرْدِرْ وَلِى مَقْصُودْ هُوَ اللّٰهْ

حَقِيقَتْ ذِكْرَه اُولْدِى اُو هَمَانْ رَاهْ فَانِى مَذْكُورْدَهْ اُولْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ

جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْ لِمْ

« خَبَرْدَارْ اُولْ كه اَنجَقْ لَفْظَةُ اللّٰهْ »

"Haberdar ol ki ancak Lâfzatullah,"

Haber: Arapça bir kelimedir. çok kullanıldığı için türkçeye yerleşmiştir.

Dâr: Farsça bir kelimedir. "Tutucu" manasına gelir.

"Haber tutucu ol ki, ancak lafzatullah" nedir?

« تَذَكُّرْدِرْ وَلِى مَقْصُودْ هُوَ اللّٰهْ »

"Tezekkürdür. Veli maksud Hüvallah"

Tezekkür: Hatırlamaya çalışmak demektir. Tezekkür, zikrin kendisi değildir.

Veli: Velâkin,

Maksud: Kastedilen, demektir.

"Lâkin istenilen, kastedilen O Allahtır." Allah, Allah deyince kimi istiyorsunuz? O ismin sahibi olan Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeyi istiyorsunuz.

« حَقِيقَتْ ذِكْرَه اُولْدِى اُو هَمَانْ رَاهْ »

"Hakikat zikre oldu o hemen rah"

Rah: Farsça bir kelimedir "Yol" demektir.

"O (Allah kelimesini zikretmek) zikrin hakikatına ulaşmaya yol oldu."

Allah ile insan arasında bağlantı kurulmasını sağlayacak vasıta ancak zikirdir.

« حَقِيقَتْ ذِكْر بِلاَ كَيْفْدِرْ مَعَ اللّٰه »

"Hakikat zikir bilâkeyfdir meallah"

Bilâkeyf: Şekilsiz,

Meallah: Allah ile, demektir.

"Zikrin hakikatı şekilsiz olarak Allah ile beraber olmaktır."

Bu, Allah ile kul arasında bir hâldir, bu zikre erişmiş olan insan bu hâli bilir, ancak anlatacak kelime bulamaz

« فَانِي مَذْكُورْدَهْ اوْلْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْ لِمْ »

"Fani mezkûrda ol Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

Fena: lügatta yok olma, geçip gitme manalarına gelir. Tasavvufta ise, kendi varlığından geçmek manasına gelir.

Fena'dan kastedilen mana: Kişinin kötü sıfatlardan arınmasıdır. Beka'nın zıddıdır. Bir kimsede kötü sıfatlar fani (yok) olursa, onda güzel hasletler belirmeye başlar.

"Zikrolunan (Allah) da fani ol Hakk'a gidelim"

Zikrolunan Mevlâ'da fanilik: Kulun Zat ve Sıfatının, Allahın Zat ve Sıfatında fani olmasıyla olur. Kul bu fenada dünya ile alâkalarını kat'i olarak kesip tamamiyle Allah'a teveccüh eder. Kısaca bir şeyler öğrendik. İyi anlamaya çalışın, muvaffak olmak iyi anlamaya bağlıdır.

Büyüklerden biri bir seyahatinde, yolda giderken bir ârabi ile karşılaştı. Ona nereye gittiğini sordu. Ârabi: "Kâbe'ye gidiyorum." dedi. O büyük zatta ona şu beyiti okudu.

« تَرْسَمْ نَرَسِي بِكَعْبَه اَى اَعْرَابِي اِينْ رَاهْ كِه تُو بِرَوِي بِتُرْكِسْتَانَسْتْ »

"Ey Ârabi! Korkarım ki, Kâbe'ye ulaşamıyacaksın,
Zira tutmuş olduğun yol Türkistan'a gitmektedir."

İşte Şeriatsızlık yapmak ta aynen bunun gibidir. Şeriatsızlık yaparak, Kur'ana tâbi olmadan, "Allaha kavuşurum" dersen, sen de bu beytin muhatabı olursun. Kâbe'ye gidiyorum zannı ile Türkistan'a giden adama benzersin.

Risale-i Kudsiyye'nin diğer bir beytinde şöyle buyrulur:

İşit gel "Küntü Kenzen" remz-i Sübhan.
Bu remzinden murad vuslattır ey can.
Bilindi bunca hikmet, bunca irfan.
Bize vuslat için yol oldu Kur'an.
Cehaletten geçip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim.

Dünya menfaatleri için ayaklarımız kırılırcasına koşuyoruz. Bize dünya ve ahirette en çok faydalı olacak Mevlâ Tealâ'ya hiç koşmuyoruz. Bir yerde define olduğunu duysanız hemen koşarsınız. Halbuki altın, gümüş, mücevherat insanın isteğini temin etmez.

Biz Mevlâ'ya koşalım. O bizim her isteğimizi verir. Meselâ, bizi bir aslan kovalamış olsa o anda altınlarımız bizi kurtaramaz amma Mevlâ kurtarır. Sele kapılsak Mevlâ kurtarır.

Mevlâ Tealâ: "Ben Hazineyim" buyuruyor. Mevlâ'ya kavuşursak altın ve paranın temin edemediğini yüce Allah bize verir.

(Beyt - 42)

بو اسم الله ده كي لامدر حرف تعريف بو ذات اسميدر انجق يوق بونده توصيف

كيدينجه لا اولور دخي هو توقيف هو ايله حي قيوم حيوان اي شريف

فنا بولمز ذات حقده كل كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesinden, Sıfat-ı İlâhiyesinden bahsettikten sonra, Esma-i İlâhiyesinden bahsetmek üzere buyuruyor:

« بو اسم الله ده كي لامدر حرف تعريف »

"Bu İsmullahdaki lâm'dır harf-i tarif."

"(الله) İsmi Şerifindeki (ال), Harf-i Tarif'tir."

Harf-i Tarif: İsimlerin evvelinde bulunan, Elif ile Lam. Buna: **Harf-i Tarif**, denir.

Marife isimler vardır, nekire isimler vardır. **Nekire isim:** Kime aid olduğu bilinmeyen belirli ve muayyen olmayan şeye delâlet eden isimlere denir.

Kabirde bizlere: "Rabbin kimdir?","Hangi dindensin?" gibi sorular soracak olan meleklere de "Nekre" anlamında: "Münker, Nekîr" denir. Bunların suretleri çok değişik, hiç görülmemiş, bilinmeyen bir hâlde olduğundan böyle isimlendirilmişlerdir.

Marife isim: Kime ait olduğu bilinen ve muayyen bir şeye konulan isimlere denir. Harf-i tarif belirliliği ifade ettiğinden, Harf-i tarif alan isimler: "Marife" olan isimlerdir.

Bir kimse Allah dediği zaman, Hak Tealâ'yı bütün sıfatlarıyla yâd ve bütün fiilleriyle zikretmiş olur. (الله) kelimesindeki (ال) harf-i tarifini çıkarırsak (لله) lillâh suretiyle kalır ki, bu da Mevlâ Tealâ'ya tahsis edilmiş bir isimdir. (لله) dan da birinci lâm harfi çıkarılırsa(له) lehû şeklinde kalır, bu isim de şüphe yok ki Allah'ın Zatına delâlet eder, Allah-u Tealâ'nın has ismidir.

« بو ذات اسميدر انجق يوق بوندہ توصيف »

"Bu Zat ismidir ancak, yok bunda tavsif."

"Bu Lâfzatullaha "İsm-i Zat" denir, "İsm-i Celâl" da denir. Ancak bu, "Hu" zat ismidir. Bu isim, Esma ve Sıfata da delâlet etmez."

Yok bunda tavsif: Bunda sıfat yoktur, yani Allah ism-i şerifi yukarıda denildiği gibi Elif Lâm ile olduğu vakit hem Zat hemde Sıfât kasdolunur, amma Elif Lâm'sız **"Hu"** denirse yalnız Zat-ı Pâk-i Sübhaniye'nin ismidir.

« كيدينجه لاَ اولُور دخى هو توقيف »

"Gidince lâ, olur dahi Hu tevkîf."

"(لَهُ) deki (لاَمْ) harfi de çıkarılsa geriye (هُوَ) veya (هُ) kelimesi kalır ki, Bu da evvelkiler gibi Mevlâ Tealâ'ya delâlet eder."

Tevkîf: Durmak, demektir.

(هُوَ) kelimesinde (وَاوْ) harfinin zaid (fazla) olması tesniye ve cemi sıgalarında vav'ın düşmesi delili ile sabittir. **Zira tesniye ve cemi'de (هما ، هم) deriz de, vav'ı aradan gideririz. Bu özellik (الله) lâfzında mevcud olup diğer isimlerde yoktur.**

(الله) kelimesi Hak Tealâ'nın uluhiyetine delâlet edici olduğu gibi (هُ) kelimesinin de O Zatın batınî hüviyetine delâlet edeceğine hükmetmişlerdir.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına Ruhu'l-Beyan sahibinden naklen şöyle yazmıştır:

يَقُولُ الْفَقِيرُ اَيْقَظَهُ الْقَدِيرُ: رَاَيْتُ فِى بَعْضِ الْمُبَشِّرَاتِ حَضَرْتَ شَيْخِى وَسَنَدِى (قدس سره) وَهُوَ يُخَاطِبُنِى وَيَقُولُ: هَلْ تَعْرِفُ سِرَّ قَوْلِهِمْ « اَللّٰهُ » بِالرَّفْعِ دُونَ النَّصْبِ وَالْجَرِّ؟ فَقُلْتُ: لاَ . فَقَالَ: اَنَّهُ فِى الْاَصْلِ « اَللّٰهُ هُوَ » فَبِضَمِّ الشَّفَتَيْنِ فِى الْفَمِ تَحْصُلُ الْاِشَارَةُ اِلَى نُورِ الذَّاتِ الْاَحَدِيَّةِ فِى

الْمُمْكِنَاتِ وَسِرِّ الْكَمَالِ السَّارِى فِى الْمَظَاهِرِ ، وَلاَ تَحْصُلُ هٰذِهِ الْاِشَارَةُ فِى النَّصْبِ وَالْجَرِّ . والحمد لله تعالى. (روح البيان:٢/٧٧٦ مطلب. فى مكتوبات ربانى جز:١ جلد:٣ ص:١٢ م:١٢ باقيله. وآلوسى تفسيرى مطالعه اولنه:١/٤٨)

Fakir (Kadîr kendisini uyandırsın) der ki; bazı zuhuratımda Hazreti Şeyhimi gördüm bana şöyle söylüyordu: "Meşayıhın nasp ve cer (üstün - esre) ile değil de raf' (ötre) ile **"Allah-u"** demelerinin sırrını bilir misin" Ben: "Hayır" dedim.

O zaman buyurdu ki: "O aslında Allah-u Hüve idi ağızda iki dudağın kapanması ile mümkinat (yaratıklar) daki Zat-ı Ahadiyyet nuruna ve mezahire sirayet eden kemâlin sırrına işaret hasıl olur ki, bu işaret nasb ve cer halinde hasıl olmaz." Velhamdü Lillahi Tealâ.

وَكَانَ شَيْخِى وَسَيِّدِي وَسَنَدِى عَلِىُّ الْبَزَّازْ (قدس سره) وَهُوَ رُوحِى فِى جَسَدِى، يَقُولُ: «اَللّٰهُ هُوَ» فِى اَكْثَرِ اَحْيَانِهِ ، وَاَنَا الْفَقِيرُ لاَ اَعْرِفُ وَجْهَهُ ثُمَّ وَقَعَ الْوُقُوفُ عَلىٰ ذٰلِكَ هٰكَذَا . والحمد لله رب العالمين .

Cesedimde ruhum mesabesinde olan şeyhim, Seyyidim ve Senedim Aliyyül Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* ekseri vakitlerinde: **"Allah-u Hüve"** derdi. Ben fakir ise bunun hikmetini anlamazdım sonra bunun sırrına bu şekilde vakıf oldum. Velhamdü Lillahi Rabbil âlemin.

وَعَنْ تَعْرِيفَاتِ السَّيِّدِ الشَّرِيفِ (قدس سره) قَالَ الشَّيْخُ رضى الله تعالى عنه: اَلْهَاءُ فِى لَفْظَةِ الْجَلاَلَةِ تَدُلُّ عَلىٰ اَنَّ الْجَمِيعَ اِلَى الْغَيْبِ الْمُطْلَقِ . وَغَيْبُ الْمُطْلَقِ : هُوَ ذَاتُ الْحَقِّ جل جلاله بِاعْتِبَارِ اللاَّتَعَيُّنِ . (١٠٩)

Seyyidi Şerif'in Tarifat'ında Şeyh *(Rahimehullah)* şöyle buyurmuştur: "Lafza-i Celâl'daki 'He' Gayb-ı Mutlak'a delâlet eder. Gaybi Mutlak ise Lâ Taayyün itibarı ile Hak Taalâ'nın öz Zatıdır. **(Burada nihayet buldu).**

« هُوَ اِيلَه حَىّ قَمُو حَيْوَانْ اَىْ شَرِيفْ »

"Hu ile hayy, kamu hayvan ey şerif"

"Ey şerefli kardeşim! Bütün canlılar **"Hu"** ile diridirler."
Hay: Diri,
Kamu hayvan: Bütün canlılar,
Şerîf: Şerefli, demektir.

Bütün canlılar ne ile Hayy (diri)? **"Hu"** ile! Nefes içeri alınırken de: **"Hu"** denir, nefes dışarı verilirken de: **"Hu"** denir.

"Hu" lâfzı zahirde cisimlere hayat bulduruyor. **"Hu"** nun hakikatı, manası ise ölü ruhları diriltiyor. Nasıl ki beden **"Hu"** demeden yaşayamıyor, ruh'da onun manası olan: **"Öz Zat'ı"** bulmadan yaşayamaz.

Bulduktan sonra da manevî hayatının devamı ve bekası o "Hu" nun manasının devamına bağlıdır. Çünkü ruhun yaşaması Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye yönelmesine bağlıdır. Biran nefessiz kalan beden öldüğü gibi - bir lahza, Mevlâ'nın Zatına yönelmekten kesilen ruh'da sanki ölmüş gibidir. Nitekim:

« مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لاَ يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ »

"Rabbisini zikredenle, zikretmeyenin hâli diri ile ölü gibidir." hadisi-i şerifi de bunun açık bir delilidir.

İşte bu teveccüh'ün (gönül gözünün daimî surette Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olma hâlinin) devamı azimetle amel etmeye dahildir.

Dün Beykoz'daki vaazımızda bir doktor vardı. Ona "Bir insan nefes almadan yani "Hu" demeden ne kadar durur?" diye sordum. O: "Bir dakika zor durur." diye cevap verdi.

Farzedin ki ben sizlere dünyayı verebilecek durumda olan biriyim: "İçinizden bir kimse beş dakika **"Hu"** demeden durabilirse ona dünyayı vereceğim." desem, durabilen bulunur mu? Tabii ki Hayır! Neden durulamıyor? Yaşamak için. **"Hu, Hu"** demeye mecburuz da ondan.

Ne güzel değil mi? Allah-u Tealâ Hazretleri bize zorla **"Hu"** (Allah) dedirtiyor. Allah-u Tealâ her canlıya Öz Zatının ismini okutuyor. O insanoğlu ki diri kalabilmek için **"Hu"** demeye mecbur. Lâkin iman etmezse ne fayda?.,

"Hu" seni dünyada yaşatır ama ahirette hayır. **"Hu"** isminin zahirini okumak, bir de batınını okumak vardır. Bu ismin zahirini okumak, insanın zahiri olan bedenini yaşatıyor.

O ismin batınını okumak ise, o ismin sahibini hatırlamaktır. Bu da insanın ruhunu yaşatır. İnsan "Hu" demeden yaşayabiliyor mu? Yaşayamıyor. Ruh da o "Hu" yu demeden yaşayamaz, ölür.

Hu'yu mümin de, kâfir de söylemektedir. "Hu" demekle kâfirin sadece zahiri hayatı devam eder. Müminin ise, zahiri hayatı devam ederken, ruhu, o ismin müsemmasında olduğundan batınen de diri olur.

Nitekim Sure-i En'am ayet 122 de şöyle buyuruluyor:

« أَوَمَنْ كَانَ مَيْتاً فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُوراً يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ... (١٢٢) »

"Ya bir adam ki, ölü iken diriltmişiz ve ona bir nur vermişiz, onunla insanlar arasında yürüyor. O, zulmetler (karanlıklar) içinde kalmış, ondan asla çıkamaz bir hâlde bulunan kimse gibi midir?" Allah-u Tealâ Hazretleri ayet-i celilede küfrü ölüm, imanı hayat ile temsil buyuruyor.

Bu ayet-i kerimenin sebeb-i nüzülü olarak İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhuma)* dan şöyle rivayet ediliyor: Ebu Cehil, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in en büyük ve en şiddetli düşmanı idi. Her zaman ve her yerde onu islâm dinini tebliğ etmekden menetmeğe çalışır, gücünün yettiği her kötülüğü yapmaktan çekinmezdi.

Allahın Resulü *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Kâbe-i Muazzama'nın yanında namaz kıldığı bir günde, Ebu Cehil de oradaydı, yanında bulunan cahil insanları teşvik ederek, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in üzerine, ölmüş bir devenin bağırsaklarını attırdı. Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz bundan çok müteessir oldu.

Bu esnada Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in amcası Hamza bin Abdil Muttalib *(Radıyallahu Anh)* avdan dönüyordu, ihtiyar bir kadın onu karşıladı ve Ebu Cehil'in yeğenine yaptığı hakaretleri ona anlattı.

Hazreti Hamza'nın akrabalık duyguları galeyana geldi ve çok gazaplandı, evine gitmedi, elinde ok ve yay ile doğruca Ebu Cehlin yanına geldi. O zaman henüz müslüman değildi.

Elindeki yayla Ebu Cehil'e vurmaya başladı. Ebu Cehil, Hazreti Hamza *(Radıyallahu Anh)* ın iman etmesinden korktuğu için hem karşı gelmiyor, hem de: "Ya Hamza! kardeşinin oğlunu görmüyor musun? Babalarımıza dil uzatıyor, ilâhlarımızı inkâr ediyor, getirdiği Kur'anla akıllılarımıza hakaret ediyor." diyerek vurmaması için yalvarıyordu.

Hazreti Hamza *(Radıyallahu Anh)* ın öfkesi bu sözlerle dinmediği gibi daha da artar ve: "Sizden daha sefih, sizden daha akılsız kim var?" der, arkasından da: "Eşhe dü en lâ ilâhe illallah, vahdehu lâ şerike leh, Ve eşhedü enne Muhammeden Resulullah." diye şehadet kelimelerini söyler.

Hazreti Hamza Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizi arar ve onu bulur. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz ona: "Ebu Cehili dövmen gibi bütün dünyanın kâfirlerini gebertsen, sen iman etmedikten sonra fayda yok." buyurur. Hazreti Hamza da ikinci defa şehadet getirir.

İşte tarikat, insanı: "Hu" nun bu hakikatlerine ulaştırıyor. Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin damadı idi. Ona sordular: "Mevlâ Tealâ ile nisbetin (hatırlaman) nasıldır?.,

Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* şöyle cevap verdi: "Rabbim ile beraberliğim akan bir ırmak gibi devamlıdır. Irmağa bir çöp düştüğünde nasıl akışını durduramıyorsa, işte benim Mevlâ ile beraberliğim de böyle devamlıdır. Arasıra benim de kalbime birşeyler düşse de o ki Mevlâ ile huzurumu bozmuyor düşmemiş gibidir.

Bizim kalbimize ufak bir şey düşse, Mevlâ Tealâ ile olan huzurumuz bozuluyor. Yerler, gökler, mahlûkatın hepsi aradan çıkarılsa sadece Allah-u Tealâ Hazretleri kalır. Kalbimizin gözü O Mevlâ'ya bakmalı, Biz onu göremeyiz ama görüyor gibi oluruz.

Şunu unutmayınız! En küçük bir hayat sahibinden tutun da en büyük canlılardan olan fil'e kadar her canlı "Hu" ile diridir.

« فَنَا بُولْ ذَاتِ حَقْدَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Fena bul Zat-ı Hak'da gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hakk'ın Zatında fena bul gel gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Fena bul: Yok ol, demektir. "Mevlâ Tealâ'nın Sıfatında, Esmasında değil Zatında fena bul." buyuruluyor.

Peki bu nasıl olacak? Mevlâ Tealâ'ya kalbinle öyle yöneleceksin ki, O'nu hiç unutmayacaksın. O'nu hatırlamak sana yerleri gökleri, dünyayı, ahireti ve kendini de unutturacak. İşte o zaman Mevlâ'nın Zatında fani olunur, Ruh dirilir. Ya Rabbi! Bizi tamamiyle sana müteveccih kıl. Âmin.,

Başka yerden bize ne kâr var ki, başka yerlere yönelelim. Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin bir sözü vardır: **"Sağ kedi, ölmüş aslandan daha iyidir."** Mevlâ Tealâ'ya ölmeden evvel kavuşmak için çalışalım.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu malumatı yazmıştır:

ذِکْری که جارِ بَرْ نُفُوسِ حَیْوانَاتْ اَنْفاسِ ضَرُورِیَّهٔ اِیشانَسْتْ زِیراکه
دَرْ آمَدَنْ وَ فُرُورَفْتَنْ نَفَسْ حَرْفِ هاکه اِشارَتْ بِغَیْبِ هُوِیَّتِ حَقّ اَسْتْ
گُفْتَ مِی شَوَدْ اَکَرْ خَواهَنْدْ اَکَرْ نَخَواهَنْدْ وَآنْ حَرْفِ هاسْتْ که دَرْ اِسْمِ
مُبارَکْ اَللّٰهَ اسْتْ وَاَلِفْ لامْ اَزّ بَرایِ تَعْرِیفَسْتْ وَتَشْدِیدِ لامْ اَزْ بَرایِ مُبالَغَه
دَرْ تَعْرِیفْ پَسْ مِی بایَدْکه طالِبِ هوُشْمَنْدْ دَرْوَقْتِ تَلَفُّظْ بِآنْ حَرْفِ
شَرِیفْ هُوِیَّتِ حَقْ سُبْحانَهُ وَتَعالیٰ مَلْحُوظْ وَیْ باشَدْ وَدَرْخُرُوجْ وَ دُخُولِ
نَفَسْ واقِفْ بُودْ که دَرْ نِسْبَتِ حُضُورْ مَعَ اللّٰهْ فُتُورِی واقِعْ نَشَوَدْ *

وَیُقالُ لِهٰذا عِنْدَ النَّقْشْبَنْدِیَّهْ: (هوُشْ دَرْدَمْ) *

هاَ غَیْبَتْ هُوِیَّتْ آمَدْ اَیْ حَرْفْ شِناسْ *
اَنْفاسِ تُراَ بُودْ بِآنْ حَرْفْ اَساسْ *
باشْ آکَه اَزْ آنْ حَرْفْ دَرْ اُمِیدُ وَ هِراسْ *

حَرْفی کُفْتَمْ شِکَرْف اَکَرْ دارِی پاسْ *

(ذِکْری که) Bir zikir ki, (جارِ بَر نُفُوسِ حَیْوانَاتْ) canlıların nefislerinden carîdir, (اَنْفاسِ ضَرُورِیَّة ایشانَسْتْ) onların zarurî nefesleridir, (زِیراکه دَر آمَدَنْ و فُرُورَفْتَنْ نَفَسْ) zira nefes çıkıp girmekte, (حَرْف هاَ که) hâ harfi ki, (اِشارَتْ بِغَیْبِ هُوِیَّتْ حَقّ اَسْتْ) Hakk'ın gaybeti hüviyyetine işarettir, (کُفْتَه مِی شَوَدْ) demiş olur, (اَکَرْ خَواهَنْدْ اَکَرْ نَخَواهَنْدْ) gerek dilesinler gerek dilemesinler, (وَآنْ حَرْف هاَسْتْ که) ve bu hâ harfidir ki, (دَرْ اِسْمِ مُبارَکْ اَللّٰه اسْتْ) mübarek Allah ismi şerifindedir, (وَالِفْ لاَمْ اَزْ بَرایِ تَعْرِیفَسْتْ) elif lam, tarif içindir, (وَتَشْدِیدِ لاَمْ اَزْ بَرایِ مُبالَغَه دَرْ تَعْرِیف) velâmın müşeddet olması tarifte mübalağa içindir, (پَسْ مِی بایَدْ که) öyle ise gerektir ki, (طالِبِ هُوشْمَنْدْ) akıllı talip, (دَرْ وَقْتِ تَلَفُّظْ بِآنْ حَرْفِ شَرِیفْ) bu şerefli harfi telaffuz vaktinde, (هُوِیَّتِ حَقِّ سُبْحانَهُ وَتَعالیٰ) Hak Sübhanehü ve Tealâ'nın hakikatı, (مَلْحُوظْ وَیْ باشَدْ) o kişinin melhûzi ola, (وَدَرْخُرُوجْ وَدُخُولِ نَفَسْ) ve nefesin huruc ve duhulünde, (واقِفْ بُودْ که) şöyle vukuf üzere ola ki, (دَرْ نِسْبَتِ حُضُورْ مَعَ اللّٰه) huzur maallah keyfiyetinde, (فُتُورِی وَقْع نَشَوَدْ) bir nevi gevşeklik arız olmaya.

(وَیُقالُ لِهٰذا عِنْدَ النَّقْشْبَنْدِیَّة) Nakşibendiyye indinde bu hale, (هُوشْ دَرْدَمْ) "Her ân uyanık olmak, gafil olmamak," denir,

(هاَ غَیْبَتِ هُوِیَّتْ آمَدْ) Hâ gaybeti hüviyet oldu, (اَیْ حَرْف شِناسْ) ey harfe arif olan,

(اَنْفاسِ تُراَ) senin bütün nefeslerine, (بُودْ بِآنْ حَرْف اَساسْ) bu harf esas olmuştur,

(بِاَشْ آکَهْ اَزْ آنْ حَرْف) bu harften âgah ve uyanık ol, (دَرْ اُمِیدْ و هِراسْ) korku ve ümid zamanlarında,

(حَرْفی کُفْتَمْ) bir harf dedim, (شِکَرْف) büyüklük, (اَکَرْ دارِی) eğer tutarsan, (پاسْ) gözetme, koruma. *(Reşahat Aynül Hayat, Sh.24)*

(Beyt - 43)

اَنکْچوُنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ اوُلْدی سُلْطَانْ وَزِیرْدِرْ اِسْمِ ذَاتَه اِسْمِ رَحْمٰنْ
پَسْ اَنْدَنْ اِسْمِ رَبْ دِرْ سِرِّ سُبْحَانْ دَخِی حَیُّ وَقَیُّوْمْ اِسْمِی بُرْهَانْ
خُدَا اِسمِیلَه کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ

« اَنکْچوُنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ اوُلْدی سُلْطَانْ »

"Onun için Lafzatullah oldu sultan"

"Bundan sebep Lafzatullah Esma-i Hüsnâ'nın padişahı oldu."

Allah kelimesi neden sebep Sultan oldu? Hem Zat-i Pak-i Sübhaniyenin ismi oluyor, hem Esma-i İlâhiyenin ismi oluyor, hem de Sıfat-ı İlâhiyenin ismi oluyor.

Lâfza-i Celâl, Allah-u Tealâ'nın has ismidir, hiç bir şeyden türemiş değildir. Şerefli olan, "Allah" kelimesi doksan dokuz ismin (Esma-ül Hüsna'nın) en büyüğüdür.

Sure-i İsra'da şöyle buyuruluyor:

« قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى... (۱۱۰) »

"De ki: Gerek Allah diye çağırın, gerek Rahman diye çağırın hangisi ile çağırırsan nihayet en güzel isimler, O'na mahsustur." *(Ayet:110)*

« وَزِیرْدِرْ اِسْمِ ذَاتَه اِسْمِ رَحْمٰنْ »

"Vezirdir ism-i Zat'a, ism-i Rahman."

"Rahman ismi, Sultan (padişah) olan Zat ismine vezirdir." Yani (اللّٰهْ) ismi padişah, (رَحْمٰنْ) ismi onun veziri,

Sure-i Haşr'da şöyle buyurulur:

« هُوَ اللّٰهُ الَّذِی لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیمُ (۲۲) »

"O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka İlâh yoktur. O, gizli olanı da, aşikâre olanı da bilendir. O, Rahman'dır, Rahim'dir." *(Ayet:22)*

Ayet-i kerimede önce (اللّٰهْ) ismi, sonra da (رَحْمٰنْ) ismi geçiyor. Rahman isminin manası nedir? Er Rahman: Rahmet

kelimesinden gelmektedir. Rahman, kuluna nihayet derecede acıyıcı ve hakiki nimet verici demektir. Nihayet derecede acıyıcı, yani O'ndan başka son derece acıyıcı yok. Bu manaları hatırınızda tutarsanız ne mutlu size, insan bilmekle yükselir.

« رُتْبَةُ الْعِلْمِ اَعْلَى الرُّتَبِ »

"Bütün rütbelerin en yükseği ilim rütbesidir."

Yalnız ilim olunca, onun yanında amel ve ihlâs da gerekir. İslâmî ilimleri iyi öğrenmeye dikkat edin, bir daha bu hayat ele geçmez, yarın ahirette cennetlerde çok çeşitli yemekler olacak, dünyada kendini onlarla meşgul etme.

Cennetlerde çok elbiseler, çok başörtüleri, çok köşkler, çok saraylar olacak, dünyada kendini onlarla meşgul etme, Cennetlerde çok vasıtalar olacak, dünyada kendini onlarla meşgul etme. Şu Dünya hayatımızı gözümüzün bebeği gibi bilelim, çünkü cennette her şey çok ama ilme çalışmak ve ibadet yok. Onlar burada var.

« پس اندن اسم رب در سر سبحان »

"Pes andan İsm-i Rab'dır, Sırr-ı Sübhan"

"Ondan sonra **"Rab"** ismi Sübhan'ın sırrıdır."

Allah-u Tealâ'nın 99 isminden birisi de Rab'dır. Mevlâ Tealâ'nın sırrına delâlet eder. Bu sırrı kendisi bilir.

Sır : Gizli, hakikat, herkese söylenmeyen şey demektir.

« دخی حی وقیوم اسمی برهان »

"Dahi Hayy-ü Kayyum, İsm-i burhan"

"Hayy ve Kayyum isimleri ise burhandır." Yani Mevlâ Tealâ'ya ulaştırıcı delillerdir.

« خُدا اسمیله کل حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Hüda ismiyle gel Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyr idelim."

Zikir tarikat için gerekli bir azıktır. Zikrederken, o mukaddes Zat ile bir bağlılık hasıl olur, her ne kadar onunla hiç bir bağlılık kurulamaz ise de hatırlayan ile hatırlanan arasında az bir bağlantı hasıl olur. Bu bağlantıdan sevgi doğar, zikredenin kalbini sevgi kaplayınca, kalpte itmi'nan hasıl olur. Bu da

insanı sonsuz saadete götürür. Allah ile kul arasında bağlantı ve ilişki kurulmasını sağlayacak yegâne vasıta zikirdir.

Hadis-i şerifte Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyuruyor:

« اِنَّ لِلّٰهِ تَعَالٰى تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اِسْماً مَنْ اَحْصاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ »

"Allah-u Tealâ'nın 99 ismi vardır. Her kim bu isimleri sayarsa mutlaka cennete girer." O, 99 isim de şunlardır:

« هُوَ اللّٰهُ الَّذى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الرَّحْمٰنُ ، الرَّحِيمُ ، الْمَلِكُ ، الْقُدُّوسُ ، السَّلاَمُ ، الْمُؤْمِنُ ، الْمُهَيْمِنُ ، الْعَزِيزُ ، الْجَبَّارُ ، الْمُتَكَبِّرُ ، الْخَالِقُ ، الْبَارِئُ ، الْمُصَوِّرُ ، الْغَفَّارُ ، الْقَهَّارُ ، الْوَهَّابُ ، الرَّزَّاقُ ، الْفَتَّاحُ ، الْعَلِيمُ ، الْقَابِضُ ، الْبَاسِطُ ، الْخَافِضُ ، الرَّافِعُ ، الْمُعِزُّ ، الْمُذِلُّ ، السَّمِيعُ ، الْبَصِيرُ ، الْحَكَمُ ، الْعَدْلُ ، اللَّطِيفُ ، الْخَبِيرُ ، الْحَلِيمُ ، الْعَظِيمُ ، الْغَفُورُ ، الشَّكُورُ ، الْعَلِيُّ ، الْكَبِيرُ ، الْحَفِيظُ ، الْمُقِيتُ ، الْحَسِيبُ ، الْجَلِيلُ ، الْكَرِيمُ ، الرَّقِيبُ ، الْمُجِيبُ ، الْوَاسِعُ ، الْحَكِيمُ ، الْوَدُودُ ، الْمَجِيدُ ، الْبَاعِثُ ، الشَّهِيدُ ، الْحَقُّ ، الْوَكِيلُ ، الْقَوِيُّ ، الْمَتِينُ ، الْوَلِيُّ ، الْحَمِيدُ ، الْمُحْصِي ، الْمُبْدِئُ ، الْمُعِيدُ ، الْمُحْيِي ، الْمُمِيتُ ، الْحَيُّ ، الْقَيُّومُ ، الْوَاجِدُ ، الْمَاجِدُ ، الْوَاحِدُ ، الْاَحَدُ ، الصَّمَدُ ، الْقَادِرُ ، الْمُقْتَدِرُ ، الْمُقَدِّمُ ، الْمُؤَخِّرُ ، الْاَوَّلُ ، الْاٰخِرُ ، الظَّاهِرُ ، الْبَاطِنُ ، الْوَالِي ، الْمُتَعَالِي ، الْبَرُّ ، التَّوَّابُ ، الْمُنْتَقِمُ ، الْعَفُوُّ ، الرَّؤُفُ ، مَالِكُ الْمُلْكِ ، ذُو الْجَلاَلِ وَالْاِكْرَامِ ، الْمُقْسِطُ ، الْجَامِعُ ، الْغَنِيُّ ، الْمُغْنِي ، الْمَانِعُ ، الضَّارُّ ، النَّافِعُ ، النُّورُ ، الْهَادِي ، الْبَدِيعُ ، الْبَاقِي ، الْوَارِثُ ، الرَّشِيدُ ، الصَّبُورُ .

Bu esma-i Hüsnayı ezberleyin, Hadis-i şerifte: **"Kim sayarsa"** buyurulmasından murat: "Kim bu isimleri zikretmeye devam ederse." demektir.

(Beyt - 44)

اَكَرْ بِيكْ بِيلْ دِيسَهْ اَللّٰهْ بِرْ سَالَكْ مُرَادِى اُولْمَاسَه اَللّٰهُ و مَالَكْ

ثَوَابْ اَصْلاَ وِيرِلْمَزْ بَلْكِه هَالَكْ اِسِمْ مَقْصُودْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه مَالَكْ

مُرَادْ قِيلْ ذَاتِ حَقِّى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهْ لِمْ

Enbiya suresinin 7. ayet-i kerimesinde Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

﴿ وَمَا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلاَّ رِجَالاً نُوحِى اِلَيْهِمْ فَسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ (٧) ﴾

"Ve senden evvel ancak kendilerine vahyeder olduğumuz bir takım erkekler gönderdik. Eğer siz bilmiyorsanız zikir ehlinden sorun."

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz, kendinden evvel gelen peygamberler gibi, Tevhid kanunu üzerine gelmedi mi? Evet geldi. Bu bilinmiyorsa bilenden sorulmalıdır.

Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz, ashabına yapılan işkenceler ziyadeleşince, onlara Habeş topraklarına hicret etmelerini emretti. "Orada iyi bir melik var, onun yanında ne bir kimse başkalarına zulmeder, ne de bir kimseye zulmolunur.

Allah-u Tealâ, müslümanlara bir açıklık, ferahlık verinceye kadar orada kalınız." buyurdu. Onbiri erkek ve dördü kadın on beş kişi geceleyin gizlice çıkıp Habeşistana gittiler.

Bu hicret peygamber Efendimizin, peygamberliğinin beşinci yılında vaki oldu. Bir müddet sonra da Ca'fer bin ebi Talib *(Radıyallahu Anh)* Habeşistan'a hicret etti. Ondan sonra müslümanlar bir birinin ardından Habeşistan'a göç etmeğe başladılar.

Müslümanların bu hicreti Mekke müşrikleri arasında endişe meydana getirdi. Hicreti önlemeğe ve gidenleri geri çevirmeğe teşebbüse geçtiler. Bir heyet seçtiler içlerinden Amr ibn-il As'ı başkan ta'yin ettiler ve onları Necaşi Ashama'ya gönderdiler.

Yanlarında kral'a hitaben yazılmış bir mektup ve çok kıymetli hediyeler vardı. Kureyş tarafından gönderilen hey'et

Habeşistana vardı, Necaşi Ashama'nın huzuruna çıktı, mektubu ve hediyeleri ona takdim ettiler.

Amr ibnil As, Necaşiye: "Ey Melik! İçimizden biri türedi, kendisinin peygamber olduğunu iddia ediyor. O, senin kavmini ifsad için bir takım kimseleri gönderdi. Kureyş bizi sana bu sebepten yolladı. Biz bunları haber vermek için geldik. Mekke kavmi ayrıca onların Habeşistandan geri çevrilmesini istiyor." dedi.

Necaşi: "Durumu bir de onlara soralım." dedi ve müslümanların yanına getirilmelerini emretti. Necaşi onlara: "Arkadaşınız Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Hazreti İsa ve annesi hakkında ne diyor? diye sordu.

Necaşi'nin bu sorusunu Cafer bin Ebi Talib *(Radıyallahu Anh)*, cevaplandırdı: Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, İsa *(Aleyhisselâm)* hakkında **'O, Allahın kulu ve Resulüdür. Allah'ın kelimesidir. Allahtan bir ruhtur. Allah onu Meryemin rahmine ilka etmiştir.'** diyor. Meryem hakkında da: **'Kocasız ve bakir."** buyuruyor." dedi.

Necaşi yerden bir ağaç parçası aldı ve orada hazır bulunanlara gösterdi ve: "Sahibiniz (Hazreti Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, İsa *Aleyhisselâm)* ın söylediği söz üzerine şu ağaç parçası kadar dahi bir ziyade etmiyor." diyerek Cafer bin Ebi Talib *(Radıyallahu Anh)* ı tasdik etti.

Necaşi tekrar müminlere hitaben: " Sahibiniz (Muhammed *(Aleyhisselâm)* üzerine indirilen Kur'an'dan bir şey biliyor musunuz?" diye sordu. Müminler: "Evet biliyoruz." dediler. Necaşi: "Okuyunuz!" dedi.

Cafer bin Ebi Talib *(Radıyallahu Anh)*, Meryem suresini başından sonuna kadar okudu. Orada bulunan âlimler, abidler, Cafer'in okuduğu Kur'an-ı kerimin manalarını anladılar, eskiden bilmiş oldukları hakikatler ve Kur'anın belâgati kalplerini titretti. "Bu sözler bizim İncil'e benziyor." diyerek ağlamaya başladılar. Ve:

﴿ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَآءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ اَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ (٨٤) ﴾

"Bize ne oluyor ki, Allah'a ve bize hak ile gelene iman etmeyelim, halbuki biz ümit ederiz ki, Rabbimiz bizi salihler olan kavimle beraber cennete idhal buyurur." *(Maide Suresi:84)* dediler.

Muhsin olmalarının mükâfatı olarak yüce Allah tarafından şöyle müjdelendiler:

« فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ (٨٥) »

"Artık Allah (-u Tealâ) bu söylediklerinden dolayı altından ırmaklar akan cennetleri, içlerinde ebediyyen kalıcı olmaları üzere ihsan buyurdu. Bu ise muhsin olmalarının mükâfatıdır." *(Maide Suresi:85)*

Ne güzel ne tatlı ayetler. Yukarıda anlattığımız olayın asıl tatlı yeri şurasıdır. Necaşi Ashama ulemasına: "İsa *(Aleyhisselâm)* dan sonra peygamber geleceğine dair bizim kitapta bir haber var mı?" diye sorar, onlar da "Evet var!" derler.

« وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِهِ اسْمُهُ أَحْمَدُ... (٦) »

"Meryem oğlu İsa *(Aleyhisselâm)* **ın dediği vakti hatırla: Ey İsrail oğulları! Ben size Allah'ın peygamberiyim. Benden önceki tevratın tasdikçisi ve benden sonra gelecek olan bir peygamberin müjdecisi olarak geldim ki, o peygamberin ismi Ahmed'dir."** *(Saffat Suresi : 6 dan)*

Necaşi Ashama da, havarileri de bu habere çok sevindiler. Hulâsa: Konuşma ve ağlaşmalardan sonra, Necaşi Ashama, Cafer ve arkadaşlarına: "Siz benim topraklarımda emin kimseler olarak kalınız kimse size dokunmayacaktır." dedi.

Necaşi bilmiyordu, ama bilenlere sordu. İnsan uzun kulaklı gibi olmamalıdır. Sormak lâzım, eğer sorulmazsa, o zaman üzerine binilen o uzun kulaklı, ona binenden daha hayırlı olur, çünkü binilen (himar = eşek) puta tapmaz.

Himar, Mevlâ Tealâ'ya asi olmaz, içki içmez, kumar oynamaz, şarkı, türkü söylemez, zina etmez, çıplak gezmez, vazifesini de bilir, insan taşır, su taşır, yük taşır.

Bir merkebi düğüne çağırmışlar: "Arkama semerimi koyun." demiş, "Ne yapacaksın?" diye sormuşlar. "Olur ki, su taşımak gerekir." demiş. Bakınız eşek vazifesini yapmağa hazır, İnsan ise, iki rekât namaz kılmaktan kaçınıyor. Vay bize!, Vay bize!..,

Ehl-i zikirden olan Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* burada sayılır, tarikatı, zikri, ondan sorun. İllâ sorun., Çünkü yoldasınız, şaşırırsınız, sormazsanız. Beytullaha gidiyorum diye Türkistana giden adama benzersiniz. Geri gelip, tekrar Kâbe-i Muazzama'ya hareket etmemize ömrümüz yetmez.

Mevlâ Tealâ, sure-i Nahl'de şöyle buyuruyor:

« فَاسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (٤٣) »

"Eğer bilmiyorsanız, zikir (ilim) ehline sorunuz." *(Ayet:43)*

Ehl-i zikir demek, ilim ehli demektir.
Eğer tefsir bilmiyorsanız, tefsir bilenden sorun,
Eğer hadis bilmiyorsanız, hadis bilenden sorun
Eğer akaidi bilmiyorsanız, akaidi bilenden sorun,
Eğer tasavvufu bilmiyorsanız, tasavvufu bilenden sorun,
Eğer fıkhı bilmiyorsanız, fıkhı bilenden sorun,
Eğer tıbbı bilmiyorsanız, tıbbı bilenden sorun,

Her mesleğin bir bileni vardır, her ne hususta gerekiyorsa, onu bileninden sormalıdır.

Meslek: Mastar mimidir Usul, gidiş, demektir. Tasavvuftaki manası sülûk etmek demektir. Sülûk, bir zikir yoludur. Zikrullah ki en büyük bir meslektir, tabii ki o, hepsinden fazla ehline sorulacaktır.

Aşılanmadan olmaz. Biliyorsunuz, ağaçların çoğu aşılanmadan meyve vermez, bazıları aşısız da meyve verirler ama, aşılanmış gibi meyveleri olgun ve tatlı olmaz. İşte nasıl ki, ağaçların büyüyüp meyve verebilmeleri için aşıya ihtiyaçları varsa, insanın da manevi olgunluğa erişebilmesi için manevi aşıya ihtiyacı vardır, insan aşısız manevi olgunluğa eremez.

Bu gün tarikatı inkâr edenler, evvelki âlimlerin kitaplarına baksınlar, onları okusunlar, oralarda pek çok deliller bulacaklardır.

Büyük Şeyh Efendimiz İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* anlatmıştır: Bir gün Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Kabr-i Şeriflerinin yanındaydım, kemal-i edeple oturuyordum. Manevi bir heyet geldi, bana dediler ki: "Seni yer yüzünde ehl-i zikrin reisi seçtik. Ben: "Estağfirullah ben buna lâyık değilim." deyince, "Allah seni lâyık etmeye kadirdir." buyurdular.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri işte böylesine bir ehl-i zikirdendi. İçinizden en az üç kişi Risale-i Kudsiyye'yi ezberlesin. Risale-i Kudsiyye'yi okumak, büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ya sormaktır. Allah-u Tealâ Hazretleri, o muhterem zatı yüksek kemale erdirdi, bu büyük yolu bize öğretmesi için onu vazifelendirdi.

Bakalım bu dersimizde bize neler öğretecek:

« اَكَرْ بِيكْ يِيلْ دِيسَهْ اَللّٰهْ بِرْ سَالِكْ »

"Eğer bin yıl dese 'Allah' bir salik."

"Bir salik, eğer bin sene "Allah, Allah.." diye zikretse,"

Salik: Mürid, demektir.

« مُرَادِى اُولْمَاسَهْ اَللّٰهُ و مَالِكْ »

"Muradı olmasa Allah-u Malik."

"Fakat bu zikir ile muradı, zikrin sahibi olan Allah-u Tealâ olmasa,"

« ثَوَابْ اَصْلاَ وِيرِلْمَزْ بَلْكِه هَالِكْ »

"Sevap asla verilmez belki halik."

"Kendisine asla sevap verilmez, belki maksuduna ulaşamadan helâk olur."

Halik: Helak olan yani maksuduna ulaşamayan.

« اِسمْ مَقْصُودْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه مَالِكْ »

"İsim maksud değildir belki Malik."

"Kasdolunan isim değildir, belki (mutlak) onun sahibidir."

« مُرَادْ قِيلْ ذَاتِ حَقِّى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهْ لِمْ »

"Murad kıl Zat-ı Hakk'î gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"(Allah İsmi- Şerifini zikrederken) Hakk Tealâ'nın Zatını murad et."

Murad kıl Zat-ı Hakk'î: Mevlâ Tealâ'nın İsm-i Şerifini lisan ile veya kalp ile okurken, kalbinin muradı, maksudu ve hatırladığı Zat-ı Pâk-i Sübhaniye olmalı, aksi halde maksada erişilmez.

Yani salikin zikir ile muradı, zikrin sahibi olan Allah-u Tealâ olmazsa onun zikrine asla sevap verilmez, belki o helâk olur, onun vakitleri boşa geçmiştir. Zira Allah derken kasdolunan Allah ismi değil O'nun sahibi olan Allah'ın Zatıdır.

Bir insan yerinden öğrenmeden bin sene Allah dese olmuyor. En kolay sanat, sepet örmektir, lâkin onu dahi bir ustasından öğrenmeden yapamazsınız. Öyleyse tarikat ki en ince meslektir, o nasıl kendi başına yapılır?.,

Şeker kelimesi bir gıdanın ismidir. Şeker ismini söylediğinizde ağzınıza bir tad girer mi? Hayır! Tad isimde değil, şekerin kendisindedir. Her şey de bunun gibidir. Zikir de bunun gibidir. Dil: **"Allah, Allah"** derken, kalp dağı, taşı, dünyayı dolaşırsa olur mu? Olmaz!.,

Şekerin ismini söylemekle ağza tad gelmez, ancak o şekerin kendisini koyunca tad gelir. Allah kelimesi de bir isimdir, O'nun müsemması, varlığı kendinden olan ve kemal sıfatlarını kendinde toplayan, bütün kainatın ve canlıların yaratıcısı hakiki ma'bud'dur. İşte sadece Allah ismini söylemekle olmuyor.

Zikredenin, zikrederken, kalbinin gözünün de, o ismin sahibi olan Mevlâ Tealâ'nın zatına bakması gerekiyor. Ancak o zaman yapılan zikirden tad alınır, gerektiği üzere faydalanılır. Peki bu bakmak nasıl olacak? Evvelâ rabıta ile, Rabıta ettikçe, çalıştıkça yavaş yavaş olur, ancak ehlinden öğrenilmesi şarttır.

« بَنْدَه بَاحَقْ هَمْ چُو شِيرُ شَكَرَسْتْ »

"Kul, Mevlâ ile, sütle şeker (in durumu) gibidir." gibi olacak. Nasıl? Şeker sütte eridiği gibi, kul da Mevlânın varlığında eriyecek, kul fena fillah makamına erişecek.

Hulâsa-i kelâm, netice-i meram, kalbin gözünden bütün dünya ve ahiret düşüncelerini silmek ve eritmek lâzımdır. Ancak o zaman kim kalır? Allah-u Tealâ, Ya Erhamerrahimin! Bizi şimdiye kadar çeşitli lütuflara mazhar ettiğin gibi bundan sonra da mazhar eyle. Âmin!..,

Kalbimizin gözü o ismin sahibi olan Mevlânın Zatına baktığı zaman, ancak o zikirden tad alınır demiştik. Asıl tadı, o ismin sahibini kalbimize yerleştirirsek alırız.

Bir hadis-i kudsî okuyalım:

« لاَ يَسَعُنِي أَرْضِي وَلاَ سَمَائِي وَ لٰكِنْ يَسَعُنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ »

"Beni yerim ve göğüm almaz, ancak mümin kulumun kalbi alır."

Yerler gökler mekândırlar, Müminin kalbi ise lâmekândır, Mevlâ Tealâ, mekâna sığmaz, amma lâmekân olan müminin kalbine sığar. Bir mısrada da:

"Lâ mekân şehrinde bunca hangâh var." der.

Mevlâ Tealâ'nın kalbe girmesi bir kimsenin bizim evimize girmesi gibi değildir. Allah derken, o ismin sahibi Mevlâ Tealâ kalpte olmalı.

"Kalbin sarayını eyle pâk. Şayet gele sultan sana."

Mısraları gereğince, kalp temiz tutulmalıdır. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)*: Şeyhi Ali Rıza Bezzâz *(Kuddise Sırruhu)* **"Yâr'ı davete hacet yok, sen yerini temizle o gelir."** buyururdu.

Dilinizle "Ahmet" derken, kalbiniz Mehmet'e bakıyorsa, o zaman Ahmed'e bakmıyor sayılırsınız. Siz dilinizle "Ahmed" derken kalbiniz de ona bakıyorsa, o zaman siz Ahmed'i zikretmiş olursunuz. Zikrullah kolay değildir, kolay olmasını da istemeyin, kıymetli şey zahmet ister.

Sure-i Araf'ta 142. ayet-i kerimede şöyle buyurulmaktadır:

« وَوَاعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً ... (١٤٢) »

"Biz Musa'ya otuz gün (oruç tutmasına karşılık, ona, Tevratı vereceğimizi yahut kendisiyle konuşacağımızı) vaad ettik."

Kendisiyle görüştürmeden evvel, Mevlâ Tealâ, Hazreti Musa *(Aleyhisselâm)* a oruç tutmasını, böylelikle kalbini iyice temizlemesini emir buyurdu.

Musa *(Aleyhisselâm)* da, Mevlâ Tealâ'nın emrini yerine getirmek üzere Zilkade ayında otuz gün oruc'a devam etti. Otuz günün bitiminde, ağzında hasıl olan kokuyu gidermek için Hur-

nup ağacından bir misvak yaptı ve misvakladı. Bunun üzerine vahiy geldi.

Mevlâ Tealâ buyurdu: **"Ya Musa! Sen bilmedin mi? Oruç tutan kimsenin ağız kokusu bana miskden daha güzeldir. Misvakla giderdiğin o güzel kokunun yerine gelmesi için on gün daha oruç tutman lâzımdır."**

« فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً »

"Böylece Rabbinin tayin ettiği vakit kırk gece (gün) olarak tamamlandı."

Bu ayet-i celilede beyan olunduğu üzere, otuza on gün daha ilâve olundu. Musa *(Aleyhisselâm)* mikat yerine gitmek üzere yola çıkacağı esnada kardeşine şöyle bir tenbihte bulundu.

« وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ »

"Musa kardeşi Harûn'a şöyle dedi: Kavmimin içinde yerimi tut ve onların hâllerini düzeltmeye çalış da fesat çıkaranların yoluna gitme,"

Bu millet koyun gibi beklenmeyi ister, yoksa ortalık, koyunun serbest kalınca bağı bahçeyi götürmesi gibi olur.

« وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ »

"Musa kendisiyle konuşacağımızı vaadettiğimiz vakitte gelince, Rabbi ona kelâmını (vasıtasız olarak) **söyledi."**

Mevlâ Tealâ'nın kelâmı, Hazreti Musa *(Aleyhisselâm)* ın çok hoşuna gitti heyecanlandı ve:

« قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ »

"Şöyle dedi: 'Rabbim! Cemalini bana göster, sana bakayım."

Bunun üzerine Mevlâ Tealâ: "Ya Musa! Ben o kadar ucuz muyum? Şuayb *(Aleyhisselâm)* ın kızını alabilmek için on sene çalıştın. Beni öyle hemen nasıl göreceksin?

Bunları niye anlatıyoruz? Zikrullahın kolay bir şey olmadığının anlaşılması için.

﴿ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا فَلَمَّا اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾

Allah-u Tealâ, Musa *(Aleyhisselâm)* a: **"Beni asla göremezsin, fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görürsün." buyurdu.**

Ne zaman ki, Rabbi o dağa tecelli etti, o dağı paramparça etti. Musa *(Aleyhisselâm)* **da bayılarak yere düştü, sonra ayılınca şöyle dedi: "Allahım! Seni tenzih ederim** (dünyada seni görmeyi istemekten) **tövbe ettim ve ben müminlerin** (buna inananların) **ilkiyim."**

Musa *(Aleyhisselâm)* ın kavmi ne demişti?

﴿ ... يَا مُوسٰى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً ... (٥٥) ﴾

"Ya Musa! Biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana iman etmeyiz." *(Bakara Suresi:55)*

Hazreti Musa *(Aleyhisselâm)* ın kavmi ne kadar da edebi terkettiler, ne kadar da yakışıksız iş yaptılar. Musa *(Aleyhisselâm)* bir peygamberdi ve ileri gitmemesini bildi. Edep çok güzel şeydir, edebe daima riayet etmek lâzımdır.

Demek ki, Dünyada kafa üzerinde bulunan gözlerimizle Mevlâ Tealâ'yı göremeyiz. Ahirette ise bizlere öyle bir kuvvet verilecek ki, Mevlâ Tealâ'nın cemalini göreceğiz. Bize bunun manasını açan Mektubat'ın 3. cildinde bir beyit vardır.

﴿ اَلَا فَاَعْطِنِي قَلْبًا تَرٰى مِنْ جَسَارَةٍ اَلْاُسُودَ وَاِنْ اَلْفَيْتَنِي قَبْلُ ثَعْلَبًا ﴾

"(Ey Allahım!) Bana öyle bir kalp ver ki, (bende) aslanların cesaretini göresin.

Her ne kadar bundan evvel beni tilki bulduysan da."

Ya Rabbi! Bizlere, Ahirette kardeşlerimizle, meşayıhımız, hocalarımız ile beraber fazl-u kereminle, cemalini hakkıyla görebilmeyi nasibeyle.

Kalp acayip bir şeydir, anlaşılacak gibi değil. "Kalp" de, orada dur. O'nun hünerleri çoktur. Kurban olduğum Allah-u Tealâ, Kur'an-ı Keriminde bizlere neler buyuruyor, eğer o bizlere Kur'an-ı Kerimi inzal buyurmasaydı, biz katiyyen bunları bilemezdik.

Büyük Şeyh Efendi beytinde ne buyurmuşlardı? "Gerek ağzın, gerekse kalbin lisanı Mevlâ Tealâ'yı zikrederken, kalbin gözü de Mevlâ Tealâ'nın zatına bakmalıdır."

Rabıta, zikir, nevafil sebepleri ile tarikata giren bir salikin âlem-i imkânda olan letaifleri, esma, sıfat dairesine çıktığında, varlığında bulunan adem (yokluk) dan kurtulur. Sonra birinci asıl, ikinci asıl, üçüncü asıl derken ne zaman Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeyi bulur işte o zaman Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun buyurduğu şekilde zikretmiş olur.

Tarikata ilk girenler: "Yaptığımız zikirden feyiz alamıyoruz." diyorlar. Henüz letaiflerini bu âlemden koparamadıklarından, bu âlem, Mevlâ Tealâ ile aralarına perde oluyor. Zikrederken müsemmadan haberdar olamıyorlar.

Bunun çaresi nedir? Rabıtaya devam etmektir. Mevlâ Tealânın yanında olduğunu hissedemiyorsan, devamlı Mevlâ Tealâ ile beraber olanı hatırlarsan O'nu hatırlamış olursun.

« اِصْحَبُوا مَعَ اللهِ فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَاصْحَبُوا مَعَ مَنْ يَصْحَبُ مَعَ اللهِ »

"Allah ile beraber olunuz, eğer Allah ile beraber olamıyorsanız, Allah ile beraber olanla olunuz."

Demek ki, insan bin yıl: **"Allah, Allah"** diyerek zikretse, lâkin bunu usulüne uygun, şeklini yerinden öğrenip demese olmuyor.

(Beyt - 45)

آنِكْ اَسْمَاءِ حُسْنَاسِي دَلَالَتْ اُولُورْ ذَاتَه كِيمِي اَفْعَالَه غَايَتْ

صِفَاتِنَه اُولُورْ كِيمِي نِهَايَتْ وَلِي مَلْحُوظْ اُولُورْ ذَاتِي نِهَايَتْ

صِفَاتْدَنْ ذَاتَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Mevlâ Tealâ Hazretleri hakkında ne kadar malûmat edinsek, O'nu o kadar bilmiş oluruz. İşte yine O'nu bilmemizi artıracak olan bir beyit daha okuyoruz. Şöyle ki:

« آنِكْ اَسْمَاءِ حُسْنَاسِي دَلَالَتْ اُولُورْ ذَاتَه »

"Anın Esma-İ Hüsnası delâlet olur Zat'a."

"Mevlâ Tealâ'nın en güzel isimleri, Zat'a delâlet olur."

Esma-i Hüsna: En güzel isimler ki, Mevlâ Tealâ'nın doksan dokuz ismidir.

(اَسمَاءْ) kelimesi (اِسْمْ) in cemii olup, **"İsimler"** demektir. (حُسْنىٰ) kelimesi ise ism-i tafdildir **"Ziyade güzel"** demektir.

Mevlâ Tealâ'nın Doksan dokuz ziyade güzel isimleri vardır. Sure-i Araf'ta buyurulduğu üzere:

« وَلِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنىٰ فَادْعُوهُ بِهَا (١٨٠) »

"Esma-i Hüsna (en güzel isimler) Allah'ındır. O hâlde Allah'a bu isimlerle dua edin." *(Ayet:180)*

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet olunan bir Hadis-i Şerifte de şöyle buyrulur:

عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) : « اِنَّ لِلّٰهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اِسْماً مِائَةً اِلاَّ وَاحِداً مَنْ اَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ »

"Allahın doksan dokuz, yüzden bir eksik adı vardır. Kim bunu sayarsa (ezberler, okur, onlardan örnek alırsa) cennete girer." Her gün okursan cennete girmeni kuvvetlendirmiş olursun.

Mevlâ Tealâ'nın doksan dokuz, ziyade güzel isimleri, Mevlâ'nın Zatına delil, yani ulaştırıcı olurlar. Kimi ulaştırıcı olurlar? Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye ulaşmak isteyeni. Peki nasıl ulaştırırlar? Her kim bu doksan dokuz ismi, rabıta üzere söylerse (zikrederse) Mevlâ'nın Zatına ulaşır.

« كِيمِى اَفْعَالَه غَايَتْ »

"Kimi Efal'e gayet."

"(Esma-i Hüsna'nın) kimisi de Mevlâ Tealâ'nın fiillerine gaye olur."

Efale Gayet: Fiillerine gayedir.

Yani Esma-i İlahiyyenin bazısı Zat-ı Pâk-ı Sübhaniyeye delâlet eder, bazısıda fiillerine gaye olur. Meselâ: **Allah** İsm-i Şerifi Zatına delâlet eder. **Rahman** İsm-i Şerifi ise mahlûkatına iyilik işine gaye olur. Yani **Allah-u Tealâ Rahmet etti:** Rahmetten gaye iyilik olduğu için o murat olur.

Bizler, elbisesi yıpranmış, yüzü solmuş, bir fakir, bir yetim görsek, kalbimize merhamet duygusu gelir, içimizde yardım etme arzusu uyanır, imkânımız varsa, yardım eder, himayemize alırız, bizim acımamız böyle olur.

Mevlâ Tealâ ise, doğrudan doğruya iyilik yapar, o kimsenin ihtiyaçlarını giderir, bizim kalbimize gelen acıma hissi de Mevlâ'dandır.

« صِفَاتِنَه اُولُوْر كِيمِى نِهَايَتْ »

"Sıfatına olur kimi nihayet."

"Mevlâ Tealâ'nın kimi isimleri de nihayette sıfatına delâlet eder."

Sıfatına olur kimi nihayet: Halık, Razık isimleri anıldığı vakit Tekvin Sıfatı hatıra gelir, çünkü icad eden o sıfattır.

Meselâ: Tekvin sıfatı, Sıfât-ı Subutiyedendir. Onun kolları da, İhya (diriltmek), İmate (öldürmek), Tahlik (halk etmek), Terzik (rızıklandırmak) dır. Tekvin sıfatı Mevlâ'nın Zatına dayanır, İhya ise, Mevlâ Tealâ'nın Sıfât-ı Subutiyesinden olan Tekvin'e dayanır, ona delâlet eder.

« وَلِى مَلْحُوظْ اُولُوْر ذَاتِى نِهَايَتْ »

"Velî melhuz olur Zatı nihayet."

"Her ne kadar İhya, İmate, Tahlik, Terzik isimleri, Tekvine kadar getiriyorsa da, sonunda onlar da Zatı düşündürüyorlar."

Velî: Lâkin, demetir.

Melhuz: Mulahaza olunan, düşünülen. Yani nihayet Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesi düşünülüyor.

« صِفاتْدَنْ ذاتَه كَلْ حقّه كيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سيرِ ايدَه لِمْ »

"Sıfattan, Zat'a gel Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu, "Tarikata girdiniz, letâifleriniz seyr-i sülûk vasıtasıyla esma ve sıfatın zilâl dairesine, oradan da esma ve sıfat dairesine geldi. Orada durmayın! Birinci, ikinci, üçüncü, asıl dairelerine geçin, Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye gelin." demektir.

Mevlâ Tealâ'yı seviyorsunuz, neden? Size ev verdi, araba verdi, çocuk verdi, daha başka şeyler verdi, bu sebepten seviyorsunuz. Bu sevgi, sıfat sevgisidir. Birisi sana iyilik etti diye onu seversen, bu sıfat sevgisidir. Birini de öyle seviyorsun ki, neden sevdiğini bilmiyorsun. Zat-ı Pak-i Sübhaniye'yi sevmek de öyledir.

Meselâ: Fatih Sultan Mehmet hayatta olsa da, Van'da bulunsa, sen Van'dan daha yakın bir yerin valisine varsan, Sultan Fatih'in yanına gitmiş olur musun? Valinin yanından geç, Sultan Fatih'e ulaş.

Salik, seyr-i sülûk ede ede, esma ve sıfatın zilâl dairesine, oradan da esma sıfat dairesine uruceder (yükselir). O makamda Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin tecellileri arada sırada vaki olur.

Neticede hem Zatın, hem de Sıfatın tecellilerine mazhar olur ki, bu: **"Kab-ı Kavseyn"** dir. Yani Sıfat ile Zat yayı. Bu makamdan sonra uruç vaki olursa, Allah'ın fazlı ile salikin nazarından İsim ve Sıfat tamamiyle örtülür, müşahedesinde ve düşüncesinde Zat'tan gayrı bir şey kalmaz.

Her ne kadar sıfatlar mevcut olsalar da onun müşahedesine gelmezler. Bu hâlde iken: "Ev edna" (daha da yakın) sırrı zuhura gelir iki yaydan da bir eser kalmaz.

Niyazî Mısrî *(Kuddise Sırruhu)* bu hususu şu beyitleriyle ne güzel açıklıyor:

"Kâbe Kavseyn'e erişince varır gelir gemiler,
Ev Edna'nın bahrine herkiz gemi salınmaz.
O deryaya dalmakçün can terkin urmak gerek,
Can terkini urmadan o deryaya dalınmaz."

Mevlâ Tealâ, bir ayet-i celilede şöyle buyuruyor:

﴿ ففِرّوا الى الله ... (٥٠) ﴾

"Allah'a firar ediniz." *(Zariyat Suresi:50 den)*

Allah-u Tealâ Hazretleri esma ve sıfatıyla bile kalmanızı istemiyor da, bağlarda, bahçelerde, tarlalarda, dükkânlarda, televizyon ile video başlarında kalmamızı hiç ister mi? Vay bize vay neredeyiz?

Bir çantanız olsun içersine Kur'an-ı Kerim, Mektubat, Risale-i Kudsiyye defter, kalem koyun ve bu çantanız devamlı, her gittiğiniz yerde sizin yanınızda bulunsun.

(Beyt - 46)

وَلٰكِنْ اوَّلُدِى مَدْلُوْلُ اِسْمِهٖ ذَاتِى اَكَرْ ذَاتِى اَكَرْ جُمْلَه صِفَاتِى
دِى اَللّٰهْ سَنْ مُرَادْ ايتْ سِرِّ ذَاتِى تَجَلِّى ايدَه حَقْ اَنْوَارِ ذَاتِى
عُرُوجْ قِيلْ ذَاتَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Mevlâ Tealâ, Sure-i Zariyat'ta şöyle buyurmaktadır:

« وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُوْنِ (٥٦) مَا اُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا اُرِيدُ اَنْ يُطْعِمُوْنِ (٥٧) »

"Ben insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler için yarattım. Ben onlardan bir rızık istemiyorum (ben onları kendilerine yahud başka bir kimseye rızık versinler diye yaratmadım), **bana yemek yedirmelerini de istemiyorum."** *(Ayet:56 - 57)*

Mevlâ Tealâ, buyurmuş oluyor ki: "Kullarım duymadık demeyin! Hiç bir şey için değil, sizleri, bana ibadet etmeniz için yarattım."

İnsanın dünyada vazifesi Allah-u Tealâ'yı bilmek ve O'na ibadet etmektir. Bu zor bir şey değildir. Mükellef olduğumuz andan son nefesimizi verinceye kadar, kulluk yapmakla vazifeliyiz.

Sure-i Kehf'te şöyle buyurulmaktadır:

« فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَآءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحاً وَلاَ يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖ اَحَداً (١١٠) »

"Her kim Rabbine kavuşmayı arzu ederse, salih bir amel işlesin ve Rabbine yaptığı ibadette hiç kimseyi ortak etmesin." *(Ayet:110)*

Bütün hanımlar ve kızlar Meryem valideden ibret almalıdırlar. Meryem validenin annesi, Meryem valideye hamile kaldığında, karnındaki çocuğu Allahın dinine hizmet etmek üzere nezretti. Çocuk doğdu annesi onu alıp bezlere sardı ve Mescid-i Aksa'ya koydu.

O zaman Mescid-i Aksa, Ulema, ehl-i zikir, ehl-i ibadet, ehl-i takva dolu idi. Öyle bir camiyi düşmanlar alabilir mi? Peki! yahudiler Mescid-i Aksa'yı nasıl aldılar? Caminin etrafı kahvelerle doldu. Mescid-i şerifte namaz için ancak bir kişi, iki kişi bulunuyordu. Müslümanların rezaleti gittikçe haddi aştı. Yahudi şöyle vuruyor, böyle vuruyor deniliyor. Onlar değil, bizi asıl islâmiyeti yaşamayan müslümanlar vuruyor.

Meryem valide orta, lise, okumadığı hâlde, Mevlâ Tealâ onun rızkını ayağına gönderdi. Koskoca peygamber Zekeriyya *(Aleyhisselâm)* ı ona kefil kıldı. Ayet-i celilede buyurulduğu üzere:

« ...وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (٣٧) »

"Zekeriyya Peygamberi de ona kefil kıldı. **Zekeriyya** *(Aleyhisselâm)* **her ne zaman Meryem'in bulunduğu mihraba girdiyse onun yanında bir yiyecek buldu. "Ey Meryem! Bu sana nereden geliyor?" dedi. O da: "Bu, Allah tarafından, şüphe yok ki Allah dilediğini hesapsız olarak rızıklandırır." dedi. "** *(Âli Imran Suresi:37)*

Bakınız onun rızkı diploma yoluyla değil, Mevlâ Tealâ'nın tarafından geldi. Evet Risale-i Kudsiyedeki beyitimize gelelim. Risale-i Kudsiye, Mevlâ Tealâ'yı ve O'nun yolunu bildiren bir kitaptır, onu iyi bilmemiz lâzımdır.

« وَلٰكِنْ اُولْدِى مَدْلُوْلُ اسْمِهِ ذَاتِى »

"Velâkin oldu medlûl isme Zatı"

"Mevlâ Tealâ'nın Zat'ı İsme medlûl oldu."

Medlûl: Delâlet olunmuş, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın isimleri ve sıfatları delildir. Kime delildir? Mevlâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyesine. O hâlde Zat-ı Pâk-i Sübhaniye medlûl olmuş oluyor. Meselâ Sultan Selim camisinin ismi delildir. Caminin kendisi medlûldür. O isim, seni camiye getiriyor. İsmini bilip sormazsanız kırk senede buraya gelemezsiniz.

Delile isim de denir. Onun sahibine müsemma diye isim verilir. İsme sıfat da denir. Onun sahibi de mevsuf diye isimlendirilir. Meselâ bir memleketin bir mahallesinde, Ali Hoca isminde bir ahbabınız var diyelim: "Ali" o ahbabınızın ismi'dir. Ali hoca'nın kendisi müsemmadır. "Ali" ismi delil oluyor, onun sahibi medlûl oluyor.

Delil nasıl ulaştırıyor? O şehre gittiğinizde "Burada bir Ali Hoca var. O benim ahbabımdır, beni ona ulaştırabilir misiniz?" derseniz, kendisinden ricada bulunduğunuz kimse sizi ona götürür. Delil sadece isme denmez, ulaştıran da delil denir.

« اَکَرْ ذاتی اَکَرْ جُمْلَه صِفاتی دی اَللّٰه سَنْ مُرادْ ایتْ سِرِّ ذاتی »

"Eğer Zatı, eğer cümle Sıfâtı.
Di Allah sen muradet Sırr-ı Zatı."

"İster Zat'a delâlet etsin, isterse sıfatlara delâlet etsin, sen Allah de, sır olan Zat'ı murad et."

Sırr-ı Zatı: Gizlilerin gizlisi,

Murad: İstenerek ümid ederek beklenen, arzu edilen şey demektir.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye neden sırdır? Zira o dünyada görülmez, ancak Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* gördü, O da bizim bilmediğimiz bir şekilde bir defa Mirac gecesinde vuku buldu.

Demek ki, Allah derken gönülde, Mevlâ Tealâ'nın zatı olmalıdır. O zaman ne olur?

« تَجَلّی ایدَه حَقْ اَنْوارِ ذاتی »

"Tecelli ide Hak, Envar-ı Zat'ı."

"Mevlâ Tealâ tecelli eder (ondan bedel) Mevlâ Tea'nın Zatı'nın nurları tecelli eder."

Envar-ı Zatı: Zat-ı Pâki Sübhaniyenin nurları.

Tecelli: Bir şeyin ikinci veya üçüncü veya sonsuz olan mertebelerde görünmesi demektir.

Bakınız! Beyitimizde (اَنْوارِ ذاتی) terkibi bedel olarak geldi. Hangi kelimeden bedel oldu? (حَقْ) kelimesinden.

Bedel neye denirdi? Metbû'unun aynı olan, metbû'unu açıklama gibi sebeplerden dolayı cümlede yer alan tâbi'ye denirdi. Arapça bilmeseydiniz bunları anlayamazdınız.

Büyüklerimizin seçtiği tasavvuf yolu yedi basamaktır. Bu basamaklardan ikisi, beden ile nefsin yolu olup âlemi halktandır. Beş basamak ise âlem-i emir'dendir ve kalp, ruh, sır, hafi, ahfa'nın yoludur.

Âlem-i emirden olan birinci basamağa adım atınca, **Tecelli Ef'al** hasıl olur. İkinci adımda **Tecelli-i Sıfat** hasıl olur, Üçüncü adımda **Tecelliyat-ı Zatiye** hasıl olmaya başlar. Sonra kemalât derecelerinin değişik durumlarına göre, tecelliler olur.

« عُرُوجْ قِيلْ ذَاتَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Uruc kıl Zat'a gel Hakk'a gel gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hak Tealâ'nın Zatına urucet (yüksel)."

Uruc: Çıkmak, Yükselmek, demektir.

Bir salik, geçmekte olduğu yedi basamağın her birinde kendinden uzaklaşır ve Hak Tealâ'ya yaklaşır. Yedi basamak ta bitince yakınlık tamam olur. Fena ve beka ile şereflenir. **Velâyet-i Hassa** denilen makama erişir.

Büyüklerimiz âlem-i emirdeki basamaktan başlıyor. Beş basamağı aşarken, âlem-i halk'ı da aşıyorlar. Başka tasavvuf büyükleri ise, önce âlem-i halk'tan başlıyor.

Büyük Şeyh Efendi beytinde ne buyuruyor? Allah'ın Zatına uruc kıl (yüksel). (عُرُوج) mastar olup yükselmek manasınadır. (معراج) da aynı kelimenin ism-i aleti olup, yükselmeğe âlet olan merdiven demektir.

Saliki Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zatına ulaştıracak merdivenler nelerdir? Esma ve Sıfat daireleridir. Allah-u Tealâ bizleri illâ zatına davet ediyor. Ya Rabbi! Bu ne güzel da'vet, o basamaklarda yürümek, televizyon seyretmekle olmaz.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **bu babın sonunda 43. ve 45. beyitlerle alakalı olarak şu ayet-i celileleri yazmıştır.**

Ebu Cehil, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin: "Ya Allah! Ya Rahman!" diye dua ettiğini işitince: "Bizi iki ilâha dua etmekten alıkoyuyor, halbuki kendisi başka bir ilâha dua ediyor." demiş ve onun üzerine:

كَمَا قَالَ اللّٰهُ تَعَالَىٰ: ﴿ قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى (۱۱۰) ﴾ الايـة.

Allah-u Tealâ'nın buyurduğu gibi: **"De ki! İster Allah deyip dua edin, ister Rahman deyin, hangisini derseniz, en güzel isimler O'nundur."** *(İsra Suresi:110)* (الايـة) **Ayetin sonuna kadar oku, demektir.**

Yani hangi ismini okursan oku, O, seni müsemması olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyesine ulaştırır.

وَ قَالَ اللّٰهُ تَعَالَىٰ: ﴿ وَلِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا (۱۸۰) ﴾ الايـة.

Allah-u Tealâ buyurdu: **"En güzel isimler Allah'ındır. O hâlde Allah'a bu isimlerle dua edin."** *(Araf Suresi:180)* (الايـة) Ayetin sonuna kadar oku, demektir.

Mevlâ Tealâ bizlere ilim, amel ve ihlâsla dopdolu olmayı nasibetsin. İslâmî ilimleri bütün dünyaya dağıtalım, çünkü çok ihtiyaç var.

Mevlâ Tealâ ahirette cennetlikleri cennete koyduğu hâlde cennet dolmayacak. Dünyaya gelmişken kaldırım mühendisi olmasan ya! Nasıl olmayacağız? Allah ve Resulüne inanıp amel-i salih işlemekle.

---

6. BAB

(دَرْ بَيَانِ حَقِيقَتِ مُحَمَّدِيَّهْ وَظُهُورَاتِ عَالَمْ)

"Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **in hakikati ve âlemin meydana gelmesi beyanındadır."**

(Beyt - 47)

اشيتْ ذَاتِي ايلَه ذَاتِنْدَهْ اَللّٰهْ تَجَلِّي قِيلْدِي ذَاتِيچُونْ شَهِنْشَاهْ

صِفَاتْ اَسْمَاسِنِي ذَاتِنْدَه اَللّٰهْ دَخِي جُمْلَه كَمَالِينْ كُورْدِي اوْلْ شَاهْ

تَصَوُّرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« اشيتْ ذَاتِي ايلَه ذَاتِنْدَهْ اَللّٰهْ تَجَلِّي قِيلْدِي ذَاتِيچُونْ شَهِنْشَاهْ »

"İşit Zatı ile Zatında Allah,
Tecelli kıldı, Zatı için Şehinşah."

"İşit ve duy ki, Padişahlar Padişahı olan Allah kendi Zatıyla, kendi Zatında, kendi Zatı için tecelli etti."

İşit: "Dinle, duy, seni kendisini bilmen için yoktan var eden Allahı tanı, öğren" demektir.

Yemeğe, içmeğe, yatmaya, kalkmaya, bu dünyada istediğimiz gibi yaşamaya gelmedik. Bu dünyada asıl maksadımız Allah'ı bilmektir. Eğer bilmezsek, O bize haddimizi bildirir ve bize "Sen Haklısın Ya Rabbi!" dedirtir.

Tecelli: Açılma, görünme, bilinme, İlâhi kudretin meydana çıkması, görünmesi, Hak nurunun tesiri ile kulun kalbinde hakikatın belirmesi gibi manalara gelir.

Tecelli, ikinci, üçüncü, dördüncü ve sonsuz mertebelerde görünmek demektir.

Beyitte geçen (ذَاتْ) kelimesi, öz kendisi demektir.

Şehinşah: Padişahlar Padişahı, demektir.

Allah-u Tealâ, kendi kendini, kendinde gösterdi, kendine baktı, Meselâ: İnsanın arada sırada aynaya bakması gibi, Mevlâ Tealâ kendi kendine kapalı mıydı? Hayır! Peki tecelli edince ne oldu?

« صِفَاتْ اَسْمَاسِنِى ذَاتِنْدَه اَللّٰهْ دَخِى جُمْلَه كَمَالِينْ كَوْرْدِى اُولْ شَاهْ »

"Sıfât Esmasını Zatında Allah.
Dahi cümle kemalin gördü ol Şah."

"O Şah olan Allah-u Tealâ sıfatlarını, esmasını (isimlerini) ve cümle kemalini (hünerlerini) gördü.."

Mevlâ Tealâ'nın Sıfât-ı Sübûtiyesi şunlardır:

1 - Hayat, 2 - İlim, 3 - Semi', 4 - Basar, 5 - İrade, 6 - Kudret, 7 - Kelâm, 8 - Tekvin.

Bütün bu sıfatlar ne acaip şeylerdir. Şu ufacık gözümüzü açtığımızda, yerden ve gökten tâ nerelere kadar görürüz değil mi? Görmenin ilmen izahı var ama, bunun aslını anlayamazsınız.

Bütün görmeler Allah'tandır. Bütün işitmeler de Ondandır. Bu ne sonsuz deryadır ki, kâinatta bulunan bütün canlıları görücü ve işitici yaptı, acaip işler.., Biz ancak bu kadar deriz daha ileri gidemeyiz.

Mevlâ Tealâ kendi hayatını, kendi ilmini, kendi işitmesini, kendi görmesini, kendi dilemesini, kendi konuşmasını, kendi kudretini gördü. Bu nasıl oldu? Ona bizim aklımız ermez.

« تَصَوُّرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Tasavvurdan geçip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu zihinde şekillendirmekten geçip Hakk'a gidelim."

Tasavvur: Bir şeyi zihinde şekillendirmek, tasarlamak demektir. Meselâ evinizde otururken bu caminin suretini aklınıza getirebilirsiniz.

Yerler, gökler, insanlar, cinler, hiç bir şey yok iken sade O vardı. İşte o zaman kendi Zatı için, kendi Zatında, kendi Zatına açıldı. Bu nasıl oldu? Tasavvurdan geç..,

Mevlâ Tealâ'yı elden geldiği kadar anlamaya gayret edeceğiz. Amma hiç şekil vermeyeceğiz. Ya Rabbi! Sen kolayını ver.

Meselâ: Hayat sıfatı ne acaib şeydir. İlim sıfatı ne acaib şeydir. Basar sıfatı ne acaib şeydir. İnsan gözü ufak bir şeydir amma açık olduğu vakitte yerleri ve gökleri önüne katıyor. Bu görmek nedir bilseniz söyleyeceksiniz ama bilmiyorsunuz.

Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beytinde şöyle buyuruluyor:

"Çü bilmek bilmemektir dedi ebrar,
Haram oldu bu sözde keşf-i esrar.
Veliyyullaha feth oldu ebsar,
Tahayyürdür velî cehlen değil yâr.
Tahayyür bul meârifle gidelim,
Cemali bâ kemale seyridelim."

Ne zaman ki kul Mevlâ'yı bilmeye çalışır, anlar ki bilemeyecek, işte o zaman Mevlâ bilinmiş olur. "Bildim." diyen cahildir. Bütün görmekler oradan geliyor.

Bütün güçler Ondan geliyor. Bu nasıl deryadır ki, bütün canlıları, işitici, görücü, bilici, güç sahibi yapıyor. Bunlar acaib işler daha ileri gitmeyin. İnce düşünme! Çıkamazsın altından.

Mevlâ Tealâ, kendinde kendini gördü, hem ayna, hem aynaya bakan oldu. İşte bundan sonra bir ayna yaratacak ki, o Resulullahın hakikatıdır. Kendini bir de onda seyredecek. işte bu beyitten sonraki beyitler ondan bahsedecek..,

---

(Beyt - 48)

مَحَبَّتْ اَيْلَدِى جُمْلَه كَمَالِى صِفَاتْ وَ اَسْمَاءِ جَلَالِيلَه جَمَالِى
كُورَه حَقْ بِرْ حَقِيقَتَدَه مَالِى اُولَه مِرْآتْ بُولُنْسُونْ تَا وِصَالِى
بِدَايَتَدَنْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ ايدَه لِمْ

« مَحَبَّتْ اَيْلَدِى جُمْلَه كَمَالِى صِفَاتْ وَ اَسْمَاءِ جَلَالِيلَه جَمَالِى
كُورَه حَقْ بِرْ حَقِيقَتَدَه مَالِى »

"Muhabbet eyledi cümle kemali.
Sıfat ve Esma-i Celâliyle Cemali,
Göre Hak bir hakikatte meâlî."

"Hak Tealâ Hazretleri, bütün kemallerini, Sıfatlarını, İsimlerini, Celâlini, Cemalini, meydana gelen neticeyi bir hakikatte görmeyi sevdi (istedi). Sevdi ki bir hakikat icadedeyim onda da göreyim."

Muhabbet eyledi: Sevdi, istedi.

Meâlî: Neticeyi, demektir.

« اُولَه مِرْآتْ بُولُنْسُونْ تَا وِصَالِى »

"Ola mirat bulunsun ta visali."

"(İşte o hakikat da) Ayna olsun tâ ki (onun vasıtasıyla) Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak bulunsun."

Mirât: Ayna,

Visalî: Vuslat, yani Mevlâ'ya kavuşmak.

Hülasa: Mevlâ Tealâ evvela bütün kemalâtını kendi kendine gördü, ondan sonra sevdi ki, bütün kemalâtını baş ayna olan Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* de göre ve göstere ve O'nunla kullarını kendine kavuştura.

Mevlâ Tealâ, evvela kendi Zatında, kendi Zatını görmek için tecelli kıldı. Bütün kemallerini, sıfatlarını, isimlerini kendi kendinde gördü. Sonra, kendinde görmüş olduğu kemallerini, sıfatlarını, isimlerini, cemalini ve celâlini bir hakikatte görmeyi sevdi.

O hakikat Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatıdır. Mevlâ Tealâ kendine Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i ayna yaptı.

İnsan bir aynaya baktığı zaman kendisini o aynada görür. Kaşlarını, gözlerini, kirpiklerini hatta yüzündeki küçük bir tüyü dahi görür. İşte Mevlâ Tealâ, Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i kendisine ayna yaptı. Onda kendisini gördüğü gibi kendisini görmek isteyenlere de onu ayna yaptı. Tâ ki ona bakan kendisine vasıl olsun.

Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarını ve isimlerini hatırlayalım, Hayat, ilim, semi', basar, irade, kudret, kelâm, tekvin., sekiz tane sıfatı subutiyesi vardı değil mi?

Peygamber Efendimizde bu sekiz sıfattan meselâ hayat sıfatı var mı? Var. İlim sıfatı var mı? Var. Onlar nedir? Mevlâ'nın hayat ve ilim sıfatının suretleridir. Bu sıfatların her birerlerinin suretleri her bir insanda mevcuttur. Diğer sıfatlar da bunlar gibidir.

İsimlerine gelelim. Mevlâ Tealâ'nın doksan dokuz Esma-i Hüsna'sı vardır. Onlardan biri de **Rahman** ism-i şerifidir. **Rahman** kuluna nihayet derecede acıyıcı demektir. İnsanda acımak var mı? Var. İşte o acımak, Mevlâ Tealâ'nın **Rahman** isminin suretidir. Mevlâ Tealâ'nın isimlerinden biri de, **Kuddüs**' tür. **Kuddüs:** Ayıp, noksan ve kusurlardan münezzeh olan demektir. İnsan da, zikir ve ibadetle temizlendiğinde **Kuddüs** olur.

Hadis-i şerifte şöyle buyurulur. « من عرف نفسه فقد عرف ربه »

"Her kim kendini (ruhunu) **bilirse, Rabbisini bilir."**

İşte Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarının ve isimlerinin her birerlerinin sureti insanda mevcuttur. İnsan kendi ruhunu tanımakla, Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarını bulmuş oluyor. Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarını bilince de, Mevlâ Tealâ nın zatını bilmiş oluyor.

Risale-i Kudsiyenin bir beyitinde şöyle gelir.

"Tecelli etse Muhyi ismiyle O,
Dese mevtalara ol sırla "Kûmû" (kalkınız),
Olurlar bil o mevtalar hayy kâmu (hepsi dirilip kalkarlar)
Kalma hayvan, bu sırrı anla yahu,
Hamakattan çıkıp Hakk'a gidelim
Cemali ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ Hazretleri **Muhyi** ismiyle bir kuluna tecelli etse, o zat da kabristana gidip, mevtalara "kalkınız" dese, bilin ki o mevtaların hepsi dirilip kalkarlar. Bu sırrı anlamak lâzımdır. Bu sırrı anlamamak ahmaklıktır. Ahmaklıktan çıkalım!.,

Bakın! Görüyorsunuz. Mevlâ Tealâ, Muhyi (diriltici) ismiyle bir kula tecelli edince, o kulda, o ismin sureti **hasıl oluyor** Mevlâ'nın bütün sıfatlarını, isimlerini böyle **anlayalım, insan** ufak bir şey değildir. Bir hadis-i kudsî'de buyurulur ki:

« اَلْاِنْسَانُ سِرِّی وَاَنَا سِرُّهُ »

"İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

Bir hadis-i şerifte de: « خَلَقَ اللّٰهُ آدَمَ عَلٰی صُوْرَتِهِ »

"Allah (-u Tealâ), Âdem *(Aleyhisselâm)* ı **kendi suretinde yarattı."** buyurulur.

Allah-u Tealâ Hazretleri, Kur'an-ı Kerimde, Hazreti Âdem *(Aleyhisselâm)* ın kıssasını anlatırken:

« فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي ... (٢٩) »

"O'nun yaratılışını tamamladığım ve içine ruhumdan üflediğimde.., " *(Hıcr Suresi:29 dan)* buyurmaktadır.

İşte insana herşey bu üfleme ile geldi. İnsan çok kıymetli bir varlıktır. Lâkin alçak şeylere tenezzül edince değerini kaybeder. **"Sen kendini bilirsen, Rabbini bilirsin."** İnsanoğlu kendisini bilip, Rabbimizi bilmeğe çalışacağına, bir leş hükmünde olan dünyaya bakıyor.

Meraklı olun diyorum size, cepheyi bekleyin, İslâmı bekleyin. Bosna Hersekliler Allahın dinini beklemediler, leşi beklediler, bakın sonları ne oldu? İstanbulda çok çirkin hadiseler oluyor. Çok kötü şeyler işleniyor. Fakat sizlerin sayesinde gün geçtikçe bunlar gidecek inşaallah!.,

Zengin bir adamın bir tek oğlu varmış, oğlunu evlendirirken çalgılı, çengili, içkili bir düğün yapmış. Düğünde oğlu o kadar çok içmiş ki, gelinin yanına gitme vakti geldiğinde onun odasına giriyorum zannıyla dış kapıyı açıp sokağa çıkmış.

Kendini bilmez bir hâlde adımlarını atarken bir zibilliğe gelmiş, orasını gelin odası, orada bulunan büyük bir karaltıyı da gelin zannetmiş. Kendinden geçip oraya uzanmış, sabahleyin gözünü açtığında bakmış ki, bir eşek leşinin yanında yatıyor.

İşte dünya sevgisine tutulan insan, çürümüş eşeğin yanındaki damat gibidir. Şimdi bir de nikâhsız yaşama var, bir de bu belâ çıktı. Biriyle nikâhsız olarak bir aile kurup beraber olmak mı daha çirkindir yoksa pis, kokmuş, çürümüş bir eşekle mi?

Nikahsız aile hayatı yaşamak elbette daha çirkindir, daha kötüdür. Neden? Çünkü çürümüş eşekle beraber olan, kendisine isabet eden pisliği yıkar ve temizlenir. Nikâhsız aile hayatı yaşayanlar, kendilerine isabet eden manevi pisliği, tövbe etmedikleri takdirde neyle temizleyeceklerdir?

Bosna Hersekliler müslümandırlar, fakat bazısı sırplarla evlenecek kadar islâmdan uzaklaşmışlardı. Bosnalı kızlar: "Ne farkeder? Müslüman da, sırp ta aynı ikisi de erkek" diyorlardı.

Şunu bilemediler İnsan olarak aynı ama, şeriata göre ayrılar. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* ne güzel derdi: **"İnsanoğlu, helâl ile haramı ağzıyla ayırt edemez. İnsan için helâlinden pişirmiş olduğu tavuğun tadı ile çalınmış olan bir tavuğun tadı aynıdır. Haram ile helâl arasını ancak şeriat ayırır."**

Dünyanın güzelliklerinden ne çıkar? Nice güzel, yakışıklı insanlar geldi geçti, mezarlıklar kazılıp bakılsa, görülür ki hepsi toprak olmuş, kabirleri kurtlarla, böceklerle, çiyanlarla dolmuş. Biz din güzelliğine sahip olmaya bakalım.

Bosna Hersekliler Kur'an-ı Kerime meraklı olsalardı, hanımları çarşaf giyselerdi bu hâle gelmezlerdi. Yüze medh olmaz ama, çarşaf giyen hanımlar Türkiyenin kaleleridir.

« بِدَايَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Bidayetten geçüp Hakk'a gidelim.
Cemali bâ kemâle seyr idelim."

"Bidayetten geçip, (bunları öğrenip, bilip) Hakk'a gidelim."

Bidayet: Başlangıç, yani Mevlâ Tealâ'nın kendi kendine tecelli etmesi ve bütün kemâlatını bir hakikatte görmek istemesi bidayettir.

Kur'an-ı Kerim'in her okunuşunda onun sahibi olan Allah-u Tealâ Hazretleri biraz daha bilinir. Ve biz aciz kulların O'na karşı olan vazifelerimizin önemi de biraz daha anlaşılmış olur. Kur'an-ı Kerimi çok düşünerek okumak lâzımdır.

Bir Hadis-i Şerifte Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyuruyor:

« يَخْرُجُ فِيكُمْ قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَكُمْ مَعَ صِيَامِهِمْ وَعَمَلَكُمْ مَعَ عَمَلِهِمْ وَيَقْرَؤُنَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ »

"Sizden bir kavim çıkacak, namazlarınızı onların namazları yanında hakîr göreceksiniz. Oruçlarınızı, onların oruçları yanında hakîr göreceksiniz. Amellerinizi, onların amelleri yanında hakîr göreceksiniz.

Onlar Kur'an-ı Kerimi okuyacak ama okudukları Kur'an-ı Kerim boğazlarından aşağı geçmeyecek ve onlar ok (süratinden dolayı delip geçtiği) **avdan çıktığı gibi dinden çıkacaklar."** Bu şekilde Kur'an okuyan kullar olmaktan Rabbimize sığınalım!

(Beyt - 49)

حَقِيقَتْدَنْ مُرَادْ اُولْدِى مُحَمَّدْ حَقِيقَتْلَه ظُهُورْ بُولْدِى مُحَمَّدْ

چُو عِلْمِيَّه دَه مُبْرَزْ اُولْدِى اَحْمَدْ حَقَايِقْ مَعْدَنِى اُولْدِى مُحَمَّدْ

نِهَايَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لَمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ ايدَه لَمْ

Bulunduğumuz şu hâlimiz ne büyük bir nimettir ki, böyle bir zamanda, ne için yaratıldı isek yaratıldığımız sebeple meşgulüz. Peki ne için yaratıldık? Sure-i Zâriyatın 56. ayet-i kerimesi onu beyan etmektedir. Şöyle ki:

« وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُونِ (٥٦) »

"Ben insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." *(Zâriyât Suresi:56)*

İbadet, "Hizmet" demektir. "Abd" hizmetçi, köle, manasına gelir. Kölenin kendisi de yapmış olduğu hizmetler de efendisinindir. Bizler de Allah'ın köleleriyiz, yaptığımız ameller de Mevlâ'nındır, lâkin sevabı bize verilir.

Dünya hayatında Mevlâ Tealâ bilinmeye çalışılmazsa, ömür zayi ediliyor demektir. Ahirette çobanlık, bekçilik gibi bir iş olsun yok. Orada bir kuruş dahi olsun kazanabileceğimiz bir sanat yok. Bunun gibi ahirette en ufak bir amel işleyip onun sevabını kazanmak yok. Burada kazandın, kazandın. Kazanamadı isen fırsat elden gitti.

Risale-i Kudsiye'den beyit'imize gelelim. Bu beyit bundan evvelki beytin manasını açıyor. O beyitte ne buyurulmuş idi: "Allah-u Tealâ, cemalini, kemalini, esmasını sıfatlarını bir hakikatte görmek istedi. İşte o hakikatten murat Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir."

Bir hadis-i Kudsi de şöyle buyurulur:

« كُنْتُ كَنْزاً مَخْفِيّاً فَاَحْبَبْتُ اَنْ اُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُونِى »

"Ben gizli bir hazineydim, bilinmekliğimi sevdim, beni bilsinler için mahlûkatı yarattım." Mevlâ Tealâ niçin gizli bir hazine idi?

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah vardı, onunla beraber kimse yok idi." hadis-i şerifinin gereğince, ne ins, ne cin, ne melek, hiç bir şey olmadığından, O'nu gören, bilen yoktu, gizli idi. Mevlâ Tealâ bilinmekliğini sevince, O'nun sevgi sıfatının sureti meydana çıktı.

« حَقِيقَتَدَنْ مُرَادْ اُولْدِى مُحَمَّدْ »

"Hakikaten murad oldu Muhammed,"

"(Yukarıda geçen: **"Göre Hak bir hakikatte meâlî, Ola mirat bulunsun tâ visâlî."** beytindeki) Hakikattan murat, Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın hakikatıdır."

« حَقِيقَتْلَه ظُهُورْ بُولْدِى مُحَمَّدْ »

"Hakikatla zuhur buldu Muhammed."

"Hakikatle (Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatının suretiyle) Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* meydana geldi."

Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatı öyle bir nurdur ki, bütün kainat ondan zuhur buldu. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

« اَوَّلُ ما خَلَقَ اللّٰهُ نورِى خُلِقْتُ مِنْ نورِ اللّٰهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نورِى »

"Allah'ın ilk yarattığı benim nurumdur, ben Allah'ın nurundan yaratıldım, Müminler de benim nurumdandır."

« چو عِلْمِيَّه ده مُبَرْزْ اُولْدِى اَحْمَدْ »

"Çü ilmiyyede mübrez oldu Ahmed."

"Çünkü Ahmed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, Mevlâ Tealâ'nın ilminde aşikâr oldu."

Mübrez: Meydana konulmuş, gösterilmiş, demektir."

Bir ilimde olmak vardır, bir de hariçte olmak vardır. Meselâ: Bu caminin mimarı, inşaatından evvel şeklini tasavvur edip, sonra caminin yapımına geçtiği gibi, Mevlâ Tealâ da ilk önce Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i ilminde aşikâr etti, sonra da ilminde aşikâr ettiği gibi hariçte de, O'nu meydana getirdi.

« حَقَايِقْ مَعْدَنِى اُولْدِى مُحَمَّدْ »

"Hakayık madeni oldu Muhammed."

"Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz diğer bütün hakikatlerin madeni oldu."

Sanki Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bir ocak, o ocaktan da diğer peygamberlerin, meleklerin, cinnin ve insanların hakikatleri oldu.

« نِهَايَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Nihayetten geçip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Mevlâ Tealâ'nın kendi kendine tecelli etmesi, bir hakikatte de kendisini görmek istemesi bidayet idi. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatinin zuhur edip ondan da diğer hakikatlerin meydana gelmesi nihayettir. Bunları öğrenip, bilip, Hakk'a gidelim.

Mektubat'tan kuvvet alınmadıkça bunlar anlaşılmıyor. Mektubat'ta şu hadis-i şerif zikrediliyor:

« خُلِقْتُ مِنْ نُورِ اللهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِي »

"Ben Allah'ın nurundan yaratıldım, müminler de benim nurumdan yaratılmıştır."

Bu hadis-i şerifleri ezbere biliyor musunuz? Bu kadar güzel şeyler ezbere bilinmez mi? Aslını bilmeyen bir insan bir işe yaramaz. Sıradan bir insan, ancak yemek, içmek, yatmak bilir.

Mevlâ Tealâ ona ne amel ettin? diye sorunca: "Yedim, içtim, yattım" mı diyecek. Mevlâ Tealâ Hazretlerine hiç böyle cevap verilir mi?

Bazı erkekler: "Bizim işimiz, meşguliyetimiz var, ne edelim? Bu maneviyatla ilgili şeyleri öğrenmeğe vaktimiz yok." der. Olur mu? Manevi hayatımız olmadan yaptığımız işleri kurt yesin. Sizin işiniz var da hanımlarınızın işi yok mu? Çamaşır yıkarlar, bulaşık yıkarlar, evi süpürürler, daha neler neler..,

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu)*: "Kadınların işi çok ağırdır." derdi. Hacı annemin çamaşır yıkadığı gün yemek istemez, peynir ekmek yerdi.

Şimdi çamaşır makinesi çıktı hanımların işini hafifletti, öyle ise, daha çok zikir etmek, ibadet etmek lâzım. Yarın ahirette geçirilen boş zamanlara çok üzülünecek, iki rekât namaz kılmak için dünyaya geri dönmek istenilecek ama ne faide.

(Beyt - 50)

اِیشِیتْ کَلْ کُنْتُ کَنْزاً رَمْزِكْ اَیْ مَاهْ فَاَحْبَبْتُ حَقِیقَتْ اُولْدِی اُولْ شَاهْ

تَعَیُّنِ وُجُودْدِرْ ظِلِّ حُبِّ جَاهْ مَقَامِ حُبْ وُجُودْ فَوْقِنْدَه دِرْ رَاهْ

دَقِیقْ اُولْ بِیلْ اَدَبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ

Bu beyit kainatın nasıl zuhur ettiğini beyan ediyor. Şöyleki:

« اِیشِیتْ کَلْ کُنْتُ کَنْزاً رَمْزِكْ اَیْ مَاهْ »

"İşit gel küntü kenzen remzin ey mah"

"Ey ayyüzlü kardeşim (کُنْتُ کَنْزاً) kudsî hadisinin rumuzunu (manası gizli olan işaretlerini) işit." Mevlâ Tealâ ne buyuruyor: (کنت کنزا) **"Ben gizli bir hazine idim"** buyuruyor.

Remzin: İşaretini,

Ey mah: Ey ayyüzlü kardeşim, demektir.

Mevlâ Tealâ niçin gizli bir hazine idi? Çünkü ondan başka kimse yoktu. Dolayısıyla, O'nu bilecek, görecek, bir varlık da yoktu. Bu sebepten gizli hazine idi. Sonra ne oldu? Onu hadis-i kudsî'den öğrenelim.

« کُنْتُ کَنْزاً مَخْفِیّاً فَاَحْبَبْتُ اَنْ اُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِیَعْرِفُونِی »

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi sevdim ve beni bilsinler için halkı yarattım."

Mevlâ Tealâ'nın bilinmeyi sevmesiyle gizli hazineden zuhura ilk gelen şey **"Hubb"** (sevgi) olmuştur, yani Mevlâ Tealânın sevgi sıfatının sureti meydana gelmiştir.., İşte O:

« فَاَحْبَبْتُ حَقِیقَتْ اُولْدِی اُولْ شَاهْ »

"Feahbebtü hakikat oldu ol Şah."

"Sevdim (sevgi sıfatının sureti) ol Şahın hakikatı oldu."

Feahbebtü: Sevdim,

Hakikat oldu ol Şah: Yani Mavlâ'nın mehabbeti Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı oldu, demektir.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz buyuruyor:

« اَوَّلُ ما خَلَقَ اللّٰهُ نورِی وَالْمؤمنونَ مِن نورِی »

"Mevlâ'nın ilk yarattığı benim nurumdur. Müminler de benim nurumdandır."

Kâfirler de Peygamberimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nurundan yaratılmıştır, fakat onların nuru sönmüştür. Hakikat-ı Muhammediye ilk zuhurdur ve bütün hakikatlerin hakikatıdır. Yaratılmışların, zuhur edenlerin aslı ve temelidir.

Peygamberlerin hakikatleri de, büyük meleklerin hakikatleri de, Hakikat-ı Muhammediye'nin gölgeleri gibidir. O hepsinin aslıdır. Hakikat-ı Muhammediye, taayyün âleminin başlangıcıdır. O'nun üstünde, hiç bir isim ve sıfatla sıfatlanmayan "Zat" vardır ki, taayyünden münezzeh olduğu için bu makam idrak-ı mahlûk için imkânsızdır.

« تَعَیُّنِ وُجُوددِر ظِلِّ حُبِّ جاه »

"Taayyünü vücuddur zıllı hubbı cah"

"Meydana çıkan vücud, hub makamının zıllidir."

Taayyün: Meydana çıkmak, âşıkâr, belirli olmak, yani muhabbet mertebesinin zıllidir taayyüni vücûd.

« مقامِ حُبِّ وُجُود فوقِندَه در راه »

"Makamı hub vücud fevkindedir râh."

"Hub makamı, vücudun üstündedir."

Makamı Hub: Hub Makamı-Sevgi Makamı, yani gizli hazineden en evvel muhabbet zuhur etti ondan sonra vucûd onun zılli oldu. Şu halde Mevlâ'ya mirac ederken evvela vucûd'a uğranıyor, sonra muhabbet makamına. Nüzül de ise, evvela muhabbet sonra vucûd makamına iniliyor.

Rah: Yol, usul demektir.

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 3. cildin 121. mektubunda buyuruyor ki: "Hak Sübhanehu ve Tealâ, Zatı ile mevcuttur, vücudla değil. Aynı şekilde Sekiz hakiki sıfatı dahi O'nun yüce Zatı ile mevcuttur, vücutla değil.

Zira o mertebede ne vücudun imkanı vardır ne de vücubun. Çünkü vücud ve vücub her ikisi de itibarlardandır. İlk zuhura gelen itibar dahi âlemin icadı için olan hubb (sevgi) dir.

Bundan sonrası ise âlemin icadına mukaddime olan vücud itibarîdir. Zira Hazreti Zatın bu hubbun ve vücudun itibarı olmadan âlemden ve âlemin icadından yana istiğnası vardır.

"Allah âlemlerden ganidir." mealine gelen ayet-i kerime bu manada Nass-ı Katı'dir. Allah-u Tealâ'dan başka herşeye, yani her mahlûka "Âlem" denir. Çünkü her şey O'nun varlığını ve sıfatlarını gösteren birer alâmettir."

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 1. cild 287. Mektubunda da şöyle buyuruyor: "İnsan Âlem-i Sağir (küçük âlem) dir. İnsandan başka olan herşey Âlem-i Kebir'dir ki, bütün bunlar Mevlâ Tealâ'nın Esma ve Sıfatının mazharlarıdır. Zat'a aid olan Kemâlâtın ve Şu'ûnatın aynalarıdır. O Sübhan olan Zat gizli bir hazine, saklı bir sır idi. Zatını kapalı durumdan açık duruma arz etmeyi murat etmiştir.

Âlemin isimlere ve sıfatlara mazhar ve aynalığı, isimlerin ve sıfatların kendilerine değil, suretlerinedir. Çünkü isimde ismin sahibi gibi hiçbir ayna ile ihata olunamaz (kuşatılamaz), sıfat da mevsûf gibi mazhar ile mukayyet olamaz."

Kenzi Mahfi'den vücud meydana çıktı ya, işte o, **"Hubb"** makamının zıllidir. İlk önce Mevlâ Tealâ bilinmekliğini sevdi, sonra halkı yarattı. Mevlâ Tealâ'ya giderken yolumuz evvelâ vücud'a sonra Hubb'a uğrar, Hubb makamı vücudun üstündedir.

Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatı asıldır. Onun sureti, yani Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı olan hubb, o aslın zıllidir. Bu meydana çıkan vücud da, Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatının zıllinin zıllidir.

« دقیق اول بیل ادب حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Dakik (ince anlayışlı) ol bil edep Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim.

Vücud itibarını hubb'un zılli bilmezseniz edebi bozdunuz demektir. Bundan evvelki bir beyitte 'Kabalıkla gerek' denilmişti. Şimdi ise 'dakik ol' deniliyor, neden? Kimi yerde, meselâ her hangi bir şeyi konuşurken kaba olunsa pek zarar etmez. Lâkin Mevlâ Tealâ'yı bilmekte illâ incelik lâzımdır.

Demekki bazı yerde incelik, bazı yerde kabalık olabilir. Nasıl ki, kumaşların incesi vardır, kalını vardır, onları yerine göre kullanırız. Bu beytin manasına vakıf olmak çok büyük bir iştir. Mevlâ Tealâ bu kadar cemaatı topladı, tabii ki manevi cemaat te var, onların bereketi ile böyle çetin mevzuları anlayabiliyoruz. İhsanlarından dolayı Mevlâ Tealâ'ya hamdederiz.

(Beyt - 51)

بو حُبْ اولْدی وُجودُكْ اَقْدَمی نیلْ وُجودُكْ اِعْتِبارِی صوكْرا تَفْصیلْ

وُجودْ اِیجادْ ایچونْ مِفْتاحِ تَكْمیلْ او مِفْتاحُكْ اولُوبْ حُبْ مَعْدَنی بیلْ

جَهالَتْدَنْ كَچوبْ حَقَّه كیدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ

« بو حُبْ اولْدی وُجودُكْ اَقْدَمی نیلْ »

"Bu hubb oldu vucudun akdami nil."

"Bu hubb (hubb sıfatının sureti), vücud sıfatının suretinden evvel olmaya nail oldu."

"Kenz-i Mahfi" den ilk meydana gelen "Hubb" oldu. O, Hakikat-ı Muhammediyye'dir. İşte bu Hubb, vücudun akdemidir, yani Kenz-i Mahfi'den ilk meydana gelen "Hubb" ikinci meydana gelen "Vücud" oldu.

« وُجودُكْ اِعْتِبارِی صوكْرا تَفْصیلْ »

"Vücudun itibari sonra tafsil."

"Sonra bu Vücûd (sıfatın) ın itibari tafsil edildi (açıklandı)."

Vücûd: Varlık demektir. Buradaki vücud Mevlâ Tealâ'nın hakiki varlık sıfatı olan vücudun suretidir.

Tafsil: etraflı olarak bildirmek, açıklamak, şerh ve beyan etmektir.

Vücûd'un itibarî: Muteber olduğu, hesaba geldiği, görünür, bilinir hâl aldığı, demektir.

Evvelâ **Hubb** meydana geldi, sonra Vücûd meydana geldi. En evvel olduğu için en büyük şeref de **Hubb**'undur.

« وُجودْ اِیجادْ ایچونْ مِفْتاحِ تَكْمیلْ »

"Vucûd icad için miftah-ı tekmil."

"Vücud kainatı icad için mükemmel, hiç kusursuz tam bir anahtardır."

İcad: Yaratmak, varlığa kavuşturmak, demektir.

« اُو مِفْتَاحِكْ اُولُوبْ حُبْ مَعْدَنِى بِيلْ »

"O miftahın olup hubb madeni bil."

"O miftahın (vücudun) madeninin, hubb olduğunu bil."

Bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah (-u Tealâ) var idi, onunla beraber hiç bir şey yok idi." Yerler, gökler, insanlar, cinler, melekler ay, güneş, yıldızlar v.s. hiç birşey yok idi Allah-u Tealâ Hazretleri şöyle buyurmuştur:

« كُنْتُ كَنْزاً مَخْفِيّاً فَاَحْبَبْتُ اَنْ اُعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُونِى »

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmemi istedim. Beni bilsinler için de mahlûkatı yarattım."

Bu gizli hazineden zuhur sahnesine ilk gelen şey, mahlûkatın yaratılmasına sebep olan ilâhî sevgi **"Hubb"** olmuştur. Eğer bu sevgi olmasaydı icad (var etme) kapısı açılmaz, kainat yoklukta kalmayı sürdürür giderdi.

« لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ اَىْ لَوْلَاكَ لَمَا اَظْهَرْتُ الرُّبُوبِيَّةَ »

"Sen olmasaydın kainatı yaratmaz, Rabliğimi izhar etmezdim." hadisinin sırrını burada aramak gerekir.

Bu **Taayyün-ü Hubbî** Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin hakikatıdır. Hakikat-ı Muhammediyye'nin zuhuru, bütün diğer zuhurların başalama noktasıdır, yaratıkların ilk yaratılma noktasıdır.

Eğer bu sevgi olmasaydı icad -var etme- kapısı açılmazdı. Kâinatın yoklukta kalması devam ederdi.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, 3. cildin 121. mektubunda buyuruyor ki:

"Bilki Hakikat-ı Muhammediye ilk zuhurdur ve hakikatların hakikatıdır. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatından başka hakikatler ister peygamberlerin hakikatı olsun ister büyük meleklerin hakikatı olsun Efendimizin hakikatının zıllidirler. Peygamber Efendimiz bütün hakikatların aslıdır.

Bu manada Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurmuştur:

« أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللهُ نُورِي خُلِقْتُ مِنْ نُورِ اللهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِي »

"Allah (-u Tealâ) evvela benim nurumu yarattı, ben Allah'ın nurundan yaratıldım, müminlerde benim nurumdandır."

Bunun zarûrî sonucu olarak diğer hakikatler ile Hak arasında Muhammedî hakikat vardır. Efendimizin hakikatı başka hakikatlarla Mevlâ arasında köprüdür. O'nun aracılığı olmadan bir kişinin matlubu olan Hakk'a ulaşması mümkün değildir. O bütün Resullerin ve Nebilerin Peygamberidir. Onun gönderilmesi âlemlere rahmettir." *(Mektubât, 3/174)*

Sevgi taayyünü olan ilk taayün üzerinde iyi düşünüldüğü, yeterince üzerinde durulduğu zaman Allah-u Tealâ'nın lütfu ile bilinir ki, bu taayyünün merkezi Hakikat-ı Muhammediyyeden ibaret olan sevgidir. Bu merkezin gölgesi gibi olan ve misalde daire gibi gözüken çevresi ise Hazreti İbrahim'e ait hakikat (Hakikat-ı İbrahimiyye) den ibaret olan Hullet (dostluk) dairesidir.

Hubb (sevgi) asıldır, Hullet (dostluk) ise onun gölgesi gibidir. Birtek daireden ibaret olan bu merkez ile çevresinin tamamı ilk taayyündür ve sevgiden ibaret bulunan en şerefli ve en öncelikli unsurunun ismi ile anılmaktadır.

Keşif gözü ile bakıldığı zaman da bu sevgi unsurunun asıl ve hakim olması bakımından mezkür taayyün, sevgi taayyünü olarak görülmektedir.

Merkezin çevresi onun gölgesi gibi olduğu, ondan doğduğu, merkez gölgenin aslı ve menşei olduğu için muhite ikinci taayün denilse de olur.

Ancak keşif gözünde iki taayyün yoktur. Merkez ve çevresi sevgi ve dostluktan oluşan bir tek taayyün vardır. Keşif gözünde ikinci taayyün yukarıda zikredilen ve birinci taayyünün gölgesi gibi olan vücûdî taayyündür." *(Mektubât, 3/175)*

« جَهَالَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سِيرِ ايدَه لِمْ »

"Cehaletten geçip Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyr idelim."

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin Mektubat adlı eserini okumuş olmasaydık, Risale-i Kudsiyye'yi anlayamazdık. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun buyurduğuna göre, şimdiye kadar bahsedilen mevzuları bilmemek cehalettir. İncelikleri bilmeme cehaletinden, ancak ilim yoluyla kurtuluşa erilir. İnsan dünyaya cahil değil, arif olmak, marifet kazanmak için getirildi.

Marifet ile irfan kelimeleri aynı manalara gelir. Marifet sahibi olana arif, denir. Bilmek başkadır, bilinen başkadır. Allah-u Tealâ bizleri kendisini bilmek yolunda adım adım, karınca yürüyüşü ile ilerletiyor.

Bu açıklanması güç ince mevzular, sizin ihlâsınız, hevesiniz sebebiyle anlaşılıyor. Mevlâ Tealâ anlamaya karşı olan hevesimizden dolayı bizlere "Alın bakalım" diyor.

- - -

(Beyt - 52)

بو حُبّی قیلدی علمیّه ده مسعود انکله هپ حقائق اولدی موجود

چو علمیّه ده ابراز ایتدی ذی جود صورلریله تفصیلیله معبود

بو اسراری بیلوب حقّه کیده لم جمال باکمالله سیر ایده لم

Risale-i Kudsiyye'yi anlamak kolay değildir. Biz onu Efendi Babamızın himmeti ve İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin Mektubatı ile anlayacağız.

« بو حُبّی قیلدی علمیّه ده مسعود »

"Bu hubbî kıldı ilmiyyede mesûd."

"(Mevlâ Tealâ) Bu 'Hubb' sıfatını ilminde saadetli etti."

Mesûd: Saadetli, kıymetli demektir.

Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatı çok kıymetlidir. O olmasa idi kainatta hiç bir şey meydana gelmezdi. Mevlâ Tealâ'nın kenz-i mahfi'sinden ilk ortaya çıkan "Hubb" sıfatının sureti olmuştur.

« انکله هپ حقائق اولدی موجود »

"Anınla hep hakâik oldu mevcûd."

"Bütün hakikatler onunla mevcud oldu."

O hakikat-ı Muhammediye bütün kainatın hakikatı, özü; oldu. Benim hakikatım, sizin hakikatlarınız bir kum tanesinin hakikatı, bir otun hakikatı, bir zerrenin hakikatı, hep onunla var oldu.

Hakikat-ı Muhammediye ilâhî sevgi taayyünüdür. Bunun zuhuru da diğer bütün zuhurların başlama noktasıdır. Yaratıkların ilk başlama noktasıdır. *(Mektubat: 3/121)*

« چو علمیّه ده ابراز ایتدی ذی جود »

"Çü ilmiyyede ibraz etti zî Cûd."

"Çünkü cömertlik sahibi olan (Allah-u Tealâ, yukarıda bahsedilen hubb sıfatının suretini) ilminde aşikâr etti."

İbraz etti: İzhar etti, aşikâr etti.

Zî Cûd: Cömertlik sahîbi olan Mevlâ Tealâ, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın ilminde aşikâr edilen **hubb sıfatının sureti** Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatıdır.

« صُوَرِلَرِيلَه تَفْصِيلِيلَه مَعْبُودْ »

"Suverleriyle tafsîliyle ma'bûd."

"Suretleriyle tafsili ile ma'bud aşikâr etti."

Suverler: Suretler,

Mabûd: İbadet olunan, demektir.

Evvelâ icmalen nur meydana geldi, o, peygamber Efendimizin hakikatı idi. Kendisine ibadet edilen (Allah-u Tealâ) ilminde icmalen ayırmış olduğu bu nuru suretleriyle ve tafsilatıyla ilminde âşikar etti.

Hulasa-ı kelâm, hasıl-ı meram Mevlâ Tealâ'nın Kenz-i Mahfisinden ilk ortaya çıkan Hubb sıfatının sureti idi. Bu hubbu Cenabı Hak ilminde saadetli kıldı. Bütün hakikatlar onunla mevcud oldu. Bundan evvel gizli olan bu hubbu Mevlâ Tealâ ilminde suretleriyle ve tafsılatıyla aşikar etti.

« بُو اَسْرَارِی بِیلُوبْ حَقَّه كِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Bu esrarı bilip Hakk'a gidelim.
Cemal-i ba kemale seyr idelim."

Bu sırları bilmeye geldin dünyaya, bilmiyorsan boşuna kalabalık ediyorsun.

« اَللّٰهُمَّ اَرِنَا حَقَائِقَ الْاَشْيَاءِ كَمَا هِيَ وَجَنِّبْنَا عَنِ الْاِشْتِغَالِ بِالْمَلَاهِي فَضْلاً وَكَرَماً مِنْكَ يَا اِلٰهِي »

"Ey Allahım! Bizlere eşyanın hakikatını olduğu gibi göster. Bizi boş şeyler ile meşgul olmaktan alıkoy. Fazlın ve kereminle ya İlâhî."

Ya Rabbi ehemmiyetsiz şeyleri ehemmiyetli anlamayalım .Âmin!..

(Beyt - 53)

پَسْ اُولْدِی اَعْیَانِ ثَابِتَه تَنْزِیلْ بُو اَوَّلْ مُجْمَلْ اُولْدِی ثَانِی تَفْصِیلْ
حَقَایِقِی وُجُودِ عَیْنِی دَهْ بِیلْ ظُهُورْلَرِی نِیجَه دِرْ اَکْلَه تَکْمِیلْ
بُو دَرْسِی اَکْلَایُوبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

« پَسْ اُولْدِی اَعْیَانِ ثَابِتَه تَنْزِیلْ بُو اَوَّلْ مُجْمَلْ اُولْدِی ثَانِی تَفْصِیلْ »

"Pes oldu âyân-ı sâbite tenzil.
Bu evvel mücmel oldu, sânî tafsil."

"Öyleyse A'yan-i Sabite bir mertebe aşağı indirilmiş oldu. Bu önce kısaca olmuştu, bu defa ise tafsilatıyla oldu."

A'yan-i Sabite: Mümkinatın hakikatı,

Pes: öyleyse, imdi, manasınadır.

Tenzîl: Aşağı indirmek,

Tafsîl: Bir şeyi etraflı olarak şerh etmek fasıllara ayırmak demektir.

İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin beyanına göre Vacib Tealâ'nın, Ehli Hak indinde hariçte mevcut olan sekiz sıfatı zarureten şekilsiz ve benzersiz bir temeyyüz (ayrılmak) la Zatından mütemeyyizdirler.

Yine böylece sıfatların bazısıda şekilsiz bir ayrılıkla diğerlerinden farklıdırlar. Hatta şekilsiz temeyyüz Zat mertebesinde de sabittir.

Çünkü Mevlâ Tealâ'nın Zatı şekli bilinmeyen bir genişlikle geniştir, bizim anladığımız farklılık Mevlâ Tealâ'nın mukaddes cenabından uzaktır.

Çünkü o makamda bölünmek ve parçalanmak düşünülemez, çözülmek ve birleşmenin O Ulu Hazrete bir yolu yoktur. O makamda bir şeye hulûl etmenin ve bir şeye mahal olmanın da yeri yoktur. Özetle sonradan yaratılanların sıfatlarından ve onlardan ayrılmayan özelliklerden herbiri o makamda uzaktır.

Ne Zatında ne sıfatlarında ne de işlerinde O'nun benzeri yoktur. Bu benzersiz farklılığın ve şekilsiz genişliğin varlığı ile birlikte Mevlâ Tealâ'nın ilminde isimleri ve sıfatları için bir nevi ayrım ve farklılık meydana gelmiştir.

Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki bu ayrılık evvela icmalen (toptan) vuku bulmuş olup, Taayyünü Evvel (ilk zuhur), Vahdet ve Hakikat-ı Muhammediyye isimlerini almıştır. Evvelki beyitlerde açıklandığı üzere Mevlâ Tealâ'dan ilk zuhur eden sevgi olmuştur ki, bu Hubb Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatidir.

Sonra Mevlâ Tealâ'nın ilminde isim ve sıfatları, Şan ve itibarları tafsîlen (ayrıntılı bir şekilde birbirinden ayrılıp seçilmişlerdir ki, bu Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatından alınarak yaratılacak olan diğer bütün varlıkların hakikatleridir.

Buna: Taayyün-ü Sanî, Vahidiyyet ve A'yan-i Sabite de denir. Mevlâ Tealâ'nın ilminde birbirinden ayrılan isim ve sıfatları herbirinin Adem (yokluk) mertebesinde mukabili ve nakizi (karşıtı ve zıttı) olan şeylere aksetmişlerdir.

Meselâ ilim sıfatının cehalet diye tabir edilen adem-i ilim (bilgisizlik) diye bir mukabili vardır. Kudret sıfatının mukabili ise Kudretsizlik demek olan acziyyettir. Diğer sıfatlar da buna kıyas edilir.

Bu sıfatların karşılarında bulunan ademler için de Mevlâ Tealâ'nın ilminde bir seçkinlik ve farklılık âriz olduğundan bu ademler karşılarında bulunan Esma ve Sıfatın aynaları ve onların akislerinin parlaması için tecellî yeri oldular.

İşte bu fakire göre bu ademler, kendilerinde parlayan Esma ve Sıfatın akisleriyle birlikte Hakaik-i Mümkinat (varlıkların asılları) dırlar.

Hulasa: bu ademler (karşıtlarından özel isim alarak seçilmiş olan yokluklar) eşyanın asılları ve maddeleridirler. Esma ve sıfattan gelen akisler ise o maddelere işleyen (giren) suretler mesabesidedir.

İşte bu fakire göre eşyanın asılları Mevlâ Tealâ'nın ilminde adem aynalarına parlayıp onlarla karışan Esma Sıfatın akisleriyle birlikte Esma Sıfatın zıdları olan ademlerdir.

İstediğini yapmaya kadir olan Mevlâ Tealâ bu birbirine karışmış hakikatlerden herhangi bir mahiyeti Hazreti Vücud'un gölgelerinden bir gölge olan Vucûd-u Zıllî (gölge varlık) ile vasıflayarak onu hariç kılmak isteyince Hazreti Vücud'un gölgelerinden bir gölge ona verererek onu harîçteki eserlere mebde' yapar (varlık âleminde meydana gelecek işlere başlangıç yeri yapar.

O halde sonradan yaratılanların diğer sıfatları gibi İlimdeki ve hariçteki varlıkları da Mevlâ Tealâ'nın varlık sıfatının gölgelerinden bir zıll ve ona bağlı olan kemalattan biridir.

Mesela: Kulun ilmi Mevlâ'nın ilminin bir zıllı dır ki, o ilim mukabili olan cehalete aksetmiştir. Kulun kudreti de mukabili olan acz'e akseden kudretin gölgesidir. Yine böylece mümkinatın varlığı da varlığın karşıtı olan yokluk aynasına parlayan varlık sıfatının gölgelerinden bir zıldir.

Şimdi beytimize gelecek olursak, A'yan-ı Sabite Tenzil oldu demek Mevlâ Tealâ'nın ilminde evvela mücmel olarak Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı belirdikten sonra, ikincide bütün tafsılatiyle varlıkların hakikatı bir derece aşağıya inerek belirlenmiş ayrılmış ve bütün varlıkların hakikatleri olarak kabul edilmiştir manasındadır. *(Mektubât, 2/5-6)*

« حقایقی وجود عینی ده بیل ظهورلری نیجه در اکمله تکمیل »

"Hakâyıkî vucûdî aynî de bil,
Zuhurları nicedir anla tekmil.

"Mevlâ Tealâ'nın ilminde ikinci mertebeye inerek tafsılatıyla belirlenen eşyanın hakikatlerini, Vücûd-u Aynî'de yani var olduktan sonra O ilmi ilâhîdeki suretlere uygun olarak var oduklarını bil."

« بو درسی اکلایوب حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Bu dersi anlayıp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere: "Bu dersi anlayın" buyuruyor. Anlaşılmayacak gibi olsa: "Anlayın" demezdi. Biz ise anlamadan geçiyoruz.

Mevlâ Tealâ'nın bizlere verdiği nice sebzeleri, meyveleri yiyoruz, suları içiyoruz, elbiseleri giyiyoruz fakat buna mukabil şükretme çabasında bulunmuyoruz. Masraf var iş yok yaban arısı misali. Halbuki Allah-u Tealâ bizleri bal arısı gibi faydalı yarattı.

Yaban arısının çok güzel bir görünüşü vardır ama bal vermez. Diğerinin ise, yaban arısına nisbetle öyle çok güzel bir görünüşü yoktur ama faydalıdır, bal verir.

Yaban arısı gibi faydasız olmaktan insan nasıl kurtulur? Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in şu hadis-i şerifi tatbik edilirse. Şöyleki:

« مَنْ اَخْلَصَ لِلّٰهِ اَرْبَعِيْنَ صَبَاحًا ظَهَرَتْ يَنَابِيْعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ اِلٰى لِسَانِهِ »

"Her kim kırk sabah ihlâs üzere çalışırsa (rabıta, zikir, fikir), **hikmet menbaları kalbinden lisanına zahir olur."**

Ya Rabbi! Bizlere iyi kulların nasıl amel ediyorsa öyle amel etmeyi nasibet..,

Televizyonun aleyhine konuşunca kızıyorlar. Halbuki, bir fen ki, bir hüner ki, insanları cehenneme sürükleyecek proğramlar hazırlanıyorsa onun yarar neresinde? Biz bu dünyaya, bizleri ahirette cennetlere girdirecek, Cemalullaha kavuşturacak fenleri, hünerleri bulmaya geldik. Televizyon seyretmek kendini asmaya benzer.

Mevlâ Tealâ: **"Beni zikredin"** buyuruyor. Niçin? Bizim kârımız için., **"Namaz kılın, oruç tutun!"** buyuruyor. Niçin? Yine bizim kârımız için., Bunların hepsi kendimiz için, peki! Allah-u Tealâ için yaptığımız amel nedir? O'nun rızası için, O'nun sevdiklerini sevmek, yine O'nun rızası için O'nun sevmediklerini sevmemektir.

Televizyon seyreden bir müslüman Mevlâ Tealâ'yı sevmiyor demektir. Zira Mevlâ Tealâ'yı seven O'nun düşmanlarına itibar etmez, onların o çirkin hâllerini seyretmez, fahiş sözlerini dinlemez. Birisi size içinde bir damla zehir bulunan koca bir kazan süt verse, ondan içer misiniz? Tabii ki içmezsiniz, buna nisbet edecek olursak televizyonun tümü zehirdir.

Sizin çok sevdiğiniz bir arkadaşınız, size düşman olan biriyle arkadaşlık etse, daha artık onu sever misiniz? Sevmezsiniz değil mi? Peki, Mevlâ Tealâ yahudileri, kendisine oğul isnad eden hristiyanları dost edinen müslüman kulunu sever mi? tabii ki sevmez.

(Beyt - 54)

صُوَرِ عِلْمِيَّه سِي حَسَبِي حَقَايِقْ بُرُوزْ اِيتْدِي بُودُرْ اَصْلِي دَقَايِقْ

صُوَرِ عِلْمِيَّه يَه چُونْكِه مُوَافِقْ وُجُودِ عَيْنِي اُولْدِي پَسْ مُطَابِقْ

بُو اَصْلِي اَكْلا كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« صُوَرِ عِلْمِيَّه سِي حَسَبِي حَقَايِقْ بُرُوزْ اِيتْدِي بُودُرْ اَصْلِي دَقَايِقْ »

"Suveri ilmiyyesi hasebi hakayık,
Buruz etti budur aslı dekayık."

"Mevlâ Tealâ'nın -ilmindeki suretler- ilmin dışında da harici bir vücudla meydana gelmiştir. Herşeyin hakikatı Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki suretlere uygun olarak açığa çıkmıştır. İnceliklerin aslı budur."

Haseb: Cihet, cihetiyle, gereğince, şeklince,
Buruz etti: Meydana geldi,
Dekayık: Dakîk kelimesinin cemisidir, incelikler demektir.

« صُوَرِ عِلْمِيَّه يَه چُونْكِه مُوَافِقْ وُجُودِ عَيْنِي اُولْدِي پَسْ مُطَابِقْ »

"Suveri ilmiyyeye çünkü muvafık,
Vücudı aynî oldu pes mutabık."

"Bu âlemdeki bütün varlıkların hakikatleri, Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki suretlere uygun, mutabık olarak hasıl oldu."

Vücud-i Aynî: Yaratılışı, bu âlemde bulunuşu.
Muvafık: Uygun, yerinde, denk,
Mutabık: Muvafık, uygun demektir.

« بُو اَصْلِي اَكْلا كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Bu aslı anla gel Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim."

Bu Aslî: Bu temel kaideyi anla.

Yani Cenab-ı Hakk'ın Esma ve Sıfatı aslında birbirinden temeyyüz üzere (ayrı) iken ilminde yeniden bir temeyyüz (ayrılık) daha hasıl oldu, her temeyyüz eden isim Mevlâ Tealâ'nın ilminde bir adem (yokluk) a aksetmekle o ademin hakikatı olmuş oldu.

İlminde olduğu gibi bir değişiklik olmadan yaratıldı, meydana geldi. İlminde meydana geldiği şekil üzere de hariçte meydana geldi. İşte bu işlerin incelikleri böyle anlaşılmalı.

(Bu mevzu'un tamamı, Mektûbat'ın 2. cildin 1. mektubunda İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin mezhebini beyan eden yerdedir. Arzu eden baksın)

\- - -

(Beyt - 55)

وُجُودِ عَيْنِي دَه حَقْ قِيلْدِى اِيجَادْ اوُ عَقْلِ اوُلىٰ اَوَّلْ اوُلْدِى اُسْتَادْ

اوُ حُبِّكْ صُورَتِيدِرْ عَقْلِ اٰبَادْ پَسْ اَنْدَنْ مَوْجُودَاتِى قِيلْدِى صَيَّادْ

بُو حِكْمَتْدَنْ بِيلُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Rabbimizi tanımaya çalışalım, ne büyük nimet onu bilmeye çalışmak ve bilmek. Bu beytimiz, Mevlâ Tealâ'dan ve O'nun fiillerinden bahsetmekte, şöyle ki:

« وُجُودِ عَيْنِي دَه حَقْ قِيلْدِى اِيجَادْ »

"Vücûdu aynîde Hak kıldı icad."

"Hak Tealâ, vücûd-i aynî (harici vücud) da icad etti."

Vücud-i İlmî vardır, Vücud-i Aynî vardır.

Vücud-i İlmî: İlimdeki var ediliş, yani bir camii inşa etmeden evvel, mimarın onu zihninde tasavvur etmesi (suretlendirmesi) gibi,

Vücud-i Aynî: İlimdeki suretin, hariçte var edilmesi, yani, mimarın önce ilminde tasavvur etmiş olduğu camiyi, tasavvur ettiği şekilde dışarıda inşa etmesi gibi.

« اوُ عَقْلِ اوُلىٰ اَوَّلْ اوُلْدِى اُسْتَادْ »

"O Akl-ı ûlâ evvel oldu, üstad"

"O Akl-i Ûla (Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı) evvel oldu, üstad oldu."

Akl-ı ûlâ: İlk akıl yani Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aklı.

Üstad: Usta, sanatkâr, muallim, bilgide veya sanatta veya amelde meharetli zat.

Yüce Allah, Vücud-ı Aynî'de (harici vücud'da) eşyanın varlığından evvel, Akl-ı Evvel'i üstad kılmıştır. Akl-ı Evvel, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatıdır. "O Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı üstad oldu."

Diğer peygamberlerin hakikatleri, meleklerin, cinlerin, insanların hakikatleri de Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in talebeleri gibi.

« اوُ حُبِّكْ صورَتِيدِرْ عَقْلِ اٰبَادْ »

"O Hubbun suretidir Akl-ı Âbâd."

"Akl-ı âbâd, o hubbun suretidir."

Âbad: Ma'mur, şen, çok dolu manalarındadır.

O ma'mur akıl (akl-ı evvel) Hubb makamının suretidir.

« پَسْ اٰنْدَنْ مَوْجُودَاتِى قِيلْدِى صَيَّادْ »

"Pes ondan mevcûdâtı kıldı Sayyâd."

"Mevlâ Tealâ bütün varlıkları Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatından avladı (yarattı)."

Sayyad: Avlayıcı, demektir.

« بوُ حِكْمَتْدَنْ بِيلوُبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Bu hikmetten bilip, Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyr idelim"

Hikmet: Herkesin bilmediği gizli sebep, sır, kâinattaki ve yaratılıştaki ilâhî gayedir. Bu hikmetler, incelikler sözle anlaşılır şeyler değildir. Kalp ilmiyle anlaşılır. Bu ince ilimlere vakıf olup, Hak'ka gidelim. Bunları bilmek ufak şey değildir.

Allah-u Tealâ bir şeyi icad etmek istediği vakit, ona çapa, kazma, keser, çivi vs. herhangi bir alet, malzeme lâzım gelmez. Nitekim Sure-i Yasîn'de şöyle buyurulur:

« اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (٨٢) »

"O'nun emri bir şeyi muradettiği zaman ancak ona: "Ol" demesidir ki, o da hemen oluverir." *(Ayet:82)*

Mevlâ Tealâ, icad etmek istediği şeye "Ol" der ve o da hemen oluverir. İşte böyle kadri yüce Allah-u Tealâ'ya uyulursa, uyan kimse de hikmet sahibi olur, Mevlâ Tealâ'nın işlerini anlar.

Yukarıdaki beyitler Risale-i Kudsiyye'nin en zor kısımlarıdır. Mevlâ Tealâ cemaatın bir araya gelmesi bereketiyle bana da, size de kolay ediyor da anlıyoruz.

(Beyt - 56)

عَزِيزْ اِشبُو وُجُودْدِرْ اَصْلِ رَحْمَتْ بُوكَا تَابِعْدُرُرْ هَرْ نَوعْ عِزَّتْ
وُجُودِ عِلْمِيدَه قَدِيمْ مَحَبَّتْ وُجُودِ عَيْنِى دَه حَادِثْ بُو دَوْلَتْ
اَرِيشْ حُبَّه هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

« عَزِيزْ اِشبُو وُجُودْدِرْ اَصْلِ رَحْمَتْ »

"Aziz işbu vücuddur aslı rahmet."

"Aziz kardeşim işbu rahmetin aslı bu vücuddur."

Asl-ı rahmet: Rahmetin aslı. demektir.

« بُوكَا تَابِعْدُرُرْ هَرْ نَوعْ عِزَّتْ »

"Buna tâb durur her nevi izzet."

"Her türlü şeref ve kadr buna tâbidir."

İzzet: Ziyadelik ve üstünlük, değer, kıymet demektir.

Munafıkûn suresinde şöyle buyurulur:

« وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ (٨) »

"Bütün izzetler Allah'a, Resulüne ve müminlere aittir. Fakat münafıklar bunu bilmezler." *(Ayet:8)*

« وُجُودِ عِلْمِيدَه قَدِيمْ مَحَبَّتْ »

"Vücud-ı ilmîde kadîm mehabbet."

"(Mevlâ Tealâ'nın) Vücud-ı İlmî'sinde "Hub" kadimdir."

Vucûd-i ilmî: Mevlâ'nın ilminde,

Kadîm: Arapça, evveli olmayan demektir.

« وُجُودِ عَيْنِى دَه حَادِثْ بُو دَوْلَتْ »

"Vücud-ı aynî de hâdis bu devlet."

"Vücud-i Aynî de (yaratılanlar içerisinde) bu devlet (Hub) hâdistir."

Hâdis: Sonradan olan şey, demektir.

« اَرِيشْ حُبَّه هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Eriş hubba hemen Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Eriş hubbe: Hub makamına eriş, demektir.

Bir hadis-i şerifte Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* :

« اِنِّى لَاَعْرِفُ اَقْوَامًا بِمَنْزِلِى عِنْدَ اللّٰهِ مَاهُمْ بِاَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ الْاَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ »

"Muhakkak ben öyle kavimler biliyorum ki, onlar peygamber ve şehit değillerdir. (lâkin) Peygamberler ve şehitler onlara gıbta ederler." buyuruyor.

Niçin? « لِمَكَانَتِهِمْ عِنْدَ اللّٰهِ »

"Onların, Mevlâ Tealâ'nın indindeki şerefleri sebebinden"

Peki! Bunlar kimdir? « اَلْمُتَحَابُّوْنَ بِرُوْحِ اللّٰهِ »

"Allah için birbirlerini sevenlerdir." İşte bu rabıtalar hepsi sevgidendir, bu sevgi nerede kazanılıyor?

Mevlâ Tealâ, Sure-i Ali İmran'ın 31. ayet-i celilesinde, bunu bizlere şöyle izah etmektedir.

« قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَحِيْمٌ »

"De ki: Eğer Allah (-u Tealây) ı seviyor iseniz, bana ittiba ediniz ki, Allah (-u Tealâ) da sizi sevsin ve sizin için günahlarınızı bağışlasın ve Allah (-u Tealâ) Gafur'dur, Rahim'dir."

Mevlâ Tealâ mahlûkatından yalnızca Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i sevmiştir. Bir de, o Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nişanı kimde varsa, onu sevdi.

Ehl-i Sünnet vel cemaatın itikadı, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nişanıdır. Namaz kılmak, oruç tutmak, farz olunca hacca gitmek, farz olunca zekât vermek ve diğer islâmî vecibeleri yerine getirmek O'nun nişanıdır.

Erkeklerin cübbe şalvar giyip başına sarık sarmaları, sakal bırakmaları yine peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nişanıdır.

Günümüzde bazı kimseler, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nişanını üzerine takınan müslümanlarla alay ediyorlar, etsinler! Allah-u Tealâ'ya inanmayan, onun emirlerini tanımayan kimselerin sözlerine itibar olunmaz.

Niyazî Mısrî *(Kuddise Sırruhu)* nun dediği gibi:

"Mısrî'ye sövsün ol ağız, Allah demek bilmez ola."

(Beyt - 57)

بو انسانْدرْ كه رَحمَتْدرْ وُجودِى بو حُبْدرْ كه ايدَرْ حَقَّه سُجودِى

بودُرْ اوُلْ نُقْطَةِ بَاءْ سِرِّ جودِى بودُرْ انْسَانِ كَامِلْ قِيلْ صُعودِى

سُجودِى چوقْ ايدوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ ايدَه لِمْ

« بو انسانْدرْ كه رَحمَتْدرْ وُجودِى »

"Bu insandır ki, (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **rahmettir vücûdî."**

"Bu insan (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz) ki, O'nun mübarek vücudu bütün âlemlere rahmettir."

Bu insandır ki: Yani insan-ı kamil,

Vücûdî: Varlığı, demektir.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **in varlığı olmasaydı rububiyet** gizli kalacaktı, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **in varlığı ile** Allah-u Tealâ bilindi ve O'nun mübarek vücudu bütün âlemlere rahmet oldu. Nitekim Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere:

« ... وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ (١٠٧) »

"(Habibim!) Seni de ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." *(Enbiya Suresi:107)*

Âlem-i Vücub'da Allah-u Tealâ'nın eşi ve benzeri yoktur. Âlem-i imkanda ise Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in şeriki, nazîri yoktur. Bütün mahlûkatın yaratılmasına sebep olan, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizdir.

Bir hadis-i kudsî'de Mevlâ Tealâ buyuruyor:

« لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ الاَفْلاَكَ »

"Habibim sen olmasaydın eflâki yaratmazdım." yani Rabliğimi izhar etmezdim"

« بو حُبْدرْ كه ايدَرْ حَقَّه سُجودِى »

"Bu Hub'dur ki, ider Hakk'a sücûdî."

"Bu sevgidir ki, (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatıdır). Mevlâ Tealâ'ya secde eder."

Sücûd: Namazda veya tevazu ve arz-ı ubudiyyet (Mevlâya kulluk vazifesini yerine getirmek) te yüzü yere sürmek.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı olan o nur (Hubb) Hakk'a secde eder. O sevgi olmasaydı alnımızı topraklara, taşlara, postlara, seccadelere koyamazdık.

« بُودُرْ اوُلْ نُقْطَةْ بَاءْ سِرِّ جُودِى »

"Budur ol nokta-i bâ sırrı cûdî."

"Nokta-i bâ olan (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz) cömertlik sahibi olan Allahın sırrıdır."

Sırr-ı cûdî: Cümert ve Kerim olan Mevlâ'nın sırrı.

Nokta-ı Ba: Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ba noktasıdır. "Ba noktası" demek, "Mevlâ'nın sırrı" demektir. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Mevlâ'nın sırrıdır.

Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere:

« اَلْاِنْسَانُ سِرِّى وَاَنَا سِرُّهُ »

"İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

« بُودُرْ اِنْسَانِ كَامِلْ قِيلْ صُعُودِى »

"Budur İnsan-ı Kâmil kıl suûdî."

"Kâmil insan budur (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir) ancak onunla yükselirsin."

Suûd: Yükselme, demektir.

İnsan onunla nasıl yükselir? O'nun sünnetine ittiba ile, ve Allah için sevgi de, insanı Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e yükseltir.

Hadis-i şerifte buyurduğu üzere:

« اِنِّى لَاَعْرِفُ اَقْوَامًا بِمَنْزِلِى عِنْدَ اللهِ مَاهُمْ بِاَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ الْاَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ لِمَكَانَتِهِمْ عِنْدَ اللهِ الْمُتَحَابُّونَ بِرُوحِ اللهِ »

....

"Muhakkak ben bir takım kavimler biliyorum, onları Allah indinde benim mekânımda görüyorum, bunlar peygamber ve şehit de değiller, ama onlara peygamber ve şehitler gıpta ediyorlar. (Niçin?) Allah katında şerefleri var da ondan. (Kim bunlar?) Allah yolunda birbirini sevenlerdir."

Başka şeylerde gözünüz olmasın, bunlar büyük işlerdir. Bunlara çalışmanız şükürdür. Allah-u Tealâ Hazretleri Sure-i İbrahimde şükredene nimetini artıracağına dair şöyle buyuruyor:

« وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيدَنَّكُمْ ... (٧) »

"Ve hatırlayınız ki, Rabbiniz size bildirmişti. 'Eğer şükrederseniz elbette size artırırım."

Bu ilimler ile meşgul olanlar: "Ne mutlu bize" demelidirler.

"Kimde ki aşkın nişanı var durur.
Akibet onu maşuka erdirir."

Eğer Mevlâ Tealâ'yı seviyorsan O senin maşûk'undur. Eğer sende aşkın nişanı varsa, neticede o nişan seni maşûkuna ulaştırır.

Aşk : Gönül vermek, candan sevmek

Maşûk: Ziyade sevilen demektir.

« سُجُودِی چوُقْ اِیدوُبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرْ اِیدَه لِمْ »

"Sucûdî çok edip Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim"

Lâfla Mevlâ Tealâ'ya yükseliş olmuyor, Allah-u Tealâ'ya yükseliş ancak secdeleri çok yapmakla, yani çok namaz ve ibadetle olur. Nitekim:

عَنْ اَبِی هُرَیْرَةَ (رضی الله عنه) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ اِنَّ اللهَ قَالَ مَنْ عَادٰی لِی وَلِیًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ وَمَا تَقَرَّبَ اِلَیَّ عَبْدِی بِشَیْءٍ اَحَبَّ اِلَیَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَیْهِ وَمَا یَزَالُ عَبْدِی یَتَقَرَّبُ اِلَیَّ بِالنَّوَافِلِ حَتّٰی اُحِبَّهُ فَاِذَا اَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِی یَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِی یُبْصِرُ بِهِ وَیَدَهُ الَّتِی

يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ »

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* şöyle demiştir: Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: **"Şüphesiz Allah şöyle buyurdu:**

Her kim benim bir dostuma (beni tanıyan ve ihlâsla bana ibadet eden bir kuluma) **düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevgili olan hiç bir şeyle yaklaşamaz. Kulum bana, nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim.**

Ben kulumu sevince, artık işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı (mesabesinde) **olurum** (ve bu uzuvlarıyla meydana gelmesini arzu ettiği bütün dileklerini verirm). (Diliyle de) **her ne isterse muhakkak onları da kendisine ihsan ederim. Bana sığınmak isteyince de muhakkak kulumu sığındırır** (korur) **um.**

Ben, yapmak istediğim hiç bir şey hakkında, müminin ölümü karşısındaki tereddüdüm gibi tereddüt etmedim. Çünkü kulum, ölümden hoşlanmıyordu ben de kuluma acı gelen şeyi sevmiyordum." *(Buharî, Rikâk:38, No:6137, 5/2384)*

(Beyt - 58)

تَفَاوُتْ وَارْ حَقَايِقْدَه عَزِيزْ هَمْ مُحَمَّدْ دِرْ مُقَدَّمْ هَمْ مُعَظَّمْ

پَسْ اَنْدَنْ اَنْبِيَاءْ صُوكْرَا مُفَخَّمْ اَبُو بَكْرْ صُوكْرَا سَائِرْ مُكَرَّمْ

كَمَالْ اَهْلِي بِيلُورْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« تَفَاوُتْ وَارْ حَقَايِقْدَه عَزِيزْ هَمْ »

"Tefavüt var hakayıkta aziz hem."

"Azizim! Hakikatler arasında farklılık vardır."

Tefavüt: İki şey arasındaki farklılık, demektir.

Hakâyık: Hakikatler, kainat, demektir. Hakikat kelimesinin cemisidir.

Hakikat-ı Muhammediye ilk zuhurdur ve hakikatlerin hakikatıdır. Herşeyin hakikatı bundadır. Bundan dolayı hakikatü'l-hakayik denmiştir.

« مُحَمَّدْ دِرْ مُقَدَّمْ هَمْ مُعَظَّمْ »

"Muhammed'dir mukaddem hem muazzam."

"(Hakikatler arasında) en evvel ve muazzamı Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatıdır."

Mukaddem: Zaman ve mekan cihetiyle daha evvel olan, değerli, üstün, takdim edilen manalarına gelmektedir.

Muazzam: Mükerrem, büyük demektir.

« پَسْ اَنْدَنْ اَنْبِيَاءْ صُوكْرَا مُفَخَّمْ اَبُو بَكْرْ صُكْرَا سَائِرْ مُكَرَّمْ »

"Pes andan enbiya sonra müfahham,
Ebu Bekr sonra sair mükerrem."

"Ondan sonra muhterem nebiler, sonra muhterem Ebu Bekir, sonra sair kerimler,"

Müfehham : Muhterem, hürmete lâyık,
Mükerrem : İkram olunmuş, kerim olan.

« كَمَالْ اَهْلِى بِيلُورْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Kemal ehli bilir Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"(Bu incelikleri) kemal (olgunluk) sahipleri bilir Hakk'a gidelim. Cemal-i bâ kemale seyr edelim."

- - -

(Beyt - 59)

ظُهُورَه كَلْمَه يَيْدِى حُبِّ مَحْمُودْ نِقَابْ آچْمَازْدِى آصْلا رَبِّ مَقْصُودْ

اوُدُرْ چُونْ نُقْطَةِ بَاء سِرِّ مَعْبُودْ رُبُوبِيَّتْ قَالُورْدِى كَتْمُ و مَسْدُودْ

اوُحُبِّى بُولْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

كَمَا وَرَدَ فِى الْحَدِيثِ الْقُدْسِيِّ: «لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ» وَالْمُرَادُ مِنْهُ حَقِيقَةُ الْاَفْلَاكِ اَىْ لَوْلَاكَ لَمَا اَظْهَرْتُ الرُّبُوبِيَّةَ. فَافْهَمْ

Bundan evvelki beyitlerde bu kainatın nasıl meydana geldiği açıklanmıştı. Bahsin evvelinde:

«كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَىْءٌ»

"Allah (-u Tealâ) vardı, onunla beraber kimse yoktu." hadis-i şerifi geçmişti. Bundan anlaşılıyor ki, insanlar, cinler, melekler hiç bir mahlûkat yoktu sadece Allah-u Tealâ'nın Zatı, Esması ve Sıfatları vardı.

«كُنْتُ كَنْزاً مَخْفِيّاً»

"Ben gizli bir hazine idim." Hadis-i Kudsî'sinin gereğince, Mevlâ Tealâ'yı bilecek, görecek yoktu (yine de öyle ya!) gizliliğinden kasıt budur. Nitekim Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurmuşlardır ki:

«سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ اِلَّا هُوَ»

"Öyle Allah'ı tenzih ederim ki, O'nu kendisinden başkası bilmez."

«سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا مَعْبُودُ»

"Ey ibadet olunan Zat! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, sana hakkıyla ibadet edemedik."

«سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ»

"Ey bilinen Zat! Seni tenzih ederiz, seni hakkıyla bilemedik."

....

« سُبْحَانَكَ مَا ذَكَرْنَاكَ حَقَّ ذِكْرِكَ يَا مَذْكُورُ »

"Ey zikredilen Zat! Seni tenzih ederiz ki, seni hakkıyla zikredemedik."

« سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا مَشْكُورُ »

"Ey şükredilen Zat! Seni tenzih ederiz, sana hakkıyla şükredemedik."

Bizler Mevlâ Tealâ'nın esma ve sıfatlarını biliyoruz, Zatını bilmiyoruz.

İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* Hacca bir çok defalar gitmiştir. En son gidişinde, müsaade isteyip Kâbe'nin içine girmiş, orada, birinci rekât'ta on beş cüz, ikinci rekatta da onbeş cüz okumak suretiyle Kur'an-ı Kerimi hatmederek iki rekât namaz kılmış, ardından şöyle dua etmişti:

"Ya Rabbi! Bu Numan kulun sana hakkıyla ibadet edemedi amma seni hakkıyla bildi. Hakkıyla bilmesi hürmetine, hakkıyla ibadet edemeyişini affeyle."

İçinizde İmam-ı Azam gibi iki rekâtta Kur'an-ı Kerimi hatmedecek babayiğit var mı? Acizane, Beytullahı ziyaretlerimin birinde "Deneyeyim bakayım bir rekâtta kaç cüz okuyabileceğim." dedim. Denedim ve dördüncü cüze kadar ancak okuyabildim.

İmam-ı Azam'ın yapmış olduğu duanın akabinde kendisine şöyle bir nida gelir: "Numan kulumuz! Bizi hakkıyla bilmiş ve hakkıyla ibadet etmiştir. Onu ve onun mezhebinde olup yolunda gidenleri mağfiret eyledim."

Burada insanın aklına bir sual geliyor şöyle ki: Mevlâ Tealâ'ya en yakın insan Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* olduğu hâlde, O, Mevlâ Tealâ'yı hakkıyla bilemediğini söylüyor İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* ise, Mevlâ Tealâ'yı bildiğini söylüyor, bu nasıl olur?

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Mevlâ Tealâ için: **"Seni hakkıyla bilemedik."** derken, O'nun Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesini, İmam-ı Azam ise: "Seni hakkıyla bildim" derken, Mevlâ Tealânın isim ve sıfatlarını bildiğini kasdetmiştir.

Beytin manasına gelelim:

« ظُهُورَه كَلْمَه يِيدِى حُبِّ مَحْمُودْ »

"Zuhura gelmeyeydi Hubb-ı Mahmûd,"

"Mahmud *(Aleyhisselâm)* ın sevgisi zuhura gelmeseydi."

« نِقَابْ آچْمَازْدِى آصْلا رَبِّ مَقْصُودْ »

"Nikap açmazdı aslâ Rabbi maksûd."

"Maksud olan Rabb Tealâ (Cemalinden) peçeyi açmazdı."

O peçe varya bütün güzellikleri kapatıyor. Peçe kalkmayınca o kadar güzellikler gizli kalacaktı.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in bir ismi de Mahmûd'dur.

« اوُدُر چُونْ نُقْطَهٔ بَاءِ سِرِّ مَعْبُودْ »

"Odur çünkü nokta-i ba Sırr-ı Ma'bûd."

"Mahmud *(Aleyhisselâm)*, ibadet edilen Allah'ın sırrı olan nokta-i ba'dır.

Yani Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **ba noktasıdır.** "Ba noktası" demek, "Mevlâ'nın sırrı" demektir. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Mevlâ'nın sırrıdır. Sırr-ı Mabûd terkibi, Nokta-i bâ'nın tefsiridir.

Nitekim şöyle buyurulur:

« اَلْاِنْسَانُ سِرِّى وَاَنَا سِرُّهُ »

"İnsan Benim sırrım, Ben de onun sırrıyım."

« رُبُوبِيَّتْ قَالُورْدِى كَتْمُ و مَسْدُودْ »

"Rububiyyet kalurdı ketm-ü mesdûd."

"Allah-u Tealâ'nın Rabb'liği gizli ve örtülü kalırdı."

Beyitte geçen: (كَتْم) Gizli, (مَسْدُودْ) de örtülü, kapalı demektir.

« اوُحُبِّى بُولْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"O Hubb'u bul heman Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim."

O Hubb'u nasıl bulacaksın? Sure-i Âli Imran'da şöyle buyuruluyor:

« قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْلَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ... (٣١) »

"Söyle ey Habibim! Eğer Allah'ı seviyoruz iddiasında iseniz, Bana tabi olun ki, Allah'da sizi sevsin ve günahlarınızı affetsin." *(Ayet:31 den)*

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bu babın sonunda şu hadis-i kudsîyi yazdı.

« كَمَا وَرَدَ فِى الْحَدِيْثِ الْقُدْسِيِّ: «لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ »
« وَالْمُرَادُ مِنْهُ حَقِيقَةُ الْاَفْلَاكِ اَىْ لَوْلَاكَ لَمَا اَظْهَرْتُ الرُّبُوبِيَّةَ. فَافْهَمْ »

Hadis-i Kudsî'de varid olduğu (geldiği) gibi: **"Habibim! Sen olmasaydın Ben bu felekleri yaratmazdım."**

Bundan murad feleklerin hakikatıdır, yani, "Eğer sen olmasaydın Rabbliğimi izhar etmezdim."demektir. Bunu böyle anla.

Kainatın yaratılışı sevgi iledir, Mevlâ Tealâ: **"Ben gizli bir hazineyim."** buyurdu. O'nu bilecek, ibadet edecek yoktu. Mevlâ Tealâ: **"Sevdim"** buyurunca bir nur meydana geldi. O nur Mevlâ Tealâ Hazretlerinin sevgi sıfatı'nın suretidir.

O sevgi sıfatının sureti, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı oldu, ondan da bütün Peygamberlerin, yerlerin, göklerin, insanların, cinlerin hakikatı meydana geldi.

---

7. BAB

(دَرْ بَيَانِ الْقَطْرَةِ مِنَ الْكَمَالَاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ)

"Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın kemalâtından bir katre (damla) beyanındadır."

(Beyt - 60)

اوُ ذَاتِی ذَاتِنَه مِرْأَتْ اَيْلَدِی جَانْ جَلَالِيلَه جَمَالِی اوُلْدِی سَيْرَانْ

هَمْ اَنِكْ آيِينَه سِنْدَنْ اوُ سُبْحَانْ نِقَابْ آچْدِی كَمَالِی اوُلْدِی اِعْلَانْ

نِقَابْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقُّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايده لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kemalatını koca bir deryaya benzetiyor ve o kemalât deryasından ancak bir katre'nin beyanını yaptığını ifade ediyor ve buyuruyor ki:

« اوُ ذَاتِی ذَاتِنَه مِرْأَتْ اَيْلَدِی جَانْ »

"O Zatı Zatına mirat eyledi can."

"Canımız olan Mevlâmız, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i kendi Zatına ayna yaptı."

O Zatı: Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i,

"Ayinedir bu âlem her şey Hak ile kaim.
Mir'at-ı Muhammed'den Mevlâ görünür daim."

Hazreti Allah Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i kendine ayna edinince ne oldu?

« جَلَالِيلَه جَمَالِی اوُلْدِی سَيْرَانْ »

"Celâliyle Cemali oldu seyran."

"Mevlâ'nın Celâliyle Cemali görünür oldu."

Seyran: Seyr edilmek,

Cemal: Arapça bir kelimedir, güzel, güzellik, iç ve dış güzelliğini ifade eder.

Celâl, de: Arapça bir kelimedir, ululuk, büyüklük, azamet manasındadır.

Cenab-ı Allah'ın lütuf ile tecellisine Cemal, kahr ile tecellisine de, Celâl denir.

Mevlâ Tealâ, kendi Cemalini illâ bir vasıta ile gösterecek. Bundan evvelki beyitlerde ne buyurmuştu:

« ایشیتْ ذاتی ایله ذاتنده اللّٰهْ تجلّی قیلدی ذاتیچونْ شهنشاه
صفاتْ اسْماسنی ذاتنده اللّٰهْ دخی جُمْله کمالین کوردی اولْ شاهْ
تصوّردنْ کچوبْ حقّه کیده لمْ جمال باکماله سیْر ایده لمْ »

İşit Zatı ile Zatında Allah,
Tecelli kıldı, Zatı içün Şehinşah.
Sıfat esmasını Zatında Allah.
Dahi cümle kemalin gördü ol Şah.
Tasavvurdan geçüp Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim.

Hazreti Allah sıfatlarını, esmasını, kemalini kendi zatında gördüğü gibi, birde bir aynada görmek istedi.

« محبّتْ ایلدی جُمْله کمالی صفاتْ و اسْماء جلالیله جمالی
کوره حقْ بر حقیقتده مآلی اولَه مرآتْ بولُنسونْ تا وصالی
بدایتدنْ کچوبْ حقّه کیده لمْ جمال باکماله سیْر ایده لمْ »

Mehabbet eyledi cümle kemalî.
Sıfât ve esma-i Celâliyle Cemalî.
Göre Hak bir hakikatte meâlî.
Ola mirat bulunsun tâ visalî.
Bidayetten geçüp Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim.

Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizi kendine ayna edindi, böylelikle Cemali, Celâli onda göründü.

Zahîre dükkanlarını bilirsiniz. Oralarda çuvallarla pirinç, nohut, fasulye, bakla, un, şeker bulunur. Müşterilerin içerde neler satıldığını bilmeleri için dükkan sahibi camekânına açık kaplarda az miktarda pirinç, nohut, fasulye vesair şeyler koyar, bundan anlaşılır ki, içerde kilolarca pirinç, nohut, fasulye vesaire var.

Nitekim bir ibarede şöyle gelir:

« اَلْقَلِيلُ يَدُلُّ عَلَى الْكَثِيرِ »

"Az, çoğa delâlet eder."

İşte Mevlâ Tealâ, nihayetsiz celâl ve cemal sıfatlarını, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i ayna edinerek bizlere birazcık gösteriyor.

Meselâ: Allah-u Tealâ, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e Celâl sıfatıyla tecelli etti mi, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* azametli ve hiddetli olarak görünürdü. Cemal sıfatıyla tecelli ettiğinde ise, lütuf sahibi ve ihsan edici olarak görünürdü. Allah-u Tealâ'nın Celâl ve Cemal sıfatlarına delâlet etmesine bu kadar misal yeter arkasını siz anlayın.

Biz insanlardaki görmek, işitmek, murad etmek gibi bazı sıfatlar, Mevlâ Tealâ'nın görme, işitme, ve irade sıfatlarından birer numunedir. Onlar bize Mevlâ Tealâ'nın görme, işitme ve diğer sıfatlarını anlatıyorlar.

« مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ »

"Her kim ruhunu (n sıfatlarını) bildiyse, Rabbisini (n sıfatlarını) bilmiştir."

« هَمْ اَنِكْ آيِينَهسِنْدَنْ اُو سُبْحَانْ نِقَابْ آچْدِى كَمَالِى اُولْدِى اِعْلَانْ »

"Hem anın ayinesinden O Sübhan,
Nikap açtı kemali oldu i'lân."

"Sübhan Tealâ, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aynasından, Peçe (perde) yi açtı, Kemali aşikâr oldu."

İ'lân: Âşikar oldu, demektir.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aynalığı vasıtasıyla Mevlâ Tealâ'nın kemali aşikâr oldu.

« نِقَابْلَرْدَنْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Nikap (perde) lerden geçip Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim."

Kibri bırakalım, doğru yol ilim ve ibadet yoludur. İmam-ı Azam gibi bizde âli himmet, iyi bir hoca olalım. Az ilimle koca islâm dini idare edilemez.

Büyük bir köprünün inşasını ancak çok bilgili mühendisler yapabileceği gibi, maneviyatı çok büyük olan bu dini de, ancak ilim sahibi hocalar muhafaza edebilirler.

Bazı gençler medreselerimize, imam hatip imtihanlarını kazanabilmeğe yeterli olacak arapçayı öğrenmeğe geliyorlar, sonra da imtihanlarını kazanıp oradan diploma alınca, medreseden kaçıyorlar, bunlar hiç dini idare edebilirler mi?

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bunlar gibi dünya metaı umarak dinî ilim tahsil edenler hakkında şöyle buyurmaktadır:

« مَنْ تَعَلَّمَ عِلْماً مِمَّا يُبْتَغَىٰ بِهِ وَجْهُ اللهِ تَعَالَىٰ لاَ يَتَعَلَّمُهُ إِلاَّ لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضاً مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَعْنِي رِيحَهَا »

"Her kim, kendisiyle Alahın rızası taleb olunan cinsten ilim öğrenirse, fakat bunu Allahın rıza için değil de, kendisine dünyadan bir meta isabet etsin için öğrenirse, kıyamet günü cennetin kokusunu duyamaz."

Dini ilimler makam için, zengin olmak için tahsil edilmez. Allah rızası için tahsil edilir.

Bizim Karadenizlilerin çoğunluğu geçimlerini çay mahsülünden edinirler. Çay öyle uzun emek isteyen bir şey değildir. Emeği olsa olsa üç aylık bir müddettir. Sonra, çayları fabrikalara verirler milyonlarca para kazanırlar.

Fakat Karadenizliler ne bir medrese veya cami yaparlar, ne de çocuklarını Allahın rızasını tahsil etmek için medreselere gönderirler. Kimisi paralarını, çocuklarının istikbalini düşünerek kasalarına yığar, kimisi de lüzumsuz yerlerde harcarlar.

Allahını seven bir insan böyle yapmaz. Peki nasıl yapar? Elde etmiş olduğu kârın üçte birini ailesinin nafakasına harcar, üçte birini din-i mübin-i İslâm yücelsin için cami, medrese, yapımında, yada talebe okutmakta kullanır, geriye kalan üçte birini de, zekâtını vermek kaydıyla çocuklarının veya kendisinin istikbali için biriktirir.

Amma kim bu şekilde yapmaya tenezzül eder. Belki yapmış olduğu yatırımlarla istikbalini garantiye aldığını zannedip medresenin adını dahi bilmezler.

Pirânımızın on yedincisi Alâuddin-i Attar(*Kuddise Sırruhu*) hazretlerinin babası zengin bir şahısmış, O vefat edince, Alâuddin babasının mirasından hiç bir şey almayıp, Buhara medreselerinden birinde ilim tahsiline başlamış.

Hoca Muhammed Bahauddin Nakşibendî (*Kuddise Sırruhu*) hazretlerinin küçük bir kızı varmış, haremlerine demiş ki: "Kızım bulûğa erişince bana haber verin!"

Hoca Bahauddin hazretlerine bir gün kızının bulûğa erdiği haberi verildiğinde, "Kasr-ı Arifan" dan doğru Buhara'ya, oradan Alâuddin-i Attar'ın bulunduğu medreseye gitmiş.

Alâuddin-i Attar'ı medresedeki hücresinde bulmuş, hücrede eski bir hasır, yastık yerine kullanılan iki kerpiç ve bir kırık ibrik mevcutmuş. Alâuddin-i Attar Şah-ı Nakşibend Hazretlerini görünce, ayaklarına kapanmış, ayaklarına yüz sürmüş ve son derece saygılı bir hâl takınmış.

Hoca Hazretleri Alâuddin-i Attar'a: "Benim henüz bulûğa ermiş bir kızım var, onu sana nikâh etmeğe memurum" deyince, Alâuddin-i Attar (*Kuddise Sırruhu*) : "Bu lütfunuz benim için saadetlerin en büyüğüdür." lâkin benim dünya ve geçim vasıtalarından malik bulunduğum hiç bir şeyim yok... Halimi görüyorsunuz diye cevap vermiş.

Şah-ı Nakşibend Hazretleri buyurmuşlar ki: "Senin ve onun Allah indinde bir rızkınız vardır. Onun gelmesinde hiçbir dahlimiz ve nasıl geleceğinden hiç haberimiz yoktur." Sonra Alâuddin-i Attar ile Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin kızı evlenmişler, bir müddet sonra Hasan Attar dünyaya gelmiş.

Biz Türk milletini dini ilimleri öğrenmekten alıkoyan fakirlik midir? Hayır! Allah-u Tealâ'nın ilmini sevmemektir. Zenginler "Bizim tıkırımız yerinde" diyor, dini ilimleri tahsil etmeye tenezzül etmiyorlar.

Fakirler "Bizim paramız yok" diyerek, dini ilimleri tahsile yanaşmıyorlar, böylelikle din ilimleri ortadan kalkıyor. Ben milletin evlerinde kalarak okudum. Kimseye beni doyurun demediğim hâlde, Mevlâ Tealâ sebepler halkederek beni bir kuşmuşum gibi besledi, hiç aç kalmadım.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in bir hadis-i şerifinde ne buyuruluyordu?

« مَنْ كَانَ لِلّٰهِ كَانَ اللّٰهُ لَهُ »

"Her kim Allah için olursa, Allah da onun için olur."

İmam-ı Ebu Yusuf çok fakirdi, amma müctehid oldu. Bir gün bir kişi, bir şahsa İmam-ı Ebu Yusuf'un ölmüş olduğu haberini aldığını söyledi.

O şahıs bu habere inanmayarak "Hayır! O ölmemiştir." dedi. Diğeri ona "Nasıl oluyor da böyle konuşuyorsun." dediğinde, "Mevlâ Tealâ kendi rızası için din ilmini tahsil edenlerin rızkına kefil olduğunu" buyuruyor dolayısıyla âlim olan fakir olmaz, Mevlâ Tealâ onları zengin eder.

Mevlâ Tealâ'nın bu sözü henüz imam-ı Ebu Yusuf hakkında tahakkuk etmemiştir, o hâlen fakirdir, bu hadis-i şerife dayanarak, onun ruhunu almayacağını tahmin ettiğimden böyle dedim diye cevap verir.

(Beyt - 61)

اَنِكْ نُورِی جَمَالِنْدَنْ بُو عَالَمْ دُوزُولْدِی هَمْ وُجُودَه كَلْدِی اٰدَمْ

اَنِكْ فَيْضِی كَمَالِنْدَنْ بُو عَالَمْ ظُهُورْ بُولْدِی بِيلِنْدِی سِرِّ اٰدَمْ

حِجَابْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَّ لِمْ

« اَنِكْ نُورِی جَمَالِنْدَنْ بُو عَالَمْ دُوزُولْدِی هَمْ وُجُودَه كَلْدِی اٰدَمْ »

"Anın nûr-i Cemalinden bu âlem,
Düzüldü hem vucûde geldi Âdem."

"O Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in cemalinin nurundan bu âlem düzüldü ve Âdem *(Aleyhisselâm)* meydana geldi."

Nur-i Cemalinden: Cemalinin nurundan,

Vücûda keldi: Varlığa çıktı, var oldu, demektir.

Taneleri dizilerek, tesbih nasıl meydana geldiyse, bu âlemdeki varlıklar da öyle dizildi.

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah (-u Tealâ) vardı onunla beraber kimse yoktu."

Allah'ı bilecek, Allah'ı sevecek, Allah'a ibadet edecek bir kimse yoktu. Sadece Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zat-ı Pak-i Sübhaniyesi, Sıfat-ı İlâhiyesi, Esma-i İlâhiyesi vardı.

Allah-u Tealâ gizli bir hazine idi. Ancak kendi kendini bilir, kendi kendini severdi. Sonra Mevlâ Tealâ sevdi ki, bilineyim, ibadet olunayım. Mevlâ Tealâ bilinmekliğini sevince sevgi sıfatının sureti meydana çıktı. Sevgi sıfatının sureti, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı oldu. Buna taayyün-ü evvel denildi.

Gizli hazineden ilk dizilen tane Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı oldu. Onun arkasından bütün Peygamberlerin hakikatları dizildi. Onun arkasından bütün Melaike-i kiramın hakikatları dizildi. Sonra da bütün kâinat sırasıyla dizildi.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı öyle bir nurdur ki, diğer bütün hakikatlerin madeni oldu. Burayı unutmayalım.

« انك فيضى كمالندن بو عالم ظهور بولدى بيلندى سر آدم »

"Anın feyz-i kemalinden bu âlem,
Zuhur buldu bilindi sırrı Âdem."

"O Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kemalinin, olgunluğunun feyzinden bu âlem meydana geldi ve insanın sırrı bilindi."

Feyz-i Kemâlinden: Kemalinin feyzinden,

Sırr-ı Âdem: Âdem'in sırrı, demektir.

Feyz, elle tutulmaz, gözle görülmez, o bir nurdur ki, kalbe vurunca kalp onun lezzetini duyar ve kalp genişler.

Bu âlem meydana gelince Âdem *(Aleyhisselâm)* ın sırrı bilindi. Onun sırrı bilinince bütün insanların sırrı bilindi.

« الانسان سرى وانا سره »

"İnsan benim sırrım, bende onun sırrıyım."

« حجابلردن كچوب حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم »

"Hicaplardan geçip Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemâle seyr idelim."

Allah kulunu perde arkasında dursun diye yaratmadı.

(Beyt - 62)

چونْ اولْدِرْ نُقْطَـةِ بَاءْ سِرِّ يَزْدَانْ كُورُونْدِى مِرْأَتِنْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ

اوْدُرْ هَمْ بَحْرِ رَحْمَتْ كَنْزِ رَحْمَانْ بِيلِنْدِى مِرْأَتِنْدَنْ سِرِّ دَيَّانْ

غُرُورْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« چونْ اولْدِرْ نُقْطَـةِ بَاءْ سِرِّ يَزْدَانْ »

"Çün oldur nokta-i ba sırrı Yezdan"

"Çünkü Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* Nokta-i Ba'dır, Mevlâ'nın sırrıdır. "

Sırr-ı Yezdan: Mevlâ Tealâ'nın sırrı, demektir.

Kudsî hadiste şöyle buyuruluyor:

« اَلْاِنْسَانُ سِرِّى وَاَنَا سِرُّهُ »

"İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

Allah-u Tealâ'nın sırrı olmaya en lâyık olan son peygamber, Efendimiz *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* dir.

« كُورُونْدِى مِرْأَتِنْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ »

"Göründü miratından vechi Sübhan"

"Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'in aynasından Vech-i Sübhan göründü."

Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zatı Paki Subhaniyesi, Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* ve O'nun naiblerinin ayna olmaları vasıtası ile görülüyor gibi olur. Asıl görünmesi ise ahirette olacaktır.

« اوْدُرْ هَمْ بَحْرِ رَحْمَتْ كَنْزِ رَحْمَانْ »

"O'dur hem bahr-i rahmet kenzi Rahman"

"Peygamber Efendimiz rahmet denizi, Rahman Tealâ'nın hazinesidir."

....

Bu mısrada geçen (بَحْرِ رَحْمَتْ) ve (كَنْزِ رَحْمَانْ) izafet terkibidir. (بحر) muzaf, (رحمت) muzafun ileyhtir. Yine (كنز) muzaf, (رحمان) muzafun ileyhtir.

« بِيلِنْدِى مِرْآتِنْدَنْ سِرِّ دَيَّانْ »

"Bilindi miratından sırrı Deyyân"

"Mevlâ Tealâ'nın sırrı Resulullah *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* aynasından bilindi."

Deyyân: Herkesin hesabını ve hakkını en iyi bilen, veren Hak Tealâ Hazretleri. demektir

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aynası Mevlâ'nın sırrını yansıtmaktadır. Bundan dolayı Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*:

« مَنْ رَانِى فَقَدْ رَآى الْحَقَّ »

"Kim Beni görürse, Muhakkak Hakk'ı görmüştür." buyuruyor.

« غُرُورْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Gururlardan geçip Hakk'a gidelim,
Cemâli bâ kemâle seyredelim"

Nasıl ki âlem-i vücupta Mevlâ Tealâ'nın şeriki (ortağı) ve nazîri (benzeri) yoktur. Âlem-i imkânda da Peygamber Efendimizin *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* şeriki ve nazîri yoktur. Bizim peygamberimiz hakkında nazil olan ayetler hiçbir peygamber hakkında nazil olmamıştır.

Sure-i Ahzab'ta şöyle buyuruluyor:

« اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْماً (٥٦) »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) ve melekleri Peygamber'e *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **salât ederler (şeref ve şanını yükseltirler). Ey iman edenler! Siz de ona salât edin. Ve selâm etmekle selâm edin."** ***(Ayet: 56)***

Böyle bir Peygambere uymayan gururludur. Öyle ise gururlardan vazgeçelim. Peygamber Efendimizin büyüklüğünden çok bahsedelim. Millet unuttu O'nu. Kendine acımayan millet Peygamber Efendimizi unuttu. O'nu en ziyade unutturan, insanları gururlu kibirli eden mekteplerdir.

O mekteplilerin çoğu dünyevî ilimleri tahsil etmekle kendilerinin aydın ve münevver olduklarını zannederler. Halbuki hakiki münevverlik Mevlâ Tealâ'nın vehbi iledir. Nur Suresi'nin 40. ayet-i kerimesi buna işaret ediyor:

﴿ وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُوراً فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ (٤٠) ﴾

"Ve her kim için ki Allah (-u Tealâ) bir nur nasip kılmamıştır, artık onun için nurdan bir şey yoktur."

Üniversite kısır bir müessesedir. İman, namaz, oruç gibi hayırları doğurmaz.

(Beyt - 63)

لَدُنْ دَرْيَاسِنِكْ سُلْطَانِى اُولْدُرْ حَقِيقَتْ سِرِّينِكْ بُرْهَانِى اُولْدُرْ

جَمِيعِ اَنْبِيَانِكْ خَانِى اُولْدُرْ جَمِيعْ اَوْلِيَانِكْ جَانِى اُولْدُرْ

فُتُورْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« لَدُنْ دَرْيَاسِنِكْ سُلْطَانِى اُولْدُرْ »

"Ledün deryasının Sultanı oldur"

"İşte bu koca ledünnî ilim deryasının Sultanı, Hocası Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir."

Ledün: Allah-u Tealâ Hazretleri tarafından dostlarına verilen ilim. Hızır *(Aleyhisselâm)* a verilen ilim bu kabildendir.

Bu ilmin ehli ise Enbiya-i İzam *(Aleyhimüsselâm)* ve Ehlûllahı kiram efendilerimiz Hazretleridir. Nitekim Mevlâ Tealâ sure-i Kehf'de Hızır *(Aleyhisselâm)* için şöyle buyurmaktadır.

« اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا (٦٥) »

"Ona kendi indimizden bir rahmet vermiştik. Ve ona nezdimizden bir ilim öğretmiştik." *(Ayet: 65)*

Ledün; (عِنْدَ) kelimesi gibi zaman ve mekân zarfıdır.

Yusuf *(Aleyhisselâm)* ın başından çok hadiseler geçti. Hapse girdi, sonra Hazreti Yuşuf'u oradan çıkardılar. Rüyasını tabir ettiğinde Melik ona ne demişti:

« قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ اَمِينٌ (٥٤) »

"Dedi ki: Şüphesiz sen bizim yanımızda mevki emanet sahibisin." *(Yusuf Suresi: 54)*

Melik, Hazreti Yusuf *(Aleyhisselâm)* ı nasıl hazinelerine amir yaptı, onu kendine yakın kıldı ise, Hazreti Allah'da, Peygamber Efendimizi kendine mahsus kıldı, onu ilmi ledünnün sultanı etti yani fuyuzatı ilâhiyenin depoları üzerine onu tayin etti. Çünkü Mevlâ Tealâ'ya en yakın insan Odur. Dolayısı ile başta o karışıyor bu işe. Tabi Mevlâ Tealâ'nın izni ile.

« حَقِيقَتْ سِرِّينكْ بُرْهَانِى اوُلْدُرْ »

"Hakikat sırrının burhanı oldur."

"Hakikat sırrının delili, rehberi odur."

Burhan: Delîl, demektir.

Hakikat sırrı vardır ki, herkes ona ulaşmak ister. Onun burhanı delili, rehberi peygamber Efendimizdir. O sırra vasıl olmak isteyen Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e gider. Hakikat sırrına ermeğe lâyık olanı o ulaştırıyor.

« جَمِيعِ اَنْبِيَانكْ خَانِى اوُلْدُر جَمِيعْ اَوْلِيَانكْ جَانِى اوُلْدُرْ »

"Cemi enbiyanın hani oldur.
Cemi evliyanın canı oldur"

"Bütün Peygamberlerin padişahı O'dur, bütün evliyanın canı O'dur."

Enbiya: Peygamberler,

Han: Padişah,

Evliya: Veliler, demektir.

(اَنْبِيَا) kelimesinin manası peygamberler olup (نَبِيٌّ) kelimesinin cemidir. (اَوْلِيَا) kelimesi de veliler manasında olup (وَلِيٌّ) kelimesinin cemidir. Ne gibi? (صَفِيٌّ) kelimesinin cemisi (اَصْفِيَا), (زَكِيٌّ) kelimesinin cemisi (اَزْكِيَا) geldiği gibi.

Kenz-i Mahfiden ilk ortaya çıkan hakikat, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin hakikatıdır. Diğer peygamberlerin ve velilerin hakikatı ondan sonra gelmiştir. Bu nedenle peygamberimiz *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* bütün peygamberlerin padişahı, bütün velilerin canı olmuştur.

« وَكُلُّ آىٍ اَتَى الرُّسْلُ الْكِرَامُ بِهَا * فَاِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمِ »

"Peygamberlerin getirmiş olduğu bütün mucizeler ancak Resulullah'ın nurundan onlara ulaşmıştır."

« فَاِنَّهُ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا * يُظْهِرْنَ اَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِى الظُّلَمِ »

"Muhakkak o Resulullah fazilet güneşidir, onlar (diğer peygamberler) onun yıldızlarıdır. İnsanlara, karanlıklarda onun nurlarını izhar ederler (parlatırlar)."

Beytin devamı şöyle gelmekte:

« يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ * انَّ الْكَبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللَّمَمِ »

"Ey Nefsim! Düşmüş olduğun büyük bir suçtan sebep ümidini kesme. Zira muhakkak büyük günahlar Mevlâ Tealâ'nın affında küçük günahlar gibidir."

فُتُورلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

"Füturlardan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gevşekliklerden geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr edelim."

Fütur: Noksanlıklar, gevşeklikler, demektir.

Nefse uymayalım, Firavunu Firavun eden ne idi? Nefsiydi. Nemrudu Nemrud eden ne idi? Nefsiydi. Gevşek olmayalım, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* hakkında noksan bilmekten de, O'nun hakkında hataya düşmekten de geçelim. Büyük yerdeyiz, İslâm dinindeyiz. Bütün iman edenler büyük yerdedir. Mevlâ Tealâ imanımızı kemale erdirsin.

(Beyt - 64)

مُحَمَّدْ اَنْبِيَايَه نِسْبَتْ اَيْ جَانْ نَبِيلَرْ قَطْرَه اَحْمَدْ بَحْرِ عُمَّانْ

وَلِيلَرْ اَنْبِيَادَنْ فَرْقِي بُرْهَانْ وَزِيرْدِرْ اَوْلِيَالَرْ اَنْبِيَا خَانْ

نُبُوَّتْ مَايَه سِيلَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« مُحَمَّدْ اَنْبِيَايَه نِسْبَتْ اَيْ جَانْ »

"Muhammed enbiyaya nisbet ey can"

"Ey canım kardeşim! Muhammmed *(Aleyhisselâm)* ın diğer peygamberlere nisbeti, kıyası;"

« نَبِيلَرْ قَطْرَه اَحْمَدْ بَحْرِ عُمَّانْ »

"Nebiler katra, Ahmed bahr-ı umman"

Katra: Damla,

Bahr-ı Umman: Büyük deniz, Okyanus demektir.

"Diğer peygamberler damla, Efendimiz *(Aleyhissalâtü vesselâm)* ise okyanus denizidir.

Yani okyanusun bir damlaya nisbeti gibidir. Demek ki peygamber Efendimizin diğer peygamberler üzerine olan fazileti büyük bir denizin bir damlaya olan üstünlüğü gibidir.

Nasıl büyük bir deniz olmasın ki, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

« اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُورِي خُلِقْتُ مِنْ نُورِ اللّٰهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِي »

"Allah-u Tealâ'nın en evvel yarattığı benim nurumdur. Ben Allah'ın nurundan, Mü'minler de benim nurumdandır."

Yine Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah-u Tealâ var idi, Onunla beraber kimse yok idi."

Mevlâ Tealâ'da şöyle buyuruyor:

« كُنْتُ كَنْزاً مَخْفِيّاً فَاَحْبَبْتُ اَنْ اُعْرَفَ ... »

"Ben gizli bir hazine idim, sevdim ki bilineyim..." Bu gizli hazineden ilk zuhur eden şey İlâhî sevgi, **"Hubb"** olmuştur. Eğer bu sevgi olmasaydı icad -var etme- kapısı açılmaz, kainat yoklukta kalmayı sürdürür giderdi.

Bir Hadis-i Kudsîde de:

« لَوْلاكَ لَوْلاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلاكَ »

"Eğer sen olmasaydın Habibim ben bu varlıkları vücude getirmezdim." buyurulmuştur.

Allah'ın Hubb sıfatı kadimdir. Yani evveli yoktur. Hubb sıfatının sureti ise hadistir, sonradan yaratılmıştır. İşte bu Hubb sıfatının suretinden Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı meydana gelmiştir. Ne gibi? Aynayı yüzümüze tutunca suretimiz (resmimiz) in aynada çıkması gibi.

Evvel Hubb'un sureti olan Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatı meydana geldi demiştik. Sonra bütün peygamberlerin, bütün meleklerin, cinlerin, insanların, herşeyin hakikatı ondan alındı. Efendimiz'in nurundan yaratılmayan bir zerre dahi yoktur. Yani bir toz, bir zerre dahi O'nun hakikatından yaratılır. Ancak Hadis-i Şerifte Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*:

« وَالْمُؤْمِنُونَ مِن نُورِى »

"Mü'minler benim nurumdandır." buyurdu Kafirler de O'nun nurundan yaratıldı ama onlar o nuru söndürdüler.

Ya Erhamerrahimîn!. Bizleri Efendimiz'in buyurduğu:

« وَالْمُؤْمِنُونَ مِن نُورِى »

Resulullah'ın nurundan olan mü'minlerin arasına koy. Âmin!..

Madem öyle Efendimizin kıymetini neden bilmiyoruz?

Diğer peygamberler peygamber Efendimizin *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* yanında bir damla gibidirler. Peki veliler diğer peygamberlere nisbeten nasıldır?

« وَلِيلَرْ اَنْبِيَادَنْ فَرْقِى بُرْهَانْ »

"Veliler enbiyadan farkı burhan"

"Delil ile velilerin nebilerden farkı,"

Burhan: Delil, huccet demektir.

« وَزِيرْدِرْ اَوْلِيَالَرْ اَنْبِيَا خَانْ »

"Vezirdir evliyalar, enbiya han"

"Evliyalar vezir, peygamberler ise padişahtır."

Bu manalar aynı dava için bir araya gelmemiz sebebi ile anlaşılıyor, her ne kadar tam sırrına eremiyorsak da lügat manasını vermeye çalışıyoruz.

« نُبُوَّتْ مَايَه‌سِيلَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ »

"Nübüvvet mayasıyla gel gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

Nübüvvet mayası: Peygamberlik makamının feyzi ve ilimleri, demektir.

Nübüvvet mayası vardır, velilik mayası vardır. En efdali nübüvvet mayasıdır, zira insanı hakiki peygamber varisi eden odur.

(Beyt - 65)

وَلٰكِنْ بَحْرَه دُوشْدِی قَطْرَه بارَانْ اَنْكِچُونْ فَرْقْ اولُنْمَزْ سِرِّ عِرْفَانْ

چُو قَطْرَه بَحْرَه غَرْق اولُنْجَه اَیْ جَانْ اوقَطْرَه مَحْو اولُورْ دَرْیَا اولُورْجَانْ

وَلَایَتْ مَایَه‌سِی بولْ كَلْ كِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ

« وَلٰكِنْ بَحْرَه دُوشْدِی قَطْرَه بارَانْ »

"Ve lakin bahra düşdi katra bârân."

"Lâkin denize yağmur damlası düştü."

Bârân: Yağmur, rahmet,

Katre: Damla,

Katre-i bârân: Yağmur damlası demektir.

« اَنْكِچُونْ فَرْقْ اولُنْمَزْ سِرِّ عِرْفَانْ »

"Anın çün fark olunmaz sırr-ı irfan."

"Onun için Mevlayı bilmenin sırrı fark olunmaz."

Koca denizde bir damla anlaşılmaz. Bundan sonraki mısralar bu iki mısrayı açıklığa kavuşturuyor. Şöyleki;

« چُو قَطْرَه بَحْرَه غَرْق اولُنْجَه اَیْ جَانْ »

"Çu katra bahra gark olunca ey can"

"Ey canım kardeşim! Damla denize gark olunca;"

« اوقَطْرَه مَحْو اولُورْ دَرْیَا اولُورْجَانْ »

"O katre mahv olur derya olur can"

"O damla kayıp olur, derya olur. Yani denizin içerisinde hiç anlaşılmaz."

Bu beyitlerde geçen: **"Katre"** den kasıt Mevlâ'nın cemâline kavuşma çabasında bulunan saliktir. **"Deniz"** den kasıt ise Mavlâ'nın Cemâlinin nurudur.

Salik zikre, rabıtaya, murakabeye çalışa çalışa Mevlâ'nın Cemâlinin nuruna dalar, kendini kaybeder. Çünkü artık o da derya olmuştur. Kendini bulmak istese bulamaz. Onun için Mevlâ'yı bilmenin sırrı fark olunamaz.

« وِلَايَتْ مَايَه‌سِى بوُلْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Velayet mayası bul gel gidelim.
Cemâli bâ kemâle seyr idelim"

Bir miktar sütün içerisine maya olarak bir kaşık yoğurt koyduğumuzda süt yoğurt olur. İşte bunun gibi insanın kalbinede velâyet mayasından indiğinde en âlâ insan olur, veli olur.

(Beyt - 66)

اٰنكْچُونْ اَنْبِيَانِكْ هَپْ كَمَالِى مُحَمَّدْ بَحْرِينِكْ فَيْضِى جَمَالِى

حَقِيقَتْدَه اوُدُرْ زُبْدَه مَآلِى مُحَمَّدْلَه بُولُنْدِى حَقْ وِصَالِى

مُحَمَّدْ بَحْرِينَه كَلْ طَالْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

« اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُورِى وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِى »

"Allah'ın ilk yarattığı benim nurumdur. Müminler de benim nurumdandır." hadis-i şerifinin gereğince bütün Peygamberlerin, diğer insanların, meleklerin, âlemi imkan olan dünya ve dünyada bulunan her şeyin hakikatı, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin hakikatından alınmıştır.

« اٰنكْچُونْ اَنْبِيَانِكْ هَپْ كَمَالِى مُحَمَّدْ بَحْرِينِكْ فَيْضِى جَمَالِى »

"Anın çün enbiyanın hep kemali,
Muhammed bahrinin feyzi cemali."

"Bundan dolayı diğer Peygamberlerde görülen faziletler, olgunluklar, güzel sıfatların hepsi Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in feyiz ve cemal denizinden alınmıştır."

Kemal: "Olgunluk, kamillik, bütün güzel sıfatlarla muttasıf olma, fazilet" manalarını içine alır.

Size bir soru soracağım bakalım nasıl cevaplayacaksınız?..

« خَلَقَ اللّٰهُ اٰدَمَ عَلٰى صُورَتِهِ »

"Allah (-u Tealâ) Âdem *(Aleyhisselâm)* **ı kendi sureti üzere yaratmıştır."** hadis-i şerifinde mümin ve kâfir ayırdedilmeyip her iki sınıfta Mevlâ'nın sureti üzere yaratıldığı zikredilirken:

« اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُورِى خُلِقْتُ مِنْ نُورِ اللّٰهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِى »

"Allah'ın ilk yarattığı benim nurumdur, ben Allah'ın nurundan yaratıldım, müminlerde benim nurumdandır." hadis-i şerifi ile:

....

« لاَ يَسَعُنِي اَرْضِي وَلاَ سَمَائِي وَلٰكِنْ يَسَعُنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ »

"Beni yerim göğüm almaz ancak mümin kulumun kalbi alır." kudsi hadisinde kâfirler zikredilmeyip sadece müminler zikredilmiştir, bunun sırrı sebebi nedir?

Mevlâ Tealâ bütün insanları Efendimizin nuru (hakikatı) n dan İslâm fıtratı üzerine ve kendi sureti üzerine yaratmıştır. Bazı insanlar hakikatlarında bulunan nuru, İslâm kabiliyetini muhafaza etmeyip kâfir olmuşlardır.

Dolayısı ile: "Kalp nereye meyl ederse onun hükmünü alır." kaidesi gereğince lâ mekanlık kabiliyeti üzerine bulunan kalpler dünyaya meyletmek sureti ile dünyanın hükmünü almış mekanlı olmuştur. Lâ mekan olan Mevlâ Tealâ'yı, lâ mekan olan mümin kulun kalbi alır. Dünyaya meylederek mekanlaşmış kâfirin kalbi almaz.

Ya Rabbi! Bizleri dünyada böyle Kur'an'da cemettiğin gibi ahirette de sevgili Resulünün sancağı altında meşayihimizle bütün ihvanımızla cemaatımızla beraber eyle. Cümlemizi evlâdı ahfadımız, akraba-ı taallukatımız, talebelerimizle beraber şeriatı garrâya tarikatı aliyyeye, hakikatı ilâhiyyeye, marifeti ilâhiyyeye hadim eyle. Bu duayı unutmayalım her zaman edelim.

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet olunan bir hadis-i şerifinde Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurur:

عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « يُسْتَجَابُ لِاَحَدِكُمْ مَالَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي »

"Acele etmediği müddetçe sizden birinizin duasına icabet edilir. (Acele etmesi ise) 'Dua ettim icabet olunmadı.' demesidir."

Duanın kabulünün üç zamanı vardır:

1- Duanın hemen akabinde kabul olunması,

2- Tayin edilen vakit geldiğinde,

3- Dünyada istenilen şeye kavuşulamayıp, ahirette, edilen duaların mukabilinde mükâfat verilir.

Dünyada etmiş olduğu duası yerine gelmeyen bir müslümana ahirette amel defteri gösterilecek. Bir de bakacak ki defteri haseneler ile dolmuş. Bu işe şaşacak ve Ya Rabbi! Ben bu iyilikleri yapmadım, bunlar benim defterime nereden geldi? diye soracak.

Bunun üzerine Mevlâ buyuracak: Dünyada iken bana dua etmiştin ben de duanı yerine getirmemiştim. İşte o zaman etmiş olduğun her dua mukabilince defterine hasene yazdırdım, bunun üzerine o kimse: Ya Rabbi! Keşke hiç bir duamı kabul etmeseydin de onun mukabilinde bu gün hasene alsa idim, diyecek.

"Bir kul ellerini uzatıp dua ettiğinde Mevlâ Tealâ onu boş çevirmekten haya eder." diye de bir hadis-i şerif vardır.

« حَقِيقَتْدَه اُودُر زُبْدَه مَآلِى »

"Hakikatda odur zübde meâli"

"Hakikat da neticenin özü Muhammed *(Aleyhis'salâtü-ves'selâm)* Efendimizdir."

Zübde: Netice, sonuç, bir şeyin en mühim kısmı, kaymak demektir.

Koca kazan dolusu sütü düşünün, onun özü nasıl kaymak ise Peygamberlerin diğer insanların, meleklerin, kainatın özü de Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir.

« مُحَمَّدْلَه بولُنْدِى حَقْ وِصَالِى »

"Muhammedle bulundu Hak visali"

"Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e tabi olmak ile bulunmuştur."

Visal: Vasıl olma, sevdiğine kavuşma, ayrılıktan kurtulma manalarına gelir. Öyle ise :

« مُحَمَّدْ بَحْرِينَه كَلْ طَالْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Muhammed *(Aleyhisselâm)* (ın sünneti seniyye) **bahrine dal gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."**

Bu Risale-i Kudsiye acaip bir Risaledir. Onun dörtlükleri içerisinde bulunan arapça ve farisi kelimeler güzelliğine güzellik katıyor.

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Mektuplarının birinde şöyle buyurmaktadır:

« قَدْ اَمْسَكُونِى وَرَاءَ الْمَرئِى كَدُرَّتِهِمْ »

"Beni görülen yerin ötesine (yani görülmeyen yerde) **papağanı tuttukları gibi tuttular."**

« اَقُولُ مَا قَالَ لِى اُسْتَاذِى الْاَزَلِى »

"(İşte oradan) ezeli üstadımın söylemiş olduğu şeyi söylüyorum."

Ah Kur'an! bırakıldın sen ey Kur'an! Bu fakir şahittir ki ancak bu kardeşlerim seni bırakmadılar ve bırakmamak niyetindeler de.

En güzel dost Kur'an yolunda dost olmaktır,
Dostlar unutulmaz, dostun dostu da unutulmaz.

Bir gece İbrahim Ethem hanımı ile köşklerinin yatak odasında yatıyor, birbirleri ile şakalaşıyorlardı. Dediler ki: Cennette de böyle şakalaşacağız o esnada köşkün tavanından bir gürültü geldi. İbrahim Ethem: Orada kim var? ne oluyor? diye seslendi.

Bunun üzerine ona: Bir şey yok, telaşlanma deve güdüyoruz, denildi. İbrahim Ethem'in tavanda hiç deve olur mu? demesi üzerine: Tavanda deve olmaz da yatakta yatarken hiç cennet bulunur mu? diye cevap verildi.

Bu sözden çok müteessir olan İbrahim Ethem köşkünü, ailesini bıraktı, üzerindeki kıyafetlerini çobanın elbisesiyle değiştirdi ve Mevlâ'ya yakın olma arzusu üzerine yola koyuldu, yolda giderken Mevlâ Tealâ'ya şöyle münacaatta bulundu:

« اِلٰهِى عَبْدُكَ الْعَاصِى اَتَاكَا مُقِرّاً بِالذُّنُوبِ وَقَدْ دَعَاكَا
فَلَوْ قَطَّعْتَنِى فِى الْحُبِّ اِرْبًا لَمَا حَنَّ الْفُؤَادُ اِلٰى سِوَاكَا
تَرَكْتُ الْخَلْقَ طُرّاً فِى هَوَاكَا وَاَيْتَمْتُ الْعِيَالَ لِكَىْ اَرَاكَا »

"İlâhi! Asi kulun günahlarını itiraf ederek sana geldi dua etti."

"Sana olan sevgim (yolunda) beni parça parça kessen de (yine de) kalbim senden başkasını özlemez.

"Senin uğruna ailemin hepsini terkettim. Ailemi çocuğumu seni (ahirette) görebilmek için yetim bıraktım."

İbrahim Ethem Hazretleri bir gün baktı ki gökte bir melek elinde kağıt ve kalem yazıyor. Ona ne yazıyorsunuz? diye sordu. O da Allah'ın dostlarının isimlerini yazıyorum dedi, bunun üzerine İbrahim Ethem:

Beni de yazdınız mı? dedi, kendisine hayır denildi. O da ben evliya değilsem de Allah'ın dostlarını çok severim dedi. Melek bir müddet durdu, sonra: "Müjde ya İbrahim! Fermani ilâhi geldi, defterin başına senin ismini yazacağım." dedi.

Bakınız! Allah'ın dostlarının dostu olması hasebi ile Allah'ın dostu olarak yazıldı. Hemde listenin en başına alındı.

Bazıları bana diyorlar ki: Hoca Efendi! Seni seviyoruz amma ihvanlarını sevmiyoruz, bu olmadı bizi seven ihvanımızı da sever.

(Beyt - 67)

شَرِيعَتْ مَخْزَنِيدِرْ شَاهْ اَحْمَدْ طَرِيقَتْ مَنْبَعِيدِرْ مَاهْ اَحْمَدْ

مَعَارِفْ مَعْدَنِيدِرْ رَاهْ اَحْمَدْ حَقِيقَتْ مَبْدَئِيدِرْ جَاهْ اَحْمَدْ

بُو دَرْيَايَه دُوشُوبْ حَقَّه كِيدَه لَمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لَمْ

« شَرِيعَتْ مَخْزَنِيدِرْ شَاهْ اَحْمَدْ »

"Şeriat mahzenidir şahı Ahmet."

"Şah olan Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şeriat hazinesinin konulduğu mahzendir."

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne kadar güzel tarif ediyor. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimize Şah, padişah diyor, Padişah: Bir yere hakim olan zat demektir.

Mahzen: ismi mekân olup hazine ve define gibi şeylerin konulduğu yer manasını ifade eder.

Mahzenin içine ne dolduruldu. Kur'an, hadisi şerifler dolduruldu. Mevla Tealâ'dan gelen şeriat Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in mahzeninde muhafaza ediliyor ondan bize geliyor.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ne büyük insandır ki bu kadar muazzam müessesenin mahzeni olmuştur. Bizler ise onun kıymetini bilemedik. Ya Rabbi! sen bildir.

Mevlâ Tealâ sure-i Ahzab'da şöyle buyurur:

« اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيماً (٥٦) »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) ve bütün melekleri o peygamber üzerine salât ediyorlar. Ey iman edenler! sizde o peygamber üzerine salât edin ve selâm etmekle selâm edin." *(Ayet:56)*

Böyle bir ayet-i celile hiç bir Peygamber hakkında nazil olunmamıştır. Bu ayet-i celile ile Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki; "Ey müminler! ben habibime hiç muhtaç değil iken ona salât ediyorum. Siz ona muhtaç olduğunuz hâlde niçin salât getirmiyorsunuz."

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Mevlâ Tealâ'nın indinde böyle faziletli olunca bizde onun ümmeti olmamız hasebi ile bu faziletten istifade ediyoruz.

Nitekim bir nazım'da şöyle gelmektedir;

« بُشْرىٰ لَنَا مَعْشَرَ الْاِسْلَامِ اِنَّ لَنَا مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمِ

لَمَّا دَعَى اللّٰهُ دَاعِيْنَا لِطَاعَتِهِ بِاَكْرَمِ الرُّسْلِ كُنَّا اَكْرَمَ الْاُمَمِ »

"Bize müjdeler olsun ey islâm cemaati, Bizim için Mevlânın indinde yıkılmaz bir rukün vardır. Nedir o? **Allah (-u Tealâ Hazretleri) bizi O'na itaate çağıran Peygamberimiz'e: 'Resullerin en keremlisi' diye hitap buyurduğundan, Bizde ümmetlerin en keremlisi olduk."**

Bu manaya mutabık Mevlâ Tealâ şöyle buyurmaktadır:

« كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ... (١١٠) »

"Siz insanlar için ortaya çıkarılan, doğruluğu emreden, fenalıktan alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz." *(Âli Imran Suresi: 110)*

Mevlâ Tealâ bizi bu en hayırlı ümmetten ayırmasın. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in zahirine bakıldığında diğer insanlardan farkı bilinemiyor. Amma batınına bakıldığında anlaşılıyor ki Mevlâ Tealâ'nın şeriatının mahzenidir. Bir nazımda geldiği üzere:

« مُحَمَّدٌ بَشَرٌ وَلَيْسَ كَالْبَشَرِ بَلْ هُوَ يَاقُوْتَةٌ وَالنَّاسُ كَالْحَجَرِ »

"Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **insandır, her insan gibi değil, doğrusu O, yakut, insanlar ise taş gibidir."**

Ebu Cehil, Ebu Leheb ona Ebu Talib'in yetimi olarak baktılar diğer insanlardan farklı olduğunu göremediler. İşte O'na Ebu Cehil'in ve Ebu Leheb'in baktığı gibi bakılırsa onun hakikatından mahrum kalınır. Amma Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ın gözü ile bakılırsa o zaman işin hakikatı anlaşılır.

Nuh *(Aleyhisselâm)* ın ümmeti de Nuh *(Aleyhisselâm)* ı Peygamber olarak değil kendilerinden farksız bir insan olarak gördüler ve şöyle dediler:

....

﴿ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ (٢٧) ﴾

"Milletin inkârcı ileri gelenleri: 'Senin ancak kendimiz gibi bir insan olduğunu görüyoruz. İlk görüşte sana bizim en rezillerimiz dışında kimsenin uyduğunu görmüyoruz sizin bizden bir üstünlüğünüz de yoktur, biz sizi yalancı sanıyoruz' dediler." *(Hud Suresi: 27)*

Nuh *(Aleyhisselâm)* onların dediği gibi sıradan bir insan olsa idi duası sebebi ile koca dünya sulara gark olur muydu?

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bir hadis-i şerifinde şöyle buyurur:

﴿ مَنْ صَلَّىٰ عَلَيَّ مَرَّةً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ عَشْرًا ﴾

"Her kim bana bir defa salât ederse Allah ona on salât eder."

Allah-u Tealâ'nın Resulüne salâtı, onu rahmetine ve ihsanlara gark etmesidir. Meleklerin peygambere salâtları ise Peygambere dua ve istiğfar etmeleridir.

Bir mümin diğer bir mümine **'Esselâmu aleyküm'** diyerek selâm verdiğinde: 'Dünya ve ahiret meşakkâtlerinden berî olmak senin üzerine olsun' demiş olur. Peki böyle hayır dua etmek var iken 'Günaydın, Tünaydın' demenin manası nedir?

'Esselâmu aleyküm' ü bırakıp günaydın, tünaydın demek altın liraları bırakıp paslı tenekeleri almaya benzer. Bunları söylemekte hiç kazanç yoktur bu birinci mesele. Şeriat'ın tebdil edilmesi de ikinci meseledir.

İnsan utanmalı, haddini bilmeli. Şeriat kanunlarını ihlal etmemelidir. Dünyada iken ben: "Medeniyim, benim kanunlarım geçer" diyerek haykıranların ahirette çıtı çıkmayacak.

Nitekim Sure-i Mürselât'ın 16-18. ayet-i celileleri bu manaya mutabıktır, şöyleki:

﴿ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ (١٦) ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ (١٧) كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ (١٨) ﴾

"Öncekileri yok etmedik mi? Ardından sonrakileride onlara katarız. Suçlulara böyle yaparız."

İnsan helâya giderken bile haya üzere olmalıdır. Meselâ; bir insan, dünyada idrarını yapamama rahatsızlığına tutulsa ve ona denilseki: 'Bu dünya her şeyi ile senin. Bunu verirsen hastalığı senden izale edeceğiz' o insan bu teklifi kabul eder mi etmez mi? elbette kabul eder. İnsanoğlu zayıf bir mahluktur.

« طَرِيقَتْ مَنْبَعِيدِرْ مَاهِ اَحْمَدْ »

"Tarikat menbaıdir mah-ı Ahmed"

"Ay yüzlü Ahmed tarikat membaıdır." Yani Tarikat Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den çıkmıştır.

Mah: Gökteki ay, kamer demektir.

« مَعَارِفْ مَعْدَنِيدِرْ رَاهِ اَحْمَدْ »

"Mearif madenidir rah-ı Ahmed"

"Resulullah Efendimizin yolu, ilâhi bilgilerin madenidir."

Bütün marifetler feyizler Mevlâ Tealâ'dan ona ondan bize geliyor. Marifet isteyen onun yoluna girsin.

Rah: Yol, meslek demektir.

« حَقِيقَتْ مَبْدَئِيدِرْ جَاهِ اَحْمَدْ »

"Hakikat mebdeidir cah-ı Ahmed"

"Ahmed *(Aleyhisselâm)* ın makamı bütün hakikatların mebdeidir."

Kenz-i Mahfi'den ilk zuhur eden Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatıdır. Diğer Peygamberlerin insanların, meleklerin, bütün kainatın hakikatı onun hakıkatından alınmıştır. Onun rütbesi en başta olmaktır.

Cah: Makam demektir.

« بُو دَرْيَايَه دُوشُوبْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ »

"Bu deryaya düşüp Hak'ka gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Efendimizin hakikatı ucu bucağı görünmeyen derya misalidir. İşte o deryaya dalıp Hakk'a gidelim.

(Beyt - 68)

كورُنْمَزْ غَيْرِى مِرْأَتْدَنْ اوْ مَحْبُوبْ بولُنْمَزْ غَيْرِى يَرْدَه وَصْلِ مَطْلُوبْ

مُطِيعْ اوْلْ اَمْرِينَه تَا اِيدَه مَحْسُوبْ سَنِى اَسْرَارِينَه هَمْ اِيدَه مَنْسُوبْ

هَوَالَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

Mevlâ Tealâ'yı tanımak isteyenler bilsinler ki:

« كورُنْمَزْ غَيْرِى مِرْأَتْدَنْ اوْ مَحْبُوبْ »

"Görünmez gayri mir'attan O Mahbub (Mevlâ)"

"O mahbub Mevlâ Tealâ, Efendimiz *(Aleyhisselâm)* ın aynasından başka yerde görünmez."

Gayri mir'attan: Başka aynadan,

Mahbub: Sevilmiş manasında ism-i mef'uldür.

Mazisi (حَبَّ), muzarisi; (يَحِبُّ), Mastarı; (حُبًّا), Sıfat-ı müşebbehesi (حَبِيبٌ), İsm-i mef'ul'ü (مَحْبُوبٌ) dür.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Sarf ve Nahv'e çok kıymet verirdi ve buyururdu ki: 'Ancak Sarf ve Nahiv ilmine vakıf olanlar Kur'an-ı Kerim'in manasını anlarlar.' İşte onun için Sarf ve Nahiv ilimlerini iyi bilmeye çalışalım.

Ulûmu Arabiyye, Ulûmu Şer'iyyenin yoludur. En büyük kitap Kur'an-ı Kerim'dir, lisanı arapçadır.

Dünya âleminde Mevlâ Tealâ ayna vasıtası ile kendi cemalini müşahede ettirir. Ahirette ise bir aynaya ihtiyaç olmadan, doğrudan doğruya gösterecektir.

Nitekim bir ibarede şöyle varid olmuştur;

« رُؤْيَتْ نِيسْتْ كَالرُّؤْيَةِ هَسْتْ »

"(Dünya'da Mevlâ Tealâ 'yı) **görmek yoktur, görüyor gibi olmak vardır."**

Dünya âleminden olan göz Mevlâ Tealâ 'yı görme kuvvetine malik değildir. Ahirette ona bu kuvvet verilecektir. Çok uslu olalımki bizlere orada Cemalini göstersin.

Bugünkü beytimizin ilk mısrasını Risale-i Kudsiyye'nin şu beyitleri açıklamaktadır;

İşit zatıyla zatında Allah,
Tecelli kıldı zatı için şehinşah
Sıfat esmasını zatında Allah,
Dahi cümle kemalin gördü olşah
Tasavvurdan geçip Hakk'a gidelim,
Cemâli ba kemâle seyr idelim.

Muhabbet eyledi cümle kemâli
Sıfat Esmâ Celâliyle cemâli
Göre Hak bir hakikâtde meâli
Ola mirât bulunsun ta visâli
Bidayetden geçip Hakk'a gidelim
Cemâli ba kemâle seyr idelim.

« بولنمز غيرى يرده وصلِ مطلوب »

"Bulunmaz gayri yerde vaslı matlub,"

"(Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aynasından) gayri yerde taleb olunan (Mevlâ Tealâ'ya) vasıl olmak bulunmaz."

Vasl-ı matlub: Matluba ulaşmak,

Rasulullah'ın yolunda, izinde gitmeden Mevlâ'ya vasıl olmanın yolu bulunmaz. Öyle ise;

« مُطيعْ اولْ اَمرينه تا ايده محسوب »

"Muti ol emrine ta ide mahsub"

"(Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in) emrine itaat edici ol ta ki seni hesaba katsın."

Muti: İtaat edici,
Tâ: Ta ki,
Mahsub: Hisap edilmiş.

Resulullah'ın emrine itaat et onun emrine boyun eğ, kendi nefsinin yoluna gitme ki;

« سنى اَسرارينه هم ايده منسوب »

"Seni esrarına hem ide mensub"

'Hem de seni sırlarına mensub etsin.'

Esrar: Sırlar,
Mensub: Nisbet olunmuş yani bağlanmış.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Selmanî Farisi *(Radıyallahu Anh)* için: (سَلْمَانُ مِنَّا) **"Selman bizdendir."** buyurdu. Resulullah'a itaat etmeseydi Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* onun için bizdendir buyurur muydu? Hayır!

« هَوَالَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Heva (Nefsin istek) lerinden geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Müslümanın tiyatrosu, sineması olur mu hiç? Müslümanın ancak tekkesi, medresesi, camisi olur. Müslümanın başka bir şeyi olmaz.

Sure-i Sâd'da 26. ayet-i celilede Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

« يَا دَاوُدُ انَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ انَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ (٢٦) »

"Ey Davud! Seni şüphesiz yeryüzünde halife (hükümran) kıldık, o halde insanlar arasında adaletle hükmet, hevese uyma yoksa seni Allah'ın yolundan saptırır.

Doğrusu Allah'ın yolundan sapanlar (varya) onlara hesap gününü unutmalarına karşılık çetin azap vardır."

İnsanlar ne sebeple Allah'ın yolundan çıkıyorlar? Nefislerinin isteklerini yapmak dünyaya meyl etmek sebebi ile. "Dünya 'da nefsimin her isteğini yapayım da ahirette ne olursa olsun mu" diyorlar, böyle şey hiç olur mu?

Bir insanın açtığı bir mağaza, zararına çalışırsa o halde devam eder mi? etmez. İşte bu dünya hayatımız da bir mağaza mesabesinde, onu, nefsin hevalarına uyma yolunda harcamayalım.

Bosna-Hersek'te erkekler öldürülüyor hanımlar (kötülük yapılmaları için) sağ bırakılıyor bu belâ nereden geldi başlarına? Sure-i Sâd'ın 26. ayet-i kerimesinin gereğince amel etmedik-

lerinden. Bir kısım insanlar Mevlâ Tealâ'yı sevdiklerini iddia ediyorlar amma Resulüne tabi olmuyorlar. Onların iddiaları boştur, yalandır.

Mevlâ Tealâ ne güzel mizan koydu ortaya. İşte Allah *(Celle Celalühü)* bu mizanın kullarına duyurulmasını, onlara bildirmesini emrediyor. Bu emir herkesedir. Özellikle de hocalaradır.

Ben milletin etlisine sütlüsüne karışmam, demeyin. Herkes bildiği kadar anlatmalı. Namaz farzdır, tesettür farzdır, kumar oynamak, içki içmek haramdır, bu kadar da diyemez misiniz? Ben emr-i bil maruf yapmaktan anlamam dememeli.

Mevlâ Tealâ seni anlar yarattı, neden anlamaz gözüküyorsun. Acıktığın zaman açlığını anlıyor, acıktım diyebiliyorsun da Allah'ın dinini neden tebliğ etmiyorsun.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bu babın sonunda şu ayet-i kerimeleri yazdı.

قَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿ قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِىْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ (٣١) ﴾ الاية .

Allah Azze ve Celle buyurdu: "(Resulüm), şöyle de: **'Eğer siz Allah'ı seviyorsanız, hemen bana uyun ki, Allah'da sizleri sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Zira Allah çok bağışlayıcıdır."** *(Âli Imran Suresi:31 den)* (الاية) Ayetin sonuna kadar oku, demektir.

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى : ﴿ مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ ﴾ الاية .

Allah Sübhanehü ve Tealâ buyurdu: **"Her kim Resulullah** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **e itaat ederse muhakkak Allah (-u Tealây) a itaat etmiş olur."** *(Nisa Suresi:80 den)* (الاية) Ayetin sonuna kadar oku, demektir.

---

8. BAB

﴿ دَرْ بَيَانِ آدَابِ مُرْشِدَانْ فِى تَعْلِيمِ الطَّرِيقَةِ الْعَلِيَّةِ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَالصِّبْيَانِ وَالْجَانْ ﴾

"Mürşidlerin, cinlere, çocuklara, kadınlara ve erkeklere Tarikat-ı Aliyyenin âdabını öğretmelerinin beyanı hakkındadır."

(Beyt - 69)

بِرْ اَهْلِ سُنَّتْ اُولْمَقْ اِيسْتَهْسَهْ مَنْسُوبْ طَرِيقَتْ اَخْذِينَه طَالِبْ وَمَرْغُوبْ

هَمَانْ قِيلْ اِسْتِخَارَه هَمْ اُو مَحْبُوبْ كُورُنْسَه اِسْتِقَامَتْ اَيْلَه مَحْسُوبْ

بُو آدَابْدَرْ رِعَايَتْ قِيلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

﴿ بِرْ اَهْلِ سُنَّتْ اُولْمَقْ اِيسْتَهْسَهْ مَنْسُوبْ ﴾

"Bir ehl-i sünnet olmak istese mensub."

"Kadın, erkek, çocuk, cin, kim olursa olsun ehl-i sünnet olan birisi tarikata mensub olmak istese."

Mensub: Bağlı demektir. Bir mürşide bağlı olana mensub denir.

İnsan ehl-i sünnet olmalıdır, ehl-i bidat olursa hayır yok, sünnet yok demektir. Bu yolun Reisi Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir. Ve Hulefa-i Raşidin'dir. İşte onlar ve onların izinde olanlar ehl-i sünnet olur. Bu yolu öğrenmeye çalışalım.

﴿ طَرِيقَتْ اَخْذِينَه طَالِبْ وَمَرْغُوبْ ﴾

"Tarikat ahzine talip ve mergub."

"Tarikat almayı isteyici ve rağbet edici olsa."

Mergub: Rağbet olunmuş iyi kimse, demektir.

« همان قيل استخاره هم او محبوب »

"Hemen kıl istihare hem o mahbub."

"(Ey Mürşid) Hemen istihare yap hem o sevgili olan kişide yapsın. İstihare yapılmadan tarikat dersi verilmesi edebe uygun değildir."

« كورنسه استقامت ايله محسوب »

"Görünse istikamet eyle mahsub."

"(İstiharede) doğruluk görülürse o kimseyi hesaba kat, ihvanlardan say."

« بو آدابدر رعايت قيل كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم »

"Bu adaptır, riayet kıl gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu istihare bu yolun edeplerindendir. Riayet et gidelim."

Bakınız beyitten de anlaşıldığı üzere tarikata girmek isteyene istihare edilmek suretiyle tarikat dersi verilir. İstemeyene: "Gel Tarikat'a gir," denmez. Bu bizim tarikatımızda yasaktır.

Tarikat, Allah-u Tealâ'ya ulaştırıcı yol demektir. Bu yol Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den öğrenildi, elden ele geliyor. Eğer bu tarikat lâzım olmasa idi Allah-u Tealâ Hazretleri onu sevgili habibine verir miydi?

Ey müslümanlar! Tarikatsız olmaz, biliyorsunuz. Tarikat şeriatı dikkatli yaşamaktır. Tarikat'da iki şey ile ilerlenir. Zikir, Rabıta. Nakşi Tarikati hafi zikri seçti. Onlara göre cehri zikir bidattır. Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

« اَلذِّكْرُ الَّذى لاتَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ يَزِيدُ عَلَى الذِّكْرِ الَّذى تَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ سَبْعِينَ ضِعْفاً »

"Hafaza meleklerinin işitmediği (gizli) zikir hafaza meleklerinin işitmiş olduğu (aşikâr) zikirden (sevap bakımından) yetmiş kat daha ziyade sevaptır."

Zikir sebebi ile Mevlâ Tealâ ile kul arasında münasebet ve alâka hasıl oluyor. Bu münasebet ve alâka sevmeyi icap ettiriyor. Sevgi de, kalpte itmi'nan-ı doğuruyor. Nitekim Sure-i Ra'd da şöyle buyurulur:

« اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللهِ اَلَا بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (٢٨) »

"Bunlar, Allah'ın zikriyle kalpleri huzura kavuşarak iman edenlerdir. Evet! Bilinki ancak Allah'ı anmakla kalpler yatışır ve huzur bulur." *(Ayet:28)*

Bakınız yalnız zikrin, kalbi mutmain edebileceğini Allah-u Tealâ buyuruyor, Mahmud demiyor.

Mevlâ Tealâ bu ayet-i celilesi ile: "Şu kalplerinizi ben yarattım sağlamlığınıda sakatlığınıda ben bilirim. Bütün kâinatın doktorları toplansa kalbinizi mutmain edemez, o ancak benim zikrimle mutmain olur." buyurmuş oluyor.

Zikrin âdâbı vardır, eğer o âdaplara riayet edilerek zikir yapılırsa tez tesir eder. Zikrin Rabıta ile yapılması, zikr ederken abdestli olunması zikrin âdabındandır.

Şöyle buyrulur:

« اِشْتِيَاقِ حَقْ بُوَدْ ذِكْرِى دِلَتْ كُوشْ تَا اِنْ ذِكْرِ گَرْدَتْ حَاصِلَتْ »

Diğer bir mısrada da:

ذِكْرِ خَاصُّ الْخَاصْ ذِكْرِ سِرْ بُوَدْ هَرْكِه ذَاكِرْ نِيسْتْ اُو خَاسِرْ بُوَدْ »

"Hakka aşık olmak kalbin zikridir. Bu zikr hasıl oluncaya kadar çalış. En seçkin kulların zikri gizli zikirdir. Her kim zikredici değildir hüsrandadır."

Bir başkasıda şöyledir:

« ذِكْرِ كُو ذِكْرِ تَا تُورَا جَانَسْتْ پَاكِى دِلْ زِ ذِكْرِ رَحْمَانَ اسْتْ »

"Zikr et, taki zikr canın oluncaya kadar, kalbin temizliği Rahman'ın zikrindendir."

Bunları unutmayın, uygulamaya çalışın, bunlar için geldik dünyaya. Bugün bir beyit ezberlesen kârlısın. Bugün sarf ilminden bir kelime olan: (نصر) desen yarın ölsen kabirde hoca ederler seni.

Tarikat lâzımdır. Şeriat-ı garra ve Tarikat'ı aliyye kulların muhtaç olduğu şeylerdir. Dünya ve ahirette kulların şer ve cezalardan kurtulmasına sebeptir.

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (٤١) »

"Allah'ı çok zikr etmekle zikr edin." *(Ahzab Suresi: 41)*

Tarikat'ı aliyye zikirden ibarettir. Fuzuli rahatlıklar, fuzuli konuşmalar kaldırılmalıdır. Büyüklerimiz, ecdadımız hep Tarikatlı idi. Bu sayede huzurlu yaşamışlardı, düşmanlarını mağlub etmişlerdi.

Şimdi bazıları tarikatı inkâr ediyorlar. Mevlâ Tealâ bu sebeple onlara kapı açmıyor. Anahtarsız kapı açılmaz. Tarikat anahtardır. Dertlerine, zikrullah'ı derman yapmaları lâzımdır. Bizim Türkiyemizde de Tarikatlı kimseler varsada Tarikatı inkârcılarda çok.

"Düşman sözüne bakıyorlar, oturdukları dalı kesiyorlar."

Sonra düşüyor, kolları, bacakları kırılıyor sakat kalıyorlar. Ondan sonrada bunların kimseye hayrı yok tabi!..

Bir hadis-i şerifte:

« لَيْسَ عَلَىٰ اَهْلِ لَااِلٰـهَ اِلَّا اللّٰهُ دَهْشَةٌ وَلَاوَحْشَةٌ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ضَاحِكِينَ »

"Lailâhe illallah'ın ehilleri üzerine dehşet, vahşet yoktur ve onlar cennete gülücü olarak girerler." buyuruluyor.

Mevlâ Tealâ Enfal Suresi ayet 45 de:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (٤٥) »

"Ey müminler! Bir düşman topluluğu ile karşılaştığınız zaman, sebat edin ve Allah'ı çok anın ki, kurtulabilesiniz." buyuruyor.

Bu ayet-i celilenin açık delili Kıbrıs harbinde görüldü. Kıbrıs harbinde savaşmak için gemiden inen müslüman askerler mevzilere yerleşmiş olan kâfir askerleri tarafından hemen öldürülüyorlardı.

Bunun üzerine müslüman komutan askerlere "Allah Allah" diyerek gemiden inmelerini emretti. Askerlerde bu emre imtisal ederek: **"Allah, Allah"** diyerek gemiden inmeye başladılar.

O savaşta bulunanlardan bir şahıs diyor ki: Biz böyle zikr ederek düşmana karşı yürüdüğümüzde onlar tarafından gelen mayıs yağmuru gibi mermiler sağımızdan solumuzdan geçiyordu. Mevlâ Tealâ'nın izni ile hiçbir kurşun bize isabet etmiyordu.

Millet mayıs yağmuru gibi mermilerin altında zikr ederde, kışın sıcacık evinde yün halıların, kalın minderlerin üzerinde zikr etmezsen dünyada en akılsız insan sensin demektir. En insafsız insan da sensin.

Nefsiniz Allah'ı zikr etmekten üşenmeye başladığında ona deyiniz ki: Bosna-Hersek'in haline bak, kendinin onlar gibi rüsvay olmasını mı istiyorsun. Şimdi onlar Resulullah'a tabi olmadıklarına, zikr etmediklerine pişmanlar amma başlarına bunca musibetler geldikten sonra.

Müslüman hanımlar birbirlerini sevmeli, erkekler de birbirlerini sevmelidir. Mevlâ Tealâ kulunun kalbinde başka bir kuluna buğz olup olmadığını görür mü görmez mi? Görür.

Eğer buğz görürse hoşuna gider mi gitmez mi? Gitmez. Onun hoşuna gitmeyeni yapmayalım.

Etiniz kemiğiniz para etmez sizin, değerinizi ahlâkınız artırır. Size bir kötülük yapandan intikam alsanız ne kâr edeceksiniz.? "Affediyorum" deyin, affedin.

Uhud gazvesinde müşrikler, ashabı kirâmdan bazılarını şehit etmişlerdi. Hazreti Hamza da onların arasındaydı. Onun mübarek vûcudunu parçalamışlardı. Hatta Ebu Süfyan'ın eşi "Hind" Hazreti Hamza'nın ciğerinden bir parçasını çiğnemiştir.

Resulullah ile ashabı kiramı da, kâfirlerden bir çoklarının özellikle Hazreti Hamza'nın katline sebep olan Hind'in öldürülmesine ahd etmişlerdi. Bunun üzerine sure-i Nahl'in 126. ayet-i nazil oldu.Şöyleki:

﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ (١٢٦)﴾

"Ey müminler, düşmandan intikam almak için eğer bir ceza ile mukabele edecek olursanız, ancak size yapılan azab ve cezanın misli ile yapın (daha fazla ileri gitmeyin). **Sabrederseniz** (cezayı terk ederseniz), **and olsunki bu, tahammül edenler için daha hayırlıdır."**

Bu ayeti celilenin inişinden sonra, Peygamber Efendimiz Hind'i affettiler.

Hazreti İsa *(Aleyhisselâm)* ın şeriatında bir kişi, herhangi bir kimseye bir tokat vurduğunda yanağını çevirmesi icab ederdi.

Surei Fussilette şöyle buyrulur:

﴿ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ (٣٤) ﴾

"Hem iyilikle kötülük müsavi olmaz. Sen kötülüğü, en güzel olan iyi hareketle önle. O vakit bakarsınki, seninle arasında bir düşmanlık bulunan kimse, yakın bir dost gibi olmuştur." *(Ayeti:34)*

İyi muamele etmek, okşamak, tatlı söz söylemekle, acı söz söylemek, tokatlamak bir değildir. Meselâ: Birisi birine tokat attı. Ona nasıl karşılık verebilir? Onu affetmek güzel, onu düşmanlar dövmeğe kalktığında koruması ise, en güzel.

İnsanın nefsi ise bu durumda ne der? "Bütün dünya insanları onu çiğnesin, dağlar onun üstüne yıkılsın." der.

Kötülüğünün karşısında kendisine en güzel şekilde karşılık verildiğini, iyilik edildiğini gören kimse ne demelidir? "Benim kafam kalın, ahlâkı kötü olan benim," demelidir.

İnsanlığı yapamıyorsakta insanlık nedir dinleyelim, öğrenelim. Yarabbi: cümlemizi bu ahlâk ile mütehallik eyle. Amin. Netice olarak tarikat lâzım. Bir çok padişah tarikatlı idi. Mürşidlere, Şeyhülislâm'a sormadan bir şey yapmazlardı.

(Beyt - 70)

كورُنمزسه اكركه استقامت يدى كز استخاره قيل عنايت

ظهور ايدرسه كر تمكين ومحبت امانت فيضى ويربولسون كرامت

هدايت كبريانك كل كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم

« كورُنمزسه اكركه استقامت يدى كز استخاره قيل عنايت »

"Görünmezse eğerki istikamet.
Yedi kez istihare kıl inayet"

"Eğer (yapılan ilk istiharede) istikamet görünmez (istihare çıkmazsa) istihareyi 7 defa tekrarlayarak ona yardım et."

İstikamet: Dürüst bir mana,

İnayet: Yardım, demektir.

« ظهور ايدرسه كر تمكين ومحبت امانت فيضى ويربولسون كرامت »

"Zuhur iderse ger temkin-ü mehabbet.
Emanet feyzi ver bulsun keramet"

"Gönülde bir yerleşme ve sevgi hasıl olursa emanet feyzi (tarikatı) ver. Bu yolda terakki etsin."

Ger: Eğer,

Temkin: Yerleşmek, yani istihareden sonra gönülde bir heves ve muhabbet devam ederse, demektir.

« هدايت كبريانك كل كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم »

"Hidayet Kibriya'nın gel gidelim.
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hayra ulaştırmak ululuk sahibi olan Mevlâ'nındır. Kemâl sahibi olan cemali seyr edelim."

Kibriya: Mevlâ Tealâ, demektir.

Bu tarikat Allah-u Tealâ'nındır. Ondan sevgili habibine ondan Hazreti Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ondan Selmani Farisi *(Radıyallahu Anh)*... Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* ya kadar elden ele, ondan da bu zamana gelmiştir. Kıyamet'e kadar böyle devam edecektir.

Büyüklerden nasıl alındı ise tarikat öylece muhafaza edilmesi lâzımdır. İstiharede onların uslübüdür. Bazıları istihare etmeden alel acele ders verirler, bu olmaz.

İmamı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

"Tarikat dersi almak isteyen bir kimsede istihare etmezden evvel bulunan heves ve istek istihare yaptıktan sonra da devam ediyor, hatta daha fazlalaşmışsa, mürşidin de o kimseye karşı hüsnü zannı artmışsa, mürşit ona tarikat dersini versin. Eğer hevesi aynı ise istihareye devam etsin. Eğer istihareden sonra hevesi eksildi ise ona ders vermesin."

(Beyt - 71)

اَكَرْ صَدْرِكْ قَبُولْ قِيلْسَه اوُ ذَاتِى اِنَابَه وِيرْ بوُلَه كُوكْلِى نجَاتِى
پَسْ اَنْدَنْ اِسْتِخَارَه وِيرْ صِفَاتِى اوُلَه اوُ نوُرْ بوُلَه سِرِّ حَيَاتِى
بوُ اِسْتِعْجَالْدَه مَخْصوُصْدُرْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* tarikata girmek isteyen ve tarikat dersi veren kimseye tenbihlerde bulunarak şöyle buyuruyor: Ey Şeyh!

« اَكَرْ صَدْرِكْ قَبُولْ قِيلْسَه اوُ ذَاتِى »

"Eğer sadrın kabul kılsa o zatı"

"İstihare yapmadan eğer kalbin o zatı kabul ediyorsa,"

Sadr: Kalp, demektir.

Tarikata girmek isteyen kimsenin istihare etmesi bu yolun adabındandır, terkedilmemelidir. Amma tarikat dersi almak üzere uzak bir yerden gelse durum değişir.

Meselâ Van'dan biri geldi, acelesi var hemen geri gitmesi gerek diyelim, bu durumda Şeyh efendi ne yapmalı? Eğer Şeyhin kalbi o zatı kabul ediyorsa, tarikat dersini verebilir.

« اِنَابَه وِيرْ بوُلَه كُوكْلِى نجَاتِى »

"İnabe ver bula gönlü necatı"

"Tarikat dersini ver gönlü necat bulsun."

İnabe ver: Kendisini Mevlâ'ya döndürecek dersi ver.

« پَسْ اَنْدَنْ اِسْتِخَارَه وِيرْ صِفَاتِى »

"Pes andan istihare ver sıfatı"

"Ona tarikat dersi verdikten sonra tekrar istihare ver, nasıl olsa ders aldı istihareye gerek yok deme. (Bereket bulsun) sıfatları (ne olsun)"

« اوُلَه اوُ نوُرْ بوُلَه سِرِّ حَيَاتِى »

"Ola o nur bula sırr-ı hayatı"

"(Sıfatları, her azası) nur olsun manevi hayatın sırrını bulsun."

Sırr-ı hayatî: Hayat sırrını, demektir.

« بو اِسْتِعْجَالْدَه مَخْصُوصْدِرْكِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ »

"Bu isti'calde mahsustur gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu (istihare yapılmadan ders vermek) acele durumlara mahsustur."

İsti'cal: Acele hâli, demektir.

(Beyt - 72)

چونْ اَكْمَلْ مُرْشِدْ اولْدى سِرِّ دَيَّانْ مَقامِى اِسْتِخارَه قَلْبِى بُرْهانْ

ولِى اٰدابِ اَسْلافْ اولْدى شايانْ بو سُنَّتْدِرْ كِه مَقْبولْ اولَه انْسانْ

كوزَتْ اٰدابِى كَلْ حَقُّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

Bu ders istihare üzerinde duruyor. Tarikata girecek insana ne muamele edileceğini beyan ediyor.

« چونْ اَكْمَلْ مُرْشِدْ اولْدى سِرِّ دَيَّانْ »

"Çün ekmel mürşid oldu sırrı Deyyân"

"Çünkü ekmel mürşid Mevlâ Tealâ'nın sırrı oldu."

Sırr-ı Deyyân: Mevlâ'nın sırrı,

Ekmel: Ziyade olgun, demektir.

Ziyade kamil olgun olan mürşid Allah-u Tealâ'nın sırrıdır.

« مَقامِى اِسْتِخارَه قَلْبِى بُرْهانْ »

"Makam-ı istihare kalbi burhan"

"(O mürşidin) makamı istihare, kalbi delildir."

Yani kendisi istihare makamındadır. Kalbi ise masivadan azat olduğu için delildir.

Böyledir amma:

« ولِى اٰدابِ اَسْلافْ اولْدى شايانْ »

"Veli âdab-ı eslâf oldu şayan."

"Velâkin geçmiş büyüklerin adabına uymak münasip oldu."

Veli: Velâkin,

Eslâf: Geçmiş zamandaki büyük zatlar,

Şayan: Münasib, lâyık demektir.

« بو سُنَّتْدرْ كه مَقْبُولْ اولَه انْسانْ »

"Bu sünnettir ki makbul ola insan"

"İstihare sünnettir ki bununla insan makbul mudur değil midir anlaşılır."

« كوزَتْ ادابِى كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Gözet âdabı gel Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Yani illâ istihare yapmalı, adabı gözetmelisin.

(Beyt - 73)

طَرِيقَتْ تَعْلِيمْ اَيْلَه كَرْ صُكْرَه اوْلْ ايدَرْسَه اِسْتِقَامَتْ حَقْ آچَارْ يوُلْ

دَكِلْسَه مُسْتَقِيمْ حَقْ رَحْمَتِى بوُلْ غَضَبْ اِيتْمَه خُدَا بَلْكِه آچَارْ يوُلْ

تَرَحُّمْ قِيلْ عِبَادَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« طَرِيقَتْ تَعْلِيمْ اَيْلَه كَرْ صُكْرَه اوْلْ ايدَرْسَه اِسْتِقَامَتْ حَقْ آچَارْ يوُلْ »

"Tarikat talim eyle ger sonra ol,
İderse istikamet Hak açar yol"

Şimdi mürşidlere tenbih var. "Ey Şeyh Efendi! İstiharesi çıkmış olan kimseye tarikatı öğret. Eğer sonra o talim eylediğin mürid, (tarikatta) istikamet ederse (aldığı derse sıdk ile çalışırsa) Allah-u Tealâ ona yol açar."

« دَكِلْسَه مُسْتَقِيمْ حَقْ رَحْمَتِى بوُلْ »

"Değilse müstekim Hak rahmeti bol"

"Eğer müstekim değilse o kimseyi müridlikten çıkaracak değilsin. Hakkın rahmeti boldur."

« غَضَبْ اِيتْمَه خُدَا بَلْكِه آچَارْ يوُلْ »

"Gazap etme Hüda belki açar yol."

"(O istikamet etmedi diye) kızma belki Mevlâ Tealâ ona bir yol açar."

Gazap: Kızmak, demektir.

Bugün istikamet üzere olmayan bir kimsenin yarında öyle olması gerekmez. Nice insanlar vardır durur, durur, bir anda parlar. Yirmi sene müddetle gevşek hareket edilip bir saat ciddi bir şekilde halis niyetle çalışılsa mesafeler katedilebilir. Amma bir mesele var, ömür vefa edecek mi?

Nefse hiç göz açtırmayın, ona acımayın, 'bu yolda öleceksin' deyin. Şuda varki zamanında istirahatınızı ediniz, kendinize gereken gıdanızı alınız.

Bir kimse Allah yolunda ölürse aslında o ölü değildir. Zira Mevlâ Tealâ buyuruyor:

﴿ وَلَاتَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَاتَشْعُرُونَ (١٥٤) ﴾

"Allah yolunda öldürülenlere ölü demeyiniz, doğrusu onlar diridirler ve lâkin siz anlamazsınız." *(Bakara Suresi:154)*

Denilirse ki: Eğer diri olsa idi, zikr eder, namaz kılardı halbuki o kabirde. Hayatta iken niyyeti zikre ibadete devam etmek olduğundan onları işlemiş gibi kabul edilir.

Şehid olarak ölmeyi istemeliyiz. Şehid olarak ölmek için illâ cephede ölmek gerekmez. Bir müslümana Mevlâ Tealâ yatakda da şehid muamelesinde bulunur.

Şehid olarak ölmek için sizlere kolay bir yol tavsiye edeyim mi? Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* buyururdu ki:

Sure-i Haşr'ın 21-24 ayet-i celilelerini herkim başında üç defa:

﴿ أَعُوذُ بِاللهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴾

bir defa da:(بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ) demek suretiyle sabah ve akşam namazlarından sonra okursa kendisine beş haslet verilir.

1- Ölümü hüsn-ü hatime ile olur.

2- Şehid olarak ölür.

3- Bu dört ayet-i celilenin yetmiş bin tane memur melekleri vardır. Bu meleklerin yapmış oldukları ibadetlerin sevabı bu ayet-i celileleri okuyan kimselere verilir.

Bilirsiniz meleklerin ibadeti bizim gibi değildir, onlar hiç durmadan ibadet ederler. Nitekim bu hususta şöyle buyrulur:

﴿ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَايَفْتُرُونَ (٢٠) ﴾

"Gece ve gündüz tesbihte bulunurlar, asla fütur getirmez (gevşemez) ler." *(Enbiya Suresi: 20)*

4- Bu dört ayet-i celileyi okuyan kimseyi bu yetmiş bin melek gün boyu muhafaza ederler.

5- Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in sünnetini ihya etmiş olur.

Müslümanlık çok iyi bir şeydir bunun gibi güzel bir şey yok. Dünyada iken cennetteymiş gibi insanı huzurlu, emniyetli kılıyor.

Efendi babam hiç durmaz devamlı islâmî faaliyetlerde bulunurdu. Ve derdi ki; 'Oğlum söz verdim Rabbime O'nun emir ve nehiylerini insanlara ölene kadar duyuracağım.' İşte bizler onun vasıtası ile bu ilimlere malik olduk. Ona teşekkür etmemiz gerek.

Talebe okutan kardeşlerim! Talebelerinizin medreselerini sevmeleri, yetişmeleri iki şeye bağlıdır:

1- Okuttuğunuz dersi iyi anlatacaksınız,

2- Talebelerinizin başından hiç ayrılmayacaksınız.

Bu ikincisi biraz zor amma böyle yapılırsa talebe hocasını sever, sevince de dersine çalışır. Sevmeyince hiç bir şey olmaz.

« تَرَحُّمْ قِيلْ عِبَادَه كَلْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَهلِمْ »

"Terahhüm kıl ibade gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"İnsanlara merhamet et gel gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

Terahhum: Acımak, demektir.

Ey Şeyh Efendi! İstikametten ayrılan müride kızma bakarsın bir hidayet gelir, seni beni geçer.

Kendisini hakir bilen aldanmaz, başkasını hakir bilen aldanır. Bu ahlâk üzere olalım. İstikametten ayrılanlara, tarikat dersini bırakanlara acıyalım, merhamet edelim.

Bu sözler size gevşeklik vermesin. Zavallıların kurtulabilmesi için söylenilmiştir. Sakın ha istikametten ayrılmayın, derslerinizde gevşeklik yapmayın.

(Beyt - 74)

عَزِيزْ سَنْ سَالِكَه چُقْ وِيرْمَه نِسْبَتْ سَنْ اَوَّلْ قَلْبِى تَعْلِيمْ قِيلْ عِنَايَتْ

لَطَائِفْ صُكْرَه وِيرْ وَارْسَه اِسْتِقَامَتْ چُو بِرْدَنْ اُولْسَه بِيلْمَزْ صُكْرَه قِيمَتْ

بِيلُورْ كَامِلْ بُو سِرِّىْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

« عَزِيزْ سَنْ سَالِكَه چُقْ وِيرْمَه نِسْبَتْ »

"Aziz! Sen salike çok verme nisbet."

"Aziz kardeşim! yeni ders alan müride çok fazla nisbet (vazife, ders) verme."

« سَنْ اَوَّلْ قَلْبِى تَعْلِيمْ قِيلْ عِنَايَتْ »

"Sen evvel kalbi talim kıl inayet."

"Sen evvelâ müride kalp latifesini öğret (ver), yardım et."

İnayet: Yardım etmek demektir.

Mürid günde en az beşbin defa kalbi ile: (اَللّٰهْ ، اَللّٰهْ) desin. Ondan azı olmaz. Efendi babam buyururdu ki; zamanımızda İslâm garip olduğu için evvelâ kalb lâtifesi sonra da diğer lâtaifler ile zikr edilmesi uslûbu uygulanıyor.

Evvelden insanlar tarikatı severlerdi onun için diğer lâtaiflerde tek tek verilirdi. Ya Rabbi! eski kuvvetimizi ve düzenimizi ihsan eyle! O zamanda bile dünyanın fesada uğradığına dair İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurmakta:

"Cihanın ey aziz gelmiş zevali,
Fesad isyan ve şirkle oldu mâlî,
Anın için şimdi efdal ehl-i hali,
Veli gayetle az ehl-i kemali,
Fesat vakti aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim." *(Sh.73)*

Ortalık fesatla, isyanla doldu. Allah'ı dinleyenler neredeyse kalmadı. Biz de ihvanlarımıza kendimizi dinlettiremiyoruz. Hiç beklemediğimiz, ummadığımız şeyler duyuyoruz. İlle piyes yapacaklar, ilâhi söyleyecekler.

Osmanlı zamanında, televizyon, radyo, tesettürsüzlük, fitne, fesat yoktu. Medreseler, Tekkeler açıktı. Daima hak beyan edilirdi. Şimdi işler çok değişti, çok bozuldu. Allah yardım etsin. Âmin!..

« لَطَائِفْ صُكْرَه وِيرْ وَارْسَه اِسْتِقَامَتْ »

"Letâif, sonra ver varsa istikamet,"

"Kalbi talimden sonra istikamet varsa (sebat üzere ise) latifeleri ver."

« چُو بِرْدَنْ اُولْسَه بِيلْمَزْ صُكْرَه قِيْمَتْ »

"Çü birden olsa bilmez sonra kıymet."

"Çünkü hepsini birden verirsen kıymet bilmez."

« بِيلُورْ كَامِلْ بُو سِرِىّ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Bilûr kâmil bu sırrı gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Yine de kâmil mürşid bu sırrı bilir gel gidelim.

---

9. BAB

(دَرْ بِيَانِ آدَابِ تَعْلِيمِ شَابِّ اَمْرَدْ)

Sakalsız gençlere Tarikat öğretmenin âdâbı beyanındadır.

(Beyt - 75)

عَزِيزْ كَرْ شَابِّ اَمْرَدْ اُولْسَه سَالِكْ ظُهُورَاتْلَه قَبُولَه اُولْسَه مَالِكْ

أَوِينْدَه مَشْغُولْ اُولسُونْ اُولْمَه هَالِكْ صَاقِينْ هِيچْ كَلْمَسُونْ خَتْمَه بُوسَالِكْ

بُو اُولْمَازْ جَمْعِيَّتْدَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Bizlere şeriat lâzım, tarikat lâzım. Osmanlılar bununla muvaffak oldular. Ne kadar büyük edepler öğreniyoruz, bize bu yolu şeriat öğretiyor, şeriat ipine tutundun mu korku yok. Sen şeriatı muhafaza edersen, şeriatta seni muhafaza eder.

İnsan yüksek dağdan yuvarlanan kaya gibidir. Neye çarpacağı, kendinin mi kırılacağı veya başka bir şeyi mi kıracağı bilinmez. Tabi bu durum terbiye görmeyen için böyledir.

« عَزِيزْ كَرْ شَابِّ اَمْرَدْ اُولْسَه سَالِكْ ظُهُورَاتْلَه قَبُولَه اُولْسَه مَالِكْ »

"Aziz! Ger şâbbı emred olsa salik,
Zuhuratla kabule olsa malik."

"Aziz evlâdım! Eğer henüz sakalı bitmemiş olan bir genç tarikata girmek istese istihare ile de kabul edilmeye malik bulunsa, yani istiharede tamam bu alınsın, diye gözükse."

Şâbb-ı emred: Henüz sakalı bitmemiş genç, demektir.

« أَوِينْدَه مَشْغُولْ اُولسُونْ اُولْمَه هَالِكْ صَاقِينْ هِيچْ كَلْمَسُونْ خَتْمَه بُوسَالِكْ »

"Evinde meşgul olsun olma halik,
Sakın hiç gelmesin hatme, bu salik."

"Bu genç salik evinde meşgul olsun. Hatm-i Hâceye gelmesin. Hatm-i Hâceye alınırsa helâk olmuş olursun."

Bu genç salikden neden Hatm-i Hâceye katılmayıp evinde tarikat dersini çekmekle meşgul olması isteniyor? Sakalı yokta onun için.

Şimdi ise genç kızlar erkeklerle beraber okuyorlar, hem de tesettürsüz "birbirimizle kardeşiz" diyorlar. Mevlâ Tealâ onlara kardeş buyurmadıktan sonra onların sözlerinin hiç bir kıymeti yoktur. İşte biz bu düşüncelerden yıkıldık. Bunları söyleyelim, düzeltelim söylemeden nerden bilecekler.

«بو اولماز جمعيتده كل كيده‌لم جمال با كماله سير ايده‌لم»

"Bu olmaz cemiyyette gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu genç topluluğa girmemeli evinde dersi ile meşgul olmalı, aksi halde onu Hatm-i Hâcede, halakaya sokarsan helâk olursun."

Meseleyi anlayın, bir erkeğin sakalı olmayan gence bakmaması gerekir. Yine bir genç hanımın bir genç hanıma da şehvetle bakması yasaktır.

Bir erkeğin kadına bakması nasıl haramsa bir hanımın başka bir hanıma şehvetle bakması da haramdır.

Şimdi ne hale geldi ortalık. Kadından sekreter, müdür, vs. yapıyorlar. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurduki: **"Benim ümmetim evvelki asırlarda yaşayanların modalarını almadıkça kıyamet kopmayacak."**

Evvelki asırlarda yaşayanlar ise Yahudi ve Hristiyanlardır. Aynı hayvan gibi yaşıyorlar. İnsanla hayvan arasını ayıran şeriattır.

"Kim şeriatta ise o insandır,
Kim şeriatta değilse o hayvandır."

Ya Rabbi! Çok noksanlarımız var, amma ümidimiz de var. Bu kadarını bize ihsan ettin, tamamını da ihsan eyle.

İmam-ı Azam talebelerine bir gün tarak hediye etti. İmam-ı Muhammed'e vermedi. İmam-ı Muhammed: "Hocam bana niye vermediniz?" deyince İmam-ı Azam: "Senin sakalın yok onun için vermedim," dedi.

İmam-ı Muhammed: "Hocam benim sakalım bitti," dedi. Talebelerinin yüzüne bakmadığından İmam-ı Muhammed'in sakalının olduğunun farkında değil.

İşte onun için de Ebu Hanife İmam-ı Azam oldu. Ali Haydar Efendi Hazretleri derdi ki; "Sakal traş etmek zina ve livata gibi büyük günahtır.

-- - --

(Beyt - 76)

وَلِی بَعْضِ جوانْ وارْدِرْ جهانْدَه که قَلْبِی اِخْتِیارْ هَرْ بِرْ نِشانْدَه

اَکَا سَنْ اِسْمِ ذاتْ وِیرْ اوْلْ زَمانْدَه چوُ کوُکْلِی حَقْدَه دِرْ کَزْمَزْ یابانْدَه

بوُ جائِزْدِرْ آنِی آلْ کَلْ کِیدَه لِمْ جَمالَ بِا کَمالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerinde bir mürşidin tarikata girmek isteyen kimseyi nasıl kabul edeceğini beyan ediyor. Tabi bu müride göre değişir.

Meselâ geçen dersimizde sakalsız bir gence tarikat dersinin verilebileceği lâkin Hatm-i Hâceye katılmayıp evinde dersi ile meşgul olması gerektiği buyrulmuştu. Genç neden Hatm-i Hâceye katılmıyor? Sakalı olmadığı için, fitne olabileceğinden.

Müslüman o kimsedir ki İslâmiyetin emirlerine tamamen uyar fakat İslâmiyeti kendine uydurmaya kalkmaz. İslâmiyeti kendine uyduran hakiki müslüman olamaz. Şeriata uyan hakiki müslümandır.

Bir genç erkeğe sakalı olmadığından bakılmaz ise ya genç bir kız üniversiteye nasıl gider. Bir insan Mevlâ Tealâ'yı tanımadıktan sonra gitsin ormanda yaşasın. Ormanda hiç kaide yoktur; karısı imiş, anası imiş, hiç fark etmez onlar için. Amma insanlar öyle değildir. Onlar Allah'ın çizmiş olduğu şeriat çizgisinde yürüyecekler.

Bazıları: "Hoca! Benim kalbim senin gibi anlamıyor," der. Benim kalbim de, onun kalbi de doğru ve yanlışın anlaşılmasında delil olamaz. Bizleri yaratan Allah emir buyuruyor. Bizleri ana babamız yaratmadı, Allah-u Tealâ yarattı. Bazı analar hamile kalırlar haberleri bile olmaz.

Bir annenin, varlığından haberi bile olmadığı çocuğunu kim yarattı? Allah-u Tealâ. İşte sizin çocuğunuza o Allah-u Tealâ karışır, siz karışamazsınız. Ancak ona yedirmek için muhallebi vb. yaparsınız, bir de bezini yıkarsınız.

Eğer Allah-u Tealâ'nın emrine karışacak olursanız Mevlâ'ya karışmış hatta onu aşmış olursunuz. Lâkin sonra çabuk vururlar sizi.

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىِ اللهِ وَرَسُولِه ... (١) »

"Ey iman edenler! Allah ve Resulünün önüne geçmeyiniz." *(Hucurat Suresi: 1)* Yani Kur'an ve sünnetin hilafına (tersine) konuşmayınız, demek. Eğer bir manada Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ile müşavere etmedikçe kendi nefsinizin tarafından birşey yapmayınız, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın huzuruna hareketlerimize göre çıkacağız. Eğer dünyadaki hareketlerimiz Mevlâ'nın emrine uygun ise ne alâ, eğer uygun değil ise vay halimize. Mevlâ Tealâ ile iyi geçinelim. Mevlâ Tealâ ile nasıl iyi geçinilir? "Ya Rabbi! Senin dediğin olsun," derseniz iyi geçinirsiniz, "bazen benim bazen senin dediğin olsun ya Rabbi" derseniz olmaz.

« وَلِی بَعْضِ جِوَانْ وَارْدِرْ جِهَانْدَه كِه قَلْبِی اِخْتِیَارْ هَرْ بِرْ نِشَانْدَه »

"Veli ba'zı civan vardır cihanda,
Ki kalbi ihtiyar her bir nişanda."

"Velâkin dünyada öyle gençler var ki her işte (her hususta) kalbi ihtiyardır."

Dünyaya meyli hiç yoktur. Altın mağazasına girse kalbi değişmez, hanları, hamamları olanları görse kalbi kıpırdamaz. Böyle gençler ne kendilerini ifsad eder ne de başkasını ifsada uğratır. Kendilerini kötü kimselerin gözlerine hedef yapmazlar. Bir yabancının kişiye olan kötü bakışı ok gibidir.

« اَکَا سَنْ اِسْمِ ذَاتْ وِیرْ اُولْ زَمَانْدَه چُو کُوکْلِی حَقْدَه دِرْ کَزْمَزْ یَابَانْدَه »

"Ana sen İsmi Zat ver ol zamanda,
Çü gönlü Hak'tadır, gezmez yabanda."

"Bu vasıfta olan gence İsm-i Zat (اَللّٰه) zikrini ders olarak ver. Çünkü gençtir amma gönlü Mevlâ'dadır. Mevlâ'dan gayri yerlerde gezmez (gönlünü gezdirmez)."

« بُو جَائِزْدِرْ آنِی آلْ کَلْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ »

"Bu caizdir anı al gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu genci tarikata almak caizdir."

Risale-i Kudsiyeyi iyi anlamalı ve onunla amel etmelidir.

(Beyt - 77)

ینه آداب اسلافی کوزت جان پدر یا عمیسیله کلسه یاران
او دم جائز اولور آل ختمه جانان ولیسی یوغیسه اولماز بو شایان
ینه مرشد بیلور حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

« ینه آداب اسلافی کوزت جان »

"Yine âdâb-ı eslâfı gözet can"

"Canım kardeşim! (Ey Şeyh) yine geçmişlerin adabını gözet, onlara uy."

(أدب) Cemisi: (آداب) gelir. (سلف) cemisi (اسلاف) gelir.

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* da, ondan evvel gelenlerde ondan sonra gelenler de hepsi aynı âdâbı takınmışlardır. Sen de onların bu âdâbını gözet.

« پدر یا عمیسیله کلسه یاران »

"Peder ya ammisiyle gelse yaran"

"Ey ihvanlar! O sakalsız genç babası veya amcası ile gelse"

« او دم جائز اولور آل ختمه جانان »

"O dem caiz olur al hatme canan"

"O zaman caiz olur, onu Hatm-i Hâceye katın ey dostlar."

« ولیسی یوغیسه اولماز بو شایان »

"Velisi yok ise olmaz bu şayan"

"Velisi yoksa onu Hatm-i Hâceye almak münasip olmaz."

« ینه مرشد بیلور حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Yine mürşid bilür Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Gene de mürşid bilir."

Şeriatı böyle tam yaşarsak Mevlâ Tealâ bizleri korur, düşmanlarımız bize el uzatamaz. Eğer böyle tam yaşamazsak, bizleri düşmanların çizmesi altında çiğnettirir.

(Beyt - 78)

عَزِيزْ چُوقْ شَابِّ اَمْرَدْ وَارْ عَاشِقَانَه دَكِلْ جَائِزْ قَارِيشْمَقْ عَارِفَانَه

وَلِي صَالِحْسَه لَازِمْ صَادِقَانَه قَبُولْ اِيتْمَكْ اُولَاشَه كَامِلَانَه

هَمَانْ تَهْلِيلْ وِيرُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

Kaç dersdir Tarikat taliminin hangi şartlarla, nasıl yapılması gerektiğinin beyanı hakkında beyitler okuduk. İşte bu şartlara uyulmadığından dünya halkı günah bataklığına battı. Yapılan yanlışlıkları düzeltmek, günahlardan tevbe etmek, işleri kitaba uygun etmek lâzım. Bir beyit vardır, şöyleki:

« رَهْرَوِى رَاهِى طَرِيقَتْ اِنْ بُوَدْ كُو بَا اَحْكَامِ شَرِيعَتْ مِى رَوَدْ »

"Tarikat yolunun yolcusu o kimsedir ki, Şeriat hükümleri ile yürür."

Beyitte geçen: (كُو) kelimesi, "Ki, o" manasındadır.

Şeriat'ın ahkâmını bozan adamdan, tarikat adamı olmaz.

« عَزِيزْ چُوقْ شَابِّ اَمْرَدْ وَارْ عَاشِقَانَه »

"Aziz! Çok şâbbı emred var aşikâne"

"Aziz (kardeşim)! Henüz sakalları çıkmamış, (Allah-u Tealâ'ya) aşık çok gençler vardır."

Aziz; Allah-u Tealâ'nın sıfatlarından biridir. **Aziz;** Ulu ve Kavi manasına gelir. Allah Aziz'dir demek, Allah *(Celle Celalühü)* Ulu ve Kavi, her şeye galiptir, demektir. Bazen insanlara da şerefleri büyük olduğunda Aziz denilir. Bu beyitte olduğu gibi.

« دَكِلْ جَائِزْ قَارِيشْمَقْ عَارِفَانَه »

"Değil caiz karışmak arifane"

"(Bu gençlerin) ariflerin arasına (Hatm-i Hâceye) girmesi, karışması caiz değildir." Neden? Şeytan durmaz, fitne verir. Dünyada neler oluyor, neler.

İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* fitne olacak korkusundan sakalsız talebesinin yüzüne bakmazdı. Saçları, başları açık kadınlar erkeklerin içine nasıl girer de erkekler nasıl bakar? Bir de onlara

bakan erkekler: "Bizim kalbimiz temiz, onlara kötülük ile bakmıyoruz," diyerek kendilerini temize çıkartmaya çalışırlar.

Onların kalpleri İmam-ı Azam'ınkinden daha mı temiz ki, O, sakalsız gençlere bakmazken bunlar saçları boyunları meydanda yuları da şeytanın elinde olan hanımlara bakıyorlar?

Benimle uğraşanların en büyük düşmanlığı kadınların nâmahreme çıkmamasını söylediğimden ve bu mevzuun üzerinde titizlikle durduğumdan kaynaklanıyor.

Şeriat'ın emrinden habersiz olan bazı anneler, namahreme çıkmadıklarından sebep kızlarına, çocukken emzirmiş oldukları sütlerini haram ettiklerini söylüyorlar. Öyle annelerin zaten temiz sütleri yok ki, onların sütleri bozuk.

Şeriat'ı muhafaza etmezsek, dünyada yaşamak bizim kârımıza değildir. Dünyanın ne Rusyasında, ne Amerikasında, ne de Avrupasında: "Şeriat kahrolsun" diye bağırılmamıştır. Fakat müslüman ülkesi olan Türkiye'de bağırılmıştır.

Kadınlarımız namahreme çıkmaz ise, memleketimiz yıkılmaz. Bazı aileler illâ gelinlerini kayınları olan kimselere göstermek istiyorlar. Bunda bilhassa da kayınvalideler ısrar ediyor. İşte güya kayın valideler gelinin annesi yerine -kaim validesi- olmuş oluyorlar. Fakat İslâmî ilimleri olmadığından şuursuzlar.

Bir baldız eniştesine gözükmemelidir. Beraber bir sofrada yemek yememelidir. Yalnız olarak bir yolda yürümemelidir.

« وَلِي صَالِحْسَه لاَزِمْ صَادِقَانَه قَبُولْ اِيتْمَكْ اُولاَشَه كَامِلاَنَه »

"Veli salihse lâzım sadikâne.
Kabul etmek ulaşa kâmilâne"

"Lâkin (o sakalsız genç) salih ise onu sadıklara yakışır bir şekilde kabul etmek lâzım. Ta ki o kimse kâmillerin mertebesine ulaşabilsin."

« هَمَانْ تَهْلِيلْ وِيرُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Hemen tehlil verip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

(لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ) 'a Kelime-i tayyibe, Kelime-i tevhid, Nefy-i İsbat denildiği gibi Tehlil de denilir. Sadıklardan ve Sadıkâne olan gençlere (لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ) zikrini çekmeleri söylenilir.

10. BAB

(دَرْ بـيَانِ آدَابِ تـعْلـيمِ النـسَاءِ)

Hanımlara (tarikat) taliminin âdâbını beyan hakkındadır.

(Beyt - 79)

صاقِينْ خاتُونْلَرَه وِيرْمَه خِلافَتْ كه سادَاتْ مَنْع ايدُوبْ ايتْمَدِى عادَتْ

مَكَرْ سَيرِ سُلُوكِى بولْسَه غايَتْ اناىَه وِيرْ نسايَه ايتْمَه خَلْوَتْ

فَسادْدَنْ كَلْ صاقِينْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيرْ ايدَه‌لِمْ

« صاقِينْ خاتُونْلَرَه وِيرْمَه خِلافَتْ »

"Sakın sen hatunlara verme hilâfet"

"Sakın kadınlara mürşitlik, halifelik verme."

Hilâfet: Hilâfetname verip mürşid tayin etmek, demektir.

Bu, "Kadınlar beceriksizdir," manasında değildir. Peki niçin hilâfet verilmez? Namahremlik meselesi vardır. Gider mahremi olmayan erkeklere ders verir.

« كه سادَاتْ مَنْع ايدُوبْ ايتْمَدِى عادَتْ »

"Ki sâdât men edip etmedi âdet"

"Evvelki ulular hanımlara hilâfet vermeyi men ettiler, engellediler. Hilafet vermeyi âdet etmediler."

Sâdât: İleri gelenler, ulular, demektir.

« مَكَرْ سَيرِ سُلُوكِى بولْسَه غايَتْ »

"Meğer seyr-i sülûkî bulsa gayet"

"Meğer o hanım seyri süluku tamamlamış bulunsada."

Seyr-i sülûk: Tarikat vazifeleri, demektir.

« اِنابَه وِيرْ نِسايَه ايتْمَه خَلْوَتْ »

"İnabe ver nisaya etme halvet"

"Hanımlara tarikat dersi ver amma onlarla halvet etme (yalnız oturma)."

İnabe: Yönelmek, dönmek demektir. Tarikat vasıtası ile kişi Allah'a döndüğünden ona da İnabe denilmiştir.

« فَسادْدَنْ كَلْ صاقِينْ حَقَّه كيدَهلِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Fesattan gel sakın Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bize çok güzel tenbihlerde bulunuyor. Allah-u Tealâ bu tenbihleri tutmayı nasip etsin. Âmin!

On paralık şeylerden sebep Rabbimizin rızasını kazanmakta geri kalabiliriz. Dikkatli olalım. Allah-u Tealâ'ya çok sığınalım.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu malumatı yazmıştır:

(Dürrül Muhtar, Şifa-i Şerif, Buharî ve şerhi Aynî'den özetle şu ahkamı nakletmiştir):

وَ تُمْنَعُ الْمَرْأَةُ الشَّابَّةُ وَتُنْهىٰ عَنْ كَشْفِ الْوَجْهِ بَيْنَ الرِّجَالِ لِخَوْفِ الْفِتْنَةِ اَيِ الْفُجُورِ بِهاَ. الخ. وَ يُمْنَعُ مِنْ مَسِّ وَجْهِ الْمَرْأَةِ وَكَفِّهاَ وَاِنْ اَمِنَ الشَّهْوَةَ. الخ. (ملخصاً من در المختار. ١/٣٧٧)

"Genç kadın fitne ve şehvet tehlikesinden dolayı erkekler arasında yüzünü açmaktan men edilir. Kişi şehvetten emin olsa da, kadına özellikle yüz ve eline dokunmaktan men edilir.

وَالْمَسُّ اَغْلَظُ مِنَ النَّظَرِ لِاَنَّ النَّظَرَ عِنْدَ الْاَمْنِ لاَ يُمْنَعُ بِخِلاَفِ الْمَسِّ. الخ. فَلْيُطَالَعْ . وَفِي الشِّفاَءِ الْعِياَضِ . ص. ١٠٥

Dokunmak bakmaktan daha şiddetlidir, zira şehvetten emniyyet halinde bakmak yasak değilse de dokunmak her hal-u Kârda yasaktır.

رُوِيَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ الْحَرْثِ: مَا لَمَسَتْ يَدُهُ ﷺ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ لاَ تَمْلِكُ رِقَّهَا ✻ (و فی البخاری ٣/١٢٣)

Nadr İbni Hars *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in mübarek eli nikah veya milki yeminle (cariyesi olarak) sahibi olmadığı hiç bir kadının eline dokunmamıştır.

فِي كِتَابِ الشُّرُوطِ قَالَ عُرْوَةُ: قَالَتْ عَائِشَةُ (رضی الله عنها): فَمَنْ أَقَرَّ بِهٰذِهِ الشُّرُوطِ (أَيِ الْمَذْكُورَةِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَىٰ ﴿ إِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ﴾ الآية.) مِنْهُنَّ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللهِ ﷺ قَوْلاً: « بَعْتُكِ » كَلاَماً يُكَلِّمُهَا بِهِ وَاللهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ وَمَا بَايَعَهُنَّ إِلاَّ بِقَوْلِهِ. اهـ. (فانظر الی العینی ٤٢٠)

Urve *(Radıyallahu Anh)* dan rivayete göre Aişe *(Radıyallahu Anha)* şöyle buyurmuştur: "Kadınlardan, Mümtehine Suresinde zikredilen biat şartlarını kabul edenlere Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* kuvvetli bir konuşma ile: **"Seninle biatlaştım** (senin biatını kabul ettim)." buyururdu.

Vallahi Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in mübarek eli mübayea esnasında hiçbir kadının eline değmemiştir O, onlarla ancak sözlü biatta bulunmuştur." *(Buharî, Kitabuş Şurût:1, 2/967, No:2564)*

(Beyt - 80)

اَكَرْ ذِى مَحْرَمْ اوُلْسَه اَيْلَه خَلْوَتْ دَكِلْسَه خَلْوَتْ اِيْتَمَه آلْمَه تُهْمَتْ

وَيَا بِرْ مَحْرَمِيلَه اَيْلَه دَعْوَتْ اوُ ذِى مَحْرَمْ اِيدَه تَعْلِيمُ وَدَعْوَتْ

غِيَابِنْدَنْ تَوَجُّه قِيلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Bakınız büyük Şeyh Efendi Şer'i şerif üzerinde ne kadar çok duruyor. Şimdiye kadar devamlı onlardan bahs etti, daha da bahs edecek. Mürşid, erkeğe de kadına da ders verir, amma Mürşid kadına ders verirken ikisi yalnız bir arada olmaz.

« اَكَرْ ذِى مَحْرَمْ اوُلْسَه اَيْلَه خَلْوَتْ »

"Eğer zî mahrem olsa eyle halvet"

"Eğer gelen hanım mürşidin mahremiyse onunla görüşebilir yanında kimse olmasa da onu odasına alabilir."

Zî: Sahip manasını ifade eden bir edattır. **Zî mahrem:** Mahremi, nikahı düşmeyen yakını demek oluyor.

« دَكِلْسَه خَلْوَتْ اِيْتَمَه آلْمَه تُهْمَتْ »

"Değilse halvet itme alma töhmet"

"Ey mürşid! gelen hanım mahremin değilse onunla yalnız görüşme, töhmet alma."

Halvet: Kadınla bir arada yalnız kalmak,

Töhmet: İttiham, ayıplanmak, demektir.

Milletin senden şüphelenmesine sebep olma. Senin mahremin değil onu nasıl yanına alırsın? Hocalara okunmaya nasıl olurda kadınlar yalnız kalabilir.

Bazı hoca: "Geç odaya yalnız, okuyayım" der. Kadında geçer, niye? niyeti temiz de ondan. Ama karşı tarafın niyeti bozuksa ne yaparsınız. Allah korusun, kimilerinde Allah korkusu kalmadı. Arkadaşsız bir yere gitmeyiniz.

Geçenlerde bir sohbetde Sure-i Hadid'in dördüncü ayet-i celilesini okumuştuk, şöyleki:

....

« ... وهو معكم اينما كنتم ... (١) »

"O (Allah) sizinle beraberdir, nerede olursanız olun."

Bu ayet-i celileyi bilmenin faidesi haramlardan sakınmaktır. Allah bizimle beraberken sen nasıl kötülük işlersin. Yine de büyük konuşmak olmaz. Efendi babamın sağlığında bizim hanım Ramazan-ı şerifte bir hatim yapmayı istedi, sen oku ben dinleyeyim dedi.

Günde iki cüz okuyorduk. İhvanlardan bizim komşu yaşlı bir hanım bizim mukabele okuduğumuzu duymuş o da dinlemek istedi ve geldi. Ben kıbleye karşı oturuyor, okuyordum. Onlarda benden epey uzakta duruyorlardı. Bir gün Efendi babamı ziyarete gittim, nereden duymuşsa duymuş: "Ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

Ben de: "Biz hanımla mukabele okuyoruz" dedim. Başka kimse var mı? dedi. Yaşlı bir hanım var, dedim. O zaman efendi babam: "Dur ben sana bir hikâye anlatayım," dedi ve anlatmaya başladı:

İhtiyar bir hafız efendi vardı. Hanımlara mukabele okurdu. Yaşlı bir nene bir gün mukabeleye geç kalmış, onun geldiğinde cüz bitmişti. Üzülmüş, herkes kalkıp çıktıktan sonra ihtiyar nene: "Vah, vah geç kaldım," diyerek hafız efendiden cüzü tekrar okumasını istemiş.

Hoca efendi onu kıramamış, okumuş, o da dinlemiş. Hocaya da çok yakın oturuyormuş, "Sana çok zahmet ettim," diyerek hafız efendinin dizlerini sıvazlamış. İşte o zaman olanlar olmuş. Fındık faresi kıssasında olduğu gibi..

"Efendi baba! Bir cüzümüz kaldı, onu b..irmemize müsaade eder misiniz?" dedim. O da bana: "Ben sana bir hikâye anlattım," dedi. Ondan sonra mukabeleyi bıraktık.

Efendi babamın anlattığı ne kadar doğru, ne kadar doğru! Şeriat bir şeye yanlıştır, hükmünü verdi mi senin niyetin yanlış olmasa da o yanlıştır, onu bırak.

Şeriat'ı muhafaza edelim. Hiç kimse kendine güvenmesin, baldız enişteşine görünmeyecek, kayınbiradere çıkılmayacak. İşi sağlam tutalım, ne kadar zor ise de tutalım. Hoca efendi! bize sen sarık tak diyorsun amma onu taşıması, sarması zor oluyor, diyenler var.

Rahmetli babam derdi ki: Oruç tuttuğun vakitte zahmet çekmezsen ne kıymeti var? Soruyorum size: Sarık sarmak mı, çarşaf giymek mi zor, Bosna-Hersek gibi olmak mı?

Şeriat bizim canımız, ruhumuzdur. Onu ancak Rabbimiz getirir, onun için ona dua edelim, yalvaralım.

Bakınız! Büyük Şeyh efendi Mürşid'in dahi bir hanım ile halvetine müsaade etmiyor. İllâ kötü bir şey olması mı şart. Şeriat bir hanım ile halveti yani yalnız bir arada kalmayı yasak etti, sen de buna uy işte.

« ویا بر محرمیله ایله دعوت »

"Veya bir mahremiyle eyle davet"

"Veya mahremi olan bir şahıs ile beraber o hanımı çağır."

Tarikat dersi almak için gelen bir hanımın yanında arkadaşı yok ise ona: Yanınıza mahreminiz olan bir kimseyi de alınız, öyle geliniz, de. Eğer iki hanım birden gelirse idare eder.

« او ذی محرم ایده تعلیم ودعوت »

"O zî mahrem ide talim-ü davet"

"Tarikat dersini o hanımın mahremi olan şahsa öğret o da ona öğretsin."

Bir hanım yalnız başına bir taksiye binip bir yere gidemez. Bu emir dinlenilmediğinden ne fesatlıklar oluyor. Onlar takside yalnız iken neler neler konuşabilirler. Mürşid'e bir hanım ile yalnız oturmak nasıl yasak ise bir hocaya da yasaktır. Cahil bir adama ise daha da yasaktır.

Burası imtihan dünyasıdır. Ahirette imtihan yok. Dünyada ne kadar nefsin arzularını yerine getirirsen getir sonunda ölüm var mı, yok mu? Var. Orada insan yaptıklarına illâ pişman olur. Bir daha da geri gelmek yok.

« غیابندن توجه قیل کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Gıyabından teveccüh kıl gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Huzurda hazır olmadığı halde o hanıma teveccüh kıl gidelim."

Gıyab: Göz önünde olmamak demektir. **Gıyaben:** de kişi orada hazır olmaksızın, uzaktan uzağa manasına gelir.

(Beyt - 81)

وَيَا نَا مَحْرَمِى سَنْ اَيْلَه تَعْلِيمْ وَرَآءِ پَرْدَه‌دَه دُورْسُونْ اُو تَسْلِيمْ

اُوتُورْسُونْ مَسْتُورَه اُولَه تَعْلِيمْ لِسَانِنْدَنْ اِيشْتِسُونْ اَيْلَه تَفْهِيمْ

بُو آدَابِى كُوزَتْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

كَمَا قَالَ الْاِمَامُ الرَّبَّانِى مُجَدِّدُ الْاَلْفِ الثَّانِى اَحْمَدُ الْفَارُوقِى السِّرْهِنْدِى فِى مَكْتُوبَاتِه الْقُدْسِيَّة: (سُئِلْتُمُونِى اَنَّ جَمَاعَةً مِنَ النِّسَاءِ يَطْلُبْنَ الْمَشْغُولِيَّةَ ، اَلْجَوَابُ: اِنْ كُنَّ مَحَارِمَ فَمَا الْمَانِعُ وَاِلَّا يَقْعُدْنَ وَرَآءَ السِّتَارَةِ وَيَأْخُذْنَ الطَّرِيقَةَ)

Öğretmenin de öğrenmenin de bir usulü vardır. Bu usulleri gözetmemiz lâzımdır. Tarikat dersi öğretmenin üç yolu vardır:

1 - Tarikat dersi alacak hanım, şeyhin mahremi ise şeyh onu yalnız olarak yanına alıp ona ders verebilir.

2 - Eğer ders alacak hanım, şeyhin namahremi ise mürşidin onu bir mahremiyle çağırması lâzımdır.

3 - Bir üçüncü yolu ise: Bugünkü okuduğumuz beyitte açıklanmıştır, şöyleki:

« وَيَا نَا مَحْرَمِى سَنْ اَيْلَه تَعْلِيمْ وَرَآءِ پَرْدَه‌دَه دُورْسُونْ اُو تَسْلِيمْ »

"Veya nâmahremi sen eyle ta'lîm,
Verâ-i perde de dursun o teslim."

"Veya nâmahrem olan hanımın ders almağa beraber gelebileceği bir mahremi yoksa, öyle bir imkânı bulunmuyorsa bu durumda o hanım perde arkasında teslim bir şekilde oturur ve Şeyh efendi de ona tarikat dersini öğretir."

Ta'lîm: Öğretmek yani ders vermek,

Verâ-i perde: Perde arkasında, demektir.

« اوتورسون مستوره اولە تعلیم لسانندن ایشتسون ایلە تفهیم »

"Otursun mesture ola ta'lîm,
Lisanından işitsin eyle tefhîm."

"Ey Şeyh efendi! Tarikat dersini öğretinceye kadar o hanım perdenin arkasında mesture bir şekilde otursun. Dersi sen ona anlat. Böylece senin lisanından işitsin,"

Mesture: Kapalı, örtülü,

Tefhîm: Anlatmak, demektir.

« بو آدابی کوزتە حقه کیدەلم جمال با کمالە سیر ایدەلم »

"Bu âdâbı gözet Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu anlatılanlar Tarikat taliminin adabıdır, düsturudur. Bunları gözet, bunlara riayet et.

Eğer bizler bu edepleri gözetse idik, cihangir olurduk. Çare yok bu edepleri yapmaya dönelim. Şu cami halkı dahi bu edeplere riayet etsek cihangir oluruz inşallah.

Mevlâ'nın Şeriatını tatbikte ona bir noksanlık getirmekten tirtir titrememiz lâzım. Bir entarinin kolunu dikmesek olmaz değil mi? İşte Şeriatta böyledir, tamamlık bütünlük ister. "Hoca efendi! Başkaları bu kadarını da yapmıyor ben yine bir şeyler yapıyorum," demek olmaz.

Tekrar edelim: Bir Şeyh, "ben Şeyhim bana kimse su-i zan edemez," deyipte yabancı bir hanıma ders verirken yalnız oturmamalıdır.

Peygamber Efendimiz hanımlarından biri ile beraberken sahabeden iki kişi yanlarından geçti. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, yanlış anlaşılma ihtimalini düşünerek, onlara:

"Yanımdaki, hanımım Safiyye'dir." buyurdu.

Ey cemaat! Şeriat ne incedir, nefis de ne zalimdir. Şeyh efendi buyururdu: Nefis fırsat bulsa anasına dahi kötülük eder. Kızını aile edinen nice babalar var. Bu nefis ne kudurmuş şeydir.

Ya Rabbi! Nefsimizi sen hayırla yola al. Âmin!

كَمَا قَالَ الْإِمَامُ الرَّبَّانِي مُجَدِّدُ الْاَلْفِ الثَّانِي اَحْمَدُ الْفَارُوقِي السَّرْهَنْدِي فِي مَكْتُوبَاتِهِ الْقُدْسِيَّةِ: «سَئَلْتُمُونِي اَنَّ جَمَاعَةً مِنَ النِّسَاءِ يَطْلُبْنَ الْمَشْغُولِيَّةَ »

اَلْجَوَابُ: « اِنْ كُنَّ مَحَارِمَ فَمَا الْمَانِعُ وَاِلاَّ يَقْعُدْنَ وَرَآءَ السِّتَارَةِ وَيَأْخُذْنَ الطَّرِيقَةَ » .

"İmam-ı Rabbanî Müceddidi elf-i sani Ahmed'ül-Farukî es-Serhendî'nin Mektûbat adlı eserinin bir yerinde şöyle yazar: Bana soruyorsunuz ki, hanımlardan bir cemaat Tarikat dersi almak istiyor ne yapalım?

El-Cevap: O hanımlar Tarikat dersini alacakları Şeyhin mahremi iseler mesele yok. Eğer namahremi iseler o zaman onlar perde arkasında otururlar. Şeyh efendiden Tarikat dersini öyle alırlar."

-- - --

(Beyt - 82)

وَ يَاخُودْ خَاتُونُكْ كَرْ زَوْجِي اُولْسَه طَرِيقَتْدَه دَخِي اِخْلَاصِي بُولْسَه

تَوَجُّهْ قِيلْ آنَكْ يَانَنْدَه كُورْسَه زِيَانْ يُوقْدُرْ اَكَرْ بُويْلَه اُولُورْسَه

فَسَادْدَنْ قَاچْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)*, Tarikat dersi alacak bir hanımın Şeyh efendinin huzuruna nasıl ve kiminle geleceği mevzuu üzerinde duruyor ve buyuruyor ki:

« وَيَاخُودْ خَاتُونُكْ كَرْ زَوْجِي اُولْسَه طَرِيقَتْدَه دَخِي اِخْلَاصِي بُولْسَه »

"Veyahut hatunun ger zevci olsa,
Tarikat'ta dahi ihlâsı bulsa."

"Tarikat dersi almaya gelen hanımın yanında zevci olsa, o, tarikat'ta ihlâsı bulmuş olsa."

Ger: Şayet, eğer manasındadır.

« تَوَجُّهْ قِيلْ آنَكْ يَانَنْدَه كُورْسَه زِيَانْ يُوقْدُرْ اَكَرْ بُويْلَه اُولُورْسَه »

"Teveccüh kıl anın yanında görse,
Ziyan yoktur eğer böyle olursa."

"Bu hanıma kocasının yanında teveccüh edilir. Bunda ziyan yoktur, caizdir."

« فَسَادْدَنْ قَاچْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Fesattan kaç aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bakınız! Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere: Fesattan kaç! diye emir buyuruyor. Şeriat ne derse o yapılmalıdır. Bu beyitlerdeki emirler sadece Şeyh'e değildir, hastaları okuyan hocalara da, doktorlara da bütün erkekleredir.

Nâmahrem hanım ile yalnız bir arada kalınmaz. İllâ iki veya üç kişi daha olacak yanlarında. Şeriat böyle emr ediyor. İnsan eğer Şeriat'a dikkat etmezse o zaman orman adamı olur. Ama, bu millet hanımlarla halvet eder, durur. Kendimize güvenmemeliyiz, Allah'a güvenelim. Allah'a güvenmekte O'nun gösterdiği hududu aşmamakla olur.

(Beyt - 83)

زَوْجِی یوُقْ هَمْ کَنْدِی ایسْتَرْ دیکْلَه سِنْ آکَا سَنْ شوُیْلَه جَه تَعْلِیمْ ایدَرْسِینْ

وَرَآءِ پَرْدَه دَه اوُ مَسْتوُرَه طوُرْسوُنْ سَنْ اَنْدَنْ فَاتِحَه وَاِخْلَاصْ اوُقوُرْسوُنْ

جِهَانْ فِتْنَه قَاچوُبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر ایدَه لِمْ

Bir iş yapılacaksa Şeriat'ı bozmadan yapmak lâzım. İşte ey Mürşid! Tarikat öğreteceksen, Şeriat'ı bozmadan öğret. Tarikat dersi almaya hanım da erkek de gelir. Fakat her ikisine de ders talimi ayrı usuller ile olur. Amma bugünkü düzende her ikisi de bir tutuluyor.

Bir hanım Tarikat dersi almak veya değiştirmek istediğinde tek başına gelmemeli, illâ yanında mahremi olmalıdır.

زَوْجِی یوُقْ هَمْ کَنْدِی ایسْتَرْ دیکْلَه سِنْ آکَا سَنْ شوُیْلَه جَه تَعْلِیمْ ایدَرْسِینْ

"Zevci yok hem kendi ister dinlesin,
Ana sen şöylece talim idersin"

"Bir hanım Tarikat dersi almak için gelse fakat yanında zevci olmasa bir daha da gelme imkânı olmasa Ey Mürşid! Ona, bu Tarikat'ı şöyle öğretirsin":

« وَرَآءِ پَرْدَه دَه اوُ مَسْتوُرَه طوُرْسوُنْ سَنْ اَنْدَنْ فَاتِحَه وَاِخْلَاصْ اوُقوُرْسوُنْ »

"Vera-i perdede o mesture dursun,
Sen andan Fatiha ve İhlâs okursun"

"O hanım perdenin arkasında örtülü olarak dursun. Sen fatiha ve ihlâs-ı şerifi okursun."

« جِهَانْ فِتْنَه قَاچوُبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Cihan fitne, kaçıp Hakk'a gidelim,
Cemali bakemale seyr idelim."

"Ben iyi kalpliyimdir. Benden kimseye bir kötülük gelmez" deyip, bir Mürşid, hanım müridiyle halvet edemez. Illâ Şeriat'ı gözetmeleri lâzımdır.

(Beyt - 84)

نِسَایَه خَتْمِ سَادَاتْ یُوقْ دَخِی بِیلْ چُونْ اَسْلَافْ اِیتْمَدِی سَنْ اِیتْمَه تَحْوِیلْ

وَلٰکِنْ خَتْمِ رَبَّانِی بِی تَکْمِیلْ اُوقُوسُونْ هَرْ بِرِی اُونْدَه بِی قِیلْ

فِتْنَه طُولْمِشْ جِهَانَه حَقُّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سِیرْ اِیدَه لِمْ

Şeriat illâ lâzımdır. Şeriat olmadan Tarikat olmaz.

« نِسَایَه خَتْمِ سَادَاتْ یُوقْ دَخِی بِیلْ »

"Nisa'ya Hatm-i Sâdât yok dahi bil"

"Hanımlara Hatm-i Hâce yoktur bunu bil."

Hatm-i Sâdât: Büyüklerin hatmi yani toplanıp Hatm-i Hâce okumaları yasaktır. Erkekler toplanıp Hatm-i Hâce yaparlar, bu hanımlara yoktur." Neden?

« چُونْ اَسْلَافْ اِیتْمَدِی سَنْ اِیتْمَه تَحْوِیلْ »

"Çün Eslâf itmedi sen itme tahvil"

"Çünkü geçmiş büyükler kadınlarla Hatm-i Hâce yapmadılar sen de değiştirme."

(اَسْلَافْ) , (سَلَفْ) kelimesinin cemiidir, geçmiş büyükler demektir.

Tahvil: Çevirmek, yani tarikatı değiştirmek.

Geçmiş büyüklerden, Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* gibi, İmam-ı Rabbanî Hazretleri gibi büyükler hanımlara Hatm-i Hâce yaptırmamışlardır. Sen bunu değiştirme.

« وَلٰکِنْ خَتْمِ رَبَّانِی بِی تَکْمِیلْ »

"Velâkin Hatm-i Rabbaniyi tekmil"

"Lâkin İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin hatmini eksiksiz tamamiyle,"

Hatm-i Rabbânî: İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Hatm-i Hâcesi.

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* nun hatmi:

100 kere: « صَلَّى اللهُ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ »

500 kere « لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ » her yüz başında:

« اَلْعَلِيِّ الْعَظِيمِ » eklenecek.

100 kere: « صَلَّى اللهُ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ »

Tekmil: Tamamlamak, kemâle erdirmek, demektir,

« اوقوسون هر بری أوندە بی قیل »

"Okusun her biri evinde bî kıl"

"Konuşmaksızın, sessiz bir şekilde her biri evinde okusun."

Kîl: Söz, demektir.

Bî kîl: Konuşmaksızın manasına gelir.

« فتنه طولمش جهانه حقّه کیدەلم جمال باکمالە سیر ایدەلم »

"Fitne dolmuş cihana Hakk'a gidelim,
Cemali bakemale seyr idelim."

Hanımların bir araya toplanıp Hatm-i Hâce okumalarında fitne vardır. Fakat her tarafta bu yapılır olmuş.

-- - --

(Beyt - 85)

عَزِيزْ خَتْمِ شَرِيفِ خَوَاجَكَانْ هَمْ صَاقِينْ نِسْوَانْلَه ايتْمَه ايچْمَه كَلْ سَمْ

مَكَرْ ذِى مَحْرَمِكْلَه اوْلْسَه مَرْهَمْ اوْلُورْ نَا مَحْرَمْ اوْلْسَه اوْلْمَازْ اَلْزَمْ

بُودُرْ آدَابْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« عَزِيزْ خَتْمِ شَرِيفِ خَوَاجَكَانْ هَمْ صَاقِينْ نِسْوَانْلَه ايتْمَه ايچْمَه كَلْ سَمْ »

"Aziz hatmi şerif hacekân hem,
Sakın nisvanla itme içme gel sem."

"Aziz evlâdım! Tarikat büyüklerinin hatmi şeriflerini sakın kadınlarla yapma zehir içme."

Hatm: Kur'an-ı Kerim'in tamamını okuyup bitirmek, demektir. Ayrıca, birarada, muayyen sureleri, duaları okuyup bitirmeye de denir.

Hace: Farsça, hoca, âlim, bilgin demektir. Cemisi, **Hâcegân** dır.

Hatm-i Hâcegân: Nakşî tarikatı mensublarının, fikri ve nazarı, masivadan beri etmeye çalışarak, topluca muayyen dua ve zikirleri sonuna kadar okumalarıdır.

Nisvan: Kadınlar,

Sem: Zehir, âğu, demektir, yani erkeklerin kadınlarla toplaşıp Hatm-i Hâce okumaları zehir içmek gibidir.

Tarikat büyüklerinin hatmi şerifleri bir takım tesbih ve zikirlerden ibarettir ki, hatmi şerif okunurken elde taşlar bulunur. Taşlar sayıyı muhafaza etmek için kullanılır.

« مَكَرْ ذِى مَحْرَمِكْلَه اوْلْسَه مَرْهَمْ اوْلُورْ نَا مَحْرَمْ اوْلْسَه اوْلْمَازْ اَلْزَمْ »

"Meğer ki zî mahreminle olsa merhem
Olur, nâmahrem olsa, olmaz elzem"

"(Ey Şeyh!) Eğer beraberindeki hanım mahreminse Hatm-i Hâce yapmaya merhem (çare) olur. Nâmahrem ise olmaz."

« بُودُرْ آدَابْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Budur adap aziz Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

(Beyt - 86)

نِسَا اَحْوَالِنِی اِیتْمَکْدَه بَیَانْ نِسَادَنْ بِرْ وَکِیلَه اَیْلَه اِحْسَانْ
وَکِیلَه وَاسِطَه‌سِیلَه اُو نِسْوَانْ ظُهُورَاتِی سَکَا اِیدَه‌لَرْ اِعْلَانْ
بُو آدَابِی حَسَنْ بِیلْ گَلْ گِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

« نِسَا اَحْوَالِنِی اِیتْمَکْدَه بَیَانْ »

"Nisa ahvalini itmekte beyan"

"Hanımlara ait halleri açıklamak hususunda"

(نِسَاء) Kadınlar demek olup (اِمْرَأَةٌ) kelimesinin cem'idir.

« نِسَادَنْ بِرْ وَکِیلَه اَیْلَه اِحْسَانْ »

"Nisadan bir vekile eyle ihsan."

"Hanımlardan bir vekil seç"

« وَکِیلَه وَاسِطَه‌سِیلَه اُو نِسْوَانْ ظُهُورَاتِی سَکَا اِیدَه‌لَرْ اِعْلَانْ »

"Vekile vasıtasıyla o nisvan, Zuhuratı sana ideler ilan."

"Seçilen vekil hanım vasıtasıyla o hanımlar, kendilerine vaki olan zuhuratı sana (ey şeyh) açıklasınlar, beyan etsinler."

Zuhurat: Rüyalar ve tarikat halleri, demektir.

« بُو آدَابِی حَسَنْ بِیلْ گَلْ گِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ »

"Bu âdâbı hasen bil gel gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim"

Bu Risale-i Kudsiye çok acayip bir kitap. İki kitap vardır ki onlara itiraz edilmez, bunlardan biri Risale-i Kudsiye, diğeri ise Mesnevi'dir. Mevlâ'nın bizden evvel gelen dostları bize ne gü-zel kitaplar hazırladılar elhamdülillah.

Es-Seyyid İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerinde mürşitlere ders öğretiyor. Çünkü o mürşidlerin başı idi. Bir gün kendisi Ravza-ı Mutahhara'da oturuyordu kendisine: "Seni ehl-i zikre reis seçtik," dediler. O da: "Ben buna lâyık değilim," dediğinde: "Seni ona lâyık etmeye kadir olan Mevlâ'dır," denildi.

(Beyt - 87)

مَكَرْ بِرْ ايكيسى برْلكْدَه آسَانْ هَمَانْ بِرْدَنْ كلورْسَه اولَه شَايَانْ

ايدَه‌لَرْ مُشْكلاتَكْ تَا جُمْلَه بَيَانْ ضَرورَتْ وَارْ بو مِقْدَارْ جَائِزْ اَىْ جَانْ

نِسَادَنْ قِيلْ حَذَرْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Kadın ile erkek arasındaki durumlar mühimdir. Sağlam yaşamak için, şeriattan çıkmamak için Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bize ince kaideler söylüyor.

Bu nefis cahildir çünkü ilerisini göremez. Kadın erkeği, erkek de kadını birşey zanneder. Güzellikler asıl ahirette vardır. Dünyanın güzelliği Husn-i suri, sureta güzelliktir. Şerler, noksanlıklar, zevaller, çirkinliklerle karışıktır. On paralık şey için insan buna alışır.

Bir kimse oruca niyetlenince Nefs-i emmare: "Ben nasıl dayanacağım, bugün ölmezsem bir daha ölmem" gibi laflar eder, hepsi yalan. Allah-u Tealâ kuluna çekemeyeceğini emreder mi? Etmez. Nefsin istediği ne, kazanlar dolusu yemekler yendi. Ne oldu? Oruç tutan kimsenin akşam olunca önüne çeşitli yemekler konuyor. Hangisinden canı çekerse ondan yiyor.

Dünyaya sabretmek oruca benzer. Dünyaya sabretme orucunun iftarı da ahirettir. Dünya isteklerine sabretmek insana zor gelir. Nefsin şeytanlıklarından Mevlâ bizi muhafaza etsin.

« مَكَرْ بِرْ ايكيسى برْلكْدَه آسَانْ هَمَانْ بِرْدَنْ كلورْسَه اولَه شَايَانْ »

"Meğer bir ikisi birlikte âsan,
Hemen birden gelirse ola şayan"

"Eğer hanımlar iki kişi beraber olarak mürşidin huzuruna gelirlerse bu lâyıktır, olur."

Âsan: Kolay,

Şayan: Lâyık, demektir.

Mesela bir hanım uzaktan geldi yanında da kimsesi yok, mürşid bu hanımı böyle idare edelim dese olmaz. O öyle idare eder amma nefis idare etmez. Şeriatta sağlam olunacak. Hiç olmazsa hanımlar iki kişi beraber olacak.

« ایدەلر مشکلاتك تا جملە بیان ضرورت وار بو مقدار جائز ای جان »

"İdeler müşkilatın ta cümle beyan,
Zaruret var bu miktar caiz ey can"

"Birlikte gelen iki hanım müşkillerini şeyh efendiye açıklasınlar." Zira: "Ey canım kardeşim! Zaruret olduğundan bu miktar caizdir."

Müşkilât: Müşkiller, demektir.

Zaruret olduğundan mürşidin huzuruna iki hanım beraber girebilir, bu caizdir. Fakat caiz demek terki evla demektir, bunu bilelim.

« نسادن قیل حذر حقه کیدەلم جمال با کماله سیر ایدەلم »

"Nisadan kıl hazer Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

"Nisadan kaç, sakın, Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Hazer: Korkmak, demektir.

Ey Şeyh! Hanımlardan kork, ey hanımlar! Siz de erkekten korkun. Korku iki taraflı olmalı. Çünkü Mevlâ Tealâ görüyor amma nefis kör gibi hiç görmez.

Bu beyitte ne buyuruldu: Kadına yaklaşmaktan kork, kadın kötüdür ondan kaç buyrulmadı. Kadın kötü olsaydı Sure-i Ahzap'ta şöyle buyrulmazdı:

« اِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ

اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً (٣٥)

"Gerçekten Allah'ın emrine boyun eğen bütün erkekler ve kadınlar, (gereği üzere Allah'ı ve Peygamberini tasdik eden) mümin erkekler ve mümine kadınlar, ibadete devam eden erkek ve kadınlar, (iş ve sözlerinde) sadık erkekler ve sadıka kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, mütevazi erkekler ve mütevazi kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı çok zikreden erkekler ve kadınlar (var ya), Allah bunlara bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır." *(Ayet:35)*

Demek böyle hanımlar da var. Hatta 100 erkeğe bedel olan hanımlar var. Bu ayetler ne güzel ayetlerdir. Bizlere müjde veriyor, ne mutlu bize.

— - —

(Beyt - 88)

عَزِيزْ كَرْ اِخْتِيَارْ دَه اُولْسَه نِسوَانْ دَخِي يَانِنْدَه مَحْرَمْ اُولْسَه اَى جَانْ

يِنَه مَسْتُورَه كَلْسُونْ جُمْلَه اَزْمَانْ كِه تَا بُولْسُونْ كَمَالِي اُولْسُونْ حَيْرَانْ

يِنَه چُوقْ اِيتْمَه اِخْتِلَاطْ كِيدَه لَمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لَمْ

Şeriatı muhafaza edersek Şeriatta bizi muhafaza eder; dünyada da ahirette de. Sade dünyada veya sadece ahirette değil, her yerde, her zaman Şeriat bizim kalemizdir. Sure-i Hicr'de şöyle buyurulur:

« اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (٩) »

"Hiç şüphe yok ki Kur'an'ı biz indirdik ve muhakkak ki onu (tahrif ile tebdilden, değişikliğe uğramaktan) biz koruyacağız." *(Ayet:9)*

Efendi babam bu ayet-i celileyi okur ve buyururlardı ki: Kur'an-ı Kerim mahfuz bir kaledir, içine gir emin olursun.

Kur'an kalesinin içine girebilmek onu okumak ve onunla amel etmekle mümkün olur. Lafla ben böyleyim, ben şöyleyim demekle olmaz.

Kur'an-ı Kerim'i muhafaza etme işini de Hazreti Allah ele almıştır, bunu kimseye bırakmamıştır. Yoksa Kur'an-ı Kerim nazil olalı beri bütün dünya halkı onun üstüne çullanmaktadır, muhafaza olamazdı. Ahmak insan, kendi canının düşmanıdır, kendi kendini öldürür. İnsan, aksi bir şeydir hiç rahat durmaz.

« عَزِيزْ كَرْ اِخْتِيَارْ دَه اُولْسَه نِسوَانْ دَخِي يَانِنْدَه مَحْرَمْ اُولْسَه اَى جَانْ »

"Aziz ger ihtiyar da olsa nisvan,
Dahi yanında mahrem olsa ey can"

"Ey aziz kişi o hanımlar ihtiyar da olsa, yanında mahremi (oğlu, kardeşi, efendisi) de olsa"

« يِنَه مَسْتُورَه كَلْسُونْ جُمْلَه اَزْمَانْ »

"Yine mesture gelsin cümle ezman"

"Yine de her zaman örtülü gelsin"

Ezman: Zamanlar, demektir.

Hanımlar ihtiyarda olsalar mürşidin huzuruna örtülü gelmelidir. Bakınız! Şeriat ne kadar ince. Şeriatsızlık savaştan tehlikeli, ceryanla oynamaktan beterdir. Sonuçta savaş esnasında şehit olunur, bunda ise kötü yola düşmek vardır.

Kadın açılacak bir mahluk değildir. Bütün fitneler kadınların kendilerini açmaları sebebiyle çıkıyor. On paralık dünya zevki için o büyük ahireti kaybeder insan.

« كه تا بولسون كمالى اولسون حيران »

"Ki ta bulsun kemali olsun hayran"

"(Mürşidin huzuruna örtülü ve mahremi ile gelsin), taki o hanım kemali bulsun hayran olsun."

O zaman Mevlâ Tealâ perdeleri o hanıma açar onu cemaline hayran eder, dünya sarhoşu olmaktan kurtarıp Mevlâ sarhoşu eder.

İşte Şeriatı muhafaza ederseniz, hayran olursunuz, muhafaza etmezseniz mahrum olursunuz.

« يينه چوق ايتمه اختلاط كيده لم جمال با كمالله سير ايده لم »

"Yine çok itme ihtilad gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim"

"Yine de hanımlarla çok beraber olma onlara karışma."

İhtilat: Karışmak, karışık görüşmek demektir.

Dünyada güya kadın erkek eşitliği yapıyorlar. Halbuki erkeğin kanunları başka kadının kanunları başkadır. Herkes kendi kanununa sahip çıkmalıdır.

- - -

(Beyt - 89)

مُریدانلَه دَه ایتمَه اختلاطْ چوقْ طَعامْ ایتمَه برابَرْ اولمَه هَمْ طوقْ

کیدَرْ هَیبَتْ اولورْ نسبَتْ دَخی یوقْ صَحیحْ بیلکِمْ بو واقِعْ هَمْ دَخی چوقْ

حَذَرْ قیلْ مُبتَدیدَنْ کُلْ کیدَه‌لِمْ جَمالِ با کَمالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitte de mürşid olan zata tavsiyede bulunuyor. Şöyleki:

« مُریدانلَه دَه ایتمَه اختلاطْ چوقْ »

"Müridanla etme ihtilad çok"

"Erkek müridler ile de çok ihtilad etme (onların arasına çok karışma)."

« طَعامْ ایتمَه برابَرْ اولمَه هَمْ طوقْ »

"Taam itme beraber, olma hem tok"

"Hem de onlarla sık sık yemekte beraber olup tok olma."

Büyük Şeyh Efendi, mürşide müridlerine karşı ciddiyetini muhafaza edebilmesi için bu tavsiyelerde bulunuyor.

« کیدَرْ هَیبَتْ اولورْ نسبَتْ دَخی یوقْ »

"Gider heybet, olur, nisbet dahi yok"

"(Müridlere karşı) heybet (in) gider nisbet (te) yok olur."

Nisbet: Huzur, yani mürşid ile müridler bir arada devamlı bulunurlarsa feyizleri kaçar, huzur kalmaz, laubalilik olur, iki tarafa da zarar.

Heybet: Mürşidin müridlerine karşı olan vakarlı halidir.

Ey Mürşit! Senin müridlerine karşı bir heybetin vakarın saygınlığın vardır. O heybetin sebebi ile müridlerde nisbet hasıl olur.

Müridlerin ile devamlı bir arada bulunur isen heybetin gider, laubalilik olur bu durumda müridlerinin nisbetleri de gider. Nisbet gidince rabıta da gider. Mevlâ ile beraber olma hallerini kaybederler. Bu tutum iki tarafada zararlıdır.

« صَحِيحْ بِيلْكِمْ بُو وَاقِعْ هَمْ دَخِي چُوقْ »

"Sahih bilkim bu vâk'ı hem dahi çok"

"Şüphe etmeden bilki, bu meydana gelen bir şeydir, çok defa olmuştur."

Sahih: Doğru, şüphesiz, hâlis,

Vakı': Meydana gelen, demektir.

« حَذَرْ قِيلْ مُبْتَدِيدَنْ كَلْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهْلِمْ »

"Hazer kıl mübtediden gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Tarikata yeni başlayan ile sık sık beraber olmaktan sakın gel gidelim, cemali ba kemale seyredelim."

Mübtedi: Acemi, yeni başlayan, demektir.

Yine de Mürşid ile Mürid arasındaki münasebetleri Mevlâ Tealâ kayıracak. O kayırmazsa kimse bir şeyin sahibi olamaz ve hiç bir şey beceremez.

Trakya tarafındaki tarlalarda çok güzel buğday yetişiyordu. Aldığımız habere göre şu son zamanlarda bir böcek türemiş. Buğdayın içine girip sütünü emiyormuş, bir daha da o buğdaydan un olmuyormuş.

Bu haberi size neden duyurdum? Allah-u Tealâ dilerse her şey olur. O dilemez, yardım da etmezse hiç bir şey olmaz, ne ekin yetişir, ne de insan maneviyatta mesafeler kateder.

Şöyle bir beyit vardır:

« مَنْ لَمْ يُعِنْهُ مُهَيْمِنٌ وَخَوَاصُّهُ اَلْاَمْرُ فِي خَطَرٍ وَلَوْ هُوَ مِنْ مَلَكٍ »

"Her kime Müheymin (gözetip koruyan Allah-u Tealâ) ve onun has kulları yardım etmezse o kimse melek dahi olsa onun işi tehlikededir."

İşte bunun için Allah-u Tealâ'ya yalvararak ona sığınalım. Bizim elimizde bir şey yok, şimdiye kadar ne gibi muvaffakiyetler olduysa hepsi Allah-u Tealâ'dandır. Bundan sonra da yine ümidimiz onadır.

(Beyt - 90)

نِسَانِكْ بِرِينَه اوُلْسَه وَصَايَه كِه خَتْمِ خوٰاجَه اوُقُودَه نِسَايَه

دَكِلْ جَائِزْ طَرِيقِى قِيلْ وِقَايَه بوُ اِحْدَاثْ لاَيِقْ اوُلْمَازْ پَارِسَايَه

بوُدُرْ آدَابِ سَادَاتْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

« نِسَانِكْ بِرِينَه اوُلْسَه وَصَايَه كِه خَتْمِ خوٰاجَه اوُقُودَه نِسَايَه »

"Nisanın birine olsa vesaye,
Ki Hatm-i Hâce oku da nisaya."

"Hanımlardan birine, hanımlara Hatm-i Hâce okutması vasiyet edilse"

Vesaye: Vasiyet, tenbih, demektir,

Sen kadınlara Hatm-i Hâce okut, denilse,

« دَكِلْ جَائِزْ طَرِيقِى قِيلْ وِقَايَه »

"Değil caiz, tarikı kıl vikaye"

"(Bu) caiz değildir, tarikatı koru."

Vikaye: Muhafaza etmek,

« بوُ اِحْدَاثْ لاَيِقْ اوُلْمَازْ پَارِسَايَه »

"Bu ihdas layık olmaz parisaya"

"Bu icat takvalara layık olmaz, böyle şeyler onlara doğru gelmez."

İhdas: İcad, yani tarikatta olmayan şeyi ona sokmak,

Parisa: Takva, dindar insan manasına gelir.

Muhammed Parisa Hazretleri Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin halifelerindendir. Bir gün onu ziyaret etmek için evine gitti, kapıyı çaldı. Bir hatun ona kapıyı açtı.

Nakşibend Hazretlerini ziyaret etmek istediğini söyleyince hanım içeri gitti ve Nakşibend Hazretlerine: Parisa (takva) bir genç geldi sizi ziyaret etmek istiyor, dedi. İşte Muhammed Parisa bundan sonra Parisa lakabı ile anılmaya başlamıştır.

« بودر آداب سادات كل كيدەلم جمال باكمالە سير ايدەلم »

"Budur âdâbı sâdat gel gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

"Bizim uluların âdabı budur."

Hanımlar imamlık, müezzinlik edemez. Şeriat bozulmasın diye böyle emredilmiştir. Hanımlar tarikat dersi veremez, ancak tarikatlı olan hanımlardan birisi bir yer tayin edip orada hanım ihvanlara derslerini öğretebilir. Bizim kapıda bu böyledir.

Biz de büyüklerimizden görmediğimiz şeyi yapmamaya gayret edelim. Büyüklerimiz hanımları mümkün olduğunca bir araya toplamak istemiyorlar.

Sizlerin burada sohbet için bir araya gelişiniz zaruretten dolayıdır. Sohbete gelmeyenlerin nasıl yoldan çıktığını hepimiz biliyoruz. Bazıları televizyon hastası oldu, ne olacak onların halleri.

Sure-i Tevbe'de şöyle buyurulur:

« وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ... (٧١) »

"Erkek ve dişi bütün müminler birbirlerinin yardımcılarıdır. İyiliği emrederler, fenalıktan alıkoyarlar." *(Ayet:71)*

Bir hoca ikamet ettiği yerden dünyanın bir ucuna kadar gitmek dahi olsa emri bil maruf yapmak için gitmelidir. Okunan ayet-i celilede mümine hanımlar da zikredildiğine göre onlarda mahremiyle beraber öteye beriye gidebilirler.

Mahremleri olmayan hanımlar mümkün oldukça evlerinde bulundukları yerde sohbet ederler. Şimdiye kadar Mevlâ Tealâ hanımları muhafaza etti, bundan sonra da o muhafaza edecek. Allah'a sığındık.

— - —

(Beyt - 91)

مَكَرْ بِرْ كَامِلَه اوْلْسَه بُلُوكْدَه حِجَابْسِزْ سَيْر ايدُوبْ يَارِى سُلُوكْدَه

فَنَا آنْدَنْ بَقَا بولْدِى مُلُوكْدَه اوْلُورْ نِسْوَانْلَه جَائِزْ هَرْ بُلُوكْدَه

تَوَجُّهْ خَتْم ايدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri hanımların Hatm-i Hâce okutamayacağını ifade ettikten sonra şu durumu istisna ediyor:

« مَكَرْ بِرْ كَامِلَه اوْلْسَه بُلُوكْدَه »

"Meğer bir kâmile olsa bölükte,"

"Eğer cemaat içinde kamile (olgun bir hanım) olsa ve bu hanım":

Kamile: Manevi yolda kemale gelmiş kadın,

Bölükte: Bir kısım ihvan arasında.

« حِجَابْسِزْ سَيْر ايدُوبْ يَارِى سُلُوكْدَه »

"Hicabsız seyr idüp Yari sülükte."

"Manevi yürüyüşünde Mevlâ Tealâ'yı hicapsız seyrediyor ise."

Hicabsız: Perdesiz,

Yari: Dostu, yani Mevlâ'yı,

Sülükte: Tarikat yolunda.

Yani bu hanım vasl-i uryaniyi (Mevlâ Tealâ'ya tam kavuşmayı) bulmuş bir hanım ise.

« فَنَا آنْدَنْ بَقَا بولْدِى مُلُوكْدَه »

"Fena andan beka buldu mülükde,"

"Yüksek makamlarda fenadan sonra bekayı bulmuş bir hanım ise."

Fena andan: Fenafillahdan sonra,

Beka: Beka billah.

« اولور نسوانله جائز هر بلوكده »

"Olur nisvanla caiz her bölükte."

"Böyle bir hanım kadınlarla her bölükte bulunur."

« توجّه ختم ايدوب حقّه كيده لم جمالي باكماله سير ايده لم »

Teveccüh, hatm idüp Hakk'a gidelim
Cemali ba kemâle seyridelim."

"Böyle bir kadın teveccüh de etsin, Hatm-i Hâce de yapsın."

Sure-i Nur'da şöyle buyrulur:

« رِجَالٌ لاَ تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلاَ بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَإِقَامِ الصَّلٰوةِ وَإِيتَآءِ الزَّكٰوةِ يَخَافُونَ يَوْماً تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ (٣٧) »

"Onlar, ne ticaret ne de alışverişin kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyamadığı insanlardır. Onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar." *(Ayet:37)*

İşte bu makama gelen kadınlar da vardır. Onlara da rical denir. Amma Efendi Babam sağlığında kadınlardan kimseye teveccüh ettirmez ve Hatm-i Hâce da yaptırtmazdı. Biz de böyle biliyoruz, kadınlar toplaşıp Hatm-i Hâce yapmaz, ders vermez.

(Beyt - 92)

نِسَادَنْ بِرِيسِي اُولْسَه اَكَرْ جَانْ اُكَا وَارْسَه طَرِيقَتْدَه كِي نِسْوَانْ

كِه اَدَابِ طَرِيقَتْ اِيدَه بَيَانْ بُو اَلْزَمْدِرْ بُو خُوشْدِرْ اَيْلَه اِحْسَانْ

طَرِيقَتْ صُحْبَتِي قِيلْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِم

« نِسَادَنْ بِرِيسِي اُولْسَه اَكَرْ جَانْ »

"Nisadan birisi olsa eğer can"

"Hanımlardan (tarikat dersini talim edebilecek) birisi olsa (ey) dost!"

Can: Dost, sevgili demektir.

« اُكَا وَارْسَه طَرِيقَتْدَه كِي نِسْوَانْ »

"Ana varsa tarikattaki nisvan"

"Tarikata mensup olan hanımlar o hanıma gitseler."

« كِه اَدَابِ طَرِيقَتْ اِيدَه بَيَانْ »

"Ki âdabı tarikat ide beyan"

"Taki o hanım diğer ihvan hanımlara tarikat derslerini, edeplerini açıklasın."

« بُو اَلْزَمْدِرْ بُو خُوشْدِرْ اَيْلَه اِحْسَانْ »

"Bu elzemdir bu hoştur eyle ihsan"

Bu ziyade lâzımdır, hoştur bu iyiliği yap. « اَلْزَمُ » kelimesi isim-i tafdil sığasında olmasından "çok lâzım" manasına gelir. « احسان » kelimesi "Mevlâ'yı görüyor gibi olmak" manasına geldiği gibi "iyilik yapmak" manasına da gelir. Beytimizde bulunan "ihsan" kelimesi "iyilik yapmak" manasındadır.

Bir çok hanım kardeşlerimiz tarikat dersi alıyor. Fakat yeteri kadar bilgileri olmadığı gibi çevrelerinde onlara bu hususta yardım edecek kimseleri de yok, böyle olunca beceremiyorlar, derslerini bırakıyorlar.

Amma beyitte bahsedildiği üzere onlara tarikatın ne olduğunu tarikat derslerini nasıl yapmaları gerektiğini öğretecek, onlarla tarikat sohbeti edecek bir hanım olsa bütün hanımlar şuurlanır, derslerini bırakmazlar.

Zira Nakşibend Hazretlerinin buyurduğu üzere; bizim tarikatımız sohbettir, yani tarikat sohbet ile yaşar, canlı kalır, sohbet olmasa iki günde bozulur.

« طَرِيقَتْ صُحْبَتِي قِيلْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Tarikat sohbeti kıl gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Tarikat sohbeti yap gel gidelim."

Tarikattan anlatmak lâzım. İnsan neyi dinlerse, konuşursa, gönlü ona yakın olur. "Göze yakın olan gönle yakın olur," denilir. Kulak da aynıdır. Kulak Allah'ın kelâmını ve tarikatı dinlerse gönülde ona meyil eder. Çok sohbet dinlemek lâzım.

Tarikatı beceren güzel sohbet eder. Güzel sohbet eden de tarikatı becerir. Şeriata yardım eden tarikata yardım eder. Tarikata yardım eden şeriata yardım eder.

Sohbet tarikatın, tarikat sohbetin yardımcısıdır. Şeriatı tam yapmalıdır. Şeriatı iyi yaparsanız, tarikatı iyi yaparsınız.

Birçokları gelip tarikat dersini yapamadıklarını şikayet ediyorlar. Anlaşılıyor ki bunlar tarikat dersinde çok eksiklikler yapıyorlar, onun içinde feyizleri gidiyor.

Feyiz gidince derslerini yapamıyorlar. İllâ tarikat sohbetleri yapmalı ve bu sohbetlerde tarikatlı olanlar bulunmalıdır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bir başka beytinde şöyle buyurur:

مَشَايِخْ بِرْبِرِيلَه ايتسه صُحْبَتْ بُو غَايَتْ بِرْ بِيُوكْ رَحْمَتْ بُو عِزَّتْ

كَمَالَه چُونْكِه يُوقْ اَصْلاً نِهَايَتْ كَمَالْ صُحْبَتْدَه دِرْ اَيْلَه مَحَبَّتْ

مَحَبَّتْ اَيْلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Şeyhler bir araya gelip tevazu ile ayet, hadis okusa bu çok büyük bir rahmettir. Ehli zikir bir yerde toplaşıp zikir etseler, sohbet etseler birbirlerine tevazu gösterseler biri diğerine: "Ben senden istifade ediyorum" deseler ne güzeldir.

« مَنْ وَعَظَ بِقَوْلِهِ ضَاعَ كَلَامُهُ وَمَنْ وَعَظَ بِفِعْلِهِ نَفَذَتْ سِهَامُهُ »

"Kim sözle vaaz ederse kelamı zayi' olur. Kim ki, fiiliyle vaaz ederse sözleri ok misali tesir eder."

Ashabı Kiram birbirlerine:

« تَعَالَ نُؤْمِنْ سَاعَةً »

"Gel bir saat iman edelim (islâm'dan bahsedelim)." derlerdi, zira nefsin arzularından konuşulursa kalp kirlenir.

(Beyt - 93)

جهانده وار عزیزم شمدی نسوان که مطلق یوز رجالدن خیرلی بر جان
بو نادر امّا واردر سره شایان مشرّف اولدی بولدی وصل یزدان
رجالدن خیلی وار بیل کل کیده‌لم جمال با کماله سیر ایده‌لم

Büyük Şeyh Efendi (*Kuddise Sırruhu*) bizlere adap öğretiyor, iyi insanlardan bahsediyor, bizler de iyi insanlardan olalım. İsmet Efendi babamız, bizim gibi insandı, iyi oldu, biz de insanız, biz de iyi olalım.

« جهانده وار عزیزم شمدی نسوان »

"Cihanda var azizim şimdi nisvan"

"Azizim, oğlum, kardeşim! Dünyada bu zamanda (öyle) hanımlar var ki:

« که مطلق یوز رجالدن خیرلی بر جان »

"Ki mutlak yüz ricalden hayırlı bir can"

"O bir hanım yüz erkekten hayırlıdır."

Mutlak: Mutlaka,

Rical: Erkekler, demektir.

« بو نادر امّا واردر سره شایان »

"Bu nadir amma vardır sırra şayan"

'Böyle hanımlar azdır amma bu sırra lâyık olanlar vardır."

Nadir: Az,

Sırra şayan: Sırra layık olan, demektir.

« مشرّف اولدی بولدی وصل یزدان »

"Müşerref oldu buldu vaslı yezdan."

"Allah'a ulaşmakla müşerref oldu."

Müşerref: Şereflenmiş,

Vaslı Yezdan: Mevlâ'ya kavuşmak, demektir.

Erkeklerden böyle olanlar yok mu?

« رِجالْدَنْ خَيْلِى وَارْ بِيلْ كَلْ كِيدَهلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Ricalden hayli var bil gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Allah'a ulaşmakla müşerref olan erkeklerin sayısı kadınlardan daha fazladır."

Amma hanımlardan da vardır. O ki onlardan da var. Âli himmet olun, o makamı bulun.

Hayli: Çok, demektir.

Bu beyitten anlaşıldı ki, hanımlardan da erkeklerden de iyi insanlar var. Allah-u Tealâ dünyada da ahirette de bizleri onlardan ayırmasın. Âmin!..

(Beyt - 94)

نِسادَنْ بولْدِيغِمْ وارْدِرْ بو شانْدَه كه بِرْ صُحْبَتْ وتَعْلِيمِلَه بِرْ آنْدَه

فَنا بولْدِى لَطائِفلَرْ اوْ آنْدَه رِجالْ ازْدِرْ عَزِيزْ بويْلَه جِهانْدَه

تَرَحُّمْ قِيلْ نِسايَه كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Büyük Şeyh Efendi bu babta hanımlarla ilgili mevzulardan bahsediyor. Bu beytimizde de yine onlar hakkında bahsederek şöyle buyuruyor:

« نِسادَنْ بولْدِيغِمْ وارْدِرْ بو شانْدَه »

"Nisadan bulduğum vardır bu şanda."

"Hanımlardan şu halde bulduğum vardır."

Bu şanda: Bu halde bu derecede, demektir.

« كه بِرْ صُحْبَتْ وتَعْلِيمِلَه بِرْ آنْدَه »

"Ki, bir sohbet ve talimle bir anda."

"Bir sohbet ettiğimde ve bir talimimde tarikat dersini öğretişimde."

« فَنا بولْدِى لَطائِفلَرْ اوْ آنْدَه »

"Fena buldu letâifler o anda."

"Hemen anında letaifleri fena buldu."

Letâifler: Latifeleri, demektir.

Kalp, ruh, sir gibi lataifleri Mevlâ'nın nurundan eriyip gitti.

« رِجالْ ازْدِرْ عَزِيزْ بويْلَه جِهانْدَه »

"Rical azdır azizim böyle cihanda."

"Erkeklerden dünyada bu şekilde bir anda letaifleri terakki edip fenafillah bulan az kimse vardır."

Öyle ise:

« تَرَحُّمْ قِيلْ نِسَايَه كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ »

"Terahhüm kıl Nisaya gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Hanımlara merhamet et gel gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Terahhum: Merhamet etme, acıma, demektir.

Bu kadar Peygamberlerin, Velilerin, Padişahların anasıdır kadın, hiç ona kabalık olur mu?

Mevlâ Tealâ şöyle buyurur:

« إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ (٥٩) »

"Muhakkak İsa *(Aleyhisselâm)* **ın (babasız dünyaya geliş) hali de, Allah katında Âdem'in hali gibidir. Allah Âdem'i topraktan yarattı, sonra ona "(İnsan) ol!" dedi, o da hemen (insan) oluverdi."** *(Ali İmran Suresi: 59)*

Bir tek Âdem *(Aleyhisselâm)* annesiz babasız yaratıldı. İsa *(Aleyhisselâm)* ın da babası yoktu, Cibril-i Emîn'in üflemesi ile oldu. Hazreti Allah ne istirse yapar.

Hanımlara karşı merhametli olmalıdır. Kadındır o, deyip aşağılamak olmaz. Amma hanımlar çabuk aldanır, erkeklerin hevalarına uyarlar.

(Beyt - 95)

رِجالَكْ بولْدِيغِي سِرِّ و مَقامِي نِسا بولْمَقْ مُحالْ آكْلَه كَلامِي

وَلايَتْدَه كَمالْ اوزْرَه مَقامِي وَلِي چوقْدِرْ نِسادَنْ يازْدِي جامِي

رِجالَه نِسْبَةً ازْدِرْ گِيدَهلِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ

« رِجالَكْ بولْدِيغِي سِرِّ و مَقامِي نِسا بولْمَقْ مُحالْ آكْلَه كَلامِي »

"Ricalin bulduğu sırr-ı makamı,
Nisa bulmak muhal anla kelâmı."

"Erkeklerin buldukları sırları makamları hanımların bulması imkansızdır, sözü anla."

Muhal: İmkansız, demektir.

Çünkü erkeklerden, Enbiya, kadı, harp kumandanı, padişah (vs.) oluyor. En çetin işler erkeklerin üzerine olduğundan yüksek sırlara, makamlara ulaşırlar. Amma Allah-u Tealâ hatunları da yüksek makamlardan mahrum bırakmıyor.

Beyitte geçen: (رِجالْ) kelimesi erkekler manasında olup: (رَجُلْ) kelimesinin cemisidir.

« وَلايَتْدَه كَمالْ اوزْرَه مَقامِي وَلِي چوقْدِرْ نِسادَنْ يازْدِي جامِي »

"Velâyetde kemal üzere makamı,
Veli çoktur nisadan yazdı Cami"

"Lâkin kemalât-ı velâyette kemal üzere makam bulan hanımlar çoktur. (Bunu) Molla Cami Hazretleri (Nefahâtül Üns isimli kitabının son tarafında) yazmıştır." Kemalât-ı Nübüvvette ise erkekler kadınları geçiyor.

« رِجالَه نِسْبَةً ازْدِرْ گِيدَهلِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Ricale nisbeten azdır gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Hanımlardan Veli olan çoktur. Fakat erkeklere nisbeten yine de azdır."

(Beyt - 96)

ينه ترك ايتمه يازديغم اصولى صكره حجت ايدر سنى حلولى

اولورسون لعنته باعث حصولى بو سوز حقدر كوتورمز قيل و قالى

نسوانله اختلاط از قيل كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şimdiye kadar mürşitlere uymaları gereken nasihatları ettikten sonra şöyle buyurmaktadır:

« ينه ترك ايتمه يازديغم اصولى »

"Yine terketme yazdığım usûlî"

"Yazdığım kaideleri terketme"

Yazdığım Usûlî: Bu babda yazdığım âdab ve esasları.

Yazdığım bu nasihatlar, temel kaidelerdir, bunları terketme. Nefsine uyup bunları terkedersen Şeriat'a uymamış olursun.

« صكره حجت ايدر سنى حلولى »

"Sonra huccet ider seni hulûlî"

"Bildiğin halde doğrusunu yapmaman seni cezaya girdirir."

Huccet: Delil,

Hulûl: Girmek, demektir.

Hulûlî kelimesinin bir başka manası da: Hulûlî adı ile anılan bir mezhebin mensubu olan kişidir.

Şöyleki, Allah kuluna girer, oradan kendini gösterir derler. Onlar bu yanlış iddialarına göre güzele bakmayı sevap sayarlar. Sen de dediğim usüllerin dışına çıkıp kadınlarla karışırsan bu sapık mezhebin adamları seni sapık yollarına delil olarak gösterirler. Böylece sen kötülüğe âlet olursun.

« اولورسون لعنته باعث حصولى »

"Olursun lânete bais husûlî"

"Yukarıda yapılan nasihatları terkedersen, lânet olunmaya sebep olursun."

« بو سوز حقدر كوتورمز قيل و قالى »

"Bu söz haktır, götürmez kıl-ü kalî"

"Bu vaazlar haktır, "Kıylü - kali" yani "Dedi - koduyu" götürmez (itiraz kabul etmez)."

« نسوانله اختلاط از قيل كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم »

"Nisvanla ihtilâd az kıl gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Hanımlarla beraberliği az kıl gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

İhtilât: karışmak, yani zarûretsiz olarak erkek ile kadın aralarında çok konuşmak ve bir arada durmak, manalarına gelir. Bu gibi şeyler felâketlere ve kalbin ölmesine sebep olur.

Kadın ile erkek kendi aralarında meşrû surette hareket etmelidirler. Cenab-ı Allah'ın buyruğu öyledir.

Birbirine nâmahrem olan kadın ve erkeğin bir arada durması ateş ve barut misalidir, birbirlerini yakarlar. Beni İsrail'in ilk yıkılması kadınlar yüzündendir.

---

11. BAB

(جن طائفه سنه تعليم طريقت حقنده)

(Bu bab) Cin taifesine tarikat talim etmek hakkındadır.

(Beyt - 97)

عزيز جن قومنه ويرمه انابه چون آزدر استقامت حق كتابه
تكبر چوق ايريشور سيك عتابه مكر صالح ايسه ايله انابه
حذر قيل قوم جاندن كل كيده لم جمال باكماله سير ايده لم

Herkes kendini beğeniyor ama Mevlâ Tealâ o kimseyi beğeniyor mu, beğenmiyor mu önemli olan o. Allah-u Tealâ ahirette, mahkeme-i kübra'da kullarının beğenmiş olduğu vasıflarına göre onlara derece verecek. İnsana "Rabbim Allah'dır" dedin, neden şunu şunu yaptın? denilecek.

Es-Seyyid İsmet Garibullah *(Kaddesallâhu Sırrahu)* buyuruyor ki;

« عزيز جن قومنه ويرمه انابه »

"Aziz cin kavmine verme inabe"

"Ey Aziz (mürşid)! Cin kavmine tarikat dersi verme."

İnabe: Tarikat dersi, demektir.

« چون آزدر استقامت حق كتابه »

Niçin? **"Çün azdır istikamet hak kitabe"**

"Çünkü onların Kur'an-ı Kerim'in buyurduklarına istikametleri azdır."

Cinler de biz insanlar gibi İslâmî emirlere uymak ile mükelleftirler. Onlarında müslüman olanları vardır, müslüman olmayanı vardır.

Cinler kendilerini beğeniyorlar ama Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah (*Kuddise Sırruhu*), onları beğenmiyor. İnsanlarda böyledir, kendilerini beğenirler amma Allah-u Tealâ onları beğeniyor mu, beğenmiyor mu? Mesele orada,

"Ben şöyle iyiyim, böyle iyiyim" demekle birşey olunmaz. İyi olan şeyleri de kötü olan şeyleri de bize Cenab-ı Hak bildirmiştir. Mevlâ'nın iyi dediği iyi, kötü dediği kötüdür. Ya Rabbi! Sen bizi kayır, muhafaza et.

« وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ »

"Muvaffakiyet ancak Allah'tandır."

Beceri Allah-u Tealâ'dandır, O, beceriklilik verirse yaparız, vermezse bir şey yapamayız.

Cin kavmine sorsan kendilerini hayırlı bilirler, erbabına sorarsan onların çoğunda hayır yok. Peki nedir suçları?

Kur'an'ın buyurduklarına istikametleri azdır. Hak kitap olan Kur'an-ı Kerim ne buyuruyor, onlar ise ne yapıyor.

« تَكَبُّرْ چوقْ ايريشورْسيكْ عتابَه »

"Tekebbür çok irişursin itabe"

"(Cin kavminde) kendilerini beğenmek çok, onlara tarikat dersi verme siteme uğrarsın."

Tekebbür: Kibirlenmek, kendini beğenmek,

İtab: Sitem, demektir.

Şöyle bir beyit vardır:

« علّت ابليس انا خير بداست واين مرض در نفس هر مخلوق هست »

"İblisin hastalığı ben hayırlıyım demekle zahir oldu. Ve bu hastalık (ben hayırlıyım davası) **her mahlûkun nefsinde vardır."**

Bu kibri eritmenin çaresi vardır. İnsan ibadet ederken Hazreti Allah'tan öyle haberdar olmalı ki başka hiçbir şeyden haberdar olmamalıdır. İşte böyle eritilir benlik duygusu. Kendimizden bize fayda yok, Rabbimizden bize fayda var.

Efendi babam, Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhuma)* nun cinden müridleri olduğunu ve kendisinin onlardan memnun olmadığını naklederdi.

« مَكَرْ صَالِحْ اِيسَه اَيْلَه اِنَابَه »

"Meğer salih ise eyle inabe"

"Eğer Cin kavmi salih ise ona tarikat dersi ver."

Salih ise: İyi ise, demektir.

« حَذَرْ قِيلْ قَوْمِ جَانْدَنْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Hazer kıl kavmi can'dan gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Cin kavminden kaç gel gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Hazer: Sakınmak,

Kavmi can: Cin kavminden, demektir.

(Beyt - 98)

نِسادَنْ عَقْلِی اَنْقَصْدِرْ سُلُوکَه اِطاعَتْ یوقْ جِدالْ اوزْرَه مُلوکَه

جِدالْدِرْ ایشْلَرِی هَرْ بِرْ بُلوکَه هَوا نارْ مَشْرَبِی کَلْمَزْ سُلوکَه

بَتَرْدِرْ بِیلْ نِسادَنْ قاچْ کِیدَه‌لِمْ جَمالِ باکَمالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Cinlere tarikat dersi verme hakkında beyanat veriyor, bu beyitlerden herkesin ders alması lâzımdır.

« نِسادَنْ عَقْلِی اَنْقَصْدِرْ سُلُوکَه »

"Nisadan aklı enkastır sülûke"

"Manevi yürüyüş hususunda, akılları hanımlardan daha noksandır."

Enkas: Daha noksan,

Sülûke: Tarikata, demektir.

Cinlerin Tarikat-ı Aliyye işlerine, kadınlar kadar akılları ermez. Niçin?

« اِطاعَتْ یوقْ جِدالْ اوزْرَه مُلوکَه »

"İtaat yok cidal üzre mülûke"

"Cinler meliklerle mücadele üzeredirler, (onlarda) itaat yoktur."

Cidal: Mücadele, demektir.

Bakınız Cinler kendi melikleriyle bile mücadele ediyorlar.

« جِدالْدِرْ ایشْلَرِی هَرْ بِرْ بُلوکَه »

"Cidaldir işleri her bir bölüke"

"Her bir bölükte (toplumda), işleri cidal (mücadele) dir."

« هَوا نارْ مَشْرَبِی کَلْمَزْ سُلوکَه »

"Heva nar meşrebi gelmez sülûke"

"Hava ve ateş meşrebli olan cinler sülük işine gelmez."

Heva nar: Hava ve ateş,

Meşrebi: Ahlakı, demektir.

Çünkü cinler ateşten yaratılmıştır. Nitekim Allah-u Tealâ şöyle buyuruyor:

« وَ خَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ (١٥) »

"Cinleri dumansız ateşten yarattı." *(Rahman suresi:15)*

Hava ile ateş pek sülüke gelmez. Bu tarikat işi itaat ve tevazu işidir. Mütekebbirlerin işi değildir.

« بَتَرْدِرْ بِيلْ نِسَادَنْ قَاچْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَهْلِمْ »

"Betterdir bil nisadan kaç gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Cinler (sülük hususunda) hanımlardan daha kötüdür."

Bu mısradaki: (بَتْ) kelimesi Farsça olup: "Çirkin, kötü" manasındadır. (تَرْ) kelimesi de yine Farsça olup: "Ziyade" demektir. O zaman: (بَتَرْ) Kelimesi de "ziyade çirkin" anlamına gelir.

Beyitte bahsedilen hanımlar bu yoldan haberi olmayanlar hakkındadır. Siz bu yola çalışa çalışa Sure-i Nur'da bahsedilen Rical sınıfına girdiniz. Şöyleki:

« رِجَالٌ لاَ تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلاَ بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَإِقَامِ الصَّلٰوةِ ... (٣٧) »

"Onlar öyle erkeklerdir ki, hiçbir alışveriş ve ticaret Allah'ı zikretmekten ve namazı dosdoğru kılmaktan onları alıkoymaz." *(Ayet: 37)*

---

12. BAB

﴿ بو بَابْ مَشَايِخْ اِدِّعَاسِنْدَه اولَانْ كَذَّابِينْ وَفِرَقِ ضَالَّه وَمُتَشَيِّخِينْ عَلَامَتْلَرِيلَه كَذٰلِكْ مَشَايِخِ كَامِلِينْ مَقَامِنْدَه اولَانْ مَشَايِخِ نَاقِصِينْ وَمُرْشِدِينِ كَامِلِينْ بَيَانِنْدَه دِرْ ﴾

"Bu bab meşayih iddiasında olan kezzâbîn ve fırak-ı dâlle ve müteşeyyihîn alâmetleriyle kezalik meşayihi kâmilîn makamında olan meşayihi nakısîn ve mürşidîn-i kâmilîn beyanındadır."

Bu bölüm şeyhlik iddasında olan yalancıların ve sapık fırkaların ve şeyhlik taslayanların alâmetleri, böylece kâmil mürşidlerin yerini alan nakıs mürşidlerin ve kâmil mürşidlerin beyanındadır.

(Beyt - 99)

عَزِيزْ دِيرْسَنْ بِزَه آچْ بُونْدَه بِرْ بَابْ مَشَايِخْ چُوقْ جِهَانْدَه كِيمْدِرْ اَرْبَابْ

دِيلَرْسَنْ اَكَاهْ اُولْمَقْ اَكَا اَحْبَابْ شَرِيعَتْ فَرْقْ ايدَرْ بِرْ بِي اِرْتِيَابْ

شَرِيعَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

﴿ عَزِيزْ دِيرْسَنْ بِزَه آچْ بُونْدَه بِرْ بَابْ ﴾

"Aziz! dirsen bize aç bunda bir bab"

"Aziz evlâdım! eğer (bu mesele hakkında) bize bir mevzu aç dersen" O mesele nedir?

« مَشَايِخ چوقْ جِهَانْدَه كِيمْدِر اَرْبَابْ »

"Meşayih çoktur cihanda, kimdir erbab"

"Dünyada şeyhler çok fakat bu göreve asıl lâyık olan kimdir?"

Erbab: Ehliyetli, lâyık, demektir.

« دِيلَرْسَنْ اَكَاهْ اُولْمَقْ اَكَا اَحْبَابْ »

"Dilersen agâh olmak ona ahbab"

"Bu meseleden uyanık olmak, haberdar olmak istersen ahbab."

Agâh: Haberdar,

Ahbab: Dost, demektir.

« شَرِيعَتْ فَرْق اِيدَرْ بِرْ بِى اِرْتِيَابْ »

"Şeriat fark ider bir bî irtiyab"

"Şüphesiz (yalancı şeyhler ile kâmil şeyhlerin arasını) Şeriat bir bir ayırır."

Bî irtiyab: Şüphesiz manasınadır.

Mürşid olarak bilinen bir şahısta Şeriat'ı tatbik var ise, o şahısta Tarikat da vardır. Şeriat yok ise Tarikat da yoktur, o şahıs mürşid olamaz.

Şeyh olduğunu söyleyen bir şahıs var, kendisine intisab eden hanımlarla beraber oturuyormuş, onlarla beraber yemek yiyormuş, hatta ağızlarına lokma dahi koyuyormuş. O adam hiç Şeyh olabilir mi?

Şu da var ki onun elinden lokma yiyen hanımlar da hakikâten avanak doğrusu. Fakat dünyada öyle hanımlar da vardır ki, Sure-i Nur'da zikrolunan: (رِجَال) sınıfına dahildirler.

« رِجَالٌ لاَ تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلاَ بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَ اِيتَاءِ الزَّكٰوةِ يَخَافُونَ يَوْماً تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْاَبْصَارُ (٣٧) »

"Nice adamlar vardır ki, ne bir ticaret, ne de bir alış veriş Allah'ı anmaktan (O'na ibadet etmekten ve emirlerine bağlanmaktan) namazı gereği üzere kılmaktan ve zekât vermekten kendilerini alıkoymaz.

Onlar bir günden (kıyametten) korkarlar ki, o günde kalpler ve gözler korkudan halden hale döner, kıvranır." *(Ayet: 37)*

« شَرِيعَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَهْلِمْ »

"Şeriatla aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Şeriatla olalım, zira o en büyük delildir. Cemali ba kemali seyr edelim."

(Beyt - 100)

ایشیتْ وارْ بعْضِ فاسِقْ بوُ جهانْدَه که تکْلیفْ یوُقْ بزه دیرلَرْ نهانْدَه
شَریعَتْ یوُقْ ایشی بِدْعَتْ یبانْدَه بوُ فاسِقْلَرْ عدُوُّ اللّٰهْ نشانْدَه
بوُ فرْقَه دنْ قاچوُبْ حقَّه کیدَه‌لِمْ جمالِ باکَمالَه سیْر ایدَه‌لِمْ

« ایشیتْ وارْ بعْضِ فاسِقْ بوُ جهانْدَه »

"İşit var bazı fasık bu cihanda"

"Duy ki, bu dünyada bazı fasıklar var."

(فاسِقْ) Allah yolundan çıkmış kimselere denir. Bunlar çekinmeden her kötülüğü işlemeye cüret gösterirler.

« که تکْلیفْ یوُقْ بزه دیرلَرْ نهانْدَه »

"Ki, teklif yok bize dirler nihanda"

"Gizli tarafta, köşede (işlerini görüp) bize teklif (emir ve yasak) yok derler."

Nihanda: Gizlide, demektir.

Bu fasıklar: 'Biz maksada ermişiz, onun için bize emir ve yasak yok, bizim namazlarımız kılınmış oruçlarımız tutulmuş, bizden ne helâl ne haram aranmaz.' derler.

(تکْلیفْ) kelimesi, (کَلَّفَ یُکَلِّفُ تکْلیفاً) tef'il babından mastardır. Emir yüklenmek ve vazife almak manasındadır.

Bizler mükellefleriz. Yani şer-i şerifi yaşayacağız, taşıyacağız Mevlâ'mızın yardımıyla.

Onlar: 'Biz maksude vasıl olduğumuz için bize teklif (hiç bir vazife) yoktur.' derler. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz en büyük insan olduğu hâlde 'Bana teklif yok' buyurmadı, bunlara ne oluyor. Bunların işi ancak yemek, içmek, uyumak ve nefislerinin istediğini yapmaktır.

« عَنْ اَبی مَسْعُودٍ (رضی الله عنه) قالَ النَّبیُّ ﷺ : « اِنَّ مِمّا اَدْرَکَ النّاسُ مِنْ کَلامِ النُّبُوَّةِ : اِذا لَمْ تَسْتَحْیِ فَاصْنَعْ ما شِئْتَ »

Ebu Mes'ud *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildi ki: Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: "**Şüphesiz insanların geç-**

miş Peygamberlerden duydukları hikmetlerden biri de: 'Utanmazsan dilediğini yap.' sözüdür." *(Buharî, Enbiya:46,3/1284)*

Şimdi istediğini yaparsın ama, sonra sorulacak, şimdi vicdanın müsaade ediyor ama, bir gün gelecek diyeceksin ki: Ey vicdan! Sen niye bana müsaade ettin de ben böyle oldum?

« شریعت یوق ایشی بدعت یبانده »

"Şeriat yok işi bidat yabanda."

"Yabanda kalmış bu fasıkların işi, bidatlarla uğraşmak şeriatı terketmektir."

Kitap ve sünnetle amel etmek şeriattır. Bunun zıddı ise şeriatsızlıktır, bidatlarla uğraşmaktır. Sakalın, bir tutam uzunluğunda olanı sünnettir. Hanefî mezhebine göre sakala jilet vurmak haramdır. Bir tutamdan aşağı kesmek bidattır. Efendi babam bana: "Sarıksız hiç yanıma girme." dedi. O sözün lezzetini halâ duyarım. Böyle demeyipte ya ne diyecekti.

Ya Rabbi bizleri Şeriattan, Tarikatten, Hakikatten ve bunların erbabından ayırma.

« بو فاسقلر عدوّ الله نشانده »

"Bu fasıklar aduvvullah nişanda."

"Bu fasıklar Allah'ın düşmanlığı nişanındadır."

Adüvvullah: Allah-u Tealâ'nın düşmanı.

« بو فرقه دن قاچوب حقّه کیدهلم جمال باکمالله سیر ایدهلم »

"Bu fırkadan kaçup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Böyle fırkalardan kaçıp Allah'a gidelim. Cemali ba kemale seyr edelim."

Velhasıl şeriatsızlık gördünmü oradan kaç. Şeriatsız zikr mümkün değildir. Şeriatsız hiç bir şey hasıl olmaz. Birisi var şeriatı yaşamıyor amma şeyh olduğunu iddia ediyor, hanımlar yine de ona gidiyor, kalabalık bir cemaatı olmuş. Ne yazık ki, birçok kimseler bu gibi şeyhlere tabi oluyorlar.

Ya Rabbi cümlemizi hak yoldan kaymaktan muhafaza eyle. Âmin..

(Beyt - 101)

بو زِنْدِقْلَرْ هَوَایِ نَفْسَه تَابِعْ اُولُوبْدُرْ يَرْلَرِی طَامُوِی سَابِعْ

بُولَارْدَه جَهْلْ وفِسْقْ و بِدْعَتْ كَنْ شَايِعْ ظُهُورْ اِيدَرْمِی سِرُّ اللهِ رَافِعْ

بو فِرْقَه‌دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

« بو زِنْدِقْلَرْ هَوَایِ نَفْسَه تَابِعْ »

"Bu zındıklar hevay-ı nefse tabi"

"Bu dinsizler nefislerinin arzularına tabidirler."

Bizden Şeriat'ın emirleri kalktı diyen bu dinsizler, nefisleri ne arzu ediyorsa onu yaparlar.

« اُولُوبْدُرْ يَرْلَرِی طَامُوِی سَابِعْ »

"Oluptur yerleri tamuyı sabi"

"Bunların yerleri cehennemin yedinci katıdır."

Tamuyı Sabi: Yedinci cehenem yani yedinci katı.

« بُولَارْدَه جَهْلْ وفِسْقْ و بِدْعَتْ كَنْ شَايِعْ »

"Bularda cehl, fisk, bidat, ken şay'i"

"Bu zındıklarda cahillik fasıklık, bidat yayılmışken, kaplamışken"

« ظُهُورْ اِيدَرْمِی سِرُّ اللهِ رَافِعْ »

"Zuhur ider mi sırrullâhi rafi"

"(Hiç) Allah'ın yüksek sırrı onlar da zahir olur mu?"

Bir insanda fasıklık bidat varsa Allah'ın sırrı olan bu işler onlarda zuhur etmez. Onun için fasıklığı, bidatı bırakmak tevbe etmek lâzım.

« بو فِرْقَه‌دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Bu fırkadan kaçup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Aman dikkat edelim, ya Rabbi sana sığınıyoruz.

(Beyt - 102)

دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ دَوْرِيَّه مَشْهُورْ قِيَامَتْ كُونِنِي اِنْكَارْدَه مَجْبُورْ

قَدِيمْدِرْ بُو جِهَانْ دِيرْ اُولَه مَقْهُورْ فِرَقِ ضَالَّه چُوقْدُرْ جَهْلِي مَشْهُورْ

بُو فِرْقَه دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Geçim telaşesi insanları ahireti kazanmaktan geri bırakıyor. Peki insanlarda ahiret geçiminin telaşesi neden yok. Dünyaya meyleden gözümüzü açalım, Abdü'l-Butûn (midenin kulu) olmayalım.

« دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ دَوْرِيَّه مَشْهُورْ »

"Dahi var bir bölük Devriyye meşhûr"

"(Sapık fırkalardan biri de) Devriyye adı ile meşhur olan bir fırkadır ki," bu fırka;

« قِيَامَتْ كُونِنِي اِنْكَارْدَه مَجْبُورْ »

"Kıyamet gününü inkârda mecbûr"

"(Yanlış inanışlardan ötürü) kıyamet gününü inkâr etme mecburiyetinde kalıyorlar." Zira;

« قَدِيمْدِرْ بُو جِهَانْ دِيرْ اُولَه مَقْهُورْ »

"Kadimdir bu cihan dîr ola makhûr"

"Kahr olunmuş olsun (bu fırka), cihanın kadim olduğunu söylerler."

Makhûr: Kahrolunmuş,

Kadîm: Evveli olmamak demektir.

İşte bu sapık fırka dünyanın sonradan yaratılmış olmadığını söylerler. Bu sözleri ile kıyamet gününü de inkâr etmiş olurlar.

« فِرَقِ ضَالَّه چُوقْدُرْ جَهْلِي مَشْهُورْ »

"Fırak-ı Dalle çoktur, cehli meşhur"

"Cahilliği meşhur olan sapık fırkalar çoktur."

Çare yok imtihan dünyasındayız, insanların hepsi aynı kararda olmayıp illâ bölünecekler. Bu hususta Mevlâ Tealâ:

﴿ وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ (١١٨) ﴾

"Eğer Rabbin dileseydi elbette insanları tek bir ümmet yapardı lakin ihtilâf ediciler olarak kalacaklar." *(Hud Suresi:118)*

Yani bir düşüncede, bir inançda ve hepsi takva üzere olurlardı. Lâkin imtihan olsun için bunu dilemedi ve ihtilâf devam edecektir.

Ancak Rabbimiz kime acıdıysa o ihtilaf edicilerden olmadı. ihtilaf etmeyenler Ehli Sünnet vel cemaat mezhebinden ayrılmayanlardır.

Mevlâ Tealâ cümlemizi Fırka-i Naciye olan Ehli Sünnet vel Cemaat mazhebinden ayırmasın. Âmin!...

﴿ بو فرقه دن قاچوب حقّه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم ﴾

"Bu fırkadan kaçup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu sapık fırkadan kaçıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

-- — -

(Beyt - 103)

تَشَيُّخْلِق ايدَرْ وَارْ بَعْضِ نَادَانْ كه اَصْلاَ كورْمَه‌مِشْ سَيْرُ وسُلُوكْ جَانْ

ايلِيشِكْ يوقْ ايلَه اَى وَاللّٰهْ بُرْهَانْ ايدِنْمِشْ غَيْرِى بِيلْمَزْ نَسْنَه حَيْوَانْ

جَهَالَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايده‌لِمْ

« تَشَيُّخْلِق ايدَرْ وَارْ بَعْضِ نَادَانْ »

"Teşeyyühlık ider var bazı nâdan"

"Bazı cahil kimseler vardır ki, şeyhlik taslarlar."

(تَشَيُّخْ) Kelimesi (تَفَعُّلْ) babındandır. Manası; şeyh olduğunu iddia etmek, şeyhlik taslamak demektir.

(نَادَانْ) Farsca bir kelime olup; cahil, haddini bilmez, kimse demektir.

« كه اَصْلاَ كورْمَه‌مِشْ سَيْرُ وسُلُوكْ جَانْ »

"Ki asla görmemiş seyr-i sülûk can"

"Ey canım kardeşim! Bu şeyhlik taslayan cahil, asla seyr-i sülük görmemiş (bir mürşide intisap edip ondan öğrenip yetişmemiştir)."

(سَيْرُ وسُلُوكْ) Manevi yürüyüş ile Mevlâ'ya yürümek veya Allah ile aradaki perdeleri kaldırmaya çalışmak demektir.

Şeyhlik Allah'ın izniyle olur. Bu izin Allah-u Tealâ'dan, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e, Resulullah'dan, Onun varisleriyle gelir.

« ايلِيشِكْ يوقْ ايلَه اَى وَاللّٰهْ بُرْهَانْ ايدِنْمِشْ غَيْرِى بِيلْمَزْ نَسْنَه حَيْوَانْ »

"İlişik yok ile eyvallah burhan,
İdinmiş gayrı bilmez nesne hayvan."

"(Eli sağlam, bir mürşidin eline ulaşmamış veya bir mürşidin eli de ona ulaşmamış), Her şeye eyvallah (demeyi) kendisine delil edinmiş. (Öyle demekle kendisini teslimiyetli bir adam olarak gösteriyor). Böyle demekten başka bir şey bilmez hayvan."

Büyük Şeyh Efendi, böyle insana hayvan diyor.

« جَهَالَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ »

"Cehaletten çıkıp Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

"Cahillikten çıkıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

« تَعَلَّمْ يَا فَتىٰ فَالْجَهْلُ عَارٌ وَلَا يَرْضىٰ بِهَا اِلَّا حِمَارٌ »

"Ey Genç! İlim öğren, zira cehalet ardır.
Ona razı olan ancak hımardır."

« اَلْجَاهِلُ كَالْخُنْفَسَا اِذَا تَحَرَّكَ فَسَا »

"Cahil, kokarca (pislik böceği) **gibidir, hareket ettiğinde kokar."**

Mürşidlik, seyr-ü sülüksüz, ilimsiz olmaz. Mürşidlik yapabilmek için kimden izin alınır? Hakiki, kâmil, bu işin erbabı olan mürşitlerden. Nefsinin arzusuna uyanlardan değil.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, başka bir beyitinde şöyle buyuruyor:

« يَا شِمْدِى بِرْ فَسَادْ قُوپْدِى جِهَانْدَه »

"Ya şimdi bir fesat koptu cihanda"

"Dünyada şimdi bir fesat koptu"

Bir yemek yeni pişirildiğinde salahtır, çok durmakla ekşise, küflense bu fesattır. İnsan da farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, edepleri yapsa, haram ve mekruhlardan kaçsa salâh durumundadır. Bunun tersi halde ise o fesattadır.

« هَوَاىِ نَفْسَه دُوشْدِى نَاسْ بُو آنْدَه »

"Hevay-ı nefse düştü nas bu anda"

"İnsanlar bu zamanda Rablerinin yoluna düşecekleri yerde, Resulullah'ın izini izleyecekleri yerde nefislerinin arzularını tatbik yoluna düştüler."

Nitekim bir ayet-i kerimede şöyle buyurulur:

﴿ ... وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ... (٢٦) ﴾

"Nefsin arzularına tabi olma seni Allah'ın yolundan saptırır." *(Sâd Suresi:26 dan)*

﴿ اَكَرْ عالِمْ اَكَرْ عابِدْ بُو شانْدَه ﴾

"Eğer âlim, eğer âbid, bu şanda"

"Alimi de Abidi de bu haldedir."

﴿ حَدِيثْ تَفْسِيرْ فِقْهْ قالْدِى نِهانْدَه ﴾

"Hadis, Tefsir, Fıkıh kaldı nihanda"

"Hadis, Tefsir, Fıkıh ilimleri gizlilerde kaldı, onlara bakan kalmadı."

﴿ بُو نَاسْدَنْ آيِرِيلُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ ﴾

"Bu nasdan ayrılıp Hakk'a gidelim.
Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu (nefislerinin isteklerine uyan, Hadis, Tefsir, Fıkıh ilimlerine uymayan) insanlardan kaçıp Hakk'a gidelim."

Dünya şeytansız olmaz. Hep bunlar (sapık fırkalar, şeyhlik taslayanlar) bizim için imtihandır. Dinimizi güzel öğrenelim ki, bizleri de böyle şeytanlar aldatmasın.

Bir gün Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, Ebu Zer *(Radıyallahu Anh)* a: **"Ya Eba Zer! İns ve cin şeytanından Allah'a sığındın mı?"** buyurdu.

Ebu Zer *(Radıyallahu Anh)*: "Ey Allah'ın Resûlü! İnsanların da şeytanı var mı?" dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz: **"Evet! Onlar cin şeytanlarından daha şerlidir."** buyurdu.

(Beyt - 104)

اِیشِی لَیْلُ و نَـهَارْ فِسقِیلَه عِصْیَانْ کُلَاهْ وَخِرقَه یَهْ اَیلَرْ اِنجَـقْ اِیمَانْ

نَجَاسَتْ اِیچْـرَه دِرْ تَرفِیقِ شَیْطَانْ یِنَه دَرْ بِزْدَه وَارْ اَسْرَارِ سُبْحَانْ

شَرِیعَتْدَرْ بِزَه حُجَّتْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه‌لِمْ

Bir mürşide intisab etmeden seyr-ü sülük görmeden şeyhlik satan adamın,

« اِیشِی لَیْلُ و نَـهَارْ فِسقِیلَه عِصْیَانْ »

"İşi leylü nehar fıskiyle isyan."

"İşi gece gündüz fasıklık ile Hazreti Allah'a asi olmak, nefsin istediğini yapmaktır."

Leyl: Gece,

Nehar: Gündüz,

Fısk; Fasıklık, hak yoldan çıkmak, demektir.

Şeriat'ın emirlerini yerine getirmek, Şeriat yolundan yürümekle olur. O Şeriat yolunda iken bir emri terkettiğinizde asi olmuş olursunuz.

Şeyh olan Allah-u Tealâ'nın dinine hizmet eder. Fasıklık etmez, isyan etmez.

Mevlâ Tealâ bizleri isyan etmekten muhafaza etsin.

Ne acaib şeydir, Allah-u Tealâ kullarını kendisine ibadet etsin için yarattı. Fakat biz kullar ise nefsimize ibadet ediyor, onun isteklerini yerine getiriyoruz. Bu iş çalışmak ister, bir de Mevlâ Tealâ'nın kulun elinden tutmasını ona yardım etmesini ister.

« کُلَاهْ وَخِرقَه یَهْ اَیلَرْ اِنجَـقْ اِیمَانْ »

"Külah ve hırkaya eyler ancak iman"

"Zanneder ki külah ve hırka insanı şeyh eder."

Külâh: Şeyhlik alâmeti olarak başa giyilen şey.

Seyr-ü sülüke inanacak, ona çalışacaktı. Bu (şeyhlik taslayan kimse) zannediyor ki külah ve hırka onu mürşid makamına ulaştıracak.

Evet, şeyhin külah ve hırkası vardır ama şeyhi şeyh eden onlar değildir.

« نجاست ایچردر ترفیق شیطان »

"Necaset içredir, terfîgi şeytan"

"(Bu şeyhlik taslayan adam) manevi pislik içindedir, onun arkadaşı da şeytandır."

Terfîgı şeytan: Şeytana arkadaş,

Böyle olduğu halde;

« ینه در بزده وار اسرار سبحان »

"Yine der bizde var Esrar-ı Sübhan"

"Yine de bizde, Sübhan (olan Allah) ın sırları var, der."

Esrar-ı Sübhan: Mevlâ'nın sırları,

« شریعتدر بزه حجت کیدهلم جمال با کمالله سیر ایدهلم »

"Şeriat'tır bize huccet gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Hak ve batılın arasını ayırmakta delilimiz Şeriat'tır."

Abdülkadir Geylânî Hazretlerinin müridlerinden biri, rüyasında kendini cennette köşk ve sarayların içinde hurilerin gılmanların arasında gördü.

Bir kaç kez bu böyle devam edince kendinin ulaşılacak en büyük makama ulaştığını mürşidine ihtiyacı kalmadığını zan ederek mürşidinin sohbetlerini terketti.

Bir zaman sonra Abdülkadir Geylânî Hazretleri tevafüken onu gördü. Ve sohbetlere neden gelmediğini sordu. O da rüyasını anlatarak kendisinin mürşidine ihtiyacı kalmadığını, cennetlik bir insan olduğunu ifade etti.

Bunun üzerine Abdülkadir Geylânî Hazretleri ona bir daha o rüyayı gördüğünde: "Bismillâh Ya Abdelkadir Geylânî" demesini tenbih etti.

O da yine o rüyayı gördüğünde şeyhinin tenbih ettiği gibi söyledi. Öyle söyler söylemez cennet olarak gördüğü yer bir zibillik, çöplük haline geldi. Mürid de görmüş olduğu rüyanın şeytanî olduğunu anladı ve tövbe etti.

Bakınız şeytan, zibilliği insana cennet gösteriyor. Ey insan! Sen gördüğün rüyaya niçin inanıyorsun? Sen Kur'an'a inansana.

Kendinizi rüya veya zuhuratda çok güzel hallerde görebilirsiniz. Şeriat'a aykırı hal ve hareketleriniz olduğu halde böyle rüyalar görüyorsanız, biliniz ki bu rüyalar sizin için istidraçtır.

İstidraç; Allah-u Tealâ'nın asi kulunu derece derece helâka çekmesi demektir. Kesilmek için yakalanmaya çalışılan koyun kaçar. Kesecek olan kimse koyunu yakalayıp kesim yerine getirebilmek için ona ot, saman gibi şeyler verir, işte onun bu muamelesine istidraç denilir.

Bir şahıs kötü yolda iken güzel zuhurat görse bir daha görse bu sebeple kötülüğe daha daldırır. Kötü bir şahıs kendi hakkında ne kadar güzel rüyalar görürse o kadar zarar eder.

Sure-i Araf'da Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ (١٨٢)

"Biz ayetlerimizi yalanlıyanları, bilemiyecekleri yönden azar azar helâke yaklaştırırız." *(Ayet: 182)*

(Beyt - 105)

دَخِي وَارْ بِر بُلُوكْ اَهْلِ شَقَاوَتْ ايتمَزْ اَصْلاَ شَرِيعَتْدَه اِسْتِقَامَتْ

بِيلُوبْ عَقْلِيلَه ظَنْ اَيْلَرْكَه هِمَّتْ بُو مُمْكِنْ عَيْنِ وَاجِبْ سِرِّ وَحْدَتْ

بُو اَصْنَافْدَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Mevlâ Tealâ'nın büyük dostlarından Es-Seyyid Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bizlere bu beyitlerinde kötü insanları beyan ediyor ve onlardan kaçın, onların yanlarına girmeyin, diyor.

Hep kötülerle oturup kalkmaktan ve onlarla alaka kurmaktan din gider. Bir kimsenin nasıl bir adam olduğunu öğrenmek için onun arkadaşını sor. Nitekim şöyle buyurulur:

« عَنِ الْمَرْءِ لاَ تَسْئَلْ وَابْصِرْ قَرِينَهُ فَاِنَّ الْقَرِينَ بِالْمُقَارِنِ يَقْتَدِى »

"Kişiden sorma, onun arkadaşına bak, muhakkak arkadaş arkadaşa uyar."

Şeriata muhalif hal ve hareketleri olanlar beğenilmiyor. Öyle ise böyle kimselerle beraber olmayın, sizler de beğenilmezsiniz. Sonra Hazreti Allah Şeriatı tatbik eden imanlı, itaatlı, iyi kimseleri beğeniyor. Ve bize onlar ile beraber olmamızı emrediyor. Şöyleki:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (١١٩) »

"Ey müminler! Allah'dan korkun, sadıklarla beraber olun." *(Tevbe Suresi:119)*

Bu sohbetimizde bulunmak, sadıklarla beraber olmak demektir. Ayrıca bu ayet-i celile rabıtaya da delildir. Sadıkların başı Peygamber Efendimiz, ondan sonra sahabe-i kiram ve onlardan sonra da kıyamet kopuncaya kadar gelecek olan Mürşid-i Kiram Efendilerimizdir.

Mürşid ile devamlı beraber olabilmek mümkün değildir. Zira mürşidin kendine göre meşguliyetleri olduğu gibi, müridin de vardır. Mevlâ Tealâ imkânsız olan bir şeyi emretmiyeceğine göre ayet-i celilede geçen beraberlikten maksat rabıta yani gönül beraberliğidir.

Meselâ burada bulunmayan bir ihvanımız şu içinde bulunduğumuz camiyi ve buradaki bizleri hatırlaması rabıtadır.

Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz Tebük Gazvesinden dönerken şöyle buyurmuştur: "Arkamızda, Medine'de kalan bazı insanlar var ki, geçtiğimiz her dağ yolunda ve vadide bizimle beraberdirler, zira onları burada bulunmaktan özürleri alıkoydu."

Aynen bunun gibi burada bulunamayan ihvanlarımızın: "Ah bende orada olsa idim" diye düşünmeleri onları burada kabul ettiriyor.

Rabıtanın daha hususî şekli ise ihvanımızın mürşidini: "Bu zat benim Allah'ımın dostudur." diye hayal etmesidir. Eğer bir mürid mürşidini hayaline getiremezse onun yerine, meselâ dükkanları, vitirinleri, kokanaları vesaireyi getirir.

Bunların hepsi kalbi harabeden şeylerdir, kalp bunlardan ancak rabıta ile kurtulur.

« دَخِي وَار بِر بُلُوكْ اَهْلِ شَقَاوَت »

"Dahi var bir bölük ehl-i şekavet"

"Dahi bir bölük, bir taife vardır ki her türlü kötülüğü işlerler."

(شَقِي) arapça bir kelimedir. Cemisi: (اَشْقِيَا) olarak gelir. (سَعِيد) kelimesinin cemii: (سُعَدَاء) geldiği gibi.

Şaki : Haylaz, her çeşit günahı işleyen demektir,

Said : Bahtiyar, ahiret için çalışan kimse demektir.

« اَلشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ اُمِّهْ
مِنْ سِمَاتِ الْجِسْمِ يُعْرَفُ حَالُهُم »

"Şaki anasının karnında şaki olandır.
Cisminin alâmetlerinden hali bilinir."

"Annesinin karnında olan bir insanın iradesi mi var ki iyiliği veya kötülüğü seçerek şaki veya Said olsun?"

Denilecek olursa, şöyle cevap veririz: Bir kimsenin Said mi Şaki mi olacağı hatta eceli, rızkı, Mevlâ Tealâ'nın emri ile melekler tarafından yazılır.

Bakınız Allah-u Tealâ annesinin karnında olan çocuğun Said mi Şaki mi? olacağını biliyor. Peki nasıl biliyor? Hazreti

Allah geçmişi, şimdiki zamanı, bildiği gibi gelecek zamanıda ilmi ezelisi ile bilir.

Binaenaleyh annesinin karnında bulunan çocuğun mükellefiyet çağında iradesini hayra mı yoksa şerre mi harcıyacağını da bilir ve onu yazar. Dünyaya gelen her insan kendisi hakkında ne yazdırmış ise o yazıdan kurtulamaz aynen tahakkuk eder.

Said veya Şaki'yi seçme meselesini Allah-u Tealâ kuluna vermiştir. İradesini hayra kullanan Said, şerre kullanan Şaki olacaktır. Meselâ; bir kimseye para verdiniz, şeker veya helva alsın diye. O ise gitti zehir aldı, suç kimindir? Zehir alanın değil mi? İşte Şaki olma Said olma meselesini de böyle anlayın.

Çarşafı seçen Mevlâ Tealâ'nın rızasını, açık gezmeyi seçen Mevlâ Tealâ'nın gazabını seçmiştir. Öyleyse iyi tarafı seçmek lâzım. Mevlâ Tealâ'nın bizim hakkımızda yazmış olduğu kalemi kuruduysada meleklerin kalemi cızır cızır çalışıyor amma biz sesleri duyamıyoruz.

Ehl-i Şakavet olan kimdir?

« ایتمز اصلا شریعتده استقامت »

"İtmez asla Şeriatta istikamet."

"(Şaki) Şeriatta asla istikamet etmez."

Şakilerde inanmak yok, namaz yok, oruç yok fakat İslâm büyükleri aleyhine konuşmak var.

Şeriatı yaşayan ve lehine konuşan Said'dir. Şeriatta istikamet etmemek şekavettir, Şeriatı yaşamayan şakidir.

Ya Erhamerrahimin! Cümlemize vermiş olduğun iradeyi, kuvveti tamamı ile senin yolunda harcamayı nasip eyle! Öbür tarafa harcamaktan muhafaza et!

« بیلوب عقلیله ظن ایلرکه همت »

"Bilip aklıyla zan eyler ki himmet."

"Aklıyla bilir ve zan eder ki, himmet."

Himmet: Kalb isteği ile gösterilen ciddi gayret, demektir.

« بو ممکن عین واجب سر وحدت »

"Bu mümkin aynı vacip sırrı vahdet."

"Bu mümkin vacip Tealâ'nın aynıdır, Vahdet-i vucud sırrı budur."

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* 2. cildin 1. Mektubunda şöyle buyurur: "Sofiyyenin pekçoğu, bilhassa son gelenler: "Mümkin, Vacip Tealâ'nın aynıdır." diye itikad ederler. Mümkinleri sıfatını ve fiillerini dahi Yüce Zat'ın fiillerinin ve sıfatlarının aynı sanırlar. Bu inancı şöyle ifade ederler:

« اَلْجَارُ وَالصَّحْبُ وَالرُّكْبَانُ كُلُّهُ هُوَ فِي كِسْوَةِ الْفَقْرِ وَالسُّلْطَانِ كُلُّهُ هُوَ

فِي جَلْوَةِ الْفَرْقِ اَوْ فِي خَلْوَةِ الْجَمْعِ هُوَ وَاللهِ كُلُّهُ هُوَ بِاللهِ كُلُّهُ هُوَ »

"Komşu, arkadaş, yoldaş hepsi O,
Fakir kisvesinde, sultan kaftanında hep O,
Açıkta ayrı iken, gizlide toplu iken O,
Vallahi hepsi O, billahi hepsi O,"

Fakire göre mümkin vacibin aynı olamaz, zira mümkinin hakikatı ademdir. İsimlerden ve sıfatlardan bu adem üzerine akseden, akisler de isimlerin ve sıfatların aynı değil misal ve gölgesidir. Buna göre: "Hepsi O'dur." Demek doğru değildir. "Hepsi O'ndandır." demek doğrudur.

Zira mümkin doğrudan kendine ait olan şerrin, noksanlığın ve habasetin kaynağı ademdir. Mümkinde bulunan vücud (varlık)ve buna bağlı kemâlâtın tamamı Cenab-ı Hak'tandır. O yüce Hakk'ın Zatî Kemâlâtından bir zıldır.

Durum böyle olunca da bunun zorunlu sonucu Allah-u Tealâ'nın göklerin ve yerin nuru olması, O'ndan başka herşeyin karanlıktan ibaret bulunmasıdır. Nasıl böyle olmasın ki, adem bütün karanlıkların başında gelmektedir."

Muhyiddin-i Arabi şöyle buyurur:

« سُبْحَانَ مَنْ اَظْهَرَ الْاَشْيَاءَ وَهُوَ عَيْنُهَا »

"Ol bir Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim ki eşyayı zahir etti. Halbuki o eşyanın aynıdır."

Muhyiddin-i Arabi'nin *(Kuddise Sırruhu)* bu sözü tevil getirir amma kendi aklı ile zannı ile Mümkin Allah-u Tealâ'nın aynıdır diyenin sözü tevil getirmez.

Muhyiddin-i Arabi Hazretleri Allah-u Tealâ'yı o kadar çok sevdi ki her şeyi Mevlâ Tealâ olarak görmeye başladı. O sekir (manevi sarhoşluk) halinde olması sebebiyle böyle söyledi. Büyük şeyh efendinin bahsetmiş olduğu kimse ise Allah-u Tealâ'yı değil dünyayı seviyor. Nefsini seven bir serserinin sözleri te'vil getirmez.

Muhyiddin-i Arabî hakkında İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 266. mektubunda buyurur ki: "Tuhaf şudur ki, Muhyiddin ibni Arabî *(Kuddise Sırruhu)* nun görüşlerinin çoğu manevî müşahedemizde hatalı görüldüğü hâlde kendisi Allah'ın makbul kullarından olarak müşahede edilmektedir.

Herhalde bunun sebebi onun da keşfe dayanan hatasının mazur görülmesi olacaktır. İctihad hatasına düşen nasıl kınanmazsa keşif hatasına düşen de aynı şekilde kınanmamaktadır.

Bu, İbni Arabî hakkında kendime mahsus bir inançtır. Onun aykırı bilgilerini hatalı ve zararlı buluyor, kendisini ise makbul telakki ediyorum.

Bu tutum iki uçta yer alıp onu bütün ile reddedenlerin yahut da bütünüyle kabul edenlerin tutumuna göre orta yoldur, aşırılıklardan da uzaktır.

« بو اَصْنَافْدَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ »

"Bu esnaftan kaçup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu sınıf, bu tür adamlardan kaçıp Hakk'a gidelim."

Kötü adamlar zemmediliyor, neden? İki sebepten:

1- Onlarla beraber olmamak için,
2- Onlar gibi olunmaması için.

İyi adamlar övülüyor, neden? İki sebepten:

1- Onlarla beraber olunması için,
2- Onlar gibi olunması için.

Ehl-i zikir, Ehl-i Şeriat olan bir kimse ile arkadaşlık eden şahıs, gül yağı satan bir kimse ile arkadaşlık eden kişiye benzer.

Gül yağı satan kimse nasıl ki arkadaşına satmış olduğu miskten ya sürer veya koklatırsa, Ehl-i Zikir, Ehl-i Şeriat olan kimse de arkadaşlık ettiği kimseye Kur'an kokusunu, Şeriat kokusunu koklatır. Böylece ona feyiz gelir, Şeriatı yaşamaya heves gelir.

....

Kötü kimse ile arkadaşlık edenin misali ise demircinin yanında bulunan kişinin hali gibidir. Bundan, demircilik mesleği kötüdür anlaşılmasın. Demircilik iyi bir sanattır, kazancı helâldir. Kötü kimse ile arkadaşlık edene misal olarak verilmesi o bakımdan değil şu bakımdandır:

Demircilerin örsleri, çekiçleri vardır. Onlar ile iş yaparken kıvılcımlar çıkar. İşte bu esnada orada bulunan kimseye o kıvılcımlardan sıçrayabilir, yahut bu olmasa bile oranın çirkin havasını teneffüs etmek mecburiyetinde kalır.

İşte kötü adamlarla arkadaşlık eden kimse de onlardan Yunan felsefesini koklar, kötü adamlarla oturmamalı beraber olmamalıdır, ancak vaz-u nasihat için onlarla beraber olunabilir. Vaaz edilince tutarlarsa ne alâ, tutmazlarsa hemen oradan ayrılmalıdır.

Sure-i Mumtehine'de şöyle buyurulur:

« قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرٰهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءٰؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ ... (٤) »

"Gerçekten İbrahimin ve beraberinde olanların sözlerinde sizin için güzel bir örnek oldu. Vaktiyle kavimlerine dediler ki: Biz, sizlerden ve Allah'dan başka taptıklarınızdan beriyiz. Siz Allah'ın birliğine iman etmedikçe, sizi (dininizi) tanımıyoruz. Sizinle aramızda ebedî düşmanlık ve kin baş gösterdi....." *(Ayet:4 den)*

Kâfirlik yolunu seçenler velev en yakın akraba dahi olsalar onlardan ayrılmalıdır. Zira Tevbe Suresinde şöyle buyurulur:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَآءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَآءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (٢٣) »

"Ey iman edenler! Eğer babalarınız ve kardeşleriniz iman üzerine küfrü tercih edip seviyorlarsa, onları dostlar edinmeyiniz. Sizden kim onları veli (dost) edinirse, işte onlar, nefislerine zulmedenlerdir." *(Ayet:23)*

(Beyt - 106)

دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ قَالْمِشْ جَفَادَه رِيَاضَتْلَه اوُجُوبْ كِيدَرْ هَوَادَه

كِيمِيسِي اَهْلِ كَشْف اوُلْمِشْ اِرَادَه مَقَاصِدْ ظَنْ اِيدُوبْ قَالُورْ وَرَادَه

مَقَاصِدْ بُو دَكِلْ كَلْ بِزْكِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

İnsan dünyaya bir kere gelir. Öyle ise alacağı şeylerin en iyisini seçmesi lâzım. Ucuz şeylerle aldanıp geri kalmamak lâzım. Mevlâ Tealâ cümlemizi âli himmet eylesin.

« اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْهِمَمِ وَيَكْرَهُ سَفَاسِفَهَا »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) yüksek himmetleri sever. Alçak himmetleri ise kerih görür."

"Himmet" kalb isteği ile gösterilen ciddi gayret, kasıt, dava manalarındadır.

Eğer bir kimsenin himmeti dünya ise o alçak himmetlidir. Himmeti cennet ise yine de himmeti çok yüksek sayılmaz. Yok eğer himmeti Mevlâ Tealâ'nın Rızası ve Cemali ise, işte o kimse yüksek himmetlidir.

Müslümanlar cennete girdiklerinde cennete hayran olacaklar. İçinde bulundukları nimetten daha büyük bir nimet olamıyacağını zannedecekler. Ne zaman ki Mevlâ Tealâ'nın cemalini görecekler bu nimetin yanında cennetin nimetlerinin hiç bir değeri olmadığını anlayacaklar.

Öyle ise yaptığınız zikirden, rabıtadan, murakabeden ve diğer bütün ibadetlerden maksadımız rızaullah, cemalûllah olmalıdır.

« دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ قَالْمِشْ جَفَادَه »

"Dahi var bir bölük kalmış cefada."

"Bir bölük insanlar vardır ki, bunlar eziyetlerde, meşakkatlerde kalmışlardır."

Cefa: Meşakkat, demektir.

« رِيَاضَتْلَه اوُجُوبْ كِيدَرْ هَوَادَه »

"Riyazatla uçup gider havada."

"Bu bölük kimseler az yiyip içerler, bu sebeple de havada uçarlar. Yani kendilerinden havada uçmak gibi bir takım adet dışı olaylar zuhur eder.

Riyazet: Nefsi eğitmek üzere onu aç, susuz ve sevdiği şeylerden mahrum bırakmaya denir.

« كِيمِيسِى اَهْلِ كَشْف اولْمِش ارادَه »

"Kimisi ehli keşif olmuş arada."

"Kimisi de riyazat yaparken ehli keşif olur, kendisinden keşif kerametler zuhur eder."

Bir şahıs, Cüneydi Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* yu ölümünden sonra rüyasında gördü ona ne durumda olduğunu sordu. Bunun üzerine Cüneyd *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurdu:

« طَاحَتِ الْعِبَارَاتُ وَفَنِيَتِ الْاِشَارَاتُ وَمَا نَفَعَنَا اِلاَّ رُكَيْعَاتٌ رَكَعْنَاهَا فِى جَوْفِ اللَّيْلِ »

"İbareler eridi, işaretler kayboldu. Bize menfaatı olan ancak o rekatçıklardır ki, onları gece içinde kılardık."

« مَقَاصِدْ ظَنْ ايدُوبْ قَالُورْ وَرَادَه »

"Makasıd zan idüp kalur verada."

"Riyazat esnasında kendisine zuhur eden keşifleri, kerametleri makasıd (kastedilen şeyler) zannederek asıl matlubdan (Hazreti Allah'ın rızasından) ötede kalır, ona erişemez."

Tesbih derslerimizi çekerken her yüz başında ne diyoruz?

« اِلٰهِى اَنْتَ مَقْصُودِى وَرِضَاكَ مَطْلُوبِى »

"İlâhım! Sensin benim maksadım, senin rızandır benim matlubum."

Bu ne demektir? "Ya Rabbi! seni zikrediyorum, bu zikrimden ve diğer ibadetlerimden kastım senin cemaline kavuşmak, isteğim senin rızandır, başka bir şey istemiyorum." demektir.

Peki bizler cennete girmeyi istemiyecek miyiz? İsteyeceğiz, ama niçin? Cennet Rabbimizden bizlere bir mükâfat yeri olduğu için ve ondan daha güzeli rabbimizin cemalini orada görebileceğiz. Yaptığımız ibadetleri Mevlâ Tealâ'ya hediye olarak bilelim. İşte o zaman hazreti Allah'ı hakikaten birlemiş oluruz.

İmam-ı Rabbanî Mektubat adlı eserinin ikinci cildinde bulunan bir mektubunda şöyle buyurur:

"**Vuslat;** Kurbu ilâhiden ibarettir. Bazı kimselere keşif keramet verilir, kurbu ilâhi verilmez. İşte bu onlar için istidraçtır." Sure-i Mücadele'de bu manaya işareten şöyle buyurulur:

« ... وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ (١٨) »

". . . Ve sanırlar ki, bir şey yapıyorlar. İşte onlar; Onlar, hep o yalancılardır." *(Ayet: 18)*

« مَقَاصِدْ بُو دَكِلْ كَلْ بِزْكِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَهْلِمْ »

"Makasıd bu değil gel biz gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Maksad, keşif keramet değil istikamet olmalıdır.

(Beyt - 107)

قَمُوسِی بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ مَقَاصِدْ بِيلْمَيُوبْ بُولْدِی شَقَاوَتْ

قَالُوبْ تَحْتَ الْحِجَابْ يُوقْ بُونْدَه وُصْلَتْ چُو عِرْفَانْ اَهْلِنَه بُونْلَرْنَه حَاجَتْ

كُشُوفَاتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِم

Başımıza kuş konmuş gibi çok dikkatli duralım. Bu iş çok büyük iştir. Lâkin Mahmud da siz de anlamadınız bu işin ehemmiyetini. Sure-i Sa'd'da şöyle buyurulur:

﴿ قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيمٌ (٦٧) اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ (٦٨) ﴾

"De ki: "Bu (Kur'an) pek büyük bir haberdir. (Öyle iken) siz ondan yüz çeviriyorsunuz." *(Ayet: 67-68)*

Vaazu nasihattan tesirlenmemek gaflettendir. Onun için çok iyi dinlemeli, iyi anlamaya çalışmalıyız.

Allah dostları işin ehemmiyetini beyan etmek üzere bizlere eser yazdılar. Fakat milletin gözü gazetede sinamada. Onun için Allah dostlarının kitaplarını okuyup anlamıyorlar.

Büyük adamlara uymakla büyük adam olunur. Bir beyitte şöyle denilir:

﴿ وَمَنْ يَقْفُ اٰثَارَ الْهِزَبْرِ يَنَلْ بِهِ طَرَائِحَ حُمْرِ الْوَحْشِ اِذْ هُوَ رَاتِعٌ ﴾

"Kim Arslanın izlerine uyar, onu takip ederse vahşi eşeğin taze et parçalarına nail olur. Zira Arslan (yaban eşeği) **avlar."**

﴿ قَمُوسِی بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ ﴾

"Kamusu bunların ehli batalet."

"Bu saydıklarımızın hepsi, 'ehli batalet' boş ve âvare işlerle uğraşıp vakit geçirenlerdir."

Betalet: Avarelik, işsizlik, boş şeyler söylemek, demektir.

Sure-i Mü'minûn'de şöye buyurulur:

﴿ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ (٣) ﴾

"Ve o mü'minler ki onlar her lüzumsuz şeyden yüz çevirirler." *(Mü'minûn Suresi:3)*

« مِنْ حُسْنِ اِسْلاَمِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَالاَ يَعْنِيهِ »

"Kişinin fuzûli şeyleri terketmesi islâmının güzelliğindendir."

« عَلاَمَةُ اِعْرَاضِ اللهِ تَعَالَىٰ عَنِ الْعَبْدِ اِشْتِغَالُهُ بِمَالاَ يَعْنِيهِ »

"Allah'ın kulundan yüz çevirmesinin alâmeti, kulunun mâlâyâniyle meşgul olmasıdır."

« مَقَاصِدْ بِيلْمَيُوبْ بُولْدِى شَقَاوَتْ »

"Mekasıd bilmeyip buldu şekavet."

"(Bunlar) asıl maksadlarını bilmediklerinden şakiliği, kötülüğü bulmuşlardır."

Şekâvet: Her çeşit kötülük içinde olmak demektir.

Yani dünyaya niçin geldiklerini bilemediler. Böyle olunca da her türlü kötülük içinde kaldılar. Biz dünyaya Allah-u Tealâyı istemeye geldik. Mevlâ'yı isteyenin Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yolunda yürümesi lazım gelir.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yolu Kur'an, fıkıh, hadis, tasavvuf, akaid'dir. Kısaca Şeriat Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yoludur. Neyi kastetmesi lazım geldiğini bilmeyen bir insan, raydan çıkar. Raydan çıkan ne olur? Parçalanır.

« قَالُوبْ تَحْتَ الْحِجَابْ يُوقْ بُونْدَه وُصْلَتْ »

"Kalup tahtel hicap yok bunda vuslet."

"Perde arkasında kalmışlardır. Bunda (keşif keramette), vuslat yoktur."

« چُو عِرْفَانْ اَهْلِنَه بُونْلَرْ نَه حَاجَتْ »

"Çü irfan ehline bunlar ne hacet."

"İrfan ehline, (şeriat'a tabi olmadan sadece yapılan riyazattan sebep zuhur eden) keşif keramete ne gerek var."

İrfan: Bilmek, anlayış, tecrübe ve zekadan ileri gelen zihni kemal demektir.

Allah'ı bilmek isteyenler için keşiflere, kerametlere ne hacettir? Biz bu dünyaya Mevlâ ile aramızdaki perdeleri kaldırmaya geldik.

Benim Kasımpaşa'da oturan bir arkadaşım vardı ismi İhsan Efendi'dir. İhsan Efendiyle devamlı birbirimizi ziyaret ederdik. Bir keresinde o benim yanıma geldiğinde beraberce Efendi Babama gittik. Efendi Babam ona:

"Mahrem ol da peçeyi kaldırsınlar. Bir hanımın damadı olursan sana peçeyi açar ama damadı olmazsan sana peçeyi açmaz. Allah-u Tealâ'nın insanlara mahremliği vardır, yabancı olursanız Esma Sıfat perdelerini açmaz." dedi.

Bizler Mevlâ Tealâ'ya nasıl ehil olacağız? Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in sünnetini yaşamakla. Bir hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

« اَهْلُ الْقُرْاٰنِ اَهْلُ اللّٰهِ »

"Kur'an ehli Allah'ın ehlidir." Kur'an ehli, Kur'anı hem okuyan ve hem de amel edendir.

İrfan ne demektir? Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bunu başka bir beyit'te şöyle açıklıyor :

« نه در مقصود بو عرفاندان خبر آل »

"Nedir maksud bu İrfan'dan haber al."

"İrfandan maksat nedir haber al."

Bizim tarafımızdan sual soruyor, sonra da kendi tarafından cevap veriyor:

« نقاب آچدی چو محبوب مژده لر آل »

"Nikap açdı çü mahbub müjdeler al."

"(İrfan) Sevgili Allah'ın nikabı (peçeyi) açmasıdır. Müjdeler olsun sana."

İrfan ne imiş? Mevlâ Tealâ'nın kulu ile arasında bulunan manevi perdeleri kaldırmasıdır. Kulun Mevlâ Tealâ'yı görüyor gibi olmasıdır. Asıl görmek ahirette olacak.

Nitekim geride geçen beyitte ne buyurulmuştu: "Her kim arslanın izlerine uyar, (onu takip eder) se vahşi hımarın taze etlerine nail olur. Zira arslan bolluk içinde dilediğini yer."

Ormanda vahşi hımarlar vardır. Arslan işte onu avlar, biraz yer gerisini bırakır, gider. Arslanı takip eden tilki arslan gittikten sonra bıraktığı artıkları yer, karnını doyurur. Tilki arslanı takip etmeyecek olsa idi, hiç yaban eşeği avlayıp yiyebilir miydi? Hayır!

Büyük adamlar (Allah dostları) büyük manalara, sırlara vakıf olurlar. Kim o büyüklere tabi olursa o da o manalara vakıf olur. Biz de büyük adamların peşlerinde gidelim.

Çoğu kimselerin gözü keşif keramet sahibi olmakta. Havada uçalım, denizde yürüyelim ve buna benzer maksatlarda. Asıl maksud olan Mevlâ Tealâ'dan, uzakta kalmışdır bunlar.

Maksutları Allah-u Tealâ olmadığından az yiyip az içerek yapmış oldukları riyazattan bir şey kazanamıyorlar.

Hindistan'da yaşayan Berahime uzunca süre yemezler, içmezler, bir deri bir kemik kalırlar. Kendilerinden adet dışı haller zuhur eder. Ama ne faide... İşte Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurmuşutur:;

« قَمُوسِي بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ »

"Kamusu bunların ehli batalet."

"Şeriat'ı tatbik olmadığı halde az yiyip içmek sureti ile kendilerinden adet dışı olaylar zuhur eden kimselerin hepsi avarelerdir."

Dünyada Allah-u Tealâ görülmez.

Nitekim şöyle buyurulur:

« رُؤْيَتْ نِيستْ كَالرُّؤْيَةِ هَسْتْ »

"Dünyada görmek yoktur, görüyor gibi olmak vardır."

Cebrail *(Aleyhisselâm)* Peygamber Efendimize: Ya Resulâllâh! İhsan nedir? diye sorduğunda Resulullah Efendimiz:

« اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ يَرَاكَ »

"İhsan, senin Hazreti Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmendir. Eğer sen O'nu göremiyorsan, muhakkak O seni görüyordur." diye cevap verdi.

« يورى ترك ايت سوايى آكله كل قال »

"Yüri terk it sivayı anla gel kal."

"Yürü, Mevlâ Tealâ'dan gayrisin terket söz anla."

« تجلّى ذات اولور واصللره حال »

"Tecelli Zat olur vasıllara hâl."

"Zat-ı Paki Sübhaniyye'nin tecellisi, vasıllara hal olur."

Mevlâ Tealâ kuluna Zatı ile tecelli eder. Sonra bu tecelli kapanır. Tecelli eder sonra tecelli yine kapanır. İşte böyle tecellinin gelip gitmesine "Hâl" denir. En sonunda tecelli devamlı kalır ki, buna da: "Makam" denir.

İşte kendisine, Zat-ı Paki Sübhaniyye'nin tecellisi olan kimseye: "İrfan ehli" denir.

« بو اجسامدان كچوب حقّه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم »

"Bu ecsamdan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Yemek, içmek, keyif etmek hep bunlar cismin işidir. Bunlardan biri hatırında ise sen cisimdesin. Mevlâ Tealâ'da değilsin. Bunlardan geçtiğinde Mevlâ Tealâ'dasın.

Ecsam: Arapça, cisimler demektir.

Bu dersde ince maarifleri dinlediniz. Anladıklarınızı diğer insanlara anlatın. Ama bu incelikleri anlayacak kabiliyette olanlara.

Bir hadis-i şerifinde Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« آفَةُ الْعِلْمِ النِّسْيَانُ وَاِضَاعَتُهُ اَنْ تَتَكَلَّمَ بِهِ غَيْرَ اَهْلِهِ »

"İlmin, büyük âfeti unutmaktır. Onu zayi etmek ise o ilmi ehli olmayana anlatmandır."

Alimlerden büyük bir zat, dağda çadırda yaşayan bir yörüğe misafir oldu. Ona ince marifetlerden bahsetmeğe başladı. Baktı ki Yörük kendisine pür dikkat bakıyor, daha ince meselelere temas etti.

Epey bir zaman konuştuktan sonra alim yörüğe: "Sözlerimi pür dikkat dinlediniz." deyince O: "Siz konuşurken sakalınız dikkatimi çekti, aynı bizim keçinin sakalına benziyordu da." demesin mi?...

İşte böyle adamlara ince işlerden bahsetmek ilmi zayi etmektir. Dersimizin son mısrasını okuyalım:

« كُشُوفَاتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Küşüfattan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki: **"Ben Rabbimden Keşif keramet değil, istikamet istiyorum."**

Bu beyitte bahsedilen bölük (batalet ehli), uğraşmıyorlar ki, Mevlâ Tealâ ile aramızdaki perdeler gitsin de kalbimizin gözü Mevlâ Tealâ'ya daim baksın. Onlar uçup gitmek sevdasında.

Risale-i Kudsiyye'yi sanki sizin sebebiniz ile daha iyi anlıyorum. Hocayı hoca eden talebesidir. Risale-i Kudsiyye sanki Mektubatın metnidir.

(Beyt - 108)

دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ كَنْدِي چَالِيشُورْ كُورُوبْ اَسْرَارْ كِتَابْلَرْدَه صَوَاشُورْ
مَهَالِكْ يِرْلَرِي چُوغِي اُولُورْ دُورْ چِيقَارْمِي عَرْشَه اَكْلَه بِرْ ضَعِيفْ مُورْ
مُرْشِدْ اَلْزَمْ سَكَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ كَنْدِي چَالِيشُورْ »

"Dahi var bir bölük kendi çalışur"

"Bir bölük, topluluk da vardır ki, bunlar kendi kendine çalışırlar".

Yani onlar bir Mürşide intisab etmeden kendi kendilerine uğraşıp dururlar.

« كُورُوبْ اَسْرَارْ كِتَابْلَرْدَه صَوَاشُورْ »

"Görüp esrar kitaplarda, savaşır"

"Kitaplarda tarikat sırlarını görüp, onları yapmaya çalışır."

« مَهَالِكْ يِرْلَرِي چُوغِي اُولُورْ دُورْ »

"Mehalik yerleri çoğu olur dûr."

"Kendilerini helâk edecek yerler, çok defa onlardan uzakta kalır (da oraları fark edemeyip içine düşerler)."

Dûr: Farsça, uzak demektir. İlâhî rahmetten kısmen veya tamamen mahrum kalan, bir hâle veya makama ulaşamayan demektir.

Yani içinde bir takım sırlar yazılı kitaplarda, insanın kendi başına anlayamayacağı yerler vardır. Çoğu kimseler, "Mevlâ Tealâ'ya kavuşayım, yakın olayım." derken uzak olurlar.

« چِيقَارْمِي عَرْشَه اَكْلَه بِرْ ضَعِيفْ مُورْ »

"Çıkar mı arşa anla bir zaif mûr"

"Bir zayıf karınca arşa çıkabilir mi? çıkamaz. İşte anla,"

Mûr: Karınca, demektir.

İnsanda o misilli zayıf bir yaratıktır. Ulvî âlemlere mürşidsiz çıkamaz. İşte onun için:

« مُرْشِدْ اَلْزَمْ سَكَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Mürşid elzem sana Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Ey İnsan! Sana yol gösterici ziyade lâzım Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Elzem: Ziyade lâzım, demektir.

(Beyt - 109)

چو وارْدِرْ اَكْمَلْ اِنْسانْ بو جِهانْدَه اولُورْ مَعْلُومْ عَزِيزْ هَرْ بِرْ نِشانْدَه

وَلِى كِبْرِى حِجابْ اولْدِى نِهانْدَه اوْ وارْمَزْ مُرْشِدَه قالُورْ يَبانْدَه

بو كِبْرِ اَصْلِى حِجابْ تَرْكْ ايتْ كِيدَه‌لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« چو وارْدِرْ اَكْمَلْ اِنْسانْ بو جِهانْدَه »

"Çü vardır ekmel insan bu cihanda."

"Bu cihanda ekmel (çok kabiliyetli) insanlar vardır."

« اولُورْ مَعْلُومْ عَزِيزْ هَرْ بِرْ نِشانْدَه »

"Olur malum aziz! her bir nişanda."

"Ey aziz kardeşim! Onların (konuşmasından oturup kalkmasından velhasıl her hallerinden) kâmil oldukları anlaşılır, bilinir."

« وَلِى كِبْرِى حِجابْ اولْدِى نِهانْدَه »

"Veli kibr-i hicab oldu nihanda."

"Fakat (bu kimseye) gizliden, kibri perde olmuştur."

Nihan: Gizli, saklı demektir.

Bu sebepten:

« اوْ وارْمَزْ مُرْشِدَه قالُورْ يَبانْدَه »

"O varmaz mürşide kalur yabanda."

"O mürşide gitmez (bir mürşide teslim olmaz. Bundan dolayı da manevî sırlara vakıf olamadığından) yabanda, hariçte kalır. Yani tarikat işlerine yabancı olarak kalır.

« بو كِبْرِ اَصْلِى حِجابْ تَرْكْ ايتْ كِيدَه‌لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Bu kibr aslî hicab terk it gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Kibir, Mevlâ ile kul arasında gizli perde, engeldir. Bunu terk et gidelim.

Kibir, İslâm'da büyük günahlardandır. Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurur:

« لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ »

"Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan cennete giremez."

Kibriya, ululuk Allah-u Tealâ'ya mahsustur. Bizlerin onda nasibi yoktur. Bizler kendimizi tozun tozu bileceğiz.

(Beyt - 110)

عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَهسِي قَالْدِي يَابَانْدَه اوُ وُصْلَتْ بُولْمَازْ اَصْلاَ بُو جِهَانْدَه

حِجَابْ تَحْتِنْدَه قَالْدِيلَرْ نِهَانْدَه فَنَا فِي اللهْ وِيرِلْمَزْ بُو نِشَانْدَه

كِبِرْلِكْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهلِمْ

Mevlâ'ya giden yol gayet uzaktır, kendi başına giderek bu uzun yola muvaffak olan yoktur. O kimsenin mutlaka elinden tutulması lâzımdır. Yoksa yolda kalır. Risale-i Kudsiyye'nin bu beyti bunu beyan ediyor.

Bazı adamlar kendi başlarına mezhepler kurmuşlar. Kendi başına gelin güvey olmuşlar. Böyle olmaz. Bizim mezhebimiz Ehl-i Sünnet vel Cemaat mezhebidir.

Bu mezhebin başı Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* , erkânı Hulefa-i Raşidin, efradı ise Ashab-ı Kiram'dır. Daha sonra da kıyamete kadar bu itikat üzere devam edenlerdir. Oraya sokulmadan olmaz. Sürüden ayrılanı kurt kapar. Sürünün içinde olan koyunu kurt kapamaz biiznillahi Tealâ.

« عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَهسِي قَالْدِي يَابَانْدَه »

"Aziz! bil cümlesi kaldı yabanda"

"Aziz! evlâdım şunu bil ki dalâlet fırkalarının hepsi yabanda kaldı."

"Aziz" Allah-u Tealâ'nın isimlerinden olup "Ulu, Kavi her şeye galip" manalarına gelir. Bu isimle bir insana hitap edildiğinde o kimseye iltifat ve hürmet edilmiş olur. Bu beyitte geçen Aziz kelimesi de insan için kullanılmıştır.

Yaban: Çöl, çorak yer demektir.

« اوُ وُصْلَتْ بُولْمَازْ اَصْلاَ بُو جِهَانْدَه »

"O vuslat bulmaz asla cihanda"

"(Dalâlet fırkalarına mensup olanlar) bu cihanda Mevlâ'ya vasıl olamazlar."

Niçin? Çünkü bütün dalâlet fırkasında bulunanlar yanlış yoldadır. Gidilecek yol yanlış ise insan gidilmesi gereken yere ulaşamaz.

Büyüklerden birisi bulunduğu beldeden çıkıp Mekke'ye doğru giderken ters yönden bir a'rabi ile karşılaştı. Ona selâm verip nereye gittiğini sordu. O da: "Mekke'ye!" diye cevap verdi. O zat a'rabi'ye, yanlış yönde gittiğini uyarmak üzere şöyle dedi:

« ترسم نه رسی بکعبه ای اعرابی ان ره که تو میروی بترکستانست »

"Ey a'rabi! korkarım Kâbe'ye ulaşamayacaksın,
Zira senin gittiğin bu yol Türkistan'adır."

Dalâlet fırkasına mensup olanlar da bu arabi gibidir. Onun için, "Cenab-ı Hak bizi dosdoğru yolda daim eylesin ve onunla bizi hedefe kavuşturusun" diye dua edelim.

« حجاب تختنده قالدیلر نهانده فنا فی الله ویرلمز بو نشانده »

"Hicap tahtında kaldılar nihanda,
Fenafillâh verilmez bu nişanda"

"Bu fırkalar perde arkasında nihanda (gizli yerde) kalmışlardır. Mevlâ Tealâ'da fani olmak sırrı bu alâmette olan adamlara verilmez."

« کبرلکدن کچوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Kibirlikten geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali bakemale seyr idelim."

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyuruyor:

« یقول الله تعالیٰ: الکبریاء ردائی والعظمة ازاری فمن نازعنی واحداً منهما القیته فی نار ولا ابالی »

"Allah-u Tealâ buyuruyor: Kibir ridam azamet izarımdır. Bunların birinde bana münazaa edeni hiç aldırmadan cehenneme atarım."

Mevlâ Tealâ bu sözünden buyurmuş oluyor ki: "Her kim kibrederse benim ridamı çalmış olur ve benimle münazaa etmiş olur. Çünkü ben ridamı vermem. İşte her kim de benimle münazaa ederse cehenneme atarım."

Çok tevazu edelim, bu yol bizi çok mütevazi eylesin.

(Beyt - 111)

دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ يوقُدِرْ صَحِيحْ يَدْ ايدَرْ دَعْوَايِ شَيْخلغَه اَيَاقْ مَدْ

بُو نِسْبَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ عَزِيزْ جَدْ صَحِيحْ يَدْ يُوغِيسَه نِسْبَتْ اُولُورْ سَدْ

صَحِيحْ يَدْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ يوقُدِرْ صَحِيحْ يَدْ »

"Dahi var bir bölük yoktur sahih yed"

"Bir bölük (topluluk) da vardır ki Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'e ekli (bağlı) bir mürşidin elini tutmamış ve ona intisab etmemiştir. Öyle olduğu halde;

« ايدَرْ دَعْوَايِ شَيْخلغَه اَيَاقْ مَدْ »

"İder davayı şeyhliğe ayak med"

"Şeyhlik davasına ayak uzatır, (kafasından şeyh olmuştur)."

Medd: Uzatma, yayma, döşeme demektir.

« بُو نِسْبَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ عَزِيزْ جَدْ »

"Bu nisbet in'ikasîdir aziz ced"

"Ey aziz kardeşim! Cidden bu nisbet (tarikat-ı aliyyenin feyzi) aks yolu iledir."

İn'ikas'ı şöyle anlayalım: Feyz-i ilâhî, Mevlâ Tealâ Hazretlerinden, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin kalbine aks etmiştir, O'ndan Ebubekris Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a, O'ndan Mevlâna Selman-ı Farisî *(Radıyallahu Anh)* a, O'ndan Kasım İbn-i Muhammed İbn-i Ebi Bekris Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a, O'ndan Mevlâna Cafer İbn-i Muhammed Sadık *(Radıyallahu Anh)* a,

O'ndan da ta Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine kadar böylece kalpten kalbe zincir halkası gibi arada hiç bir kesiklik olmadan aks yolu ile alınmıştır.

Hepiniz Silsile-i Zeheb'i ezberlesin.

Bu Tarikat-ı Aliyye'nin feyzinin in'ikas yolu ile olduğunu daha çok açıklamak üzere şu beyti okuyalım:

"Anın için ehli sohbet oldu ashab,
Hep oldular Habibullah'a ahbab.

Tarikul in'ikasla oldular nâb,
Bu zatlar oldular bir anda aktâb.
Muhabbet üzre gel Hakk'a gidelim
Cemali ba kemale seyridelim." *(Risale-i Kudsiyye, shf.67)*

Sohbet, arkadaşların aralarında ayet ve hadis okumalarına, Şeriattan, Tarikattan bahsetmelerine denir.

Ashab-ı Kiram ehli sohbetten idiler. Bu halleri ile Peygamber Efendimize sevgili olmuşlardı. İn'ikas, (aks) yolu (gönülden gönüle feyz akma) ile saf pak temiz oldular.

Mevlâ Tealâ'dan Peygamber Efendimize, Peygamber Efendimizden de, sohbetlerinde bulunan, ona gönül veren Sahabe-i Kiram'a feyz, aks yolu ile ulaştı. İşte o aks yolu ile Mevlâ'dan gelen feyz onların kalplerini tertemiz etti. Bir anda aktap (kutuplar, Allah'ın büyük veli kulları) oldular.

Birbirlerine ekli olmasalardı, feyz-i ilâhi birbirlerine cari olur muydu? İşte sahih yed (sağlam el) olmadan olmaz.

Bu fakir, Efendi Babam'ın elini tutmuştur. Efendi Babam: "Mahmud'un elinden tutan benim elimden tutmuş olur" derdi. Yalan yok, yalan demek haramdır.

Demek ki bu fakirin elinden tutan (biat eden) Ali Haydar Ahishavî *(Kuddise Sırruhu)* nun elinden tutmuş oluyor. Onun elinden tutan Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin elinden tutmuş oluyor. Böylece gide gide Peygamber Efendimize dek dayanıyor. İşte bu sahih yed'dir. Bir yere bağlı olunacak ki feyiz cari olsun.

« صحیح ید یوغیسه نسبت اولور سد »

"Sahih yed yok ise nisbet olur sed"

"Sahih yed yok ise feyz-i ilâhi kapanır, kesilir."

Efendi babam derdi ki: Dağda bulunan bir su menbaının köye gelebilmesi için, köye kadar uzanan birbirlerine ekli su künkleri gerekir. Bu künklerden biri eksik olduğunda köye su ulaşamayacağı gibi birbirine ekli olan Meşayih silsilesinin biri eksik olursa feyz-i ilâhî de kişinin kalbine ulaşamaz.

« صحیح یدله عزیز حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Sahih yedle aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

(Beyt - 112)

دَخِی وَارْ بَعْضِ نَاقِصْدِرْ قَرَارِی ایدَرْ شَیْخلِقْ فَقَطْ یوقْدِرْ ضَرَرِی

چوُنْ اَکْمَلْدَنْ اجازَتْ اوْلْدِی جَارِی ایدَرْ دَائِمْ سِوَادَنْ اوْلْ فِرَارِی

یَدِی مُطْلَقْ صَحِیحْدِرْ کَلْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر ایدَهْلِمْ

Risale-i Kudsiyye okunulacak bir kitaptır. Onu okumaya devam etmeli, hiç bırakmamalı. Zira insanda bulunan feyz zaman zaman kaçabilir.

Büyük Şeyh Efendiye Risale-i Kudsiye'nin yazdırılma sebeplerinden biride müridlerden feyiz kaçtığı, huzurları kalmadığı zaman bu kitabı okumalarıyla o feyzin tekrar yerine gelmesidir. Nitekim Büyük Şeyh Efendi bir beyitte şöyle buyuruyor:

"Anın çin yaz dediler bu kitabı
Ki salik zevk alıp gitsin hicabı."

Feyiz bir nurdur ki, insanın kalbine indiğinde kalpten vahşet gider, huzur gelir.

Gelelim bugünkü beytimize:

« دَخِی وَارْ بَعْضِ نَاقِصْدِرْ قَرَارِی »

"Dahi var bazı nakıstır kararı."

"Bazı kimseler vardır ki, eksiktir kararı." Yani Mevlâ'nın huzurundaki makamı noksandır.

« ایدَرْ شَیْخلِقْ فَقَطْ یوقْدِرْ ضَرَرِی »

"İder şeyhlik fakat yoktur zararı."

"(Böyle bir kimse) şeyhlik eder fakat onun şeyhlik etmesinin pek zararı yoktur."

« چوُنْ اَکْمَلْدَنْ اجازَتْ اوْلْدِی جَارِی »

"Çün ekmelden icazet oldu câri."

'Çünkü en kamil mürşitten kendisine izin verilmiştir."

Bu Şeyh, müridleriyle uğraştıkça kendini tamamlar. O nakıs şeyhin elinden tutan en kâmil şeyhin elinden tutmuş olur.

« ایدر دائم سوادن اول فراری »

"İder daim sivadan ol firâri."

"Mevlâ'dan gayrisinden daima kaçar."

Bu şeyhin kalbi, Mevlâ ile olabilmek için Mevlâ'dan gayrisinden daima kaçar.

« یدی مطلق صحیحدر کل کیدهلم جمالی با کمالهٔ سیر ایدهلم »

"Yedi mutlak sahihtir gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"O (nakıs mürşidin tutmuş olduğu) el sahihtir, sağlamdır. Mürşid de yavaş yavaş çalışa çalışa kemale erer."

(Beyt - 113)

شَرِيعَتْدَه ايدَرْسَه اسْتِقَامَتْ طَرِيقَتْدَه ايدَرْسَه هَمْ اِقَامَتْ
اُولُورْسَه اِعْتِقَادِى اَهْلِ سُنَّتْ بُولُورْ اِخْوَانْ كَمَالَاتِيلَه نِسْبَتْ
صَحِيحْ يَدْ عَدْ اُولُورْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« شَرِيعَتْدَه ايدَرْسَه اسْتِقَامَتْ »

"Şeriatda iderse istikamet."

"(O nakıs şeyh) Şeriatte istikamet ederse," yani farzları, vacipleri, sünnetleri ve mendupları işler, haramlardan, mekruhlardan, şüphelilerden sakınırsa.

« طَرِيقَتْدَه ايدَرْسَه هَمْ اِقَامَتْ »

"Tarikatta iderse hem ikamet."

"Tarikatta da kaim olursa," yani tarikatta iyi, güzel çalışırsa.

« اُولُورْسَه اِعْتِقَادِى اَهْلِ سُنَّتْ »

"Olursa itikadi ehli sünnet."

"İtikadı da ehli sünnet vel cemaate göre olursa."

« بُولُورْ اِخْوَانْ كَمَالَاتِيلَه نِسْبَتْ »

"Bulur ihvan, kemalâtıyla nisbet."

"İhvan onun kemalâtıyla nisbet bulur." Yani o şeyhin olgunlukları ile ihvan Nakşibendî huzurunu bulur.

« صَحِيحْ يَدْ عَدْ اُولُورْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Sahih yed ad olur Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"(Bu nakıs şeyh) sahih yed (sağlam el) sayılır."

Bir şeyh, Tarikata çalışırsa onun eli sahih yed olur. Alaca dana gibi yatmakla, keyif yapmakla kedi gibi soba arkasında uzanmakla ne mürşid, ne mürid olunur. Allah, Allah, diye diye Tarikat yerleşir. "Adam" olmak da, o zikrin bereketi ile yerleşir.

Erken yatmalı, erken kalkmalı. Geç yattın mı mürid olamazsın. Eğer uykunuz gelmeyip, uyuyamazsanız, tesbih çekin, Kur'an okuyun veya namaz kılın.

(Beyt - 114)

صَحِيحْ يَدْ مُرْشِدَانْ كِيمْدِرْ خَبَرْ آلْ رَسُولْدَنْ شَيْخِنَه دَكْ اُولَه رِجَالْ

مُسَلْسَلْ مُتَّصِلْ مَعْرُوفُ الْاَحْوَالْ مُعَنْعَنْ يَدْلَه مَشَايِخْ اُولَه دَالْ

سُلَالَه اُولَه مَعْرُوفْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« صَحِيحْ يَدْ مُرْشِدَانْ كِيمْدِرْ خَبَرْ آلْ »

"Sahih yed mürşidân kimdir, haber al!"

"Sahih, sağlam elli mürşidler kimdir, haber al!"

Sahih yed: Sağlam el,

"Mürşid" kelimesi arapça ism-i fail, müfred, müzekkerdir. Bu kelimenin sonuna eklenen: **"Ân"** eki onu Farsca cemi yapar.

« رَسُولْدَنْ شَيْخِنَه دَكْ اُولَه رِجَالْ مُسَلْسَلْ مُتَّصِلْ مَعْرُوفُ الْاَحْوَالْ »

"Resulden şeyhine dek ola rical,
Müselsel muttasıl marufül ahval."

"Resulullah'dan (kişinin) şeyhine kadar birbirine ekli, halleri bilinmiş halkalar olacak."

Şeyhine dek: Şeyhine kadar,

Rical: Erkekler, yani onun şeyhinden Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimize kadar ekli olması.

Müselsel: Zincir halkaları gibi,

Muttasil: Birbirine ekli,

Marûful ahvâl: Halleri bilinen kimseler olması, demektir.

Sağlam elli mürşidin bağlı bulunduğu silsile birbirine ekli olarak Resulullah'a uzanır. Meselâ Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in eli Hazreti Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a, eklidir. Onun eli Selman-i Farisî'ye ve son olarak da Ali Haydar Efendi Hazretlerine...

Ali Haydar Efendi Hazretleri ile Peygamber Efendimiz arasında birbirine ekli otuzdört halka yani mürşid var. İşte bu sağlam mürşit olmanın birinci nişanıdır.

Mürşid silsilesi erkeklerden olur. Hanımlar hünerlidir ama fitne uyandırabilirler diye mürşitlik yapamazlar. Erkekler onlardan ders almak istediklerinde orada namahremlik meselesi bulunduğundan onlara çıkamazlar.

Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı mürşit erkek olmalıdır. Ve mürşitlerin halleri de bilinmelidir. Fasık mıdır, Ehl-i Sünnet itikadında mıdır? Şeriatı tatbik ediyor mu? Bunlara dikkat edilmelidir.

« مُعَنْعَنْ يَدْلَه مَشَايِخْ اُولَه دَالْ »

"Muan'an yedle meşayih ola dâl."

"Zincir halkaları gibi birbirine ekli olmaları meşayihin, sahih şeyhliklerinin delilidir."

Muanan yedle: Birbirine ekli elle,

Dâl: Delil, demektir.

« سُلَالَه اُولَه مَعْرُوفْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Sülâle ola maruf gel gidelim,
Cemali bâ kemale seyridelim."

"Meşayih silsilesinin birbirine ekliliği, bilinmiş olmalıdır."

Sülâle: Meşayih silsilesi,

Marûf: Bilinmiş, demektir.

(Beyt - 115)

عَنْعَنَلَه مُتَّصِلْ سِلْسِلَه جَانَانْ رَسُولُ اللّٰهَه وَارِنْجَه تَا اِنْسَانْ

طَرِيقَتْ اَخْذِينَه اُولْمَزْسَه بُرْهَانْ بِيلْ اُو مُرْشِدْ دَكِلْدِرْ بَلْكَه نَادَانْ

بُو سَاقِطْدِرْ طُرُقْدَنْ قَاچْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Okuyacağımız beyitler "sağlam el" olanları yani hangi mürşidler sağlam onları anlatıyor. Şöyleki;

« عَنْعَنَلَه مُتَّصِلْ سِلْسِلَه جَانَانْ رَسُولُ اللّٰهَه وَارِنْجَه تَا اِنْسَانْ »

"An'an'la muttasıl silsile canan,
Resulullah'a varınca ta insan"

"Ta Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e varıncaya dek silsilesi birbirine ekli, bitişik olan sağlam mürşiddir.

(عَنْعَنْ) "Ekli, sağlam el" demektir.

Meselâ; Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in eline, Selmani Farisi *(Radıyallahu Anh)*, Hazreti Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın eline ekli....

Sağlam bir mürşidin silsilesi işte bu şekilde zincirin halkaları gibi Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e kadar birbirine ekli olmalıdır.

Meselâ; Bu fakirin şeyhi Ali Haydar Ehishavi *(Kuddise Sırruhu)* dur. Onun şeyhi Mevlâna Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* dür. (Kendisi Bandırma'da metfundur). Onun şeyhi Halil-i Nurullâh Zağrevî *(Kuddise Sırruhu)*, Onun şeyhi de, Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* dur. Böylece birbirine ekli, hiç kesiklik olmadan Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e kadar oradan da Mevlâ Tealâ'ya kadar çıkıyor.

« طَرِيقَتْ اَخْذِينَه اُولْمَزْسَه بُرْهَانْ »

"Tarikat ahzine olmazsa burhan"

"Tarikat almaya (böyle ekli bir silsileden) delili olmazsa"

Burhan: Delil, yani Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e varıncaya kadar ara yerde füyûzatı İlâhiyeyi akıtmak için meşayıh künkleri *delil* olmazsa, mürşid olamaz.

« بیل او مُرشِد دکلدر بلکه نادان »

"Bil o, mürşid değildir belki nâdan"

"Bil ki o, mürşid değildir, belki o haddini bilmez bir cahildir."

Nâdân: Cahil, haddini bilmez demektir.

« بو ساقِطدر طُرقدن قاچ کیدهلم جمالِ با کمالَه سیر ایدهلم »

"Bu sakıttır turukdan kaç gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu (insan) manevi yollardan düşücüdür, (ondan) kaç gidelim."

Sakıt: Düşük,

Turuk: Tarikatler, demektir.

Bir insan ne kadar zuhuratlar görse de şeyh olamaz, mutlaka Peygamber Efendimize ekli bir ele bağlı olması lâzım gelir.

(Beyt - 116)

دَخِي بِيلْ شَرْطِ اَعْظَمْ بُو مَعْنَالِي شَرِيعَتْ فَرْق ايدَرْ اَهْلِ كَمَالِي

شَرِيعَتْ مُنْكِرْ اُولسَه كَرْ مَقَالِي طَرِيقَتْدَه بُو مُشْرِكْدِرْ بِيلْ حَالِي

شَرِيعَتْدِرْ مُرَادْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* kâmil bir mürşid olmak için epey şartlar buyurdu. Yine o şartlardan birini daha beyan etmek üzere şöyle buyuruyor:

« دَخِي بِيلْ شَرْطِ اَعْظَمْ بُو مَعْنَالِي »

"Dahi bil şartı a'zam bu meâli."

"Dahi (ol şartlar gibi) bil, en büyük şarttır, bu mana."

(اَعْظَمْ) kelimesi İsm-i Tafdil olup: "En büyük" manasına gelir. Kelimelerin manalarını bilmek çok mühim bir şeydir.

Meâlî: Manayı, demektir.

Nedir o büyük mana?

« شَرِيعَتْ فَرْق ايدَرْ اَهْلِ كَمَالِي »

"Şeriat fark ider ehli kemali."

"Kemal ehlini ancak Şeriat ayırır."

Fark ider: Ayırır, seçer, demektir.

Yani Kâmil bir mürşidi, mürşidlik iddiasında olan kimseden Şeriat ayırır.

« شَرِيعَتْ مُنْكِرْ اُولسَه كَرْ مَقَالِي »

"Şeriat münkir olsa ger mekâli."

"Eğer Şeriat onun sözünü inkâr edici olsa."

Bazı Mürşidim diyen kimseler öyle şeyler iddia ederler ki, onlar Şeriatta yoktur.

Meselâ: Onlar kendilerine tabi olanlara: "Bize teslim ol, senin namazın kılınmıştır, abdestin alınmıştır," derler.

Onların daha buna benzer bir çok asılsız sözleri ve tuzakları vardır.

« طَرِيقَتْدَه بو مُشْرِكْدِر بِيلْ حالى »

"Tarikatta bu müşriktir bil hali."

"Tarikatta, böyle olan kimse müşriktir onun bu halini bil."

İllâ Şeriat-Tarikat bir olmalıdır.

Müşrik: Tarikat müşriki, demektir.

« شَرِيعَتْدِر مُرادْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Şeriattır murad Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Yani bizden Cenab-ı Hak Şeriat istiyor. Şeriattan başka hiç bir şeyle müslümanlık veya başka bir dava iddia edilemez.

Meselâ, bir kimse "Benim kalbim temizdir, ben yanlış düşünmem." demiş olsa bu tavır bir iddiadır. Her davaya bir şahid lâzımdır. Bu kimse kalbinin doğruluğunu ne ile isbat edebilir? Şeriat ile.

Ne yapsın bu millet bir şey bilmediğinden ilk evvel kimin eline düşerse ona inanıyor.

(Beyt - 117)

عَجَبْ اَهْلِ كَمَالْ كِيمْدِرْ جِهَانْدَه خَبَرْ آلْمَقْ دِيلَرْسَه‌كْ دِيكْلَه جَانْدَه

فَنَا فِي الْكُلْ اوْلَه اَوَّلْدَه شَانْدَه تَمَامًا هَمْ بَقَا بُولَه جَنَانْدَه

عَزِيزْ اَهْلِ بَقَا بُولْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ با كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« عَجَبْ اَهْلِ كَمَالْ كِيمْدِرْ جِهَانْدَه »

"Acep ehli kemal kimdir cihanda."

"Acaba kemale gelmiş olgunlaşmış zat kimdir bu cihanda?"

Acaba bu iş nasıl olur deriz ya, bu söz işte onun gibidir. "Acaba bu dünyada kemal ehli kimdir?" diye soruluyor.

Bundan,

« خَبَرْ آلْمَقْ دِيلَرْسَه‌كْ دِيكْلَه جَانْدَه »

"Haber almak dilersen dinle canda"

"Haber almak istersen can kulağı ile dinle."

Canda: Candan bağlanmak demetir.

« فَنَا فِي الْكُلْ اوْلَه اَوَّلْدَه شَانْدَه »

"Fena fil kül ola evvelde şanda."

"Fenafil kül ola evvelde şanda."

Fena fil kül: Âlem-i Mülki ve âlem-i melekûti gönülden yok etmek, "Mutlak Fena" dır. Ne zaman kendi de aradan çıkarsa, "Fena Fil Kül" olur.

Evvelde Şanda: Salik Mebde-i Taayyünü olan isme yükselip orada Fani olursa "Fenanın sureti" dir. Mebde-i Tayyünün aslı olan Şan'da Fani olursa, "Fenanın Hakikatı" olur. En tamam Fena, "Zat-ı Pâk-i Sübhaniye" mertebesinde olan fenadır.

Ehlullahın fena dedikleri, ölmeden evvel hasıl olan bir ölümdür. Fena hali, velâyet mertebelerine atılan ilk adımdır ve işin başında hasıl olan bir kemâl derecesidir. *(Mektubat, Sh. 21)*

Fena, Hak Tealâ'nın masivasını (bütün mahlukatı) unutmak demektir. Fena, Hak Tealâ'dan başka şeylerin sevgisinden kurtulmak içindir. Allah-u Tealâ'dan başka herşeyin kendileri ve sıfatları ve işleri görünmez ve bilinmez olunca, onları sevmek, onlara bağlanmak da kendiliğinden yok olur. *(Mektubat, Sh. 306)*

Fena, "Seyr-i İlallah" tamam olunca hasıl olur. *(Mektubat, Sh. 260)*

Fena fillah, demek Allah-u Tealâ'nın razı olduğu, beğendiği şeylerde fani olmak demektir. Hep O'nun sevdiklerini sevmek demektir. *(Mektubat, Sh. 97)*

Yani salik, mebde-i taayyüni (başlangıç noktası) olan isme yükselip, orada fâni olursa bu fenanın suretidir. Eğer mebde-i taayyünün aslı olan şân'da fâni olursa, fenanın hakikatına ulaşmış olur. En tamam fenâ ise Zat-ı Pâki Sübhaniyyede fâni olmaktır.

« تَمَامًا هَم بَقَا بُولَه جَنَانْدَه »

"Tamamen hem beka bula cenanda."

"Gönül de hem tamamen bekayı bula."

Cenan: Gönül,

Beka: Beka billah, demektir.

Fena'nın ardından Beka gelir. Beka, kulun kendisine ait olan şeylerden fani ve Allah için olan şeylerle baki olması demektir. Allah-u Tealâ'ya tam bir kul olmak nimetine kavuşmak, ancak: "Velâyet-i Hassa" hasıl olunca ele geçer. Böyle veli olmak da tam fena ve olgun "Beka" dan sonra nasib olur.

Her şey Mevlâyı gösteren bir ayna gibi oluyor.

« عَزِيزْ اَهْلِ بَقَا بُولْ كَلْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ با كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Aziz ehli beka bul gel gidelim,
Cemali bakemale seyridelim."

"Aziz kardeşim! Mürşid olarak, "Beka" makamına ulaşmış bir zat bul."

(Beyt - 118)

مَقَامِی سَیْرِ عَنِ اللّٰهْدَه نِشَانِی اُولُورْسَه اَکْمَلْ اُولُورْ هَرْ زَمَانِی

اَکَرْکِه سَیْرِ فِی الْاَشْیَا جَنَانِی بُولُورْسَه غَوْثْ اُولُورْ اَکْلَه بُو شَانِی

بُوغَوْثِی بُولْ عَزِیزْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bügünkü beytimizde "Ekmel mürşid" kimdir? Onu anlatıyor. Şöyleki:

« مَقَامِی سَیْرِ عَنِ اللّٰهْدَه نِشَانِی اُولُورْسَه اَکْمَلْ اُولُورْ هَرْ زَمَانِی »

"Makamı seyri ânillâh'da nişanî,
Olursa ekmel olur her zamanı"

"Bir şeyhin makamı seyri anillâhda olursa o şeyhin her zamanı ekmel olur."

Dört seyr vardır:

1- **Seyr-i İlallâh:** Letaiflerin bulundukları yerden arşın fevkine kadar olan seyirdir.

2- **Seyr-i Fillâh:** Arşın fevkinden (esma sıfat zilal dairesinden) Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye kadar olan seyirdir.

Bu iki seyri tamamlayan kimse velâyet makamını tamamlamış olur. İki seyir ile miraç etmiş olunur. Lâkin bu makamlarda olan kimsenin, insanları irşad ile pek münasebeti bulunmaz. Bulunduğu makamdan geri dönmedikçe millet ile alâkalanıp onları irşad edemez, feyiz veremez.

3- **Seyr-i Anillâh:** Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'den arşın fevkine dönüş seyridir.

« اَکَرْکِه سَیْرِ فِی الْاَشْیَا جَنَانِی بُولُورْسَه غَوْثْ اُولُورْ اَکْلَه بُو شَانِی »

"Eğer ki seyr-i fil eşya cenanı,
Bulursa gavs olur anla bu şanı."

"Eğer kalbi Seyr-i Fil-eşya'yı bulursa, o Şeyh Gavs olur. Bu şanı (sıfatı) anla..."

4- Seyr-i Fi'l-Eşya: Esma Sıfat Zilal dairesinden dünyaya dönüş seyridir.

Seyr-i Anillâh ile Seyr-i Fil Eşya davet makamıdır. Davet makamı, Peygamberlere mahsustur. Peygamberlerin izinde bulunanların en üstlerine de bu makamdan bir pay ayırılır. *(Mektubat, Sh. 144)*

« بوغوثی بولْ عزیزْ حقّه کیدهلم جمالِ باکماله سیر ایدهلم »

"Bu gavsı bul aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Gavslık makamı en yüksek manevi makamdır.

Ya Rabbi! Bizlere bunları okumayı nasip ettin, yaşamasını da nasip et! Âmin!...

(Beyt - 119)

بو ذات دائم شريعت ايله قائم اولور نفسي حقيقت اوزره صائم

او بيلمز لا ولم هپ حقله دائم خدا امرنده اولمز اصلا نائم

مراد حق امريدر حقه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Evvelki beyitte okuduğumuz üzere Seyr-i Anillâh ve Seyr-i Fil-Eşyayı, yani daha evvelki iki seyirle beraber dört seyri tamamlayan şahıs gavs olur. Peki böyle olan kimsenin hali nasıldır?

« بو ذات دائم شريعت ايله قائم »

"Bu zat daim Şeriat ile kaim"

"Bu zat her zaman Şeriat üzeredir."

Bu zat Allah-u Tealâ'nın farz, vacip, sünnet, mendup olarak kıldığı bütün ibadetleri ifa eder. Haram, Mekruh, Bid'atlerden ise sakınır. O, tam müslümandır.

« اولور نفسي حقيقت اوزره صائم »

"Olur nefsi hakikat üzere saim"

"Böyle bir kimsenin nefsi hakikat üzere oruç tutucudur."

Nasıl ki bir kimsenin tutmuş olduğu oruç yemek, içmek yahut cinsi temasta bulunmakla bozulursa, emmare halindeki nefsin arzularından birini dahi yerine getirmekle de manen oruç bozulur. İşte bu dört seyri bitiren zat nefsi emmarenin arzularından birini dahi yerine getirmez.

« او بيلمز لا ولم هپ حقله دائم »

"O bilmez la ve lime hep Hak'la daim"

"O zat: (لاَ) 'Hayır' ve (لِمَ) 'Niçin' bilmez hep Mevlâ Tealâ iledir."

Bu zat: (لاَ) "Hayır" bilmez.

"Sakal bırak! Emrine: "Lebbeyk" der.

"Namaz kıl! Emrine: "Lebbeyk" der. "Hayır" demez.

"İşrak kıl! Emrine: "Lebbeyk" der. "Yok" demez.

"Evvabin kıl! Emrine: "Lebbeyk" der. "Yok" demez.

Ne emir gelmişse kabul eder. (لِمَ) "Niçin" de bilmez.

"İçki içmeme yasağına "Niçin?" demez, içmez.

Mevlâ Tealâ'nın her emrini yerine getirmeye hazırdır. "Kaz demeden göle bak!" derler ya onun gibi.

Bugünkü İslâm âleminin durumu İşte o: (لاَ) 'Hayır' ve (لِمَ) "Niçin" lerden oldu.

"Niçin faiz yemeyeceğiz? Hanım olduğumuz halde niçin dairelerde çalışmayacağız?" "Niçin?" sözleri ile doldu ortalık.

Şeriata; (لاَ) 'Hayır', dinsizliğe; (نَعَمْ) "Evet" deniliyor.

Bizlere Rabbimizden emir gelmesi ne demektir? Bundan büyük nimet var mı?

Mecnun Leylâ için şöyle demiştir:

« لَئِنْ رَضِيَتْ لَيْلَىٰ بِقَتْلِي فِي الْهَوَىٰ فَاَهْلاً بِمَا تَهْوَىٰ فَاَهْلاً بِمَا تَرْضَىٰ »

"Eğer Leylâ onun aşkı uğruna ölmeme razı olursa, isterse"
"Onun razı olduğu ve sevdiği şey baş üstündedir."

Mecnundan ders almak lâzım. Onun adı Mecnun ama aslında o hakiki müslüman.

Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

« لَنْ يُؤْمِنَ اَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُقَالَ اِنَّهُ مَجْنُونٌ »

"Sizden biriniz (hakikatte) iman etmiş olamaz, kendisi için: "Bu delidir" deninceye kadar."

« خُدَا اَمْرِنْدَه اُولْمَزْ اَصْلاَ نَائِمْ »

"Hüda emrinde olmaz asla naim"

"Allah-u Tealâ'nın emrinde asla uyuyucu olmaz."

(نَائِمْ) Uyuyucu, gaflet edici demektir. Dört seyri bitiren zat Mevlâ'yı görüyormuş gibi ibadet eder. Namaz kılarken Samsun'u, Ankara'yı, Yozgat'ı düşünmez.

Gafil insan ise namazda kalbi ile dünyayı dolaşır. Dolaştığı kadar da ona bulaşır. Lisanı Mevlâ ile konuşur iken kalbi de dünya ile konuşur. Lisanı Kur'an-ı Kerim'i okur fakat onun manalarını kalbine atmaz.

Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*: **"Kur'an-ı Kerim okumak Allah ile konuşmak demektir."** buyuruyor.

Meselâ; namazda Sure-i Fatiha'yı okuyoruz,

« اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (١) الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (٢) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (٣) »

"Bütün hamdler âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur. (Öyle Allah ki) dünyadaki bütün mahlûkata ahirette ise, yalnız müminlere merhamet edendir. Ceza gününün sahibidir."

Buraya kadar Mevlâ Tealâ buyurdu. Bundan sonra, Kul başladı konuşmaya;

« اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (٤) اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (٥) صِرَاطَ الَّذِينَ
اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ (٦) غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (٧) »

"Ancak sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım isteriz. Bizi doğru yola ilet. Kendilerine nimet verdiğin kimselerin yoluna; gazaba uğrayanların ve sapıklarınkine değil." Âmin!..

Gafil insan, Mevlâ Tealâ'nın huzurunda lisanı Mevlâ ile konuşurken, içinde ise kavgalar, gürültüler kopar. Kalbinden ne işler çevirir. Soğan alır, patates alır, yemek pişirir.

O kimseyi namazda görenler; "Maşallah! Mevlâ Tealâ'nın huzurunda" derler. Mevlâ ise onu başka görüyor. Ya Rabbi! Bizleri sana bilkülliyye müteveccih eyle. Amin!...

Dört seyri bitiren bir zat Mevlâ Tealâ'nın emrinde uyuyucu , gaflet edici olmaz. Uykudaki kimse nasıl bir şey anlamazsa, gaflette olan kimse de hiç bir hakikatı anlamaz. Nitekim şöyle buyurulur:

« اَلنَّاسُ نِيَامٌ فَاِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا »

"İnsanlar uykudadır, öldüklerinde uyanırlar."

İki türlü ölüm vardır:

1- İzdırarî,

2- İhtiyarî

Bir kimse ihtiyari ölüm ile ölünce yani fenafillah olunca işte o zaman namazda iken, Kur'an-ı Kerim okur iken kiminle konuştuğunun farkındadır. Muhatabı kim, mütekellim kim bilir. Lisanın okuduğunu, kalbi de okur.

« مُرَادْ حَقْ اَمْرِيدِرْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهلِمْ »

"Murad Hak emridir Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu zatın isteği, Mevlâ Tealâ'nın emridir.

"Lâilâhe illâllah" zikri ile meşgul olan salikin gönlünde tevhidin sırrı taştığında kendini Musa *(Aleyhisselâm)* ın: "Muhakkak ben Allah'ım" nidasını işittiği ağaç gibi bilir.

(اِنَّنِى اَنَا اللّٰه) diyenin Mevlâ Tealâ olduğunu bilir. Bütün bunları, Mevlâ Tealâ bizlere de ihsah etsin. Âmin!..

"Hüda kadir hemen Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Şöyle buyurulur:

« اَلتَّقْلِيدُ بَابُ التَّحْقِيقِ »

"Taklid, tahkikin (hakikatın) kapısıdır."

« اَلرِّيَاءُ بَابُ الْاِخْلَاصِ »

"Riya, ihlâsın kapısıdır."

Kaldırıp atmak yok, işi Mevlâ Tealâ'ya bırakmak lâzımdır.

(Beyt - 120)

طَرِيقَتْ هَمْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه دَنْ مَقْصُودْ شَرِيعَتْ

شَرِيعَتْ كَنْزِ حَقْ مِفْتَاحْ طَرِيقَتْ كَمَالْ اَهْلِي بِيلُورْ آنْجَقْ شَرِيعَتْ

شَرِيعَتْ حُجَّتْ اُولْدِي كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« طَرِيقَتْ هَمْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ »

"Tarikat hem hakikat bil hakikat.

"Bil ki tarikat ile hakikat,"

Tarikat malum, bir de Hakikat vardır. Tarikat ve Hakikat bizi Şeriat'ın suretinden hakikatına ulaştırır.

Tarikat: Allah'ın cemaline ulaştıran yoldur. Bunda insanın vazifesi, masiva tozlarını çalı çırpılarını atmaktır. Bundan sonra kulun kalbine Mevlâ'nın Cemali parlar ki, bu hakikattır.

« عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه دَنْ مَقْصُودْ شَرِيعَتْ »

"Aziz! Bil cümleden maksut Şeriat."

"Ey Aziz kardeşim! Bil ki Tarikat ve Hakikatın hepsinden maksut; Şeriat (ın Hakikatına kavuşmak) tır. Sureta yaşanılan Şeriat, insanı kemal derecesine eriştirmez. Bir ayet-i celilede şöyle buyuruluyor:

« فَفِرُّوا اِلَى اللّٰه » **"Allah'a kaçınız!"**

Bakınız Allah-u Tealâ'nın sıfatına değil, esmasına değil, zatına firar etmemiz isteniyor. Bu ise ancak Tarikat ve Hakikat ile olur.

« شَرِيعَتْ كَنْزِ حَقْ مِفْتَاحْ طَرِيقَتْ »

"Şeriat kenzi Hakk miftah Tarikat."

"Şeriat hakk Tealâ'nın hazinesi, Tarikat (ise) o hazinenin anahtarıdır." Tarikat velâyetin mukaddimesidir.

« كَمَالْ اَهْلِى بِيلُورْ آنْجَقْ شَرِيعَتْ »

"Kemal ehli bilir ancak Şeriat"

"Şeriat (ın hakikatını) ancak kemal (manevî olgunluğa) erişenler bilir. Mevlâ Tealâ'nın cemaline kavuşmadıkça ondan kuvvet almadıkça Şeriat tam yapılamaz.

« شَرِيعَتْ حُجَّتْ اُولْدِى كَلْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهلِمْ »

"Şeriat huccet oldu gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Şeriat delil oldu gel gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

"Huccet" delil demektir. Delil de arapçadır.

Bakınız konuşmalarımızda illâ arapça lisanına muhtaç oluyoruz.

Delil, Huccet, yani Şeriat olmadıkça Mevlâ Tealâ'nın huzurunda hesap veremeyiz, O'nun kontrolünden geçemeyiz. Öyle ise Şeriat'ı yaşayalım. Bize, Huccet olsun. O zaman işimiz kolay biiznillâh.

(Beyt - 121)

شَرِيعَتْ بِيلْمَه‌يَنْ بِيلْمَزْ طَرِيقَتْ طَرِيقَتْ بِيلْمَه‌يَنْ بِيلْمَزْ حَقِيقَتْ

حَقِيقَتْ بِيلْمَه‌يَنْ بِيلْمَزْ شَرِيعَتْ نِهَايَتْ اِسْتِقَامَتْلَه شَرِيعَتْ

شَرِيعَتْ حَبْلِيلَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ با كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

« شَرِيعَتْ بِيلْمَه‌يَنْ بِيلْمَزْ طَرِيقَتْ »

"Şeriat bilmeyen bilmez tarikat."

"Şeriatın suretini bilmeyen tarikat bilmez." Yani tarikata girmiş sayılmaz.

« طَرِيقَتْ بِيلْمَه‌يَنْ بِيلْمَزْ حَقِيقَتْ »

"Tarikat bilmeyen bilmez hakikat."

"Tarikat bilmeyen bir kimse de hakikat bilmez."

« حَقِيقَتْ بِيلْمَه‌يَنْ بِيلْمَزْ شَرِيعَتْ »

"Hakikat bilmeyen bilmez Şeriat."

"Hakikat bilmeyen de Şeriatın hakikatını bilmez."

« نِهَايَتْ اِسْتِقَامَتْلَه شَرِيعَتْ »

"Nihayet istikametle Şeriat."

"(Tarikat ve Hakikattan gaye) sonuçta Şeriatte istikamet (edilmesi) içindir."

Bu kadar çalışmalarımız niçin? Şeriatı iyi becerelim, diye. Dön dolaş hep Şeriat.

Şeriat'ın bir sureti bir de hakikatı vardır. Şeriat'ın sureti Allah'a, Resûlüne ve Allah'ın indinden gelenlere iman ettikten sonra farzı, vacibi, sünneti, edebi, mendubu yapıp haram ve mekruhlardan kaçmakla olur.

Bu halde nefiste henüz dört tane çirkin huy (münazaa, iba, tuğyan, inkâr) vardır. Bu dört çirkin huy nefiste olduğu müddetçe yapılan ibadetler surettir. Ancak bu dört tane huy temiz-

lendikten sonra yapılan ibadetler hakikattır. Ne yapmalıyız? Şeriat'ın hakikatına kavuşmalıyız. Şeriat'ın hakikatına kavuşmak için bu dört tane çirkin huy giderilmelidir.

Şeriat'ın hakikatına varamayanın namazı çocukların şuursuz hareketlerine benzer. Çocuk, annesi namaz kılar iken yanına gider, onu taklid eder. Eğilir, kalkar. Sıkılır, gider, dolaşır yine gelir, tekrar namaza durur. İşte Şeriat'ın hakikatına varamayan kimsenin namazı da buna benzer.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 2. cildin 50. mektubunda şöyle buyuruyor;

"Şeriat'ın hakikatine kavuşmak için Şeriat'ın suretine uymak şarttır. Çünkü, velâyetin ve nübüvvetin -nebiliğin- bütün kemalleri, Şeriat'ın sureti üzerine kurulmuştur.

Şeriat'ın yalnız suretine uyan velâyetin kemallerine kavuşur. Hem suretine hem hakikatine uyan ise nübüvvetin kemallerine de kavuşur. Velâyete kavuşmak, "Tarikat" denilen Tasavvuf yolunda çalışmakla olur.

Zahir her zaman, Şeriat'ı yapmağa mecburdur. Batın da hakikatin işleri ile meşgûl olur. Bu dünyada amel ibadet lâzımdır. Bu amellerin batına çok yardımı vardır. Batının ilerlemesi, zahirin Şeriat'e uymasına bağlıdır. O halde bu dünyada her zaman zahir de Batın da Şeriat'e muhtaçtır.

Zahirin işi Şeriat'e uymak, batının işi de Şeriat'in semerelerini, faidelerini toplamaktır. Şeriat'in faide, meyve vermesi bu dünyaya mahsus değildir. Ahiretin kemâlâtı ve sonsuz nimetleri de Şeriat'in neticeleri, meyveleridir.

Şeriat öyle bir "Şecere-i Tayyibe" (mübarek ağaçtır) ki, onun meyveleri ile bütün alem, dünyada da ahiretde de faidelenmektedir, bütün faideler ondan çıkmaktadır.

Peygamberimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz: **"Ameller niyetlere göre değer kazanır."** buyurmuştur. Bu da suret ve hakikat kıstasını açıklamakta, zahir ve batın beraberliğinin önemini vurgulamaktadır.

Bu ölçü, insanoğlunun nefsinden kaynaklanan bütün kurnazlıkları, hileleri kendi kendini aldatmaları bertaraf etmeye yöneliktir.

« شَرِيعَتْ حَبْلِيلَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ با كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Şeriat habliyle Hakk'a gidelim,
Cemali Ba kemale seyridelim."

"Şeriat ipi ile Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr edelim."

Habl: İp, Urgan, demektir.

Kur'an-ı Kerim Allah-u Tealâ'nın ipidir. Kuyuya düşmüş olan bir kimse oradan ancak kendisine uzatılan bir ipe sıkıca tutunursa kurtulur. İşte dünya kuyusuna düşmüş olan bizler de ancak Rabbimizin bize uzatmış olduğu ipe (Kur'an'a) sımsıkı sarılmak ile kurtuluruz. Hakk Tealâ'ya kavuşuruz.

Ruslar, Çeçenistanlı müslümanlar ile savaşıyor, onları öldürmeye çalışıyorlar. Çeçenleri öldüreceklerine kendi nefislerini öldürüp müslüman olsalar çok, çok daha iyi olur.

Çeçen müslümanlar, Şeriat'ı hakim kılabilmek için canlarını feda ediyorlar. Rus tankını imha edebilmek için bellerine veya dizlerine bomba bağlıyorlar, kendilerini tankın altına atıyorlar. Kendilerini feda ediyorlar ama Rus'un tankını da imha etmiş oluyorlar.

Aslında ellerinde bulunan bombalar onların tanklarının hepsini imha edecek miktarda değil ama Mevlâ Tealâ'nın yardımı ile bir şeyler oluyor. Çeçenlerin kendileri de şaşıyor bu duruma.

Bosna-Hersek'te neler oldu neler!... Şimdi biraz biraz kendilerini derleyip toparlamaya çalışıyorlar. Dünyanın bir ucunda bir müslüman ile harbediliyorsa bütün müslümanların her biri kendisi ile harbediliyormuş gibi olmalıdır.

(Beyt - 122)

شَرِيعَتْ حَبْلِنِى أَلنَه كَلْ آلْ طَرِيقَتْ ذَوْقِنِى كُوكْلَنَه كَلْ آلْ
مَعَارِفْ عَلْمِنِى رُوحُكْلَه كَلْ آلْ حَقِيقَتْ سِرِّنِى سِرِّنْدَه بُولْ آلْ
شَرِيعَتْ اُوزْرَه اُولْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« شَرِيعَتْ حَبْلِنِى أَلنَه كَلْ آلْ »

"Şeriat hablini eline gel al."

"Şeriat ipini (Kur'an-ı Kerim'i) eline gel al."

Şeriat, Din, İslâm: Hepsi aynı manadadır.

Habl: İp demektir. "Şeriat ipini eline al" demek, "Şeriat ipine yapış" demektir.

Nefsin çektiği yere gitmemeli. Nefis iyi rüya göstermez insana. Firavun'u, Nemrud'u hep nefisleri kaydırmıştır. Artık Kur'an-ı Kerim'i okumaya başla.

Sure-i Ali İmran'da şöyle buyuruluyor:

« وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعاً ... (١٠٣) »

"Hepiniz birden Allah'ın ipine sarılınız." *(Ayet: 103)*

İnsan Kur'an-ı Kerim'e nasıl sarılacak? Kur'an-ı Kerim evvelâ harf harf okunacak, sonra harfleri birbirine tutturulacak, daha sonra kelime kelime nihayet cümle cümle okunacak.

Daha sonra da Kur'an'ın ahkâmı öğrenilip ihlâs üzere amel edilecek. Allah'ın yolu budur. Amerika'nın Avrupa'nın yoluna gidilmeyecek. Kur'an-ı Kerim'i alın elinize, ona bakınız. Onu anlamaya çalışınız, anlamadığınız yeri sorun, çünkü illâ o ne derse o olmalıdır.

« طَرِيقَتْ ذَوْقِنِى كُوكْلَنَه كَلْ آلْ »

"Tarikat zevkini gönlüne gel al."

Tarikatta tarikatın kendine has bir zevki vardır. O zevki almak lâzımdır. Bu zevk ne ile bulunur. Tarikatın bir takım düsturları vardır, onları erbabından öğrenip yapmak ile.

Erbabından ders almayıp ben kendim yaparım, işte böyle beceririm demek olmaz. Mevlânâ Hazretleri Mesnevîsinde şöyle buyuruyor:

هِيچْ كَسْ را پِيشِ خُدْ نَشُودْ هِيچْ آهَنْ خَنْجَرِى تِيزِى نَشُدْ

هِيچْ مَوْلَانَا نَشُدْ مَوْلَاىِ رُومْ تَا مُرِيدِ شَمْسِ تَبْرِيزِى نَشُدْ »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olmadı,

Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı

Mevlânâ, asla Mevlây-ı Rum (Rum diyarının Efendisi) olmadı,

Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

Şöyle bir beyit vardır:

« بِقَدَرِ الْكَدِّ تَكْتَسِبُ الْمَعَالِى »

"Çalışma miktarınca yücelikler kazanırsın."

« وَمَنْ طَلَبَ الْعُلٰى سَهَرَ اللَّيَالِى »

"Kim yükseklik talep ederse, gecelerde uyanık olur."

« وَمَنْ رَامَ الْعُلٰى مِنْ غَيْرِ كَدٍّ »

"Kim çalışmaksızın yükseklik ararsa..."

« اَضَاعَ الْعُمْرَ فِى طَلَبِ الْمُحَالِ »

"Ömrünü imkânsız olanı talep etmekte zayi eder."

Allah-u Tealâ Sure-i Zariyat'ta manevî yücelik bulanların vasıflarını beyan ederken şöyle buyuruyor:

« اِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ (١٦) كَانُوا قَلِيلاً مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (١٧) وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (١٨) »

"Çünkü onlar bundan önce iyilik ederlerdi. Geceden az bir şey uyurlar. Seher vakitlerinde de mağfiret isterlerdi." *(Ayet: 16-18)*

Sen sabaha kadar uyuyacaksın hatta uyurken üzerine güneş de doğacak. Bir de bu haline "zarar yok, nefsimin dediği olsun" dercesine Allah-u Tealâ'dan af istemiyeceksin, sonra da Mevlâ Tealâ'nın sevdiği kul olacaksın öyle mi?

Ama şimdi insanlar paralarını nerelerde harcıyorlar. Avrupa yollarına, şarkılı, türkülü düğünlere, içkilere, kumarlara harcıyorlar.Tarikatlı bir insan böyle yapıyorsa tarikattan zevk almaz. Televizyondan zevk alan da yine tarikattan zevk almaz.

« اَلضِّدَّانِ لَا يَجْتَمِعَانِ » **"İki zıt birleşmez."**

Tarikata giren bazı kimseler tarikat derslerinden tez tesirlenmiyorlar. Niçin? Kabiliyetsizliklerinden değil, dikkatli çalışmadıklarından, kurallara uymadıklarından. Halbuki dikkatli çalışsalar mürşidin bir teveccühü vasıtası ile Allah-u Tealâ onlara manevî zevk kapılarını açar. Tarikat dersleri üç gün üstüste tam manası ile yapılsa alışılır.

Ey tarikatlı kimseler! Dersinize neden dikkat etmiyorsunuz? Dersinizi tam manası ile yapmıyorsunuz? Dersinizi güzel ve düzenli yapınız. Her gün, her hafta, her ay, her sene bir ömür boyu dikkatli yapınız.

Boş işlerde ne kârımız var, başka işlerle niçin uğraşılıyor? Şu da var ki zevk için, lezzet için zikretmiyeceğiz. Mevlâ Tealâ razı olsun diye zikredeceğiz.

Zikrederken her yüz başında ne diyoruz?

« اِلٰهِي اَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي »

"İlâhım! Maksûdum sensin. Matlûbum rızandır."

Kudsî hadiste şöyle buyuruluyor:

« وَاَنَا مَعَهُ اِذَا ذَكَرَنِي »

"Kulum beni zikrettiğinde ben onun yanındayım."

Mevlâ Tealâ'nın sizin yanınızda olması size yetmez mi? Bir ayet-i celilede şöyle buyuruluyor:

« وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَمَا كُنْتُمْ »

"Nerede olursanız olun, o sizinle beraberdir."

Bir Hadis-i şerifte de buyuruluyor ki:

« اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ »

"Kişi sevdiği ile beraberdir."

Burada üç türlü beraberlik zikredilmiştir:

1- Zikirden meydana gelen beraberlik,

2- Allah-u Tealâ'nın canlı cansız her şey ile beraber olması,

3- Sevgiden doğan beraberlik.

Bu beraberliklerin üçü de farklıdır.

Tarikat derslerine halis bir niyyet ile sadece Allah-u Tealânın rızasını kazanmak için çalışmalıdır. "Falancayı geçeyim" gibi bir kasıtla değil.

Bütün makamlara ulaşılmış olsa dahi ismi duyulmamış nice ince makamlar vardır.

« مَعَارِفْ عِلْمِنِی رُوحُکْلَه کَلْ آلْ »

"Mearif ilmini ruhunla gel al."

"Allah'ı bilme ilmini ruhunla gel al."

Büyük Şeyh Efendi Mearif ilmini bir başka beyitte şöyle izah eder:

« نَه‌دِرْ مَقْصُودْ بُو عِرْفَانْدَنْ خَبَرْ آلْ نِقَابْ آچْدِی چُو مَحْبُوبْ مُژْدَه‌لَرْ آلْ »

"Nedir maksûd bu irfandan haber al,
Nikap açtı çü mahbûb müjdeler al."

"Marifetten kasıt nedir haber al. Marifet: Sevgili Mevlâ'nın kulu için cemalinden peçeyi kaldırmasıdır."

« یورِی تَرْكْ ایتْ سِوَایِ آکْلَه کَلْ قَالْ تَجَلِّی ذَاتْ اُولُورْ وَاصِلْلَرَه حَالْ »

"Yüri terk it sıvayı anla gel kâl,
Tecelli zat olur vasıllara hal."

"Mevlâ Tealâ'dan gayrisini terk et."

Mevlâ Tealâ'nın zatının tecellisi Allah-u Tealâ'ya kavuşanlara hal olur. Onlardan esma sıfat perdeleri kalkar.

« بو اجسامدن كچوب حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Bu ecsamdan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu ecsam var ya, bizi Mevlâ Tealâ'ya kavuşmaktan geri bırakıyor. Bu cisimlerle uğraşmaktan geçip Allah'a gidelim.

Bu cisimlerle fazla alâkalanmak geri bırakıyor. Bu cisim her şey ister, bunun istemediği yok. Onun her istediğini verdin mi iş bozuluyor.

Ders beytimizde geçtiği üzere mearif daha ziyade ruhun işidir. Ruh vasıtası ile kendini bedende gösterir.

« حقيقت سرّنى سرّنده بول آل »

"Hakikat sırrını sırrında bul al."

"Hakikat sırrını sır lâifende bul al."

Her bir lâtife bir yere muhsustur. Sır lâtifesi de öyledir.

« شريعت اوزره اول حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Şeriat üzre ol Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Şeriat üzere olunmazsa olmaz. Zira o zaman, Rabbinin kanunlarını bırakıyor, nefsinin kanunlarına giriyorsun, demektir.

O nefs, var ya bütün nefse uyanlarla Firavun ile Nemrud ile arkadaş olur.

Büyük Şeyh efendi bir beytinde:

"Şeriat kenz-i Hak miftah tarikat."

Şeriat Hakkın hazinesidir, anahtarı da tarikattır, buyuruyor. İşte biz de bu beyitleri okumakla Şeriat hazinesi olan sohbetimizi tarikat anahtarı ile açmış oluyoruz. Kapıları Allah dostları açar.

(Beyt - 123)

مَشَايِخْ اَكْمَلِيندَنْ اولْدى حُجَّتْ كِتَابْ و سُنَّتْ دَخِي اِجْمَاعِ اُمَّتْ
دَكِلْ ظَنْ وَارْ اَهْلِ كَشْفْ وكَرَامَتْ وُجُودِى عالَمَه عِزَّتْلَه رَحْمَتْ
اوُ بِدْعَتْ اِيشْلَه مَزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« مَشَايِخْ اَكْمَلِيندَنْ اولْدى حُجَّتْ »

Meşayih ekmelinden oldu huccet."

"(Tarikatın vasıtası ile) ekmel meşayih olduğuna (dair) huccet vardır."

Tarikatı, rabıtayı inkâr ediyorlar. Halbuki tarikat vardır. Tarikat vasıtası ile en olgun olmuş insanlar vardır. Tarikata girmeden yüzbin kişiden bir kişi belki Allah'a ulaşır.Tarikat ile ise binde dokuzyüz doksan dokuzu Allah'a ulaşır.

Ekmel meşayih olduğuna dair delil nedir?

« كِتَابْ و سُنَّتْ دَخِي اِجْمَاعِ اُمَّتْ دَكِلْ ظَنْ وَارْ اَهْلِ كَشْفْ كَرَامَتْ »

"Kitap, Sünnet dahi İcma-ı ümmet,
Değil zan var ehl-i keşf-ü keramet."

"Kitap, Sünnet ve İcma-ı ümmet ile sabittir ki, ehl-i keşif ehl-i keramet sahibi ekmel insanlar vardır, bu zan değildir."

Bunları inkâr etmek demek Kur'an-ı Kerim'i inkâr etmek demektir. Zira Kur'an-ı Kerim'de keramet ehli kâmil insanlardan bahsedilmiştir. Meselâ Sure-i Neml'de Asaf İbn-i Berhiyadan bahsedilmiştir. Süleyman *(Aleyhisselâm)*:

« قَالَ يَا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ (٣٨) »

"Ey ulu kişiler! Belkıs ve heyeti teslim olucular olarak gelmezden evvel onun köşkünü bana hanginiz getirecek, dedi."*(Ayet: 38)*

Bunun üzerine cinlerden bir ifrit:

« قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَاِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ اَمِينٌ (٣٩)

"Sen makamından kalkmazdan önce ben, sana onu getireceğim, hem de ben onun üzerine kuvvetli bir eminim, dedi. *(Ayet: 39)*

Süleyman *(Aleyhisselâm)* kuşluk vakti meclise oturur, dâvâlara bakar, hükümler verir, sonra makamından kalkardı.

Bir rivayete göre ifrit Belkıs'ın köşkünü kuşluk ile öğle arasında getireceğini vadetmişti.

« قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ (٤٠) »

"Nezdinde kitaptan ilim bulunan bir kimse de dedi ki: Sen gözünü açıp kapamadan önce ben onu sana getiririm." Ve dediği gibi de yaptı. *(Ayet: 40)*

Ayet-i celilede bahsi geçen zat Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın kâtibi Asaf İbn-i Berhiya'dır. Bu şahıs Peygamber değil, veli idi. Yapmış olduğu iş ise kerametdi.

Kâmil meşayihin olduğuna Hadis-i şeriften delil şudur:

"Geçmişlerden üç kişi yağmura tutularak bir mağaraya girdiler. Bir taş parçası mağaranın kapısını kapattı. Birbirlerine, 'Bu felâketten bizi hiç bir şey kurtaramaz, ancak güzel işlerimizden birini vesile ederek Allâh'a dua etmek kurtarır,' dediler.

İçlerinden her birerleri yaptıkları amellerden birer tane söyleyerek taşın oradan açılması için dua ettiler. Ve Allâh-u Teâlâ taşı mağaranın kapısından açtı."

İşte kâmil meşayih var mı, yok mu? Var. Ayet-i kerimede, Hadis-i şerifte, İcma-ı ümmet de bunu tasdik eder.

Bugün bir çok insanlar ekmel insan olamıyorlarsa da olanlar var, etmeseler ya onları inkâr. Fakat illâ inkâr edecekler. İrancı oluyorlar. Çünkü İranlıların çoğu tarikatı kabul etmez. Müt'a nikâhı yaparlar. Bunlar bazılarının hoşuna gidiyor, irancı oluyorlar. Ehl-i sünnet olan bir kimseyi İrancı olmak yükseltmez, alçak eder. Nerede tembellik var oraya gidiliyor, nerede çalışmak var oradan kaçılıyor.

Şeriatta aslında ağır bir çalışmak yoktur. Beş vakit namaz kılınacak, Ramazan-ı şerifte oruç tutulacak, durumu ve şartları müsait olan kimse zekât verip hac edecek.

Bir müslüman erkek evlenmek istediğinde Müt'a ile değil Şeriat üzere talib olduğu kadını nikâhlayacak.

Mevlâ Tealâ'ya çok şükredelim. Ehl-i sünnet ve'l-cemaatın görüşlerini bizlere öğretecek alimlere kavuşturdu, bizleri Ehl-i sünnet etti. Allah-u Tealâ bu itikattan ayırmasın bizleri.

« وُجُودِى عَالَمَه عِزَّتْلَه رَحْمَتْ »

"Vücudu aleme izzetle rahmet."

"(Ekmel mürşidin) var olması aleme izzet ile rahmettir."

Peygamber Efendimiz hakkında şöyle buyrulmuştur:

« وَ مَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ »

"Seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik."

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* aleme rahmettir. Onun kâmil ümmeti de o sırra mazhardır. Onlar da âlemlere rahmettir.

« اوُ بِدْعَتْ اِيشْلَه مَزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"O bid'at işlemez, Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Vücûdu âleme rahmet olan ekmel mürşid bid'at işlemez."

Bir kimse bid'atleri işlemeyip sünnetlere riâyet ettiğinde, ona: "Uçacaksın, kökten dincisin" gibi şeyler söylüyor, onun ile alay ediyorlar. Bütün haramları işliyorlar.

Kadınlarla erkekler beraber çalışıyorlar, hanımlar mini etek giyiyorlar. Yine de onlar kendi zanlarınca hakiki müslümanlar. Halbuki bu gibi insanlara İslâmın şartlarını sorsanız bilemezler. Böyle müslümanlık olur mu? Olmaz.

(Beyt - 124)

حُضُورِ دائمی اوزره عبادت شریعتده ایدرلر استقامت

دیسه لر وار بو بدعت ایچره وصلت بیلورلر یوق قاچارلر آکله حالت

عزیز قاچ اهلِ بدعتدن کیده لم جمالِ با کمالِه سیر ایده لم

« حُضُورِ دائمی اوزره عبادت »

"Huzuru daimi üzre ibâdet."

"Bu zatlar daima huzur ile ibadet ederler."

Beyitte geçen huzur kelimesi arapçadır. Türkçe manası: Hürmet edilmesi lâzım gelen kimsenin yanında olmak, demektir. Buradaki manası da hem beden hem ruh ile Mevlâ Tealâ'nın yanında olmaktır. Ama biliyorsunuz Mevlâ Tealâ önde, arkada, üstte, altta, sağda, solda değildir. Mekândan münezzeh olarak bize bizden yakındır.

İşte Tarikat-ı Aliyyeyi Nakşibendiyye şeyhleri o yakınlığı bilerek ibadet ederler. Mevlâ Tealâ hepimizi onların sırrı ile sırlandırsın.

Beden ile Allah-u Tealâ'nın huzurunda duruyorken kalp ile Mevlâ'dan gayrı şeyler düşünerek yapılan ibadet makbûl olmaz. Ya nasıl ibadet etmeliyiz? Bedenimiz de kalbimiz de Mevlâ Tealâ'nın huzurunda olarak.

Mevlâ Tealâ bize bizden yakındır. Lâkin yabancı şeyler kalplerimize geliyor, onlar oraya perde oluyor. Tarikat işte o yabancı şeyleri atmaya denir. Yabancılıklar atılınca hakikate ulaşılıyor. Tarikat ve Hakikat ile beraber, Fenâfillâh, Bekâbillâh hasıl oluyor. İşte böyle bir şahıs bütün kötü huylarından kurtuluyor.

« شریعتده ایدرلر استقامت »

"Şeriatte iderler istikamet."

"Bu zatlar Şeriat'ta istikamet ederler."

Bu zatlar Şeriat'ın farzını, vacibini, sünnetini, edebini, müstehabbını hülâsa bütün emirlerini yerine getirirler. Haramlarından, mekrûhlarından kaçınırlar. Daimî bir huzurla kalpleri başka tarafa kaçmadan ibadet ederler.

Mevlâ Tealâ'nın huzurunda namaza duruyorlar, güya bedenleri orada, lâkin kalpleri başka yerde. Oysaki Mevlâ Tealâ ne buyuruyor:

﴿ ... وَ اَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِى ﴾

"Beni hatırlamak için namaz kıl!" *(Tahâ Suresi:14 den)*

Hani ayet-i kerimede bahsedilen hatırlamak? Düşünceleri gönülden atmak lâzım. Mevlâ Tealâ'dan gayri bir şey düşündün mü, daha O'nu hatırlamazsın. Sözünü ettiğimiz zatlar, namazlarını tadil-i erkân üzere huzur ile kılarlar. Mevlâ Tealâ onlar ile konuşuyor, bilirler.

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

« مَنْ اَرَادَ اَنْ يَتَكَلَّمَ مَعَ اللّٰهِ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْاٰنَ »

"Kim Mevlâ ile konuşmak isterse Kur'an okusun.'

Kur'an okumak Mevlâ Tealâ ile konuşmak demektir. Namazda kıyamda iken kıraat ediyoruz, Kur'an okuyoruz. İşte o zamanda Mevlâ Tealâ ile konuşmuş oluyoruz.

Meselâ Sure-i Fatiha'yı okuyoruz:

﴿ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (١) الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (٢) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (٣) ﴾

Bu ayetler de O konuşuyor, sen Musa *(Aleyhisselâm)* ın ağacı gibi oluyorsun.

﴿ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (٤) اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (٥) صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (٦) ﴾

Bu ayetlerde ise sen konuşuyorsun. Ondan sonra besmele çekmeden zammi sureye başlıyorsun. Şimdi Mevlâ Tealâ konuşuyor, sen dinliyorsun. Bazı sen bazı Mevlâ konuşuyor.

Namazda iken sadece Mevlâ Tealâ'yı düşünmeliyiz. Bize bakıyor, bizi görüyor, sözlerimizi duyuyor bilmeliyiz. İbadet eden, ibadet ettiğini anlarsa o ibadet itibardan düşer. Ya nasıl olacak? İbadet eden ibadetinde sadece Mevlâ Tealâ'nın huzurunda olduğunu bilecek. Görsünler, bilsinler, desinler olmayacak.

« ديسەلر واربو بدعت ايچره وصلت بيلورلر يوق قاچارلر آكلە حالت »

"Diseler var bu bid'at içre vuslat,
Bilürler yok, kaçarlar anla hâlet."

Bu zatlara: "(Şu bid'ati işle) bu bid'ati işlemekte Allah'a kavuşmak vardır" denilse; bid'ati işlemekte Allah'a kavuşmak olmayacağını bilirler, ondan kaçarlar. (Bunların) hallerini anla.

Bu zatlara meselâ ilâhi okumak ile Allah'a kavuşulur denilse ondan kaçarlar. Nefs-i Emmare Şeriat'ın emrettiklerini yapmayı istemez.

İlâhi bid'attir. Fakat meselâ Risale-i Kudsiyye'yi normal bir ses ile okuyup anlatmak nedir? Vaaz-u nasihattır.

İlâhi: Cenab-ı Hak ve din ile alâkalı olarak yazılmış olan ve makamla okunan şiirlerdir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri ilâhi okumanın caiz olup olmaması hususunda 3. cild 72. mektubunda şöyle buyurmaktadır: "Güzel bir sesle Kur'an okumakta, ilâhi okumakta, menakib okumakta ne gibi bir zorluk vardır?

Bu hususta yasak olan Kur'an harflerini tahrif etmek ve değiştirmek, nağme vezinlerine uyup makam tutturmak için sesi alçaltıp yükseltmektir. Böyle bir şey şiirde dahi mübah değildir. Şayet üstte anlatılan mahzûrlar olmadan iyi niyetle kasîdeler okursa ve Kur'an harflerine bir tahrif gelmeyecek şekilde okurlarsa bu durumda ne gibi bir mani olabilir?

Ey mahdûm! Bu arada fakirin hatırına gelen şu ki: Bu yol tamamen kapatılmadıkça heveskârlar mahzurlu okuyuştan bir türlü tamamen vazgeçemezler. Şayet aza cevaz verecek olursak iş çoğa varır. "Az çoğa götürür," sözü meşhurdur."

Sesim güzel çıksın diye içki içip kürsüye çıkan hocalar var. Bunlar dini oyuncağa alıyorlar.

« عَزِيزْ قَاچْ اَهْلِ بِدْعَتْدَنْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Aziz! Kaç ehl-i bid'atten gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim bid'at ehlinden kaç."

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

« كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِى النَّارِ »

"Her bid'at sapıklıktır, her sapıklık ateştedir."

(Beyt - 125)

بو ذاتلر ظاهری مطلق شریعت بو ذاتلر باطنی مطلق طریقت

محقق سرلری مطلق حقیقت بشردر ظاهری باطن حقیقت

حقیقت اهلی بولم حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, Cenab-ı Hakkın dostlarını medh ede ede bu beyite geldi:

« بو ذاتلر ظاهری مطلق شریعت »

"Bu zatlar zahiri mutlak Şeriat."

"Bu zatlara bakıldığında yemelerinde, içmelerinde yatmalarında, kalkmalarında hep Şeriat'ı tatbik ettikleri görülür."

« بو ذاتلر باطنی مطلق طریقت »

"Bu zatlar Batını mutlak Tarikat."

"Bu zatlar batinen mutlaka Tarikat ehlidir."

« محقق سرلری مطلق حقیقت »

"Muhakkak sırları mutlak hakikat."

"Muhakkak sırları şudur ki, onlar tarikattan hakikate ulaşmışlardır."

« بشردر ظاهری باطن حقیقت »

"Beşerdir zahiri, batın hakikat."

"Bakıldığında zahir itibariyle beşerdir batını fakat hakikat üzeredir."

« حقیقت اهلی بولم حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم »

"Hakikat ehli bul Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Dünyaya, hakikat ehlini bulmaya geldik."

Sure-i Maide de buyurulduğu üzere:

« يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ... (٣٥) »

"Ey iman edenler! Allah'dan korkunuz ve O'na sizi ulaştıracak vesileyi arayın." *(Ayet: 35)*

Niçin mürşid arayacağız? Büyük Şeyh Efendi bir beyitinde şöyle buyuruyor:

« وَسِيلَه در فَنَايَه مُرْشِد اَى يَارْ بَقَايَه دَسْتَكِيرْ اُولُورْ اُو دِلْدَارْ »

"Vesiledir fenaya mürşid ey yar,
Bekaya destekir olur o dildar." *(Sahife: 92)*

"Mürşid (müridinin) fenafillâh olmasına vesiledir. Bekabillâh'a ulaşmasında da o, el tutucudur."

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri de şöyle buyurur:

« هِيچْ كَسْ رَا پِيشِ خُدْ نَشُودْ »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olamadı."

« هِيچْ آهَنْ خُدْ چُو تِيزِى نَشُدْ »

"Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı."

« هِيچْ مَوْلَانَا نَشُدْ مَوْلَاى رُومْ »

"Mevlânâ Mevlâyı Rûm olmadı."

« تَا مُرِيدِ شَمْسِ تَبْرِيزِى نَشُدْ »

"Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

Mevlânâ Hazretleri "Kendi başına kimse bir şey olamaz" buyuruyor. İllâ bir vasıta lâzımdır. O vasıta mürşiddir.

Sure-i Maide'de Mevlâ Tealâ ne buyurmuştu: **"Allah'a sizi ulaştıracak vesileyi arayın."** İşte bu ayet-i kerimede bahsedilen vesileden kasıt mürşiddir.

Bir kere Afşin'e gitmiştik. Orada bir camide vaazu nasihat etmiştik. Camiden çıkarken ilâhiyat fakültesinde okumakta olan iki genç kızın bir şey sormak istediklerini söylediler. Sorsunlar, dedim. Genç kızlar şunu sordular:

"Hoca efendi Allah-u Tealâ bize bizden yakın iken bir kimsenin araya girip vesile olmasına ne hacet var?

Bunun üzerine ben de onlara: Siz Kur'an-ı Kerim okumasını biliyor musunuz? dedim. Evet! dediler. Kimden öğrendiniz dedim, hocadan dediler. Peki neden araya hocayı koydunuz, kendiniz direk Mevlâ'dan öğrenseydiniz ya dedim. Hoca Efendi biz orasını düşünemedik, dediler.

Tarikatı inkâr edenler çok. Daha başka bir şey bulamadılar da Tarikatı, mürşidi mi inkâr ediyorlar, kabiliyetsizler.

Elhamdülillâh Allah-u Tealâ bizlere Hicaza gitmeyi ve sağ selâmet gelmeyi nasip etti. Nereye gidersem gideyim, erkek ihvanlarımıza dua ettiğim gibi hanım kardeşlerimize de dualar ediyorum. Hicazda iken manada, kadınların çarşaf ile örtünmeleri söylendi.

Çarşaf giymek mühimdir. Her ne şey ki mühimdir, düşmanı çoktur. Biliniz ki Türkiye erkek ve kız talebelerimiz hürmetine duruyor.

(Beyt - 126)

كَرَكْ حَقّانِي كوزْ كورْسونْ بو ذاتِي بَشَرْ خِرْقَه‌سِي چونْ اورْتمِشْ صِفاتِي

قُبابْ تَحْتِنْدَه بولْمُشْلَرْ نَجاتِي هَمانْ اولْ بَنْدَه بولْ سِرِّ حَياتِي

حَقِيقَتْ كوزْلَه باقْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ با كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, Cenab-ı Hakkın büyük dostlarını medh ettikten sonra bu beyite geldi:

« كَرَكْ حَقّانِي كوزْ كورْسونْ بو ذاتِي »

"Gerek hakkanî göz görsün bu zatı."

Hakkanî: Hak ve adalete uygun, hakdan ve doğruluktan ayrılmamak manalarına gelmektedir.

Hakkaniyetle bakan göz lâzım ki, bu zatı görsün. Gözü hakdan ve doğruluktan yana olmayan adam, böyle bir zatı göremez, farkedemez, anlayamaz.

Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh)*, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz için, "O'ndan daha güzel kimse görmedim." buyurdu. Ebu Cehil ise: "O'ndan çirkin kimse görmedim." dedi.

Ebu Cehilde Hakkanî göz olmadığı için şaşı gözlü idi. Kafa gözü şaşı olan bir adam biri iki görür. Hakkanî gözden mahrum, kalp gözü şaşı olanlar bu zatların hakikatını göremez. Onları yanlış görür, yanlış tanırlar.

İnsanın, ikisi kafasında, ikisi de göğsünde olmak üzere dört gözü vardır. Normal olarak bedenin gözleri ne zaman görmez? Uyuduğu, bayıldığı, bir de öldüğü vakitte görmez.

Hazreti Ali Efendimiz buyuruyor ki:

« اَلنَّاسُ نِيامٌ فَاِذا ماتُوا انْتَبَهُوا »

"İnsanlar uykudadır. Öldükleri vakit uyanacaklar."

İnsanların bazıları yerler, içerler, gezerler, otururlar, kalkarlar ama kalp gözleri ve ruhları uykudadır. Yani gaflettedir. Ölünce uyanacaklar ama o uyanmanın onlara ne faydası olacak? Aslında insan için iki ölüm vardır:

....

Birisi: İnsanın bu dünyadan ahirete gitmesi,

Diğeri ölmeden evvel ölmeye kavuşması.

Ölmeden evvel ölme hali fenafillâhtır. Fenafillâha kavuşunca insan gafletten kurtulur, kalbinin gözü görür, kalbinin kulağı işitir, kalbinin lisanı konuşur. O zaman bunun gözü Hakkanî göz olur. Hakkanî göz nasıl elde edilir?

Cenab- Hak Ali İmran suresinde buyuruyor:

﴿ اِنَّ فِی خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّیْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰیَاتٍ لِاُولِی الْاَلْبَابِ (۱۹۰) ﴾

"Gerçekten göklerin ve yerin yaratılışında gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde halis akıl sahipleri için Allah'ın varlığını kudret ve azametini gösterir kesin deliller vardır." *(Ayet: 190)*

Ayet: Nişan, alâmet demektir. Şu cami, ustasının varlığına nişandır. Gökler, yerler ve onlarda olan şeyler ise bir yaratıcının varlığına nişandır.

Gece ve gündüzün ihtilâfından kasıt birinin gitmesi ile diğerinin gelmesi, gece ve gündüz müddetlerinin uzamaları, kısalmaları, renk itibarı ile değişmeleridir. Bunların hepsi Mevlâ Tealâ'nın işleridir. Gündüzde yapılacak muamelât ayrı, gecede yapılacak muamelât da ayrıdır.

Gece istirahat zamanı, gündüz maişet kazanma zamanıdır. Dört şey de, göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün ihtilâfında halis akıl sahipleri için Allah-u Tealâ'nın varlığına, birliğine, kudretinin azametine delâlet eden ayetler, nişanlar vardır. Yani insan bu dört şeyi gördüğü vakit bunun bir yaratıcısı var diye düşünür. Bulanık akıllar için bu dört şeyde ibret yoktur.

Bir kaya parçası bir ayettir, nişandır. Kâinatta her ne varsa nişandır. Neye dair nişandır? Mevlâ Tealâ'nın varlığına, birliğine eşsiz kudretine nişandırlar. O ki gök, yıldızlar, ay, güneş, yeryüzü, dağlar, taşlar, ağaçlar, hayvanlar, insanlar var. Bunları yaratan Mevlâ Tealâ da vardır. Nitekim bir ayet-i celile de şöyle buyuruluyor:

﴿ اَفِی اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ... (۱۰) ﴾

".... Hiç gökleri ve yeri yaratan Allah'ın birliğinde şüphe edilir mi?...." *(İbrahim Suresi: 10)*

Yerleri, gökleri, insanları, diğer bütün canlıları yokluktan varlığa çıkartan Allah'dır. Bütün bunları düşünmezsek hiç bir şey anlayamayız.

Bizim memlekette çocuklar aralarında körebe denilen bir oyun oynarlar. Birisinin gözü mendil ile bağlanır. Sonra ona: Haydi çocukları bul! denir. O da çocukları arar, durur. İşte o gözü bağlanmış çocuk gibi olmamalıyız.

Emr-i bil-maruf yapmak üzere bir grup hoca Çayırova'ya gitmişti. Bir camiye girmişler, bakmışlar kimse yok.

Ah cemaat! İnsanlar camide yok ama sinemada var. Bizim hocalar Çayırova halkına sormuşlar: Biz vaazu nasihat etmek için geldik, nerede cemaat bulabiliriz? Onlar da: Kahvede demişler. Bunun üzerine hocalar kahveye gitmişler. Kahveden içeri girdiklerinde orada bulunan bir genç: Camiden kahveye kaçtık, bu yobazlar bizi burada da buldular, diye homurdanmış.

Bunu duyan Ubeydullâh hoca o gencin yanına gitmiş ve ona: "Allah'a inanıyor musun?" diye sormuş. Genç: "Hayır!" demiş. Ubeydullâh hoca: "Peki seni kim yarattı?" diye sormuş. Genç: "Annem ile babam" demiş. Ubeydullâh hoca: "Peki anneni ve babanı kim yarattı" diye ikinci bir sual sormuş. "Onların anne ve babası" demiş.

Ubeydullâh hoca bakmış ki bu sual ve cevap silsilesi Âdem *(Aleyhisselâm)* a kadar varacak. Sorusunu değiştirmiş ve demiş ki: "Peki bazı anne ve babalar erkek evlâd istiyorlarken kız çocukları oluyor, ya da kız çocuk istiyorken erkek çocukları oluyor. Madem onları anne ve babaları yaratıyor, neden istedikleri gibi olmuyor?"

Bu soru karşısında genç başını önüne eğmiş ve cevap bulamayınca: "Hoca efendi! Şimdiye kadar neden gelmediniz, bunlar gâvur etti bizleri." demiş, Allah'ın varlığına inanmış.

Hal böyle iken, bizlere: "Sükût durun, hakikatleri anlatmayın" diyorlar. Niçin? Millet gâvur olsun diye.

Bu bahsi geçen genç ya Ahmed ağa ya Mehmed ağanın veya bir başka müslüman kardeşimizin oğludur. Peki babası müslüman olan bu genç inançsızken ona müslüman bir kız verilir mi? Bu adamın şahitliği kabul edilir mi? Bu inancı üzere ölse cenaze namazı kılınır mı? Mesele nerelere kadar varıyor. Bir kimsenin cenaze namazının kılınması için müslüman olması lâzım.

Münafıkların başkanı Abdullâh İbn-i Übeyy İbn-i Selül öldü. Has müslüman olan oğlu Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e geldi. Onu babasının cenazesine çağırdı. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* de: "Namazını kıl ve göm." buyurdu.

Münafığın oğlu ise: "Ey Allah'ın elçisi: Babamın namazını sen kıldırmazsan hiç bir müslüman onun namazını kılmaz. Ey Allah'ın elçisi! Allah aşkına! Düşmanları sevindirecek şeyi bana yapma, diye yalvardı.

Resulullah da onu teselli etmek ve etrafındakiler de namazın hatırı için iman ederler düşüncesi ile davetini kabul etti. Tam kalkıp namaz kılacakları sırada Hazreti Ömer namazın kılınmasına engel olmak için Peygamberimizle kıble arasına dikildi. Daha sonra da bu münafık adamın sağlığında yapmış olduğu çirkinlikleri sayıp dökerek: "Bu Allah düşmanının namazını nasıl kılarsın?" dedi. İşte bunun üzerine bir rivayete göre şu ayet-i celile nazil oldu:

« وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ (٨٤) »

"Onlardan (münafıklardan) ölen hiç bir kimse üzerine hiç bir zaman namaz kılma, kabri başında (gömülürken veya ziyaret için) durma. Çünkü onlar, Allah ve Resûlünü tanımadılar ve kâfir olarak can verdiler." *(Tevbe Suresi: 84)*

Bu ayet-i celile inince Hazreti Peygamber Abdullah İbn-i Übeyy'in namazını kıldırmaktan vazgeçti.

Bir başka rivayette ise bu ayet Hazreti Peygamberin Abdullah İbn-i Übeyy'in namazını kıldırmasından az bir zaman sonra inmiştir. Bu ayetin inişinden sonra Hazreti Peygamber hiç bir münafığın cenaze namazını kıldırmamış ve kabrine de gitmemiştir.

Bir siyah kadın vardı. Peygamberimizin mescidini süpürürdü. Sen beğenmezsin kara kadın diye. Bizim görüşümüz ile değil, bir de öldüğünü duydu. Gitti onun cenaze namazını kıldı. Ne dedi? Buralar kapkaranlık idi, cenaze namazı ile nurlandı.

Bir adam: "Zina haram değil kadın da ben de razıyım" dese, bu sözü o kimseyi küfre götürür. Kâfir olmak da, mümin olmak da zor değildir. Biraz kitap okuyalım. Bedene faydalı ve zararlı şeyleri öğrenmek için çeşitli kitaplar okunuyor. Ruh için faydalı ve zararlı olan şeyleri öğretenler niçin okunmuyor.

Boyuna din ile hiç bir alâkası olmayan gazeteler okuyorlar. İslâm ilmihalini okusalar ya!..

Sure-i Ali İmran'dan okumuş olduğumuz ayet-i celilede Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere halis akıl sahibi kimseler göklere yerlere bakıyor. Bunların bir yaratıcısı olduğunu anlıyorlar. Ay'a güneşe bakalım, Yıldızlara bakalım, dağlara bakalım, taşlara bakalım. Bunlar kendi kendilerini yaratabilir mi? Hayır. Peki insan bunları yaratabilir mi?

Ubeydullâh hocanın konuştuğu gence göre yaratırdı. Ama hakikatı anlayınca bu düşüncesinden vazgeçti. Varolan bir şey kendi kendini var edebilir mi? Meselâ içinde bulunduğunuz cami, kendi kendine olabilir mi? Hayır! Camiyi yapan bir usta vardır. İşte bütün kâinatı ve canlıları hiç yoktan var eden ise Mevlâ Tealâ'dır.

Allah-u Tealâ Peygamber Efendimiz vasıtasıyla beyan etmeseydi bile varlıkları bir vareden olduğu yine bilinebilirdi. Böyle iken Allah-u Tealâ bir de ayetlerle Resullerle bunu beyan buyurdu.

Peki halis akıl sahipleri kimlerdir?

﴿ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ (١٩١) ﴾

"Halis akıl sahipleri o kimselerdir ki, ayakta iken, otururken ve yatarken (daima) Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında Allah'ın varlığını ispat için düşünürler."
(Ali İmran Suresi: 191)

Bu ayetin buyurduğu gibi zikredenler kâmil meşayihlerdir. Dersini hergün yapsa insan tamam olacak ama bunu bile beceremiyoruz. Efendi babam derdi ki: Tarikat dersi hergün yapılacak, bir gün terkedilse insan seksen gün manen geri atılır. Ve içine bir soğukluk gelir. Zikir çekmek ona taş taşımaktan zor gelir. Bu halde onların ancak tek bir ilâcı vardır. O da:

"Ya Rabbi! Şimdiye kadar terkettim, şimdiden sonra terketmeyeceğim" diyerek tekrar dersine başlamasıdır. Her gece herkes kalkmalıdır. Medreselerinizde veya evlerinizde bir yer tayin ediniz, orada tarikat derslerinizi yapınız. Herkes tarikat dersini tam yapsa az zamanda çok mesafe alırız. İş ki yapmaya tam karar verelim.

Demek ki zikrullaha devam ede ede kalp uyanıyor, ruh diriliyor, kalbin gözleri görmeye, kulakları işitmeye, lisanı söylemeye başlıyor. İşte en kâmil zatları gören böyle gözlerdir. Uykuda olan kişi uyanmadan tefekkür edemez. Uyanınca tefekkür eder.

Bu bedenin gözleri gökleri ve yeri görür, hiç tesirlenmez. Ama zikrullah ile kalp uyanınca aynı şeylere hakkani göz ile baktığından tefekkür eder.

Bir insan kafa gözü ile meselâ güzel bir mendil görse hatırına onu kim yaptığı sorusu gelir. Kalp gözü açık olan kimse de görmüş olduğu mahlûkata bakarken onları yaratanı düşünür. Kalp ve Ruh devamlı zikir vasıtasıyla görmeye başlar. Görünce tefekkür eder.

Zikir ile uyanan kimse Mevlâ Tealâ ile konuşuyor ve diyor:

« رَبَّنَا مَاخَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ »

"Ey Rabbimiz! Sen bunları boşuna yaratmadın. Sen batıl şey yaratmaktan münezzehsin. Artık bizi cehennem azabından koru."

Bakınız zikir eden Mevlâ Tealâ ile konuşuyor, şimdiye kadar konuşmuyordu Mevlâ ile. Kiminle konuşuyordu? Türlü türlü yemeklerle konuşuyordu. Keşke bunlarla konuşsaydı da besmelesiz etlerle, içkilerle konuşmasaydı.

Beden gözünün görmesi başka, kalp gözünün görmesi başkadır. Bu eşyaya kalp gözüyle bakılınca eserden müessire geçilir. Ve o kimse eşyanın yaratıcısı olan Mevlâ Tealâ'yı bulur. O zaman başlar konuşmaya: "Ey Rabimiz! Bu kâinatı boşuna yaratmadın. Ben şimdiye kadar bakmış lâkin bir şey anlamamıştım. Kalp gözlerim açılınca bunların yaratıcısının sen olduğunu bildim." der.

Ya Erhamer rahimin! Kalplerimizi, ruhlarımızı zikrullah ile uyandır. Ve eşyanın hakikatını bize göster.

Zikirden evvel geziyor dağlara, taşlara, aya, güneşe, yıldızlara bakıyor fakat insan hiç tesirlenmiyordu. Ne zaman ki zikrullâha devam etti, o kimsenin ruhu uyandı, eşyanın hakikatini gördü, hayran oldu. Ondan önce belki de kırk sene bakmıştı ama hiçbir şeyin farkında değildi. Şimdi ise habbeyi kubbe kadar görüyor artık.

Demek ki böyle bir görmek kafa gözü ile olmuyor, kalp gözü ile oluyor. Kalp gözü ne ile dirilir? Zikrullâh ile dirilir. Bu bedenin gözleri ancak maddeyi görür. Maddenin arkasındaki manayı ise kalp gözleri görür.

Arapça bilmeyen adam « نَصَرَ يَنصُرُ » ya yüz sene baksa, o kadarını bilir. Onun altındaki manayı bilmez. Ama ne zaman arapçayı öğrenir. « نصر » nın altındaki manayı bilir. Aynen bunun gibi dağların, yerlerin, göklerin altında da mana vardır. Bu manayı da kalbin gözleri görecektir. Ne zaman görecek? Ayakta, otururken, yatarken zikrullaha devam ede ede ruh uyanarak.

Ruh uyanınca kalbin görmesi hasıl olur ve kişi tefekkür eder. Tefekkürden manaya geçilir. Yukarıda dediğimiz gibi belki de insan kırk sene bakar, bir şey diyemez. Niçin? O zamanlar onun kafa gözleri ancak somunları, kavunları karpuzları görüyordu. Ruh uyanınca her şeyin hakikatini gördü. Ruh uyanmadıkça tavşan uykusundayız. Demek ki kâmil zatları görmek için hakkanî göz lâzım.

Hakkanî göz hangisi idi? Ayaktayken, otururken, yatarken zikre devam ile kalbi uyananın gözü hakkanî gözdür. Hakkanî gözü olmayan bir kimse bu zatların hakikatlerini niçin görmüyor?

« بَشَرْ خِرْقَه سِی چُونْ اُورْتَمِشْ صِفَاتِی »

"Beşer hırkası çün örtmiş sıfatı."

O zatın kemalâtını, ekmeliyetini, büyüklüğünü beşer hırkası örtmüştür. Hırka giymiş bir adamın bedeni görülür mü? Hayır. Peki buradaki beşer hırkası nedir? Bu zatların her beşer gibi yemeye içmeye kayırılmaya ihtiyaç duymaları. İşte hep bunlar o zatın manevî tarafını örten hırkalardır. İşte bunun için hakkanî gözleri olmayan müşrikler Peygamberimizin hakikatini görememişler ve onun için şöyle demişlerdir:

« وَقَالُوا مَالِ هٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا (٧) »

"Bir de şöyle dediler: Bu Peygambere ne oluyor? Yemek yiyor, çarşılarda yürüyor. Ona bir melek indirilse de beraberinde bir davetçi olsa ya!.." *(Furkan Suresi: 7)*

Müşrikler kafa gözleri ile Peygamberimizin madde tarafını gördüler. "Bu da bizim gibi bir beşer, kafası, gözü, sarığı, cübbesi var. Bizim gibi yiyor, içiyor, geziyor" dediler. Bunlardan manaya geçemediler. Peygamber Efendimizin sadece beşer hırkasını gördüler.

Ebu Cehil ve adamları ne dediler?

﴿ ...فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا .... (٦) ﴾

"Bizi bir insan mı yola getirecek?" *(Teğabün Suresi: 6 dan)*

"Biz de beşeriz o da, O mu bizi yola getirecek?" diyorlar. Amma bilmiyorlar ki beşerin içinde bir başka beşer var.

Sure-i Rum'da şöyle buyuruluyor:

﴿ يَعْلَمُونَ ظَاهِراً مِنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ (٧) ﴾

"(O Mekke halkı) dünya hayatından bir dış görünüşü bilirler. Ahiretten ise hep habersizdirler." *(Ayet: 7)*

Demek kalp uyanırsa ki zikirle uyanır. Onun bakışı, dinleyişi, söyleyişi her şeyi değişir.

Beden gözü açık olan, eşyanın zahirini görür. Ruhu uyanan kimsenin gözü derin görür. Ruhu uyanmayanda "Hiddetü'l-Basar" yani keskin görüş yoktur.

Mektûbatta şöyle bir beyit vardır:

﴿ قَدْ خَابَ مَنْ خَالَ ذَا هُزُواً وَهَذْرَمَةً وَفَازَ مَنْ كَانَ فِيهِ حِدَّةُ الْبَصَرِ ﴾

"Bu hakikatleri maskara aleti olarak hayal eden hüsrana uğradı, zarara düştü. Kendisinde keskin görüş olan ise kurtuldu." "Hiddetü'l-Basar" ı kazanmak lâzım. Yani Ruhun uyanması lâzım. *(Cilt 1, Mektup: 164)*

﴿ قُبَابْ تَحْتِنْدَهْ بُولْمُشْلَرْ نَجَاتِى ﴾

"Kubab tahtında bulmuşlar necatı."

"(Allah dostları) beşeriyet kubbelerinin altında necatı (kurtuluşu) bulmuşlardır."

Kubbenin altında olan adamı kimse görür mü? İşte Allah-u Tealâ'nın veli kulları da beşeriyet kubbeleri altındadırlar. Bu zatların yemeleri, içmeleri, uyumaları, gezmeleri, oturmaları, kalkmaları, evlenmeleri, çocuklarının olması kubbedir.

Peygamber Efendimizin zamanındaki Hiddetü'l-Basar sahibi olmayan kimseler O'nun için: Bu Peygamber olsa idi, yemek yemezdi, evlenmezdi, hasta olmazdı, çarşılarda yürümezdi, dedikleri gibi günümüzde de Allah dostlarının hakikatlerini göremeyenler onlar için: "Eğer Allah dostu olsa idi, başına belâ gelmezdi." gibi sözler söylüyorlar.

Halbuki Peygamber Efendimiz:

« اَشَدُّ الْبَلاَءِ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْاَوْلِيَاءِ »

"En şiddetli belâ Peygamberler, sonra da velileredir." buyuruyor.

Siz zannediyor musunuz ki hırka sadece yünden, pamuktan olur. Allah-u Tealâ'nın kulları için hazırladığı ne hırkalar vardır. Allah-u Tealâ dostlarını beşeriyet kubbelerinin altında gizlemese idi millet: "Elini öpeceğiz, cübbesini tutacağız" diyerek giysilerini parçalarlardı onların. Böyle bir zatı sokakta gördüğünüzde sarı çizmeli Mehmed ağa sanki. Halbuki o ne adam, ne adam, hakikati gözükse.

Yusuf *(Aleyhisselâm)* köle iken Aziz'in ailesi Zeliha valide ona meyletti. Bu hadiseyi duyan şehirdeki bir takım hanımlar şöyle dediler:

« ... اِمْرَأَةُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتٰيهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا اِنَّا لَنَرٰيهَا فِي ضَلاَلٍ مُبِينٍ (٣٠) »

"Aziz'in refikası, genç kölesinin nefsinden muradını almak istiyormuş. Muhakkak ki onun yüreğini kaplayan ince deriyi bir sevgi kaplamış. Şüphe yok ki biz, onu elbette apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz." *(Yusuf Suresi: 30)*

Zeliha validenin de, Aziz'in de hak dinden haberi yoktu.

« فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَاٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَاَيْنَهُ اَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَرًا اِنْ هٰذَا اِلاَّ مَلَكٌ كَرِيمٌ (٣١) »

"Vakta ki onların gizledikleri dedikodularını işitti. Onlara bir davetçi gönderdi ve onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. Ve onlardan her birine bir bıçak verdi. Ve: "Ey Yu-

suf! Onların karşılarına çık!" dedi. Vakta ki onu gördüler. Onu pek büyüttüler ve kendi ellerini kesiverdiler ve dediler ki: "Allah-u Tealâ'yı tenzih ederiz, bu bir insan değil, bu ancak bir kerim melektir." *(Yusuf Suresi: 31)*

Zeliha valide o hanımlara: "Beni ayıplamıştınız, ona aşık olduğuma niçin bu kadar hayret ettiniz, parmaklarınızı neden kestiniz?" dedi.

Demek insan bir şeyin hakikatını görse ya bayılır, gider, ya da çok hayran olur. Biz ise hakikatı görmediğimizden ne hayran ne de yağsız ayran oluyoruz.

Bir beyti çözdük mü sevinmeliyiz. Mektûbat, Reşahat, Risal-i Kudsiyye gibi eserleri okuyup okutmalıyız. Neden?

Gökten bakıldığında yeryüzünde her bir mürşid bir yıldızdır. Onlardan niceler ahirete intikal etti. Ne yapmak lâzım? Yerlerine başkalarını yerleştirmek lâzım. Peki nasıl yetiştireceğiz? Evvelki meşayihi yetiştiren Akaid, Tefsir, Fıkıh, Hadis kitapları ve zikrullah değil miydi? O zaman öyleydi şimdi de öyledir. Meşayih onlar gibi yetişecek.

Bundan otuz sene evvel sizin gibi hocalar var mıydı? Yoktu. Onlar gibi çalışacağız, bu şart. Akaid, Tefsir, Fıkıh, Hadis çalışmaları ve zikrullah hepsi bizim üzerimizde. Bunlar evvelkileri yetiştirdi, bizi de yetiştirecek. Açalım gözümüzü. Dünyayı karanlıkta bırakıp gitmeyelim. Yıldızlarını yetiştirelim de gidelim. Dünyayı aydınlıkta bırakalım. Bu sözleri büyük konuşmak için demiyorum. Büyük konuşma zannetmeyin.

« هَمَانْ اُولْ بَنْدَه بُولْ سِرِّ حَيَاتِي »

"Hemen ol bende bul sırrı hayatı."

"O'nun (Allah dostunun) müridi ol ki manevi hayata kavuşasın."

Bende'nin lugat manası: Bağlanmış olan, köle demektir.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e bende olanlar manevi hayata kavuştu. Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh)*, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatını gördüğünden ona bende oldu. Manevi hayata ulaştı. Mevlâ Tealâ cümlemize hidayet, basiret versin.

Allah dostlarına bende ol ki, şu ayet-i kerimenin bahsettiği sırrı hayatı bul.

« وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً »

".....Erkekten ve kadından herhangi bir kimse mümin olduğu halde iyi işlerden bir şey işlerse onu hayat-ı tayyibe ile diriltiriz."

« حَقِيقَتْ كُوزْلَه بَاقْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Hakikat gözle bak Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Hakikat gözle nasıl bakacağız? Hakikat göz sahibi olmakla. Eee peki hakikat göze nasıl sahip olacağız? Ayakta, oturduğumuz yerde, yatarken zikrullaha devam ile. İşte o zaman hakikat göze sahip olunur, hakikatler görülür.

Ey insan! Bu tavşan uykusu daha ne kadar devam edecek? Daha ne kadar hakkı görmeden yaşayacak, bu kadar hakikatten mahrum kalacaksın?

Zülkarneyn ve ordusu dünyayı gezerken gece karanlığında bir yerden geçiyorlardı. Zülkarneyn adamlarına dediki: "Ayağınıza takılan şeylerden alabildiğiniz kadar alın."

Kimisi emir dinleyip aldı. Kimisi ayaklarına takılan sert şeylerin taş olduğunu zannetti, ağırlık yapmasın diye hiç almadı. Kimisi de biraz aldı. Aydınlığa çıktıklarında eyvah meğer taş zannettikleri şeyler pırlanta imiş, almayanlar çok pişman oldu.

Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bu babın sonunda şu Hadis-i Kudsî'yi yazmıştır:

كَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ الْقُدْسِيِّ : « اَوْلِيَائِي تَحْتَ قِبَابِي لَا يَعْرِفُهُمْ غَيْرِي »

Hadis-i Kudsi de geldiği gibi: **"Benim veli kullarım kubbelerimin altındadır, onları benden başkası bilmez."**

---

13. BAB

(بو باب طريقته عليه به دخول رجال ونسايه
لازم اولديغني وبو لزومك اسبابني وبر مرشد كامله
تسليم وتبعيتسز وصلت الى الله
متعسر اولديغني بيان ايدر)

"Bu bab, Tarikat-ı Aliyye'ye duhul, rical ve nisaya lâzım olduğunu ve bu lüzumun esbabını ve Mürşidi Kâmile teslim ve tebiyyetsiz vuslat-ı ilâllah müteassir olduğunu beyan ider."

Bu bölüm erkeklere ve hanımlara Tarikat-ı Aliyye'ye girmelerinin lâzım olduğunu ve bu lüzumun sebeplerini ve Mürşid-i Kâmile tam inanmadan ve tabi olmadan Allah'a kavuşmanın zor olduğunu beyan eder.

(Beyt - 127)

شريعت مخزنندن برنجه انسان خدايه واصل اولدى بولدى ميدان
ولى فانيت قتى مشكلدر اى جان كه مرشدسز بو سره اولمه شايان
همان مرشد بولوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

Resulullah olmasaydı kim müslüman olabilirdi? Onun vesilesiyle müslüman olunuyor. Sonra Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ahirete gidince yerine birisinin geçmesi lâzım oldu. İşte o

mürşiddir. Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ahirete gidince yerine Ebubekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* kaldı.

O da ahirete gidince Selman-i Farisî kaldı ve böyle zincirleme olarak 35. halka olan üstadım Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ye kadar geldi. Bunlara Silsiletü'z-Zeheb (altın zincir) deniyor.

Efendi Babam İmam-ı Gazalî'den naklen şöyle buyurmuştu:

« مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْخٌ فَشَيْخُهُ شَيْطَانٌ »

"Kimin şeyhi yoksa onun şeyhi şeytandır."

Şeyhiniz olursa O size: "Şöyle yap, böyle yap, şöyle yapma, böyle yapma der ve onun bu sözleri size kuvvet olur. Şeyhiniz olmazsa Şeytan gelir, bu defa o, şöyle yap, böyle yap der. O zaman da şeyhin şeytan olur.

Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret edince bütün müslümanlara da hicret etmek farz oldu. Niçin? Çünkü Peygamberimiz olmadan Kureyş müşrikleri geride kalan müslümanların imanlarını çalabilirlerdi. Peygamber Efendimizin yanına gitmeliydiler ki, imanları muhafaza olsun.

Peygamber Efendimiz vefat edince müslümanların başına Hazret-i Ebubekr geçti, bu görevi üstlendi. Bu böyle devam ede geldi.

« شَرِيعَتْ مَخْزَنِنْدَنْ بُونْجَه اِنْسَانْ خُدَايَه وَاصِلْ اُولْدِى بُولْدِى مَيْدَانْ »

"Şeriat mahzeninden bunca insan,
Hüda'ya vasıl oldu buldu meydan."

"Şeriat hazinesinden bu kadar insan Allah-u Tealâ'ya ulaştı. Darlıktan çıkıp genişlik buldu."

Beyitte geçen: (مَخْزَنْ) kelimesi ism-i mekân olup, "İnsanların yetişeceği mekân" manasındadır.

Bu böyle amma,

« وَلِى غَايَتْ قَتِى مُشْكِلْدِرْ اَىْ جَانْ كِه مُرْشِدْسِزْ بُو سِرَّه اُولَه شَايَانْ »

"Veli gayet kati müşkildir ey can!
Ki mürşidsiz bu sırra ola şayan."

"Ey canım kardeşim! Mürşidsiz Mevlâ Tealâ'ya vasıl olma sırrına lâyık olmak son derece güçtür."

Kati Müşkil: Çok müşkil, zor,

Şayan: Lâyık, demektir.

Acayip şeyler iyi ve güzel zannedilen bir çok şey yasaktır. Meselâ Risale-i Kudsiyye'nin bir beytinde şöyle buyurulur:

صَاقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْ لَه قُصُورْدَه وَلَايَتْ كَشْفْ وسَيْرَانْلَه حُبُورْدَه

مَقَاصِدْدَنْ كَچْ اوْيْلَه طُورْ حُضُورْدَه تَجَلِّي ايدَه ذَاتْ طُورْمَه كُسُورْدَه

مَقَاصِدْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

"Sakın kalma havatırla (düşüncelerle) kusurda,
Velâyet keşf-ü seyranla huburda (gönül ferahlığında),
Makasıddan (maksatlardan) geç öyle dur huzurda,
Tecelli ede zat durma küsûrda,
Makasıttan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim." *(Sh. 38)*

Sakın "Veli olayım, keşif sahibi olayım, perdeler açılsın Arşı, Levh-ı Mahfuz'u seyredeyim, milletin kalbinde neler var bileyim, bana feyiz gelsin" düşünceleri ile kusurda kalma. Bütün isteklerden geçip öyle durmalı mürşidin huzurunda. Sana o zaman Zat-ı Pak-ı Sübhaniyye parlar.

Demek ki bizi Mevlâ Tealâ'nın tecellisinden geri bırakan Mevlâ'dan başka isteklerdir. Bütün maksatlardan geçip Allah-u Tealâ'ya gidelim.

"Benim derdim Rabbimdir. O bana yeter" diyelim. Ama insanoğlu böyle diyemiyor, onun için de Mevlâ Tealâ'ya ulaşamıyor. Bize Mevlâ'nın rızası lâzımdır. Nakşî tarikatında her yüz başında:

« اِلٰهِي اَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي »

"Ey benim ilâhım! Maksudum ancak seninsin ve matlubum senin rıza-ı şerifindir." dememiz emredilmiştir. Bunu sadece dil ile dememelidir.

Mevlâ Tealâ'nın huzurunda çuvallar dolusu isteklerle duruluyor. Mevlâ Tealâ'dan başkasını ne yapacaksın. Rabbimiz bize şöyle buyuruyor:

﴿ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ﴾

"Allah kuluna kâfi değil midir?"

Allah'dan başkasını istemek Allah'a ortak koşmak oluyor. Mevlâ Tealâ'nın şu ayetini duymadınız mı?

﴿ وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ اَحَدًا ﴾

"Rabbine yaptığı ibadete hiç kimseyi ortak etmesin."

Bir kızımız geldi bana. "Keşfim açılsın, milete yardım edeyim diye, çok az yiyip içiyorum," dedi. Ben de: "Yanlış istekte bulunuyorsun, keşif değil Mevlâ Tealâ'nın kendisini iste!" dedim. Keşif isteniyor. Mevlâ'nın kendisi istenmiyor. Ne acaip!...

Zikirlerimiz, vaazlarımız, millete okutmalarımız ve kendi okumalarımız hepsi Mevlâ Tealâ'nın rızası için olacak.

Risale-i Kudsiyye'nin her bir kelimesinin ne manaya geldiğini bilmek lâzım. Bugünkü beytimizde geçen Şeriat kelimesi nur, aydınlık, ışık, hak din yolu, su kanalı manalarına gelir. Buna delâlet eden ayet nerededir? Maide suresi ayet 48 dedir. Şöyleki:

﴿ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ﴾

"Ey insanlar! Sizden her birerleriniz için Şeriat ve bir yol tayin ettik."

Şeriat: Allah *(Celle Celalühü)* tarafından Peygamber *(Aleyhisselâm)* vasıtasıyla vaaz ve tebliğ olunan hükümleri içine alan ilâhi kanunların bütünüdür. Şeriat aynı zamanda din manasına kullanılır.

Usul'de din şöyle tarif edilir:

﴿ اَلدِّيْنُ : وَضْعٌ اِلٰهِيٌّ سَائِقٌ لِذَوِى الْعُقُوْلِ بِاِخْتِيَارِهِمُ الْمَحْمُوْدَ اِلٰى مَاهُوَ خَيْرٌ بِالذَّاتِ ﴾

"Din akıl sahiplerini kendi ihtiyarları (seçmeleri) **ile bizzat hayırlı olana sevkeden ilâhî bir kanundur."** İslâmiyet de teslimiyyet demektir. Şeriat, Din, İslâm hepsi bir manadadır.

Ayet-i celilede geçen Şir'at kelimesi Şeriat anlamındadır. Minhac kelimesi de Tarikat manasında olabiliyor. Zira tarikat Şeriattan ayrı değildir. Beytimize devam edelim:

« همان مرشد بولوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Hemen mürşid bulup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Mürşid aramanın gerekli olduğuna dair delil nedir? Sure-i Maide'nin 36. ayet-i celilesidir. Şöyleki:

« يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ (٣٦) »

"Ey iman edenler! Allah'dan korkun ve O'nun rahmetine yaklaşmaya vesile arayın....."

Bütün ibadetler Allah'ın rahmetine yaklaşmaya vesiledir. Amma İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki: Bu yol yani Tarikat çok tesirlidir.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, burada, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu malumatı yazmıştır.

فَانَّ مَنْ تَطَهَّرَ وَ تَوَضَّأَ وَ رَفَعَ الْحَدَثَ وَصَارَ صَالِحاً لِلصَّلَاةِ يَحْتَاجُ إِلَىٰ امَامٍ يَقْتَدِي بِهِ. فَكَذَلِكَ الْمُرِيدُ يَحْتَاجُ إِلَىٰ شَيْخٍ وَ أُسْتَاذٍ يَقْتَدِي بِهِ لَا مَحَالَةَ لِيَهْدِيَهُ إِلَىٰ سَوَاءِ السَّبِيلِ فَانَّ سَبِيلَ الدِّينِ غَامِضٌ وَسُبُلَ الشَّيْطَانِ كَثِيرَةٌ ظَاهِرَةٌ فَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْخٌ يَهْدِيهِ قَادَهُ الشَّيْطَانُ إِلَىٰ طُرُقِهِ لَا مَحَالَةَ. الخ. (من احياء العلوم للغزالي ٣/٧٠)

Nasılki bir kimse temizlendi ve abdest alarak kendinden hades (abdestsizliğ) i kaldırdı ve namaz kılmaya elverişli, hazır bir durumuda iken kendisine uyacak bir imama ihtiyacı olursa, bunun gibi mürid de çaresiz kendisini doğru yola götürecek bir şeyhe ve üstada uymaya muhtaçtır.

Zira dinin yolu gizli kapalı, şeytanın yolları ise çok ve aşikârdır. Her kimin kendisini (din yoluna) hidayet edecek şeyhi yoksa, çaresiz şeytan onu kendi yollarına çeker. ***(Gazalî, İhyaul Ulûm, 3/70)***

(Beyt - 128)

اِمَامُ اَحْمَدُ الْفَارُوقِ مَشْهُورْ بُو سِرِّی فَاشَهْ اُولْ ذَاتْ اُولْدِی مَجْبُورْ

كِه مُرْشِدْسِزْ فَنَا فِی الذِّكْر اُولُورْ نُورْ فَنَا فِی اللّٰه دِيدِی مُمْكِنْ دَكِلْدِرْ

عَزِيزْ مُرْشِدْ كُورُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« اِمَامُ اَحْمَدُ الْفَارُوقِ مَشْهُورْ »

"İmam-ı Ahmedü'l-Faruk meşhur."

İmam, önder demektir. Ahmed İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin ismidir. Yetmiş bin velinin serdarıdır. Ve ikinci bin yılın müceddididir. Yani dinin yenileyicisidir. Din-i Mübin-i İslâmın üzerine konan tozları silmiş süpürmüştür. Bid'atlerden temizlemiş, dini ortaya çıkarmıştır. Dine yeni bir şeyler eklememiştir.

Faruk denilmesinin sebebi, Hazret-i Ömer *(Radıyallahu Anh)* ın torunu olduğundandır. İmam-ı Rabbani İslâm dünyasında meşhur bir zattır.

« بُو سِرِّی فَاشَهْ اُولْ ذَاتْ اُولْدِی مَجْبُورْ »

"Bu sırrı faşe ol zat oldu mecbur."

"Bu zat (İmam-ı Rabbani Hazretleri) mürşidsiz Allah'a kavuşulmayacağının sırrını açıklamaya mecbur oldu."

Faşe: Yaymaya, açıklamaya, demektir.

Yani insaniyeti Mevlâ'ya kavuşma sırrını gizlemeye müsaade etmedi. "Bu insanlar dünyaya bir daha gelmeyecekler bari boş dönmesinler" diye düşündü, bu sırrı ifşa etti.

« كِه مُرْشِدْسِزْ فَنَا فِی الذِّكْر اُولُورْ نُورْ فَنَا فِی اللّٰه دِيدِی مُمْكِنْ دَكِلْدِرْ »

"Ki mürşidsiz fena fizzikir olur nur,
Fena fillâh didi mümkin değildir."

"Bir kimse mürşidsiz zikre çalışsa çalışsa fena fizzikr olur amma fena fillâh bulması mümkün değildir."

Fena fizzikr: Zikirde fani. Mürşidsiz ancak zikirde fani olabilir, Mevlâ'da fani olmak mürşidle mümkindir.

Mevlâ Tealâ'da fani olmak mürşidsiz olmuyor. Dünyaya niye geldik? Fena ile Beka'yı bulmaya geldik.

Kudsiyyede bir başka beyitte şöyle buyuruluyor:

"Fena ile Beka evvel mekasıd
Uruc kıl ta ola sırrın mesacid
Nüzül et hem beşer efdal mücahid
Kemal ancak nüzülde ola vacid
Urucdan kıl nüzül Hakk'a gidelim
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bir mürid için ilk maksat Fena ve Beka'dır. Mirac et ki sırrın mescid olsun. Masiva unutulsun, sadece Mevlâ kalsın. Sonra miraçtan in. Beşerin efdali cihat edendir. Miraçta kalırsan, bu alem ile alâkan olmaz ve millete faydan olmaz. Bu âleme inince millet ile alâkan olur. Kemal ancak nüzul etmektir. O halde uruçtan nüzul et Hakk'a gidelim.

« عَزِيزْ مُرْشِدْ كُورُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Aziz mürşid görüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Aziz kardeşim mürşid görüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Mürşidsiz Fena fillâh mümkün değildir. Mutlaka bir mürşid bulmalıdır. Eğer her insan kendi başına Allah'a ulaşabilecek olsaydı, Peygamber Efendimiz gönderilmezdi. Kul ile Allah arasına girilmez, diyorlar.

Peygamberler de kul ile Allah arasında bulunuyorlar. Sözün özü Allah'a ulaşmak için mürşid lâzımdır.

Maide suresinde buyuruluyor ki:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ... (٣٥)

"Ey iman edenler! Allah'dan korkun ve ona kavuşmak için vesile arayın."

O vesile mürşiddir. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* Abdül Kadir Geylânî *(Kuddise Sırruhu)* den rivayeten derdi ki: "Mürşidsiz hiç bir şey olmaz. Ama mürşid bulduktan sonra mürşidin verdiği vazifeyi yerine getir-meden de bir şey olmaz. Ya Rabbi! Sen bizi uyandır bizi bize bırakma!.

Maide suresinde yukarıda okuduğumuz ayet-i celilenin devamında şöyle buyuruluyor:

... وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (٣٥)

"Allah yolunda cihat ediniz. Umulur ki, felâha kavuşursunuz."

« جَاهِدُوا » demek o vesileyi bulduktan sonra Allah yolunda son derece cihat edin, demektir.

Ayet-i celilede geçen « جَاهِدُوا » kelimesi mufaale babından olup müşareket içindir. Yani nefis ve şeytanla karşı karşıya geliyorsun, onlar seninle savaşıyor, sen onlarla.

Bir dörtlük vardır:

بِقَدْرِ الْكَدِّ تُكْتَسَبُ الْمَعَالِي وَمَنْ طَلَبَ الْعُلَىٰ سَهِرَ اللَّيَالِي

وَمَنْ رَامَ الْعُلَىٰ مِنْ غَيْرِ كَدٍّ أَضَاعَ الْعُمْرَ فِي طَلَبِ الْمُحَالِ

Yüksek makamlar, çekilen sıkıntılar ölçüsünde elde edilir,
Kim ki yükseklik isterse geceleri uykusuz kalmalıdır,
Kim ki çalışmadan yükseklği talep ederse,
İmkânsızı talep etmekte ömrünü zayi etmiş olur.

Geceleri uykusuz kalmak ne kadar zor geliyor değil mi? Zordur. Uykusuz kalan bir kimse yarım saat uyumak için milyarlar vermeyi göze alır. Zeynep validenin canı yok muydu? Uykusu geldiği vakit mescidde iki direk arasına bağladığı bir ipi tutuyordu. Uykusunu dağıtıp ibadete devam ediyordu.

İmam-ı Azam Hazretlerinin kırk sene yatsının abdesti ile sabah namazı kıldığı meşhur haberlerdendir. Bu büyüklere ulaşmak çok zordur. Biz ise uyuyoruz, uyuyoruz. Zannediyoruz ki uyumakla büyüyoruz.

Çeçenistan'ı düşünün. Orada halk her gece uyuyabiliyor mu? Hayır!. Mayıs yağmuru gibi üzerlerine bomba yağıyor.

İmam-ı Azam talebesi İmam-ı Ebu Yusuf'a icazet verirken dedi ki: "Herkesin gördüğü yerde nevafil ibadetlerine çalış."

Niçin böyle söyledi?

Başkaları görürler de heves ederler, diye. Biz şimdi ne yapacağız? Büyüklerimiz bizim önderlerimiz. Onlar ne yaparlarsa biz de onları yapmaya gayret edeceğiz. Şu Hadis-i Kudsî unutulur mu?

Allah-u Tealâ gecenin üçte ikisi geçip biri kaldığı vakit dünya semasına nazar eder ve buyurur ki: **"Dua eden yok mu, kabul edeyim, bir şey isteyen yok mu, istediğini vereyim, mağfiret isteyen yok mu, mağfiret edeyim."**

Siz de Hadis-i Kudsî'nin buyurduğunu yapın.

İmam-ı Şafi'î Hazretleri berbere gittiğinde bir taraftan traş olur, bir taraftan da: "Sübhanellâhi ve bihamdihi" derdi. Berber ona: "Dur! Dudakların kesilecek" dediğinde, "Dudaklarımın kesilmesi zikirden geri kalmasından daha hayırlıdır," cevabını vermiştir.

Allah-u Tealâ Hazretleri bize diyor ki: Bir şey isteyen yok mu? İstediğini vereyim, biz gene yatıyoruz. Bu demektir ki, biz de kafa yok. Mevlâ Tealâ soruyor, ne istiyorsun? Biz de: Ya Rabbi! Seni istiyorum, diyelim. Onu bulduk mu her şeyi bulduk. Onu kaybettik mi her şeyi kaybettik.

Sure-i Müzzemmil'de şöyle buyuruluyor:

﴿ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ (٢٠) ﴾

"Muhakkak rabbin biliyor ki, sen gecenin üçte ikisine yakın, yarısı kadar ve üçte biri (olan bir müddet namaz için) kalkıyorsun; (ashabından) bir topluluk da seninle beraberdir. Gece ve gündüzün miktarlarını ancak Allah takdir eder...." *(Ayet: 20)*

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki:

Ben geceyi gündüzü ölçüyorum, ne kadar kalktığınızı biliyorum. O'nun ölçüsü kuvvetlidir.

Sure-i İsra'da da şöyle buyuruluyor:

﴿ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا (٧٩) ﴾

"Ve gecenin saatlerinin bazısındaKur'an ile uyan, sana mahsus nafile olmak üzere teheccüd namazını kıl. Umulur ki, rabbin seni makamı mahmuda (şefaat makamına) **çıkarır."** *(Ayet: 79)*

Ahirette Peygamberler ve veliler de şefaat edecek.

Sure-i İnsan'da da şöyle buyurulur:

﴿ وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا (٢٦) إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا (٢٧) ﴾

"Gecenin bir kısmında O'na secde et, (akşam ile yatsı namazını kıl). **Bir de geceleyin uzun boylu müddet O'nu tesbih** et (teheccüd namazını kıl). Çünkü **bunlar** (Mekke kâfirleri) **peşin dünyayı severler. Ve önlerindeki** (şiddetli) **ağır bir günü bırakırlar.** (Ahiretin azabından korkup da imana gelmezler)." *(Ayet: 26-27)*

Gece kalkmak o günü öne almaktır. Kur'an gece namazı hakkında çok duruyor. Onun için kalkalım, şimdi yaz mevsimindeyiz. Geceler epey kısaldı. 2.15'de kalksak gece epey namaz zikir olur.

Sure-i Zariyat'ta da şöyle buyuruluyor:

﴿ كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (١٧) وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (١٨) ﴾

"Onlar geceden çok az uyurlardı. Ve seher vakitlerinde de onlar istiğfarda bulunurlardı." *(Ayet: 17-18)*

Gece ibadetine kalkanlar imsak olunca başlıyorlar dua etmeye: "Ya Rabbi! Ne olur yaptığımız ibadetleri kabul et." diye.

(Beyt - 129)

چو صدّيقدن دخي اصحابدن اعلم جهاندە بر ولي وارمي معظّم

ينه تعليمه محتاج اولديلرهم طريقت تعليم ايتدى شمس عالم

بو كافي بردليل حقّه كيدە لم جمال با كمالە سيرايدە لم

İsmet Garibullah Nakşi tarikatının hatta sağlam bütün tarikatların doğru olduklarını isbat için şöyle buyuruyor:

« چو صدّيقدن دخي اصحابدن اعلم جهاندە بر ولي وارمي معظّم »

"Çü sıddıktan dahi ashabdan a'lem,
Cihanda bir veli var mı muazzam?"

"(Aişe validemizin babası Ebubekr-i) Sıddıktan ve ashab-ı kiramdan daha alim, daha muazzam bir veli var mı cihanda?" Yok. Böyle iken:

« ينه تعليمه محتاج اولديلرهم »

"Yine talime muhtaç oldular hem."

"Yine tarikat öğretilmeye muhtaç oldular." Yani tarikat öğretilsin bize, dediler. O zaman ne oldu?

« طريقت تعليم ايتدى شمس عالم »

"Tarikat ta'lim itti Şemsi Âlem."

"Bütün âlemin güneşi olan Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* tarikatı öğretti."

A'lem: Daha âlim,

Muazzam: Büyük,

Ta'lim: Öğretmek,

Şemsi Âlem: Âlem'in güneşi, yani Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, demektir.

Peki Ebubekr o kadar azameti ile Tarikata muhtaç olunca bu millet onun yanında ne sayılır.

Haram yiye yiye, harama baka baka insanların imanı zayıflamış kuvvet kudret kalmamış, bu yüzden tarikata girmemek için bahane arıyor millet. Bir ufak bahane de tarikatın aleyhine oluyor. Bizler tarikata iyi sarılmalıyız. Her gün dersini yapan adam tarikata sarılmış demektir.

Bu hususta gevşek davranan acizdir ve kokadır. Koka bizim memlekette ayakta duramayan çocuğa denir.

Tarikatını güzel yapmayan adam kendisi aciz, başkasına ne yardımı olabilir? Bazıları da kurt gibi insanların içine düşer hepten terkeder. Velhasıl Allah kuvvet, kudret ihsan etsin bizlere.

« بو كافى بر دليل حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Bu kafi bir delil Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Tarikatı inkâr edenler kendilerinin delilsiz bir davaya sahip olduklarına iyi inansınlar. Delil yok, dava yok. Davanın şahidi lâzım.

Risale-i Kudsiyyeye olan hevesiniz yüzünden Cenab-ı Hak kaç defa duyuruyor size.

(Beyt - 130)

اُصولِ عَشَرَه شَرْحِنْدَه بو مَذْكُورْ كه يازْدِى اِسْمَاعِيلْ حَقّى مَشْهُورْ

نَظَرْ قِيلْ آنْدَه تَفْصِيلْ اولْدِى مَسْطُورْ بيورْدِى ديكْلَه اِجْمَالْ اولْمَه مَنْفُورْ

يورولْمَه بويْلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ ايدَه لِمْ

« اُصولِ عَشَرَه شَرْحِنْدَه بو مَذْكُورْ كه يازْدِى اِسْمَاعِيلْ حَقّى مَشْهُورْ »

"Usuli Aşere şerhinde bu mezkur,
Ki yazdı İsmail Hakkı meşhur."

"Usul-i Aşere şerhinde zikrolunmuştur ki, onu Meşhur İsmail Hakkı Hazretleri yazdı."

Usul-i Aşere: Necmüddin-i Kübra *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin yazmış olduğu kitabın ismidir. Bursalı İsmail Hakkı *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri de onu şerhetmiştir.

O kitapta zikredildiği üzere tarikatta dikkat edilmesi lâzım gelen: "Usul-i Aşere" (On Makam) şunlardır:

1 - Tevbe,
2 - Zühd,
3 - Tevekkül,
4 - Kanaat,
5 - Uzlet (insanlardan uzaklık),
6 - Mülâzemetü'z-Zikr (zikre devam),
7 - Et-Teveccüh ilâllah (Allah'a yönelmek),
8 - Sabır,
9 - Murakaba,
10 - Rıza.

« نَظَرْ قِيلْ آنْدَه تَفْصِيلْ اولْدِى مَسْطُورْ »

"Nazar kıl anda tafsîl oldu mestûr."

"O kitaba bak onda tafsil üzere yazılmıştır."

Tafsîl oldu: İzah edildi, açıklandı,

Mestûr: Yazılmış, demektir.

« قِيلْ » Türkistan lisanıdır. "Yap, et." demektir.

« بيورْدى ديكْلَه اجْمالْ اولْمَه منْفورْ »

"Buyurdu, dinle icmal olma menfur."

"İsmail Hakkı Hazretlerinin kısaca buyurduğunu dinle nefret olunmuş olma."

« اجْمالْ » kelimesi arapça olup "Kısaca" manasındadır. « منْفورْ » kelimesi de "nefret olunmuş" manasındadır.

Tarikata inanmazsan nefret olunursun. Mevlâ Tealâ nefret eder. Sen böyle nefret olunmuş kimse olma.

« يورولْمَه بويْلَه كلْ حقَّه كيدَه لِمْ جمالِ با كمالَه سيْر ايدَه لِمْ »

"Yorulma böyle gel Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Mürşidsiz kendi başına olmaz."

Mevlâna Hazretlerinin buyurduğu gibi.

« هيچْ كسْ را پيشِ خدْ نشودْ »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olamadı."

« هيچْ آهنْ خنْجرِ تيزى نشدْ »

"Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı."

« هيچْ مولانا نشدْ مولاى روم »

"Mevlânâ Mevlâyı Rûm olmadı."

« تا مريد شمسِ تبريزى نشدْ »

"Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

Mevlâna Hazretleri medresesinde havuzun etrafında talebelerini okuturken bu beyiti buyurdu.

Ona benzer bir kıssa daha vardır. Büyük bir alim ders almak istedi. Meşayihten bir zata intisab etmeyi diledi. O şeyh efendi bu zata dedi ki: "Kitaplarını bir sandığa koyup Nil ırmağına atarsan olur."

O kimsenin kitapları atılacak gibi değil fakat tarikata girmeyi çok arzu ettiğinden peki diyor, kitaplarını toplayıp bir sandığa koyuyor, kilitliyor ve Nil nehrinin yanına gidiyor fakat atmağa kıyamıyor.

Sonra şeyhin yanına geliyor. Şeyh ona: "Attın mı?" diye soruyor. O da: "Attım" diyor. Şeyh: "Peki ne gördün?" O kimse: "Bir şey görmedim" deyince Şeyh: "Öyle ise atmadın, git at da gel" diyor. Gidiyor, geliyor, atmak istiyor kıyıp gene atamıyor. Yine şeyhin huzuruna geliyor.

"Attın mı?" deniyor, "attım" diyor. "Ne gördün" diyor şeyh. O kimse: "Hiç bir şey" diyor. Şeyh yine atmadığını, atmasını söylüyor.

Üçüncüsünde atıyor. Nil nehrinden bir el çıkıp kitap sandığını alıyor, kayboluyor. Şeyhin yanına geldiğinde şeyh "attın mı?" deyince "attım" diye cevap veriyor. "Ne gördün", "Bir el gördüm, sandığı aldı." Şeyh efendi "şimdi tamam" diyor. Onu kabul ediyor. O da çalışıp tarikatı bitiriyor.

O zaman şeyh: "Şimdi al kitaplarını" diyor. Kitapların hiç bir yerine bir şey olmadığı halde ona veriyor.

Hatırlayalım, İbrahim *(Aleyhisselâm)* ı ateş yakabildi mi? Musa *(Aleyhisselâm)* ı kavmi ile beraber deniz boğabildi mi? İsmail *(Aleyhisselâm)* ı bıçak kesebildi mi? Mevlâ Tealâ'mızı böyle biliriz. Ama başımıza bir şey gelince bunları unuturuz.

Helim ağa diye hitap ettiğimiz biri vardı. Derdi ki: "Himar dokuz türlü yüzgeç bilir ama suya düşünce hepsini unutur."

Allah-u Tealâ koca gökleri havada direksiz tutturuyor. O gökleri nasıl icat etti. Bir çok şeyi bilir fakat hiç tefekkür etmeyiz. Halbuki mevcûdatda ne büyük ibretler vardır.

.....Şu ayet-i kerimenin buyurduğu gibi:

﴿ اِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰيَاتٍ لِّاُولِي الْاَلْبَابِ (١٩٠) ﴾

"Muhakkak ki göklerin yerlerin yaratılışında ve gece ile gündüzün ihtilâfında elbette tam akıl sahipleri için açıkça deliller vardır." *(Ali İmran Suresi: 190)*

Resulullah Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurdu ki:

« وَيْلٌ لِمَنْ قَرَأَهَا وَلَمْ يَتَفَكَّرْ فِيهَا »

"Bunları okuyupta düşünmeyenlere yazıklar olsun."

Halis akıllılar kimlerdir?

« اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ ... (١٩١) »

"O kimseler ki ayakta iken otururken ve yanları üstünde iken (bütün hallerinde devamlı) Allah-u Tealâ'yı zikrederler." *(Ayet : 191)*

Devamlı zikir ede ede zikir neticesinde kalb uyanıyor, ruh diriliyor. İnsan göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ediyor. Tefekkür, ruhun gözlerinin görmeye ve ruhun aklının ermeye başlamasıyla oluyor.

Tekrar edelim, tefekkür, devamlı zikirden sonra oluyor. Zikir eden sen demesen de o kendiliğinden düşünür. Meselâ bu koca gökler nasıl duruyor? diye inceden inceye düşünceye dalar. Bu tefekkürden sonra gökler ve yerler nazarından kalkar. Eserden müessire geçer. Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olma makamını kazanarak Mevlâ ile sanki yüzyüze olur. O zaman ona hitaben konuşmaya başlar:

« رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ »

"Ey bizim Rabbimiz! Sen bunu (bu yaratılanları) boşuna yaratmadın. Seni tenzih ederiz. Öyleyse bizleri ateşin azabından koru!" derler.

Kırk sene tefekkür etmeden gezen bir insan,

"Ya Rabbi! Bundan önce kırk sene dolaştım, bir şey düşünmedim, düşünmemekle senin ayetlerine zulm ettim. Bu yüzden de ateşin azabına lâyık oldum. Beni ateşin azabından koru," der. Bir insanın kafa gözleri bu işleri görmez ancak ruhun gözleri görür.

(Beyt - 131)

مَأْلِ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ كِيجَه كُونْدُوزْ عِبَادَتْ اِيتْسَه هَرْ آنْ

اُورُوجْ طُوتْسَه دَخِي چُوقْ خَيْرُوا حْسَانْ بُولُورُوصِلَتْ سَنَه دُرْتْ يُوزْدَه اَيْ جَانْ

اَمَانْ مُرْشِدْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لَمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لَمْ

İsmail Hakkı Usul-i Aşere şerhinde ne yazmış?

« مَأْلِ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ »

"Meâl, e'mâli zâhirle bir insan."

"Netice zahir amellerle bir insan."

Beyitte geçen « مَأْلْ » kelimesi "Netice" manasındadır.

E'mâl-i zâhir: Beden ile yapılan amellerdir.

Meselâ bir kimse Kur'an-ı Kerim'i lisanıyla okuyor, amma kalp orada değil. İşte buna "E'mâl-i zâhir" denir.

Risale-i Kudsiyye'de bir başka beyitte şöyle okumuştuk:

« اَكَرْ بِينْ يِيلْ دِيسَه اَللّٰهْ بِرْ سَالِكْ مُرَادِى اُولْمَسَه اَللّٰهُ و مَالِكْ

ثَوَابْ اَصْلَا وِيرِلْمَزْ بَلْكِه هَالِكْ اِسِمْ مَقْصُودْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه مَالِكْ »

"Eğer bin yıl dese Allah bir Salik,
Muradı olmasa Allah-u Malik,
Sevap asla verilmez belki Halik,
İsim maksud değildir belki Malik."

Bir Salik bin yıl (Allah Allah) diyerek Mevlâ Tealâ'yı zikr etse fakat muradı (isteği, niyeti) ismin sahibi olmasa, gönül gözü ile Mevlâ Tealâ'dan gayrısına baksa bu kimseye asla sevap verilmez, belki o kimsenin vakitleri boşa gitmiş olur.

Niçin? Zira Mevlâ Tealâ: "Allah'ı zikredin!" buyuruyor. Bununla: "Sadece ismimi zikredin!" buyurmamış oluyor. Peki ya ne buyurmuş oluyor?

"Zikrettiğiniz ismin sahibini arayın ki, O'da Benim. O ismim bana gelen yoldur, yolu bitirin bana gelin" buyurmuş oluyor.

Öyleyse İsmet Garibullah Hazretleri buyurduğu üzere:

« مُرَادْ قِيلْ ذَاتِ حَقِّي كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Murad kıl Zatı Hakk'ı gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Zatın ismini zikrederken, Zatın kendisini murad et, iste."

Bir ibarede şöyle gelir:

« وَلَيْسَ وَرَاءَ اللهِ لِلْمَرْءِ مَطْلَبٌ »

"Kişi için Mevlâ'nın ötesinde istenilecek yoktur."

İsmin verası Zat-ı mukaddestir. Zat-ı mukaddesin ötesinde ise istenilecek bir şey yoktur.

Bir beyitte şöyle buyuruluyor:

« اِسْمِ خَانْدْ رَوْ مُسَمَّا رَا بِجُو مَهْ بِالَادَانْ نَه اَنْدَرْ آبِجُو »

"İsmi okudun, yürü O'nun müsemmasını (o ismin sahibini) **ara.**

Yağmur yağdığında bazı çukur yerlerde su birikintisi oluşur. Geceleyin durgun suyun içinde ay görülür. Ayın kendisi yüksekte, gökyüzündedir. O sudaki sadece akistir.

Rabbimizi "Allah, Allah" diyerek zikrederiz. "Allah" Rabbimizin Zatına delâlet eden bir isimdir, Zatın kendisi değildir.

Mevlâmızın zatı ismin ötesindedir. İmam-ı Rabbani Hazretleri Mektubatında şöyle buyurur:

« وَهُوَ وَرَآءُ الْوَرَآءِ ثُمَّ وَرَآءُ الْوَرَآءِ ثُمَّ وَرَآءُ الْوَرَآءِ »

"Allah-u Tealâ ötelerin ötesindedir, sonra ötelerin ötesindedir, sonra ötelerin ötesindedir."

Oraya inşaallah gitmek lâzım. Rabbim ulaştıra! Âmin!..

Meselâ Hasan dedik. Bu isimdir, bu ismin sahibi var. Siz Hasan derken kalbiniz Ahmedi, Mehmedi düşünüyorsa siz Hasanı hatırlamış olmazsınız. Ama Hasan derken Hasan'ın kendisini hatırlarsanız, o zaman tamamdır.

Siz de Allah Allah derken o ismin sahibi olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi hatırlarsanız, Allah'ı zikretmiş olursunuz. Bu mübtediler (yeni başlayanlar) için rabıta ile mümkün olur. Müntehiler (sona erenler) kendi başına bulur inşaallah.

Namaza durduğunuzda gözler o yana bu yana bakıyorken kalp de başka şeyle meşgulken bir de hatırladın ki, Allah bana bakıyor. Hemen secde yerine bakıyorsun, bu huşu oldu.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz namazda sakalıyla oynayan bir kimse hakkında: **"Şu adamın eğer kalbinde huşu olsaydı azalarında da huşu olurdu.." buyurmuştur.**

Bir başka Hadis-i şerifte de şöyle buyruluyor:

« اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ يَرَاكَ »

"İhsan sanki Allah'ı görür gibi ibadet etmendir. Eğer Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olamadıysan da muhakkak Mevlâ seni görüyor (olarak düşünmendir)."

Mevlâ beni görüyor olarak düşünmek sıfatla beraber olmaktır. Hatta "Mevlâ'nın rahmeti beni kuşattı" düşünmen yine sıfatla beraber olmaktır.

"Sıfattan Zata gel Hakk'a gidelim."

İsmet Garibullah bir beyitte şöyle buyuruyor.

"Sakın kalma havatırla kusurda,
Velâyet, keşf-ü seyranla huburda,
Makasıddan geç öyle dur huzurda,
Tecelli ide Zat durma küsûrda,
Makasıddan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim." *(Sahife: 38)*

Namaza durduğumuzda eğer kalbimiz Çarşamba'yı, Perşembe'yi düşünüyorsa olmaz. Ama Çarşamba'yı, Perşembe'yi yaratan Allah-u Tealâ'ya bakıyorsa olur.

Dersimizin beytine gelelim:

« مَآلُ اَعْمَالِ ظَاهِرُلَه بِرْ اِنْسَانْ »

"Meâl e'mâl-i zâhirle bir insan."

« كيجه كوندوز عبادت ايتسه هر آن اوروج طوتسه دخي چوق خير و احسان »

"Gece gündüz ibadet etse her an.
Oruç tutsa dahi çok hayr-u ihsan."

"Oruç tutsa çok hayırda ve iyilikte bulunsa."

« بولور وصلت سنه درت يوزده اى جان »

"Bulur vuslat sene dört yüzde ey can."

"Ey canım kardeşim! (Bu şekilde sadece zahir amellerde bulunan kimse) dört yüz senede ancak vuslatı bulur."

Evvelki ümmetler çok yaşardı. Onlar dörtyüz sene çalışır ancak Allah'a ulaşırlardı. Ama rabıta ile iş öyle değildir. Rabıta insanı hemen Allah'a ulaştırır. Bizim ümmetin ömrü kısa. Bu zamanda dörtyüz sene zaten yaşayacak değiliz. Niye inad ediyoruz? Allah'a kavuşmak için yol yakın. Niye duralım öyleyse.

« امان مرشد بولوب حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم »

"Aman mürşid bulup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Okuduğumuz bu beyitler:

« نعم التعريف » Ne güzel tanıtma,

« نعم الايضاح » Ne güzel izah,

« نعم التبيين » Ne güzel açıklama,

« نعم التعليم » Ne güzel öğretmek.

(Beyt - 132)

چو کوردم بونجه عاشق عشقه دوشدی بلا مرشد صانور اول حقه دوشدی

بو نفسك حیله سی چوق فاقه دوشدی حجاب تحتنده قالدی ضاقه دوشدی

سکا مرشد کرك حقه کیده لم جمال با کمالله سیر ایده لم

Nefs-i Emmare hiç âmir kabul etmez, sadece kâinatta âmir ben olayım, der. Onun için çok tuzaklar kurar.

« چو کوردم بونجه عاشق عشقه دوشدی »

"Çü gördüm bunca aşık, aşka düştü."

"Çünkü nice aşıklar gördüm, aşka düştü."

« چو »"Çünki" demektir.

Nefs-i Emmare mürşide gitmemek için bin türlü bahane bulur. Allah'a aşık olduğunu söyler, yalandan sevgiler icad eder, yalandan sever.

« بلا مرشد صانور اول حقه دوشدی »

"Bila mürşid sanur ol Hakk'a düşdü."

"Mürşidsiz Hakk'a kavuştuğunu zanneder,"

Bila mürşid: Mürşidsiz, demektir.

İkiyüz yirmidört bin Peygamber niye gönderildi? Kendi başına Hakk'a kavuşamayacağımızdan gönderildi. Her bir Peygamberin de nice halifeleri vardı.

« بو نفسك حیله سی چوق فاقه دوشدی »

"Bu nefsin hilesi çok fâka düşdü."

"Bu nefsin hilesi çok tuzağa düşdü."

Beyitte geçen « فاق » kelimesi tuzak manasındadır. Nefsi, kişiyi Allah'a aşık olduğunu zannettirerek tuzağa düşürür.

« حجاب تحتنده قالدی ضاقه دوشدی »

"Hicab tahtında kaldı dâka düşdü."

"Perde altında kaldı, darlığa düştü."

Beyitte geçen « ضاق » kelimesi darlık demektir.

Bu nefsin elinden kurtulmak için;

« سکا مُرْشِدْ کَرَکْ حَقَّه کیدَه لِمْ جَمَالِ با کَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Sana mürşid gerek Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ Sure-i Maide'de şöyle buyuruyor:

« یاأَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوا إِلَیْهِ الْوَسِیلَةَ وَجَاهِدُوا فِی سَبِیلِهِ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ (٣٥) »

"Ey iman edenler! Allah'a kavuşmak için vesîle arayın ve onun yolunda cihat ediniz ki, belki felâh bulursunuz." *(Ayet: 35)*

Bir yabani elma veya armut kendi başına kırk sene dursa ehil olur mu? Olmaz. İllâ aşılamayı bilen biri lâzım. O kişi ehil bir meyveden bir çubuk alır, onu keser, yarar aşılama işini yapar.

Aynen bunun gibi sanki her insan da yabani elmadır. Her ne kadar İslâm fıtratı üzere olsa da onu mürşid adam edecektir.

Firavun kendi başına bir şey oldu mu? Hayır olmadı. Eflatun çok az yemek, içmek ve uyumaklarla keşifler elde etti.

Ama İmam-ı Rabbani Hazretleri onun hakkında 313. Mektupta şöyle buyurur: "Ahmak Eflatun nefsinin safasına (aldatıcı paklığına) güvendi, kendisini beğenip İsa *(Aleyhisselâm)* ın Peygamberliğini tasdik etmedi. "Biz hidayeti bulmuş kimseleriz, bizi hidayet edecek kimseye ihtiyacımız yoktur," dedi.

Eğer kalbini karartan safası olmasaydı, hayale ve keşfe dayalı suretlere aldanmaz, saadete kavuşmaktan geri kalmazdı. Bu karanlık safayı görerek kendini nurlu sandı.

Bu safanın nefsi emmarenin ince kabuğundan içeri giremediğini, nefsinin eskisi gibi pis ve kirli olduğunu anlayamadı. Nefsinin ancak şeker kaplanmış necasete döndüğünü göremedi.

Eflatun Nefs-i Emmaresine tealluk eden safayı İsa *(Aleyhisselâm)* a inanan kalbin safası gibi sandı. O imanlı kalbin sahibi gibi kendini de nurlu ve temiz gördü. Bunun için de o yüce Peygamberlere uymak nimeti ile şereflenemedi, sonsuz felakete sürüklendi.

Bir güğüm kendi başına musluktan dolmaz. Güğümü sen musluğun altına koyacaksın ki, dolacak. Yoksa musluk akar, durur. Güğüm de kırk sene ordan bakar.

Sütü aşlayınca yoğurt olur. Onun yağı kendi başına çıkar mı? İllâ yayık olacak. İllâ bir usta lâzım. Eğer bir demir kendi başına keskin kılıç olursa biz de kendi başımıza evliya oluruz.

(Beyt - 133)

تَرَقِّی هَمْ تَنَزُّلْ فَهْمِی اَصْعَبْ دَخِی کُوچْ فَهْمْ اُولُورْ غُرُورْ وِاعْجَابْ

چُونْ اِبْلِیسْ قَارِیشُورْ هَرْ سِرِّهْ اَحْبَابْ کَرَکْدِرْ مُرْشِدْ اَکْمَلْ اِیدَه بِی خَوَابْ

بُو غَفْلَتْدَنْ چِیقُوبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرْ اِیدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Tarikatın ve Mürşidin lâzım olduğunu tekrar tekrar beyan ediyor. Anlama kabiliyeti olan, Evvel Allah anlar. Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor:

« يَاأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ... (٣٥) »

"Ey iman edenler! Allah'a kavuşmak için vesile arayın." *(Ayet: 35)*

Ayet-i celilede buyurulan vesileden kasıt mürşiddir. Nitekim Risale-i Kudsiyye'de şöyle buyuruluyor:

"Vesiledir fenaya mürşid ey yar,
Bekaya destegir olur o dildar."

"Ey dostum! Mürşid fenafillâh olmaya vesiledir. O gönül *tutucu Bekabillâh'a da el tutucu olur."*

Bütün ibadetler Fenafillâha Bekabillâha vesiledir. Ama rabıta en kuvvetli vesiledir. Vesileyi bulduktan sonra aşağı yatmamalıdır. O vesile ne diyorsa onun dediği üzere çalışmalıdır. Geceleri iki buçuk üç arası kalkmalı, teheccüd namazı kılmalı, sonra Tarikat dersine oturmalı, sonra da dualar etmelidir.

Nitekim Sure-i Zariyatta da şöyle buyuruluyor:

« اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (١٥) اٰخِذِينَ مَا اٰتَاهُمْ رَبُّهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ (١٦) »

"Şüphe yok ki, mütteki olanlar cennetlerde ve pınarlardadırlar. Rablerinin kendilerine verdiğini alıcıdırlar. Muhakkak ki, onlar bundan evvel iyilik eden zatlar olmuşlardır." *(Ayet: 15-16)*

Bunların iyilikleri nedir?

« وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (١٨) كَانُوا قَلِيلاً مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (١٧) »

"Geceden pek az uyur olmuşlardı. Ve seher vakitlerinde de onlar istiğfarda bulunurlardı." *(Ayet: 17-18)*

Biz de ayet-i celilede buyurulduğu üzere yapalım. "Hocamız şu saatte kalktı, biz de kalkalım." demelidir. Böylece o zaman beraber olmuş oluyoruz.

Büyük kabahatimiz var. Nedir o? Allah-u Tealâ'nın iman edip amel-i salih işleyenlere vaad etmiş olduğu üç şey neden bizler hakkında tahakkuk etmiyor? İman ve amel-i salihi tam beceremediğimizden.

Sıradaki beytimize dönelim:

« تَرَقِّی هَم تَنَزُّل فَهمِی اَصْعَب »

"Terakki hem tenezzül fehmi es'ab."

"Terakki mi ediyor, yoksa tenezzül mü ediyor? Salik için bunu anlamak çok zordur. (Bunu ancak onun mürşidi anlar)."

Mısrada geçen « تَرَقِّی » kelimesi: "Yükselmek" « تَنَزُّل » kelimesi: "Aşağı inmek", « اَصْعَب » kelimesi de: "Çok zor" manalarındadırlar.

« دَخِی کوُچ فَهم اولُور غُرُور و اِعْجَاب »

"Dahi güç fehm olur gururu icab."

"Birde insana gurur ve kendini beğenmek gelir. Bunu da anlamak güçtür."

Mısrada geçen « اِعْجَاب » "Kendini beğenmek",

Güç fehm olur: Çok zor anlaşılır, demektir.

« چوُن اِبلِیس قَارِیشوُر هَر سِرّه اَحْبَاب »

"Çün İblis karışur her sırra ahbab."

"Ey ahbabım! Çünkü her işe İblis karışır." İblis karıştımı işi berbat eder. Onun için;

« کَرکَدِر مُرْشِد اَکْمَل اِیدَه بِی خوَاب »

"Gerektir mürşid-i ekmel ide bî hab."

"Kamil bir mürşid lâzımdır ki, seni uykusuz etsin."

Hab: Uyku, **Bî hab:** Uykusuz, demektir.

Bir kimsenin mürşidi yoksa hep uyur. Tavşan uykusuna tutulmuşlar, sokaklarda dolaşıyorlar, yiyorlar, içiyorlar, zannediyorlar ki uyanıklar. Halbuki uyanık değiller.

« بو غفلتدن چیقوب حقّه کیده لم جمالی با کماله سیر ایده لم »

"Bu gafletten çıkıp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Gaflet: Gönlün Mevlâ Tealâ'dan başkasıyla olmasıdır.

Büyük Şeyh Efendi Hazretleri bunu kovmak lâzım diyor. Her bir beyit tarikatın ve bir mürşidin lâzım olduğunu son derece açıklıyor. İnanmayana ne yapalım.

Bir beyitte şöyle buyuruluyor:

« علّتی بدتر ز پندار کمال اندر جان تو ای ذو دلال »

"Ey gönül sahibi (nazlı adam)! **Senin kalbinde kendini kemal** (derecede olduğunu) **zannetmenden daha çirkin hastalık yoktur."**

« علّت ابلیس انا خیر بداست واین مرض در نفس هر مخلوق هست »

"İblisin hastalığı ben hayırlıyım, demekle zahir oldu. Ve bu hastalık (ben hayırlıyım iddiası) **her mahlûkun nefsinde vardır.**

Bu sebeple insan kendi başına kalmamalı, mutlaka bir bilene uymalıdır.

Allah-u Tealâ Sure-i Lokman'da şöyle buyuruyor:

.. وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ... (١٥)

"Bana yönelenin yoluna tabi ol!" *(Ayet: 15)*

(Beyt - 134)

بو نفسك حيله سى هم غدرى چوقدر مهالك يرلريله سكرى چوقدر

سونمدرمكه سنك عشقك مكرى چوقدر قالورسك يولده بيل سوء فكرى چوقدر

خطرلردن كچوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

Cenab-ı Hak kullarını imtihan için nefiste: Münazaa, îba, tuğyan, inkâr olmak üzere dört çirkin haslet yaratmıştır. Nefisteki bu dört kötü haslet islâh edilirse, insan Allah'ın dostu olur.

Beyitte şöyle gelir:

"Bu nefs-i kâfiri katl etmek için,
Ol e'danın adâsı (düşmanların en büyüğü) dır Şeriat."

Kâfir nefsi öldürmek için düşmanların en büyüğü Şeriattır. Şeriat yaşandığı zaman, yukarıdaki dört kötü huy gider, insan hakiki müslüman olur.

Nefiste bu dört çirkin ahlâkın bulunması imtihandır. Mevlâ nefsi, melekleri yaptığı gibi yapabilirdi. Lâkin imtihan etmek diledi. Fakat insanın nefisle mücadelesinde yardımcısı Mevlâ Tealâ'dır.

« بو نفسك حيله سى هم غدرى چوقدر »

"Bu nefsin hilesi hem gadri çoktur."

"Bu nefsin seni devirmek için teşebbüs ettiği çareler ve aldatması çoktur."

« حيله » arapça bir kelime olup, "Çare" demektir. « غدر » kelimesi de, "Aldatmak" manasındadır.

« مهالك يرلريله سكرى چوقدر »

"Mehalik yerleriyle sekri çoktur."

"Bu nefsin helâk meydanları ve sarhoşluğu çoktur."

Eğer nefse evlâdım, yavrum derseniz o boyuna büyür.

Adamın biri, bir gün dağda, soğuktan donmuş hareketsiz hale gelmiş bir ejderha bulmuş. Hatırına gelmiş ki, bunu kasabaya indireyim ve millete parayla seyrettireyim, o zaman çok para kazanırım. Deveye yüklemiş ve kasabaya indirmiş.

Bütün millete de ilân etmiş gelip seyretsinler diye. Bu haberi duyan herkes Ejderhayı seyretmeye gelmiş. Bir müddet sonra sıcaktan uyuşukluğu geçen Ejderha uyanmış, milleti kırmış geçirmiş.

İşte nefis te o Ejderhaya benzer. Onun için onu terbiye eden, Allah'ın baş dostu olur.

« سوندرمكه سنك عشقك مكرى چوقدر »

"Söndürmeğe senin aşkın mekri çoktur."

"Senin aşkını söndürmek için hilesi çoktur."

Nefis yalandan hasta olur, yalandan mahzun olur, aşık olur, yalandan sever, hiç bu nefsin dolapları bitmez.

« قالورسك يولده بيل سوء فكرى چوقدر »

"Kalırsın yolda bil su-i fikri çokdır."

"Nefis kötü fikirlidir. Yolda bırakır seni."

Herhangi bir yasağa, harama, mekruha meyletmen onun hileleridir. Onun hilelerinden Allah muhafaza eylesin.

« خطرلردن كچوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Hatarlardan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Tehlikelerden geçip Hakk'a gidelim, Allah-u Tealâ'nın kemal üzere olan cemalini seyr idelim."

(Beyt - 135)

اَكَرْ دِيرْسَه كْ بِزَه مُرْشِدْ نَه حَاجَتْ جَوَابْ اوُلْدِرْ بِرِنْجِى بُوْدَه سُنَّتْ

اَبُو بَكْرْ اِيلَه اَصْحَابَه عِنَايَتْ حَبِيبُ اللّٰهْ اِيدُوبْ تَعْلِيمِ وُصْلَتْ

هَمَانْ بُولْ اَكْمَلِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

« اَكَرْ دِيرْسَه كْ بِزَه مُرْشِدْ نَه حَاجَتْ جَوَابْ اوُلْدِرْ بِرِنْجِى بُوْدَه سُنَّتْ »

"Eğer dersen bize mürşid ne hacet,
Cevap oldur birinci bu da sünnet."

Dersli birisi bir kişiye "Niye Tarikata girmiyorsun?" diye soruyor. O da şöyle cevap veriyor: "Mürşid bana "Lâilâhe illâllâh" dedirtecek, ben ise onu zaten diyorum, mürşide ne hacet var. Bunun birinci cevabı şudur ki, bu sünnettir.

« اَبُو بَكْرْ اِيلَه اَصْحَابَه عِنَايَتْ »

"Ebubekir ile ashaba inayet."

"Ebubekir ile sahabelere inayet (yardım) oldu."

Ne ile yardım oldu?

« حَبِيبُ اللّٰهْ اِيدُوبْ تَعْلِيمِ وُصْلَتْ »

"Habibullah idüp talimi vuslat."

"Allah'ın habibi onlara vuslat (Allah'a kavuşma) yolunu talim etti."

Habibullah: Allah-u Tealâ'nın sevgilisi,

Talimi vuslat: Mevlâ'ya kavuşma yolunu öğretmek.

Onun için:

« هَمَانْ بُولْ اَكْمَلِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Hemen ekmeli bul Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

(Beyt - 136)

اَكَرْ دِيرْسَه كْ نَه دِرْ بُو سِرّ و حِكْمَتْ نِيچُونْ مُرْشِدْسِزْ اَصْعَبْ وَصْلِ عِزّتْ

خَاطَادِرْ بُو سُؤَالْ اَصْحَابَه وُصْلَتْ اِيرِيشْدِى بِرْ بِرِنْدَنْ اَيْلَه مِنّتْ

هَمَانْ بِيعَتْ اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Dersimizin beyitlerini açıklamaya başlamadan önce bundan üç beş beyit evvelki beyitleri okuyalım. Şöyleki:

"Çü Sıddıktan dahi ashabtan e'lem,
Cihanda bir veli var mı muazzam,
Yine ta'lime muhtaç oldular hem,
Tarikat talim etti Şems-i Âlem,
Bu kâfi bir delil Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Tarikat-ı Aliyye için bu kâfi bir delildir. Daha: "Tarikat var mıdır?" diye sorulur mu? Tarikat'ı inkâr edenler, tarikat ile ilgili vazifeleri yapmak istemediklerinden: "Tarikat yoktur" diyorlar.

Ahirette tarikata giren bir, girmeyen iki pişman olacak. tarikata giren, ahirette tarikatın bereketini anlayınca: "Neden daha çok zikretmedim" diye pişmanlık duyacak. tarikata girmeyen ise: "Neden ben tarikata girmedim?" diye bir de "Neden zikretmedim?" diye iki kerre pişman olacak.

Beytimize gelelim:

« اَكَرْ دِيرْسَه كْ نَه دِرْ بُو سِرّوحِكْمَتْ نِيچُونْ مُرْشِدْسِزْ اَصْعَبْ وَصْلِ عِزّتْ »

"Eğer dirsen nedir bu sırru hikmet,
Niçün mürşidsiz es'ab vaslı izzet."

"(Mevlâ'ya) vasıl olma şerefine mürşidsiz niçin çok zor, bundaki sırr-u hikmet nedir," dersen,

Vasl-ı İzzet: Mevlâ'ya ulaşma şerefi, demektir.

« خَاطَادِرْ بُو سُؤَالْ اَصْحَابَه وُصْلَتْ اِيرِيشْدِى بِرْ بِرِنْدَنْ اَيْلَه مِنّتْ »

"Hatadır bu sual ashaba vuslat,
İrişdi birbirinden eyle minnet."

Bu sual hatadır, ashaba Allah'a kavuşma (nimeti) birbirlerinden erişti. (Sende) minnet et, tevazu et de illâ tarikat al.

Bütün sahabe birbirlerinin vasıtasıyla Allah'a ulaştılar. Hepsi Resulullah'dan tarikat aldılar. Resulullah ahirete göçünce Ebubekir Sıddık *(Radıyallahu Anh)* dan gelip aldılar. Kendi başına olmaz. Minnet etmen lâzım. Yani tevazu edip illâ tarikatı alman lâzım.

Beyitte geçen "Minnet" kelimesi "Tevazu" demektir. Meselâ; bir adamdan bir şey istediniz vermedi, siz de çekip gittiniz, bu kibirdir amma yalvarıp illâ alırsanız bu minnettir.

Beytimizde geçen "Sırr-u Hikmet" (sır ve hikmet) kelimelerini bir misal ile beyan edelim.

Hızır *(Aleyhisselâm)* ın kıssasında anlatıldığı üzere:

Hızır *(Aleyhisselâm)* ın geminin tahtasını koparmasında sır ve hikmet vardır. Neydi o sır ve hikmet? Geminin yarılması sırdır. Geminin kurtulması ise hikmettir. Çocuğun başının kopmasında sır ve hikmet vardır.

Başının kopması sır, çocuğun bulûğa ermeden canının alınıp cennetlik olması hikmettir. Eğer o çocuk bulûğa erseydi kâfir olacaktı ve anasını babasını da kâfir edecekti.

Allah-u Tealâ'nın bu kâinatı yaratmasındaki sır ve hikmet ise insanların Mevlâ'yı bilmesi ve cehennemden kurtulmalarıdır.

Tarikatsız, mürşidsiz, Mevlâ'ya vasıl olmanın çok zor olmasının sır ve hikmeti nedir? Bu soruya Mevlâna Hazretlerinin şu beyti ile cevap vereyim:

« هیچ کس را پیش خود نشود هیچ آهن خنجر تیزی نشد
هیچ مولانا نشد مولای روم تا مرید شمس تبریزی نشد »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olamadı.
Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı.
Mevlânâ Mevlâyı Rûm olmadı.
Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

En kolay sanat sepet örmektir. Onu bile ustasından öğrenmeden beceremezsiniz. Mürşidi bulmak gerektiği gibi Ona itaat etmek de gerekir.

Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor:

« يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (٣٥) »

"Ey iman edenler! Allah'dan korkunuz ve O'na vesile arayınız. Ve O'nun yolunda mücadelede bulununuz ki felâha eresiniz."

Ayet-i kerimede Mevlâ Tealâ: "Korkmayın, ben sizi kavuştururum." buyurmadı Mevlâ Tealâ bize: "Vesile arayın, çalışın! Çalışın ki felaha eresiniz." buyuruyor.

Sure-i Zümerde de şöyle buyuruluyor:

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (٩)

"Hiç bilenlerle bilmeyenler müsavi olabilirler mi?" *(Ayet: 9)*

Bu ayet-i celileye şöyle mana verenler de var: "Hiç çalışanlar ile çalışmayanlar bir olabilirler mi?"

Hazreti Ali de ne buyuruyor:

« مَنْ عَلَّمَنِي حَرْفًا فَقَدْ صَيَّرَنِي عَبْدًا »

"Kim bana bir harf öğretirse beni köleliğe intikal ettirmiş olur." Bir harf için koca halife köle oluyor, bunda sır ve hikmet var.

« هَمَانْ بِيعَتْ اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Hemen biat idüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hemen tarikat alıp Hakk'a gidelim. Allah-u Tealâ'nın kemal üzre olan Cemalini seyr edelim."

Bîat: Tarikat alış verişi, demektir.

(Beyt - 137)

مُحَمَّدْ كَافِيدِرْ دِيرْسَه كْ مُعَظَّمْ يَا صِدِّيقْدَنْ نِيچُونْ سَلْمَانْ مُعَلَّمْ

دَخِي جَعْفَرْكِه قَاسِمْدَنْ مُكَرَّمْ جُنَيْدُو شِيبْلِي هَپْ بُويْلَه مُسَلَّمْ

كَرَكْ مُرْشِدْ بِزَه حَقَّه كِيدَه لَمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لَمْ

Nefs-i Emmare daima kötülük ile emr edicidir. Nefis üzerine hiç yük almak istemez, namaz olsun, oruç olsun, zikir olsun hiç bir ibadeti sevmez. Bir nevi hastadır, mikropludur. Bu yüzden tarikatı inkâr eder. Bilhassa da "Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* varken tarikata ne lüzum var?" der, ağuyu yer.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* tarikatı inkâr edenlere öyle güzel cevap veriyor ve ispat ediyor ki, karşısındakilere konuşmaya söz kalmıyor. Buyuruyor ki:

« مُحَمَّدْ كَافِيدِرْ دِيرْسَه كْ مُعَظَّمْ »

"Muhammed kâfidir dirsen muazzam."

"Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* kâfidir, ziyade büyüktür, (mürşide ne lüzum var) dersen,"

Muazzam: Ziyade büyük, manasındadır.

« يَا صِدِّيقْدَنْ نِيچُونْ سَلْمَانْ مُعَلَّمْ »

"Ya Sıddıktan niçin Selman muallem."

"Selman-ı Farisi Ebubekir Sıddıktan niçin ders aldı?"

Muallem: Öğretilmiş, ders almış, demektir.

Sahabelerin hepsi Resulullah'dan ders almıştır. Resulullah ahirete gidince Selman-ı Farisi geldi. Ebubekir Sıddık'tan ders aldı. Bunlara ne diyeceksiniz? Hiçbir şey denmez tabi.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* mısralarına öyle sözler konduruyor ki, karşısındakilere konuşacak bir şey kalmıyor amma aklı olmayana Mahmud ne yapsın?

Elbette Resulullah kâfidir. İllâ mürşidsiz durulmaz, Peygamber Efendimizin ahirete teşriflerinden sonra, Hazreti Ebu-Bekri Sıddık'tan, sonra Selmani Farisi'den, sonra diğer büyük-

lerden ders alınmıştır. Bunun hakkında emir var buna kim ne diyebilir?

Resulullah Efendimiz Selman-ı Farisi için « سَلْمَانُ مِنَّا » **Selman bizdendir, Selman ehl-i beytimdendir"** buyururdu. Hanımları da: "Nasıl Ehl-i Beytten oldu" diye kıskanırlardı.

« دَخِي جَعْفَرْكِه قَاسِمْدَنْ مُكَرَّمْ »

"Dahi Cafer ki Kasım'dan mükerrem."

"Dahi Cafer-i Sadık ki Kasım'dan mükerrem iken,"

Mükerrem: İkram olunmuş, demektir.

İmam-ı Cafer-i Sadık tarikatımızın büyük pirlerindendir. Hazreti Kasım'dan ders almıştır. Hazreti Kasım Hazreti Ebubekir'in torunudur. Hazreti Cafer kendisi büyük insan; "Niçin Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bana yeter," demedi.

İmam-ı Azam'ın Caferi Sadıktan ders aldığı söylenmiştir.

Cafer-i Sadık'ı, "Aleyhinize konuşuyor" diye Halife Mensur'a şikayet ettiler. Halife Mensur onu çağırdı ve ona sordu:

"Sen bizim aleyhimize konuşuyor muşsun, doğru mu?"

"Hayır! Doğru değil." dedi.

"Falanca senin hakkında şöyle diyor" dediler.

"Aleyhinize konuştuğuma dair o kimse yemin etsin" buyurdu. O kimse de yemin etti.

Cafer-i Sadık Hazretleri: "Hayır! Öyle yemin etmesin, Allah'ın Havl-i Kuvvetinden çıkmış olayım ki, diye yemin etsin" buyurdu. O kişi böyle yemin edince küt diye yere düştü.

Evliyaullaha dokunmak olmaz, bunlar Mevlâ Tealâ'nın adamlarıdır.

Cafer-i Sadık *(Radıyallahu Anh)* bir müddet halvete çekildi, evinden dışarıya çıkmaz oldu. Evliyanın büyüklerinden Süfyan-ı Sevri evine gelip:

"Ey Resulullah'ın torunu! İnsanlar bereketli nefesinizden, faydalı sohbetinizden mahrum kaldı. Niçin uzlete çekildiniz?" deyince şöyle buyurdu:

"Şimdi böyle gerekiyor. Zaman bozuldu ve dostlar değişti. İnsanlar arasındaki dostluk, vefa görünüşte kaldı, kalpler akreplerle doldu, işte onun için, pek dışarıya çıkmıyorum."

« زَمانُنا زَمانُ السُّكُوتِ وَمُلازَمَةِ الْبُيُوتِ وَمُداوَمَةِ ذِكْرِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الَّذى لاَيَمُوتُ »

"Zamanımız sükut etme, evlerde bulunup hiç ölmeyen diri (olan) her şeyin idaresi elinde olan (Allah)ı zikretmeye devam etme zamanıdır."

Bu Risale-i Kudsiyye, aleyhinde tek bir söz söylenecek gibi değil. Ancak bir adam kaya gibi olursa, demir gibi olursa, konuşur durur. Tarikatı isbat hakkında bu kitap yeter. İllâ boyunduruk takmayacaklar boyunlarına.

Bu Risale-i Kudsiyyenin beyitlerini iyi belleyin. Bunlar bütün dünyaya lâzım. Aman sizi göreyim, gayretli olun. Her şey unutuldu. Sizler terkedilmiş yolu diriltiyorsunuz. Fazla yemeyi, fazla uykuyu terketmeli ancak zaruret miktarı yemeli, uyumalı.

« جُنَيْدُو شِيبْلِى هَپْ بُويْلَه مُسَلَّمْ »

"Cüneyd-ü Şibli hep böyle müsellem."

"Cüneyd, Şibli hep bunlar teslim oldular, (zamanlarında bulunan şeyhlerden ders aldılar)."

Abdül-Halik-i Gucdüvanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini ziyaret ettiğimizde manada buyurdular ki: "Hepinizin defterleri elimizde. Dikkatli olun!"

Ben bir köpekten büyük ders aldım, sahibinin karşısında çok tevazu ediyordu. Ve sanki lisan-ı hali ile şöyle diyordu:

"Bak ben sahibimin yanında sahibimin dostlarına hiç taarruz ediyor muyum? Bak sen de benden ders al! Rabbinin yanında O'nun dostlarına taarruz etme. Sonra bak ben sahibime nasıl tevazu ediyorum, sen de et."

Beyazıd-ı Bestamî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir gün bir kediyi dikkatle bir aralığa bakıyorken görüyor. Ne bıyığı, ne gözleri, ne kulakları yani azalarından hiç biri, bir kılı dahi hareket etmiyor. Öylece delikten çıkacak fareyi bekliyor. O anda manada kendisine şöyle ilham oldu:

"Ey himmet-i dün! (Ey alçak himmetli) Ben senin matlubun olmakta bir fareden eksik değilim. Sen dahi benim talebimde bir kediden kemter (daha eksik) olma. O günden sonra Beyazıd-ı Bestami hiç bir murakabesinde bunu unutmamıştır.

Sure-i Hadid'de şöyle buyuruluyor:

« اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ.. (١٦) »

"İman edenler için hâla zamanı gelmedimi ki kalpleri Allah zikri için ve Haktan nüzul eden (ayetler) için havf ve haşyet içinde bulunsun...." *(Ayet : 16)*

Mevlâ Tealâ bu ayet-i celile ile buyurmuş oluyor ki:

"İman edenlerin hatırlarına ben geldiğimde zikrime ve ayetlerime karşı kalplerinin huşu etmekliği hâlâ yakın olmadı mı? Hala kaya gibi odun gibi mi duracaklar? Bunlar hiç yumuşamayacaklar mı benim zikrime karşı?" Eyvah rezil olduk. Namaza durduğumuz vakit ben Rabbimin huzurunda kıyamdayım. Rabbim de beni görüyor, diye düşünsek hiç sallanabilir miyiz?

Bazıları namaz kılarken ütüsü bozulmasın diye pantolonunu yukarı çekiyor. Bazıları orasını burasını kaşıyor. Yani çocuğun çocuğuyuz. Namaz kılarken hiç sallanmamaya dikkat etmeliyiz.

Bazı erkekler kısa kollu gömlekle namaz kılıyorlar. Giyimlerine dikkat etmiyorlar. Bu hal ile bir hakimin yanına gidemezler. Allah'ın huzuruna nasıl giderler?

Sure-i Hadid'den okumuş olduğumuz ayetin devamında Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

« ... وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ ... (١٦) »

"Ve evvelce kendilerine kitap verilmiş kimseler gibi olmama (vakti gelmedi mi?)..." *(Ayet : 16)*

Demek mü'minler Yahudi ve Hristiyanlar gibi olmaya gidiyorlar. İşte öyle olmamalarının zamanı gelmedi mi?

« ... فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ (١٦) »

"Üzerlerine uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı ve onlardan bir çoğu fasıklardır." *(Ayet : 16)*

Peygamberimizin ahirete intikali ile nur-u nübüvvetten uzaklaşma başladı. Efendi babam derdi:

Nur-u nübüvvet uzaklaştıkça insanlar dinden teberrüd ediyorlar (soğuyorlar).

Sahabe-i Kiram: "Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* toprağa koyulduğu zaman içimizde dünyaya karşı farklılık hissettik." buyurmuşlardır. İşte o farklılık gide gide nerelere vardı? Televizyon seyretmeye, plajlardan denize girmeye vardı. Daha acaibini söyliyeyim:

Bir yerde toplaşıp kemençe çalarak oynayanlara kapalı kadınlardan da katılan olmuş. Ne olacak bu hal? Allah-u Tealâ bizleri ihtar ettikten sonra müjde kabilinden şöyle buyuruyor:

« اِعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ... (١٧) »

"Biliniz ki şüphe yok ki Allah (-u Tealâ) yeryüzünü ölümünden sonra diriltir." *(Ayet: 17)*

Mevlâ Tealâ, "Toprağı dirilttiğim gibi sizi de diriltirim," buyurmuş oluyor. İllâ dikkat edelim. Her okuduğumuz ayet-i kerime kulağımıza vursun, ordan da kalbimize insin.

Namazda iken kaşınmak ihtiyacı hissedilirse sabretmelidir. "Mevlâmın huzurundayım, O beni görüyor" demelidir.

İnsan namazı tamamlayıncaya kadar zorlanıyor, zorlanıyor, sonra selâm veriyor, kaşınması gidiyor. Şimdi kaşınsın, kaşınması gidiyor. Neden? O hain nefis illâ namazda kaşındıracak da ondan.

« كَرَكْ مُرْشِدْ بِزَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Gerek mürşid bize Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bir insana mürşid elzemdir. Bu söze hiç itiraz olmaz. Ancak bir adam kaya veya demir gibi olursa o konuşur, itiraz eder. Ne acaip isbatlar yapıldı, ne güzel deliller gösterildi. Hiç karşısına çıkılmaz. Niçin?

"Anın için yaz dediler bu kitabı,
Aziz ilhamı Hak olup her bir hitabı."

Beyitte buyurulduğu üzere her bir hitabı ilham olduğu için bu Risale-i Kudsiyyeyi çok iyi belleyin. Bu kitapta Türkçe, Arapça, Farsca vardır. Biraz anlamayı zorlaştırıyor amma lezzetini artırıyor.

(Beyt - 138)

اَکَرْ مِرْأَتِ شَمْسَه قَارْشُو اِنْسَانْ طُوتَارْسَه کُورِينُورْ شَمْسْ آنْدَه عَيَانْ

اُو مِرْأَتَه دَخِي مِرْأَتْ طُوتَانْ جَانْ کُورُرْ آنْدَه دَه شَمْسْ آکْلَا اِخْوَانْ

بُو اَسْرَارِی بِيلُوبْ حَقَّه کِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi'nin bu dersimizde vermiş olduğu misal, aklı olana ve Mevlâ'nın hidayet etmiş olduğu kimseye rabıta yolunu en güzel bir şekilde anlatmaktadır.

« اَکَرْ مِرْأَتِ شَمْسَه قَارْشُو اِنْسَانْ طُوتَارْسَه کُورِينُورْ شَمْسْ آنْدَه عَيَانْ »

"Eğer mir'at-ı şemse karşu insan,
Tutarsa görünür şems anda ayan."

"Bir insan eğer aynayı güneşe karşı tutarsa güneş o aynada aşikâr olur."

Mir'at: Ayna,

Şems: Güneş, demektir.

Mevlâ Tealâ'ya tutulan aynaya bakan insan da o aynadan Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olur. Güneş maddi olduğundan aynada tam gözükür. Ama Mevlâ gözükmez, görünür gibi olur.

« اُو مِرْأَتَه دَخِي مِرْأَتْ طُوتَانْ جَانْ کُورُرْ آنْدَه دَه شَمْسْ آکْلَا اِخْوَانْ »

"O mir'ata dahi mir'at tutan can,
Görür anda da şemsi anla ihvan."

"Güneşe tutulan bir aynaya başka bir ayna tutan kimsenin tuttuğu aynada da güneş görünür."

Cami ortasında oturan adam, oradan ne kadar güneşe baksa onu göremez. Çünkü güneş oraya vurmuyor.

Ancak caminin penceresinin yanında bulunan bir şahıs güneşe bir ayna tutarsa, cami ortasında bulunan şahısta elinde bulunan aynasını bu şahsın aynasına tutarsa işte o zaman birinci aynada görünen güneş aynen cami ortasında bulunan şahsın elindeki ikinci aynada da görünür. Demek ayna vasıtası ile güneş görülebiliyor.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kalbi Mevlâ Tealâ'ya tutulmuş birinci aynadır. Resulullah'ın kalp aynasına, bir ayna tutulmuştur. O da Ebubekr-i Sıddık'ın kalp aynasıdır.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Mevlâ Tealâ'dan almış, Ebubekir Sıddık'ın kalbine aksettirmiştir. Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ın kalbine de Selman-ı Farisi kalp aynasını tutmuştur. Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ın kalbinden Selman-ı Farisi'nin kalbine aksetmiştir.

Bu aksetme işi ta birinci aynadan en son aynaya kadar devam eder. "Ben kalp aynamı, mürşidimin kalp aynasına tutuyorum, niçin bir şey aksetmiyor" dersen. "Senin kalp aynanın yüzü çalı çırpı dolu, tam ayna olamıyor ki, göstersin" derim.

Mübtedi yani tarikata yeni başlamış olan bir kimsenin kalbi aynadır. Ama onun kalbi çalı çırpı, yani masiva doludur, güneşi göstermez. Güneşi göstermesi için ne yapması lâzım?

"Mürid kendi kalp aynasını Mevlâ Tealâ'ya tutulmuş aynaya doğru çevirecek, rabıta yaptıkça ve her "Allah" her "Lâilâhe illâllâh" dedikçe kalbinden çalı çırpıyı atacak. "

İşte bu çalışmaya tarikat denir. Kalpten çalı çırpı gidip pak olduktan sonra Mevlâ Tealâ'nın cemalinin o kalpte parlaması hakikattır.

Tarikat Fenafillâh; Hakikat Bekabillâh'dır. Bu ikisini kazanana "Veli" denir. Vilayet (velilik), Fena ve Beka denilen iki nimete kavuşmakla hasıl olur.

Veli olan kişinin nefsi, Emmare olmaktan çıkar. Mutmainne olmaya yükselir.

Varlıklar içinde en cahil olan, insanın nefsidir. Şeriat, nefsin arzularına zıt olarak gelmiştir. Nefiste dört türlü huy bulunur. İbâ (inad), İnkâr, Tuğyan (azgınlık), Münazaa (çekişme).

Mutasavvıflar, mutlak nefis kelimesiyle yukarıda söylediğimiz dört kötü huyun toplandığı Nefs-i Emmare'yi kastederler.

Peygamberlerin gönderilmesi ve kitapların indirilmesi hep Nefs-i Emmare'nin isteklerini yok etmek içindir. Çünkü Nefs-i Emmare Allah-u Tealâ'ya düşmanlık etmektedir. Nefsin istediklerini yok etmek ancak Şeriat'a uymakla olur.

Bir kimse Şeriat'a ne kadar çok uyarsa, nefsin arzuları o kadar azalır. Bunun içindir ki nefse en ağır gelen yük, en zor şey, Şeriatın emir ve yasaklarına uymaktır.

Büyük mutasavvıflara göre Allah ile kul arasında yetmiş bin perde vardır, yedi derece de nefis vardır. Nefsin her derecesine onbin perde düşmektedir. Nefsin her derecesini kul yukarıya doğru aştıkça perdeler de kalkmaktadır.

1- **Nefs-i Emmâre:** Allah-u Tealâ:

« اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوْءِ »

"Muhakkak nefis kötülüğü emredicidir." buyurmaktadır.

Ayet-i kerimede geçen: (اَمَّارَةٌ) de "Kötülüğü şiddetle emreden" manası bulunmaktadır.

Nefsi, Nefs-i Emmare mertebesinde bulunan bir kimse, gerek kendine gerekse diğer mahlûkata daima kötülük yapar.

2- **Nefs-i Levvâme:** Günah işleyince pişmanlık duyan nefis demektir. Bu mertebedeki kimse günah işleyince kendini kınar. Tarikatta biraz yükselince nefis "Mülheme" olur.

3- **Nefs-i Mülheme:** Bu mertebede olan kimsenin kalbine Mevlâdan ilham gelir. Tarikatta biraz daha ilerleyince nefis "Mutmainne" olur.

4- **Nefs-i Mutmainne:** Bu mertebede olan nefisten münazaa, iba, tuğyan, inkâr gider. Bu makamda sadr-ı şerh olur, ve İslâm-ı Hakiki ile şereflenir.

5-6- **Nefs-i Râdiye, Merdiyye:** Râdiye, rabbinden razı ve hoşnut olan nefis. Merdiyye: Kendisinden razı olunan Rabbinin indinde makbul nefistir.

Fecr suresinin son ayetlerinde nefis mertebelerinden üçü zikredilmiştir. Şöyleki:

« يَاَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ (٢٧) اِرْجِعِى اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً (٢٨) »

"Ey itmi'nana ermiş olan nefis! Dön Rabbine, sen Rabbinden, Rabbin senden razı olarak, katıl kullarımın arasına ve gir Cennetime." *(Ayet: 22-28)*

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki: Ey nefis! sen benden razı olunca ben de senden razı olurum.

7- **Nefs-i Kâmile-Sâfiye:** Bu makamda nefis bütün kemal sıfatlarıyla sıfatlanmıştır ki, insanların erebileceği en yüksek makamdır. Halifelik, Kutupluk ve Gavs makamı gibi.

Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri rüyasında Mevlâ Tealâ'yı gördü ve sordu: "Ya Rabbi! Sana nasıl geleceğim?" Mevlâ Tealâ: « اُتْرُكْ نَفْسَكَ وَتَعَالَ » **"Nefsini terket ve bana gel!"** buyurdu. (Nefs-i Emmare ile gelme).

Ne zaman ki insan tarikata çalışa çalışa Nefs-i Emmare-likten, Levvâme'liğe, Mülheme'likten, Mutmainne'liğe çıkar Mevlâ Tealâ bu nefse: "Şimdi gel, gel" buyuruyor.

Ya Erhamerrahimin! Cümlemizin nefislerini levvame'liğe, levvame'likten mülheme'liğe, mülheme'likten mutmainne'liğe, mutmainne'likten Raziye-Merziyye'liğe, oradan da Sâfiye makamlarına çıkar. Âmin!..

« بو اَسْرَارِی بِیلوُبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Bu esrarı bilip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu sırları bilip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim.

(Beyt - 139)

كوكلدن كوكله يول وار خليلاً من القلب الى القلب سبيلاً

معنعن يد آنكچوندر دليلاً طريقتده بو شرط اولدى جليلاً

قبالقدن كچوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Rabıtayı isbat için çok çok malûmat verdi. Bu beyitte de yine Rabıta'yı anlatıyor. Şöyleki:

« كوكلدن كوكله يول وار خليلاً »

"Gönülden gönüle yol var Halila."

"Ey dost! Gönülden gönüle yol vardır."

Bu sözün arapçası da şöyledir:

« من القلب الى القلب سبيلاً »

"Minel kalbi ilel kalbi sebilâ."

"Kalpten kalbe yol vardır."

Mevlâ Tealâ'dan kalbe inen feyiz bu yoldan diğer bir kalbe geçer. O gelen feyiz insanın içini dışını kaplar. İşte o Mevlâ Tealâ'dan gelen nur insanı hakiki müslüman eder.

İnsan ilâhi bir sevgi ile Rabıta etse Şeyhindeki bütün kemalât ve hünerler ona akseder.

« چشم احمد بر ابو بكر زده او ذى يك تصديق صديق آمده »

"Ahmed *(Aleyhisselâm)* **ın nazarı Ebubekir** *(Radıyallahu Anh)* **a vurdu. O (Ebubekir) bir tasdik etmekle Sıddık olarak meydana geldi."**

Hazreti Ebu Bekirin bu durumu aklı olana çok güzel misal. Aklınızı bu yola kullanmazsanız, anlayamazsınız. Anlamayınca inceliklere vakıf olamazsı-nız, hakikâtlere ulaşamazsınız.

Milletin bunlardan hiç haberi yok. Ancak sinemanın, tiyatronun, kahvenin yolunu biliyorlar. İnsan kendi canının düşmanıdır. Kendini helâk etmek için birinci düşman kendisidir.

« مُعَنْعَنْ يَدْ آنكْچُونْدُرْ دَلِيلاً »

Mu'an'an yed anın içindir delilâ."

Ekli el olmak onun için delildir.

(مُعَنْعَنْ يَدْ) "Ekli el" demektir.

Allah'ın yed'i Peygamber Efendimiz ve ona tabi olanların üzerindedir. Peygamber Efendimizin elini Allah-u Tealâ tutuyor. Fetih suresinde 10. ayette:

« يَدُ اللهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْ ... (١٠) »

"Allah'ın yed'i onların ellerinin üstündedir." buyuruluyor.

Ebubekr-i Sıddık Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in elinden tutuyor. Selman-ı Farisi, Ebubekr'in elinden tutuyor. Kasım İbn-i Muhammed İbn-i Ebîbekr-i Sıddık, Selman-ı Farisi'nin elinden tutuyor. Cafer-i Sadık da Kasım *(Radıyallahu Anh)* ın elinden tutuyor. Böyle elden ele gidiyor.

Bu fakirin eli Efendi baba'ya ekli. Sizin elinizde bu fakire ekli. Böylece ben ve bana bağlı olarak sizler o silsileye dahil olmuş oluyoruz.

Bir adam "Ben şeyhim" diye ortaya çıksa ona nereye eklisin diye sorsanız, hiç bir yere ekli değilim, derse bu tarikat sağlam değildir. Ancak birbirine ekli olan el, Mevlâ Tealâ'ya ulaştırmak için delil olur. Elden ele ekli olmazsa olmaz.

Köylere, şehirlere, dağdan künklerle su getiriyorlar. Künkler birbirine ekli olursa suyu kaçırmaz ve istenilen yere su ulaştırılır. Şeyhlik iddiasında bulunan kimse bir elden tutmamış ve Resulullah'a varan silsileye ekli değilse, o şeyh sahte şeyhtir.

« طَرِيقَتْدَه بُو شَرْطْ اُولْدِى جَلِيلاً »

"Tarikatta bu şart oldu celilâ."

"Tarikatta bu elden ele ekli olmak büyük şarttır."

Mısrada geçen: (جَلِيلاً) kelimesi büyük şart manasındadır.

« قَبَالَقْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Kabalıktan geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu işleri anlamamak kabalıktır. İnsan kendi kârının düşmanıdır. İnsan niye kabalık yapıyor? İnsanın ince anlayışlı olması lâzımdır. Dünya işlerinde kaba olunsa zarar etmez ancak din işlerinde ince olmalıdır.

Amma büyük Şeyh Efendi'ye manevi bir heyet gelip bir Risale yazmasını söylediklerinde O: "Benim fasih lisanım yoktur" buyurmuş. Bunun üzerine ona:

"Kabalıkla gerek Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyr idelim." denilmiştir.

Buradaki kabalık, yukarıda bahsettiğimizden başka bir kabalıktır. Mevlâ Tealâ cümlemize kabalık gerektiği yerde kabalık, incelik icabettiği yerde incelik yapmayı nasip etsin.

(Beyt - 140)

مُحَمَّدْدِرْ عَزِيزْ مِرْأٰتِ يَزْدَانْ كُورُونْدِى مِرْأٰتِنْدَنْ وَجْهِ رَحْمَانْ

طَرِيقَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ بَهَىْ جَانْ كُوكُلْ طُوتْ تَا بُولَهْسِكْ سِرِّ سُبْحَانْ

كُوكُلْ اَهْلِى بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Rabıta üzerinde çok duruyor. Mevlâ Tealâ cümlemize keskin zekâ versin, bu işi anlayıp menfeatlenmeyi nasip etsin.

« مُحَمَّدْدِرْ عَزِيزْ مِرْأٰتِ يَزْدَانْ »

"Muhammed'dir aziz mir'atı yezdan."

"Ey aziz evlâdım! Muhammed *(Aleyhisselâm)* Allah-u Tealânın baş aynasıdır."

« كُورُونْدِى مِرْأٰتِنْدَنْ وَجْهِ رَحْمَانْ »

"Göründü mir'atından Vech-i Rahman."

"Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın aynasından Vech-i Rahman göründü."

Vech: Arapçada yüz demektir, taraf, cephe, münasebet manalarına da gelir. Vech-i Rahman: Mevlâ Tealâ'nın Cemali, demektir. Bu nasıl oldu?

« طَرِيقَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ بَهَىْ جَانْ »

"Tarikat in'ikâsîdir be hey can."

"Ey canım kardeşim! Tarikat akis iledir."

« كُوكُلْ طُوتْ تَا بُولَهْسِكْ سِرِّ سُبْحَانْ »

"Gönül tut ta bulasın Sırr-ı Sübhan."

"Rabıta et taki (sen de) Sübhan'ın sırrını bulasın."

« كُوكُلْ اَهْلِى بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Gönül ehli bulup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, Risale-i Kudsiyye'sinin bu sayfasının kenarına bazı hadis-i şerifler ve Mesnevî'den beyitler yazmıştır.**

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ صُورَتِي »

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurdu: **"Her kim beni uyku (rüya) da görürse muhakkak (tam) beni görmüştür. Şüphesiz şeytan benim suretime temessül edemez (şeklime giremez)."** *(Buharî, Ta'bîr:10, 6/2568, No:6595)*

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ » وَإِيضَاحُ مَعْنَاهُ فِي شَرْحِ الْمَشَارِقِ.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurdu: **"Her kim rü'yasında beni görürse muhakkak o hakkı görmüştür** (yani beni hak ve gerçek görüşle görmüştür, görüşü batıl değildir)." *(Buharî, Ta'bîr:10, 6/2568, No:6595)* (Bunun manasının tam izahı Meşarık şerhindedir).

وَفِي رِسَالَةِ الْعَلِيَّةِ لِلْإِمَامِ الْكَاشِفِي قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « طُوبَىٰ لِمَنْ رَآنِي وَلِمَنْ رَأَىٰ مَنْ رَآنِي وَلِمَنْ رَأَىٰ مَنْ رَأَىٰ مَنْ رَآنِي »

İmamı Kâşifî'nin **"Risaletü'l-Aliyye"** isimli kitabından alınmıştır. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurdu: **"Müjde ve saadet o kimseye olsun ki, beni gördü ve o kimseye de** (müjde ve saadet) **olsun ki, beni göreni gördü. Ve yine o kimseye** (müjde ve saadet) **olsun ki, beni göreni göreni gördü.** *(Mecmauz Zevaid, 9/746)*

وَفِي الْمَثْنَوِي:

گُفْت طُوبَىٰ مَنْ رَآنِي مُصْطَفَىٰ * وَالَّذِي يُبْصِرُ لِمَنْ وَجْهِي رَآى *

چُونْ چِرَاغِي نُورِ شَمْعِي رَا كَشِيدْ * هَرْكِه دِيدْ اُورَا يَقِينْ اَن شَمْع دِيدْ *

هَمْچُنِينْ تَا صَدْ چِرَاغْ اَرْ نَقْلِ شُدْ * دِيدَنْ آخِرْ لِقَاىِ اَصْلِ شُودْ *

خَوَاهْ اَز نُورِ پَسِينْ بِسْتَانْ تُو آنْ * هِيچْ فَرْقِى نِيسْتْ خَوَاهْ اَز شَمْعِ جَانْ *

(كُفْتْ) Dedi, (طُوبَىٰ مَنْ رَآنِى) müjde ve saadet o kimseye ki beni gördü, (kim dedi?) (مُصْطَفَىٰ) Muhammed Mustafa *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, (وَالَّذِى يُبْصِرُ لِمَنْ وَجْهِى رَآى) benim yüzümü gören kimseye de müjde ve saadet ola, (چُونْ چِرَاغِى) çünkü bir çirağ, (نُورِ شَمْعِى رَا) bir şem'in nurunu, (كَشِيدْ) çekdi, (هَرْكِه دِيدْ اُورَا) herkim ki o çırağı gördü, (يَقِينْ اَن شَمْعْ دِيدْ) muhakkak ol şem'î gördü, (هَمْچُنِين) bunun gibi, (تَا صَدْ چِرَاغْ) yüz çırağa kadar, (اَرْ نَقْلِ شُدْ) eğer naklolsa, (دِيدَنْ آخِرْ) son çırağı görmek, (لِقَاىِ اَصْلِ شُودْ) aslın likası oldu, (خَوَاهْ اَز نُورِ پَسِينْ) ister isen sonraki nurdan, (بِسْتَانْ تُو آنْ) sen ol nuru al, (هِيچْ فَرْقِى نِيسْتْ) hiçbir fark yokdur, (خَوَاهْ اَز شَمْعِ جَانْ) istersen şemi candan al.

كُفْتْ طُوبَىٰ مَنْ رَآنِى مُصْطَفَىٰ * وَالَّذِى يُبْصِرُ لِمَنْ وَجْهِى رَآى *

Hazreti Mustafa *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyurdular ki: "Müjde ve saadet ol kimseye ki, beni gördü ve yine benim vechimi gören kimseye de müjdeler ve saadetler."

چُونْ چِرَاغِى نُورِ شَمْعِى رَا كَشِيدْ * هَرْكِه دِيدْ اُورَا يَقِينْ اَن شَمْعْ دِيدْ *

Mesalâ çünkü bir çırağ şemı'n nurunu çekdi yani ol şemı'den şu'le ahz edip bu çırağın vucudu dahi yandı ve şu'lelendi. Her kimki o çırağı gördü muhakkak ol şemî' gördü.

هَمْچُنِينْ تَا صَدْ چِرَاغْ اَرْ نَقْلِ شُدْ * دِيدَنْ آخِرْ لِقَاىِ اَصْلِ شُودْ *

Bunun gibi yüz çırağa kadar eğer nakl olsa yani ol çırağın nuru bu zikrolunan uslup üzere nice bin çırağa kadar intikal kılsa herbir çırağ bir âhar (diğer) çırağın nurundan müşteî'l olsa (tutuşsa) âhirki (son) çırağı görmek aslın likası (ilk çırağa kavuşmak) oldu.

Yani evvelki çırağı görmek ve ona mülaki olmak mertebesinde oldu. Zira bunun nuru ondan muktebesdir (alınmıştır).

خواه از نورِ پسین بستان تو آن * هیچ فرقی نیست خواه از شمعِ جان *

İster isen sen ol nuru sonraki nurdan al, hiçbir fark yoktur. İstersen Şem'î Cân'dan al. Şem'î Cân'dan murad, canlılara nur verdiği mülabese (alakası) **ile Hazret-i Huda'dır. Hazret-i Nebiyyi Mücteba** *(Aleyhisselâm)* **olsa dahi caizdir.**

Hulasa-ı kelâm: Münevvir-i batın olan (iç âlemi nurlandıran) ilmi istersen son çırağ mertebesinde olan asrındaki varis-i Hazreti Nebi *(Aleyhisselâm)* dan iktibas eyle (şeyhinden al) ve muktebes olan nurun mabeyninde (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ile şeyhinden aldığın nur arasında) hiç fark yoktur. Herhangisinden olursa olsun. zira bu son çırağın nuru ayniyle evvelki çırağın nurudur bilâ fark (farksız). *(Mesnevî Tercemesi:12/179)*

--- --

(Beyt - 141)

تَسَلْسُلْ مُتَّصِلْ عَنْعَنَلَه مِرْأَتْ طُولُوبْدِرْ اَكْمَلِكْ قَلْبِى فُيُوضَاتْ

حَبِيبُ اللّٰهْدَنْ عَكْسْ اِيتْدِى بِالذَّاتْ بِلاَكَيْف نُورِذَاتْ فَهِم اَيْلَه حَاجَاتْ

كُوكُلْ وِيرْ مُرْشِدَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« تَسَلْسُلْ مُتَّصِلْ عَنْعَنَلَه مِرْأَتْ »

"Teselsül muttasıl ananla mir'at."

"Gönül aynaları, zincirlerin halkaları gibi elden ele birbirine ekli."

« طُولُوبْدِرْ اَكْمَلِكْ قَلْبِى فُيُوضَاتْ »

"Dolupdur ekmelin kalbi füyûzat."

"Ekmel mürşidin kalbi feyizlerle dolar."

Füyûzat: Feyizler, manevi tecelliler, demektir.

Yani zincirleme, birbirine ekli, her biri bir halka olan bir kalp aynasından, diğer kalp aynasına aksederek mürşidin kalbi feyizlerle dolar.

Birinci halka Peygamber Efendimizdir. Peygamber Efendimiz Mevlâ Tealâ'ya eklidir. İkinci halka Ebubekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* dır. O da Peygamberimize eklidir. Üçüncü halka Selman-ı Farisi'dir. O da Ebubekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a eklidir. Böyle birbirine ekli halkalar. Her bir Şeyh bir halkadır.

« حَبِيبُ اللّٰهْدَنْ عَكْسْ اِيتْدِى بِالذَّاتْ »

"Habibullâh'dan aks itti bizzat."

"Feyizler bizzat Allah'ın Habibinden aksetti."

Mevlâ Tealâ Peygamber Efendimizi çok seviyor.

Peygamber Efendimiz'den son mürşide kadar milyarlarca ayna olsa aynı feyiz akis suretiyle gelir, çokluk hiç bir zahmet vermez.

« بِلاَ كَيْفْ نُورِ ذَاتْ فَهْمْ اَيْلَه حَاجَاتْ »

"Bilâ keyf Nur-i Zat fehm eyle hâcât."

"Zat-ı Sübhaniyye'nin nuru şekilsizdir. Hacet anla. Yani işi anla."

« كُوكُلْ وِيرْ مُرْشِدَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Gönül vir mürşide Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Kalbi feyizlerle dolu mürşide gönül ver."

Mürşidlere gönül verildikçe dünya duracak. Bu iş kesildi mi dünya bitecek. Mevlâ Tealâ buyuracak: "Sizin benimle ne alâkanız kaldı?" Ve dünyayı yıkacak.

« وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ وَالْهِدَايَةُ »

"Muvaffakiyet Allah-u Tealâ'dandır. Ulaşılacak makama ulaşmak da O'ndandır."

Sure-i Ra'd da şöyle buyuruluyor:

« ... اَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (٢٨) »

"Agah olunuz! Ancak Allah'ın zikri ile kalpler mutmain olur." *(Ayet:28 den)*

Mevlâ Tealâ bu ayette buyurmuş oluyor ki: Bu kalpleri ben yarattım, sağlamlığını da hastalığını da ben bilirim. İlâcını da ben bilirim. Bütün doktorlar toplansa ilâçlar yapsalar yine de zikirle mutmainne olmamış kalbin hastalığını gideremez. Ancak zikir ile giderilir.

Hazreti Osman *(Radıyallahu Anh)* buyuruyor: "İnsanın kalbi selim (sağlam) olunca Kur'an okumaktan doymaz."

(Beyt - 142)

رَسُولُ اللّٰهْ بُو سِرِّهْ هَمْ اِشارَتْ اَبُو بَكْرِ ايچُونْ ايْتِدِي ايتْمَه غَفْلَتْ

كَثْرَتِ صَوْمْ وُ صَلاَتْلَه بُو دَوْلَتْ دَكِلْدِرْ عَكْسِ ايدُوبْ نُورِ هُوِيَّتْ

بُو عَكْسِي اِنْطِباعْ ايتْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« رَسُولُ اللّٰهْ بُو سِرِّهْ هَمْ اِشارَتْ اَبُو بَكْرِ ايچُونْ ايْتِدِي ايتْمَه غَفْلَتْ »

"Resulullah bu sırra hem işaret,
Ebu Bekr için itti itme gaflet."

"Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Rabıta'nın büyüklüğüne ve Rabıta'nın insanı büyük ettiği sırrına, Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* için buyurmuş olduğu hadisinde işaret etti. Gaflet etme anla bunu."

Efdal olmak, fazla oruç tutmak fazla namaz kılmakla olmaz. Hazreti Allah'ı sevmekle Resulullah'ı sevmekle, mürşidi sevmekle olur. Amma bu, sadece sev, oruç tutma, namaz kılma, demek değildir. Orucu en çok Allah'ı sevenler tutar, namazı en çok Allah'ı sevenler kılar.

Çok dikkatli olalım. Sadakâtli olalım. Zahirimiz görüldüğü gibi batınımız da görülüyor bilelim. Zahirimizin noksan görülmesini istemediğimiz gibi batınımızın da öyle olmasını, tam görülmesini isteyelim.

Mecliste başka, tenhada başka olmayalım. Mevlâ Tealâ bizi görüyor, melekler görüyor, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* de görüyor, Peygamber dostları da görüyor. Bizi tam görsünler.

Resulullah Efendimiz çarşıda bir buğday yığınına elini daldırıp çıkardı. Parmaklarına rutubet bulaştı. Satıcıya: **"Nedir bu?"** diye sordu. Satıcı: "Ey Allah'ın Resulü!, yağmur ıslattı" dedi.

Bunun üzerine Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*: **"Bu yaşlığı üste getirip, herkesin görmesini sağlayamazmıydın? Kim bizi aldatırsa o bizden değildir?"** buyurdu.

İşte biz de o buğday yığını gibiyiz. Üstümüzdeki sarık, şalvar, cübbe, hanımların çarşafı İslâm'ı aksettiriyor fakat içimiz

tam buna uygun değil. Tevazulu olmalıyız. Kendimizi herkesten aşağı bilmeliyiz. İçi-miz dışımızla bir olmalı.

« كَثْرَتِ صَوْم و صَلاَتْلَه بو دَوْلَتْ دَكِلْدِرْعَكْسِ ايدُوبْ نُورِ هُوِيَّتْ »

"Kesret-i savm-u salâtla bu devlet,
Değildir, aks idüb nur-i hüviyyet."

"Bu devlet çok oruç (tutmakla) çok namaz (kılmakla) değildir. (Ya ne iledir?) Zat-ı Pâk-i Sübhaniyyenin nurunun kalbe aksetmesiyledir."

Nur-i Hüviyyet: Zât-ı Pâk-i Sübhaniye'nin nuru aksetmekledir.

Nur Mevlâ Tealâ'dan Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kalbine parlıyor, O'ndan Hazret-i Ebubekrin kalbine parlıyor, O'ndan Selman-ı Farisi'nin kalbine parlıyor. Böylece kalpten kalbe aksederek ta bize kadar geliyor.

Kalbiniz muhabbetiniz kadardır. Sevgi bir ark gibidir. Sevgi az ise feyiz az gelir, sevgi çok ise feyiz çok gelir.

« بو عَكْسِي انْطِبَاعْ ايتْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Bu aks-i intiba' it gel gidelim,
Cemal-i ba kemale seyr idelim."

"Bu aksi tabii hale getir, tabiatına yerleştir, gel gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

İntiba: Tabiatleşmek, yani Zât-ı Pâk-i Sübhaniye'nin nuru kalbe o kadar akmalı ki, kalbin hâli ve malı olmalı.

O nur kalbe bir defa parlasa gelip gider. Devamlı parlasa kalbin eti kanı gibi olur. Kalbin malı olur. O et ve kan nedir? Kalbin tabii halidir.

« اَلْعَارِضُ كَالْمَعْدُومِ » "Arız (gelip geçici olan şey) yok gibidir."

Rabıta ve zikirle o nur yerleşir. Biz de fosforlu tesbih vardır, Işık ona vurduktan sonra, söndürülünce tesbihte ışık kalıyor ve yemyeşil parlıyor. O ışık sanki tesbih tanesi oluyor. Işığın böyle bir şekilde durabileceğini hiç düşünmemiştim.

Kalp o tesbih tanesi gibi olmalı. Allah'dan gelen nur kalpte durmalı tabii hale gelmeli. Uyusan da yürüsen de o nur kalpte olmalı, yerleşmeli.

Onun için çok zikretmemiz ve Allah'a çok yalvarmamız lâzım. Ya Erhame'r-Rahimin! kimler kemale erdiyse ancak senin lütfun ile erdiler. Bizi de fazl-ı kereminle onlar gibi eyle. Âmin!..

Bir gün tefsir yazarken bir hadis okuduk. Ölürken sekerat halinde insana melek gelip şöyle der:

« اَلسَّلَامُ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ »

"Selâm (Allah-u Tealâ) sana selâm okuyor."

Yani Mevlâ Tealâ buyuruyor ki: "Ey kulum! Cennetim ve oradaki huriler sana aşık, seni bekliyoruz."

Şu hale bakın, işte dediğimiz gibi kemale erersek bu hadis'in müjdesine mazhar olacağız.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu babın sonunda da şu hadis-i şerifleri yazmıştır:

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: « مَاصَبَّ اللّٰهُ تَعَالٰى شَيْـأً فِى صَدْرِى اِلاَّ وَصَبَبْتُهُ فِى صَدْرِ اَبِى بَكْرٍ »

Efendimiz *(Aleyhisselâm)* buyurdu: **"Allah-u Tealâ benim sadrıma bir şey dökmedi ancak** (ne döktü ise) **onu Ebubekrin kalbine döktüm."**

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: « لَايَفْضُلُكُمْ اَبُوبَكْرٍ بِكَثْرَةِ صِيَامٍ وَلَاصَلَاةٍ وَاِنَّمَا يَفْضُلُكُمْ بِشَيْءٍ وَقَرَ فِى صَدْرِهِ » اَوْ كَمَا قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

Ve yine Efendimiz *(Aleyhisselâm)* buyurdu: **"Ebubekir** *(Radıyallahu Anh)* **çok oruç tutmak, çok namaz kılmak ile sizden faziletli olmadı. Ancak sizden faziletli oluşu sadrına yerleşen şey (nur) iledir."** (Yahut Efendimiz *(Aleyhisselâm)* ın buyurduğu gibi).

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Hadis'inden anlaşıldığı üzere Hazret-i Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ı faziletli kılan şey, Mevlâ Tealâ'dan Peygamberimize; ondan da Hazret-i Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* a akan nurdur. Ondan ibret alalım.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu sahifede, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifleri yazmıştır:**

وَ فِي الْحَدِيثِ: « لَوِ اتَّزَنَ اِيمَانُ اَبِي بَكْرٍ مَعَ اِيمَانِ اُمَّتِي لَرُجِّحَ »

Hadis-i şerifte şöyle gelmiştir: **"Şayet Ebu Bekr'in imanı ümmetimin imanıyla tartılsa elbette** (Ebu Bekr'in imanı) **ağır gelir."**

وَفِي حَدِيثٍ آخَرَ: « مَنْ اَرَادَ اَنْ يَنْظُرَ اِلىٰ مَيِّتٍ يَمْشِي عَلىٰ وَجْهِ الْاَرْضِ فَلْيَنْظُرْ اِلَى ابْنِ اَبِي قُحَافَةَ »

Başka bir hadis-i şerifte ise şöyle gelmiştir: **"Herkim yer yüzünde yürüyen ölüye bakmak isterse Ebu Kuhafe'nin oğluna** (Ebu Bekr'e) **baksın."**

وَ قَالَ شَيْخُ العَطَّارُ رحمه الله تعالى فِي نَعْتِ اَبِي بَكْرٍ (رضي الله تعالى عنه)

هَرْ چِه بُوْدْ اَزْ بَارِكَاهِ كِبْرِيَا *

رِيخْت دَرْ صَدْرِ شَرِيفِ مُصْطَفىٰ *

آنْ هَمَه دَرْ سِينَه صِدِّيقْ رِيخْت *

Şeyh Attar *(Rahimehullahu Tealâ)*, **Ebu Bekr-i Sıddık** *(Radıyallahu Anh)* **ın Medhi hakkında şöyle buyurdu: Her şey** (feyiz) **ki, Yüce Mevlâ huzurundan onu Muhammed Mustafa** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **in sadr-ı şerifine döktü ise, onun hepsini** (Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **de) Ebu Bekr-i Sıddık** *(Radıyallahu Anh)* **ın gönlüne döktü.**

(وَ قَالَ شَيْخُ العَطَّارُ رحمه الله تعالى فِي نَعْتِ اَبِي بَكْرٍ (رضي الله تعالى عنه)):

Şeyh Attâr *(Rahimehullahu Tealâ)* **Ebu Bekr-i Sıddık** *(Radıyallahu Anh)* **ın medhi hakkında buyurdular,** (هَرْ چِه) **Her ki,** (بُوْدْ) **oldur,** (اَزْ بَارِكَاهِ كِبْرِيَا) **Yûce Mevlâ huzurundan,** (رِيخْت) **dökdü,** (دَرْ صَدْرِ شَرِيفِ مُصْطَفىٰ) **Aleyhis Salâtü ves Selâm Efendimizin**

sadr-i şerifine, (آنْ هَمَه) onun cümlesini, (دَرْ سِينَه صِدِّيق) Ebu Bekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın gönlüne, (رِيخْت) dökdü,

قَالَ ﷺ: « مَاصَبَّ اللّٰهُ تَعَالٰى شَيْئاً فِي صَدْرِي اِلاَّ وَصَبَبْتُهُ فِي صَدْرِ اَبِي بَكْرٍ »

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: **"Allah (-u Tealâ) Benim kalbime hiçbir şey dökmedi, dökmüş olduğu her şeyi ben Ebu Bekr'in kalbine döktüm."** *(El-Havî Lil Fetâvâ, Süyûtî, 2/101)*

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: « اَرْأَفُ اُمَّتِي بِاُمَّتِي اَبُو بَكْرٍ » الحديث. راموز. رَوَاهُ ابْنُ عَسَاكِرْ عَنْ اَنَسٍ (رضى الله تعالى عنه) وَابْنُ النَّجَّارِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضى الله تعالى عنهما) وَالْحَاكِمُ فِي الْمُسْتَدْرَكِ وَابْنُ عَسَاكِرَ فِي تَارِيخِهِ وَاَبُو يَعْلٰى عَنِ ابْنِ عُمَرَ (رضى الله تعالى عنهما)

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurdu: **"Ümmetime, ümmetimin en şefkat ve merhametlisi Ebu Bekir'dir."** *(Hakim, Müstedrek, 3/616, No:6281)*

Bu hadis-i şerifi, İbni Asakir Enes *(Radıyallahu Anh)* dan, İbni Neccar, İbni Abbas *(Radıyallahu Anhuma)* dan, Hakim, Müstedrekinde, İbni Asakir, Tarihinde ve Ebu Ya'lâ, İbni Ömer *(Radıyallahu Anhuma)* dan rivayet etmişlerdir.

وَفِي جَامِعِ التِّرْمِذِيِّ مِنْ حَدِيثِ اَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعاً: « مَا لاَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ اِلاَّ كَافَأْنَاهُ مَاخَلاَ اَبَا بَكْرٍ فَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا يَداً يُكَافِئُهُ اللّٰهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ »

وَفِي رِوَايَةٍ اُخْرٰى اَوَّلُ الْحَدِيثِ هٰكَذَا: « اِنَّ اللّٰهَ اتَّخَذَنِي خَلِيلاً كَمَا اتَّخَذَ اِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً وَلَوْ كُنْتُ » الحديث.

Câmi-i Tirmizî'de Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* ın hadisinde merfûan Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur: **"Her kimin bize bir iyiliği olmuşsa mutlaka kendisine mukabele etmişizdir. Ebu Bekir başka! Onun bizim nezdimizde öyle bir eli (iyiliği) vardır ki, Allah bu sebeple kıyamet gününde kendisini mükâfatlandırsın!..."** *(Tirmizî, Menakıb:15, 5/609, No:3661)*

Başka bir rivayette hadis-i şerifin evveli şöyledir: **"Şüphesiz Allah, İbrahim'i kendisine dost edindiği gibi, Beni de kendisine dost edindi. ...."** (El-hadîs) *(Hakim, Müstedrek, No:4018, 2/599)*

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضى الله تعالى عنهما) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذاً مِنْ أُمَّتِي خَلِيلاً لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ وَلٰكِنْ اَخِي وَصَاحِبِي»

İbni Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* dan rivayet edildiğine göre Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: **"Eğer ben bu ümmetten dost edineydim, elbette Ebu Bekr'i edinirdim, lakin (İslâm) kardeşimdir ve sahabimdir."** *(Buharî, Fezâilüs Sahabe:5, No:2456, 3/1338)*

قَالَ الطِّيبِيُّ: اَلْخَلِيلُ مِنَ الْخَلَّةِ بِمَعْنَى الْحَاجَةِ يَعْنِي لَوِ اتَّخَذْتُ صِدِّيقاً أَرْاجِعُ اِلَيْهِ فِي حَاجَاتِي وَاَعْتَمِدُ عَلَيْهِ فِي مُهِمَّاتِي لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ وَلٰكِنْ فِي جُمْلَةِ اُمُورِي اَلْجَأُ اِلَى اللهِ تَعَالٰى . (الى هنا كلامه) لٰكِنَّهُ بَعِيدٌ.

فَالْاَوْجَهُ اَنْ يُقَالَ: اِنَّهُ مِنَ الْخُلَّةِ وَهِيَ الصَّدَاقَةُ الْمُتَخَلِّلَةُ فِي قَلْبِ الْمُحِبِّ الدَّاعِيَةُ اِلَى اطِّلَاعِ الْمَحْبُوبِ عَلٰى سِرِّهِ يَعْنِي لَوْ جَازَ لِي اَنْ اَتَّخِذَ صَدِيقاً مِنَ الْخَلْقِ يَقِفُ عَلٰى سِرِّي لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ وَلٰكِنْ لَا يَطَّلِعُ عَلٰى سِرِّي اِلَّا اللهُ تَعَالٰى. وَيُؤَيِّدُ هٰذَا الْوَجْهَ اَوَّلُ الْحَدِيثِ وَوَجْهُ تَخْصِيصِهِ بِذٰلِكَ اَنَّ اَبَا بَكْرٍ كَانَ اَقْرَبَ سِرّاً مِنْ سِرِّ رَسُولِ اللهِ ﷺ .

Tıybî demiştir ki: **"el-Halîl"** kelimesi, **"el-Halle"** kökünden **"Hacet"** manasındadır. Yani şayet Ben bütün ihtiyaçlarımda kendisine müracaat edeceğim ve bütün mühim işlerimde kendisine itimad edeceğim bir dost tutsaydım elbette (buna layık olan) Ebu Bekr'i tutardım. Velakin bütün işlerimde kendisine iltica edeceğim Allah'dır. (Tıybî'nin sözü buraya kadar) Lakin bu söz hakikatten uzakdır.

Doğrusu şöyle demektir: **"el-Halîl"** kelimesi, **"el-Hulle"** dendir, bu ise: "Mahbubun sırrına muttali olmaya çekecek olan muhibbin kalbine giren Sadakat'dan ibarettir."

Yani halk içinde sırrıma vakıf olacak bir dost edinseydim elbette Ebu Bekr'i edinirdim, lakin benim sırrıma ancak Allah-u

Tealâ muttali olur, demektir. Bu manayı hadisin evveli de teyid etmektedir.

Buna, Ebu Bekris Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın tahsis edilmesi ise, hiç şüphe yok ki, sır olarak Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in sırrına en yakın olan Ebu Bekir'dir. Zira:

لِمَا رُوِيَ اَنَّهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ قَالَ: «اِنَّ اَبَا بَكْرٍ لَمْ يُفَضِّلْ عَلَيْكُمْ بِصَوْمٍ وَلَا صَلَاةٍ وَلٰكِنْ بِشَيْءٍ كُتِبَ فِي قَلْبِهِ (شرح المشارق لابن ملك ص. ١٥٩، كذا في روح البيان)

Rivayet edilmiştir ki, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: **"Şüphesiz Ebu Bekr sizin üzerinize (çok) namaz kılmak ve (çok) oruç tutmakla faziletli olmadı, lâkin bir şeyle faziletli oldu ki, onun kalbine yazıldı (döküldü)."**

وَاَنْفُهِمَ مِنْ عَدَمِ اتِّخَاذِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَحَداً خَلِيلاً غَيْرَ اللهِ تَعَالٰى اِنْفِصَالُهُ كُلِّيّاً عَمَّا سِوَى اللهِ تَعَالٰى فَكُلُّ الْكَائِنَاتِ مُتَّصِلٌ بِهِ وَهُوَ غَيْرُ مُتَّصِلٍ بِشَيْءٍ اَصْلاً مِمَّا سِوَى اللهِ تَعَالٰى * اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ وَجِوَارَهُ وَصُحْبَتَهُ آمِينْ . (روح البيان)

وَفِي فَضِيلَةِ سَيِّدِنَا الصِّدِّيقِ (رضى الله تعالى عنه) اَحَادِيثُ كَثِيرَةٌ (فِي الْفَاسِي شَرْحِ الدَّلَائِلِ. ٢٤٦

وفي البخاري: في ج.١ في ص:١٢٠ ، وفي العيني: ٢/٤٣٣ ، ٧/٥٩٠)

فَلْيُطَالَعْ فَاِنَّ فِيهِ بَيَانَ مَعْنَى الْحَدِيثِ مُفَصَّلاً. الخ.

Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Allah-u Tealâ'dan başka bir kimseyi dost edinmemesinden, kendisinin Allah-u Tealâdan başka herşeyden tamamıyla ayrıldığı anlaşılıyor. Zira bütün kâinat O'na muttasıl O ise, Allah'dan başka asla hiçbir şeye muttasıl değildir. Ey Allahım! Bizleri O'nun şefaatıyla, komşu-luğuyla ve sohbetiyle rızıklandır. Âmin.

Ebu Bekr-i Sıddık *(Radıyallahu Tealâ Anh)* Efendimizin fazileti hakkında, Delâil Şerhi Fasî de, Buharî ve Şerhi Aynî de çok hadis-i şerifler vardır. Oralardan mutalaa olunsun zira tafsilatıyla hadis'in manası beyan edilmiştir. *(Efendi Babamızın notları buraya kadar)*

---

14. BAB

﴿ بو بَابْ سَالِكِ حَقْ اولَانْلَرَه زِيَادَه اَهَمْ وَاَلْزَمْ اولَانْ نُصْح
وَيَنْدِى وَظُهُورَاتِ اَشْيَاىِ مُخْتَلِفَه يِى وَ اَغْيَارَه اَمْنِيَّتْ
جَائِزْ اولْمَدِيغِنِى بَيَانْ اِيدَرْ ﴾

Bu bab Salik-i Hak olanlara ziyade ehem ve elzem olan nushi ve pendi ve zuhuratı eşyayı muhtelifeyi ve eğyara emniyyet caiz olmadığını beyan ider.

Bu bab Hak yolcusu olanlara son derece ehemmiyetli ve gerekli olan nasihat ve sözü ve muhtelif şeylerin zuhurlarını ve yabancılara emniyyet (güvenmek) caiz olmadığını beyan eder.

(Beyt - 143)

عَزِيزْ تَفْسِيرْ حَدِيثْ عِلْمِ كَلَامِى دَخِى اوُلْ فِقْهَه عَالِمْ بوُلْ سَلَامِى
كوُرِيشْمَه اَهْلِ بِدْعَتْلَه ظُلَامِى سَنِى بَرْبَادْ اِيدَرْ اَيْلَرْ مَلَامِى
فِرَارْ اِيتْ اَهْلِ بِدْعَتْدَنْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

﴿ عَزِيزْ تَفْسِيرْ حَدِيثْ عِلْمِ كَلَامِى دَخِى اوُلْ فِقْهَه عَالِمْ بوُلْ سَلَامِى ﴾

"Aziz! Tefsir, Hadis, İlm-i Kelâmı,
Dahi ol Fıkh'a alim bul Selâmi."

"(Ey) Aziz (oğlum, kızım, kardeşim)! Tefsir, Hadis, İlm-i Kelâm'ı ve dahi Fıkh'ı bilici ol, selâmeti bul."

Tefsir bil, Kur'an'ın manasını bil, demektir. Kâinat O'nu bilmek için yaratıldı.

....

Hadisler de yine Cebrail *(Aleyhisselâm)* vasıtası ile geldi. İlm-i Kelâm yani Akaidde inancımıza ait meselelerdir. Bir de Fıkh'ı bilici ol, kurtuluşu bul.

Aziz kardeşim! Bunları bilirsen dünya ve ahiret selâmetini bulursun. Aksi takdirde bir şey bulamazsın. Me'mur olunmayan ilimler okunuyor, me'mur olunan Kur'an-ı Kerim okunmuyor. Tam tersi okunuyor.

Mevlâ Tealâ'ya aykırı gidiyorsun, bu çok yanlıştır.

Liselerde ve Üniversitelerde okuyanlardan İslâmiyyetin İ'sini bile anlamamış ve İslâm'a nokta kadar kıymet vermeyenler var.

Bu durum bir cehalettir ki, başımız belâdadır. Onbeş yirmi sene Üniversite tahsili ile ömür gidiyor bir "Lâilâhe illâllâh" öğrenilmiyor.

Böylesine yavan bir yola gider mi insan? Bu iş mücerred nefsin zalimliği, başka değil. Mevlâ Tealâ'nın büyük dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar. Hakikatlara vasıl oldular ve bizi karanlıkta bırakmamak için eserler yazdılar. Risale-i Kudsiyye o kitaplardan biridir. İşte onun yazarı büyük Şeyh Efendi:

"Aziz kardeşim! Tefsir, Hadis, Akaid ilmi'ni ve Fıkh'ı bil!" diye feryad ediyor, ama O'nu duyan yok. İmam-ı Azam Fıkh'ı şöyle tarif ediyor:

« اَلْفِقْهُ: مَعْرِفَةُ النَّفْسِ مَالَهَا وَمَاعَلَيْهَا عَمَلاً »

"Fıkıh: Kişinin amel cihetinden lehine ve aleyhine olan şeyleri bilmesidir."

Fıkhın muhteviyatı üçtür:

1-İbadât,

2- Muamelât,

3- Ukubât.

İbadât: Namaz, Oruç, Hac, Zekât vs. dir.

Namaz için insanın evvelâ tahareti öğrenmesi lâzım. Temizliği kağıt ile değil, su ile yapmalıdır. Eğer avret mahalli iyi temizlenmezse abdest olmaz. Abdest olmayınca da namaz olmaz.

Muamelât: Ticaret, evlenme, kefalet ve feraiz gibi olan şeylerdir.

Ukubât: Şer'an işlenilen suçların cezasıdır.

Meselâ: İçki içene seksen sopa vurulacak. Zina eden, evlilik geçirmemişse yüz sopa vurulacak. Evlilik geçirmişse şehrin ortasında bir kuyu kazılacak. Şehrin ileri gelenleri onu taş atarak öldürecek.

Haksız yere adam öldürene kısas yapılacak. Bunu sivil yapamaz. Bu hükmü Şeriat hükümeti uygulayacak. Hırsızlık yapanın eli kesilecek.

Nitekim Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor:

« وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا اَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالاً مِنَ اللهِ وَاللهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (٣٨) »

"Hırsızlık yapan erkeğin ve hırsızlık yapan kadının kazandıklarının bir cezası ve Allah tarafından bir azap olmak üzere ellerini kesiniz. Allah Azizdir, Hakimdir." *(Ayet: 38)*

Hırsızlık yapanın sağ eli kesilir. Bir daha yaparsa sol ayağı bilekten kesilir. Bu ceza uygulandıktan sonra git bakalım gidebilir mi? Bu cezayı Mevlâ Tealâ müslümanların, namuslu insanların malları çalınmasın için veriyor.

Bir keresinde Beykoz'da vaaz ederken bu ayeti okudum. Cemaatten birisi: "Bu hoca nereden çıktı, yirminci asırda kol mu kesilir?" diye bana kızmış. Sonra o hafta içerisinde tevafuk onun arabası çalınmış. O zaman çok kızmış ve demiş ki:

"Ben hocaya darılıyordum, hırsızın eli kesilecek deyince, şimdi ben o hırsızı bir bulsam onun değil elinin, kafasının kesilmesini isterdim" demiş. İşte akılsız bir adam! Senin araban çalınmasın diye Allah-u Tealâ hırsızın elinin kesilmesini emr buyurdu. Cahille iş olmaz.

Şöyle bir söz vardır:

« اَلْجَاهِلُ كَالْخُنْفَسَاءِ اِذَا تَحَرَّكَ فَسَا »

"Cahil pislik böceği gibidir. Hareket ettiği vakit kokar."

Cahil insan konuşsa kokar, baksa kokar, tutsa kokar, yürüse kokar, her halinde kokar. Her yanlış iş yapmak insanı Hünfesa böceği gibi kokmaya götürür. Şeriat'ın müsaade ettiği şeylere bakmalıdır.

Bazıları yolda giderken sağa, sola etrafa bakıyor. Dala konmuş kuş gibi ortalığı gözetliyor. İşte bunlar hep cahillik eseridir. Hocalar bunların yanlış olduğunu demese insanlar nereden öğrenecek.

Furkan suresinde Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

« وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا ... (٦٣) »

"Rahman'ın halis kulları onlardır ki, yeryüzünde mütevaziyane bir halde yürürler." *(Ayet: 63 den)*

Allah'ın mütevazi kulları vakarlı ve Allah'tan utanarak yürürler. Allah *(Celle Celalühü)* bizi her işimizde yürürken, dururken, otururken, yatarken vs. her işte görüyor. Mevlâ'nın bizi gördüğünü bilerek yanlış işleri nasıl yaparız.

Bu yanlış işler hep Tarikata iyi çalışmamaktan meydana geliyor. Tarikat parmak sallamaktır, zannediliyor. Tabi ki tesbih çekilecek, parmak sallanacak amma kalbin lisanı, "Allah, Allah" diyecek. Kalbin gözü de Rabıta aynasından Mevlâ'ya bakarak O'nu zikredecek.

Hırsızlık hakkında okumuş olduğumuz ayet-i celilede :

« وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ » **"Hırsızlık eden erkek ve kadın..." buyurulurken** zina hususundaki ayet-i celilede de:

« اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِي » **"Zina eden kadın ve erkek..." buyurulmuştur.**

Hırsızlık hususunda erkek önde zikredilirken zina hususunda hanım önde zikredilmiş. Niçin? Zinaya, kadın daha ziyade sebep olduğu için.

Şöyle bir söz vardır:

« وَصَارَ الْفَأْرُ فِي رُؤْيَاهُ نَاقَةً »

"Fare rüyasında deve olduğunu gördü."

Fakat uyanınca baktı ki, yine fare.

Kolları, bacakları çıplak, baş açık gezen kadın sanki o fındık faresi gibi, o haliyle kendini büyük şey olmuş, zannediyor. Halbuki kime benziyor haberi yok. Dar pantolon giymiş, sakalını, bıyığını traş etmiş erkek de onun gibi.

Risale-i Kudsiyye'nin bu beytini sizlere sık sık okuyorum. Şimdi Tefsir, Hadis, Akaid, Fıkıh bilen yok. Ama duvak bilen çok. Lâkin sizler, Tefsir, Hadis, Akaid ve Fıkıh ilimlerini öğrenmeye çalışıyorsunuz. Varolun, sağolun. Dünyanız, ahiretiniz ma'mur olsun.

« كورِيشمَه اَهْلِ بِدْعَتْلَه ظُلَامِى »

"Görüşme ehl-i Bid'atle zulâmî."

"Bid'at işleyenle görüşme, karanlıktır." Şeriat'ta olmayanı işleyenler karanlıktır.

« سنِى برْبَادْ ايدر ايلَر مَلَامِى »

"Seni berbad ider eyler melâmî."

"Seni dalâlet rüzgarına koyar doğru cehenneme atar. Melâmî eder."

Beyitte geçen: (بَرْ) Üzerine demektir. (بَادْ) İse, **Rüzgar** demektir. Bu durumda: (بَرْبَادْ) **"Rüzgar üzerine"** demektir. Rüzgarlı bir havada taşın üstüne bir avuç külü koysanız, rüzgar o külü savurur, hiç bir şey kalmaz.

Ehl-i Bid'atle görüşürseniz dalâlet rüzgarının üzerine koyar, sizi doğru Cehenneme gönderir.

Mısrada geçen « مَلَامِى » bir Tarikat'ın ismidir. Önceden bu Tarikat hak Tarikat idî. Bunlar ibadetlerini gizli yaparlardı. İnsanlar da bunları ibadet etmiyor zannederek ayıplarlardı. Sonra ise hepten ibadetlerini terkettiler. Şimdi **Melâmî:** demek, hiç ibadet etmez, demektir.

« فِرَارْ ايتْ اَهْلِ بِدْعَتْدَنْ كيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Firar it ehli bid'atten gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Ehl-i Bid'atten kaç Hakk'a gidelim."

İmam-ı Rabbanî'nin oğlu İmam-ı Masum *(Kuddise Sırruhuma)* Mektûbatında buyuruyor ki: "Bir şehirde bid'at işleniyorsa oradan muhacir çık." Şimdi ise ortalık bid'at işleyenler ve haram peşinde koşanlarla dolu.

(Beyt - 144)

شَرِيعَتْ حامِلِي اَعْلَمْ ذَوَاتِي دَخِي عالِمْ اُولَانْ فِقْهَه ذَوَاتِي
كَذَلِكْ حامِلِ فُرْقَانْ ذَوَاتِي زِيادَه تَعْظِيمْ اَيْلَه بُولْ نَجَاتِي
بُو تَعْظِيمْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Risale-i Kudsiyyeden dersimiz bu beyite geldi:

« شَرِيعَتْ حامِلِي اَعْلَمْ ذَوَاتِي »

"Şeriat hamili e'lem zevatı."

"Şeriatı yüklenmiş, Şeriat'ı en iyi bilen zatlara"

« دَخِي عالِمْ اُولَانْ فِقْهَه ذَوَاتِي »

"Dahi alim olan Fıkha zevatı ."

"Ve dahi Fıkh'ı bilen alim zatlara."

« كَذَلِكْ حامِلِ فُرْقَانْ ذَوَاتِي »

"Kezalik hamil-i Furkan zevatı."

"Bunun gibi Furkan (Kur'an) ı yüklenen hafızlara."

« زِيادَه تَعْظِيمْ اَيْلَه بُولْ نَجَاتِي »

"Ziyade tazim eyle bul necatı."

"(Bunlara) Ziyade hürmet eyle, kurtuluşu bul."

Beytimizde geçen, **Şeriat** kelimesinin manası gidilecek yol demektir. Nitekim Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor:

« لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجاً (٥٤) »

"Sizden her biriniz için bir Şeriat bir açık yol kılmıştık." *(Ayet: 54)*

İslâmiyet, Din, Şeriat hepsi birdir.

İslâmın kelime manası da inkıyat yani boyun eğmektir. Nitekim Sure-i Zümer'de şöyle buyuruluyor:

« ... وَ اَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ... (٥٤) »

"Size azap gelmeden evvel, Rabbinize dönün, ve O'na teslim olun."

Din Allah-u Tealâ'nın tayin ettiği ilâhî bir kanundur. Nitekim Sure-i Ali İmran'da şöyle buyuruluyor:

« وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ... (٨٥) »

"Ve her kim İslâm'dan başka bir din ararsa elbette ondan kabul edilmez."

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki: Kâinatı yaratan benim. İnsanları yaratan benim. Dinleri vaz eden benim. Her bir insanın dini yüklenmesi lâzımdır.

Allah-u Tealâ Cuma suresinde dini yüklenmeyenleri hımara benzetiyor. Şöyleki:

« مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰيـةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَاراً... (٥) »

"Kendilerine Tevrat ile amel teklif edildikten sonra, onunla amel etmeyenlerin hali, cildlerle kitap taşıyan himarın haline benzer." *(Ayet: 5)*

Bir hımara ağır kitapları yükleseniz, meselâ Çarşambadan Beyazıta veya Beyazıt'tan Çarşamba'ya taşır ama o kitaplardan ne bir harf ne de bir kelime anlar.

Mevlâ Tealâ Yahudilere Musa *(Aleyhisselâm)* vasıtasıyla Tevratı gönderdi. Bir türlü kabul etmediler, bin dereden su getirdiler. Bunun üzerine Allah-u Tealâ Tur dağını onların üzerine kaldırdı.

A'raf suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

« وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا اَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَاآتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (١٧١) »

"Ve bir vakit dağı sanki o bir gölgelikmiş gibi onların üstlerine koparıp kaldırmıştık. Ve sandılar ki o hakikaten üstlerine düşecek, (onlara dedik ki:) Size verdiğimizi kuvvetle tutun ve onda olanı zikrediniz, umulur ki sakınırsınız." *(Ayet: 171)*

Allah-u Tealâ dilese Yuşa tepesini yahut Uludağı yerinden kopartıp İstanbul'un üzerine getirir. Millet can sevgisinden secdeye kapanır. Ama Allah sevgisinden kapanmaz.

Üç gün su gelmeyecek ancak camiye gelecek dense herkes suyun hatırı için camiye gelir. Ama Allah'ın hatırı için camiye gelmiyorlar. Ahirette çok kişi kafasını taşa vuracak:

"Niye ben Allah'ın emrini tutmadım." diyecek. Şimdi pişman ol da ey insan bir kazmaya sap ol. Yahudiler çetin adamlardır. Bugün o Yahudiler neler yapıp dünyayı ifsad ediyorlar. Bizim milleti yoldan çıkarıyorlar. İkinci Mahmud zamanında Fener Patrikhanesindeki bir papaz Rus çarına bir mektup yazmış ve mektubunda demiş ki:

"Türk milleti Kur'an'a bağlıdır ve edeplidir. Evvelâ bunları Kur'an'dan soğutmalıyız ve o edeplerini bozmalıyız."

O zamanın padişahı o papazı astırdı. Avrupalılar kendilerini bozdular. Şimdi bizi de bozuyorlar.

"Hoca Efendi biz arapça, tefsir, hadis, fıkıh, akait öğreneceğiz amma bize para vermiyorlar."

Para verilince okuyacaklarsa kıymeti yok, parasız okusunlar, sonra para bulamazlarsa gelsinler. Hakiki hocaya herkes para vermek ister.

İki arkadaş vardı. Bunlar daima birbirini ziyaret ederlerdi. Gelme sırası kendisinde olan gelmeyince öbür arkadaşı merak ederek onun evine gitti. Kapıyı çaldığında arkadaşının kızı çıktı. Ona: "Baban nerede?" diye sordu. Kız: "Babam çok hasta!" dedi. İçeri girdiğinde gördü ki, arkadaşı ağır hasta, ona: "Kelime-i Şehadet getir!" dedi. Fakat arkadaşı getiremedi.

"Hani senin teheccüd namazların, nafile ibadetlerin?" deyince Hasta: "Onların hiç biri Allah için değildi." diye cevap verdi.

İnsan çok korkmalı. Bu din işi çok naziktir. Allah gücenir ve seni tersine çevirir. Allah'a hep yalvarmalıyız. "Benim akhm bir şey kesmiyor, beceremiyorum, sen becerttir!" demeliyiz. Büyük Şeyh Efendi bu beyitte de :

"Biz Kur'anla, hadisle, fıkıhla yoğrulduk. Sizler de bunlarla yoğrulun," buyuruyor.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurmuştur:

« مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِى فَسَيَرىٰ اِخْتِلَافاً كَثِيراً فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَاِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْاُمُورِ فَاِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ »

"Benden sonra kim hayatta kalırsa nice ihtilâflar görecek. Öyle ise siz sünnetime ve hidayet üzere olan Hulefa-i Raşidin'in sünnetine devam edin, uyun. O sünnetleri azı dişlerinizle ısırınız (sıkıca sarılınız). **Sonradan çıkarılan şeylerden sakının. Zira** (sünnette bulunana zıt olarak) **her yeni çıkarılan şey bir bid'attır. Her bid'at de dalâlettir-sapıklıktır."**

Bütün dünya bizi sünnetlerden koparmak için uğraşıyor. Sünnetlere sıkıca sarılmalıdır ki bizi onlardan ayıramasınlar.

Allah razı olsun, kardeşlerimiz Tefsir, Hadis, Fıkıh, Akaide gönül verdiler. Onlar ile yoğruluyorlar. Bazıları da illâ diplomaya asılıyorlar. Türkiye islâmi ilimlerden ayrılmasaydı, bugün cihangir olurdu. Fakat İslâmî ilimlerden ayrılmayanlar da var.

İslâmî ilim yolunda olanlar Mevlâ Tealâ'nın cemaatini artırmış olurlar. Öbür tarafı artıran ise Şeytanın cemaatini artırmış olur.

Beytimizde geçen « تَعْظِيم » kelimesi arapçadır. Manası: "Çok büyük tutmak" tır.

Şeriat ilmini yüklenen Fıkıh alimlerine, hafızlara ziyade tazim etmek lâzım. Niçin?

Çünkü bu zatlar Allah'ın Şeriat'ının, Tarikat'ının ve Marifet'inin depoları ve hazineleridir. İçleri Kur'an'la dolu onların. Bir tanesi bütün dünya dolusu insana değer. Ulema tuz gibi avam et gibidir. Eti tuzlamazsan iki günde kurtlanmaya başlar. Ulema şimdi azaldı, millet de koktu. Lâkin bunu kimse anlamıyor.

Ne iyi ne de kötü kokuyu alamıyorlar. Eğer burnunuz doluysa gül yağı koklasanız kokuyu alamazsınız. Şeriat, Tarikat, Hakikat feyiz kokar. "Ben alamıyorum" diyorsanız, burnunuz dolu da ondan alamıyorsunuz.

Namaz kılmıyorlar, oruç tutmuyorlar, zekât vermiyorlar, abdest almıyorlar, gusl etmiyorlar, fakat içki içiyorlar, kumar oynuyorlar, zina ediyorlar, kokmuş bu millet.

Çürük teneke onlara altından iyi gelir. Şimdiki insanlar Şeriat'ın kıymetini anlamıyorlar. Halbuki Şeriat'ı seve seve taşımamız lâzım. Onun kârı bize. Mevlâ Tealâ'ya kâr hiç lâzım değildir.

« بو تعظيمله عزيز حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Bu tazimle aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu büyüklere olan saygı üzere Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr edelim."

Bu büyüklere saygısızlık etmek imana dokunur. Mesnevi sahibi diyor ki:

"Keşke bedene dokunulsa da imana dokunulmasa!"

Dünyada hiç bir şey bilmeden yaşayan insan azar, yoldan şaşar. Allah'ın mülkünde O'nun pamuk gibi yumuşak ekmeklerini, kaymaklarını, reçellerini yer, O'nun sularını içer, O'nun verdiği malzemelerle yapılan bir evde oturur, ama hiç O'nu aramaz, O'ndan bahsetmez.

Allah'ın yarattığı demiyorlar da Tabiat, Doğa diyorlar. Anlayın, ne kadar düşmanlar Allah-u Tealâ'ya. Allah-u Tealâ 'ya bu kadar kızılır mı? Kur'an-ı Kerim'de bunlar hakkında şöyle buyuruluyor:

« وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلاً عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ (٤٢) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُؤُسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَاَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ (٤٣) »

"Ve Allah'ı zalimlerin yapar oldukları şeylerden gafil sanma. Onları kendisinde gözlerin yerinde karar edemiyeceği bir gün için tehir eder. Öyleki başlarını yukarıya dikerek koşarlar. Gözleri kendilerine bakamaz ve kalpleri ise (akıldan soyulmuş olarak) **bomboş bulunur."** *(İbrahim Suresi: 43-44)*

Bu anlatılanlar hep insanın başına gelecek, bu azaplar dayanılacak şeyler mi? Allahım sen bizi koru!

Bu dünya Kur'an ile yaşıyor. Ahiret de Kur'an ile kazanılıyor. Cemalullah da Kur'an ile kazanılır. Kur'an'a dönelim. Ahlâkımızı düzeltelim. Nefis güzel ahlâktan uzaktır.

Nefis cibilliyetindeki inkâr, tuğyan, iba (yüz çevirme) ve münazaa sebebiyle Ahkâm-ı Semaviye'yi inkâr ediyor. Nefis çok zalim bir şeydir. Bu Nefs-i Emmare yontulur, yola alınırsa büyük veli olunur.

İmam-ı Rabbanî buyuruyor:

"Eğer alimler veli değilse, cihanda hiç veli yoktur."

Bakın ne büyük müjde. Alimler Mevlâ Tealâ'nın halifesidirler. Onlar Mevlâ'nın en çok sevdiği ilim sıfatını takınmış, Mevlâ'nın en has adamlarıdır.

Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

﴿ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ... (٢٨) ﴾

"Allah'dan kulları içinde, ancak (kudret ve azametini bilen) **alimler korkar."** *(Fatır Suresi: 28)*

İmam-ı A'zam *(Rahimehullah)* bu ayet-i celileyi şöyle kıraat eder.

﴿ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءَ ... ﴾

Bu durumda manası şöyle olur:

"Allah kulları içinde ancak âlim kullarından korkar (tazim eder, büyük tutar)."

Bir insan kimden korkar? Büyük gördüğü kimseden. Mevlâ Tealâ kimi büyük görüyor? Âlimleri.

Nitekim bir Hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

﴿ مَنْ اَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَهُوَ خَلِيفَةُ اللّٰهِ فِى اَرْضِهِ وَخَلِيفَةُ رَسُولِهِ وَخَلِيفَةُ كِتَابِهِ ﴾

"Kim iyiliği emreder, kötülükten de nehyederse, o yeryüzünde Allah'ın, O'nun Resulünün, ve O'nun kitabının halifesidir."

Bu nasıl oluyor? Mevlâ Tealâ kendini gizliyor, bize: "Delillerden beni bulun!" buyuruyor. Mevlâ Tealâ gizli olunca bizlerle konuşur vaaz eder mi? Etmez. Fakat, Allah'ın kullarına vaaz lâzım. İşte Allah'ın konuşacağı şeyleri konuşan O'nun halifesidir. Alimler durumlarını bilmeli ve edepli olmalıdırlar.

﴿ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْناً .... (٥٥) ﴾

"Sizden iman edip salih ameller işleyenlere Allah şöyle vaad buyurdu: Yemin olsun ki, kendilerinden evvelkileri (İsrailoğullarını) nasıl kâfirlerin yerine getirdi ise, onları da kâfirlerin arazisine getirecek (hakim kılacak).

Ve onlara kendileri için seçtiği dinlerini (İslâm'ı) kuvvetlendirip icra imkânı verecek. Onları korkularının arkasından muhakkak emniyete kavuşturacaktır." *(Nur Suresi: 55)*

(Beyt - 145)

عزیز هم انزوایه ایله رغبت جهاندن کچ بودر مطلق سلامت

دخی اولمه تیز کی ایله غیرت سلوکده تا کمال بولسون محبت

بو شهوتدن کچوب حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

Bunlar büyüklerin tavsiyeleridir. Mevlâ Tealâ'nın büyük dostları bizden evvel dünyaya gelip yaşadılar. İşin hakikatına erdiler. Biz aciz evlâdlarına da karanlıkta kalmamamız için eserler, kitaplar yazdılar. O kitaplardan onların yollarından ayrılmayalım. Nitekim Allah-u Tealâ şöyle buyuruyor:

﴿ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ... ﴾ (٢٦)

"Allah sizlere bilmediklerinizi bildirmek, sizden öncekilerin yollarını size göstermek ve tevbelerinizi kabul etmek ister." *(Nisa Suresi: 26)*

Şimdi bizden evvel geçen piranımız, Şeyh Es-Seyyid Mustafa İsmet *(Kuddise Sırruhu)* bize tenbih ediyor. O'nun tenbihini tutmamız lâzım. Allah-u Tealâ tenbih tutanları seviyor.

﴿ عزیز هم انزوایه ایله رغبت ﴾

"Aziz hem inzivaya eyle rağbet!"

"Aziz evlâdım! İnzivaya rağbet (heves) et."

İnziva: Dünya işlerini bırakıp bir köşeye çekilmek demektir. Bu insanların bir kısmı insanı yoldan çıkarır, onun için inzivaya rağbet iyidir.

﴿ اَلْاِسْتِئْنَاسُ بِالنَّاسِ مِنْ عَلَامَاتِ الْاِفْلَاسِ ﴾

"İnsanlarla ünsiyet, iflâs alâmetlerindendir."

Eğlenceleri adet etmemek lâzımdır, bunlar insanın iflasıdır. Aman dikkat edelim, birbirimizin gaflete düşmesine sebep olmayalım, söz dinleyelim.Mümkün olduğunca insanlardan uzak durmalı, huzur üzere olmalıyız. Ama hocalar kenara çekilmeye-

«جهاندن كچ بودر مطلق سلامت»

"Cihandan geç budur mutlak selâmet."

"Dünyadan geç mutlak selâmet budur."

Allah'a itaat ve ahirete hazırlık olmayan dünyadan geçmel. Allah böyle bir dünyayı sevmiyor, sen de sevme. Ahirete güterten bir kum mnesi götüren var mı? Yok. Altın, gümüş götüren var mı? Yok. Orada zaten altın, gümüş geçmez. Orada altın ve gümüşü iman ve amel-i salihtir.

«دخي اولنمه تيز كل ايله غيرت»

"Dahi evlenme tez gel eyle gayret."

"Tez evlenmemeye gayret et." Evvelâ manevi bulûğa er, ondan sonra evlen. Bir beyitte şöyle gelir:

«خلق اطفالند جز مرد خدا نيست بالغ جز رهيده از هوى»

"Hüda'nın mert kullarından başka bütün insanlar çocuklardır,

Nefsin hevasından (arzusundan) halâs olmuştan başka bulûğa ermiş yoktur."

«سلوكده تا كمال بولسون محبت»

"Sülükde ta kemal bulsun mehabbet."

"Allah yolunda sevgi kemale ersin de ondan sonra evlen."

Sülük: Allah'a yürüyüştür. Tarikata girmek Mevlâ Fealâ'ya manevi yürüyüş demektir.

Bu yolda Allah'ın sevgisi iyice kalbe yerleşmeli ki, kişi evlensin.

«بو شهوتدن كچوب حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم»

"Bu şehvetten geçüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Nefsi emmarenin arzularından geçip Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr edelim."

Şehvet: Nefsin kötü meyli ve kötü arzusurur. Bu kadar kötülüklere sebep olan budur.

Bedenin, yaşayabilmesi için lâzım olan ihtiyaçların istenmesi kulluğa ters düşmez, bu nefse uymak değildir.

Tabiat kanunlarından hasıl olan istekleri Şeriat yasak etmemiştir. Bu istekleri yapmak mübahtır. Yaşamak için ve Şeriat'e uyabilmek için lâzım olan şeylerin kınanan nefisle ilgileri yoktur.

Nefse uymak kötü ve fuzuli işleri istemek, yapmak demektir. Mübahların fazlasına "Fuzul" denir. Mübahları alabildiğine yapan kimse şüpheli olanları işlemeye başlar. Şeytanın aldatması ile biraz daha aşırı gidilirse harama düşülür. *(Mektûbat: 3/27)*

Cenabı Hak Âli Imran suresinde şehevât sevgisinden yedi tanesini zikrediyor.

« زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ (١٤) »

"Kadınlardan, oğullardan yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşten, salma (güzel) **atlardan** (sağmal) **hayvanlardan ve ekinlerden** (gelen) **şehvetlerin sevgisi** (nefsin istediği zevklere düşkünlük) **insanlar için son derece süslü kılındı.**

İşte bunlar dünya hayatının metaıdır. Allah-u Tealâ'ya gelince nihayet varılacak güzel yer (cennet) **onun nezdinde** (manevi huzurunda) **dır."** *(Ayet: 14)*

Bu yedi şeyi sevmek insan için süslü kılınmıştır.

1- Kadın sevgisi: Erkeğin kadını sevmesi, kadının erkeği sevmesi insanlara süsletilmiştir. Şehevatın başı kadındır, sonra erkektir. Allah gayr-i meşru şeylerden muhafaza eylesin.

Mevlâ Tealâ erkek ve kadını birbirine heves ettirdi. Sonra da yasak koydu. Bu bir imtihandır. Tok gözlü olmak lâzımdır. Daima Mevlâ Tealâ razı mı? Değil mi? Ona bakmalıdır. Mevlâ razı değilse ondan kaçmak lâzım.

2- Evlât sevgisi: Evlât sevgisi de insanı Mevlâ'nın sevgisinde geri bırakabilir.

3- Altın

4- Gümüş

5- Otluğa salınmış güzel atlar

6- Süt hayvanları

7- Ekin tarlaları.

Bunların her biri onbin perdedir. Hepsi yetmiş bin perde oluyor. Ya Rabbi! Bütün perdeleri aşıp, sana gelmek nasip eyle. Bir daha bu dünyaya gelmeyeceğiz. Dünya fani, eşyası da fani. Onu seven de fanidir. Dünyaya aldanan ahmaktır.

Mevlâ bize: Asıl sevilecek benim, beni sevin, buyuruyor. Ayet-i kerimede geçenlerden birini veya yedisini seven Allah'ı sevmez. Ne fena şey. Efendi babam buyurmuştu ki:

"İnsan evvelâ ailesini nefsi için sever, yaşlanınca ahiret yolunda arkadaşım diye sever bu iyidir."

Karı-kocanın birbirini sevmesi normaldir. Fakat vaktiyle yatıp, vaktiyle kalkmazlarsa o zaman aldanmış oluyorlar.

Hazreti Ömer diyor ki: "Ben de sizin gibi yağlı yemekleri yiyebilirdim, ama ben onları ahirete bıraktım. "

Şeriat hepten soğuk durmaya da müsaade etmez. Ne çok ileri, ne çok geri, orta olacağız. Bu yedi şeyin tamamı olacak ama sevgilerini gönlümüze sokmayacağız.

Dünya nedir? Seni Allah'dan gafil eyleyendir.
Kumaş, gümüş, oğul ve aile değildir.
Geminin içindeki su geminin helâkı içindir.
Geminin dışındaki su geminin daha kolay yüzmesi içindir.

Hangi şey sana Allah'ı unutturuyorsa dünya malı oluyor. Bu yedi şey kalbe girmeyipte yerinde olursa Allah'a kavuşmak daha kolay olur.

Yani iş bileceksin. Birbirimizi ibadete sevkedelim. Birbirimize: "Haydi sen de çalış, ben de çalışayım, sen şöyle yapma ben de böyle yapmayayım" diyelim. Böyle olursa buna tam ihvanlık denir.

Cenab-ı Hak şehevatı yedi kısım olarak zikrettikten sonra buyuruyor ki:

« قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ (١٥) »

"(Resulüm!) **De ki: Bundan** (size anlatılanlardan) **daha hayırlısını size haber vereyim mi? Takva sahipleri için Rableri katında,** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından ırmaklar akan cennetler -ki, orada ebedi kalıcılardır-.**

Tertemiz aileler ve (hepsinin üstünde) **Allah'tan büyük bir rıza vardır. Allah kulları** (nı) **hakkıyla görendir."** *(Ali İmran Suresi: 15)*

Cennetin ırmaklarında ne bir toz ne bir tükrük ne bir yaprak ne bir yılan ne bir kurbağa vardır. Dünyada böyle bir eve sahip olan var mıdır? Yoktur.

Hepimiz dünyada misafiriz. Mevlâ Tealâ kullarının nereye lâyık olduğunu görüyor. Ya Rabbi! Sen bizim gözümüzü, kulağımızı, elimizi, ayağımızı, her şeyimizi görüyorsun.

Bizi uslu eyle, kanaatkâr eyle. Senin sevdiğini sevdir. Sevmediğinden muhafaza eyle. Şehvet insanları Mevlâ Tealâ'ya bırakmıyor. Mevlâ Tealâ bizlere: Benim razı olduğum şeyleri sevin, buyuruyor.

Ya Rabbi bizi rızana nail eyle. Âmin!

Bütün bunlar, büyük büyük nasihatlar. İnsan alışkanlık sebebiyle namahreme bakar, namahremi dinler zararını anlamaz. Daha neler neler yapar zararını anlamaz.

Mevlâ bize anlayış nasip etsin. Adab-ı Şeriat, Adab-ı Tarikat, Adab-ı Hakikat ile cümlemizi edeplendirsin.

(Beyt - 146)

صاقين نا محرمه باقمه كوز آتمه بودر ردّه سبب غفلتله ياتمه
دخي منكرلري اسراره قاتمه دخي مؤمنلري بهتانله صاتمه
أدبدر يول اصل حقّه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم

« صاقين نا محرمه باقمه كوز آتمه »

"Sakın nahamreme bakma göz atma."

"Sakın nikâh düşen kendisiyle evlenmen haram olmayan kimseye bakma, göz dahi atma."

Mahrem: Kendisine nikâh düşmeyen, evlenilmesi haram olan yakın akrabadır.

Namahrem: Şer'an evlenmeğe mani akrabalığı olmayan, erkek veya kadındır.

İllâ namahreme bir göz atılır. Büyük afettir, namahreme bakmak. İyi düşünseniz anlayacaksınız, bu bakmaktan bir şey çıkmaz, on para etmez, lâkin fikirsizlik, sarhoşluk insanı gaflette bırakıyor. Şöyle bir söz vardır:

« مَنْ لَمْ يَمْلِكْ عَيْنَهُ فَلَيْسَ الْقَلْبُ عِنْدَهُ »

"Kim gözüne sahip olmazsa, kalbi onun yanında değildir."

Göze yakın olan gönüle yakın olur. Gözümüze eğer rabıta yakınsa gönlümüze rabıta yakın olur. Gözümüze haramlar yakınsa gönlümüze de haramlar yakın olur. Mevlâ Tealâ muhafaza etsin.

« بودر ردّه سبب غفلتله ياتمه »

"Budur redde sebep, gafletle yatma."

"(Namahreme bakmak) kovulmaya sebeptir. Gafletle yatma."

Namahreme bakmak ta, gafletle yatmakta öyledir. İkisini de terketmeye gayret edelim.

« دَخِي مُنْكِرلَرِي اَسْرَارَه قَاتْمَه »

"Dahi münkirleri esrara katma."

"(Tarikatı) inkâr edenleri sırlara katma." İnkâr edicilere tarikat sırlarını anlatmak ahmaklıktır.

Münkir: Bu yolu inkar edenler ki, bunları sırlara katmamalı.

« دَخِي مُؤْمِنلَرِي بُهْتَانْلَه صَاتْمَه »

"Dahi müminleri buhtanla satma."

"Ve dahi müminleri iftira ile satma."

Buhtan: İftira, demektir.

« أَدَبْدِرْ يُولْ اصِلْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Edeptir yol asıl Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Asıl yol edeptir Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim.

چيقارمه كيمسه يى آصلا يالانجى اوتورمه منكر ايله يمه صانجى

پاس آلورسك پاكلامزهر قالايجى عزيز سن صدق اوزره اول الله كوريجى

همان صدقيله كل حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

« چيقارمه كيمسه يى آصلا يالانجى »

"Çıkarma kimseyi asla yalancı."

"Kimseyi asla yalancı çıkarma."

Adaleti açık olan bir müslüman hakkında su-i zan etmemelidir.

Hakikatine muttali olunulmayan bir şey hakkında kalbe gelen kötü düşünceler Şeytandandır. Binaenaleyh hemen hüküm vermemek gerekir. Müminler hakkında vehim ve şüphe yollu su-i zan sahibi olmak haramdır.

Su-i Zan, müşahede edilmeden, bir başkası hakkında kalbe gelen fena düşüncedir. Su-i zannın karşıtı, hüsn-ü zandır.

Hüsn-ü zan (güzel sanma) bir kimsenin veya hadisenin hakkında vicdanen iyi bir kanaate sahip olmak demektir.

Hiç kimse hakkında yok yere su-i zanda bulunulmamalıdır. Süfyan-ı Sevri'ye göre su-i zan iki kısımdır. Birisi günahtır, sadece zannedip hüküm vermek gibi. Diğeri günah değildir, zannedip hüküm vermemek gibi.

Sure-i Hucurat'ta şöyle buyurulur:

« يا ايها الذين امنوا اجتنبوا كثيراً من الظن ان بعض الظن اثم ولا تجسسوا ولا يغتب بعضكم بعضاً ... (١٢) »

"Ey iman edenler! Zannın bir çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. (Müslümanların ayıp ve kusurlarını) **araştırmayın; bir kısmınız bir kısmınızı** (arkasından hoşlanmayacağı sözle) **çekiştirmesin...."**

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki: "Hepiniz benim kullarımsınız, severim ki kullarım benim kullarım oldukları için, birbirlerini hoş tutsunlar.

Süngü sokma, taan etme.

« ... اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتاً فَكَرِهْتُمُوهُ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ (١٢) »

"Sizden bir kimse ölü kardeşinin etini yemek ister mi? Kerih görüyorsunuz değil mi? Allah'dan korkun cidden Allah-u Tealâ tevbeleri çok kabul edici ve çok merhametlidir." *(Ayet:12)*

Mevlâ kullarını acıyıcıdır. Okuduğumuz ayet-i celilenin sebeb-i nüzülü şöyledir:

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* sefere çıktığında veya savaşa gittiğinde zengin iki müminin yanına bir fakir mümini arkadaş yapar, böylece fakir müminde diğerlerinin yiyeceklerinden faydalanırdı.

Bir keresinde Selman-i Farisi'yi iki kimseye arkadaş yaptı. Yolda giderlerken Selman-i Farisi arkadaşlarından ayrıldı. Onlardan önce gitti ve bir konak yerine geldi. Fakat yorgunluktan uyuya kaldı bir şey hazırlayamadı. Arkadaşları ona:

"Resulullah'a git te ondan bizim için yiyecek iste." dediler.

Selman-i Farisi Resulullah'ın yanına geldi ve ondan yiyecek istedi. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, Selman-i Farisi *(Radıyallahu Anh)* ı yiyecek temini için Üsame *(Radıyallahu Anh)* a gönderdi. Selman-i Farisi Üsame *(Radıyallahu Anh)* ın yanına gelip Resulullah'ın emirlerini bildirdi. Fakat Üsame *(Radıyallahu Anh)* ın yanında ona verebileceği bir katık yoktu.

Selman-i Farisi arkadaşlarının yanına dönüp durumu bildirdi. Arkadaşları aralarında: "Üsame'de yiyecek vardır amma lâkin cimrilik etti" dediler ve Selman-i Farisi'yi Sahabeden bir topluluğa gönderdiler.

Onların yanında da bir şey bulunmadı, geri gelip durumu arkadaşlarına haber verdiğinde ikisi yavaşça kendi aralarında: "Selman'ı suyu bol bir kuyuya göndersek, kuyunun suyu çekilecek." diye aleyhinde konuştular. Sonra kalkıp Allah'ın Resulü'nün emrettiği şeyin Üsame'nin yanında bulunup bulunmadığını araştırmaya gittiler. Hazret-i Rasül *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yanına geldiklerinde onlara:

"Ağızlarınızda et yeşiliği görüyorum." buyurdu. Onlar: "Ya Resulullah ! Bugün et yemedik" dediler. Bunun üzerine Resulullah: "Üsame ile Selman'ın etlerini yiyordunuz ya!" buyurdu.

İşte bu hadise üzerine Allah-u Tealâ bu ayet-i celileyi inzal buyurdu.

« اوتورمه منكر ايله يمه صانجي »

"Oturma münkir ile yeme sancı."

"Tarikatı inkâr eden ile oturma, sancı yeme."

Tarikatı inkâr eden ile oturma sancı alırsın, manevi karın ağrısı alırsın, kalbin ağırır, saçın da ağarır darlığından. Bunu hangi ayet tevil eder daha çok?

« وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلاَ تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلاَ تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ وَكَانَ اَمْرُهُ فُرُطاً (٢٨) »

"Sabah ve akşam Allah'ın rızasını dileyerek Rablerine dua eden kimselerle beraber nefsini sabırlı tut; dünya hayatının süsünü arzu edip de gözlerini onlardan (o Rablerine dua edenlerden) başkasına (dünya ehline) çevirme. Bizi anmak hususunda kalbine gaflet verdiğimiz kimseye itaat etme ki, o, keyfinin ardına düşmüş ve işi de haddini aşmak olmuştur." *(Kehf Suresi: 28)*

Sure-i En'am'da da şöyle buyurulur:

« وَاِذَا رَاَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي اٰيَاتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَاِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلاَ تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظّٰالِمِينَ (٦٨) »

"Ayetlerimiz hakkında alay yollu söz edenleri gördüğün zaman kendilerinden yüz çevir, yanlarında oturma; ta ki, Kur'an'dan başka bir söze dalarlar. Eğer onlardan yüz çevirme işini Şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra hemen kalk da, o zalimler kavmi ile beraber oturma." *(Ayet: 68)*

Bu ayet-i celileden anlaşılıyor ki, Televizyonu seyretmek hiç caiz değil. Bu millet de çocuk anasının emziğinden ayrılmadığı gibi Televizyondan ayrılmıyor.

Münkir'le oturma, yeme sancı. Münkir ile otururşan;

« پاس آلورسك پاكلامز هر قلايجى »

"Pas alırsın paklamaz her kalaycı."

"Paslanırsın, her kalaycı da senin pasını silemez." Mürşidi de derde sokarsın.

Pas alırsanız, yani itikatta şüpheye düşerseniz, şeyhiniz sizin itikadınızı düzeltemez. Kalaycıdır ama sizin pasınızı kalaylayacak kadar kuvveti yoktur. Onun için inkârcılara hiç yüz vermemek lâzımdır.

İmam-ı Rabbani Hazretlerinin bir komşusu hastalandı. İmam-ı Rabbani Hazretlerini çağırdılar. O da gitti baktı ki, ölüm döşeğinde. Teveccüh etti ona, kalbindeki karanlıktan hiç bir şey gitmedi. Bir kez daha teveccüh etti, yine bir şey olmadı. Yine teveccüh etti, yine bir şey olmadı. Demek pası teveccühle temizlenmeyecek kadar kötüydü.

Küfür, küfür bulaşıklıkları ve sıfatları, ancak cehennem azabı ile temizlenir. O anda ona denildi ki:

"Senin teveccühünde kusur yok, adam ehl-i küfür ile arkadaşlık etmiştir, onlardan aldı alacağını."

Bundan sonra o şahıs vefat etti. İmam-ı Rabbani, cenazesine gideyim mi, gitmeyeyim mi diye şüphe etti, manada kendisine:"Kalbinde zerre kadar iman nuru görüldüğünden bunun sayesinde cehennemden çıkarılacaktır." denildi. *(Mektubat Sh: 266)*

Bundan anlaşılıyor ki bir adama kolay kolay kâfir dememeli. Meselâ; yeni yıl gecelerini kutlamak kâfir işlerini yapmaktır, fakat bununla kâfir olunmaz.

« عَزِيزْ سَنْ صِدْق اوُزْرَه اوُلْ اللّٰهْ كوُرِيجِى »

"Aziz sen sıdk üzere ol Allah görücü."

"Aziz kardeşim! Sen doğru ol, Allah görücüdür." Başkası ne olursa olsun, sen doğru ol.

« هَمَانْ صِدْقِيلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Hemen sıdk ile gel Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hemen doğrulukla gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

Bu Risale-i Kudsiyye bulunur şey değil.

(Beyt - 148)

حَلَالْ بِي شُبْهَه دَنْ قَاچْ قَالْمَه بِي نُورْ دَخِي آبْدَسْتْ وَحُضُورْلَه دَائِمْ طُورْ

ذَمِيمَه آخْلَاقِنْدَنْ هَمْ اُوزَاقْ طُورْ عَزِيمَتْلَه عَمَلْ اِيتْ اُولْ عَزِيزْ نُورْ

عَزِيمَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* büyük insan, bir beyitte kaç tane emir verdi. Şeyh efendi bu beyitleri kendi başına yazmadı Ona yazdırdılar. Nitekim bu hususta şöyle buyurur:

"Anın içün yaz dediler bu kitabı,
Ki salik sevk alıp gitsin hicabı."

Manevi bir heyet ona: "Bir kitap yaz ki, onu okuyan Allah yolcusu, ondan zevk alıp kalbindeki perdeler gitsin" dediler.

Risale-i Kudsiyye niçin bu kadar tesirli? diye sorarsanız;

"Aziz ilham alup her bir hitabı."

"Aziz kardeşim! Her bir hitabı Allah-u Tealâ'dan ilham olmuştur." Sen kim oluyorsun da sana ilham oluyor? derseniz;

"Görünmem, bulmuşum sırrı kubabi."

"Ben görünmem kubab sırrını bulmuşum." Yani:

« اَوْلِيَائِي تَحْتَ قُبَابِي لاَ يَعْرِفُهُمْ غَيْرِي »

"Evliyalarım (beşeriyet) kubbelerimin altında (gizli) dirler. Onları benden başkası bilmez." Hadis-i Kudsi'sinin sırrını bulmuşum.

Bugünkü beytimize gelelim:

« حَلَالْ بِي شُبْهَه دَنْ قَاچْ قَالْمَه بِي نُورْ »

"Helâl ye şüpheden kaç kalma bi nur."

"Helâl ye, şüpheden kaç, nursuz kalma."

Büyük şeyh efendi bir mısrada üç emir verdi:

1- Helâl ye,

2- Şüpheli şeylerden kaç,

3- Nursuz kalma.

Buhari'de de bu hususta şöyle bir Hadis-i Şerif vardır:

عَنِ النُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «اَلْحَلاَلُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لاَيَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنِ اتَّقَى الْمُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرْعَىٰ حَوْلَ الْحِمَىٰ يُوشِكُ اَنْ يُوَاقِعَهُ اَلاَ وَاِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى اَلاَ اِنَّ حِمَى اللهِ فِي اَرْضِهِ مَحَارِمُهُ ...»

Numan İbn-i Beşir *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: **"Helâl belli, haram da bellidir. İkisi arasında** (helâl mı, haram mı olduğu belli olmayan) **şüpheli şeyler vardır ki, çok insanlar bunları bilmez.**

Her kim şüphelilerden sakınırsa, dinini ve ırzını korumuş (tertemiz tutmuş) **olur. Her kim şüphelilere dalarsa,** (içine girmesi yasak olan) **koru etrafında davarlarını güden bir çoban gibi ki,** (davarların yasak edilen koruya girmesi sebebiyle onun da bunların peşinden) **oraya girmesi yakın olur.**

Âgah olun (haberiniz olsun), **şüphesiz her melikin bir korusu vardır. Âgah olun** (gözünüzü açın), **muhakkak, Allah'ın yer yüzündeki korusu da haram kıldığı şeylerdir."** *(Buharî, İman:37, No:52, 1/28, Büyû':2, No:1947, 2/723)*

Helâlin, helâl olduğunu biliyoruz, serbest. Haramın haram olduğunu biliyoruz, kaçıyoruz. Bunların arasında haram mıdır, helâl midir, bilmediğimiz şeyler var. Bunlardan kaçmalıyız. Nitekim Allah-u Tealâ şöyle buyurur:

« يَا اَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْاَرْضِ حَلاَلاً طَيِّباً وَلاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (٢٦) »

"Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerden helâl tertemiz olanlarını yiyiniz. Ve şeytanın adımlarına tabi olmayınız. Şüphe yok ki o, sizin için apaçık bir düşmandır." *(Bakara Suresi: 26)*

Allah-u Tealâ Peygamberlere de böyle emrediyor:

« يَا اَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحاً اِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ (٥١) »

"Ey Peygamberler! en temizlerinden yiyin ve salih amel işleyin. Şüphesiz ben sizin ne yapar olduğunuzu biliciyim." *(Müminün Suresi: 5)*

Büyük Şeyh Efendi buyurmuş oldu ki: "Helâl yer, haramdan ve şüphelilerden kaçarsanız kalbiniz nur olur, böyle yapmazsanız, nursuz olursunuz. Kalbiniz kararır, Hakk'a doğru sallanmazsınız, batıla doğru koşarsınız.

Bir beden ki haramla büyüdü, ondan pek salih ameller işlemesi beklenmez. Allah-u Tealâ hepimizi haram ve şüphelilerden muhafaza eylesin. Bunu becerebilsek çok adam olacağız, ama becerebilsek.

« دَخِي آبْدَسْتْ وَحُضُورْلَه دَائِمْ طُورْ »

"Dahi abdest ve huzurla daim dur."

"Daima abdestli ve huzur üzere dur."

Huzur: Daima Mevlâ Tealâ'yı hatırlamak.

Sure-i Kaf'ta şöyle buyurulur:

« وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (١٦) »

"Biz o insana şah damarından daha yakınız." *(Ayet: 16)*

Mevlâ şah damarımızdan daha yakın bize; böyle yakın olan Allah'ın yanında abdestsiz durulur mu? Her vakit gözümüzü, kulağımızı, lisanımızı, elimizi, ayağımızı, kalbimizi görüyor. Onun için Mevlâ Tealâ ile beraber olalım.

Bir beyitte şöyle buyurulur:

"Yar her dem sana nazar eyler,
Seni gafil görür güzar eyler."

Güzar: Geçiş, geçme manalarına gelir.

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki:

« رُؤْيَتْ نِيسْتْ كَالرُّؤْيَةِ هَسْتْ »

"(Dünyada) **Mevlâ'yı görmek yoktur, görür gibi olmak vardır."**

İşte o dereceye yükselmemeye çalışalım. Bu derece, Ülü'l-Azim Peygamberin derecesidir. Bunlar Mevlâ Tealâ'yı görür gibi ibadet ettiler, işrak beklediler, teheccüd kıldılar.

....

Bir beyitte şöyle buyurulur:

« بِقَدرِ الْكَدِّ تَكْتَسِبُ الْمَعَالِى وَمَنْ طَلَبَ الْعُلٰى سَهَرَ اللَّيَالِي
تَرُومُ الْعِزَّ ثُمَّ تَنَامُ لَيْلاً يَغُوصُ الْبَحْرَ مَنْ طَلَبَ اللَّآلِى
وَمَنْ رَامَ الْعُلٰى مِنْ غَيْرِ كَدٍّ اَضَاعَ الْعُمْرَ فِى طَلَبِ الْمُحَالِ »

"Çalışma miktarınca yükseklikler kazanılır
Kim yükseklik isterse geceleri uyanık kalır
İzzet istiyorsunuz sonra gece uyuyorsunuz
İnci arayan denize dalar
Kim çalışmaksızın yükseklik isterse
Ömrünü imkânsız olanı istemekte zayi eder."

Zahmetsiz rahmet olmuyor.

Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu:

"Huzur üzere ol, Mevlâ'ya dön."

Sure-i Zümer'de şöyle buyurulur:

« وَاَنِيبُوا اِلٰى رَبِّكُمْ ... (٥٤) »

"Rabbinize dönün." *(Ayet: 54)*

Meselâ Padişah evinize gelse, koltukta otursa size baksa, siz başka yere bakar mısınız? Mevlâ bize bakıyor ya biz nereye bakıyoruz?

Biş şahıs ayaklarını uzatmış oturuyordu hafiften ona denildi ki:

« اَتَجَالِسُ فِى حُضُورِ الْمَلِكِ؟ »

"Melikin huzurunda sen böyle mi otursun?"

Yani meliklerle böyle oturamıyorsun da Malikü'l-Mülük olan Allah'ın huzurunda nasıl oturuyorsun? Her yerde edep çok lâzım. Edep bakımından çok eksiğiz.

Sure-i Zariyat'ta:

« فَفِرُّوا اِلَى اللّٰهِ ... (٥٠) »

"Allah'a kaçın." buyuruluyor. *(Ayet: 50)*

Gönülle Allah'a kaçalım.

« ذَمِيمَه آخْلَاقِنْدَنْ هَمْ اوزَاقْ طُورْ »

"Zemime ahlâkından hem uzak dur."

"Hem de kötülenen ahlaktan uzaklaş."

Zemime: Kötü, çirkin, demektir.

Ahlâkı çirkin olanın kendisi de çirkindir. Aynada görülen yüze aldanmayın. Bir kimsenin ahlâkına bakın ahlâkına. Şeriat, Tarikat, Marifet ahlâkı var mı? Ona bakınız. O güzellik güvenilecek güzelliktir. Yüzün ise solacak, sararacak, toprağa girecek, çürüyecek.

« عَزِيمَتْلَه عَمَلْ اِيتْ اوُلْ عَزِيزْ نُورْ »

"Azimetle amel et ol aziz nur."

"Ey Aziz kardeşim! Azimetle amel et, nur ol."

Azimet: Dikkat, demektir.

Bir azimetle amel var, bir de ruhsatla amel var. Azimetle amel, dikkatli amel demektir. Meselâ Sahabe-i Kiram'dan Yasir *(Radıyallahu Anh)* ve hanımı Sümeyye *(Radıyallahu Anha)* azımetle amel ettiler. Oğulları Ammar *(Radıyallahu Anh)* ruhsatla amel etti.

Şöyleki: Kureyş müşrikleri tarafında Yasir, Sümeyye, bir de oğulları Ammar yakalandı. Evvelâ Yasir'e: "Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den ayrılırsan yaşayacaksın, ayrılmazsan öleceksin." dediler. O ise: "Ayrılmam!" dediler.

Bunun üzerine onu şehid ettiler. Sıra hanımına geldi, ona da aynı şeyi dediler. O da: "Ben Resulullah'tan ayrılmam." dedi.

Bunun üzerine iki deve getirdiler. Sümeyye validemizin bir bacağını bir deveye, diğerini de öbür deveye bağladılar. Develeri ters istikamete gönderdiler. Sümeyye *(Radıyallahu Anha)* bu şekilde şehid oldu.

Sıra oğulları Ammar'a geldi. Ona da: "Ammar! Ne diyorsun, Muhammed'e sövecek O'ndan ayrılacak mısın?" dediler. O'da kalbinde imanını muhafaza ederek onları tasdikledi. Bunun üzerine O'nu serbest bıraktılar.

Peygamber Efendimize haber gitti: "Ammar dinden döndü." Peygamber Efendimiz de: "O dinden dönmez." dedi. Çok geçmeden Ammar Peygamberimizin huzuruna geldi:

"Ya Resulâllah! Kafirler bizi yakaladılar, ana ve babamı işkence ile öldürdüler, sıra bana geldiğinde kalbim değişmeden dilim ile onların istediğini söyledim." dedi.

Peygamber Efendimiz de ona: **"Ya Ammar! Seni bir daha yakalarlarsa yine öyle yap!"** buyurdu.

Baba ve anne azimet ile amel ettiler, oğullarıysa ruhsatla amel etti. İşte azimet ile ruhsatı bundan anlayın.

Zikirde ruhsat beşbin kere "Allah" demektir. Azimet ise, her nefes zikir üzere olmaktır.

« عَزِيمَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Azimetle aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Büyük Şeyh Efendi bir beyitte ne kadar emirler yağdırdı.

Helâl ye, şüpheden kaç, nursuz olma, daima abdest ve huzurla dur, çirkin ahlâktan uzak dur, azimetle amel et.

Yani bu, ancak Allah'ın hüneridir. Bu kadar emirleri O'na Allah yaptırdı. O attı onun kalbine.

Mesnevi sahibi şöyle buyurur:

« عِلْمْ چُونْ نَبُودْ ذِه بِى وَاسِطَه عَنْ نَبَايَدْ هَمَا چَه نَقْشِ مَاشِطَه »

"Eğer ilim Mevlâ'dan vasıtasız olarak akmazsa,
(O ilim) tarakçı kadının verdiği süs gibi kalıcı olmaz."

Kuaförler seni süsler, süsler bir yattın bozulur.

Vasıtasız ilim nasıl elde edilecek? Bunun kolayı nedir? Resulullah Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor:

« مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلِمَ وَرَّثَهُ اللّٰهُ عِلْمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ »

"Kim bildiği ile amel ederse, Allah onu bilmediğine varis kılar."

Babasının malına konmuş gibi o büyük ilimlere vakıf olur. Bu ilimler de Resulullah'dan alınır. İllâ bildiğimiz ile amel edelim. Amelimiz de Resulullah'ın amelinden alınmış olsun.

Kelime-i Şehadet'in bir lugat manası vardır, bir de işaret manası vardır. Lugat manası:

....

"Ben şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şehadet ederim ki Muhammed *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **O'nun kulu ve elçisidir."**

İşaret manası ise:

"Kullarım! Şu Peygamberimden öğrenip yaptıklarınızı kabul ederim, O'ndan öğrenmediğinizi kabul etmem."

Sure-i Hucurat'ta şöyle buyurulur:

﴿ ... وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللهِ ... (٧) ﴾

"Biliniz ki aranızda Resulullah vardır." *(Ayet:7 den)*

O hep Allah ile görüşüyor, bunu mühim bilin.

(Beyt - 149)

وُجُودْ وِيرْمَه صاقِينْ سَنْ كَنْدِينِى بِيلْ عِبادَتْ قِيلْدِيغَنْ تَوْفِيقِ حَقْ بِيلْ

كِه وارْلِقْ هِپْ كُناهْدِرْ بُويْلَجَه بِيلْ قَمُو مُؤْمِنلَرِى سَنْدَنْ عَزِيزْ بِيلْ

عَزِيزْ كُورْ عَيْبِنِى حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَه سِيرْ ايدَه‌لِمْ

Mevlâ'nın büyük dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar, işin hakikatına erdiler. Ve biz manevi evladının karanlıkta kalmaması için eserler yazdılar, bizlere bıraktılar. Biz de onların eserlerinden, nasihatlerinden ayrılmayalım.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beytinde bizlere kibirden bahsediyor. Kibir yok, kibir yasak. Nitekim bir Kudsî hadiste Allah-u Tealâ şöyle buyurur:

« اَلْكِبْرِيَاءُ رِدائِى وَالْعَظَمَةُ اِزارِى فَمَنْ نازَعَنِى فِى شَئٍ مِنْهُما اَدْخَلْتُهُ فِى نارِى وَلاَ اُبالِى »

"Kibriya benim ridam (cübbem), azamet de izarım (gömleğim) dir. Her kim bu iki şeyden biriyle benimle nizaa tutuşmak isterse, onu ateşime girdiririm, haline hiç bakmam (ona kıymet vermem)."

Her kim kibir yapmak isterse Mevlâ'ya ait olan bir şeyi almak istiyor, demektir. Koca kâinatı yaratana mahsus olan sıfat sana olur mu?... Aman aman kendimizi yok bilelim.

"Aradan çık, kala baki yaradan."

"Kendini bir varlık olarak görmekten geç, baki, kalıcı yaradandır."

« وُجُودْ وِيرْمَه صاقِينْ سَنْ كَنْدِينِى بِيلْ »

"Vücud verme sakın sen kendini bil."

"Kendine varlık verme sakın sen kendini bil."

"Ben de varım, beni görmüyor musunuz?" diye kendine varlık verme. Firavun "Ben, ben" dedi ama ağuyu (zehiri) yedi, sonra pişman oldu. Son nefeste boğulmak üzereyken şöyle demişti:

....

« اٰمَنْتُ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ الَّذِی اٰمَنَتْ بِهِ بَنُوا اِسْرَآئِیلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ (٩١) »

"Ben İsrailoğullarının iman etmiş oldukları ilâhtan başka ilâh olmadığına muhakkak iman ettim ve ben de müslümanlardanım." *(Yunus Suresi: 91)*

Bunu evvelce deseydi kabul edilirdi. Nitekim Mevlâ da ona şöyle cevap verdi:

« آلْئٰنَ وَقَدْ عَصَیْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِینَ (٩٢) »

"Şimdi mi? Muhakkak ki sen evvelce isyan etmiş ve fesat çıkraranlardan idin." *(Yunus Suresi: 92)*

Firavun son nefesinde pişman oldu, bunu lisanı ile ikrar etti: "Şimdi anladım Ya Rabbi!" dedi. Anladı ama dünyayı yıktı, binlerce çocuğu öldürdü.

Peki Peygamberimizin düşmanı Ebu Cehil kendisini öldürmek üzere olan İbn-i Mes'ud'a: "Sahibine söyle şimdiye kadar düşmanım idi, şimdi ise daha fazla düşmanım." dedi.

Ebu Cehil yaşamaktan ümidini kestiği halde küfründe devam etti. Onun için Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu:

« فِرْعَوْنِی اَشَدُّ مِنْ فِرْعَوْنِ مُوسٰی »

"Benim Firavunum, Musa'nın Firavunundan daha şiddetlidir."

Dokuzu doğurduktan sonra tevazu işe yaramaz. "Ben birşey değilim bu milletin arasında idare ediyorum." demek lazımdır. Onun için ihvanın birbirinde erimesi lazımdır, olur inşaallah! "Ben varım" demekten sakınmalı, insan kendini bilmeli.

İnsan neden yaratıldı ki? Bir damla sudan bile değil, O bir damla suyun iğne tepesi kadarından halkoldu, hem de öğle bir su ki, insanın eline bulaşsa onu sabun ile yıkamadan yemek yenemez, elbiseye bulaşşa yıkamadan ibadet edilemez.

Beden, sonunda kokup çürüyecek her tarafından böcekler sallanacak, insan kendi kokusunu kendi alsa, ondan kaçar bu iki şeyin arasında kendimizi beğenmek ayıp olur, onun için hem maddi hemde manevi bakımdan kendimizin ne olduğunu bilmeliyiz.

« عِبادَتْ قِيلْدِيغِنْ تَوْفِيقِ حَقْ بِيلْ »

"İbadet kıldığın tevfîk-ı Hak bil,"

"İbadetlerini Allah-u Tealâ'nın beceriklilik vermesi ile yaptığını bil." O seni becerikli kılıyor da oluyor.

Allah-u Tealâ sana beceriklilik verirse şu camiyi omuzuna alır gidersin, eğer beceriklilik vermezse bir karıncayı bile kaldıramazsın. Elini kim yarattı, kim hareket ettiriyor?

Allah-u Tealâ kolunu, bacağını kırsa veya bir felç gelse ne yapabilirsin, yatarsın aşağı, herşey altından alınır. Sana kim abdest ve gusul aldırtıyor, o şuuru imanı sana kim verdi.

Kur'an-ı Kerimde:

« وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لاَ تَعْلَمُونَ شَيْئاً وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (٤٨) »

"Ve Allah sizi analarınızın karınlarından hiçbir şey bilmez olduğunuz halde çıkardı. Ve size teşekkür edesiniz diye kulaklar, gözler ve kalpler verdi." *(Nahl suresi:48)*

Şu halde: "Ben" demek boş, "Ben yokum" demek hoş, öyle ise marifetullah kapısına koş.

Yaptığımız ibadetleri biz yapmıyoruz, bizim ellerimize kollarımıza, vücudumuza güç, kuvvet veren Allah yaptırıyor. Ey Allahım! Körpeyiz körpe! Hem bilmek, hem becermek bakımından o ibadetleri bize emreden de Allah'dır.

Bu ibadetleri kendinden bilmeyip "Bunu bana Mevlâ yaptırdı" deyince nefis şımaramaz, böyle demezsek nefis şımarır, şımarınca da yerlere göklere sığmaz.

« كِه وارلِقْ هَپْ كُناهْدِرْ بُويْلَجَه بِيلْ »

"Ki varlık hep günahtır böylece bil."

"Varlık (ben, ben demek), hep günahtır böylece bil."

İblis bundan kaybetti Nitekim Mevlâna Celalü'd-Dîn-i Rûmî şöyle buyurur:

« عِلَّتِ بَدْ تَرْ زِ پِنْدْ اَزْ كَمَالْ نِيسْتْ اَنْدَرْ جانُو تُو اَى ذُ دِلاَلْ

....

« علّت ابلیس انا خیر بداست واین مرض در نفس هر مخلوق هست »

"Ey nazlı adam! Senin canında, kendini kemal zannetmenden daha çirkin bir hastalık yoktur."

"İblisin hastalığı 'Ben hayırlıyım' sözü ile zahir oldu. Bu hastalık her mahlukun nefsinde vardır."

Bu hastalıkların hastahanesi Tekkeler ve Medreselerdir. Allah-u Tealâ Musa *(Aleyhisselâm)* a: **"Bana en çirkin mahlukumu göster."** buyurdu.

Musa *(Aleyhisselâm)* da: mahlukata baktı, baktı, sonunda bir uyuz köpeği gösterdi. Köpek Musa *(Aleyhisselâm)* a dava açtı, "Ben miyim en çirkin mahluk?" dedi.

Biz istediğimiz kadar, "Bende gurur, kibir yok," diyelim, halbuki dolu, aynaya bakıp yüzümüzü beğeniyoruz, bir nezle olsak burnumuzdan neler akıyor, bir istifra etsek ağzımızdan neler çıkıyor.

Söylenen yalan ve gıybetler ise bunlardan daha beterdir. Çünkü gıybet etmekle insan ölü kardeşinin etini yemiş gibi olur.

O gurur ve kibir sebebiyle kafirler Peygamberimize inanmadılar. Halbuki Peygamberimiz bütün kainatın zübdesi idi. Hulâsa ey insan Sen nesin bilmiyor musun? Helâya gidildiği zaman anlar insan ne olduğunu,

Hela sana der ki, ben fakir bir adamı idare edecek kadar bir odacık idim, fakat ey insan sen beni beter ettin. Bugün beni konuşturdunuz ama kaba konuşmadan ince anlaşılmıyor. Kendimizi beğenmeyelim, ucuba kapılmayalım.

Allah-u Tealâ kulları arasında bizi seçti de namaz kılıyoruz. Ya Rabbi! bizi nasıl kılmaya seçtin ise, dosdoğru kıldırmaya da seç.

« قمو مؤمنلری سندن عزیز بیل »

"Kamu müminleri senden aziz bil."

"Bütün müminleri senden ulu bil."

« عزیز کور عیبنی حقّه کیدهلم جمالِ با کمالَه سیر ایدهلم »

"Aziz gör aybını Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Aziz kardeşim kendi ayıbını gör Hakk'a gidelim."

Hep ayıp doluyuz ne kıyâmımız kıyam, ne rükû'muz rükû, ne tahiyyatımız tahiyyat, ne de secdemiz secde. Ağzımız başka şey söylüyor, kalbimiz başka tarafa gidiyor.

Yalnız beden ile insan olunmaz, ruh ile beraber insan olmalıyız, hem beden hem de ruh ile Mevlâ'nın huzurunda olmak lazım. İbadetlerimiz hep ayıp dolu,

Ya Rabbi! Dosdoğru ibadet etmek nasip eyle. Bu söylediklerimizi de bütün ihvanımıza duyur.

(Beyt - 150)

طَعَامُ و نَوْمُ و كَلَامِى اَيْلَه قِلَّتْ كه چوق يمكله قلب أولور بوذلّتْ
دَخِى چوقْ طورمه آچ اولور بو علّتْ عزيز هر شيده ايله استقامتْ
أَدَبْ اوزره اولوب حقّه كيدەلمْ جمال با كماله سير ايدەلمْ

« طَعَامُ و نَوْمُ و كَلَامِى اَيْلَه قِلَّتْ »

"Taam, nevm ve kelâmı eyle kıllet,"

"Yemeği, uykuyu ve konuşmayı az eyle."

Taam: Yemek,
Nevm: Uyku,
Kelâm: Konuşmak, demektir.

Sure-i Dehr'de şöyle buyurulur:

« وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِيناً وَيَتِيماً وَأَسِيراً (٨) »

"Ve taam yedirirler, onu sevdikleri halde yoksullara ve yetimlere ve esir olanlara." *(Ayet:8)*

Mevlâ Tealâ, "Miskine, yetime ve esire yedir." buyuruyor. Biz de sadece kendimize yediriyoruz. Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* zamanında fakir, miskin, esir çok vardı, bunlar yedirildiklerinde dua ediyorlardı. Aişe *(Radıyallahu Anha)* validemiz: "Dua etmeyin." buyurdu.

Mevlâ Tealâ onların bu sözlerini bizlere bildirmek üzere buyurdu:

« إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُوراً (٩) »

"Şüphe yok ki biz sizi livechillah (Allah rızası için) yediriyoruz. Sizden ne bir mükafat ve ne de bir teşekkür istemiyoruz." (derler). *(Ayet:9)*

Şu yemek var ya bunu ayarlamak kadar zor birşey yoktur, mide doyuyor göz doymuyor, halbuki bu açlık ibadette olması lazım.

"Bir rekat namaz kılınca doyuluyor,
İbadet kaşığı yere koyuluyor."

Bu bedenimiz bir binektir, bu bedenin hakkını doğru vermezsek bizi taşımaz. Bunun yemek, içmek ve istirahat bakımından hakkını vermek lazımdır.

Bir beyitte şöyle gelir:

"Huzûz-u nefsi terk et, ver hukûkî, Hak perest ol ki,
Dû âlemdir haram ol şahsa ki, ol olmuş Hakkanî,

"Nefse hakkından fazla vermeyi terket. Hakkını ver ve Hakk'a ibadet edici ol. Hakka mensup olanlara iki âlem (dünya ve ahiret) haram olmuştur."

Çok yeme, çok yemek hakikaten ağır yüktür, nasıl ki ağır yük gemiyi batırıyorsa, çok yemek te beden gemisini gaflete batırır.

Uyku da bir felakettir onu da çok yapma, bedenin ihtiyacı olduğundan uyumuyorlar, hoşlarına gittiği için uyuyorlar. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« نَوْمُ الْعَالِمِ عِبَادَةٌ وَنَفَسُهُ تَسْبِيحٌ »

"Âlimin uykusu ibadet, nefesi tesbihtir."

Niçin âlimin uykusu ibadet? Fazla uyumuyor ancak kafasını, bedenini dinlendirecek kadan uyuyorda ondan.

İnsan bir kere (لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ) demekle ne kadar mesafe aştığını ve ne işler gördüğünü bilse hiç uyumazdı.

Çok da konuşma, çok konuşmak ta kalbi katılaştırır. Nitekim Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz şöyle buyurur:

« لاَ تُكْثِرُوا الْكَلاَمَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللهِ فَاِنَّ كَثْرَةَ الْكَلاَمِ بِغَيْرِ الْحَقِّ قَسْوَةٌ لِلْقَلْبِ وَاِنَّ اَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي »

"Allah'ın zikrinden başka kelâmı çok etmeyin, zira Allah'ın zikrinin dışındaki konularda çok konuşmak, kalbe katılık getirir ve Allah'dan en uzak olan insan, kalbi katı olan insandır." *(Tirmizî, Zühd:61, No:2411, 4/607)*

Çok konuşmak hakkında şöyle buyurulur:

« مَنْ كَثُرَ كَلاَمُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ »

"Kimin kelâmı çok olursa, düşüşü çok olur."

Velhasıl bir saniye bizim için büyük nimettir, uyanıklığı uykuya vermemek gerekir. Bu nimete engel olmaya sebep olan uykuyu çok yapmamalıdır.

"Az ye, az uyu, az iç, bu ten mezbelesinden geç,"

« كه چوق يمكله قلب أولور بو ذلّت »

"Ki çok yemekle kalp ölür, bu zillet,"

"Çok yemekle kalp ölür bu (kalbin ölmesi) zelilliktir."

Çok yemek kalbe zararlı olduğu gibi çok uyku ve çok konuşmak ta kalbe zararlıdır. Kalbine acıyorsan az ye, az uyu, az konuş.

« دخي چوق طورمه آچ اولور بو علّت »

"Dahi çok durma aç olur bu illet,"

"Çok da aç durma hastalık olur," İnsana sıhhat lâzım, sıhhat olmasa insan ne ibadet edebilir, ne vaaz dinleyebilir, ne ziraat ne de ticaret yapabilir.

« عزيز هر شيده ايله استقامت »

"Azîz! Her şeyde eyle istikamet,"

"Ey aziz kardeşim, her şeyde istikamet üzre ol,"

İfrat tefrit yok her şeyin ortasını bul.

« خير الأمور أوسطها »

"İşlerin hayırlısı orta olanıdır."

Mizanı niçin koydular? İleri geri gitmeyelim diye, ileri gitsek te olmuyor, geri gitsek te olmuyor, kenarlardan gitmemeli, insan yuvarlanır. Ortadan gitmeli.

« أدب اوزره اولوب حقّه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم »

"Edep üzre olup Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemâle seyridelim."

Çok yememek, çok uyumamak, çok konuşmamak edeptir. Ya Rabbi bizi o edep üzre eyle.

« اَز خُدا چو یم توفیقِ اَدَب بی اَدَب محروم کشت از لُطفِ رَب »

"Mevlâ'dan edebe muvaffakıyyet istiyorum,
Edebi olmayan, Rabbin lütfundan mahrum oldu."

Edep oldumu, Allah'ın lütfu bize teveccüh ediyor, edebimiz yoksa, Allah'ın lütfu bizden dönüyor. Onun için edep üzre olalım.

Ya Rabbi! Sen bize edep ver.

Edep nedir?

"Hemen ilm-ü edeptir bil şeriat,
Dahi ilm-ü edeptir hep tarikat."

İlim: Bilmek, **Edep:** İse, o bildiğini tatbik etmektir.

İkisi birden şeriattır. Meselâ: Namazın farzını, vacibini, sünnetini, müstehabını bilmek ilim, bu bildiklerin aynısını yapmak ta edeptir.

Camiye sağ ayakla girmeyi bilmek ilim, yapmak edep, bu ikisi şeriat oluyor. Suyu içerken azar azar, yudum yudum içmeli, ama beceremiyoruz ki, içimizdeki hararet bize diyor ki, "Bana suyu kuvvetli yuvarla."

Bilmeden edep olmaz, bilip yapmadan da edep olmaz, tam verilen ölçü üzerine yapmak lazımdır.

"Edep ve ilm ile bulunur hakikat,
Ne bilsin bî edep sırr-ı şeriat.
Şeriattır edeb Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

Bunlar büyük meselelerdir, bunları duymak lazım, duymayan ne anlasın.

(Beyt - 151)

عِبَادُ اللّٰهِی تَحْقِیرْ اِیتْمَه اَوْلَادْ صَلَاحْ اَدْعِیَّه سِیلَه قِیلْ هَمَانْ یَادْ
وَلَوْ سَائِلْ اِیسَه قِیلْ قَلْبِنِی شَادْ قَمُونُكْ صَانِعِیدِرْ رَبّ اُوسْتَادْ
تَرَحُّمْ اُوزْرَه اُولْ حَقَّه كِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سِیرِ اِیدَه لِمْ

« عِبَادُ اللّٰهِی تَحْقِیرْ اِیتْمَه اَوْلَادْ »

"Ibadullahı tahkir itme evlat,"

"Ey evlat! Allah'ın kullarını küçük görme."

Beyitte geçen (عِبَادْ) kelimesi, (عَبْدْ) **kelimesinin cemisi** olup **"Kullar"** demektir. (عِبَادْ), muzaf (اَللّٰه) **muzafun ileyhdir.** (عِبَادُ اللّٰه) **"Allah'ın kulları"** demektir.

(تَحْقِیرْ) **Tahkir,** tefil babından masdar olup, **"Küçük görmek"** manasındadır. bu iki şekilde olur.

1. Bir şahsa bağırıp çağırmak suretiyle,

2. Kişinin bir başkası için kalbinden, "Ben ondan iyiyim" demesiyle. Eğer iyi isen, Allah iyi etti, sana ne,

Ya Rabbi! Başkalarını kötü görme huyu bir çoğumuzda var. Biz kendimizi büyük, karşımızdakini küçük gördüğümüz vakit, Allah-u Tealâ bize der ki: **"Kulum! Sen onu aşağı biliyor sun ama, o benim yanımda senden üstündür."** kendimizi beğendiğimiz vakit bu söz gelsin hatırımıza.

İslâm'ı yaşamayanı hakir görecek miyiz? İslâm'ı yaşamayanın kendini değil, yaptığı işi beğenmeyeceğiz. Bakarsınız o iyiye döner, siz tersine dönersiniz. Mevlâ bu işten çok gücenir. "Benim kulumu beğenmiyorsun" diye.

Nitekim Sure-i Hucuratta şöyle buyuruluyor:

« یَا اَیُّهَا الَّذِینَ اٰمَنُوا لَا یَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسٰی اَنْ یَكُونُوا خَیْرًا
مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسٰی اَنْ یَكُنَّ خَیْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا اَنْفُسَكُمْ
وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِیمَانِ وَمَنْ لَمْ یَتُبْ

فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰالِمُونَ (١١) »

"Ey iman edenler! Bir kavim diğer bir kavim ile alay etmesin. Olur ki alay edilenler kendilerinden daha hayırlı bulunurlar. Bir takım kadınlar da, diğer kadınlarla eğlenmesin. Olur ki eğelenceye alınanlar, kendilerinden daha hayırlı olurlar.

Hem birbirinizi ayıplamayın ve kötü lakaplarla atışmayın, imandan sonra fasıklıkla adlanmak, ne kötü isimdir. Kim de tövbe etmezse, işte onlar kendilerine zulmedenlerdir."

Meselâ: Bir adam kısa boyluysa "Süpürge boylu," başka bir adam uzun boyluysa ona da, "Kavak" demek doğru olmaz, biz onun dışını görüyoruz, belki de o kimse Allah'ın velisidir veya ileri de veli olacaktır. Allah bizi aldanmaktan muhafaza eylesin.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurmuş tu:

"Allah'ın kullarını hakir görme, onlara bağırıp çağırma."

« صَلَاحْ اَدْعِيَّه سِيلَه قِيلْ هَمَانْ يَادْ »

"Salâh edı'yyesiyle kıl hemen yâd,"

"Onları, salâh (iyi-güzel) dualar ile hemen hatırla"

Bir adamın kötü olduğunu duydukmu onun hakkında: "Allah hayır ile yola alsın." diye dua etmeliyiz. Biz ise, "Vay zalim" , "Vay hain." ve daha neler, neler diyoruz. Dağları tepeleri başlarına yuvarlıyoruz, böyle demiyelim. Onun durumunu Mevlâ'ya bırakalım.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e Taiften dönüşünde çok eziyet ettiler. Üzgün bir halde üzüm bağının kenarında otururken Cebrail *(Aleyhisselâm)* geldi ve:

"Ya Muhammed! *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Eğer müsaade edersen şu dağı alıp onların üzerine yıkayım." dedi. Bunun üzerine Resulullah: "Ben milleti ezmek için gelmedim. Bunlar iman etmedi, ama belki bunlardan doğanlar iman ederler." buyurdu.

İşte nice kötü adamların çocukları iyi olabiliyor. Her şeyi Allah'a Peygamberine ve onun varisleri olan meşayıha bırakmak iyi olur. Meşayıh-ı Mevlâ ile aramızda vasıta yapalım.

Beytimizde geçen: (قِيلْ) kelimesi, "Yap" demektir. Meselâ Buhara'lılar: "Namaz kıl" yérine, "Namaz yap" derler.

(يَادْ) Kelimesi: **"Hatırlamak"** manasındadır.

(اَدْعِيَّه) Kelimesi: **"Dualar"** manasında olup,

(صَلَاحْ) Kelimesi de: **"Doğru"** yani fesadın zıttı demektir.

Fesad, bozukluk demektir. Meselâ: "Namaz fasid oldu" yani, "Bozuldu" demektir. "Yemek fasid oldu" yani "Bozuldu, ekşidi, daha yenmez" demektir.

İnsan da fesad olursa, o daha bir işe yaramaz. Ağaç değil ki tahta olsun, taş değil ki kaldırım olsun, gübre değil ki bahçeye konulsun da bir şey yetişsin.

Peki bir insan nasıl fasit olmaz? Büyüklerin sözünü tutmakla, Kur'an'ı ve Hadis'i okumakla.

Sure-i Tin'de şöyle buyurulur:

« لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (٤) »

"Elbette **muhakkak biz insanı en güzel kıvamda** (biçimde) **yarattık."** *(Ayet:4)*

Gidip bu güzelliği, gübrelerin içine atmak olur mu?

« وَلَوْ سَائِلْ ايسه قِيلْ قَلْبِنِى شَادْ »

"Velev sail ise kıl kalbini şad."

"Eğer bir kul dilenci ise de kalbini mesrur et."

(سَائِلْ), (سَئَلَ) Fiilinin faili olup, **"İsteyici"** demektir.

(شَادْ) Kelimesi Farsca olup, **"Mesrur"** demektir.

Dilenci gelince ona: "Hoş geldin, safa geldin, Allah çok versin." demeli. Biraz da olsa vermeli, gönlünü hoş etmelidir.

Niçin? Çünkü:

« قَمُونُكْ صَانِعِيدْرْ رَبِّ اُوسْتَادْ »

"Kamunun Sâni'îdir Rabbi üstad."

"Hepsinin işleyicisidir (yaratıcısıdır) Üstad olan Rabbimiz."

Sâni': Yaratıcı, yapıcı, demektir.

Herkesi o yarattı. Birbirimize Rabbimin kulu diye hürmet edeceğiz. Ama kâfir ise ona lâyık muamele de var.

"Rabbim benim yaptığım muameleyi görüyor, ben Allah'ımın kullarına nasıl kötü muamele ederim." demeliyiz.

Bu kapıda gelinlik yapmak çok zor. Bir gelini oturmasını kalkmasını bilmediği için boşadılar. O gelin dedi ki: "Bir daha gelin olursam, oturmasını kalkmasını bileceğim."

Daima seni mi gelin edecekler? Bir defa oldun mu iyi becer. Bir defa kul oldun, kulluk vazifeni yerine getir.

« تَرَحُّمْ اوُزْرَه اوُلْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Terahhüm üzere ol Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Merhamet üzere ol Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim.

Beyitte geçen: (تَرَحُّمْ), (تَفَعُّلَ) babından mastardır. Bu babın binası da tekellüf içindir. Tekellüf demek bir şeyi azar azar elde etmek demektir. "Merhamet" te bunun gibidir.

Birisine biraz merhamet ederiz, biraz da öbürüne merhamet ederiz. Böylece merhamet ede ede, Allah-u Tealâ'nın merhamet sıfatını elde etmiş oluruz. Böyle olmak daha iyi değil mi? Birbirimize Rabbimizin hatırı için hürmet edelim.

Daima tevazulu yumuşak muameleli olalım. İyiliği de kötülüğü de kendimizde arayalım. Yüzü ne kadar çirkin olursa olsun bir insanın ahlâkı güzelse o güzeldir. Yüzü ne kadar güzel olursa olsun, ahlâkı çirkinse o insan çirkindir.

Ya Rabbi! Bize Kur'an ahlâkını ve habibinin ahlâkını ihsan eyle.

(Beyt - 152)

وَرَادَنْ كِيمْسَه يِى قَدْح اِيتْمَه صَبْرايتْ سَنِى ذَمْ اِيتْسَه عَفْوايتْ نَفْسِى قَهْرايتْ

اُمُورِى حَقَّه تَرْك ايتْ صَدْرِى بَحْر ايتْ قَنَاعَتْ مَوْجُودَه قِيلْ فَقْرِى فَخْر ايتْ

اُمِيدِكْ حَقَّه طُوتْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

« وَرَادَنْ كِيمْسَه يِى قَدْح اِيتْمَه صَبْرايتْ »

"Veradan kimseyi kadh etme sabret."

"Arkadan (yüzüne değil de bulunmadığı yerde) kimseyi zem etme, ayıplama sabret."

Vera: Arka,

Kadh: Zem, demektir.

« سَنِى ذَمْ اِيتْسَه عَفْوايتْ نَفْسِى قَهْرايتْ »

"Seni zem itse afv it nefsi kahr it."

"Birisi seni kötülese sen onu affet, nefsi kahret."

Haber aldık ki, birisi bizi kötüledi, ne yapmamız lâzım, bir şey demeyecek miyiz? Hayır! demeyeceğiz, affedeceğiz. Bir şey demeyip nefsi kahretmek Ahlâk-ı Muhammediyye'dir.

Nefis, birisinin kendi aleyhinde söylediği bir kelimeyi duysa ona bin kelime söyler ama, onun dediğini yapmazsan kahrolur. Böylece nefis ezilir. Bu nefsi ezmek için geldik. Nitekim bir beyitte şöyle gelir:

"Bu nefs-i kâfiri katletmek için Ol a'danın a'dasıdır Şeriat."

"Bu kâfir olan Nefs-i Emmare'yi öldürmek için o düşmanın düşmanıdır Şeriat."

Şeriat'ı işlediğimiz kadar nefis eriyor, Şeriat'ı işlemediğimiz kadar da kafayı kaldırıyor. Biz bu dünyaya Nefs-i Emmare ile mücadele için geldik.

Allah dostlarından biri manada: "Ya Rabbi! Sana nasıl ulaşılır?" diye sorduğunda Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

« اُتْرُكْ نَفْسَكَ وتَعَالَ »

"Nefsini terket ve bana gel."

« اُمُورِی حَقَّه تَرْكْ ایتْ صَدْرِی بَحْر ایتْ »

"Umurî, Hakk'a terk it sadr-ı bahr it."

"İşleri Allah'a bırak, kalbini deniz et."

Umûr: İşler,
Sadr: Göğüs, Kalp,
Bahr: Deniz, demektir.

İnsanın nefsi gıybetini edenin aleyhine konuşmak ister, onu konuşturmamalı, işleri Allah'a bırakmalıdır. O, kişinin intikamını alır, bırakalım O alsın. Biz gönlümüzü geniş edelim.

"Suyu bol olan deniz taş atmakla bulanmaz."

Bir arif ki (şunun bunun muamelesine) inciniyor, henüz suyu dardır.

Kurbağa göle atladığında gölü bulandırır. Denize atlasın bakalım, bulandırabilir mi? İşte bizim marifet suyumuz az ki, onun bunun sözüne kolay kızıyoruz. Bunlar bize imtihan. Allah-u Tealâ seni başkasına gıybet ettirir, yüzüne karşı hakaret ettirir, aleyhine konuşturur. Bakalım kaç kulaç suyun var, diye.

« قَنَاعَتْ مَوْجُودَه قِيلْ فَقْرِی فَخْر ایتْ »

"Kanaat mevcuda kıl fakri fahr et."

"Elinde ne mevcut varsa ona kanaat et. Fakirlik ile iftihar et."

Fakri fahret: Fakirlikle iftihar et, demektir.

Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyuruyor:

« اَلْفَقْرُ فَخْرِی »

"Fakirlik benim iftihar ettiğim bir şeydir."

Fakirlik bir bakıma senin için iyidir. Zira sabredersen büyük mertebelere çıkarsın. Cennetin ağacı olursun. Nitekim bir ayet-i celilede şöyle buyurulur:

« ... اِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (١٠) »

"Sabredenlere ecirleri hesapsız verilir." *(Zümer suresi:10 dan)*

Zenginlik insanı günaha sokabilir. Faizlerle, yalanlarla, dolandırmalarla çok zengin olanlar var.

Ne oldu kafaları göğemi değecek onların?

« اُمِيدِكْ حَقَّه طوُتْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ »

"Ümidin Hakk'a tut gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Ümidini Allah'a bağla. (O'ndan başkasına bağlama). Kemalli olan cemalini seyredelim."

Ya Rabbi! Bizi öyle kullarından eyle. Âmin..

(Beyt - 153)

قَمو مُؤْمِنلَرِی کَنْدِنْدَنْ اَفْضَلْ کَرَکْ بِیلْمَکْ کِه اوْلَه سلوکْ اَسْهَلْ

عِبادَه حُسْنِ ظَنْ اِیتْ اوْلْ مُکَمَّلْ عَزِیزْ کورْ کَنْدِی عَیْبِکْ اوْلْمَه اَجْهَلْ

حَقِیرْ بِیلْ کَنْدِینِی حَقَّه کِیدَه‌لِمْ ـ مَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه‌لِمْ

Bu dünyaya Mevlâ Tealâ'ya varmaya geldik, varabilecek miyiz? Nasıl varacağız? Bunu iyi bilmek lâzımdır. Mevlâ bizi beğenmezse kendi tarafına çekmez. Nasıl beğenecek o bizi? İşte bugünkü beyit onu bildiriyor. Şöyleki:

« قَمو مُؤْمِنلَرِی کَنْدِنْدَنْ اَفْضَلْ کَرَکْ بِیلْمَکْ کِه اوْلَه سلوکْ اَسْهَلْ »

"Kamu müminleri kendinden efdal,
Gerek bilmek ki ola sülûk eshel."

"Bütün müminleri kendinden daha faziletli bilmen gerek ki, manevi yürüyüşün kolay olsun."

Eshel: Çok kolay,

Kendini bütün herkesten aşağı bileceksin. Eller yahşi, ben yaman, eller buğday, ben saman. Söylemesine söylüyoruz ama yapmasına gelince bir şey yok.

Demek ki azameti Mevlâ Tealâ'ya vereceğiz. Kendimizi beğenince Allah-u Tealâ bizden hoşlanmıyor. Bizden hoşlanmayınca bizi kendine çeker mi? Eğer biz kendimizi beğenirsek beş para etmeyiz.

« عِبادَه حُسْنِ ظَنْ اِیتْ اوْلْ مُکَمَّلْ »

"İbade hüsn-ü zan it ol mükemmel."

"Kullara hüsnü zan et, mükemmel ol."

Hüsn-ü zan: Güzel zan, güzel düşünce, demektir.

« عَزِیزْ کورْ کَنْدِی عَیْبِکْ اوْلْمَه اَجْهَلْ »

"Aziz gör aybını olma echel."

"Ey Aziz (evlâdım)! Kendi aybını gör, cahil olma."

Echel: Ziyade cahil, demektir.

« حَقِيرْ بِيلْ كَنْدِينِى حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Hakir bil kendini Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Kendini aşağı bil Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Hakîr: Aşağı, demektir.

Neden hakir bil kendini? Hakiriz de ondan. Kebir isek Mevlâ etti, bizim neyimiz var? Öyle ise biz de ne var ise Mevlâ verdi yok ise O verecek. Bunun başka hiç bir tutar yolu yok.

Bunların her bir kelimesi, ne kadar pahalı nasihatlar. Velhasıl büyüklerin sözünü tutarsak büyük oluruz. Şeytan kendini üstün görme yüzünden kaydı, gitti. Şeytan Âdem *(Aleyhisselâm)* a tahiyye secdesi etmeyince Allah-u Tealâ:

« قَالَ يَا اِبْلِيسُ مَا لَكَ اَلاَّ تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ (٣٢) »

"Ey İblis! Secde edenlerle beraber olmaktan seni ne menetti? diye sordu." Bunun üzerine Şeytan kibirlenerek:

« قَالَ اَلَمْ اَكُنْ لِاَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَأٍ مَسْنُونٍ (٣٣) »

"Kuru bir çamurdan şekillenmiş bir balçıktan yarattığın bir insana benim secde etmem olmaz, dedi." *(Hicr Suresi: 32-33)*

Kibirden çok sakınalım, hocalara kibir çok yaklaşır fakat yakışmaz. Bu kibirden çok sakınmak lâzım.

(Beyt - 154)

اَكَرْچِه وَارْ جِهَانْدَه بُونْجَهْ فَصَّالْ حَسُودْ مُفْسِدْ مُنَافِقْلَرْلَه دَجَّالْ

صِيغِينْ سَنْ شَرْلَرِنْدَنْ حَقَّه دَرْحَالْ كَفَىٰ بِاللّٰهْ صَقِينْ سَنْ اُولْمَه دَلَّالْ

عَزِيزْ صَبْرِ ايتْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

Büyükler dünyayı iyi tecrübe ettiler, iyi anladılar, bizi de acemi bırakmadılar. Gözümüzü açabilirsek İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bize ahlâk öğretiyor, bu dünyada millet ile nasıl geçineceğimizi öğretiyor, "bu dünya acaiptir haberiniz olsun" diyor.

« اَكَرْچِه وَارْ جِهَانْدَه بُونْجَهْ فَصَّالْ حَسُودْ مُفْسِدْ مُنَافِقْلَرْلَه دَجَّالْ »

"Eğerçi var cihanda bunca fassal,
Hasûd müfsid münafıklarla deccal."

"Her ne kadar dünyada, bunca müslümanları, birbirinden ayırıcı, çekemeyen, fesad çıkaran, münafıklarla deccal gibi adamlar olsa da."

Fassal: (Müslümanları birbirinden) ayırıcı,
Hasûd: Çekemeyen,
Müfsid: Fesat koparan,
Münafık: Dışından müslüman gözüküp içinden kâfir olan.

« صِيغِينْ سَنْ شَرْلَرِنْدَنْ حَقَّه دَرْحَالْ »

"Sığın sen şerlerinden Hakk'a derhal."

"Bütün bunların şerlerinden hemen Allah'a sığın."

Büyük Şeyh Efendi: "Dünyada karı ile kocanın iyi geçinmesini çekemeyen, iki ortağın, iki müslümanın iyi geçinmesini çekemeyen birbirlerinden ayıran hased edici kimseler vardır." buyuruyor.

Hasûd: o kimsedir ki, "Filan kimsenin işi bozulsa, evi yıkılsa, tarumar olsa" diye ister.

Kıskanç ise: "Ben de onun gibi olsam" ister. Ancak iki şeye kıskanılır. Nitekim Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor:

....

« لاَ حَسَدَ اِلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالاً فَسُلِّطَ عَلَىٰ هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا »

"İki güzel ahlâktan başkasına gıpta olunmaz. Allah (-u Tealâ) tarafından kendisine mal verilip Hak yolunda tüketmeye musallat kılınan (o malı Allah yolunda tüketmekten ayrı duramayan) **kimsenin bu malını Allah yolunda sarfetme ahlâkı. Allah tarafından kendisine hikmet verilip de onunla hükmeden ve onu başkalarına öğreten kimsenin ahlâkı."**

Bu iki şeyden gerisi boştur. Filanca güzelmiş, aldırma. Filanca zenginmiş, aldırma. Filanca devlet reisi olmuş, olsun. Filancanın köşkü varmış, aldırma. Bunlar bende de olsa diye haris olma, ölünce hepsi yok olacak.

Beyitte ne buyuruldu? Hasûd, Müfsid ve Münafık olan insanların şerlerinden Allah'a sığın.

Kötülük işlerine cinler de karışır. Ama Mevlâ Tealâ emretmedikçe cinler bir şey yapamazlar. Musa *(Aleyhisselâm)* ı askeri ile boğmayan deniz Firavunu askeri ile boğdu.

Hepsi Allah'ın emrinde. Sen Mevlâ Tealâ'ya sahip çıkarsan, Şeriat'ı hakkıyla yaşarsan ne cin tesir eder, ne büyü. Çünkü Mevlâ Tealâ onları da yaptıkları işi de görüyor. İbrahim *(Aleyhisselâm)* ı ateşe atacaklarında İbrahim *(Aleyhisselâm)* Allah'a sığındı. Allah-u Tealâ da ateşe buyurdu ki:

« يَا نَارُ كُونِي بَرْداً وَسَلاَماً عَلَىٰ اِبْرَاهِيمَ (٦٩) »

"Ey ateş! İbrahim üzerine serin ve selâmet ol!"*(Enbiya Suresi: 69)* Mevlâ Tealâ'nın bu emrine karşı ateş İbrahim *(Aleyhisselâm)* ı yakmadı.

« كَفَىٰ بِاللهِ صَقِيناً سَنْ اوْلَمَه دَلاَّلْ »

"Kefa billâh sakın sen olma dellâl."

"Onların şerlerine karşı, Allah (sana) kâfidir. (Falanca bana şöyle yaptı, böyle yaptı) diye dellâl gibi bağırma."

Kefa billah: Allah kâfi,
Dellâl: Feryad koparan, demektir.

İşini Allah'a ve meşayihe bırak. Onlar Allah ile o işi hallederler. Düşman çok Allah yardım etmese kurtulanacak gibi değil.

« عَزِيزْ صَبْر ايتْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِم »

"Aziz! sabr it hemen Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim! Sabret hemen Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyedelim."

Sure-i Bakara'da şöyle buyurulur:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰابِرِينَ (١٥٣) »

"Ey müminler sabır ve namaz ile yardım isteyiniz. Şüphe yok ki Allah (-u Tealâ) sabredenlerle beraberdir." *(Ayet:153)*

Niçin sabır ve namazla yardım isteyeceğiz? Çünkü Allah-u Tealâ buyuruyor ki: Ey müminler! Bu dünyada çok işlerle karşılaşacaksınız, hangi işin altından çıkamadınızsa, sabırla, namazla benden yardım isteyin.

O zaman o işlerin altından çıkarsınız. Bir iş için hacet namazı kıldıysanız, bugün olmazsa yarın, ta o işiniz oluncaya kadar kılmaya devam edin. Ben namaz kıldım, dua ettim de olmadı, demeyiniz. Dünyada her istediğinizin hepsi olmaz. Her istediklerimizin hepsinin olması ancak ahirettedir.

Dünyada yüz şey istersin, doksan dokuzu olmaz, bir tanesi olur. Dünya böyledir, ne yapalım pazarlıklı.

أَمِينْ اولْمَه عَدوُيَه ايتْمَه فَرْيَادْ يِيلاَنْ اولْمَزْ كِيشِي يَه چونْكَه اَوْلاَدْ

اَمَانْ اَعْدَاَي دِينْ دوُسْتْ اولْمَزْ اوُسْتَادْ ايدَرْ بِرْ كوُنْ اَمِينْ اولاَنِي بَرْبَادْ

چوُ كُفْرْ ايمَانَه ضِدْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

Büyükler bize büyük nasihatler ettiler. O nasihatları tutarsak bize yeter, artar. Hiç burnumuz kanamadan Rabbimize kavuşuruz.

« أَمِينْ اولْمَه عَدوُيَه ايتْمَه فَرْيَادْ »

"Emin olma adüye itme feryad."

"Düşmana emin olma, (güvenme, dayanma, inanma, aman sen bilirsin beni kurtar, bana yardım et, beni kayır, şöyle yap, böyle yap diye) boşuna feryad etme."

Emin olmak: İnanmak, emniyyet etmek,

Adüv: Düşman, demektir.

Böyle yapmakla onu sevindirirsiniz. Düşman acizliğinizden sevinir bile. Elinden gelse bir tekme daha vurur. Nerde kaldı bize üzülecek ve yardım edecek.

« يِيلاَنْ اولْمَزْ كِيشِي يَه چونْكَه اَوْلاَدْ »

"Yılan olmaz kişiye çünkü evlat."

"Çünkü yılan kişiye evlat olmaz."

Düşman yılana benzer. Yılan evlat olursa düşman da dost olur. Yılana emin olup evladım diye koynuna koysan, okşasan sonra o seni sokar öldürür. Daima şerrini gözetmek lâzım. En çok emin olmayacağımız da nefsimizdir.

« اَمَانْ اَعْدَاَي دِينْ دوُسْتْ اولْمَزْ اوُسْتَادْ »

"Aman a'dayı din dost olmaz üstad."

"Ey üstadım! Din düşmanı dost olmaz." Düşmanın kâfir, sen müslümansın.

A'day-ı din: Din düşmanları, demektir.

« ایدر بر کون امین اولانی برباد »

"Eder bir gün emin olanı berbad."

Beyitte geçen: (بَرْ) kelimesi, "Üzere" demektir. (بَادْ) Kelimesi de "Hava, rüzgar" demektir.

Yani dinsiz adam seni delâlet rüzgarı üzerine koyar, cehenneme uçurur. Niçin?

« چو کفر ایمانه ضد حقّه کیدەلم جمالِ با کمالَه سیر ایدەلم »

"Çü küfr imana zıd Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Çünkü küfür imana zıt Hakk'a gidelim." Düşman kâfir sen mümin. İkisi birbirine zıttır.

(Beyt - 156)

اَکَرْ دیرْسَنْ بزَه کَشْف اَیْلَه برْ رازْ مُخالَفْ دوُشْدی اَشْیاَ قیشْ ایله یازْ

بوُنی اِفْشاَ حَرامْدرْ اَمّاَ اوُسْتاَذْ اَکَرْ هیچْ بیلْمَسَه اِنْسانْ اوُلوُرْ قازْ

بوُ سِرّی سِرْ ایدوُبْ حَقّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ باَ کَمالَه سَیْر ایده‌لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bundan evvelki beyitte buyurmuştu ki: Düşmana güvenme (inanma, dayanma) -Aman efendim beni kurtar, şöyle yap, böyle yap- diye feryat etme. Çünkü yılan kişiye evlat olmaz, iyilikten anlamaz kötülükten anlamaz. Yılan hem akılsız hem de canavardır.

Düşman da yılan gibidir. Aman kardeşim din düşmanlarından dost olmaz, kim düşmandan emin olursa onu berbat eder, dinsiz adam sizi dalâlet rüzgarı üzerine koyar, cehenneme uçurtur.

« اَکَرْ دیرْسَنْ بزَه کَشْف اَیْلَه برْ رازْ »

"Eğer dirsen bize keşfeyle bir râz,"

"Eğer bize (misal için) bir sır açıkla dersen," **Râz:** Sır, demektir.

Açıklayalım:

« مُخالَفْ دوُشْدی اَشْیاَ قیشْ ایله یازْ »

"Muhalif düşdi eşya kış ile yaz."

"Eşya birbirine muhalif (zıt) tır, kış ile yazın birbirine zıtlığı gibi." Yani gece ile gündüz, güzellikle çirkinlik, karanlıkla aydınlık, kötü adamla iyi adam, küfürle iman birbirine zıttır.

« بوُنی اِفْشاَ حَرامْدرْ اَمّاَ اوُسْتاَذْ اَکَرْ هیچْ بیلْمَسَه اِنْسانْ اوُلوُرْ قازْ »

"Bunî ifşa haramdır emmâ üstaz,
Eğer hiç bilmezse insan olur kaz."

"Bunu açıklamak haramdır amma insan hiç bilmezse kaz olur."

« بوُ سِرّی سِرْ ایدوُبْ حَقّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ باَ کَمالَه سَیْر ایده‌لِمْ »

"Bu sırrı sır idüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

(Beyt - 157)

بو اَشْيَا نَفِسْلَرِيلَه چونْكِه مَعْدُومْ قَمُوسِى حَقْ اِيلَه قَائِمْ آ مَخْدُومْ

كِيمِى اَسْمَآءِ لُطْفِيَّه دَه مَكْتُومْ كِيمِى اَسْمَآءِ قَهْرِيَّه دَه مَخْتُومْ

تَحَيُّرْلَه هَمَانْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

« بو اَشْيَا نَفِسْلَرِيلَه چونْكِه مَعْدُومْ »

"Bu eşya nefisleriyle çünkü ma'dûm"

"Bu eşya (yerler, gökler, aralarında olan herşey, cinler, insanlar) hepsi, kendileri ma'dûmdur."

Nefisleriyle: Zatlarıyla,

Ma'dûm: Yok, demektir.

Bütün eşya ademden meydana gelmiştir.

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 3. cilt, altmışıncı mektubunda insanın zatının ademiyyetini şöyle izah etmektedir: "Vaktâki Sübhan Hak, Zat, Sıfat ve isimlere bağlı kemâlâtını zuhura getirmeyi muradetti, onları eşyanın tecelligâhlarında ve zuhur yerlerinde tecelli ettirmek istedi, işte o zaman her kemâl için adem mertebelerinde, o kemâlin mukabili olan bir nakiz tayin etti.

Ona izafetle de sair ademlerden dahi ayırt edici olacaktı ki, onun için ayna olabile, zira bir şeyin aynası o şeyin mukabili ve zuhura gelmesinin de sebebidir. Eşya zıddı ile tebeyyün eder. Kemâlâtı göstermeye kabiliyeti olan ademlere gelince, bunları dahi dilediği vakitte his ve vehim mertebesinde vücuda getirdi ve onlara istikrar ve muhkemlik verdi.

O kemâlâtın bütününü dahi o ademlerde in'ikas eder duruma getirdi. Anlatılan in'ikas ile o ademleri Hay, Âlim, Kâdir, Mürîd, Basîr, Semi', Mütekellim eyledi. "

O mertebede Adem-i mutlak vucud sıfatından kendisine aksolunmakla mukayyet oldu (kayıtlandı), Vucut sıfatı, ademe bütün levazımı (Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kelâm, Tekvin) ile aksetti.

Daha önce de geçtiği gibi, adem yokluk demektir, Allah-u Tealâ tamamen yok olan şeyi varlığa doğru çekti, vucud sıfatından o ademe aksetmekle var oldu. Adem temel, vücuttan onun üzerine gelen de bina olmuştur.

Varlık geldiği zaman bütün kemalâtları da adem'e gelmiştir ve adem bildiğimiz gibi Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kelâm, Tekvin sıfatları ile donatılmıştır, yani bizdeki varlık vucud-i zillî'dir. Aynı bunun gibi güneşi, ayı, yıldızları vesair herşeyi insana kıyas edelim.

Meselâ şu camideki ışık (aydınlık) güneşten geliyor, güneş olmasa camide ışık olmaz. Vücut sıfatından insanın temeli olan adem'e aksedince insan kendini hayat, ilim, semi' basar, irade, kudret, kelâm, tekvin sahibi olarak gördü. Halbuki o sıfatlar ona Allah-u Tealâ'dan geldi. Nisa Suresinin 79. ayet-i kerimesinde şöyle buyuruluyor:

﴿ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ... ﴾ (٧٩)

"Sana güzellikten her ne şey isabet ederse, şüphesiz Allah (-u Tealâ) dandır ve sana kötülükten her ne şey isabet ederse kendi nefsindendir."

İnsana isabet eden iyilikler vücud sıfatındandır, kötülükten yana ne isabet etti ise, o da ademdendir. Vücud ile adem arşın üzerinde birleşmiştir. Ondan yukarıda adem'in kokusu dahi yoktur, insanın hakikatı nefs-i natıka'dır. Nefs-i natıka'nın hakikatı ademdir. Bunlar derin ilimlerdir, insan kendini bilirse rabbini bilir. Bu kolay mı?

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri bizlere açıkladı da biraz bunlardan konuşabiliyoruz, onun için mektubatı karıştırmak lâzım.

﴿ قَمُوسِي حَقْ اِيلَه قَائِمْ آ مَخْدُومْ ﴾

"Kamusi Hak ile kaim â mahdum."

"Ey evlâdım! Bu eşyanın hepsi Mevlâ Tealâ ile kaimdir."

Kamusı: Hepsi,

Kaim: Ayakta,

Â Mahdûm: Ey evlâd, demektir.

Eşyanın kendine kalsa, var olmaya imkânı var mıdır? Yoktur. İnsanın da hayatı, görmesi, işitmesi, konuşması, vesair hepsi Allah-u Tealâ iledir, sen o Allah-u Tealâ'ya nasıl isyan edersin? İsyan edince sende edep diye bir şey olmuş olur mu?

« رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْلَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (٢٣) »

"Ey Rabbimiz! Kendimize zulmettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen muhakkak hüsranda kalmışlardan oluruz." *(Araf Suresi:23)*

Meselâ gözümüzü Allah-u Tealâ yarattı. Bizim gözümüzde görme filân yoktu, görmek gözümüze Mevlâ Tealâ'dan aksetti, onun için mutlak manada "Ben görüyorum" demek caiz değildir. "Bizi Allah-u Tealâ gördürüyor, bizim ne görmeye, ne işitmeye, ne konuşmaya, ne de sallanmaya mecalimiz vardır"

İnsan kupkuru bir ademdir, bütün kainatı dolaşsak ne hayat, ne ilim, ne semi', ne basar, ne irade, ne kudret, ne kelâm, ne de tekvin bulamayız. Bunların hepsi nerededir? Zat-ı Pâk-i Sübhaniyededir.

Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin tamamı hayat, tamamı ilim, tamamı Semi', tamamı basar, tamamı irade, tamamı kudret, tamamı kelâm, tamamı tekvindir, insan onları zilliyet tarikiyle alıyor, asıllar Mevlâ Tealâ'dadır, böyle iken kalkıp birde, Allah-u Tealâ'nın şeriatı için "Yirminci asırda olmaz böyle şey" derler, Sizi yaramazlar, şaşarım bu insana ki, aslı ademdir, Allah-u Tealâ'dan kendisine gelen vücudla Mevlâ Tealâ'ya çalım atıyor, çünkü insan echel (ziyade cahil) dir.

« كيمى اَسْمَآءِ لُطْفيَّه ده مَكْتُوم »

"Kimi Esma-i Lutfiyye'de mektûm"

"Kimisi Esma-i Lutfiyyede gizlenmiştir," Allah-u Tealânın Lütuf ismine mazhar olmuştur.

Esma-i Lutfiyye: Lutfa aid isimler,

Mektûm: Gizlenmiş, demektir.

« كيمى اَسْمَآءِ قَهْريَّه ده مَخْتُوم »

"Kimi Esma-i Kahriyye'de mahtûm"

"Kimisi de Esma-i Kahriyye'de mühürlenmiştir."

Esma-i Kahriyye: Kahra aid isimler,

Mahtûm: Mühürlenmiş, demektir.

Bu nasıl olmuştur? Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz buyurmuştur ki:

« كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَىٰ فِطْرَةِ الْاِسْلَامِ »

"Her doğan çocuk islâm fıtratı üzere doğuyor."

Şu halde doğan çocuk, Esma-i Lutfiyye'de oluyor, sonra anası, babası, yahudi ise bu çocuğu yahudi, hristiyan ise hristiyan, mecusî ise mecusî yapıyor, o zaman bu çocuk Esma-i Kahriyye'ye geçiyor.

Cenab-ı Hak "Şu çocuk Esma-i Lutfiyyededir, şu çocuk da Esma-i Kahriyye'de dir" der mi hiç? Yok. Ama anası, babası hain ise, ve cahil ise, o çocuğu boğazlar, hiç bir islâmî eğitim ve öğretim gösterilmeyen okullara gönderir. Oralar Esma-i Kahriyyededir.

Allah-u Tealâ bir kimseyi muhafaza ederse, o müstesnadır. İnsan içki içti mi, kumar oynadı mı, zina etti mi, harama baktı mı vesair yasak şeyleri yaptı mı o zaman ona Esma-i Kahriyye vurulur. O televizyon var ya, o da insanı çok çevirir. Televizyon seyreden Esma-i Kahriyyededir.

Buna dair bir ayet-i kerime okuyalım:

« وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا ... (٢٨) »

"(Habibim!) Sen nefsini hapset, o kimselerle beraber ki, sabah akşam Rablerine dua ederler, O'nun Cemâlini dilerler ve dünya hayatının ziynetini dileyerek onlardan gözlerini çevirme ve o kimseye uyma ki, bizim zikrimizden kalbini gafil kılmışızdır." *(Kehf Suresi:28 den)* **şimdi televizyona bakılır mı, bakılmaz mı? fetvayı siz verin.**

Bazıları: "Ben sadece haberlere bakıyorum" diyor, böyle söyleyene şöyle bir misal verelim: "Bir adam bir ağacın altında yere düşmüş bir elma görüp alıyor ve tam yiyeceği esnada az ötede oturan bir adam: "O elmaya bir çocuk çiş etti" diyor, adam elmayı eviriyor çeviriyor: "Buraya çiş gelmemiştir, şuraya çiş dokunmamıştır" diyerek onu bitiriyor. Yani çişli yeri de yiyor.

Televizyon buna benzer, insanı Esma-i Lutfiyye'den, Esma-i Kahriyye'ye götürür. Anlaşılıyor ki, insan Esma-i Kahriyye'den Esma-i Lutfiyye'ye de çevrilir. Bir Peygamber veya onun bir varisi çıkar karşısına onu çevirir.

« اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ »

"Âlimler peygamberlerin varisleridir" her âlimde ilmi kadar bu verasetten vardır. Ya Rabbi! Bize bu verasetin tamamını ihsan eyle"

Güneş ışığı etrafa çalıyor değil mi? Biz güneşin çaldığı yerde oldukça bize o güneş ışığından gelir, mağaraya girsek o zaman güneş ışıkları gelmez.

Hulasa, şeriatta isek, Esma-i Lutfiyye'deyiz, şeriatta değilsek bize Esma-i Kahriyye tecelli edecektir.

Ya erhamerrahimin! Bizi Esma-i Lutfiyye'den ayırma ve o Esmanın sahibinden ayırma. Bütün ihvanımızla, şeyhlerimizle, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ile beraber..., Ya Rabbi! Nefse uydurma, uymaktan muhafaza et.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz cinlere şeriatı talim için birisini yanına aldı gitti, bir daire çizdi ve ona dedi ki: "Şu dairede dur, buradan seni kimse alamaz, bu daireden dışarı çıkarsan, cinler alır götürür seni"

İşte Mevlâ Tealâ'da bizleri şeriat dairesine koydu ve buyurdu ki: "Bu şeriat dairesinden çıkarsanız Esma-i Kahriyye'desiniz, çıkmazsanız Esma-i Lutfiyye'desiniz"

« تَحَيُّرْلَه هَمَانْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

Tahayyürle heman Hakk'a gidelim,
Cemal-i ba kemale seyridelim.

Bu işlere akıl ermez.

Tahayyür: Hayret etmek, demektir.

(Beyt - 158)

اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ مَقْصُودْ و مَعْبُودْ اَحَدْ وَاحِدْ هَمَانْ اوُلْ رَبِّ مَحْمُودْ

بوُ اَشْيَا مَظْهَرِيدِرْ ذَاتِ مَقْصُودْ بوُ اَشْيَا جُمْلَه هَالِكْ ذَاتِى مَوْجُودْ

هَمَانْ مَوْجُودْ خُدَا حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

« اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ مَقْصُودْ و مَعْبُودْ »

"O'dur mevcut, O'dur maksut ve ma'bud"

"Var olan Allah-u Tealâ'dır, kastolunan Allah-u Tealâ'dır, ibadet olunan da O'dur."

Mevcut: Var demektir,

Ma'dum: Yok demektir.

Ma'bûd: İbadet olunan, demektir.

Allah-u Tealâ hazretleri Zatıyla mevcuttur, eşyanın hakikatları ademlerden ibaret olup, onlara yüce, mukaddes vücut mertebesinin kemâlâtı in'ikas eylemiştir.

Allah-u Tealâ bir şeyin hem maddesini, hem de şeklini icadediyor, biz ise ancak Allah-u Tealâ'nın yarattığı maddeleri bir araya getirip, cami, çeşme, ev vesaire gibi şeyler yapıyoruz, bizden meydana gelen bütün şerler, çirkinlikler, zevaller, noksanlıklar, temelimiz olan ademden geliyor.

Vücutla adem birleşince insan meydana geldi, insan meydana geldi amma varlığın hangi mertebesindedir? His ve vehim mertebesinde..,

Varlığın üç mertebesi vardır. İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri 3.cilt, yüzüncü mektubunda varlığın üç mertebesini şöyle izah eder:

Mevcudât için üç mertebe zuhura gelmektedir,

a) His ve vehim mertebesi; Bu mertebe bu dünya hayatında bulunan pek çoklarının nasibidir. Enbiya bütünü ile bu mertebeden hariç bulunmaktadır, kezâ melâike-i kiram dahi onlar gibidir, zira bunların vücudu, uhrevî hayat vücuduna münasiptir. Evliya-i İzam'dan dahi pek azı bu devletle müşerref olmuşlardır. Ve vehim mertebesinden kurtulup işin özüne mülhak olmuşlardır.

b) Nefs-el emir mertebesi; Bu mertebede, yüce vacibiyet sıfatları ve efali vardır. Melâike-i kiram dahi bu mertebede mevcut olmuşlardır. Uhrevi hayat vücudu da bu mertebede sabittir. Keza enbiya ve evliya'dan pek azı bu mertebeye çıkarlar.

Ancak fark şu ki, şanı yüce vacibiyyet sıfatları bu makamın merkezinde bulunmaktadır. Bu, oranın en şerefli parçasıdır, sair mevcudât dahi bu merkezin etrafında ve civarında bulunmaktadır. yani istidâtlarına göre,

c) Hariç mertebesi; Burada mevcut olan zattır ve sekiz vacibiyet sıfatıdır. Şayet bir fark varsa o da, merkez ve merkezin gayrı itibarına göredir. Zira en şerefli olan Zat-ı Akdes'e bağlanandır.

His ve vehim mertebesi, nefs-el emir mertebesiyle karşılaşınca, his ve vehim mertebesi yok olur. Nefs-el emir mertebesi de hariç mertebesiyle karşılaşınca yok olur.

Bunu bir misalle anlatalım: "Efendi Babamın şeyhi Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* hazretleridir. Kendisi Bandırma'da medfun bulunmaktadır. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* onda yetişmiştir.

Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* başka tekkelere giderdi, bir gün şeyhini ziyarete geldiğinde, şeyhi ona: "Evlâdım başka tekkelere gitme" dedi.

Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* babam da, kendi içinden demiş ki: "Bu, biraz kıskançlık işidir, şeyhim zannediyor ki, ben başka tekkelere giderek buradan soğurum, halbuki ben kat'i olarak kararımı verdim, buradan ayrılmam"

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu)* anlattı ki: "Ben yine başka yerlere gitmeye devam ediyordum, bir gün yine şeyhimi Bandırmada ziyarete gittiğimde, bütün ihvanlarla birlikte Hatm-i Hâce yapmak için oturduk, ben şeyhimin solunda oturuyordum, Bilâl Efendi vardı, o da şeyhimin sağında oturuyordu, gözüm açık olarak oturuyor ve Hatm-i Hâce'de okunacak duaları okuyordum.

Şeyhim beni kolumdan tutarak, yaprak gibi kaldırıp ortaya koydu. ihvanların kimi ticaretle uğraşıyordu, kimi bakkaldı, Hatm-i Hâce taşlarını sayarken yorgunluktan kendilerinden geçiyorlar, taşlar ellerinden düşüyordu.

Bu durumu görünce ben: Her tekke bozuldu, bu tekke bozulmadı diyorlar, halbuki bunların taşları da ellerinden düşüyor bu bozulmak değil midir? diye içimden geçirdim.

O sırada Buhara meşayıhı kapı pencere dururken, duvarları geçerek geldiler, her biri bir müridin önüne geldi, onun eksik olan taşlarını tamamladı, sonra da meşayıhtan herbiri önündeki müride teveccüh etti. Benim önüme de Şah-ı Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri oturmuştu, o da benim eksik olan taşlarımı tamamladı.

Şeyhim Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerine: "Oğlum Ali Haydar'a da siz teveccüh eder misiniz?" deyince, Şah-ı Nakşibendî hazretleri yüzünü Buhara'ya çevirerek: "Ben ona teveccüh etmem" dedi.

Bu korku ile ben bir sıçradım ki, az kalsın başımı tavana vuracaktım, bir de baktım ki şeyhimin yanında oturuyorum, şeyhim eğilerek kulağıma dedi ki: "Bir daha başka tekkelere gider misin? Bak sahibi razı olmuyor" meğer benim zuhurât olarak gördüklerimi şeyhim aşikâre görüyormuş.

Burada iki mesele var:

1. İnsan bulunduğu kapıyı iyi beklemeli. "Bir kıtmir kangi kapıdan içerse yalı, o kapıyı hoşça beklemeli"

2. Bir insanın derdi tarikatı muhafaza etmekse, o kimseyi muhafaza ederler. Meşayıh onun eksiğini tamamlar. Ancak eğer başını yastığa koyup yatarsa onu tamamlamazlar.

Yukarıda anlattığımız misaldeki duvarın varlığı his ve vehim mertebesidir. O duvardan geçen meşayıhın ruhları nefsel-emir mertebesindendir. Nefsel-emir mertebesi his ve vehim mertebesiyle karşılaşınca his ve vehim mertebesi kaybolur.

Duvardan öbür tarafa biz geçemeyiz amma kâmil mürşitlerin ruhları geçer, hariç mertebesiyle diğer mertebeler karşılaştığında hepsi yok olur, sadece Zat-ı Pâk-i Sübhaniye kalır.

Kasas suresinin şu ayet-i celilesi buna işaret eder:

« ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ ... (٨٨) »

"Onun zatından başka herşey helâk olucudur." *(Ayet:88 den)*

O ki Mevlâ Tealâ vardır aranılan da odur, biz yokuz. Biz Allah-u Tealâ'yı aramaya geldik, var olan Allah-u Tealâ olunca ancak O'na ibadet olunur. Bir şey ki aslı yokluktur ona ibadet edilir mi?

« وَلاَ تَدْعُ مَعَ اللهِ اِلـهاً اٰخَـرَ لاَ اِلـٰهَ اِلاَّ هُوَ (٨٨) »

"Allah (-u Tealâ) ile beraber başka bir ilâha ibadet etme, O'ndan başka ilâh yoktur." *(Kasas Suresi:88 den)* şimdi beytimize dönelim.

« اَحَدْ واَحِدْ هَمَانْ اوُلْ رَبِّ مَحْمُودْ »

"Ehad, Vahid hemen ol Rabbi Mahmud"

"(Bütün eşyayı ademden, vücuda çıkarıp kemale erdiren ve) hamd olunan Mevlâ Tealâ Ehad'dir, Vahid'dir."

Rab: Bütün eşyayı, bütün varlıkları ademden vücuda çıkarıp tedricen kemale erdiren Zat'a denir.

Ehad: Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesinde bir olan. O'nun hiç ortağı var mıdır? Yoktur.

Vahid: Esma ve sıfâtında bir olan.

Bu sıfatlar Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeden bir mertebe aşağıdır, Bu sıfatlar da tektir, Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarının yanında bizim sıfatlarımız ne olur? Hiç bir şey.

« بُو اَشْيَا مَظْهَرِيدِرْ ذَاتِ مَقْصُودْ »

"Bu eşya mazharidir, Zat'ı maksud"

"Bu eşya, Esma, Sıfatın mazharıdır, kast olunan Zat-ı Pâk-i Sübhaniyedir."

Mazher: Zahir olacak yer, demektir.

« بُو اَشْيَا جُمْلَه هَالِكْ ذَاتِى مَوْجُودْ »

"Bu eşya cümle hâlik, Zat'ı mevcud"

"Bu eşyanın hepsi helâk olucudur. Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesi mevcuttur."

Bu eşyayı, camiyi, evleri, ağaçları pek çok şeyi var görüyoruz ama bunlar kendi makamlarına göre var, nefs el-emir mertebesine göre yok, Mevlâ Tealâ'nın karşısında hiçbir şey yok.

« هَمَانْ مَوْجُودْ خُدَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Hemen mevcut hüda Hakk'a gidelim,
Cemal-i bâ kemale seyridelim"

"Mevlâ Tealâ mevcud hemen Hakk'a gidelim."

(Beyt - 159)

عَزِيزْ اَسْمَايَه مَظْهَرْ دُوشْدِى اَشْيَا كِيمِى مُضِلْ كِيمِى هَادِى دَه اِحْيَا

اُودُرْ فَعَّالْ مُرَادِى اُوزْرَه اَشْيَا ظُهُورْ اِيتْدِى اُودِرْ چُونْ رَبِّ اَعْلَا

مُرَادْ حَقِّكْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

« عَزِيزْ اَسْمَايَه مَظْهَرْ دُوشْدِى اَشْيَا »

"Aziz esmaya mazhar düştü eşya"

Aziz kardeşim! Eşya Allah-u Tealâ'nın isimlerine mazhar düştü, güneş zahir, ışığının vurduğu yer mazhar, Mevlâ Tealânın isimleri zahir, o isimlerin vurduğu yer mazhar oluyor.

İnsan büyük bir mazhardır. Niçin? Mevlâ Tealâ'nın sıfatları insanda zahir olduğu için Allah-u Tealâ'nın hayat sıfatı insanda zahirdir. İnsanın bedeni o sıfatın mazharı oluyor, Allah-u Tealâ'nın işitme sıfatı insanda zahirdir, insanın kulağı o sıfatın mazharı oluyor.

Allah-u Tealâ'nın irade sıfatı insanda zahirdir. İnsanın irade-i cüziyyesi vardır, o mazhardır külli irade Mevlâ Tealânındır,

Mevlâ Tealâ'nın görme sıfatı insanda zahirdir, İnsanın gözleri de o sıfatın mazharıdır. Diğer sıfatları da böyle kıyas edin. Meselâ üzüm tanesi mazhardır, Neyin mazharı? Mevlâ Tealâ'nın kudret sıfatının..,

Armut, elma, portakal, dağlar, taşlar, yıldızlar, güneş hepsi aynı şekilde Allah-u Tealâ'nın isimlerinin mazharlarıdır.

« كِيمِى مُضِلْ كِيمِى هَادِى دَه اِحْيَا »

"Kimi Mudil, kimi Hâdî'de ihya"

Kimi Mudil (delâlete düşürücü) ismine mazhar düştü, kimi de Hâdî (hidayet edici) ismine mazhar düştü. Allah-u Tealâ'nın mudil ismi kimde zahir olursa, o kişide içki, kumar, zina, gıybet ve her türlü fenalıklar meydana gelir.

Allah-u Tealâ'nın Hâdî ismi kimde zahir olursa, onda da iman, huzur, huşû, takva, zikir, edep, saygı vesaire bütün iyilikler meydana gelir, bu kimseyi mudil ismine kim koydu, diğer

bir kimseyi hâdî ismine kim koydu? Kendileri..,

Bir çocuk ana rahmine düştükten sonra, dördüncü ayında o çocuk hakkında dört şeyin yazılması için Allah-u Tealâ bir melek gönderir.

1- Çocuğun ameli,

2- Rızkı,

3- Eceli,

4- Said veya şakî olacağı.

Melek bunları nasıl yazar? Mevlâ Tealâ'dan haber alıp yazar. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* efendimiz buyuruyor ki:

« اَلسَّعِيدُ مَنْ سَعِدَ فِي بَطْنِ اُمِّهِ ، اَلشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ اُمِّهِ »

"Said, o kimsedir ki anasının karnında said oldu, Şakî o kimsedir ki, anasının karnında şakî oldu"

Mesnevi sahibi diyor ki: "Onların hâli cismin simasından bellidir." Anasının karnındaki çocuğun irade-i cüziyyesi yoktur ki, saidliği veya şakîliği seçsin, denilirse, şöyle cevap veririz. Allah-u Tealâ, ilmi ezelisiyle çocuk annesinin karnında iken, buluğa erdikten sonra neler yapacağını bilir.

Çocuk irade-i cüziyyesini Mevlâ Tealâ'nın sevdiği yola sarfedecekse, melek onu said, irade-i ceziyyesini Mevlâ Tealânın sevmediği yola sarfedecekse melek onu şakî yazıyor.

Çocuk üzerinde anne ve babasının da tesiri vardı, çünkü Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* efendimiz buyuruyor ki:

« كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلىٰ فِطْرَةِ الْاِسْلَامِ اِلاَّ اَنَّ اَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ اَوْ يُنَصِّرَانِهِ اَوْ يُمَجِّسَانِهِ »

"Her doğan çocuk islâm fıtratı üzere doğar, sonra ana babası onu yahudi yahut hristiyan yahut mecusî yaparlar"

Anne babanın tesiri çocuğun doğumundan sonra başlıyor, çocuğun irade-i cüziyyesini kullanarak yaptıklarından mesul olması bulûğa ermesiyle başlıyor. Ya erhamerrahimin! Cümlemizi, evlâdımızı, ahfadımızla beraber süedadan yaz, eşkiyadan yazma..,

Tabiiki O yazmaz, kişi irade-i cüziyyesini kullanarak yazdırır. Bir adama: "Niye kötülük işledin." denilirse, O da: "Öyle yazılmış ben de yazılanı işledim " diye cevap verse ne dersiniz?

"Sen yazdırdın" eğer Allah-u Tealâ ona verilen irade-i cüziyyeyi kullandırmadan yazsaydı o zaman o suçlu olmazdı, ama Mevlâ Tealâ ona iradesini kullandırdı onun için o suçludur.

Bunu teyid için bir ayet-i kerime okuyayım:

﴿ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْماً بَعْدَ اِذْ هَدٰيهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (١١٥) ﴾

"Allah (-u Tealâ) **insanlara hidayet ettikten sonra, onlara sakınacakları şeyleri iyice beyan etmedikçe onları delâlete düşürecek değildir. Şüphe yok ki Allah (-u Tealâ) her şeyi tamamıyla bilicidir."** *(Tövbe Suresi:115)*

Allah-u Tealâ insanı hidayete koydu ondan sonra buyurdu ki: **"Ben şu işleri sevmiyorum, onlara yaklaşmayın."** İnsan o işleri yapmazsa Hâdî ismindedir. eğer yaparsa Mudil ismindedir. İşte insan Mudil ismine böyle mazhar olur.

Allah-u Tealâ buyuruyor ki:

﴿ وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (٥) ﴾

"Ve bir vakit ki, Musa *(Aleyhisselâm)* **kavmine dedi ki: 'Ey kavmim! Benim, Allah'ın size gönderdiği resulü olduğumu şüphesiz bildiğiniz halde niçin bana eziyet veriyorsunuz? Vakta ki onlar haktan döndüler Allah-u Tealâ'da onların kalplerini döndürdü."** *(Saf Suresi:5)*

Kehf suresinde şöyle buyuruluyor:

﴿ ... وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا ... (٢٨) ﴾

"Bizim zikrimizden kalbini gafil kıldığımız kimselere itaat etme" *(Ayet:28)* demek ki, zikirden yüz çeviren kalbi Allah-u Tealâ kaydırıyor.

﴿ اُودُرْ فَعَالَ مُرَادِي اُوزُرَه اَشْيَا ظُهُورْ ايتْدِي اُودُرْ چُونْ رَبِّ اَعْلَا ﴾

"Odur fe'âl, muradı üzere eşya,
Zuhur etti, O'dur çün Rabb-i â'lâ"

"Fe'âl (mubalâğa ile işleri yapan), O'dur, eşya Mevlâ Tealâ'nın muradı üzere zuhur etmiştir, çünkü en a'lâ Rab O'dur."

Bizim işlediğimiz işlerin hepsini Mevlâ Tealâ yapıyor, peki hani insanın irade-i cüziyyesi? İnsanın irade-i cüziyyesi hiç bir şey yapamaz ancak öne geçer, Mevlâ Tealâ yuları hepten bizim elimize vermiyor ama işin olmasına sebep biziz.

« مُرَادْ حَقّكْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهلِمْ »

"Murad Hakk'ın, heman Hakk'a gidelim
Cemal-i bâ kemale seyridelim"

Murad Mevlâ Tealâ'nındır, ancak evvela insanın iradesi işi başlatıyor, kul kesbedince, Mevlâ Tealâ halk ediyor.Yani Mevlâ Tealâ buyurmak istiyor ki: "İradenizi nereye kullanmak istersenız yaratacağım amma buna mecbur değilim."

* * * *

(Beyt - 160)

مَظَاهِرْدَه عَجَبْ كِيمْ وَارْ اٰرَادَه اٰنِكلَهْ دِرْ قَمُو اَشْيَاءْ وَرَادَه

كُوزُكْ آچْ هَپْ سِوَاْ هَالِكْ اٰرَادَه اٰنِكْدِرْ اَمْرُو فَرْمَانْ و حُكْمُ و اِرَادَه

هَمَانْ اَللّٰهْ دِيوُبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

« مَظَاهِرْدَه عَجَبْ كِيمْ وَارْ اٰرَادَه »

"Mezahirde acep kim var arada"

"Mezahir ile zahir arasında acaba kim var?"

Mezahir: Kelimesi, "Mazhar" kelimesinin cemisidir. Zahir olacak mekân demektir.

Zahir ile mazharı anlamak için bir misal verelim: Güneş zahir, güneşin ışıklarının vurduğu yer mazhardır. Allah-u Tealâ'nın isimleri zahir o isimlerin vurduğu yer mazhardır.

Allah-u Tealâ'nın isimleri insanlara, hayvanlara, cinlere, sebzelere, meyvelere, aya, güneşe vesaire canlı cansız her şeye vurur. Meselâ bir üzümü ele alalım üzümün çekirdeği, yaprağı, dalları, salkımı, gövdesi, kökleri her biri ayrı ayrı mezahirdir.

Allah-u Tealâ'nın Hâlik ismi o üzümün köküne, gövdesine, yaprağına, salkımına, çekirdeğine vuruyor. O hâlik ismi zahir, vurduğu yer mezahir oluyor.

İnsan da böyledir, insana vuran isim zahir, insan o ismin mazharıdır. Allah-u Tealâ'nın görmek sıfatı zahir, bizim gözlerimiz mazhardır.

Allah-u Tealâ'nın işitme sıfatı zahir, bizim kulaklarımız mazhardır. Allah-u Tealâ'nın kelâm sıfatı zahir, bizim lisanımız mazhardır.

Allah-u Tealâ bütün herşeyi esma sıfatı ile yaratıyor. Kendisi öz Zatıyla yaratmaya tenezzül etmiyor, eğer eşyayı öz Zatıyla yaratsaydı, bütün eşya Zatının karşısında dayanamaz yanardı. Allah-u Tealâ'dan başka yaratıcı var mı? yok..,

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* soruyor: "O mazharlarla (yaratılanlarla) Mevlâ Tealâ arasında kim var ki, o yaratsın da Mevlâ Tealâ yaratmasın?

Yine kendisi cevap veriyor.

« اَنکله در قمو اَشیاء وراده »

"Anınladır kamu eşya verada,

"Bütün eşya perde arkasında Allah-u Tealâ iledir."

Yani Mevlâ Tealâ ile eşya arasında kimse yoktur. Ancak bütün eşya perde arkasında Mevlâ Tealâ'nın Esma Sıfatıyla meydana geliyor. Arada siz de yoksunuz, ben de yokum, herşeyi yaratan Mevlâ Tealâ'dır.

Vera: Perde arkası demektir.

Yani Mevlâ Tealâ'nın görülmemesi var ya o vera'dır. Mevlâ Tealâ görünmediği yerden canlıları, cansızları; çiçekleri, sebzeleri, meyveleri herşeyi yaratıyor ve herşeyi o idare ediyor, biz bu yaratılanları nasıl yarattı diye hiç düşünmüyoruz, meselâ evler inşa ediyoruz, fakat bunları onun yarattığı malzemeler ile yaptığımızı hiç düşünmüyoruz. Bir de o evde horon ediyoruz.

O'nun zeytinini, peynirini, kaymağını yiyoruz, hiç düşünmüyoruz bunları kim yarattı diye,

Giyindiğimiz elbiseyi terziden biliyoruz, o terzinin vücudunu, elini, gözünü, diğer azalarını kim yarattı? O eli hareket ettiren kim? O ele tesir eden var o da ruhtur, o ruh'a da tesir eden var o da Mevlâ Tealâ'dır. Döndolaş her şeyi Mevlâ Tealâ yapıyor.

Mevlâ Tealâ gökten yağmuru yağdırıyor, otları bitiriyor, koyunlar onlardan yiyor, postlarından yün oluyor, yünler kırpılıyor, iplik yapılıyor, dokunup kumaş olarak çıkarılıyor sonra da dikilip elbise oluyor.

Saatın bir zenbereği onca aletleri döndürür bir olan Mevlâ Tealâ da bütün eşyayı yapıyor ve hareket ettiriyor. İnsan bunları düşünse, konuşsa, Allah-u Tealâ'dan utanır. Mevlâ Tealâ da ondan hoşnut olur.

Bizim ihvanlardan birisiyle Afyon Sandıklı'daki banyolara gitmiştik, ihvanımız orada çilek satan bir adamın yanına gidip sormuş "Bunları kim yetiştirdi?" O da: "Ben" demiş, "Bu boyaları hangi fırçayla sürdün?" deyince o zaman çilek satan adam: "Onu ben sürmedim Allah-u Tealâ yaptı" diye cevap vermiş. Sen bunları adama söylemezsen kırk sene hatırına gelmez, ama sen anlatırsan düşünür ve Allah-u Tealâ'yı sever.

Mevlâ Tealâ, Davud *(Aleyhisselâm)* a buyurdu: **"Ya Davud! Kullarımı bana sevdir, beni de kullarıma sevdir."** Davud *(Aleyhisselâm)*: "Ya Rabbi! O benim yapabileceğim bir şey değil, ben bunu nasıl yapabilirim?" deyince,

Mevlâ Tealâ: **"Kullarıma benim iyiliklerimi anlat, onlar beni severler, onlar beni sevince ben de onları severim."** buyurdu. Herşeyi Allah-u Tealâ yaratıyor, eğer Allah-u Tealâ'dan başka yaratan var dersen:

« كوزك آچ هپ سوآ هالك اراده »

"Gözün aç, hep siva, hâlik arada"

"Gözünü aç Allah-u Tealâ'dan başka aradakilerin hepsi helâk olucudur."

O üzümler, asmalar, bağlar, o asmayı diken adam, o adamın ruhu, rüzgarlar, yağmurlar, ay, güneş, hepsi helâk olucudur.

« ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ ... (٨٨) »

"O'nun Zatından başka herşey helâk olucudur." *(Kasas Suresi:88)* her ne şey ki helâktır, helâk olan şey icad edebilir, bir şey yapabilir mi? Yok.., Kim yapıyor Allah-u Tealâ..,

Mehmet Efendi de diyor ki: "Tarlayı ben kazıyorum, ekiyorum, suluyorum, biçiyorum, bunlar niye benim değil de Allah-u Tealâ'nın olsun. Kazıyı yapan ellerini, gören gözünü, aklını, ayağını, kuvvetini, toprağını o mu yarattı? Hayır Allah-u Tealâ yarattı, her şey O'nun. Bizler his ve vehim mertebesindeyiz.

Bizi ve bizim yaptıklarımızı Allah-u Tealâ'nın yarattığına dair bir ayet-i kerime okuyalım:

« وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ (٩٦) »

"Allah (-u Tealâ) sizi ve sizin yaptıklarınızı yaratmıştır." *(Saffat Suresi:96)* Bizler yemeği yiyoruz, tadını duyuyoruz, ama bu nimetleri yaratan Allah-u Tealâ'yı çok az hatırlıyoruz.

Mevlâ Tealâ, helâk olucu şeyleri orada sebep kılıyor bu eşyayı icad ettiriyor. Büyür bir ırmaktan bahçemize yol açsak, su gelir, o bahçeye gelen su hark'ın mı, yoksa ırmağın mıdır? Irmağındır, o hark su benim dese yalancıdır. İşte bizim bedenimiz ile yaptığımız işler yağmur, bulut vesaire hepsi o hark gibidir.

Vay yazıklar olsun bize, fani şeylerden geçemiyoruz, koca kafalılarız, Büyük Şeyh Efendi sözü daha da kuvvetleştirerek buyurdu ki:

« اَنکدر اَمرو فرمان و حکم و ارادہ »

"Anındır emr-u ferman hükm-ü irade"

"Emir, ferman, hüküm ve irade Allah-u Tealânındır."

Ferman: Burada, "Emir" demektir.

Hükm: Hükmetmek, demektir.

Rüzgara bulutu taşıması için kim emrediyor? Buluta suyu boşalt diye kim emrediyor? Yağmur sebebiyle toprak yumuşuyor, taşa bir şey olmuyor, toprağı yumuşatıp nemlendiren, çiçeklere, meyvelere, sebzelere şekil veren, tad veren, renk veren, koku veren hep Mevlâ Tealâ'dır, perde arkasından hepsini yapıyor, biz de zannediyoruz ki bahçıvan yapıyor. Bizim aklımız o kadar işte.

« ھمان اللّٰہ دیوب حقّہ کیدہلم جمال با کمالہ سیر ایدہلم »

"Heman Allah deyup, Hak'ka gidelim,
Cemal-i bâ kemale seyridelim."

Hemen Allah diyelim, rabbimizin hakkını ödeyemeyiz, Allah demek de bizim iyiliğimizedir. Kimin lütfuyla konuşa biliyoruz, Cenab-ı Hak'kın lütfuyla, kelimeler boğazımızdan ses hamuru olarak çıkıyor, o ses hamurunu harf kalıbına, kelime kalıbına, cümle kalıbına Mevlâ Tealâ koyuyor. Perde arkasından bütün işleri yapan Mevlâ Tealâ'dır.

Meselâ bizler iman ettik, bu imanı kim yarattı? Namaz kılmayı, oruç tutmayı, zikir etmeyi, Kur'an okumayı ve bütün iyilikleri kim yarattı? Mevlâ Tealâ yarattı. Küfrü, zina etmeyi, içki içmeyi, kumar oynamayı vesaireyi kim yarattı? Allah-u Tealâ yarattı.

(Beyt - 161)

وَلِي كَسْبُكْ عَزِيزْ بِيلْ مَدْخَلِي وَارْ اِرَادَهْ جُزْئِيَّهْ وَارْ اِيتْمَهْ اِنْكَارْ

نَظَرْ قِيلْ عَالَمِي جَمْعِيلَهْ سَيِّارْ دَخِي كُورْ نَفْسِنِي تَفْرِيقْدَهْ اَيْ يَارْ

اِضَافَتْ قَائِمَهْ وَحْدَتْدَهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

Şimdi önümüze bir sual çıktı. Mevlâ Tealâ, İmanı, namazı, haccı, zikri, itaatı vesair iyi şeyleri yaratıyorsa bunlar güzeldir. Fakat Allah-u Tealâ eğer şirki, isyanı, içkiyi, kumarı ve diğer bütün günah olan şeyleri yaratıyorsa bizim ne suçumuz var? Kul o zaman: "Ya Rabbi! Sen yazdın, ben de yaptım" demez mi?

Bu soruya cevap olmak üzere Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* şu beyitleri buyuruyor:

« وَلِي كَسْبُكْ عَزِيزْ بِيلْ مَدْخَلِي وَارْ »

"Veli kesbin, aziz, bil medhali var,"

"Velâkin aziz evlâdım! Bil ki, kesbin tesiri var."

Kesb: Çalışmak yani insanın kendi kudret ve iktidarını bir işe sarfetmesi demektir.

Medhal: Te'sir, demektir.

Kul irade-i cüz'iyyesini nereye kullanıyorsa, Mevlâ Tealâ da onu yaratıyor, Mevlâ Tealâ bidayette yazmıyor, kulun irade-i cüziyyesine bakıyor, nihayette Mevlâ Tealâ irade-i külliyesini kullanarak halk ediyor (yaratıyor).

Şu hâlde bizim irademiz bir tozu yerinden söküp diğer bir yana koyamaz. Sadece irade-i cüz'iyyemizin öne geçmesi vardır. Kulun iradesi nereye dönüyorsa, Allah-u Tealâ da kendi iradesini o tarafa çeviriyor.

O hâlde Mevlâ Tealâ suç işlemiyor, insan suç işliyor. Yani insan irade-i cüz'iyyesini kullanmadıkça, Mevlâ Tealâ irade-i külliyesini kullanmıyor.

Allah-u Tealâ bakıyor ki, kul iradesini imana kullanıyor, Allah-u Tealâ da irade-i külliyesini kullanarak onun imanını yaratıyor, Mevlâ Tealâ bakıyor ki kul iradesini küfre kullanıyor, Mevlâ Tealâ da iradesini kullanarak onun küfrünü yaratıyor, suç kulundur.

İlkolarak kul irade-i cüziyyesini kullanır, Mevlâ Tealâ da evvela kulun isteğine bakar, meselâ namaz kılmayı mı istiyor? Yoksa bînamazlığı mı istiyor? Kul namaz kılmayı istemekle demiş oluyor ki, "Ben irademi namaz kılmaya kullanıyorum" Mevlâ Tealâ da "Peki kulum, ben de irademi senin namaz kılmana sarfediyorum" diyor. Ve onun namaz kılmasını yaratıyor.

Diğer bir kul da namaz kılmamakla demiş oluyor ki: "Ya Rabbi! Bana vermiş olduğun iradeyi namaz kılmamaya sarfediyorum" ve Allah-u Tealâ da onun namaz kılmamasını yaratıyor. Hulasa herşey itaat ve isyan iki şeyle meydana geliyor:

1- Halk

2- Kesb

Halk: Mevlâ Tealâ'nın irade-i külliyesini kullanarak kudretiyle yaratmasına denir.

Kesb: Kulun irade-i cüziyyesini kullanmasıdır. Kul iradesini iyiye kullandı ise şeref, kötüye kullandı ise rezilliktir. Demek ki perde arkasından bütün işleri Allah-u Tealâ idare ediyor, ama illâ kulun iradesine bakıyor.

Onun için Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor:

« اِرَادَءِ جُزْئِيَّه وَاَرْ اِيتْمَه اِنْكَارْ »

"İrade-i cüziyye var itme inkâr"

"İrade-i cüziyye var onu inkâr etme."

« نَظَرْ قِيلْ عَالَمِى جَمْعِيلَه سَيَّارْ »

"Nazar kıl âlemi cemiyle seyyâr"

"Ey seyredici bütün âlemi bak, seyret dolaş."

Nazar kıl: Bak, gör, demektir.

Seyyâr: Süratle yürüyücü, demektir.

« دَخِی کوُرْ نَفْسِنِی تَفْرِیقْدَه اَیْ یَارْ »

"Dahi gör nefsini tefrîkte ey yâr."

"Âlemi ve kendini tefrikte gör."

Tefrîk: Ayrı, demektir.

Yani ey seyredici nefsini ve âlemi Allah ile birleşti anlama. Bütün âlem ve bizler ayrıyız. Mevlâ Tealâ'ya bitişik değiliz. Mevlâ Tealâ'ya kimse yapışabilir mi? Yok yanar, mahvolur gider. Allah kimseye yaklaşır mı? Yok. Esma, sıfat giriyor araya. Vahdet-i vücudçular gibi anlamamalıdır. Onlar ne diyor?

« سُبْحَانَ مَنْ اَظْهَرَ الْاَشْیَاءَ وَهُوَ عَیْنُهَا »

"O Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederiz ki, eşyayı zahir etti. O Mevlâ eşyanın aynıdır."

« اِضَافَتْ قَاتْمَه وَحْدَتْدَه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"İzafet katma vahdette gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Mevlâ Tealâ'nın birliğine, varlığına bir daha varlık katma."

İzafet: Katmak,

Vahdet: Birlik, demektir.

Bizim varlığımız ayrı, Mevlâ Tealâ'nın varlığı ayrıdır. Bizim varlığımız zıldir. Mevlâ birdir vesselâm.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri suya sabuna dokunmadan işi ayıkladı.

(Beyt - 162)

بوُدِرْ آدَابِ اَهْلُ اللّٰهْ سُكُوتْ ايتْ كوُزُكْ يوُمْ ايكِى عالَمْدَنْ هَمَانْ كِيتْ

اَيَاقْلَه نَفْسِنه بَاصْ حَقَّه كَلْ كِيتْ سِوَائِى اَرَادَنْ آتْ شَاهَه كَلْ كِيتْ

هَمَانْ دَرْكَاهِ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Allah-u Tealâ ve Tekaddes Hazretlerinin dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar, hakikate erdiler. Sonra bizim gibi aciz evlatlarını âmâ ve sağır bırakmamak için eserler yazdılar. O eserlerden ayrılmayalım. Mevlâ Tealâ'nın dostlarından ayrılmayalım. Şeytan rahat durmaz, nice insanları ayırmıştır, biz onların yanında hiçiz. Büyükler bize tenbih ediyor, tutarsak büyük adam oluruz. Kadın, erkek kim olursa olsun büyük insan olur.

« بوُدِرْ آدَابِ اَهْلُ اللّٰهْ سُكُوتْ ايتْ »

"Budur âdab-ı ehlûllâh sükût et."

"Allah ehlinin (Allah dostlarının) edepleri sükût etmektir, uslu olmaktır."

Uslu insan yalan demez, gıybet etmez, sövmez, iftirada bulunmaz, boş konuşmaz. Biz de ehlûllâh olalım. Ehlûllâh ne ile olur? Sükût etmekle olur.

Güneş, ay ve yıldızlar hep edeple deveran ediyor. Güneşin ayın ve yıldızların aklı yok, edepli, insanın aklı var edepsiz. Bu nasıl olur? Ya Rabbi! Edepsiz olmaktan bizi muhafaza eyle. Allah dostlarının edebi susmaktır, sen de sükût et, ağzını hesapla aç, çuval ağızlı olma.

« كوُزُكْ يوُمْ ايكِى عالَمْدَنْ هَمَانْ كِيتْ »

"Gözün yum iki âlemden hemen git."

"Gözünü yum iki âlemden (dünya ve ahiretten) hemen git."

Dünya ve ahirete bakma. Allah'a bak. Allah-u Tealâ kendisine bakman için seni yarattı. O da sana bakıyor.

Rabıatü'l-Adeviyye bir gün hastalandı. Sordular ona: Niçin hastalandın? O da dedi ki: Cenetten perdeler kaldırıldı, biraz bakayım dedim, Mevlâ Tealâ'dan tokat yedim."

Mevlâ Tealâ buyurmak istedi ki: "Sen cenneti ne yapacaksın, benden başkasına bakma, bana bak." O'nun dostu olalım.

« اٰیاَقْلَه نَفْسِنَه باَصْ حَقَّه کَلْ کِیتْ »

"Ayakla nefsine bas Hakk'a gel, git."

"Ayakla nefsine bas gel Mevlâ Tealâ'ya git."

Nefis insana kötü söyletmek ister, kötü şeyler dinletmek ister. Nefsin dediklerini dememeli veya dinlememelidir. Eğer Mevlâ Tealâ'ya gitmek istiyorsak yılanın başına basıldığı gibi biz de Nefs-i Emmare'ye basalım.

Yılan yakalanınca beynine vurulur, niçin? Bütün vucudunu oradan idare ediliyor da onun için. Ayaklarınla nefsinin başına basmazsan, Hakk'a gidemezsin.

« سِوَائِی اٰرَادَنْ آتْ شَاهَه کَلْ کِیتْ »

"Sivâî aradan at, Şah'a gel, git."

"Mevlâ Tealâ'dan başkasını aradan at, Allah'a gel, git."

Şah: Padişah, burada Mevlâ Tealâ, demektir.

« هَمَانْ دَرْکَاهِ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه‌لِمْ »

"Hemen dergah-ı Hakk'a gel gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

"Hemen Mevlâ Tealâ'nın huzuruna gel gidelim, orada kemali edeple oturalım."

(Beyt - 163)

اوُدِرْ سآئِلْ اوُدِرْ مَسؤُلْ اوُدِرْ حَقْ اوُدِرْ عالِمْ اوُدِرْ مَعْلومْ مُحَقَّقْ
اوُدِرْ شاهِدْ اوُدِرْ مَشْهودْ و مُطْلَقْ اوُدِرْ قاصِدْ اوُدِرْ مَقْصودْ مُحَقَّقْ
رُجوعْ ايتْ حَقَّه كَلْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمالِ بآ كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ

Allah-u Tealâ ve Tekaddes Hazretleri Nahl suresinde şöyle buyuruyor:

« وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهاتِكُمْ لاَ تَعْلَمُونَ شَيْئاً ... (٧٨) »

"Ve Allah sizi analarınızın karınlarından hiç bir şey bilmez olduğunuz halde çıkardı." *(Nahl Suresi: 78)*

İnsan anasının karnından çıktığında hiç bir şey bilmiyordu. Evvelâ anasının emziğini ağzına alır, başlar çekmeye. Kim öğretti bunu ona? Yüce Allah o çocuğa anasını sorsanız, bilmez, babasını sorsanız, bilmez, kendisini sorsanız, bilmez, fakat emmeyi bilir.

Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

« وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (٥٦) »

"Cinleri ve insanları yaratmadım, ancak bana ibadet etsinler için yarattım." (Zariyat Suresi 56)

Ey insan! Sen Rabbini tanımaya, ibadet etmeye geldin. Ya Erhame'r-Rahimin! Bizi sen bilmeye muvaffak eyle.

Peki insan Rabbisini bilmeyi kimden öğrenecek, kime soracak?

Cenab-ı Hak Nahl suresinde bunu bize bildiriyor, buyuruyor ki:

« فَاسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ (٤٣) »

"Eğer bilmiyorsanız, zikir ehlinden sorunuz." *(Ayet: 43)*

Bu ayet-i kerimedeki: (اَهْلَ الذِّكْرِ) kelimesi, (اَهْلَ الْعِلْمِ) de-

Bilenden soracaksın, bilmeyenden sorulur mu? Şimdi gidip, abdest, gusül, kıble vesaire nedir bilmeyen bir gazete müdürüne dini mes'eleleri soruyorlar, ona sorulur mu? Allah-u Tealâ: **"İlim ehline sorun"** buyuruyor.

Allah dostlarından birisi olan İsmet Garibullâh yukarıda okuduğumuz beyitlerde Mevlâ Tealâ'yı bize bildiriyor:

« اودر سائل اودر مسؤل اودر حق »

"O'dur Sail, O'dur Mes'ul, O'dur Hak."

"İsteyen O'dur, İstenilen O'dur, Hak O'dur."

Sail: İsteyen,
Mesûl: İstenilen, demektir.

Evvelâ Mevlâ Tealâ bizi istiyor. Biz yokuz, istemiyoruz. O var istiyor. Evvelâ Mevlâ Tealâ arar kulunu. Kulun hiç bir şeyden haberi yoktur. Mevlâ bizi buldu, bize emrediyor:

"Şimdi siz beni isteyin, arayın bulun." O zaman biz Sail, (isteyici) Mevlâ mes'ul, (istenilen) oluyor. Hak O'dur yani dos-doğruluk üzerinedir.

« اودر عالم اودر معلوم محقق »

"O'dur âlim, O'dur malum muhakkak."

"O'dur âlim (bilici). O'dur malûm, (bilinen) muhakkak."

Âlim: Bilen,
Malûm: Bilinen, demektir.

Evvelâ Mevlâ Tealâ biliyor Âlim O. Biz malûm (bilinen) oluyoruz. Şimdi Mevlâ Tealâ bize: "Siz âlim olun, beni de bilin" buyuruyor. O zaman kul âlim olunca Mevlâ Tealâ'da Malûm oluyor.

« اودر شاهد اودر مشهود و مطلق »

"O'dur şahid, O'dur meşhûd mutlak."

"Şahid (hazır) O'dur, meşhûd (hazır olunan) O'dur mutlak."

Şahid: Hazır demektir. Bir, iki veya daha fazla kimselerin yanında bulunarak, onların yaptıklarına muttali olan adama şahid denir.

Meşhûd: Hazır olunan.

Mevlâ Tealâ da şahittir. Her zaman bizimle hazır değil mi? Şimdi de Mevlâ Tealâ bize: "Siz şahid (hazır) olun, ben Meşhûd (hazır olunan) olayım" buyuruyor. Kul şahid olunca da Mevlâ Tealâ Meşhûd oluyor. Bir beyit okuyalım:

« يَشْهَدُ اللّٰهُ وَالْمَلَكُ وَ اَهْلُ الْعُلُومِ اِنَّهُ لَا رَبَّ اِلَّا مَنْ يَدُومُ »

"Allah, melekler ve ilim ehli şahidlik ediyor,
Şüphe yok ki devam edenden başka Rab yok."

« اُودُر قَاصِدْ اُودُر مَقْصُودْ مُحَقَّقْ »

"O'dur kasıd, O'dur maksud muhakkak."

"O'dur kasıt (arayan), O'dur maksud (kastolunan) muhakkak."

Kasıd: Kasdeden, arayan,
Masûd: Kasdolunan, demektir.

Mevlâ Tealâ bizi kastediyor, bize Peygamber ve kitap gönderiyor: "Ben sizi kastediyorum, siz de beni kastedin" diyor. Kul Mevlâ Tealâ'yı isteyince kasıt, Mevlâ Maksûd oluyor. Mevlâ seni kastediyor, sana şahit oluyor, sen ise öteye beriye şahid oluyorsun.

Hakikatü's-Salât dersinde diyor ki, Hakikatü's-Salât'ın menşei olan Zatı Ulûhiyetin kemali vüs'ati (Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin genişliğinin kemali) tenezzüh la misliyyesinden feyizin geldiği düşünülür.

Allah-u Tealâ Bakara suresinde buyuruyor ki:

« ... اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (١١٥) »

"Muhakkak ki Allah ziyade genişlik sahibidir ve ziyade bilicidir." *(Ayet: 115)*

Mevlâ Tealâ ziyade genişlik sahibidir. Ama bu, bizim bildiğimiz genişlik değildir. O'na mahsus genişliktir.

Alim O, malûm O, yani bilen O, bilinen O. Akıl ermez bu işlere. "Namaz kıldık" diyoruz. Ama asıl namazın hakikatını Mevlâ Tealâ kılıyor.

Dünyada en iyi namaz kılan insanın namazı, Mevlâ Tealânın kıldığı namazın sureti oluyor. Mevlâ gibi kim kılabilir? Demek ki Zat-ı Pak-i Sübhaniyye hem Abid, hem Mabud oluyor. Asıl kendisine lâyık namazı kendisi kılıyor. Eğer biz çok dikkat ederek namaz kılsak Mevlâ Tealâ'nın kıldığı namazın suretini kılmış oluyoruz.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye hem Zakir hem de Mezkur yani hem zikrediyor, hem de zikrolunuyor.

Bir beyit okuyalım:

"Kendi Zakir kendi Mezkûr kendini
Arabul kendinde kendin kendini."

Allah-u Tealâ'nın kendisi zikredici ve kendisi zikrolunmuş. Eğer böyle değilse sen kendinde kendini ara bul. Bulamazsın o ki sen yoksun, o kendini zikrediyor. Resulullah Efendimiz buyuruyor ki:

« خَلَقَ اللّٰهُ آدَمَ عَلٰى صُورَتِه »

"Allah insanı kendi suretinde yarattı."

Ne demek oluyor bu? Nasıl ki Mevlâ'da hayat sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da ilim sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da görme sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da işitme sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da irade sıfatı, kudret sıfatı var. İnsanda da O'nun sureti var.

Bu itibarla insan Mevlâ'nın sureti üzere yaratılmış oluyor. Madem ki insan Mevlâ Tealâ'nın sureti üzere yaratıldı, insan da bilir ama suret olarak bilir, asıl bilici Mevlâ Tealâ'nın kendisidir.

« رُجُوعْ اِيتْ حَقَّه كَلْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهلِمْ »

"Rucu et Hakk'a gel, Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Mevlâ'ya dön gel, Mevlâ'ya gidelim."

(Beyt - 164)

قَهرْ صِفاتِيلَه اَللّٰهْ تجَلّى ايدَرْسَه سالِكَه نعْمَ التَّجلّى

خُدادَنْ غَيْرِى يوقْ ايدَنْ تسَلّى سؤالْ ايلَه جوابِنْدَه بِكُلّى

هَمانْ حَقْ حَقْ دَيُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ باَ كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« فِعْلُ الْجَمِيلِ جَمِيلٌ »

"Güzelin işi güzeldir."

O ki Allah ziyade güzeldir, O'nun her işi ziyade güzeldir.

« قَهرْ صِفاتِيلَه اَللّٰهْ تجَلّى ايدَرْسَه سالِكَه نعْمَ التَّجلّى »

"Kahır sıfatıyla Allah tecelli,
Ederse salike nimet tecelli."

"Allah-u Tealâ salike (manevi yürüyüşte olan kuluna) Kahır sıfatıyla tecelli ederse ne güzel tecellidir."

Kahır: Alçak etmek suretiyle galib olmak,

Tecellî: Açılmak,

Nimet tecellî: Ne güzel tecellî, demektir.

Allah-u Tealâ'nın Kahır sıfatı var, Lütuf sıfatı da var, Cemal sıfatı var Celâl sıfatı da var.

Allah-u Tealâ Lütuf sıfatıyla tecelli ederse hep iyilik olur, her taraf her şey süt liman olur. Ama Kahır sıfatıyla tecelli ederse dünya toz duman olur.

Allah-u Tealâ Şura suresinin 19. ayet-i celilesinde buyuruyor ki:

« اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبادِه يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ (١٩) »

"Allah kullarına çok lutfedicidir, dilediğini rızıklandırıcıdır ve O ziyade kuvvetlidir, ziyade uludur."

Bizim aklımız olsa sırf Allah'a döneriz. Çünkü bizi Allahdan başka kurtaracak yoktur. Allah-u Tealâ bize çok iyilik ediyor ama biz hiç bu iyilikleri bilmeyiz, kafalarda akıl yok. Çünkü başka taraflara gitmiş durumda Allah bir kuluna kahır sıfatı ile tecelli ederse ne güzel tecellidir.

Allah-u Tealâ'nın kahır sıfatının altında gizli bir lütfu ilâhi vardır. Nedir O?

« خُدادَنْ غَيْرِی يوُقْ ايدَنْ تَسلّی »

"Hüdadan gayri yok iden teselli."

"Mevlâ Tealâ'dan başka saliki teselli eden yoktur." Mevlâ Tealâ büyük dereceler vererek Onu teselli ediyor.

« سُؤَالْ ايلَه جَوَابِنْدَه بِكُلّی »

"Sual ile cevabında bi küllî."

Yukarıdaki mısralarımızda hem sual var hem cevap var.

"Kahır sıfatıyla Allah tecelli,
Ederse Salike nimet tecelli."

Mısralarında soruluyor. Niçin Allah-u Tealâ salike (kendi yolcusuna) kahır sıfatıyla tecelli ediyor.

Cevap bir sonraki mısrada geliyor.

"Hüdadan gayri yok eden teselli."

Evvelâ Allah salike Kahır sıfatı ile tecelli ediyor, o salik sıkılıyor, üzülüyor, sonunda o salike büyük dereceler vererek onu teselli ediyor.

Demek ki Kahır sıfatının altında büyük Lûtuflar vardır.

Yunus Emre'nin dediği gibi:

Ey Padişahı lem yezel,
Ey Kadiru hayyu ezel,
Lûtfu hoş, kahrı güzel,
Lûtfun da hoş, Kahrın da hoş.

Gelse Celâlinden cefa,
Veya Cemalinden vefa,
İkisi de cana sefa,
Lûtfun da hoş, Kahrın da hoş.

Hoştur bana senden gelen,
Ya goncagül yahut diken,
Yahut hil'at yahut kefen,
Lûtfun da hoş, Kahrın da hoş.

Aşık Yunus sana kuldur,
İster ağlat, ister güldür
İster yaşat, ister öldür
Lûtfun da hoş, Kahrın da hoş.

Meselâ beş vakit namaz kılıyoruz, yılda bir ay oruç tutuyoruz, bunda zorluk var, ama altında, ebedi cennet var. İnsan bu ibadetleri seve seve yapmalı. Fakat cennete girmek veya cehennemden kurtulmak için değil. İbadetleri Allah'ın bizden razı olması için yapalım. Böyle büyük kullar vardır. Ya Rabbi! Böyle kullardan olmaya muvaffak eyle bizi.

Mevlâ Tealâ mümin kuluna katiyyen zarar vermez. Mümin kanser oluyor, verem oluyor ya bu nedir?

Sen Mevlâ ile kulu arasına girme, ancak bir insanı Allah'a çevirmek ve Allah'a ulaştırmak için araya gir. Allah'ın kuluna muamelesinde büyük devlet, büyük servet vardır. İmam-ı Rabbanî Hazretleri Mektûbat'ta 1. cildin sonlarında bir mektupta diyor ki:

"Allah'ın bir dostuna sopa atması görünüşte kahır, hakikatta lûtuftur." İnsanın buna sevinmesi mi lâzım üzülmesi mi? Sevinmesi lâzım. Görünüşte kahır, hakikatte lûtuf olan bir ayet-i kerime okuyalım:

« اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (٢) »

"Zina eden kadın ile, zina eden erkekten her birine yüzer değnek vurun. Eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız Allah'ın dinindeki bir emri tatbik ederken bu ikisi hakkında bir acımak sizi tutmasın ve bunların cezaları tatbik edilirken müminlerden bir taife de şahit bulunsun." *(Nur Suresi: 2)*

Zina eden evlilik geçirmişse öldürülecek, evlilik geçirmemişse, yüz sopa vurulacak. İftira atana da seksen sopa vurulacak. Allah-u Tealâ bu hükümleri bildirdikten sonra sayfanın sonunda buyuruyor ki:

« وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ ... (١٠) »

"Eğer üzerinizde Allah'ın fazlı ve rahmeti olmasaydı," (haliniz ne olurdu). *(Nur Suresi: 10)*

Bu ayette Allah'ın fazlı hangisidir? Evlilik geçirene recm cezası, evlilik geçirmeyene yüz sopa vurulmasıdır. Bunlar Allah'ın fazlıdır. Ahirette görülecek cezalar o kadar büyüktür ki, o cezanın yanında bu dünyada verilen cezalar pire ısırması kadar değildir.

Bu cezaların lûtfu ilâhî olduğunu bilen bir kadın Peygamberimize gelerek: "Ya Resulâllah! Ben zina ettim, beni temizle!" dedi. Resulullah Efendimiz: "Sen yapmazsın git!" buyurdu. O hanım gitti, duramadı gene geldi: "Ben zina yaptım ya Resulâllah! beni temizle, karnımdaki çocuk da ondandır" dedi. Resulullah Efendimiz: "Git, doğur da gel!" buyurdu.

Hanım gitti, sonra çocuk kucağında geldi yine: "Beni temizle ya Resulâllah!" dedi. Efendimiz: "Çocuk yürüyüp, kendi ihtiyacını yerine getirecek kadar olsun" buyurdu. Hanım gitti, tekrar çocuğun elinden tutarak geldi. Efendimiz onun recmedilmesini emretti ve recmedildi.

O hanımın dört defa gelmesi dört şahit yerine geçti. Eğer bu hanım bu cezanın lûtuf olduğunu bilmeseydi, bütün milletin huzurunda kendini recmettirir miydi? Bunu anladığı için kendini recmettirdi.

Allah-u Tealâ: "Çok esirgeyiciyim ve çok acıyıcıyım" buyuruyor. Böyle bir Zat-ı Pak-i Sübhaniyye mümin kuluna eziyet eder mi? Etmez.

Öyleyse Allah kendine yürüyen bir kuluna kahır sıfatıyla tecelli ederse, o ne güzel tecellidir. Niçin? Altında lûtuf var da ondan.

Şimdi recm cezası uygulanmıyor. Tevbe ve ağlama var. Ah insah ah! İğne tepesi kadar bir tattan sebep dünya dolusu acılara katlanır. "Şimdi nefsimin arzu ettiği olsun da, sonra ne olursa olsun" der. Böyle demek olmaz. İnsanın tedbirli hareket etmesi lâzımdır. Ya Rabbi! Sen bizi ihtiyatlı hareket ettir.

Allah hiç kimseye ümit kestirmiyor.

Reşahat-ı Şerif'te diyor ki:

"Nakşi tarikatında bir ihvan dünya dolusu günahı olsa ümidini kesmemeli. Bir gün onu daireden içeri alırlar, ama dersini bırakırsa o zaman başka. Sağlam olacağız inşaallah.

Mevlâ Tealâ sureta kahır eder ama hakikatta lûtuf eder. Yusuf *(Aleyhisselâm)* ın başına gelen işlerin sonu ne oldu? Lûtuf oldu. Evvelâ kuyuya indirildi, köle diye satıldı, hapse girdi, neler de neler. Nihayette padişah oldu.

Yusuf *(Aleyhisselâm)* bilseydi ki, sonunda padişah olacak yalvarırdı, beni kuyuya atın sonra da köle diye satın ve beni hapsedin, diye.

« هَمَانْ حَقْ حَقْ دَيُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهلِمْ »

"Hemen Hak Hak deyüp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ'dan vazgeçmemeli, kul ümidini kesmemelidir. O vursa: "Hak, Hak" demeli. Büyüklerden biri buyuruyor ki:

"Salik (Allah yolcusu) bir çocuk gibi olmalı." Annesi çocuğuna tokat atsa, çocuk yine anasına sokulur. Çünkü çocuk anlıyor ki, anamdan başka acıyan yok.

Mevlâ sana kahrettikçe sen ona sokul. Çünkü Rabbimiz bize anamızdan çok acır. Belâ, dostun dosta kamçısıdır, tenbihidir, bunu unutmayalım. Niye? Mevlâ bize: "Kulum! Benden başka-sına bakma sakın." buyuruyor.

İnsan o kadar avanaktır ki, şuradan bir sivrisinek kalksa, bir bit gitse ona bakar, Allah'ı unutur. Bizim kalbimiz böyledir. Mevlâ Tealâ: "Bu hastalığı defedin!" dedi. Bu hastalığın ilâcını da verdi.

« مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ دَآءً اِلاَّ اَنْزَلَ لَهُ شِفَآءً »

"Allah bir dert indirmedi ancak o dert için şifasını da indirdi."

Hulasa Mevlâ Tealâ'yı göz açıp kapayıncaya kadar unutmazsak abad oluruz.

Büyük Şeyh Efendi kısa bir ibare ile ne büyük şeyler anlattı. Sizin iyi niyetleriniz ile ve sizin huzurunuzda Mevlâ Tealâ bu manaları içime attı.

---

15. BAB

(بو باب كافة مريدان وسالكانه مرشد حقنده لازم اولان آداب ورعايتنى بيان ايدر)

Bu bab kâffe-i müridan ve salikâne mürşid hakkında lâzım olan âdap ve riayetini beyan ider.

Bu bab bütün mürid ve salikler(Mevlâ Tealâ'ya doğru manen yürüyenler) e mürşid hakkında dikkat edilmesi gereken bilcümle edepleri beyan eder.

(Beyt - 165)

حضور مرشديده طورمه مخطور سنى اكراه ايدر چون قلبى پر نور

خواطر انعكاسيله نسبتى دور ايدر ثقلت چكر قاچ اولمه منفور

خوطور لردن كچوب حقه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Cenab-ı Hak Nahl suresinde şöyle buyuruyor:

« وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لاَ تَعْلَمُونَ شَيْئاً ... (٧٨) »

"Ve Allah sizi analarınızın karınlarından hiç bir şey bilmez olduğunuz halde çıkardı." *(Ayet: 78)*

Bizler analarımızdan doğdumuzda hiç bir şey bilmiyorduk. Fakat öğrendik. Eğer anamızdan doğduğumuz gibi kalmışsak demek ki biz cahil, gafil yaşıyoruz. Eğer öğrenmemiz gereken şeyleri öğrenip yaşıyorsak saadetle yaşıyoruz.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne diyor?

« حضور مرشديده طورمه مخطور »

"Huzur-ı Mürşidîde durma mahtûr."

"Mürşidin huzurunda düşünceli durma."

Huzur-ı Mürşidîde: Mürşidin huzurunda,
Mahtûr: Havatırlı, düşünceli, demektir.

"Yeryüzünde ve göklerde dolaşsaydım, feyizle dolsaydım" gibi isteklerin, ayrıca çoluk çocuk, rütbe, siyaset arzusu gibi isteklerin hepsi yasaktır. Kalpte hiç bir düşünce olmamalıdır. Kalp boşalmış olmalı ki, Mevlâ Tealâ'dan mürşidin kalbine gelen feyiz ondan da müridin kalbine gelsin. Dolu güğümü musluğun altına koysanız içine su almaz. Kalpte boşaltılmalı ki içine feyiz dolsun.

Kalpten nefsi emmarenin istekleri atılırsa mürid olunur, atılmazsa hiç bir şey olunmaz. Şeyhin huzuruna gidildiğinde sadece: "Rabbim Benden razı olsun!" diye düşünmelidir.

Namaz kılarken cennetin köşklerini istiyorsak olmaz. Cennetin sahibini istemeliyiz.

"Lâzım olan hanenin sahibidir,
Bilmeyenler hanenin talibidir."

Mürşidin huzurunda bir takım düşünceler ile durulursa:

« سنی اکراه ایدر چون قلبی پر نور »

"Seni ikrah eder çün kalbi pür nur."

"Mürşid seni ikrah eder, çünkü kalbi nur dolu."

İkrah: Kerih görmek sevmemek,
Pür nur: Nurla dolu, demektir.

« خواطر انعکاسیله نسبتی دور »

"Havatır in'ikasıyla nisbeti dûr."

"Senin kalbindeki düşüncelerin mürşidin kalbine aksetmesi, nisbeti (o şeyhin Mevlâ ile olan huzurunu) uzak eder."

Havatır: Düşünceler,
İn'ikas: Aksetmek,
Dûr: Uzak, demektir.

Senin kalbindeki aksi şeyler, mürşidin kalbine sıçrarsa, mürşidin Allah ile nisbetini (huzurunu) bozar. O zaman:

....

« ايدر ثقلت چكر قاچ اولمه منفور »

"Eder, sıklet çeker, kaç olma menfûr."

"Mürşide ağırlık gelir. Böyle işlerden kaç nefret edilmiş olma."

Mürid sevilecek yerde buğz ediliyor.

« خوطورلردن كچوب حقه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم »

"Huturlardan geçip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyredelim."

"Düşüncelerden geçip Allah'a gidelim." Pek çok şeyi dinleriz ama tutmayız.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, büyük kârları bırakıp ta zararlara düşmeyelim diye, bizlere tenbih ediyor. İnsan sadece bir beyiti anlasa yeter. Onun için güzel anlayalım. Başka dertleri kalpten çıkartalım. Yoksa kazanalım derken kaybederiz ha!..

(Beyt - 166)

صَقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْلَه قُصُورْدَه وَلَايَتْ كَشْف وُسَيْرَانْلَه حُبُورْدَه

مَقَاصِدْدَنْ كَچْ اُويْلَه طُورْ حُضُورْدَه تَجَلِّي ايدَه ذَاتْ طُورْمَه كُسُورْدَه

مَقَاصِدْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« صَقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْلَه قُصُورْدَه »

"Sakın kalma havatırla kusurda."

"Sakın havatır (düşünceler) ile kusurda (noksanlıkta) kalma."

Mürşidin huzurunda dururken hiç bir istek veya isteksizlik te olmayacak. Her şey bırakılacak, hedef bir tane olacak. O da Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye'dir.

Bir takım isteklerle beraber noksanlıkta (eksiklikte) kalma. Yani sende havatır varsa eksiksin, bir adamın elinin olmaması, ayağının olmaması gibi.

« وَلَايَتْ كَشْف وُسَيْرَانْلَه حُبُورْدَه »

"Velâyet keşf-ü seyranla huburda."

"Velilik, keşif sahibi olmak, seyran ve feyizler istemek."

Bunlar kalpte oldukça müridin Mevlâ'dan hissesi yoktur. Allah buyuruyor ki: "Beni bulduktan sonra ne istiyorsun?" Eğer maksudun benden başkası ise, niye:

« وَلَا مَقْصُودَ اِلَّا اللّٰه »

"Allah'tan başka hiç bir maksudum yok." diyorsun.

Bazısı istiyor ki veli olsun, herkesin yanında makbul olsun, millet ona hürmet etsin. Mevlâ'nın katında kendi nefsinin kârını istiyor. Adamın derdi başka. Böyle adam Allah'a ulaşamaz. Mevlâ bu adamı kabul etmiyor. Ve: "Ben veliliği istersem veririm, istersem vermem" buyuruyor.

Keşif: Oturduğu yerden Levh-i Mahfuz'u okumak, milletin evinde ne yaptığını, kalplerinde olanı bilmek, kabirde bulunan ölülerin halini keşfetmek gibi şeyleri istemektir. Bu isteklerin her biri müride bir çengeldir. Müridi Allah'tan geri bırakır.

Seyran: Kelimesi, yedi kat gökleri, yedi kat yerleri, kürsü, arşı, vesaireyi seyretmeyi istemek demektir.

Hubur: Feyiz demektir. Yani mürid kendini feyiz kaplasın ister.

« مقاصددن كچ اويله طور حضوروده »

"Mekasıddan geç öyle dur huzurda."

"Maksatlardan geç, mürşidin huzurunda öyle dur."

Bir mürid bu isteklerle mürşidin huzurunda oturamazsa, ya Mevlâ'nın huzurunda bu isteklerle durulur mu? Mevlâ Tealâ buyuruyor ki: "Beni isteyen başka bir şey istemez." Bizler isteklerimizden geçemiyoruz, o zaman da iş yürümüyor. Nefsi de nefsin kârını da bırakmalı. Bırakırsak ne olur?

« تجلّى ايده ذات طورمه كسوروده »

"Tecelli ede Zat, durma kusurda."

"Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyyesi bize tecelli eder."

Yani perdesiz, manisiz olarak bize parlar. Bizimle Mevlâ Tealâ arasında Esma Sıfât dahi olmaz. O ki mürid isteklerinden geçemiyor, Mevlâ Tealâ tecelli etmiyor.

« انت غمامة شمسك »

"Sen kendi güneşinin bulutusun."

Güneş bize vuracak ama biz bulut oluyoruz.

« الهى انت مقصودى ورضاك مطلوبى »

"Ey benim ilâhım! Sen benim maksudumsun ve senin rızan benim matlubumdur." deniyor.

Eğer matlup Allah ise ne keşif, ne keramet ne de velilik istememeli.

Namazın her rek'atında:

« اِيّاكَ نَعْبُدُ وَاِيّاكَ نَسْتَعِينُ »

"Ancak sana ibadet eder ve senden yardım isteriz" diyoruz.

Mevlâ Tealâ buyuruyor: "Benden yardım istersin ama güvencin parana ve arkadaşlarına."

« مَقَاصِدْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Makasıddan geçip Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Ya Rabbi! Bütün cemaatımızı bu sırra mazhar eyle. Senden başka matlubumuz kalmasın. Her birerlerinin nasibini ver, manevi sofrasını gönder.

(Beyt - 167)

مَكَرْ سَنْدَه اوْلَه بِرْ خَطْرَه غَايَتْ آنكْ رَفْعِي اوْلَه مُشْكِلْ نِهَايَتْ
خَبَرْ وِيرْ مُرْشِدَه دَرْحَالْ بُوثِقْلَتْ كِيدَه سَنْدَنْ بُولَه سِكْ نُورِ عِزَّتْ
بُو ثِقْلَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Bu kitapta, Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bize tenbih ediyor: "Ey Allah'ın yolcusu! Yolculuğunu bozmadan Allah'a kavuş."

Nedir o yolculuğu bozan şeyler? Veli olayım, keşif, keramet, feyiz ve lezzetler sahibi olayım diye istemektir. Bu düşünceler şer değil amma nefsin kârınadır. Mürid bu düşünceler ile kusurda kalır. Bu düşünceler onu asıl istekten geri bırakır.

Büyük Şeyh Efendi Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beyitinde şöyle buyurur:

"Hüdaya oldu mahsus hamd-u minnet,
Nikap açtı bize kıldı inayet."

"Hamd ve minnet Allah'a mahsus oldu. Niçin? Cemalinden peçeyi kaldırıp bize inayet etti." Nasıl oldu?

"Bu derde buldu arifler keramet,
Muhabbet cezbesiyle kıldı davet."

"Mürşidler bu derde çare buldular. Nedir bu çare? Muhabbet cezbesiyle davet ettiler."

Mevlâ Tealâ kulunun kalbine bir sevgi kancası atıyor, onunla çekiyor kulunu. Allah kulunu sevmezse kancasını onun kalbine atmaz. Sevilmek istersek O'nun Resûlüne benzeyelim. O'nun Resûlüne tabi olalım.

Bizler Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, ashab-ı kiramın, selefi salihinin adamlarıyız, bu düzenin adamı değiliz. Allah bir adamın kalbine az bir muhabbet cezbesi atsa o, bir daha o yoldan ayrılmaz. Evliyaullah (Allah dostları) bizim bildiğimiz gibi değildir.

« اَوْلِيَارَا اَزْخُدَا قُدْرَتِسْت »

"Evliya ra ezhuda kudretest."

"Allah'ın dostlarında Allah'dan bir kudret vardır."

Nakşibendi Hazretleri daha çocukken anasına dedi ki: "Şu inek şöyle şöyle bir buzağı doğursa gerektir." Gerçekten de o inek tarif ettiği şekilde doğurdu.

« سالی که نیکوست از بهارش پیداست »

"İyi olacak sene baharında belli oldu."

Nakşibendi Hazretlerinin ne olacağı çocukluğundan belliydi. Allah dostları ile bacak atılmaz. Bunlar inkâr edilir mi? Rabıta bunların yoludur.

Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin köyünün adı Kasrıhinduvan'dır. Şeyhinin ismi ise Emir Külâl Hazretleridir. O'nun şeyhi ise Hace Muhammed Baba Semasi'dir. Hace Behaüddin Nakşibendi Hazretlerinin oğulluğa kabul etme nazarı bu zattan geçmiştir.

Yine bu zattı ki, her ne zaman Kasrıhinduvan'dan geçse şöyle derdi: "Buradan bir mert kokusu geliyor, yakında bu Hinduvan kasrı Arifan kasrı olacaktır. Bunu hace Behauddin'in doğumundan yedi sene evvel haber verdi. Sonunda bir gün halifesi olan Seyyid Emir Külâl'in konağından çıkıp Kasr-ı Hinduvan'a doğru gitti. Orada buyurdu ki:

"O koku artmaya başladı, o çocuk doğmuşa benzer." Hakikaten Hace Behauddin doğmuş ve üç günlük olmuştu. Dedesi onun göğsüne işlenmiş bir şey koyup Hace Muhammed Babanın huzuruna götürdü. Onu gören Hace Muhammed Baba şöyle dedi:

"Bu bizim oğlumuzdur, biz onu kabul ettik." Sonra beraberinde bulunan arkadaşlarına dönüp: "Bize kokusu erişen kimse budur, zamanında kendisine uyulacaktır." buyurdu.

Bundan sonra Seyyid Emir Külâl'e şöyle dedi: "Oğlum! Behauddin için terbiyeyi ve şefkati eksik etmeyesin. Şayet onun terbiyesinde kusurun olursa, sana hakkımı helâl etmem. Çünkü ben sana sütümü emzire emzire kuruttum."

Emir Külâl ise şöyle cevap verdi: "Şayet Hacenin vasiyetinde kusurlu olursam adam değilim."

Ne biliyordu, yedi sene evvelden onun dünyaya geleceğini ve Kasr-ı Hinduvan'ı Kasr-ı Arifan yapacağını? Evliyaullah gaybı bilir mi? Bilmez. Gaybı ancak Allah bilir. Peki bunlar nasıl bildi? Allah bildirdi Nasıl? Bir ayet okuyayım:

« عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ اَحَداً (٢٦) اِلاَّ مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ ... (٢٧) »

"Allah gaybı bilendir, fakat gaybı üzerine bir kimseyi apaçık muttali etmez. Ancak razı olduğu bir Resûlü haberdar eder." *(Cin Suresi: 26-27 den)*

Şimdi beytimize başlayalım:

« مَكَرْ سَنْدَه اوْلَه بِرْ خَطْرَه غَايَتْ »

"Meğer sende ola bir hatra gayet."

"Eğer senin kalbinde bir düşünce olsa."

Hatra: Düşünce, demektir.

« آنِكْ رَفْعِي اوْلَه مُشْكِلْ نِهَايَتْ »

"Anın refi' ola müşkil nihayet."

"O düşüncenin kalpten kaldırılması son derece zor olursa."

Refi': Kaldırılması, demektir.

« خَبَرْ وِيرْ مُرْشِدَه دَرْحَالْ بُوثِقْلَتْ كِيدَه سَنْدَنْ بُولَه سِكْ نُورِ عِزَّتْ »

"Haber ver mürşide derhal bu sıklet,
Gide senden bulasın nuru izzet."

"O düşünceyi derhal mürşide haber ver, o ağırlık senden gide, izzet nurunu bulasın."

Sıklet: Ağırlık, demektir.

Mürid, o düşünceyi mürşidine duyurduğu vakit, bütün meşayıha duyurmuş olur. Onlardan da Resulullah'a duyurulur.

« بُو ثِقْلَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Bu sıkletten çıkıp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu ağırlıktan çıkıp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim.

(Beyt - 168)

عَزِيزْ حالَكْ هَرْ زَمانْ بِرْ دَكِلْ بِيلْ كاهْ اولُورْ اِنْقِباضْ كاهْ فَيْض اولُورْ نِيلْ

كاهْ اولُورْ اِنْبِساطْ اوزْرَه كوكُلْ سِيلْ بو تَلْوِينْدَنْ ظُهورْ اَيْلَرْ نِيازْ قِيلْ

هَرْ حالْدَه تَسْلِيمْ اولْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ

« عَزِيزْ حالَكْ هَرْ زَمانْ بِرْ دَكِلْ بِيلْ »

"Aziz halin her zaman bir değil bil."

Aziz kardeşim! Bil ki her zaman halin bir değil. Allah'dan başka her şey tebeddül ve teğayyür eder. Sadece Mevlâ Tealâ tebeddül ve teğayyür etmez. Kul darlıktan genişliğe, genişlikten darlığa gider, gelir. Kul, havaya benzer, hava bazen açık olur, bazen de kapalı olur. Bazen sıcak olur, bazen de soğuk olur.

« كاهْ اولُورْ اِنْقِباضْ كاهْ فَيْض اولُورْ نِيلْ »

"Kah olur inkibaz kah feyz olur nil."

"Bazen feyizde tutukluk olur, bazen de Nil ırmağı gibi taşar."

Kah: Bazen,
İnkıbaz: Tutukluk, demektir.

Meselâ, bazen içinde çok darlık olur, hiç feyiz gelmez. Bazen de feyiz gelir Nil ırmağı gibi taşar. Allah dostları bunu bize haber veriyor. İnkibaz (feyiz tutukluluğu) hali olunca "Estağfirullah" a devam edeceğiz. Bu da yükselmemize sebep olur. Feyz çok gelince şükredeceğiz. Bu da yükselmemize sebep olacak.

« كاهْ اولُورْ اِنْبِساطْ اوزْرَه كوكُلْ سِيلْ »

"Kah olur inbisat üzre gönül sîl."

"Bazen de gönül feyizle döşenir, sel gibi olur."

İnbisat: Genişleme, yayılma, gönül açıklığı,
Sîl: Sel, demektir.

« بو تَلْوِينْدَنْ ظُهورْ اَيْلَرْ نِيازْ قِيلْ

"Bu telvinden zuhur eyler niyaz kıl."

"Bu durum renkten renge girdirilmekten meydana geliyor."

Telvîn: Renkten renge girmek, değişmek.

Meselâ saf bir gönülle oturuyorken biri gelir, bir şey söyler, müridin gönlü karışır, sevinçli bir şey söyler, kalbi genişler. Bunların hepsi renkten renge girmektir.

Salik dağın tepesinden çıkıp, denize doğru akan dupduru suya benzer. O su akıp giderken bazen çocuklar içine çamur atar, bulanır, biraz sonra durulur. Biraz daha akıp giderken, yolu kazıyorlarken onun tozundan yine bulanır, biraz zaman geçince yine berraklaşır. Dar yollardan geçer, o yana geçer, o yana döner, bu yana döner, yüksekten düşer, sonunda denize ulaştı mı her şeyden kurtulur.

Aynen Salik te Mevlâ Tealâ'ya doğru giderken onu bulandırırlar. Ama Mevlâ'ya kavuştu mu Allah'ın izniyle her şey biter.

« هَرْ حَالْدَه تَسْلِيمْ اوُلْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ »

"Her halde teslim ol Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Her halde teslim ol Mevlâ Tealâ'ya gidelim."

Feyiz gelse de gelmese de teslim ol. Huzur gelse de, gelmese de teslim ol. Hasta olsan da olmasan da teslim ol. Darlık halinde de, genişlik halinde de teslim ol. Zenginlik halinde, fakirlik halinde de teslim ol.

Şuara suresinde Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

« يَوْمَ لاَ يَنْفَعُ مَالٌ وَلاَ بَنُونَ (٨٨) اِلاَّ مَنْ اَتَى اللهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (٨٩) »

"O gün ne mal fayda verir, ne de oğullar. Ancak Allah'a selim bir kalple varan kimse müstesna." *(Ayet: 88-89)*

Mevlâ Tealâ'ya teslim bir kalple gelirsen, her şey olur.

(Beyt - 169)

نَه مُشْكِلْ وَارْ ايسَه كَتْم ايتْمَه اَصْلاَ اَكَرْ غَمْ و ذَوْقْ اَكَرْ اَسْرَارِ كُبْرىٰ

بُو بَرْزَخْدَنْ خَلاَصْ اُولْ بُولْ اَوْ أَدْنىٰ نُزُولْ قِيلْ قَابَ قَوْسَيْنَه عَزِيزاً

هَمَانْ مُرْشِدْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Büyük zatlar bizi uyandırıyorlar. Onlar nasıl diyorsa öyle yapalım. Biz kendimiz kırk sene uğraşsak hakikatleri anlayamayız. Ama onların sözlerine bakınca hemen anlıyoruz.

Eğer büyüklerimizin dediğini yapmazsak bugünkü düzen gibi oluruz. Onlar büyüklerin sözlerini çiğnediler, Avrupa'nın sözüne uydular, rezil oldular. Amerika'daki, Avrupa'daki, İngiltere'deki papazlardan öğrenip gelip din satıyorlar.

Şeriat'ı Tarikat'ı Hakikat'ı Marifet'i de değiştirmek istiyorlar. Şeriat'ımıza, Tarikat'ımıza, Hakikat'ımıza, Marifet'imize iyi sahip olalım. İllâ büyüklerin yolundan ayrılmayalım. Bu hususta bir ayet okuyalım:

« يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (٢٦) »

"Allah (-u Tealâ) sizlere (ahkam-ı şer'iyyeyi) açıklamak ve sizlerden evvelkilerin yollarına girdirmek ve sizleri tevbeye muvaffak kılmak diler. Ve Allah Alîm'dir, Hakîm'dir." *(Nisa Suresi: 26)*

Allah-u Tealâ Ahkâm-ı Şer'iyye'yi bize beyan etmeyi ve bizi eski büyüklerin yollarına kavuşturmayı murad ediyor. Beşeriyyet iktizasıyla nefse uyarak Mevlâ'dan dönmek var ya o hususta da tevbe kabul ediliyor.

« اَلْفَضْلُ لِلْمُتَقَدِّمِينَ »

"Fazilet evvel geçenindir." Sonra gelenlerin değil.

Öyleyse Risale-i Kudsiyye sahibi Seyyid İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* kendinden evvel geçen büyüklerin nasihatlarını yazmış, sakın ayrılmayalım. Dünya işlerinde değişiklik caiz amma din işlerinde değişiklik asla caiz olmaz.

En'am suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor:

« اِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعاً لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ اِنَّمَا اَمْرُهُمْ اِلَى اللهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (١٥٩) »

"Şüphesiz o kimseler ki, dinlerini tefrikaya düşürdüler ve muhtelif fırkalara ayrıldılar. Sen hiç bir şeyde onlardan değilsin. Onların işleri ancak Allah'a aittir. Sonra onlara ne yapar olduklarını haber verecektir." *(Ayet: 159)*

Din olduğu gibi kabul edilecek. Resulullah'tan nasıl alındı ise kıyamete kadar öyle yaşanılacak. Yoksa o din, din olmaktan çıkar.

Vaaz, nasihat dinleyen insan ne güzeldir.

« نَه مُشْكِلْ وَار اِيسَه كَتْم اِيتْمَه اَصْلاَ »

"Ne müşkil var ise ketm etme asla."

"Müşkil olan yani içinden çıkılamayan, halledilmeyen, çözülmeyen ne varsa, onu asla Şeyhinden gizleme."

Ketm etmek: Gizlemek, demektir.

Bu beyitte Tarikat müridlerine tenbih var.

Ne müşkilin varsa, ister lehine, ister aleyhine, ister şeyhinin lehine, ister şeyhinin aleyhine olsun gizlememeli. Onu gidip şeyhine söylemelidir.

« اَكَرْ غَمْ وَ ذَوْق اَكَرْ اَسْرَارِ كُبْرىٰ »

"Eğer gam zevk eğer esrarı kübra."

"Eğer sende gam (gönül darlığı, mahzunluk) zevk ve büyük sırlar (zuhuratlar, keşifler) olursa,"

Esrar-ı kübra: Büyük sırlar, demektir.

Bütün bunları gizleme, şeyhine haber ver. Söylemezsen hiyanetlik etmiş olursun.

« بُو بَرْزَخْدَنْ خَلاَصْ اُولْ بُولْ اَوْ اَدْنىٰ »

"Bu berzahtan halâs ol bul ev edna."

"Bu berzahtan (perdeden) kurtul "Ev edna" sırrını bul."

Ev edna: Daha yakın, yani Esma ve sıfattan mücerred olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyyeye vasıl olmak.

Salik (Allah yolcusu) Mevlâ Tealâ'ya giderken evvelâ Esma-i İlâhî'ye, Sıfat-ı İlâhî'ye uğruyor. Henüz öz Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâkası yok. Sonra yavaş yavaş Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâka kuruyor. O zaman hem esma sıfat ile, hem de Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâkası oluyor.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâka arttıkça, Esma Sıfat ile alâka kesiliyor. Tam Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâka kurunca Esma Sıfat aradan çıkıyor. İşte bu "Ev edna" oldu, ve tam miraç oldu. Sonra:

« نُزُولْ قِيلْ قَابَ قَوْسَيْنَه عَزِيزَا »

"Nüzûl kıl Kabe Kavseyn'e aziza."

"Aziz kardeşim! Kabe kavseyn'e in."

Nüzûl kıl: İn, demektir.

Kabe kavseyn: İki ok kadar, yani Esma Sıfatla beraber Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye vasıl olmak.

Resulullah o makamda durdu mu? Yok. O makama gelince, içinden geçirdi ki, "Daha ben burdan geri dönmem" Bunun üzerine Allah-u Tealâ'nın Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz 'e buyurmuş olduğu sözlerini Süleyman Çelebi Hazretleri Mevlid'inde şöyle hikâye eder:

"Hem dedi kim ya Muhammed ben seni,
Bilürem görmeye doymazsın beni.
Lik din emri tamam olmak için,
Ümmetinde bana yol bulmak için,
Avdet edüp davet et kullarımı,
Ta gelüben göreler didarımı."

Rabbimiz buyurmuş oluyor ki: "Habîbim! Burada benim yanımda iken kullara hiç bir şey yapamazsın, onları bana davet edemezsin. Git kullarımı bana davet et, kullarım sahipsiz mi kalsın? Başı boş mu kalsın?"

Salik, "Ev Edna" (Zat-ı Pak-i Sübhaniyye) derecesine yükselince, orada dururşa sadece kendisine faydası olur, başka kimseye faydası olmaz. Nakısları kâmil etmek için inmek lâzımdır. İnsan bunları kendi başına yapamaz. Onun için:

« همان مرشد بولوب حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم »

"Hemen mürşid bulup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyridelim."

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiyye'nin 59. sahifesinde şöyle buyuruyor:

« فنا ايله بقا اوّل مقاصد »

"Fena ile Beka evvel mekasıd."

"Fena ile Beka ilk maksatlardandır."

« عروج قيل تا اولّه سرّك مساجد »

"Uruç kıl ta ola sırrın mesacid."

"Miraç et, (Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye yüksel) Sır letaifin mescid olsun (Beytullah olsun)." Mevlâ Tealâ'nın evi olsun, kimse ile alâkan olmasın.

Bunların konuşulması kolay, yapması zordur. Şimdi miraç ettik, ne olacak?

« نزول ايت هم بشر افضل مجاهد »

"Nüzül et hem beşer efdal mücahit."

"Miraçtan in, beşerin efdali mücahid olanıdır." Orada kalırsak efdal mücahidlik yok.

Meleklerin nefis ve şeytan ile mücadeleleri olmadığından efdal melek yoktur. Fakat efdal beşer olmak vardır.

« كمال انجق نزولده اولّه واجد »

"Kemal ancak nüzülde ola vacit."

"Kemal (olgunluk, üstünlük), ancak miraçtan inmekle bulunur."

« عروجدن قيل نزول حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم »

"Uruçtan kıl nüzül Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Miraçtan in Hakk'a gidelim."

(Beyt - 170)

دَخِي غَايَتْ اَدَبْ اوزْرَه ثَابِتْ طُورْ كِه قِرْقْ يِيلْ خِدْمَتْ اِيتْسَه كْ بِرْ قَرَارْ طُورْ

كَلُورْسَه بِرْ طَرَفْدَنْ شَايَدْ اوُلْ نُورْ وَلَوْ اَبْدَسْتْ آلُورْكَنْ قَالْقْ آيَاقْ طُورْ

آدَابْ اوزْرَه طُورُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Büyüklerin sözünü tutmazsak makbul olmayız. Müridin nasıl olması lâzım? Çok edepli olması lâzım. Mürid, camide de medresede de, yolda da, yemekte de, yatakda da her işinde ve her yerde edepli olacak. Büyük Şeyh Efendi müridana nasihat ederek buyuruyor ki:

« دَخِي غَايَتْ اَدَبْ اوزْرَه ثَابِتْ طُورْ »

"Dahi gayet edep üzere sabit dur."

"Son derece edep üzere sabit dur."

Edep, saygı demektir. Meselâ bir adamı büyük sayıyorsun, şeyhini büyük sayıyorsun, hocanı büyük sayıyorsun, Resulullah'ı büyük sayıyorsun, Mevlâ Tealâ'yı büyük sayıyorsun ve huzurlarında saygılı duruyorsun.

Sabit: Yerinden oynamayan, kaymayan demektir. Yerinden kaydın mı olmuyor. Bazı edepli, bazı edepsiz olmak olmuyor.

« كِه قِرْقْ يِيلْ خِدْمَتْ اِيتْسَه كْ بِرْ قَرَارْ طُورْ »

"Ki kırk yıl hizmet etsen bir karar dur."

"Ki kırk sene hizmet etsen yine aynı karar dur."

Biraz serbest hareket edeyim, dememelidir. Edep, insanın canı gibidir. Can insandan ayrıldı mı onu toprağa atarlar.

« كَلُورْسَه بِرْ طَرَفْدَنْ شَايَدْ اوُلْ نُورْ »

"Gelirse bir taraftan şayet ol nur."

"Eğer bir taraftan o nur yani mürşid gelirse."

« وَلَوْ اَبْدَسْت اَلُورْكَنْ قَالْق آيَاق طُورْ »

"Velev abdest alırken kalk ayak dur."

"Eğer abdest bile alıyor olsan hemen ayağa kalk."

Mürşide tazim etmelidir. Niçin? Edep öğrenmek için sonra da Resulullah'ın huzurunda aynı edebe alışılıyor. Allah'ın huzurunda da edepli oluyorsun. Mevlâ'nın huzurunda bütün edepleri terketin mi ne kıymeti var?

Namaz kılarken bir yerini kaşırsan, bir yerini sallasan edepsizlik olur.

Resulullah Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bir adamı namaz kılarken gördü, eliyle yüzünü kaşıyordu. Resulullah Efendimiz buyurdu ki: **"Eğer bu adamın kalbinde huşu olsaydı, elinde de huşu olurdu."**

İnsan namazda iken bazı yerleri öyle kaşınır ki, halbuki yalan. Bırak, kaşıma, namazdan sonra kaşırsın. Ama o zaman kaşınmaz.

Yunus Emre'nin vazifesi dağdan odun taşımak idi. Her getirdiği odunlar kalem gibi dosdoğru olurdu. Ona sordular ki: "Senin getirdiğin dağda hiç eğri odun yok mu?"

"Var ama bu kapıya eğri odun yakışmaz" diye cevap verdi.

Bir kapıya odunun eğrisi yakışmazsa, insanın eğrisi yakışır mı? Yunus Emre bir defa o ormandan geldiğinde sırtındaki odunları hizmetten bıkmış gibi yere sert attı. Şeyhi bunu gördü:

"Atın bunu, bu edebi terketti." dedi. Müridler onu dışarı çıkarmaya kalktılar. Oraya buraya yapıştı. Şeyh efendiye "Çıkmıyor" diye söylediler. Şeyh Efendi de kapıyı kapatın, boynu sıkışınca çıkar, dedi. Kapıyı kapadılar, boynu sıkışınca dedi ki:

"Elhamdülillâh hiç olmazsa kafam çıkmadı ya."

Bize böyle bir şey etseler, biz nereye kaçacağımızı bilmeyiz. Ne kadar ince edep isterler insandan. Bizde bir şey yok. Bu kadar şeyleri bilmiyoruz. Niçin bu kadar yanlış yapıyoruz. Ya Rabbi! Bize çok edep ver. Bir Hristiyan âlimi Mücadele suresinin 7. ayetini okudu ve dedi ki:

"Şaşılır bu müslümanlara böyle ayet onlara indi de yine günah işlerler."

Bu ayette ne buyuruyor Cenab-ı Hak:

« اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ مَا يَكُوْنُ مِنْ نَجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلاَّ هُوَ رَابِعُهُمْ وَلاَ خَمْسَةٍ اِلاَّ هُوَ سَادِسُهُمْ وَلاَ اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلاَ اَكْثَرَ اِلاَّ هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَئٍ عَلِيمٌ (٧) »

"Görmedin mi şüphe yok ki, Allah göklerde ne varsa ve yerde ne varsa hepsini bilir, üç kişi arasında bir gizlice konuşma olmaz ki illâ O (Allah) dördüncüleridir. Ve beş kişi arasında olmaz ki, illâ O altıncılarıdır. Ve bundan daha az ve daha çok kimse arasında öyle konuşma olmaz ki illâ O her nerede olsalar onlar ile beraberdir. Şüphe yok ki Allah her şeye bihakkin alimdir."

« آدَابْ اوُزْرَه طوُرُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ »

"Edep üzre durup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

(Beyt - 171)

نه اَمر ایتسه غنیمت بیل اول انسان حضورنده کلام چوق ایتمه اخوان

خطاب غیره ایکن سن آچمه دهان کوزك چوق آچمه مربوط طور بول احسان

مؤدب اول عزیز حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitte müridlerin mürşidlerine, cemaatın hocalarına karşı takınacakları tavırlarını ve onlara karşı olan vazifelerini beyan ediyor, çok doğru söylüyor.

« نه اَمر ایتسه غنیمت بیل اول انسان »

"Ne emretse ganimet bil ol insan."

"Senin Şeyhin sana ne emretse ganimet (büyük devlet, kazanç) bil."

Ganimet: Harplerde alınan maldır. Bu ganimet malı hiç bir ümmete helâl edilmedi, sadece Resulullah'ın ümmetine helâl edildi. Her ticarete de ganimet denir.

Bir mürid mürşidi için "niye emrediyor, niçin yasaklıyor?" derse, mürid olamaz. Çünkü inat ediyor, inatla bu iş olmaz.

« حضورنده کلام چوق ایتمه اخوان »

"Huzurunda kelâm çok itme ihvan."

"Şeyhinin huzurunda, orada oturan ihvanlarla konuşma."

« خطاب غیره ایکن سن آچمه دهان »

"Hitap gayra iken sen açma dihan."

"Şeyh efendi birisi ile konuşurken sen ağız açma, yani söz söyleme."

Dihan: Ağız demektir.

Öne atlama sakın, kime soruluyorsa o söylesin. Sizin birinizle konuşurken öbürü ortaya söz atıyor, bu olmasın.

« کوزك چوق آچمه مربوط طور بول احسان »

"Gözün çok açma, merbut dur bul ihsan."

"Gözünü çok açma, rabıta üzere dur. O zaman çok ihsan (manevi ilimler, feyizler) bulursun."

Merbut dur: Rabıta üzere bulun, demektir.

Gözünü, gönlünü şeyhine topla. Onun vasıtasıyla Mevlâya. Mevlâ Tealâ'yı kazanmak kolay değil.

« مُؤَدَّبْ اولْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Müeddep ol aziz Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Edepli ol aziz Hakk'a gidelim."

Bu anlatılanların hepsi edeptir. Edep her yerde lâzım. Meşayih büznilâh Kur'an-ı Kerim'in ve Hadis-i şeriflerin manasını bilir. Kendi anlayışımıza dayanmayalım. Onların anlayışına dayanalım.

(Beyt - 172)

آنِكْ نَامُوسِنِى اَيْلَه وِقَـــايَه صَاقِينْ خُلْفْ اِيتْمَه عَهْدَه عَزْم اِيتْ وَفَايَه

غَضَبْ بِرْ فَرْدَه اِيتْمَه دُوشْمَه جَفَايَه وَلَوْ حَقْ سَنْدَه اوُلْسَه طَالْ صَفَايَه

غَضَبْ قَلْب أُوْلْدُورُرْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« آنِكْ نَامُوسِنِى اَيْلَه وِقَـــايَه »

"Anın namusunu eyle vikaye."

"O mürşidin namusunu (şerefini) vikaye eyle."

Vikaye: Korumak, demektir.

Artık düşünmeli. Mürşidin aleyhine konuşturmamak lâzımsa, ya Mevlâ Tealâ'nın aleyhine ve Resulullah'ın aleyhine konuşturulur mu?

Resulullah'ın varisleri Allah'ta ve Resulullah'ta Fani ve Baki olmuşlardır. Onların aleyhine de konuşturulmamalıdır.

« صَاقِينْ خُلْفْ اِيتْمَه عَهْدَه عَزْم اِيتْ وَفَايَه »

"Sakın hulfetme ahde azm et vefaye."

"Sakın verdiğin sözden cayma. Verdiğin sözü yerine getirmeye azm et."

Hulfetmek: Dönmek,
Ahd: Muahede, verilen söz,
Azm: Dikkat,
Vefa: Yerine getirmek, demektir.

Yani bir şeyi yapacağına söz verdin ise, sözünden dönme demektir.

Ahzap suresinde Mevlâ Tealâ ne buyuruyor:

« وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللهِ مَسْؤُلاً (١٥) »

"Halbuki bundan evvel Allah'a söz vermişlerdi, arkalarını dönmeyeceklerdi. Allah'a verilen söz ise sorumluluğu gerektirir."*(Ayet: 15)*

Allah-u Tealâ soracak: "Hani bana söz vermiştin neden yapmadın?" Allah *(Celle Celalühü)* söz verip te yapmayanlara darılıyor. Bir ayet okuyayım:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ (٢) كَبُرَ مَقْتاً عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ (٣) »

"Ey iman etmiş olanlar! Yapmayacağınız şeyi niçin söylersiniz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz Allah indinde buğz bakımından çok büyüktür." *(Saf Suresi: 2-3)*

Şeriat'ı muhafaza et, hocanı muhafaza et, Şeyhini muhafaza et, Resulullah'ı, Kur'an'ı, Allah'ı muhafaza et.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bir gün bineğine bindi. Abdullah İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* daha çocuktu, onu da arkasına bindirdi. Ve ona bir takım kelimeler öğretti. Biz olsak çocuğu çimdikleriz, güldürürüz, oynatırız. Resulullah ne yapıyor? Şeriat'ı öğretiyor. Ağzımız hayrı söyleme hususunda durmasın. Allah-u Tealâ bu ağzı bize niye verdi? Sırf yemek yiyelim için mi verdi? Bizim ağzımız değirmen mi?

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضى الله عنهما) قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ يَوْماً فَقَالَ:
« يَا غُلَامُ اِنِّي اُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ؛ احْفَظِ اللّٰهَ يَحْفَظْكَ ، احْفَظِ اللّٰهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ اِذَا سَأَلْتَ فَاسْئَلِ اللّٰهَ ، وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ .
وَاعْلَمْ اَنَّ الْاُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلٰى اَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ اِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللّٰهُ لَكَ وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلٰى اَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ اِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللّٰهُ عَلَيْكَ ، رُفِعَتِ الْاَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ »

İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* dan rivayete göre şöyle buyurdu: Bir gün Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in bindiği hayvanın arkasında idim. Bana şöyle dedi:

"Ey delikanlı! Sana bir kaç cümle öğreteceğim: Allah'ın emrini gözet ki, Allah da seni korusun. Allah'ı hatırından çıkarma ki, O'nu önünde bulasın. İstediğini Allah'tan iste (yardım isteyecek olursan Allah'tan iste).

Bilesin ki bütün insanlar sana faydalı olmak için bir araya gelseler Allah'ın sana takdir ettiği şeyden başka bir hususta sana yardımcı olamazlar. Eğer sana karşı bir zarar için hepsi toplansalar Allah'ın sana yazdığından başka hiç bir zarar veremezler. Kalemler kaldırılmış, sahifelerin mürekkebi kurumuştur." *(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyame:59, No:2517, 4/667)*

« غَضَبْ بِر فَرْدَه اِيتمَه دوُشمَه جَفَايَه »

"Gazap bir ferde etme, düşme cefaya."

"Bir ferde kızma, cefaya düşme."

Gazap: Kızmak,

Cefa: Eziyet, sıkıntı, demektir.

« وَلَوْ حَقْ سَنْدَه اُولْسَه طَالْ صَفَايَه »

"Velev hak sende olsa dal safaya."

"Eğer hak sende olsa bile safaya dal.

Safa: Gönül rahatlığı, demektir.

Haklı da olsak sefaya dalalım. Kızmayalım, işi Mevlâ Tealâ'ya bırakalım. Ve diyelim: "Ya Rabbi! Ben kendime sahip olamıyorum, kalplerin sahibi sensin, kalbimi senden başka bir şeye kullandırma."

Nefehatü'l-Üns'te yazıyor ki: İmam-ı Gazalî'nin ağabeysi Ahmed Gazalî büyük adamdı. O Mevlâ Tealâ'ya soruyor: "Ya Rabbi! Beni niçin yarattın?" Mevlâ Tealâ ona: "Cemalimi senin kalbinde seyretmek için" buyurdu.

Mevlâ bizim kalbimizde de kendini görsün.

« اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْهِمَمِ وَيَكْرَهُ مَسَافِلَهَا »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) yüksek himmetlileri sever, alçak himmetlileri kerih görür."

Himmet: Kalbin bütün kuvveti ile Cenab-ı Hakk'a ve diğer mukaddesata yönelmesi demektir. Derdimiz Allah'ın rızasını kazanmak olsun, hiçten sebeplerle ona buna gazaplanmayalım.

Arapça hocalarından birisi meşayihten bir zatı ziyarete gitti. O Şeyh efendi acıdı, hocanın kalbine bir nur akıttı ve dedi ki: "Evlât bu ışığı muhaliflerin rüzgarından uzak tutmak lâzım."

Sonra o hoca medresesine döndü, ders okuturken mollalardan birisi ona bir soru sordu, o hoca da cevap verdi. Molla: "Anlamadım!" dedi. Hoca tekrar cevap verdi, yine anlamadı. Üçüncü defasında hoca kızdı, kalbinden nur gitti, haksız yere mollasına kızdığı için.

Hoca bu duruma üzülerek tekrar Şeyh efendinin yanına gitti. Daha derdini söylemeden o Allah dostu ona: "Biz sana demedik mi evlâdım, bu ışığı muhaliflerin rüzgarından muhafaza etmek lâzım" dedi.

Kimseye kızmamalı. Bizim şer gördüğümüz şeyde hayır vardır.

İbrahim Hakkı Erzurûmî meşhur manzûmesi olan tevfiznamesinde buyuruyor ki:

Hak şerleri hayr eyler,
Zannetme ki gayr eyler,
Arif anı seyr eyler,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

Sen Hakk'a tevekkül kıl,
Teslim ol rahat bul,
Her işine razı ol,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

Naçar olacak yerde,
Nagâh açar ol perde,
Derman eder ol derde,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

Her kuluna her anda,
Geh kahru geh ihsanda,
Her anda o bir şanda,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

İhsan Efendi öldükten sonra manada zuhur etti ve dedi ki: "Biz hocalar zannederdik ki, ayetlerden Hadislerden bir şey anlıyoruz, halbuki Allah dostları ne anlıyorsa asıl mana odur.

Efendi babam bana buyurmuştu ki: "Benim huzuruma sarıksız gelme." O söz o kadar hoşuma gitmişti ki, hâlâ haz duyarım. Niçin? Çünkü benim öyle bir Şeyhim var ki, Resulullah'ın sünnetine can verircesine sarılıyor, diye düşünüyorum.

Şeriat'ın iğne kadar bir şeyi kâinat kadar büyüktür. Sen o Şeriat'ı bedava buldun, istediğin gibi oynuyorsun. "Sarık ne olacak?" "Çarşaf ne olacak?" "Çarşafsızlar cennete girmeyecek mi?" diyorlar. Bunlar hep itirazdır. Tekerin önüne taş koymak gibi.

Efendi babamın o sözü "Benim yanımda sarıksız durmak caiz olmazsa ya Mevlâ'nın yanında caiz olur mu?" demektir. Bazen sıcaktan yanıyoruz, sarığımızı ince sarıkla değiştiriyoruz. Değiştirebiliriz ama bezmek yok. Mevlâ Tealâ isterse serin yapabilir ama böyle sıcak yapmasında hikmet var.

« غَضَبْ قَلْب اوُلْدُورُرْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Gazap kalp öldürür Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Kızdık mı kalbimiz ölür. Sonra da uğraşalım ki, kalbimiz dirilecek. Daha kızmayalım. İşi Mevlâ Tealâ'ya bırakalım. Mevlâ bizi bizden çok acır, kayırır. Ana babamızdan da çok acır ve kayırır.

فَدَا اِيتْ وَارِنِى هَـمْ جَانِى تَسْلِيمْ دِيلَرْسَهْكْ اِيچْمَكِى كَرْآبِ تَسْنِيمْ

قَمُو اَوْتَادْدَنْ اَعْلاَ اَيْلَه تَعْظِيـمْ اَبُ الرُّوحْدِرْ آنِكْدِرْ حَقِّ تَكْرِيمْ

بُو تَعْظِيـمْ اُوزْرَه كَلْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَهلِمْ

Bu beyitler müridin mürşide karşı nasıl olması lâzım geldiğini bildiriyor. Allah-u Tealâ başta beni sonra da sizi mürşidine tam tabi olanlardan eylesin.

« فَدَا اِيتْ وَارِنِى هَـمْ جَانِى تَسْلِيمْ »

"Feda et varını hem canı teslim."

"Mürşidine bütün varlığını feda et. Ve canını öyle teslim et."

« دِيلَرْسَهْكْ اِيچْمَكِى كَرْآبِ تَسْنِيمْ »

"Dilersen içmeği ker âb-ı Tesnim."

"Eğer cennet çeşmesinin suyundan içmeyi istiyorsan."

Âb-ı Tesnim: Cennet çeşmesi yani Tarikat-ı Aliyye feyzi.

Tarikat-ı Aliyye'nin feyzi, cennet çeşmesinin suyu gibidir. Bundan ne ile içilir? Bütün varlığımızla ibadete yönelerek. Ama bizler: Vay şimdi sıcak, sohbet dinleyemem, şimdi işim var zikir edemem, gün uzun oruç tutamam" der, dururuz. Yemeğe sıra gelince hazırız, ibadete gelince iş değişiyor. Sen kayır bizi Ya Rabbi! Aklımızı kuvvetli eyle.

« قَمُو اَوْتَادْدَنْ اَعْلاَ اَيْلَه تَعْظِيـمْ »

"Kamu Evtât'tan a'la eyle tazim."

"Bütün velilerden daha ziyade kendi Şeyhine tazim et."

Evtad kelimesi, (وَتَدْ - veted) kelimesinin cemisidir. Çiviler demektir.

Bütün büyük velilere çivi denir. Bunlar kâinatın çivisidir, kâinatı bunlar tutuyor. Bunlar olmasa kâinat yerle bir olacaktır.

Mürid şeyhine bütün velilerden daha çok tazim etmelidir.

Çünkü Mürşid:

« اَبُ الرّوحدر آنکدر حقّ تکریم »

"Ebu'r-Ruh'tur, anındır hakkı tekrim."

"Ruhunun babasıdır, tazim hakkı onundur."

Ebu'r-Ruh: Ruhun babası,
Tekrim: Tazim, demektir.

Cenab-ı Hak'tan bu böyledir. Öbür velileri de inkâr etmiyoruz. Yani canını şeyhine feda edeceksin, vay uykusuz kaldım, vay açım, vay susuz kaldım, vay yoruldum demeyeceksin. Vayları bırak vaydan çık, raya (yola) gir.

Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin bir müridi vardı. Hızır *(Aleyhisselâm)* ona göründü. O da hiç onun tarafına bakmadı ve: "Benim Hızır'ım orada" dedi. İkinci kez tekrar göründü, yine tarafına bakmadı, üçüncü defa pazarda göründü ve Hızır *(Aleyhisselâm)* onu kucakladı ve bazı kelimeler söyledi.

Mürid, Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin yanına geldiği zaman ona dedi ki: "Pazarda görüştünüz." Evliyaullah ile bacak atılır mı? Onlarla musabakaya girilir mi?

Şah-ı Nakşibend Hazretleri, onların karşılaşıp konuştuklarını nasıl bildi? Evliyaullah ile başa çıkılır mı? Onlar büyük adam. Bizim bilemiyeceğimiz kadar büyük Şah-ı Nakşibend Hazretleri. "Bütün dünya bana tırnağımın üstü gibidir" buyurmuştur.

Dünya onlara tırnak gibi olunca o dünyada bir şey olur da onlara görünmez mi? Ya rabbi! Onları bizden, bizi onlardan ve onları Habibinden ayırma.

« بو تعظیم اوزره کل حقّه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Bu tazim üzre gel Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

— - —

(Beyt - 174)

سَنْ آنْدَنْ غَيْرِى بِيلْمَه بُو جِهَانِى اُونُوتْ هَپْ وَارِنِى هَمْ اِينْ و آنِى

اَكَرْ خِضْرِى بُولُورْسَهْ اِيشْبُو شَانِى يِنَه بِيلْ مُرْشِدَكْ كُونْدَرْدِى آنِى

وَسِيلَه بِيلْ آنِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Müridlere tenbih ediliyor, hatta bütün kullara tenbih ediliyor, illâ edep, illâ edep, illâ edep. Muhtaç olduğumuzu, aciz olduğumuzu hiç unutmayalım.

Ayaklarımız hareket etmese, boynumuz tutulsa işimiz bitti, aklımız olmasa, işimiz bitti, bizler muvakkatız. Bir yumurta kaza ile elimizden düşse parçalanır, biz de öyleyiz. Bu sebeple acziyetimizi itirafla, boyun eğerek, Mevlâ Tealâ'nın vesilelerine yapışalım.

Büyükler edep öğretiyorlar bize. Adam olmak için edepli olmak lâzım. Edebi de ancak şeyhlerden ve onların kitaplarından öğreniriz. Mürşidler de Resulullah'tan öğrenir. Resulullah da Mevlâ Tealâ'dan öğrenir. Edep olmadı mı olmuyor.

Resulullah Efendimiz buyuruyor ki:

« اَدَّبَنِى رَبِّى فَاَحْسَنَ تَاْدِيبِى »

"Rabbim beni edeplendirdi, onun için edebimi güzel etti."

Edep Mevlâ Tealâ'dan öğrenilirse çok güzeldir. Mevlâ Tealâ Cebrail *(Aleyhisselâm)* vasıtasıyla edebi Resulullah'a öğretiyor. Resulullah Efendimiz de baş halifesine öğretiyor, o da kendi baş halifesine öğretiyor, ondan ona, ondan ona öyle gidiyor. Nedir bu edep? Büyük Şeyh Efendi buyuruyor:

« سَنْ آنْدَنْ غَيْرِى بِيلْمَه بُو جِهَانِى »

"Sen andan gayrı bilme bu cihanı."

"Ey Tarikat'a giren! Bu cihanı şeyhinden başka bilme."

Kalbinin gözü ona olsun, ona rabıta et, sadece onu bil. Niçin? Çünkü şeyhini bilmek seni Resulullah'ı bilmeğe götürüyor. Resulullah'ı bilmek de, Allah'ı bilmeye götürüyor. Bak nereye bağlanıyoruz.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz ne buyurmuştu? **"Beni Rabbim edeplendirdi, onun için de benim edebimi çok güzel etti."**

Tabii, bir edebi Allah verirse, o çok güzel olur. Edep Allah'tan alınmazsa ona edep denilmez. Çakaldan edep öğrenilir mi? Yahut koyundan edep öğrenilir mi? Onların alemi başka, bizim alemimiz başka.

Şeyhini hatırlamak seni şeyhinde fani ediyor. Şeyhinde fani olmak seni Resulullah'ta fani olmaya götürüyor. Resulullah'ta fani olmak ta Allah'ta fani olmaya götürüyor. Eğer bir şeyh öğretmese, bu yol kolay bilinir, bulunur yol mudur?

Büyük Şeyh Efendi: "Sen ondan gayri bilme bu cihanı" diyerek müride tenbih ediyor. Kendi hakkında da Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beyitinde buyuruyor ki:

"Çün Abdullah benim şeyhim nişanı,
Cihanda Gavs-ı Azam oldu şanı."

"Çünkü benim şeyhim Abdullah Mekkî Hazretleridir. Onun nişanı cihanda en büyük gavs olmasıdır."

"Ben ondan gayrı bilmem bu cihanı,
Feda ettim bu varı cismi canı."

"Ben bu cihanı ondan başka bilmem. Varlığımı, cismimi, canımı, feda ettim. Sen de öyle yap."

"Feda kıl varını Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Sadece şeyhini bil, ona rabıta et, seni Rabbine kavuşturacak bir vasıta bil onu. Çünkü o seni Rabbine kavuşturacak vasıtadır. Vesilesiz hiç bir şey yok.

Allah-u Tealâ Kehf suresinde buyuruyor ki:

﴿ اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْاَرْضِ وَاٰتَيْنٰهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا (٨٤) فَاَتْبَعَ سَبَبًا (٨٥) ﴾

"Gerçekten biz Zü'l-Karneyn'i yeryüzünde iktidar sahibi yaptık. Ve ona (gayesine ulaşmak için) istediği her şeyden bir vasıta (sebep) vardır. O da sebebe tabi oldu." *(Ayet: 84-85)*

Bakın! Mürşid sebep işte.

﴿ اُونُوتْ هَپْ وَارِنِی هَمْ اِینُ و آنِی ﴾

"Unut hep varını hem în-ü ânı."

"Hep varlığını, kendini unut, şunu bunu da unut."

Hem: Daha demektir. **İn:** Şu, **Ân:** Bu, manasınadır.

Her şeyi unut. Niçin? İğnenin tepesi kadar hatırında bir şey olsa, o sana kaf dağı kadar perde olur. Eğer Mevlâ'yı bulmak istiyorsan, onların hepsini unut.

« اَكَرْ خِضْرِى بولُورْسَهْ ايشْبُو شانِى »

"Eğer Hızr'ı bulursan iş bu şanı."

"Eğer Hızır *(Aleyhisselâm)* ı bulursan, bu hali (bu görüşmeyi)."

« ينَه بِيلْ مُرْشِدكْ كونْدَرْدِى آنِى »

"Yine bil mürşidin gönderdi anı."

"Yine bil ki O'nu mürşidin gönderdi."

Her şeyi mürşidinden bil. Mevlâ'dan Resulullah'a, O'ndan şeyhine, şeyhinden de sana geliyor. Menba Mevlâ'dır. Her şeyin Mevlâ'dan geldiğine dair bir ayet okuyalım.

« وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ... (٥٣) »

"Size gelen her nimet Allah'tandır." *(Nahl Suresi: 53)*

İşte O Allah, o nimetlerin sana gelmesi için mürşidi oluk yaptı, yoksa mürşid bir şey yaratamaz.

Büyük Şeyh Efendi ne buyuruyor: "Eğer Hızır *(Aleyhisselâm)* ı bulsanız, mürşidinizin gönderdiğini, size O'nun bir hediyyesi olduğunu bilin."

Eğer siz, gelen her şeyi şeyhinizden bilirseniz, sevgi bölünmez, sevgi bölünmeyince de kuvvetli olur. Allah-u Tealâ size her şeyi bulmanız için şeyhinizi vesile etti. Eğer ona tam bağlanırsanız, her şeyi bulursunuz. Şeyhiniz vasıtasıyla Mevlâ Tealâ'ya ulaşıyorsunuz. Mevlâ'yı bulunca da her şeyi bulmuş olursunuz.

« وَسِيلَه بِيلْ آنِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Vesile bil anı Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"O mürşidi vesile, sebep bil." Allah-u Tealâ buyuruyor ki:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ... (٣٥) »

"Ey iman edenler! Allah (-u Tealâ) dan korkunuz ve O'na ulaşmak için vesile arayın." *(Maide Suresi: 35)*

(Beyt - 175)

وَلِيُّ اللّٰهِى جاسُوسْ قِيلْدِى سُبْحانْ كِيرِرْ قَلْبِكَه بِيلْ يُوقْلارْ سِنِى جانْ
عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ كَلْ اِيتْمَه نُقْصانْ دِيلَرْسَه حَقْ اِيدَرْ يُوقْ شُبْهَه اِعْلانْ
سِوالَرِى آتُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Bu beyitler bizlere hep Tarikat edebi öğretiyor. Bunları yapmak lâzım. Bu Tarikattan istifade etmek için bu edepleri öğrenip tatbik etmek lâzım.

« وَلِيُّ اللّٰهِى جاسُوسْ قِيلْدِى سُبْحانْ »

"Veliyyullâh'ı casus kıldı Sübhan."

"Sübhan olan Allah, kendi dostlarını casus kıldı."

Casus: Gizli haberleri öğrenerek veya sırları çözerek haber verendir.

Devletin casusu olur, bir memleket diğer bir memlekete gizli adam sokar, girerken pasaportla girer ama yaptığı iş gizlidir. Kendini tanıtmadan o memleketi gözden geçirir. O memleketin bize düşmanlığı var mı yok mu diye yoklar. Bu yolun da casusları vardır:

« كِيرِرْ قَلْبِكَه بِيلْ يُوقْلارْ سِنِى جانْ »

"Girer kalbine bil yoklar seni can."

"Kalbine girer seni yoklar, bil."

Mevlâ Tealâ'nın dostu senin kalbine girer, bakar, senin niyetin ne tarafa? Göründüğün gibi misin, yoksa değil misin? Kalbinde masiva var mı, yok mu? Ne gibi derdin var, yemek derdin mi, içmek derdin mi, rütbe riyaset derdi mi? yoksa Rabbin mi? Eğer derdin Rabbin ise onu görür. O kimse makbule geçer. Nasıl girer kalbe? Onu kimse diyemez, o manevi iştir.

« عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ كَلْ اِيتْمَه نُقْصانْ »

"Uluvvü'l-Himmet ol gel itme noksan."

"Yüksek himmetli ol gel, onda noksan etme."

"Uluvvü'l-Himmet: Yüksek himmet, demektir.

Himmet, içindeki derdin, isteğin demektir. Yani bu yola karşı, Mevlâ Tealâ'ya karşı iyi niyetli ol. Gönlünde sadece Mevlâ Tealâ olsun. Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu? "Gece idi, gönülde dert bir idi." Ne idi o dert? Mevlâ Tealâ.

İnsandan hep bu isteniyor. Eğer derdin Mevlâ Tealâ ise ve Mevlâ'yı sevmek ve ona sevilmek ise senin himmetinin, isteğinin derecesi yüksektir. Derdin ahiret ise eh orta hallisin. Eğer derdin dünya ise himmetin çok âdîdir. Sen himmetine göre adamsın ama Şeriat'ın müsaade ettiği şekilde, beş vakit namazını kaçırmadan, faiz karıştırmadan helâl yoldan çoluk çocuğun nafakasını kazanmak olur.

Himmetinde noksan etme, şayet olursa istiğfara devam et.

« دیلرسه حق ایدر یوق شبهه اعلان »

"Dilerse Hak eder yok şüphe ilan."

"Mevlâ Tealâ dilerse, senin kalbindeki himmetini kendi dostuna bildirir. Bunda şüphe yok."

Onun için Allah'dan başka düşüncelerden kaç. Allah'ın dostu senin kalbine girer, bakar ki senin kalbinde köşk, araba, mal, rütbe, riyaset, sevgisi var. Senin çok düşük himmetli olduğunu görür.

« سوالری آتوب حقّه کیدهلم جمالی باکماله سیر ایدهلم »

"Sivaları atıp Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Allah'tan başka şeyleri atıp, Allah'a gidelim."

Cenab-ı Hak, senin kalbindekileri kendisi gördüğü gibi bir de casus tayin ediyor, ona da bildiriyor. Onun için murakabe altındayız.

Yunus suresinde Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

« وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ
إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ... (٦١) »

"Sen bir işte bulunmazsın ve O'ndan (Kur'an'dan) bir şey okumazsın ve sizler de amelden bir şey yapmazsınız ki illâ biz sizin üzerinize o işe daldığınızda şahitleriz."*(Ayet: 61)*

Mevlâ Tealâ buyuruyor: "Sizler bir işe başlarken ben bakıyorum, meleklerim de bakıyor ama sizlerin haberi yok."

Sizler zannediyorsunuz ki, işleri gizli yapıyorsunuz. Halbuki Mevlâ Tealâ bakıyor ve O'nun bakması muteberdir. Onun cenneti, cehennemi var. Mevlâ Tealâ bizleri cennete de cehenneme de koyabilir. Velhasıl Mevlâ ne uyur, ne başka şeyle meşgul olur ki, seni unutsun.

Her an mekândan münezzeh olarak Mevlâ Tealâ bizle beraberdir. Bizim gözümüzü, lisanımızı, elimizi, ayağımızı, içimizdeki niyetlerimizi görüyor. Ayrıca bir de velilerini koşuyor.

Kur'an-ı Kerim'in 6666 ayet-i kerimesi bize hep tenbihdir, "Sakın ha benim sevmediğim bir şeyi koyma içine, benim sevdiğim şeyleri koy" diyor. Sayısı malum olmayan hadislerde bize hep bunu tenbih ediyor. Tenbih, tenbih. Adam olursak bizden âlâ yok, adam olmazsak bizden âdî yok.

Mevlâ Tealâ bizim kalbimizde kendi aleyhine bir şey istemiyor, Resulullah'ın aleyhine bir şey istemiyor, Şeriat'ın, Tarikat'ın, mezhebin aleyhine bir şey istemiyor. Mürşidin aleyhine de bir şey istemiyor. Bir müslüman kulunun aleyhine de bir şey görmek istemiyor.

Siz bir adam görseniz, sizin sevdiğiniz hakkında kötü bir şey konuşsa razı olur musunuz? Yok. Ama bizler ise birbirimize karşı kötü zanlar, kötü düşüncelerde bulunuyoruz. Allah-u Tealâ bundan razı değil.

Mevlâ Tealâ, Hucurat suresinde buyuruyor ki:

« يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيراً مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَلاَ تَجَسَّسُوا وَلاَ يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضاً اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتاً فَكَرِهْتُمُوهُ ...(١٢) »

"Ey iman edenler! Zannın bir çoğundan kaçının. Çünkü zannın bazısı günahtır ve birbirinizin ayıplarını araştırmayınız ve bazınız bazınızı gıybet etmesin. Sizden biriniz ölü kardeşinin etini yemeği sever mi? Bilakis onu kerih gördünüz." *(Ayet:12)*

Ey imanlılar! Biliyorsunuz ki Rabbiniz sizden haberdar, gene de kalbinizde suizan saklıyorsunuz. Kalbinizdeki bir çok

suizanlardan uzak durun. Bir kardeşinizin aleyhinde, onun sevmediği sözü söylemeyin. Sizden biriniz kardeşinin ölü olduğu halde etini yemeği sever mi? Sevmez. İşte gıybet ondan daha kötü. Gıybet ettiğin zaman ağzın kokuyor, Mevlâ Tealâ bu kokuyu duyuyor, melekler de duyuyor.

Eyvah, eyvah! Herkesin de sakız gibi yaptığı şey. Gıybeti konuşurken kolay ama ne kadar pis koku çıkıyor ondan. Yeniden gıybet etmemeye hepimiz karar verelim. Başta ben, çare yok karar vereceğiz. Mevlâ Tealâ razı olmuyor. Resulullah Efendimiz Enes İbn-i Malik *(Radıyallahu Anh)* a dedi ki:

« يَا بُنَيَّ اِنْ قَدَرْتَ اَنْ تُمْسِيَ وَتُصْبِحَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ غِشٌّ لِاَحَدٍ فَافْعَلْ ثُمَّ قَالَ: يَا بُنَيَّ ذٰلِكَ سُنَّتِي وَمَنْ اَحَبَّ سُنَّتِي فَقَدْ اَحَبَّنِي وَمَنْ اَحَبَّنِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ »

"Ey Oğulcağızım! Kalbinde hiç bir kimseye karşı gıllü gış (kin buğz vs.) olmaksızın sabahlamaya ve akşamlamaya kadir olursan, bunu hemen yap."

Sonra Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* yine buyurdu:

"Ey oğulcağızım! Bu benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimi severse, muhakkak beni sevmiş olur. Kim de beni severse cennette benimle beraberdir."

Biz bu sünneti işlemekte neredeyiz? Kalbimizden Allah'tan başka bütün düşünceleri atalım.

"Yar her dem sana nazar eyler,
Seni gafil görür güzar eyler."

Mevlâ Tealâ her an senin kalbine nazar eyler, seni gafil görür, senden yüz çevirir. Bakar ki O'nu düşünmüyorsun, geçer senden. Yine bakar yine düşünmüyorsun yine geçer senden. Eyvah, eyvah! ne büyük devleti kaçırıyoruz.

Reşahat-ı Şerif'te yazıyor ki:

"Yar istemez ki aşıkı ağyara yar ola,
Her lahza bir tereddütle bi karar ola."

Irmak kuşu gibi olmayalım. Siz onu tanımazsınız, boğazının altı beyaz, diğer yerleri siyahtır. Bir yerde karar etmez. Bir taştan öbür taşa atlar.

Dünyada en evvel iman ve İslâm vardı. Sonra biri öbürünü gâvur etmeye çalıştı, bu kadar gâvurlar oldu. Amerika'nın, Avrupa'nın, Rusya'nın derdi de bu içimizdeki ahmakların da hep dertleri bu. Millet bir gâvur olsa da peşimiz-den gelse istiyorlar. Ne mutlu o kişiye ki, kendi müslüman, başkalarını da müslüman etmeye çalışıyor. Ne yazık o kimseye ki, bir adamı dinden çıkarıyor. Mevlâ Tealâ onu görüyor.

Üniversiteler, Liseler, Orta mektepler hep bunun yuvası olma yolundadır. Bunları bilmenizi isterim, ahmaklığımızı bilelim de tuzağa düşmeyelim. Bizim kalplerimiz bit pazarı değildir. Bit pazarını tanır mısınız? Beyazıt'ta bir yer vardır, orada hep eski elbiseler satılır, o elbiselerde hep bit doludur. Onun için bit pazarı denilir.

Allah-u Tealâ bizlerin, değersiz, lüzumsuz şeyleri kalbimizde bulundurarak onu bit pazarı gibi yapmamızı istemiyor.

Mevlâ Tealâ bize bu lisanı emanet verdi, tutalım onu. Mevlâ'nın razı olmadığı şeyleri konuşmayalım. Kalbimizi bize emanet verdi, Mevlâ'nın razı olmadığı şeyleri kalbimize sokmayalım. Diyelim ki: "Ya Rabbi! Sırf senin razı olduğun şeyleri bu lisanımla söylemeyi ve kalbimizede sırf senin sevdiklerini sokup düşünmekle meşgul et."

Ahirete gitmemiz bu kadar muhkem iken bizim sakat işlerle uğraşmamız doğru olur mu? Olmaz.

(Beyt - 176)

عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ قَالْمَه فُتُورْدَه كِه اَللّٰهْ رَحْم اِيدُوبْ غَرْق اِيدَه نُورْدَه

كُورُورْسَه كْ صُورَتَا كَرْ غَمْ وَسُرُورْدَه سُرُورُ وغَمْ آنْدَه يُوقْ اوُلْ هَپْ حُضُورْدَه

حُضُورْ اوُزْرَه طُورُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Tarikat ehlinin illâ edepli olması lâzım. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Tarikat ehline edep öğretmek üzere buyuruyor ki:

« عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ قَالْمَه فُتُورْدَه »

"Uluvvü'l-Himmet ol kalma füturda."

"Yüksek himmetli ol gevşeklikte kalma."

Fütur: Gevşeklik, demektir.

Büyük Şeyh Efendi "Yüksek himmetli ol" diyor. Yüksek şeyi seversen, yüksek himmetlisin, orta şeyi seversen orta himmetlisin, alçak şeyi seversen, alçak himmetlisin. Eğer derdimiz Mevlâ Tealâ ise en yüksek himmetteyiz.

Ne mutlu bize devam edelim, eğer derdimiz ahiret ise, orta himmetteyiz, bu biraz daha aşağı olmuş oluyor. Eğer derdimiz dünya ise himmetimiz aşağı, kendimiz de aşağıyız.

Yazıklar olsun, hem de çok yazık, himmetlerimize bakalım. Hangi yolda yükselmek istiyoruz, eğer himmetimiz Mevlâ Tealâ'nın Rıza-ı Şerifi ve cemali, Allah'ı sevmek ve bu yolda yükselmek ise, devam et, yapış.

Eğer derdin bu değilse, değiştir. Bir daha dünyaya gelecek değilsin, dünya da bizimle gelecek değil. Dünya bizi yollar, kendi durur. Sonra da insan pişmanlığından kafasını kayaya vurur. Eğer biz Allah'a hizmet edersek, dünya bize hizmet eder.

Allah-u Tealâ dünyaya ne buyurdu:

« اُخْدُمِي مَنْ خَدَمَنِي »

"Ey dünya bana hizmet edene hizmet et."

Mevlâ Tealâ'ya hizmet etmeyen, kölesi olduğu dünyaya hizmet eder. Allah-u Tealâ dünyayı bize köle etti. Biz ise kendi

kölemize köle oluyoruz. Yüksek himmetli olalım, gevşeklikte kalmayalım.

Tembellik kadar insanın düşmanı yoktur: "Ben bu Tarikat dersini yapamam, başım ağrıyor, belim ağrıyor, günde beşbin Allah diyemem" diyorlar. Bu Nefs-i Emmare ziyade kezzabtır. Bizden evvelkiler nasıl yaptı, Onların içinde günde yüzbin "Lâilâhe illâllâh" diyen var, ellibin, yetmiş bin "Lâilâhe illâllâh" diyen vardı.

Bizim Silsileden Halil'i Nurullah Efendi (Kuddise Sırruhu) vardı. Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin şeyhi idi. 33. halkada bulunuyor.

O, temcit vaktinden (imsaktan önceki vakit) sabaha kadar yetmiş bin kelime-i tevhid okurdu ve yedi cüz de Kur'an okur ve yerinden öyle kalkardı. Halbuki 70 bin tevhid bir geceye sığmaz. Demek ki Allah onun vakitlerini uzattı. Mevlâ Tealâ isterse bize bir saati bin saat te yapar yarım saat te yapar.

Allah-u Tealâ Şura suresinde buyuruyor ki:

﴿ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ (٢٠) ﴾

"Her kim ahiret ekini (menfaatini) dilerse (isterse) onun için ekininde ziyade ederiz. Ve her kim de dünya ekinini isterse ona da ondan (az bir şey) veririz. Onun için ahirette bir nasip yoktur." *(Ayet: 20)*

Onun için: "Ya Rabbi! Bizi kendi başımıza bırakma."

Allah-u Tealâ: "Ben ahireti sevenleri seviyorum" buyuruyor.

Bakara Suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor:

﴿ ... فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ (٢٠٠) وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (٢٠١) اُولٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ... (٢٠٢) ﴾

"... Artık o insanlardan kimi 'Ey Rabbimiz bize (nasibimizi) dünyada ver.' der ki, onun (gibi dünyaya düşkün olanlar) için, ahirette hiç bir nasip yoktur."

"İnsanlardan öylesi vardır ki, Ey Rabbimiz! Bize dünyada hasene (helâl mal, nasipli ahiret arkadaşı, sıhhat, afiyet) **ver, ahirette de hasene** (cennet, rıza-ı şerif, cemalûllâh) **ver.**

Ve bizi ateşin azabından koru. İşte bunlar var ya, bunlar için kazandıkları şeyden bir nasip vardır." *(Ayet: 201-202-203 den)*

Ya Erhame'r-Rahimin! Bizi bu ayete muvaffak olanlardan eyle.

İnsanoğlu bilmeden talip olur. Meselâ: Birisi bir hanımı almak ister, ona yapışır. Halbuki o hanım iki gün sonra ahirete gidecektir. Hanımın güzelliğine bakar ama inancına, itikadına, ameline bakmaz. O hanımın güzelliğine rüzgar estikçe çamur vurur.

Diğer dünya hadiseleri de o rüzgar gibi değil midir? Bir hadise vurdukça insanın yüzü kırışır, sırtı kamburlaşır, beli bükülür, işi Mevlâ Tealâ'ya bırakmalı. Ve: "Ya Rabbi! Sen seç bana" demeli.

Yüksek himmetli olalım. Ucuz şeylere müşteri olmayalım. Pahalı şeyler satılıyorsa niye ucuz şeylere müşteri olalım.

Sarık sarmak için söz vermeye korkuyorlar. "Sarık sararsak fitne olur, İslâm yıkılır" diyorlar. Halbuki bu sarığı terkedersen İslâm yıkılır, yaparsan yıkılmaz.

İbrahim Suresinde Mevlâ Tealâ ne buyuruyor:

﴿ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ (٧) ﴾

"Eğer şükrederseniz (size verdiğim bu Şeriat'ı yaşarsanız) **elbette size** (verdiğim nimeti) **ziyade ederim. Eğer nankörlük ederseniz, şüphe yokki benim azabım elbette çok şiddetlidir."** *(Ayet: 7)*

Vermek tamamen Allah'ın elinde değil mi? Almak tamamen Allah'ın elinde değil mi? Habibine ittiba ettiğin vakit verir, etmediğin vakit alır. Sarık, sakal, şalvar, cübbe, çarşaf, geniş entari hepsi Allah'ın habibine ittibadır. Bu ittibalar arttıkça Allah'ın nimeti tamamen artıyor.

Ali İmran Suresinde de şöyle buyuruluyor:

﴿ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(٢٦) تُولِجُ اللَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِى اللَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ

الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (٢٧) »

"Habibim de ki: Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin ve mülkü dilediğinden alırsın. Dilediğini aziz eder, dilediğini de zelil edersin. Hayır ancak senin elindedir. Gerçekten sen her şeye kadirsin.

Geceyi gündüze girdirir, gündüzü de geceye girdirirsin. Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine de sayısız rızık verirsin." *(Ayet: 26-27)*

Mülkü almak ta vermek te Allah'ın elindedir. Sen sünnete sarıldıkça Mevlâ senin elinden alır mı? Daha çok verir. Sünneti yaşadığınız zaman fitne olmaz, yaşamazsan fitne olur.

Yüksek şeylerin müşterisi olalım. Gözünüz yılıp ta gevşeklikte kalmayalım: "Ben bu Tarikat'ı yapamam, işim gücüm var" derseniz, gevşeklikte kalmış olursunuz. Gözümüz yılmasın. Allah bir karıncayı deve, bir deveyi de karınca eder. Allah sana bu ibadetleri yapacak kadar kuvvet verdi.

Meselâ top oynayanlar, pat küt o kadar zor olan işi yapıyorlar ama o kadar kolay olan namazı kılmazlar. Bazıları da inadına açtan kendini gebertir, açlık grevi yapar, bir gün Allah için oruç tutmaz.

Eğer o kadar Allah için oruç tutsalardı, abad olurlardı. Mevlâ Tealâ için oruç tutmuyorlar, şeytan gibi insanlar dediği için kendileri aç bırakıyorlar ahmaklar. Cahillik ne fena şey. Yüksek himmetli olalım, gevşeklikte kalmayalım.

« كه اَللّٰه رَحْم ايدوب غَرْق ايده نورده »

"Ki Allah rahm edip gark ede nurda."

"Ki Allah rahmet edip seni nura gark ede."

Hazret-i Ebubekr'i daldırdığı nura bizi de daldırır. Allah rahmet eder demek, kulunu nihayet derecede acır ve hakiki nimet verir, demektir.

Bir de bize en yüksek iyilikleri yapar, daha ne istiyoruz. Çalışırsak ve kuvvetimizi bu yola harcarsak Mevlâ Tealâ bize acır ve hakiki nimet verir. Çalışalım, boş konuşmayalım. Mevlâ Tealâ'yı sevmeyenlerle oturmayalım.

Birisi bana gelmiş diyor ki: "Çok kusurum var." Nedir? "Namaz kılmayan komşulara oturmaya gidiyorum, biz otururken ezan okunuyor, onlardan utanıp kalkıp namaz kılmıyorum."

İşte gâvurlarla veya münafıklarla oturup kalkmanın en az zararı budur. Kalkıp namaz kılmak lâzım, hak olan budur. Ama onların arasına girince insan yeniliyor. Mevlâ Tealâ habibine ne emir verdi?

"Benim dostlarımın arasında yaşa ve gözün düşmanlara bakmasın."

Demek ki kâfir ve münafıklarla oturmak iyi değildir. Resulullah Mekke'den Medine'ye hicret edince herkese hicret farz oldu.

Eğer orada durup Medine'ye hicret etmeseler kâfirler ve münafıklar müslümanları İslâm'dan soğuturlar. Ama Mevlâ müslümanları habibinin yanına gönderdi ki, müslümanlar İslâm'dan soğumasınlar. Televizyonlar, Sinemalar hep milleti dinden soğutma işini yapıyor.

Efendi babam Mesnevî'den rivayeten buyururdu ki: "Yoldan giderken bir fasık adam sana merhaba dese, ondan sana manevi bir pislik akar ki, kolay kolay temizlenemezsin."

Kolay mı zannediyorsunuz, kâfirlerle müşriklerle oturmayı? Bir uyuzlu köpekle oturun, onlarla oturmayın. Yasak onlarla oturmak. Niye oturuyoruz? Dünyayı sevdiğimiz için.

Allah sana rahmet eder demek, Allah sana cemalini, rıza-ı şerifini verir, demektir. "Ben beceremiyorum" dememeli. "Ben illâ Allah'ımı bulacağım inşaallâh" demeli. Kendimize güvenmiyoruz, Allah'a güveniyoruz.

« كورورسه ك صورتا كر غم وسروردە »

"Görürsen sureta ker gam sururda."

"(Eğer şeyhini) sureta gam veya sururda görürsen,"

Sureta: Zahirde, görünüşte,

Gam: Üzüntü,
Surur: Sevinç, demektir.

« سرور وغم آنده يوق اول هپ حضوردە »

"Surur-u gam anda yok ol hep huzurda."

"Surur gam onda yoktur. O, hep huzurdadır. "

Huzur: Mevlâ Tealâ ile beraber olmak.

Mevlâ öyle hep huzurda etsin, bizi de. Hep huzur üzere olmak lâzım. Şimdi biz bu camide huzur üzereyiz. Mevlâ Tealâ'nın sevmediği bir şey burada konuşulmuyor. Ya ayet, ya hadis, ya da Allah dostlarının sözü konuşuluyor. Burada nasıl isek evde de öyle olalım.

Efendi babam buyurmuştu ki: "Bir araya gelince benden duyduklarınızı konuşun."

Her yerde huzur üzere olursak, Allah-u Tealâ Peygamberini sevdiği gibi bizi de sever ve o Peygamberleriyle beraber eder, Sevban *(Radıyallahu Anh)* gibi. Sevban *(Radıyallahu Anh)* Resulullah'ın kölesi ve manevi evlâdı idi. Bir gün Resulullah'ın huzuruna dudakları sararmış, rengi solmuş, olarak geldi.

Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* ona sordu: "Ya Sevban ne oldu, hasta mısın ki sarardın soldun? Sevban *(Radıyallahu Anh)*: "Hayır, hasta değilim, ama bugün hatırıma şöyle bir düşünce geldi:

Ben Rabbimin habibini çok seviyorum, şimdi özleyince istediğim zaman gelip mübarek cemalinize bakıyorum. Ama bir gün bizler öleceğiz. Siz Allah'ın Resulüsünüz, mutlaka cennete gideceksiniz, benim ise cennete gitmem şüpheli, cennete girsem bile sizin dereceniz nerede, benim derecem nerede? Sizi göremeyeceğim düşüncesi beni sararttı, soldurdu."

Efendi babam bunu anlattıktan sonra: "İşte Rabıta böyle olmalı" buyurmuştu.

Yapmacık Rabıta ile insan ne kadar ilerleyebilir? Sevban *(Radıyallahu Anh)* ın sözlerinden sonra şu ayet-i celile indi:

« وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِينَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيقاً (٦٩) »

"Her kim Allah (-u Tealây) **a ve Peygamberine itaat ederse, işte onlar Allah** (-u Tealâ'n) **ın kendilerine in'am buyurmuş olduğu Nebiler, Sıddıklar, Şehidler ve Salih zatlar ile beraberdir. Onlar ise ne güzel arkadaştırlar."** *(Nisa Suresi: 69)*

Sevban *(Radıyallahu Anh)* ın Allah'a ve O'nun Resulüne itaatı vardı. Allah-u Tealâ'nın kendilerine en büyük derece verdiği Peygamberlerle, Sıddıklarla, Şehitlerle, Salih kimselerle beraber olacaktı. Sevban *(Radıyallahu Anh)* a ne müjde!..

Sevban *(Radıyallahu Anh)* ın Allah'a ve O'nun Resulüne itaatı bu ayetin inmesine sebep oldu. Mevlâ Tealâ'nın yanında, kölenin, padişahın, zenginin, fakirin, erkeğin ve kadının farkı yok, hepsi bir. Yeter ki Allah'a ve O'nun Resulüne itaat edilsin. Parayı veren düdüğü çalar. Ashab-ı Kehf'in köpeği cennete girecek, neden biliyor musunuz? Dünyada Allah'ın dostlarından ayrılmadığından.

« حضور اوزره طوروب حقّه كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم »

"Huzur üzere durup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

Bir talebe hocanın huzurunda nasıl diz çöker, ona bakarsa, biz de Mevlâ Tealâ'nın huzurunda O'na lâyık bir şekilde diz çökmeliyiz. Gönlümüzde sadece Mevlâ Tealâ olsun. Bunun için yaratıldık ama hiç Mevlâ Tealâ'nın semtine uğradığımız yok. Mevlâ bize büyük nimetler verdi, bir kahvenin bile kırk yıl hatırı var. Hulâsa-i Kelâm huzur üzere olmak lâzım.

صاقين ظن ايتمه بيلمز حالني اول اولور جاسوس بولوب كوكلينه بر يول

خبر ويردى خدادن بويله رسول بر اولدى اكمله كف ايله چول

بوجاسوسدن بولوب حقه كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم

Bu beyitte mürid ile mürşid arasında gereken edepler anlatılıyor. Yani mürid, mürşidine nasıl inanacak, onun huzurunda nasıl oturacak, nasıl kalkacak, şeyhinin yanında düşüncelerin nasıl atılması lâzım geldiği beyan ediliyor. Duruma göre amel etmelidir. Bütün cemaatın da hocalarına karşı böyle olmaları lâzım.

« صاقين ظن ايتمه بيلمز حالني اول »

"Sakın zannetme bilmez halini ol."

"Sakın zannetme, o mürşidin senin halini bilmez."

« اولور جاسوس بولوب كوكلينه بر يول »

"Olur casus bulup gönlüne bir yol."

"O mürşit casus olur, kalbine girmek için yol bulur,"

Bakar kalbinde neler var, ne düşünüyorsun. Eğer kalbinde iyi düşünceler varsa ne âlâ çok şükür, eğer kalbinde kötü düşünceler varsa ne olacak?

Mürşidin huzurunda kötü düşüncelerle durmak iyi değildir. Ya Allah'ımız, içimizde yaramaz manalar görürse ne yapacağız?

« خبر ويردى خدادن بويله رسول »

"Haber verdi Hüda'dan böyle Resûl."

"Resulullah Mevlâ Tealâ'dan böyle haber verdi."

« بر اولدى اكمله كف ايله چول »

"Bir oldu ekmele kef ile çöl."

"Ekmel mürşide avuç içi ile koca ova müsavi oldu."

Çöl: Koca ova, **Kef:** Avuç içi,

Ekmel: En kamil mürşid demektir.

Kalplerimiz daima Mevlâ Tealâ ile olsun. Allah dostu casus olup müridinin kalbine girmek için bir yol bulur. Kalp yumruk kadar bir şey nasıl yol bulup girecek? Gönül dediğin bir odacık değildir, ya nedir? Şu Hadis-i Kudsî'nin haber verdiğidir:

« لاَ يَسَعُنِي اَرْضِي وَلاَ سَمَائِي وَلٰكِنْ يَسَعُنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ »

"Beni yerlerim ve göklerim almaz, lâkin mümin kulumun kalbi alır."

Mekândan münezzeh olan Allah, mekân olan yerlere, göklere sığmaz. Mevlâ mümin kulunun kalbine niçin sığar? Mümin kulun kalbi lâmekâniyet üzere yaratıldığı için. Resulullah Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bir Hadis-i şerifte buyuruyor ki:

« خَلَقَ اللّٰهُ اٰدَمَ عَلٰى صُورَتِـهِ »

"Allah (-u Tealâ) Âdem'i kendi sureti üzere yarattı."

Böyle buyurulunca Allah-u Tealâ'nın her insanın kalbine sığması lâzımdı. Ama Hadis-i Kudsî'de sadece mümin kulumun kalbine sığarım, buyuruyor. Bundan anlaşılıyor ki, kâfirlerin kalbine sığmıyor. Halbuki kâfirlerin kalbi de müminlerin kalbi gibi yaratıldı. Neden kâfirlerin kalbine sığmıyor?

Kalpte öyle bir kabiliyet var ki, neye yönelirse onun hükmünü alır. Kâfirler de dünyaya yöneldiği için kalpleri mekânî olmuştur. Mevlâ Tealâ da lâmekân olduğu için kâfirlerin kalbine sığmıyor. Müminler ise lâmekâniyet büyüklüğünü muhafaza ettiler, onun için onların kalbine sığıyor.

Gözümüzü açalım, eğer gözümüzü açmazsak büyük davaları kaybedeceğiz. Onun için davranalım, âli himmet olalım.

« بوجاسوسدن بولوب حقّه كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم »

"Bu casustan bulup Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu casustan bularak Hakk'a gidelim."

Kalp casusu olan mürşid, müridin kalbinde dünya sevgisi görecek olursa mürid rezil olur. Ahiret sevgisi varsa eh, idare eder, lâkin Allah sevgisi varsa müridin yüzü ak olur. Bunlar kolay şeyler değil amma,

« اِنَّهُ يَسِيرٌ عَلٰى مَنْ يَسَّرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ »

"Muhakkak o, Allah'ın kolay ettiklerine çok kolaydır."

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri bu beyitten sonra şu Hadis-i Kudsî'yi zikretmiştir:**

كَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ الْقُدْسِيِّ : « اِتَّقُوا مَجَالِسَ الْاَوْلِيَآءِ فَاِنَّهُمْ جَوَاسِيسُ الْقُلُوبِ يَدْخُلُونَ فِي قُلُوبِكُمْ وَيَطَّلِعُونَ عَلٰى اَسْرَارِكُمْ فَاِذَا جَالَسْتُمُوهُمْ فَجَالِسُوهُمْ بِالصِّدْقِ » اَوْكَمَا قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ .

Hadis-i Kudsî'de varid olmuş (gelmiş) tir ki:

(اِتَّقُوا) **Korkunuz** neden? (مَجَالِسَ الْاَوْلِيَآءِ) **evliyanın meclislerinden,** (فَاِنَّهُمْ) **zira onlar,** (جَوَاسِيسُ الْقُلُوبِ) **kalp casuslarıdır,** (يَدْخُلُونَ) **girerler,** (فِي قُلُوبِكُمْ) **kalplerinize,** (وَيَطَّلِعُونَ) **muttali olurlar,** (عَلٰى اَسْرَارِكُمْ) **sırlarınıza,** (فَاِذَا جَالَسْتُمُوهُمْ) **onlarla oturduğunuz vakit,** (فَجَالِسُوهُمْ) **onlarla oturun,** ne ile? (بِالصِّدْقِ) **sadakat ile.**

"Velilerin meclislerinden sakının. Muhakkak onlar kalp casuslarıdır. Sizin kalplerinize girerler ve sizin sırlarınız üzere muttali olurlar. Siz onlarla oturduğunuz vakit sadakat ile oturun." (Yahut Aleyhis Salât ves Selâm Efendimiz'in buyurduğu gibi)

Her gün kamburlarımız çıkıyor. Onun için Resulullah Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor ki:

« رَبِّ لَا تَكِلْنِي اِلٰى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلَا اَقَلَّ مِنْ ذٰلِكَ فَتُهْلِكَنِي »

"Ya Rabbi! Beni nefsime göz açıp kapatıncaya kadar ve ondan daha da az bırakma, (eğer bırakırsan), beni helâk edersin (Nefis senin kalbine kötü bir şey atar rezil olursun)."

(Beyt - 178)

طَرِيقَتْدَه آدَابْ چوقْ يوقْ نِهَايَتْ بوُاِجْمَالْ اوزْرَه دِرْ اَلْزَمْ چوُ غَايَتْ

رِسَالَـه خَالِدِيَّه دَه بَغَايَتْ آدَابْ وَارْدِرْ اوقُو بوُلْ ذَوْقِ دَوْلَتْ

يِنَه بِيلْ بِى اَدَبْسِكْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« طَرِيقَتْدَه آدَابْ چوقْ يوقْ نِهَايَتْ »

"Tarikatta âdap çok yok nihayet."

"Tarikatta edepler çok, nihayeti yok."

En büyük edep kalbi muhafaza etmektir. Ondan sonra gözü, eli, ayağı, kulağı, lisanı ve bütün azaları muhafaza etmektir.

« بوُاِجْمَالْ اوزْرَه دِرْ اَلْزَمْ چوُ غَايَتْ »

"Bu icmal üzredir elzem çü gayet."

"Bu Kudsiyye'de yazılan edepler kısa ama son derece lüzumludur. "

« رِسَالَـه خَالِدِيَّه دَه بَغَايَتْ »

"Risale-İ Halidiyye'de beğayet."

"Risale-i Halidiyye'de son derece."

« آدَابْ وَارْدِرْ اوقُو بوُلْ ذَوْقِ دَوْلَتْ »

"Adap vardır, oku bul zevk-i devlet."

"Edepler vardır, oku, devlet zevkini bul."

« يِنَه بِيلْ بِى اَدَبْسِكْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Yine bil bî edepsin gel gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Yine kendini edepsiz bil gel gidelim."

Bütün edepleri okusan ve yapsan kendini gene edepsiz bil. İnsanın kendini bir varlık olarak görmesi en büyük edepsizliktir. Deniliyor ki:

« وُجُودُكَ ذَنْبٌ لَا يُقَاسُ عَلَيْهِ ذَنْبٌ اٰخَرُ »

"Senin varlığın öyle bir günahtır ki, ona başka bir günah ile kıyas olmaz."

Niçin? Biz yoktuk. Mevlâ Tealâ bizi var etmekle bize ikramda bulundu. Bizler Mevlâ Tealâ'nın varlığına ortak olduk. Şimde Mevlâ'nın bize ihsanda bulunması gibi biz de O'na ihsanda bulunalım. O'nun varlığı karşısında kendi varlığımızı unutalım.

Büyükler bu işi güzel anladılar. Allah onların bereketi ile bize de anlatsın. Dünya ve ahirette onlardan ayırmasın. Âmin!..

هَمَانْ عِلْمُ و اَدَبْدِرْ بِيلْ شَرِيعَتْ دَخِي عِلْمُ و اَدَبْدِرْ هَپْ طَرِيقَتْ

اَدَبْ وعِلْمِيلَه بولُنُورْ حَقِيقَتْ نَه بِيلْسُونْ بِي اَدَبْ سِرِّ شَرِيعَتْ

شَرِيعَتْدِرْ اَدَبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Şeriat'ı, Tarikat'ı bu kadar güzel tarif edeni görmedim. Bu beyti böyle ezberlemeli. Ve yerinde millete söylemeli. Şeriat nedir? sorsalar bize, bu beyti okursak cevap vermiş oluruz.

« هَمَانْ عِلْمُ و اَدَبْدِرْ بِيلْ شَرِيعَتْ »

"Hemen ilm-ü edeptir bil Şeriat."

"Bil ki Şeriat ancak ilim ve edeptir."

İlim: Bilmek, **Edep:** Yapmak, **Şeriat** ise: Bilmek ve yapmaktır.

Ne kadar kolay. Meselâ sakal bırakmak sünnettir, sakal bırakmanın sünnet olduğunu bilmek ilimdir, sakal bırakmak ise edeptir. İkisi birden Şeriat'tır. Bilsen de lâkin bırakmasan Şeriat olmaz. Bildiğini yaparsan Şeriat olur. Şeytan da biliyordu ama bilmek ona fayda vermedi. Ancak bildiğini yapmak fayda verir.

Camiye sağ ayakla girmeyi bilmek ilim, camiye sağ ayakla girmek edep, ikisi birden Şeriat'tır. Camiden sol ayakla çıkmayı bilmek ilim, sol ayakla çıkmak edep, ikisi birden Şeriat'tır. Elbiseyi ve çorabı sağ taraftan giymenin sünnet olduğunu bilmek ilim, sağ taraftan giymek edep ve her ikisi Şeriat'tır.

Camide sükût etmek gerektiğini bilmek ilim, Camide sükût etmek edep, her ikisi birden Şeriat'tır.

Resulullah Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* bir Hadis-i Şerif'inde buyuruyor ki:

« سَيَكُونُ فِي اٰخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَكُونُ حَدِيثُهُمْ فِي مَسَاجِدِهِمْ لَيْسَ لِلّٰهِ فِيهِمْ حَاجَةٌ »

"Ahir zamanda bir kavim olacak, onlar mescitlerinin içinde dünya işleri hakkında konuşacaklar. Allah'ın onlara ihtiyacı olmadı."

Çarşaf giymenin lâzım olduğunu bilmek ilimdir, giymek edeptir, ikisi birden Şeriat'tır. Osmanlılar zamanında hanımlar, hep çarşaf giydi ve dünyaya hakim oldular.

Suyu içmekte edep vardır, gezmekte, oturmakta, kalkmakta, namaz kılmakta, oruç tutmakta, hep edep vardır.

Bunların hiç birisini bilmiyoruz. Halbuki bu dert ile dertlenmeliyiz. Kısacası Şeriat'ın türkçesi bilmek ve yapmaktır.

« دَخِي عِلْمُ و اَدَبْدِرْ هَپْ طَرِيقَتْ »

"Dahi ilm-ü edeptir hep Tarikat."

"Tarikat dahi hep ilim ve edeptir."

« اَدَبْ وعِلْمِيلَه بولُنورْ حَقِيقَتْ »

"Edep ilmiyle bulunur Hakikat."

"Edep ve ilim ile Hakikat bulunur."

Tarikat var, Hakikat var, Hakikatten başka bir de Marifet var. Marifet ve İrfan aynı şeydir. Marifet nedir? Bunu da yine Risale-i Kudsiyye'nin başka bir beytinden öğrenelim:

« نَه دِرْ مَقْصُودْ بُو عِرْفَانْدَنْ خَبَرْ آلْ نِقَابْ آچْدِي چُو مَحْبُوبْ مُژْدَلَرْ آلْ »

"Nedir maksut bu irfandan haber al,
Nikap açtı çu mahbub müjdeler al."

Bu irfandan maksut nedir haber al. Sevilmiş olan Mevlâ Tealâ cemalinden peçeyi açtı müjdeler al. Mevlâ sevdiği kulu ile arasından peçeyi kaldırıyor. Sevmediği kulu ile araya perde sokuyor.

İhsan Efendi ile beraber Efendi babama gitmiştik. Efendi babam İhsan Efendiye dedi ki:

"Mahrem ol da senden peçeyi açsınlar."

Mevlâ Tealâ ile mahrem olabilmek için Şeriat'ı, Tarikat'ı Hakikat'ı, Marifeti yapacaksın ki, mahrem olasın. Mevlâ Tealâ dostlarından memnun olursa peçeyi kaldırıyor.

« يورِي تَرْكْ ايتْ سِوَايِي آكْلَه كَلْ قَالْ تَجَلِّي ذَاتْ اولُورْ وَاصِلْلَرَه حَالْ »

"Yürü terket sivayı anla gel kal,
Tecelli Zat olur vasıllara hâl."

"Yürü! Masivayı terket, söz anla. Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Tecellisi, vasıllara (Allah'a ulaşanlara) hal olur."

Hal: Gelip gider, yerleşirse Makam olur.

« بو اَجْسامْدَنْ كَجوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Bu ecsamdan geçip Hakk'a gidelim,
Cemali be kemale seyr idelim."

"Bu cisimlerden geçip Hakk'a gidelim." Bu cisimlerin zaruri olan ihtiyaçlarının fazlasından geçelim.

« نَه بِيلْسُونْ بِى اَدَبْ سِرِّ شَرِيعَتْ »

"Ne bilsin bî edep sırr-ı Şeriat."

"Edebi olmayan Şeriat'ın sırrını ne bilsin."

Buradaki, (بى), (لاَ) manasındadır. **Bî edep:** Edebi olmayan demektir. Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet'i anladık ama kapıdan çıkın-caya kadar aklımızda duracak mı bakalım?

Vaaz bitip te yerimizden kalkarken gelinlikler hatırımıza geliyor. Hatınrımıza gelen o gelinlik giyilse bir kaç sene sonra ne olacak? Dişler dökülecek, çene sarkacak, Mevlâ Tealâ ile aramızdaki perdeler kalksa, bir de Mevlâ'nın huzurunda edep ile dursak, işte ferahlık budur.

Yunus Suresinde Mevlâ'mız buyuruyor:

« قُلْ بِفَضْلِ اللهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ (٥٨) »

"Habibim söyle! Ancak Allah'ın rahmeti ile ve fazlı ile ferahlansınlar, bu onların cemettiği maldan daha hayırlıdır." *(Ayet: 58)*

İnsan Şeriat'ı güzel yaşarsa Mevlâ Tealâ onun kalbine parlar. Şeriat'ı yanlış ederse Mevlâ Tealâ onun kalbine parlamaz.

« شَرِيعَتْدِرْ اَدَبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Şeriat'tır edep Hakk'a gidelim,
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Şeriat edepten ibarettir, Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

F İ H R İ S T

İÇİNDEKİLER

600 - 636

BEYİTLERİN ALFABETİK FİHRİSTİ

638 - 647

İÇİNDEKİLER

1. BAB

Risale-i Kudsiyye'nin "Eûz-ü Besmele, Hamdele ve Salvele" si beyanındadır.

Beyit - 1. (صِغْنِدِمْ ذَاتِ حَقَّه كَلْ كِيدَه لِمْ) 5
Sığınma'nın manası ve iki şekilde olduğu 6
İlim tahsil ederken vefat eden talebeye Münker ve Nekir'in suali 6
Tek başına sahralara çıkan Davud *(Aleyhisselâm)* a, Mevlâ Tealâ'nın: "İnsanların içine dön" emri 7
Hakiki sığınmanın, kalp huzuru ve sözün hâle ve fiile uygunluğuyla olacağı 8
Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, Ali Sırrı Şem'ullah Efendiye yazmış olduğu mektupta zikrin anlatması 8
Rabıtanın en büyük kale olduğu 9
Her belâ ve günahın zikirsizlikten ileri geldiği 10
İnsanlara zarar vermek isteyen cinleri meleklerin kovması 10
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in şeytanı yakalayıp mescidin direğine bağlamayı murad ettiği 11
Dört türlü seyrin izahı 12
Âlem-i emir ve âlem-i halkın letâifi ve bedendeki yerleri 13
Seyr-i İlallah'ın son bulacağı, Seyr-i Fillah'ın ise kesilmeyip son bulmayacağı 15
"Garib" in manası ve kimlerin asıl garib olduğu 16
Sonunda bütün varlıktan geçileceği 17
Seyr-i İlallah ve Seyr-i Fillah makamlarına işaret eden ayet-i kerimeler 18
Beyit - 2. (خُدَا اِسْمِ جَلَالَيْلَه چُو دَسْتُورْ) 19

Bu beyt'in « بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ » demek olduğu 19
Besmele okuyanın her harfine karşılık verilecek büyük sevaplar 19
Zikir, Sünnetlere ittiba, rabıta ve murakabe ile kazanılacak dereceler 21
Beyit - 3. (خُدَايَه مَخْصُوصْ اُولْدِى حَمْدُومِنَّتْ) 22
Allah'ın hamdiyle başlamayan her hatırlı işin sonunun kesik ve bereketsiz olacağı 22
Dünya sevgisinden dolayı büyük yanlışlıkların yapıldığı 23
"Minnet" kelimesinin manası 23
Mevlâ Tealâ'nın Cemalinden peçenin kalkmasına, Ariflerin muhabbet cezbesiyle çare buldukları 24
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e ittiba niyetiyle zikredenin elde edecekleri 25
Manevi yoldan başka olan yolların hepsinin darlık ve zorluklarla dolu olduğu 26
"Tarikat nedir?" sualine Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin verdiği cevabı 26
Beyit - 4. (كُورُنْمَكْ اِيسْتَدِى اوُلْ ذَاتِ يَزْدَانْ) 28
Eserden Müessir'e geçerek, Mevlâ Tealâ'yı bilmeli 28
Mahlukatın yaratılmasındaki gaye, Mevlâ Tealâ'yı bilmek ve bulmak olduğu 29
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in bütün âleme rahmet olduğu 30
Kalp kapısının açılmasının anahtarı 31
Hazreti Ömer *(Radıyallahu Anh)* ın, Medine'de hutbe okurken Nihavent'deki kumandana seslenmesi 32
Kafirlerinde Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nurundan olup, onların, o nuru söndürdükleri 33
Ruh'un, bedenden ayrılıp kendi makamına geri dönmesi gerektiği 33
Benliğimizden geçip bütün âlemlere rahmet olan Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e itaat etmemizin lüzumu 34
Beyit - 5. (نَه مُمْكِنْ وَصْف اوُلْنَمَقْ اوُلْ حَبِيبِى) 35
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i ancak Allah-u Tealâ'nın vasfedebileceği 35

Sen'liği ve ben'liği bırakmak gerektiği 36
Beyit - 6. (شُمُوسُ الْاِقْتِدَارِ آلُ وَاَصْحَابْ) 37
Âl ve Ashab'ın kendilerine uyulan güneşler gibi olduğu 37
İstanbulu fethetme şerefi Fatih Sultan Mehmed'e nasip olduğu 38
Bütün zevk-ü saflardan geçilmesi gerektiği 39
Beyit - 7. (بُو ذَاتْلَرْ هر بِرِی بِر كَنْزِ يَزْدَانْ) 40
Ashab-ı kiram'ın her birerlerinin Kenz-i Yezdan oldukları 40
Eldenele,Allah dostlarının silsilesiyle feyzin geldiği 41
Cenab-ı Hakk'ın, Habibi ile kendi arasında Cebrail *(Aleyhisselâm)* ı vasıta yaptığı 42
Musa *(Aleyhisselâm)* ın, Firavn'ın elinde yetiştiği 43
Allah dostlarının, Allah ile aramızdaki yerleri 44
Beyit - 8. (بُو ذَاتْلَرْ رَسُولُكْ سِرِّ يَارِی) 45
Hazreti Ebu Bekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın, Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yakınlığına beş şeyle ulaştığı 45
Hulefa-i Raşidîn'in aleyhine konuşmanın büyük hata olduğu 46
Beyit - 9. (اُولَه هَم اَنْلَرَه صَدْ بِيكْ هَزَارَانْ) 47
Manevi Sultanların, Mevlâ'nın dostları ve gönüllerin anahtarı oldukları 47
Şeriat, tarikat ve hakikat'ın ilim ve edepten ibaret olduğu 48
Allah'a ulaştıran mürşidlere gönül vermemenin insan için zarar olduğu 49

2. BAB

Aziz ve celil olan Allah'ın, âlemlerde gölgesi olan padişahlara dua etmek, Nakşibendi tarikatının usûlündendir.

Beyit - 10. (اُصُولُ خَالِدِيدَه بُودُرْ آدَابْ) 50
Bütün geçmişler ve Evliyaullah'ın, padişaha dua etmelerinin edebden olduğu 51
İnsanlar gibi diğer mahlukatın başında da reisleri bulunduğu.. 52
Kadının reis tayin edilmeyişinin, kendisine hürmet olduğu .. 53

Beyit - 11. (دُعَای پادشاهله جملـه اخوان) 54
Padişah, milletinin din ve dünyasını muhafazaya çalıştığı müddetçe İslâm'a zeval gelmeyeceği 54
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in bir gece dışarı çıkıp ashab-ı kiramın Kur'an okumalarını dinlemesi 55
Hazreti Ömer ve İbni Mesud *(Radıyallahu Anhuma)* nın bir gece dolaşıp insanları kontrol ettikleri 55
Yanlış yaptığını anlayan Hazreti Ömer *(Radıyallahu Anh)* ın ev sahibinden af istemesi 56
Şer'i Şerif'in tatbiki ile dünyanın cennet gibi olacağı 57
İlim talep edenin rızkına Mevlâ Tealâ kefil olduğu 58
Beyit - 12. (جهانده کلمه مش بویله شهنشاه) 59
Sultan Mecid Han'ın, hayırların hamisi olduğu 59
Medh-i Peygamberiyeye nail olan Fatih Sultan'ın sebebiyle camiler, tekkeler ve medreselerin kurulduğu 60
Beyit - 13. (ادرنه ده خصوصاً کمتر عصمت) 62
İsmet Efendi Baba*(Kuddise Sırruhu)* nun kısaca hayatı 62
Edirnenin önemi 62
İsmet Efendi Baba'nın tevazuu 62
Büyük Şeyh efendinin padişahlara duası 63
Müslümanların birbirlerini tutmaları gerektiği 63
İslâmın heybeti 64
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e verilen beş özellik 64
Hazreti Ömer *(Radıyallahu Anh)* a gelen rum elçisinin müslüman oluşu 64
Namazları cemaatle kılmak 65
Ganimet malının helâl kılınışı 65
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e verilen faziletlerin, varislerine intikal edişi 66
Yavuz Sultan Selim'in zuhuratı 66
Allah-u Tealâ'nın padişahlara yardımı 66
Allah-u Tealâ'ya yardım etmenin şekli 66
Maruf ile münker'in tarifi ve bazı örnekleri 66
Münker-Nekîr kelimelerinin manaları 67
Münker-Nekîr'in, kabrinde Hazreti Ömer *(Radıyallahu Anh)* a gelişleri 67

Emr-i bil ma'rufun önemi 67
Beyit - 14. (جهان دوردقجه وارا اولسون اوسلطان) 68
Allah-u Tealâ'nın misli olmadığı 68
Abdü'l Mecid Han'ın fazileti 68
Osmanlı padişahlarının faziletleri 69
Beyit - 15. (وزير عسكرين حق ايده منصور) 70
Abdü'l Mecid Han'ın vezir ve askerlerine dualar, düşmanlarına beddualar 70
İslâma yardımın önemi 71
Dünyanın kimseye ebedî kalmayacağı 71
Ahirette pişmanlığın fayda vermeyeceği 73
Cehennemde yananların geri dönmek isteyeceği 73
Dünyada bulunma fırsatı 73

3. B A B

Risalenin yazılma sebebini ve isimlendirilmesini beyan eder.

Beyit - 16. (سنه بيك ايكى يوز يتمش بر ايدى) 74
Ölümün ani geleceği 74
Kaymaktan sakındırma 74
Hicrî tarihin başlangıcı 75
Hicrî yılbaşının önemi 75
Risale-i Kudsiyye'nin yazılmaya başlama tarihi 75
İsmet efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)* ya gelen manevî hey'et 75
Cinlere inanmayan bir kadının başına gelenler 76
Bazı cezaların dünyada verilmediği 76
Dünyacılardan yüz çevirmenin lüzumu 77
Efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)* nun oğlu Halid Ağabey'in vefatı 77
Beyit - 17. (ظهور ايتدى اودم سرمده بر نور) 78
İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerine zuhur eden nur 78
Molla Hüsrev *(Rahimehullah)* ın zuhuratı 79
Risale-i Kudsiyye'nin, hakkımızda ne büyük nimet olduğu 79

Beyit - 18. (دیدیلر بر اثر یاز عاشقانه) 80
Gelen manevî hey'etin İsmet efendi Baba'ya söyledikleri 80
Beyit - 19. (دیدیلر ترکی اولسون هم لسانی) 82
İsmet Efendi'nin, gelen hey'ete, şiir söylemeyi bilmediğini beyan ederek özür dilemesi üzerine, onların dedikleri 82
Beyit - 20. (مراد انجق مراد الله دیدیلر) 83
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun, Allah-u Tealâ tarafından hatalardan korunmuş olduğu 83
Risale-i Kudsiyye'nin manevî bir emirle yazılmış olduğu 84
Beyit - 21. (قمو اخوانلره اجمال بر حجت) 85
Risale-i Kudsiyye'nin, ihvana neler kazandırdığı 85
Zikrin önemi ile ilgili Ayet-i kerimeler 86
İstiğnâ' hâlinden Allah-u Tealâ'ya sığınma 87
Kıbrıs çıkartmasında zikrin önemi 87
Zikredenle zikretmeyenin hâli 88
Ayet-Hadis ezberlemenin önemi 88
Allah için birbirini sevmenin önemi 89
Beyit - 22. (اکرچه بعض اسباب اولدی علت) 90
Risale-i Kudsiyyenin yazılmasındaki diğer bazı sebepler 90
Rabıtanın önemi 91
Hazreti Sevbân *(Radıyallahu Anh)* ın Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e bağlılığı 92
Sevginin rabıtaya, rabıtanın da beraberliğe sebep oluşu 93
Sevgide zorlanmanın neticede kolaylığa vesile olacağı 93
Beyit - 23. (چو بر فاچ حال سبب اولدی رسالہ) 94
Rabıtanın, vesveseleri giderdiği 95
Rabıtanın ayna misali ile izahı 95
Bütün musibetlerin Mevlâ Tealâ'dan olduğunu bilerek üzülmemek 96
Allah-u Tealâ'nın ahlâkını takınmak 97
Mevlâ Tealâ'dan gayrısını hatırlamanın çirkinliği 97
Beyit - 24. (چوکردم خیلی سالك اولدی مهجور) 98
Âlimlere uymanın lüzumu 98
Bir çok müridin yoldan ayrılmasının sebepleri 98

Tarikatta manevî beraberliğin önemi 100
Allah dostlarının gizliliği 100
Beyit - 25. (رِسَالَه يَازْمَغَه بو اُولْدِى عِلَّتْ) 101
Risalenin yazılmasındaki bir çok sebep içersinde en önemli illet 101
Beyit - 26. (جِهَانَه كَلْدِى بوُنْجَه اَكْمَلْ اِنْسَانْ) 101
Birçok mükemmel insanın kitapları arasında Risale-i Kudsiyye'nin yeri 103
Evde bulunması gereken tasavvuf kitapları 104
Tarikatların oniki olmasının hikmeti 104
Bir tarikatta olanın, diğerini inkâr etmemesi gerektiği 104
Beyit - 27. (بِنِم اَضْعَفْ بَشَرْ يَا رَبِّ يَزْدَانْ) 105
İsmet Efendi Baba'nın, muvaffakiyet için yaptığı dualar 105
Risale-i Kudsiyye'yi düşünerek okumanın lüzumu 106
Beyit - 28. (عَجَبْ قُدْسِيَّه شَايَانْ اُولْدِى اِسْمِى) 107
Risale-i Kudsiyye'yi okuyanların kavuşacağı faziletler 107

4. B A B

Benzeri ve ortağı olmayan Allah-u Tealâ hakkındaki itikatları beyan eder.

İtikadın manası ve kimden öğrenilmesi gerektiği 108
İrade-i cüz'iyye'nin izahı 109
Fareye uyan devenin hikayesi 109
Cehaletin rezaleti 110
İmam-ı Muhammed *(Rahimehullah)* ın zekâsı 110
Kötülere uyanların ahiretteki durumu 111
Beyit - 29. (قَمُودَنْ بِيلْ غَيِدِرْ ذَاتِ يَزْدَانْ) 112
Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin tenzihi 112
Kadîm ile Hâdis'in muttasıl olamayacağı 113
Manevî yolda herşeyden geçmek gerektiği 113
Beyit - 30. (مُحَالْ يُوقْلِقْ اَكَا وَارْلِقْ صِفَاتِى) 115
Allah-u Tealâ'nın vücud sıfatı 115
Mevlâ Tealâ'nın varlığının, Zatı ile olduğu 116

Beyit - 31. (وَرَآءُ الْعِلْمِ اولُوبُ ذاتِيلَه مَوْجُودْ) 116
Din işlerinin önemsenmesi gerektiği 117
Mevlâ Tealâ'nın, bizim ilmimizin ötesinde olduğu 117
Ruhun, gerçek manada bilinemeyeceği 117
Allah-u Tealâ'nın var olmak için kimseye muhtaç olmadığı . 118
Seyr-i Sülûk yapan kişinin, manevî âlemde yükselme mertebeleri 119
Manevî yolda çalışırken ölenin fazileti 120
Beyit - 32. (دِيمَه كَلْ مُمْكِنَاتَه عَيْنِ وَاجِبْ) 121
Sonradan yaratılanların, Vacip Tealâ'nın aynı olmadığı 121
Manevî sarhoşluk neticesi söylenen bazı sözler 122
Muhyiddin-i Arabî *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin bazı menâkıbı 122
Beyit - 33. (دَكِلْدِرْ ظِلِّ خَالِقْ مُمْكِنَاتْ بِيلْ) 124
Bu âlemin, Allah-u Tealâ'nın gölgesi olmadığı 124
Allah-u Tealâ'nın, yarattığı şeylere göre isim aldığı 124
Bu âlemin hadis olduğu 125
Sekir hâlinin izahı 126
Hallâc-ı Mensûr ve Beyazıd-ı Bestâmî *(Kuddise Sırruhuma)* nın, kolay anlaşılamayan bazı sözlerinin izahı 126
Beyit - 34. (وَرَآءُ الْعِلْمِ وَالْادْرَاكْدَه مَطْلُوبْ) 127
Dünyaya niçin geldiğimizi bilmek gerektiği 127
Medine-i Münevvere'deki bir zuhuratta buyurulanlar 127
Hatice ve Meymûne *(Radıyallahu Anhuma)* validelerimizin manada buyurdukları 128
Allah-u Tealâ'nın, idraktan öte olduğu 128
Mevlâ Tealâ'nın yakınlık ve beraberliğinin anlaşılamayacağı 128
Din düşmanlarının özellikle Türkiyeyi bozmaya çalıştıkları 129
Allah-u Tealâ'nın herşeyden müstağnî olduğu 130
Bütün eşyanın, sıfatlar vasıtasıyla yaratıldığı 130
Allah-u Tealâ'nın Zatını şekilsiz olarak bilmek gerektiği 131
Beyit - 35. (قُيُودُ و اِعْتِبَارَاتْدَنْ مُعَرَّا) 132

Allah-u Tealâ'nın bütün kayıt ve itibarlardan münezzeh oluşu 132
Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin, bütün itlak ve evhamdan müberra oluşu 133
Nakşibend hazretlerinin Mevlâ Tealâ'yı tarif eden çok önemli sözü 134
Ahirette Mevlâ Tealâ'nın nasıl görüleceği 134
Müzakerenin önemi 134
Yardımın ancak Allah-u Tealâ tarafından geleceği 135
Beyit - 36. (غَنِيدِرْ عالَمِينْدَنْ ذاتِ يَزْدانْ) 136
Allah-u Tealâ'nın bütün âlemlerden müstağnî oluşu 136
Allah-u Tealâ ile mahlûkat arasında bulunan perdeler 137
Şeytanın vesvesesine karşı ne yapmak gerektiği 137
Allah-u Tealâ'nın sıfatlarının, Zatı ile kaim oluşu 138
Beyit - 37. (اوُدِرْ قاصِدْ اوُدِرْ مَقْصودْ اوُدِرْ حَقْ) 139
Allah-u Tealâ'nın hem arayan, hem aranan olmasının manası 139
Mevlâ Tealâ'nın varlığı karşısında herşeyin yok olduğu 140
Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak için esma-sıfattan da geçmek gerektiği 140
Beyit - 38. (اوُدِرْ اَوَّلْ اوُدِرْ اخِرْ اوُدِرْ حَقْ) 141
Allah-u Tealâ'nın Evvel ve Âhir, Zahir ve Batın oluşu 141
Nefsini bilenin Rabbini bilebileceği 141
Zat mertebesinde ismin ve vasfın yeri olmadığı 142
Allah-u Tealâ'nın tenzihi ile ilgili ayet ve hadisler 143

5. BAB

Azameti yüce olan Esmâ-i Sübhâniyye ve Sıfât-ı İlâhiyye beyanındadır.

Beyit - 39. (صِفاتِي ذاتَكْ عَيْنِي دَكِلْ بِيلْ) 144
Allah-u Tealâ'nın sekiz sıfatı hakkında bilgiler 144
Sıfatların, Zatın aynı olmadığı gibi gayrı da olmadığı 145
Allah-u Tealâ'nın sıfatlarının kadîm oluşu 146
Kâfirlerin önem verdikleri ilimlerin değersizliği 146

Beyit - 40. (خُدَائَكْ اَسْمَاسِنْدَنْ لَفْظَةُ اللهْ) 147
Lâfza-i Celâlin önemi 147
"Allah" isminin delil, "Zat"ın medlûl oluşu 148
Beyit - 41. (خَبَرْدَارْ اُولْ كِهْ اَنْجَقْ لَفْظَةُ اللهْ) 149
Lâfza-i Celâli okumanın, ancak bir hatırlama vesilesi ve gerçek zikre yol olması 149
Gerçek zikrin manası 150
Kulun, zikrettiği Mevlâ Tealâ'da fâni olması 150
Şeriatsızlık yaparak Allah-u Tealâ'ya kavuşacağını zannedenin hâli 150
Mevlâ Tealâ'ya kavuşmaya çalışmak 151
Beyit - 42. (بُو اِسْمُ اللهْدَه كِي لَامْدَرْ حَرْفِ تَعْرِيفْ) 152
Allah ismindeki harf-i tarifin yeri 152
Lâfza-i Celâlin ötre okunmasının sırrı ile ilgili, Ruhu'l-Beyan sahibinin zuhuratı 154
Ali Rıza Bezzâz *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin, lâfza-i celâli değişik şekilde okuyuşunun sırrına Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin vâkıf oluşu 154
Lâfza-i Celâl'in sonundaki (Hû) nun, neye delâlet ettiği 154
Her canlının (Hû) ile yaşadığı 155
Hazreti Hamza *(Radıyallahu Anh)* ın, müslüman olmakla hayata kavuştuğu 156
Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin, Mevlâ Tealâ ile nisbeti 157
Fena makamının bulmanın yolu 158
Nakşibendîler indinde "Hûş derdem" in manası 159
Beyit - 43. (اَنْكِجُونْ لَفْظَةُ اللهْ اُولْدِى سُلْطَانْ) 160
Lâfza-i Celâl'in sultan, Rahman isminin de O'na vezir oluşu ..... 160.
İlim rütbesinin üstünlüğü 161
"Rab" isminin sırrı 161
"Hayy" ve "Kayyûm" isimlerinin önemi 161
Allah-u Tealâ'nın doksandokuz ismi ile zikretmenin fazileti 162

Beyit - 44. (اَكْرَبِيكْ بِيلْ دِيسَهْ اَللّٰهْ بِرْ سَالِكْ) 163
Müslümanların Habeşistana ilk hicreti 163
Necâşî'nin iman etmesi 164
Necâşî'nin, ulemaya müracaatı 165
Bilmeyenlerin bilenlere sorması gerektiği 165
Manevî olgunluğa erişebilmek için manevî aşıya ihtiyaç olduğu 166
İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin manada ehl-i zikre reis seçilmesi 166
Allah-u Tealâ'nın Zatını kastetmeden zikredenin kötü hâli 167
Dil zikrederken, kalbin ne hâlde bulunması gerektiği 168
Mevlâ Tealâ'nın tecellisi için kalbi temizlemenin gerektiği 169
Musa *(Aleyhisselâm)* ın, Mevlâ Tealâ ile mükâleme kıssası 169
Zikrullahın kolay bir şey olmadığı 171
Kalpte çok hünerler bulunduğu 172
Mevlâ Tealâ'yı hatırlamak için rabıtaya devamın gerektiği 172
Beyit - 45. (آنِكْ اَسْمَاءِ حُسْنَاسِي دَلَالَتْ) 173
Esma-i Hüsna'nın beyanı 173
Bütün isimlerden maksadın, neticede Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye olduğu 175
Sıfat'tan Zat'a gelmenin manası 175
Allah-u Tealâ'ya firar etmenin izahı 176
Beyit - 46. (وَلٰكِنْ اَوْلَدِى مَدْلُوْلْ اِسْمَهْ ذَاتِى) 177
İns-ü Cin'nin yaratılış gayesi 177
Kadınların Meryem valideden ibret alması gerektiği 177
Meryem valideye gelen manevî rızık 178
Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye'nin, Esma-i Hüsna'ya medlûl oluşunun anlamı 178
Allah-u Tealâ'nın Zat'ının sır oluşu 179
Tasavvuf yolunun yedi basamağı 180
Üç tecelli 180
Velâyet-i Hâssa makamı 180
Zat-ı İlâhiyye'ye ulaştıracak manevî merdivenler 180
Esma-i Hüsna ile ilgili ayet-i celileler 181

6. BAB

Hakikat-ı Muhammediyye ile bu âlemin meydana gelmesi beyanındadır.

Beyit - 47. (اشيتْ ذاتى ايلَه ذاتَنْدَهْ اَللّٰهْ) 182
Allah-u Tealâ'nın Zatı ile, Zatında, Zatı için tecellisi 182
Mevlâ Tealâ'nın, bütün isim, sıfat ve kemallerini görmesi 183
Allah-u Tealâ hakkında tasavvurun yasak olduğu 183
Mevlâ Tealâ'nın bilinemeyeceğini anlamanın, hakiki idrak olduğu 184
Beyit - 48. (مَحَبَّتْ اَيْلَدِى جُمْلَه كَمَالِى) 185
Mevlâ Tealâ'nın, kendi kemalâtını seyredeceği bir ayna yaratmayı istemesi 185
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, Mevlâ Tealâ'ya ayna oluşu 186
İnsanın, Allah-u Tealâ'nın sırrı oluşu 187
Allah-u Tealâ'nın Âdem *(Aleyhisselâm)* ı, kendi sureti üzere yarattığı 187
Bosnalıların başına gelenler 187
Çarşaf giyen hanımların fazileti 188
Kur'an-ı Kerimi düşünerek okumanın lüzumu 188
Bazı Kur'an okuyanların, dinden çıkacakları 189
Beyit - 49. (حَقِيقَتْدَنْ مُرَادْ اوْلْدِى مُحَمَّدْ) 190
Dünya hayatının değeri 190
Mevlâ Tealâ'nın yaratmak istediği hakikatten muradın kim olduğu 190
Allah-u Tealâ'nın ilk yarattığı nur 191
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in faziletleri 191
Yeni imkânlar çıktıkça, daha çok zikretmek gerektiği 192
Beyit - 50. (اِيشِيتْ كَلْ كُنْتُ كَنْزاً رَمْزِكْ اَىْ مَاهْ) 193
Allah-u Tealâ'nın gizli bir hazine olmasının manası 193
Hakikat-ı Muhammediyye'nin önemi 194
"Hubb" makamının üstünlüğü 194
Âlemin, Mevlâ Tealâ'nın isim ve sıfatlarının suretlerine mazhar olması 195

Mevlâ Tealâ'yı bilmekte ince gidilmesi gerektiği 195
Beyit - 51. (بو حُبّ اولدی وجودك اقدمی نیل) 196
"Hubb" sıfatının suretinin, vücud sıfatının suretinden daha önce olduğu 196
Taayyün-i Hubbî'nin, icad kapısının anahtarı olan vücud sıfatının madeni oluşu 197
"Hubb" ile "Hullet" arasındaki münasebet 198
Mektubâtı okumanın, Risale-i Kudsiyye'yi anlamaya vesile olduğu 199
Beyit - 52. (بو حُبّی قیلدی علمیّه ده مسعود) 200
Mevlâ Tealâ'nın, Hubb sıfatının suretini ilminde ibraz etmesi 200
Mevlâ Tealâ'nın, Hubb sıfatının suretini tafsilâtıyla aşikâr etmesi 201
Beyit - 53. (پس اولدی اعیان ثابته تنزیل) 202
Â'yân-ı Sabite'nin bir mertebe aşağı indirilmesi 202
Sekiz sıfatın, Mevlâ Tealâ'nın Zatından mütemeyyiz olmaları 202
Eşyanın hakikatleri ile ilgili bir mektup 203
Mümkinatın, vücud-i aynî'de var oluşu 204
Bu dersi anlamanın önemi 204
Televizyon seyretmenin kötülüğü 205
Beyit - 54. (صُوَر علمیّه سی حسبی حقایق) 206
Mümkinatın hakikatının, Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki suretlere uygun olarak Vücud-i Aynî'de zuhuru 206
Beyit - 55. (وجود عینی ده حق قیلدی ایجاد) 208
Vücud-i İlmî ile Vücud-i Aynî'nin izahı 208
Akl-i Ûlâ'nın açıklaması 208
Mevlâ Tealâ'nın, bütün varlıkları Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatından yarattığı 209
Beyit - 56. (عزیز اشبو وجوددر اصل رحمت) 209
Hubb sıfatının vücud-i ilmîde kadîm, vücud-i aynîde hâdis oluşu 210
Allah-u Tealâ için birbirini sevenlerin yüksek makamları 211

Allah-u Tealâ'ya inanmayanların sözlerine itibar edilmeyeceği 212
Beyit - 57. (بو انسانڈر کہ رحمتدر وجودی) 213
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in âlemlere rahmet oluşu 213
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikatının, Mevlâ Tealâ'ya secde edişi 214
İnsanın, Allah-u Tealâ'nın sırrı olduğu 214
Secdeyi çok yapmanın fazileti 215
Nafile ibadetlerin Allah-u Tealâ'ya yaklaştırdığı 216
Beyit - 58. (تفاوت وار حقایقده عزیز هم) 217
Kainatın hakikatleri arasındaki farklılık 217
En muazzam hakikatin Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in hakikati olduğu ve ondan sonra gelen kıymetli hakikatler 217
Beyit - 59. (ظهوره کلمه یدی حب محمود) 219
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Mevlâ Tealâ'yı tesbihleri ..219
İmam-ı Azam efendimizin Kâbe-i Muazzama'nın içersindeki duasının kabulü 220
İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* ın, Mevlâ Tealâ'yı hakkıyla bilme iddiasının manası 220
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, Mevlâ Tealâ'nın sırrı olduğu 221
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* olmasaydı, âlemlerin yaratılmayacağı 222

7. BAB

Kemâlât-ı Muhammediyye'den bir katre beyanındadır.

Beyit - 60. (او ذاتی ذاتنه مرأت ایلدی جانڈ) 223
Mevlâ Tealâ'nın, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i zatına mir'at edinmesi 223
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aynalığı vasıtasıyla, Mevlâ Tealâ'nın kemalinin aşikâr oluşu 225
Dünya menfaati için ilim tahsil edenlerin kötü hâli 226
Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin kıssası 227

İmam-ı Ebu Yusuf *(Rahimehullah)* ın,
vefat haberinin yalan çıkması 228
Beyit - 61. (انك نورى جمالندن بو عالم) 229
Âlem'in ve Âdem *(Aleyhisselâm)* ın,Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nurundan yaratılışı 229
İnsanın sırrının, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in feyzinin kemalinden zuhur edişi 230
Beyit - 62. (چون اولدر نقطهٔ باء سر يزدان) 231
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in aynasından, Mevlâ Tealâ'nın cemâlinin görünmesi 231
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, âlem-i imkân'da şeriki olmadığı 232
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e uymayanların, gurura kapıldıkları 233
Beyit - 63. (لدن دريا سنك سلطانى اولدر) 234
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, ledün ilminin padişahı olduğu 234
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, bütün peygamberlerin sultanı ve evliyanın canı mesabesinde oluşu 235
Büyük günahlardan dolayı ümit kesmemek gerektiği 236
Beyit - 64. (محمد انبيايه نسبت اى جان) 237
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in diğer peygamberlerle mukayesesi 237
Müminlerin, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nurundan oluşu 238
Beyit - 65. (ولكن بحره دوشدى قطره باران) 240
Mevlâ Tealâ'yı bilmeye çalışan salik'in, denize düşen damla gibi deryaya gark olup, benliğinin mahvolması 240
Velilik mayasını bulmak 241
Beyit - 66. (انكچون انبيانك هپ كمالى) 242
Bütün peygamberlerin kemâlâtının,Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in deryasından alındığı 242
Mevlâ Tealâ'nın müminin kalbine sığmasının sırrı 243
Duanın kabulünün zamanları 243
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, zübde' oluşu 244

Kur'an-ı Kerim yolunda dostluğun unutulmayacağı 245
Meşayıh'ın, Mevlâ Tealâ tarafından konuşturuldukları 245
İbrahim Edhem *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin kıssaları 245
İhvanı sevmenin önemi 246
Beyit - 67. (شَرِيعَتْ مَخْزَنِيدِرْ شَاهِ اَحْمَدْ) 247
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, şeriat, tarikat, marifet ve hakikatla olan münasebetleri 247
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* yüzünden bu ümmetin kazandığı kerametler 248
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in diğer insanlardan farkı 248
Ümmetlerin, peygamberlere, sıradan bir insan gibi baktıkları 249
Salâvat okumanın fazileti 249
Selâmın önemi 249
Şeriat kanunlarını ihlâl edenlerin akibeti 249
Tarikatın, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den alındığı 250
Beyit - 68 (كُورُنْمَزْ غَيْرِى مِرْأَتْدَنْ اُو مَحْبُوبْ) 251
Sarf ve nahiv ilimlerinin önemi 251
Mevlâ Tealâ'nın cemalinin, ahirette vasıtasız görüleceği 251
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den başka aynadan, Mevlâ Tealâ'nın cemalinin görülemeyeceği 251
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e itaat edenlerin, onun özel adamlarından sayılacağı 252
Nefislerine uyanların, Allah-u Tealâ'nın yolundan çıktıkları 251
İslâmî hakikatlerin insanlara duyurulması 254
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e muhabbet ve itaatla ilgili ayet-i kerimeler 254

8. BAB

Mürşitlerin, erkeklere, kadınlara, çocuklara ve cinlere tarikat-ı aliyye'yi ta'lim etmeleri beyanındadır.

Beyit - 69. (بِرْ اَهْلِ سُنَّتْ اُولْمَقْ اِيسْتَه سَه مَنْسُوبْ) 255
Ehl-i sünnet'ten olmanın lüzumu 255
İstihare'ye riayetin önemi 256

Gizli zikrin fazileti 256
Zikrin, kalp itmi'nanını kazandıracağı 257
Zikrin bazı edepleri 267
Zikirle ilgili bazı beyitler 257
Tarikat-ı Aliyye'ye girmenin lüzumu 257
Tarikatı inkâr edenlerin felâketi 257
Tevhid ehlinin fazileti 258
Harpte bile çok zikretmenin, zafer kazandıracağı 258
Güzel ahlâkın fazileti 258
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, amcasının katillerini affetmesi 259
Kötülüğe karşı iyi muamelenin, düşmanlığı önleyeceği 260
Beyit - 70. (كورُنمزسه اكركه استقامت) 261
İstiharenin yedi kere tekrarı 261
İstihareden sonra, gönüldeki sevginin artmasının iyiye alâmet olduğu 262
Beyit - 71. (اكرْ صدرِكْ قبولْ قيلسه اوُ ذاتى) 263
Şeyh efendinin, acele durumlarda ders vermek için yapacağı muamele 263
Beyit - 72. (چونْ اكملْ مرشدْ اولدى سرِّ ديّانْ) 265
Ekmel Mürşidin, kalbinin istihare makamı olduğu 265
Geçmiş büyüklerin edeplerine uymanın, kabule şayan olduğu 265
İstiharenin sünnet oluşu 266
Beyit - 73. (طريقتْ تعليم ايلَه كرْ صكره اولْ) 267
Tarikat öğretilen müridin, istikamet etmesi hâlinde, Mevlâ Tealâ'nın ona yol açacağı 267
İstikametten ayrılan kimseye de gazabetmemek gerektiği 267
Şehit olarak ölmeyi arzulamak 268
Haşr Suresinin son ayetlerini okumanın faziletleri 267
Efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin manevî yoldaki gayreti 269
Talebe okutanlara bazı tavsiyeler 269
Şeyh efendilere bazı vasiyyetler 269

Beyit - 74. (عَزِيزْ سَنْ سالِكَه چوقْ وِيرمَه نسبَتْ) 270
Evvelce verilen ağır vazifelerin,
zamanımızda hafifletildiği 270
Evvelâ kalp lâtifesinin ta'lim edilip,
sonra diğer lâtifelere geçileceği 271

9. BAB

Sakalsız gençlere tarikat öğretmenin adâbı beyanındadır.

Beyit - 75. (عَزِيزْ كَرْ شابّ اَمْرَدْ اولْسَه سالِكْ) 272
Sakalı çıkmayan genç müridin hatm-i şerife sokulmaması 272
Kadının kadına, erkeğin de erkeğe şehvetle
bakmasının haram oluşu 273
Kadınların, yabancı erkeklerin yanında çalışmaması 273
İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* ın, İmam-ı Muhammed
(Rahimehullah) a tarak vermeyişi 274
Sakal traş etmenin çirkinliği 274
Beyit - 76. (وَلِي بَعْضِ جِوانْ وارْدِرْ جِهانْدَه) 275
İslâmiyetin emirlerine tamamen uymak gerektiği 275
Kabiliyetli gençlerin tarikata alınmasının caiz olduğu 276
Beyit - 77. (بِنه آدابِ اَسْلافِي كوزَتْ جانْ) 277
Velisi ile gelen bir çocuğun hatm-i şerife alınabileceği 277
Beyit - 78. (عَزِيزْ چوقْ شابّ اَمْرَدْ وارْ عاشِقانَه) 278
Tarikat yolcusunun şeriata uyması gerektiği 278
Aşık olan gençlerin, büyüklerle birlikte
oturmaması gerektiği 278
Kalp temizliğini savunarak, şeriata uymayanların yanlışlığı. 279
Salih olan sakalsız gençlere zikir ta'lim edilmesi 279

10. B A B

Hanımlara tarikat öğretmenin edepleri beyanındadır.

Beyit - 79. (صاقين خاتونلره ويرمه خلافت) 280
Kadınlara hilafet vermemek 280
Kadınlarla halvet yapmamak 281
Fitne yüzünden kadının yüzünü örtmesi 281
Şehvetsiz de olsa kadına dokunmanın yasak olduğu 281
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, hiç bir kadına tutmadığı 282
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, kadınlarla biatı 282
Beyit - 80. (اكر ذى محرم اولسه ايله خلوت) 283
Mahremiyle gelen kadınla, halvetin hükmü 283
Hasta okuyan bazı hocalardan sakınmak 283
Efendi Baba'nın, şeriatı tatbikte titizliği 284
İki hanımın birlikte olması halinde halvetin hükmü 285
Bir kadının yalnız başına taksiye binmesi 285
Kadınlara gıyabi teveccüh yapılacağı 285
Beyit - 81. (ويا نا محرمى سن ايله تعليم) 286
Kadınlara ders taliminin üç şekli 286
Şeriatı tatbikte titizlik lazım olduğu 287
Nefsin fenalığı 287
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in töhmetten sakındığı 287
Kadınlara perde arkasından ders talim edileceği 288
Beyit - 82. (و ياخود خاتونك كر زوجى اولسه) 289
Kocasıyla beraber olan hanıma teveccühün hükmü 289
Fesattan kaçmak lazım geldiği 289
Beyit - 83. (زوجى يوق هم كندى ايستر ديكله سن) 290
Zaruret halinde yalnız gelen kadına tarikat taliminin şekli 290
Fitneden kaçmanın önemi 290
Beyit - 84. (نسايه ختم سادات يوق دخى بيل) 291
Kadınların hatm-i şerif yapamayacağı 291
İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin hatmi 291

Beyit - 85. (عزیز ختم شریف خواجکان هم) 293
Hatm-i Hacekânın manası 293
Mahrem olan hanımlarla hatm-i şerif yapmak 293
Beyit - 86. (نسا احوالنی ایتمکده بیان) 294
Kadınların zuhuratını, vekile bir hanım vasıtasıyla dinlemek 294
Tarikat edeplerini güzel bilmek 294
Beyit - 87. (مکرر ایکیسی برلکده آسان) 295
İki kadının birlikte mürşidin huzuruna çıkabileceği 295
Şehvetlere karşı sabretmek 295
Kadın fitnesinden sakınmak gerektiği 296
Bazı kadınların faziletleri 297
Beyit - 88. (عزیز کر اختیار ده اولسه نسوان) 298
Kur'an-ı Kerim'in mahfuz bir kale olduğu 298
İhtiyar da olsa kadının örtüye riayet etmesi 299
Kadınlarla karışık görüşmenin sakıncası 299
Beyit - 89. (مریدانله ده ایتمه اختلاط چوق) 300
Mürşidin müridlere karşı heybetini muhafaza etmesi için yapılan bazı tavsiyeler 300
Tarikata yeni girenle çokça beraber olmamak 301
Allah-u Tealâ'nın ve dostlarının yardımının önemi 301
Beyit - 90. (نسانك برینه اولسه وصایه) 302
Tarikata bidat sokmanın uygun olmadığı 302
Parisa kelimesinin manası ve kıssası 302
Erkeklerin kadınlara şeriat dairesinde emr-i bilma'ruf yapabilecekleri 303
Beyit - 91. (مکرر کامله اولسه بلوغده) 304
Üstün kemale ermiş bir hanımın, ricalden sayıldığı için bazı özellikleri 305
Beyit - 92. (نسادن بریسی اولسه اکر جان) 306
Bilgili hanımların, yeni başlayan diğer hanımlara, tarikat edeplerini öğretmelerinin elzem olduğu 306

Tarikatı aliyyenin sohbetten ibaret olduğu 307
Şeyhlerin bir araya gelmesinde büyük rahmet olduğu 308
Söz vaazı ile hâl vaazının farkları 308
Beyit - 93. (جهانده وار عزيزم شمدى نسوان) 309
Nadir de olsa bazı hanımların yüz erkekten üstün olduğu ... 309
Kemal ehlinin erkeklerde daha fazla olduğu 310
Beyit - 94. (نسادن بولديغم واردر بو شانده) 311
Bir sohbetle anında yükselen bazı hanımlar 311
Kadınlara kaba davranmamak 312
Beyit - 95. (رجالك بولديغى سرّ و مقامى) 313
Erkeklerin ulaştığı makama kadınların ulaşamayacağı 313
Beyit - 96. (بنه ترك ايتمه يازديغم اصولى) 314
Anlatılan kaideleri zayi etmek halinde
sapık fırkaların yüz bulacağı 314
Kadınlarla meşru surette de olsa ihtilatı azaltmak 315

11. BAB

Cin taifesine tarikat talim etmek
hakkındadır.

Beyit - 97. (عزيز جن قومنه ويرمه انابه) 316
Cin kavminde istikamet az olduğundan ders verilmemesi ... 316
Cinlerin çok kibirli olduğu 317
İblisin illeti 317
İyi olan cinlere ders verilebileceği 318
Cin kavminden sakınmak gerektiği 318
Beyit - 98. (نسادن عقلى انقصدر سلوكه) 319
Cinlerin, kadınlardan daha noksan akıllı olduğu 319
Cinlerin, melikleriyle çekişmeleri 319
Hava ve ateş meşrebinin tarikata uymadığı 319
Cinlerin ateşten yaratıldığı 320

12. BAB

Bu bab, meşayıh iddiasında olan yalancılar, sapık fırkalar ve şeyhlik taslayanların alâmetleriyle, kâmil meşayıhın yerini alan nakıs şeyhlerin ve kâmil mürşitlerin beyanındadır.

Beyit - 99. (عزیز دیرسن بزه آچ بوندہ بر باب) 321
Şeyhlik iddia edenler arasındaki ölçünün, şeriatı tatbik olduğu 322
Beyit - 100. (ایشیت وار بعض فاسق بو جہاندہ) 324
İbadetin kendilerinden düştüğünü söyleyen bazı fasıkların durumu 324
Sapık şeyhlerden sakınmanın lüzumu 325
Beyit - 101. (بو زندقلر هوای نفسه تابع) 326
Nefsinin arzusuna uyan zındıklarda Allah-u Tealâ'nın yüce sırrının zuhur etmeyeceği 326
Beyit - 102. (دخی وار بر بلوك دوریه مشهور) 327
Kıyameti inkâr eden devriye fırkasının sapıklığı 327
Ümmetin ihtilâfındaki hikmet 328
Beyit - 103. (تشیخلق ایدر وار بعض نادان) 329
Seyr-i sülûk bilmeyen bazı cahillerin, şeyhlik iddiasında bulunduğu 329
Cehaletin rezaleti 330
Fesat zamanının kötülükleri 330
İnsan şeytanlarından sakınmak gerektiği 331
Beyit - 104. (ایشی لیل و نهار فسقیله عصیان) 332
Külâhla hırkayla şeyhlik yapılamayacağı 332
Şeriatın, şeyhlik iddia edenler arasında delil olduğu 333
Abdülkadir-i Geylânî *(Kuddise Sırruhu)* nun müridinin kıssası 333
İstidracın manası 334
Beyit - 105. (دخی وار بر بلوك اهل شقاوت) 335
Kötülerden ayrılıp, iyilerle beraber olmak 335
Rabıtanın bazı değişik şekilleri 336
Şekâvet ve saadetin anne karnında yazıldığı 336

Yaratıkları, Mevlâ Tealâ'nın aynı kabul etmenin yanlışlığı 337
Muhyiddin-i Arabî *(Kuddise Sırruhu)* nun, vahdet-i vücud hakkındaki sözünün te'vili 338
İmam-ı Rabbanî' ye göre, Muhyiddin-i Arabî *(Kuddise Sırruhuma)* 339
İyilerle beraber olmanın faziletleriyle, kötülerle beraberliğin çirkinliği 339
Beyit - 106. (دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ قَالْمِشْ جَفَادَه) 341
Havada uçmak gibi hâlleri maksatlardan zanneden bir kısım keşif ehlinin düştüğü cefa 341
Riyazatın manası 342
Cüneyd-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* nun, vefatından sonraki beyanı 342
Gerçek maksadın ancak rıza-i ilâhî olduğu 342
Keşif keramet bulduğu hâlde Allah-u Tealâ'ya yakın olamayanlar 343
Beyit -107. (قَمُوسِي بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ) 344
Vaaz dinlerken takınılması gereken hâl 344
Boş şeylerden yüz çevirmenin önemi 344
Allah-u Tealâ'yı bilenlerin, keşif ve kerametlere muhtaç olmadığı 345
Allah-u Tealâ'nın hangi kullarından perdeyi kaldıracağı 346
Ehlullah'tan olmanın yolu 346
İrfan'ın manası 346
Hindistandaki Berahime fırkasının sapıklığı 347
İhsan makamı 347
Hâl ile makamın farkı 348
Cisimlerle ilgili hâllerden geçmek gerektiği 348
Ehli olmayana ilmin öğretilmemesi 348
Âlimin sözünden etkilenmiş gibi görünen yörüğün kıssası .. 348
Nakşibend hazretlerinin, Mevlâ Tealâ'dan yegane talebi 349
Beyit - 108. (دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ كَنْدِى چَالِيشُورْ) 350
Mürşide bağlanmayıp kendi başına çalışanların hâli 350
Mürşid bulmanın elzem olduğu 351
Beyit - 109. (چُو وَارْدِرْ اَكْمَلْ اِنْسَانْ بُو جِهَانْدَه) 352

Mürşide bağlanmamanın sebebinin kibir olduğu 352
Kibir sahibinin ahiretteki cezası 353
Beyit - 110. (عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه سِي قَالْدِى يَابَانْدَه) 354
Sapık fırkaların, Mevlâ Tealâ'ya vasıl olamayacakları 354
Kibir ve azametin Allah-u Tealâ'ya mahsus olduğu 355
Beyit - 111. (دَخِى وَارْ بِرْ بُلُوكْ يُوقْدُرْ صَحِيحْ يَدْ) 356
Sahih yed olmadan şeyhlik iddiasına kalkanlar 356
İn'ikâs'ın izahı 356
Sahih yed'in tarifi 357
Beyit - 112. (دَخِى وَارْ بَعْضِ نَاقِصْدُرْ قَرَارِى) 358
Bazı nakıs şeyhlerin, ekmel bir mürşidden icazet almaları hâlinde yed-i sahih sayılacağı 358
Beyit - 113. (شَرِيعَتْدَه ايدرسَه اسْتِقَامَتْ) 360
Şeriatta istikamet ve itikadı ehli sünnet olmak şartıyla nakıs şeyhin de sahih yed addolunacağı 360
Erken yatıp erken kalkmaya teşvik 360
Beyit - 114. (صَحِيحْ يَدْ مُرْشِدَانْ كِيمْدُرْ خَبَرْ آلْ) 361
Sağlam mürşid olmanın nişanları 361
Mürşidin erkekten olma şartı 362
Silsilenin şart olduğu 362
Beyit - 115. (عَنْعَنَه مُتَّصِلْ سِلْسِلَه جَانَانْ) 363
Silsilesi olmayan kişinin mürşid olamayacağı 363
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e ekli bir ele bağlı olmayan bir yolun, tarikatlar arasında muteber olmadığı 364
Beyit - 116. (دَخِى بِيلْ شَرْطِ اَعْظَمْ بُو مَثَالِى) 365
Kemal ehli olmak için aranan en büyük şart 365
Şeriata uymayanın tarikatta müşrik sayılacağı 366
Beyit - 117. (عَجَبْ اَهْلِ كَمَالْ كِيمْدُرْ جِهَانْدَه) 367
Kemal ehlinin bazı alâmetleri 367
Fena tabirinin manaları 367
Beka'nın manası 368
Beyit - 118. (مَقَامِى سَيْرِ عَنِ اللَّهْدَه نِشَانِى) 369

Dört türlü manevî seyrin isimleri ve tarifleri 369
Gavs'ın tarifi 369
Beyit - 119. (بو ذات دائم شريعت ايله قائم) 371
Gavs'ın bazı üstünlükleri 371
Şeriatın hiç bir emrine itiraz etmemek gerektiği 372
Allah-u Tealâ yolunda kendisine deli denenin üstünlüğü 372
Kur'an-ı Kerim okurken manasının düşünülmesi 373
Gaflette olan kimsenin kötü hâli 373
İki türlü ölüm 373
Taklitden tahkike geçileceği 374
Beyit - 120. (طريقت هم حقيقت بيل حقيقت) 375
Asıl maksadın şeriat olduğu 375
Tarikatın, şeriatın anahtarı olduğu 375
Beyit - 121. (شريعت بيلمه‌ين بيلمز طريقت) 377
Şeriat bilmeyenin tarikat ve hakikatten nasibi olmadığı 377
Nefisteki dört türlü çirkin huyun ıslahına çalışmak 377
Şeriatın hakikatine kavuşmanın, suretine uymaktan geçtiği . 378
Şeriatın, Allah-u Tealâ'nın ipi olduğu 379
Beyit - 122. (شريعت حبلى ألنه كل آل) 380
Şeriat, tarikat, hakikat ve marifetin ele alınması ve zevkine varılması 380
Kimsenin kendi başına bir şey olamayacağı 381
Yüceliğe ulaşmak için zahmet çekmek gerektiği 381
Gece az uyumaya teşvik 382
Tarikat derslerine dikkat etmek gerektiği 382
Tarikattan zevk almamanın sebepleri 382
Üç türlü beraberliğin izahı 383
Tecelli zat'a kavuşanlar 383
Beyit - 123. (مشايخ اكملينڈن اولدى حجت) 385
Keşif ve keramet sahibi kimselerin bulunduğuna dair, Kur'an, sünnet ve icma-i ümmetten deliller bulunduğu 385
Âsaf ibni Berhiyâ *(Radıyallahu Anh)* ın, Belkıs' ın tahtını getirmesi 385
Mağaraya sığınan üç kişinin kerameti 386

Müt'a nikâhına düşenlerin kötü hâli 386
Ekmel mürşidin âleme rahmet olduğu 387
Kâmil mürşidin bid'at işlemeyeceği 387
Beyit - 124. (حُضُورِ دَائِمِی اوْزْرَه عِبَادَتْ) 388
Kâmil şeyhlerin bazı üstün vasıfları 388
Namazın zikre vesile olması 389
Allah-u Tealâ ile konuşmak isteyenin,
Kur'an-ı Kerim okuması gerektiği 389
İlâhî okumanın hükmü 390
Her bid'atın sapıklık olduğu 390
Beyit - 125. (بُو ذَاتْلَرْ ظَاهِرِی مُطْلَقْ شَرِيعَتْ) 391
Allah dostlarının zahir ve batın'larıyla
ilgili bazı açıklamalar 391
Vesile aramanın lüzumu 392
Beyit - 126. (كَرَكْ حَقَّانِی كُوزْ كُورْسُونْ بُو ذَاتِی) 394
Allah dostlarını, tanımak için hakkanî göz gerektiği 394
Ebû Bekr *(Radıyallahu Anh)* ile Ebû Cehl'in, Resulullah
(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hakkındaki görüş farkları 394
Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür 395
Mevlâ Tealâ'nın varlığına insanları inandırmaya çal[illegible] 396
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, baş münafığın
cenazesini kıldırmaktan vazgeçmesi 397
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, bir siyah
kadının cenazesini kıldırması 397
Ruhun fayda ve zararına olan şeyleri öğrenmek 397
Halis akıl sahiplerinin tarifi 398
Zikirle uyanan kimsenin, Mevlâ Tealâ'ya münacâtı 399
Beşer hırkasının Allah dostlarını örtmesi 400
Keskin görüş kazanmak 401
Allah dostlarının kubbeler altında oluşu 401
En şiddetli belânın kimlere geleceği 402
Züleyha validemizin kıssası 402
Mürşitlerin, yer yüzünün yıldızları olduğu 403
Mürşitlere bağlananların, hayat sırrını bulacakları 403
Zülkarneyn'in kıssası 404

13. BAB

Bu bab, Tarikat-ı Aliyyeye girmenin, erkeklere ve kadınlara lâzım olduğunu ve bu lüzumun sebeblerini ve bir mürşid-i kâmile teslim olup uymadan Allah'a ulaşmanın çok zor olduğunu beyan eder.

Beyit - 127. (شَرِيعَتْ مَخْزَنِدَنْ بُونْجَه انْسَانْ) 405
Şeyhi olmayana şeytanın şeyhlik yapacağı 406
Mürşitsiz Allah-u Tealâ'ya kavuşmanın çok müşkil olduğu . 406
Allah-u Tealâ'dan başka maksatlardan geçmek gerektiği 407
Şeriat ve dinin tarifleri 408
Müridin, abdest alıp namaza duracak kişiye benzetilmesi 409
Beyit - 128. (امَامْ اَحْمَدُ الْفَارُوقِ مَشْهُورْ) 410
İmam-ı Rabbanî hazretlerinin büyüklüğü ve farukî lâkabı ... 410
Mürşitsiz fenafillah olunamayacağı 411
Geceleri Allah-u Tealâ için uykusuz kalmanın zorluğu 412
Seher vakti Mevlâ Tealâ'nın nidaları 413
İmam-ı Şafiî hazretlerinin zikre düşkünlüğü 413
Teheccüd namazına teşvik eden ayet-i celileler 413
Seherde istiğfarın önemi 414
Beyit - 129. (چُو صِدِّيقْدَنْ دَخِي اَصْحَابْدَنْ اَعْلَمْ) 415
Ashab-ı Kiram *(Radıyallahu Anhum)* hazaratının ve en büyükleri olan Hazreti Sıddık *(Radıyallahu Anh)* 'ın bile mürşide muhtaç olduğu 415
Haramlarla meşgul olmanın, imanı zayıflatacağı 416
Beyit - 130. (اُصُولِ عَشَرَه شَرْحِنْدَه بُو مَذْكُورْ) 417
Usul-ü aşere kitabıyla ilgili malûmat 417
Tarikatta dikkat edilmesi lâzım gelen on temel kural 417
Bir şeyhin, ders almak isteyen bir âlimi imtihanı 418
Tefekküre davet eden ayet-i kerimeleri okuyup düşünmeyenler 420
Beyit - 131. (مَآلْ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ) 421
Zahirî ibadetlerle, mürşidsiz vuslatın dörtyüz sene süreceği 421

Mevlâ Tealâ'nın ismini okuyanın, zatını araması gerektiği 422
Huşû'un tarif ve misali 423
Vuslat için mürşid bulmak gerektiği 424
Beyit - 132. (چو کوردم بونجه عاشق عشقه دوشدی) 425
Mürşidsiz hakka kavuştuğunu sananların darlığa düştükleri 425
Eflâtun'un, nefsinin safasına aldanması 426
Beyit - 133. (ترقی هم تنزل فهمی اصعب) 428
Manevî yükselme ve alçalmaları anlamak için mürşit gerektiği 428
Şeytanın her sırra karıştığı 429
En büyük illetin, insanın, kemale erdiğini zannetmesi olduğu 430
Beyit - 134. (بو نفسك حیله سی هم غدری چوقدر) 431
Nefsin hile ve tuzaklarının beyanı 431
Nefse uyanın yolda kalacağı 432
Beyit - 135. (اکر دیرسه ك بزه مرشد نه حاجت) 433
Mürşide ihtiyaç olmadığını iddia edenlere cevaplar 433
Beyit - 136. (اکر دیرسه ك نه در بو سرّ و حکمت) 434
Mürşidsiz vuslatın zor olmasının hikmetini soranlara cevaplar 434
Sır ile hikmetin farkı 435
Tarikata girmek için tevazuun şart olduğu 435
Manevî yolda çalışmanın önemi 436
Beyit - 137. (محمد کافیدر دیرسه ك معظم) 437
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in yeterli olup, mürşidin gerekli olmadığını söyleyenlere cevaplar 437
Câfer-i Sadık *(Radıyallahu Anh)* ın faziletini beyan eden rivayetler 438
Âhir zamanda riayet edilmesi gereken bazı hususlar 439
Köpekten ders almak 439
Beyazıd-ı Bestâmî *(Kuddise Sırruhu)* nun, murakabeyi kediden öğrendiği 439

Namaz kılarken giyime ve hareketlere dikkat edilmesi 440
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in ahirete intikali ile nurun azaldığı 440
Beyit - 138. (اَكَرْ مِرْأَتِ شَمْسَه قَارْشُو اِنْسَانْ) 442
Güneşe karşı tutulan aynanın rabıtaya misal oluşu 442
Nefsin cahilliği 443
Nefsin mertebeleri 444
Cüneyd-i Bağdâdî hazretlerinin zuhuratı 445
Beyit - 139. (كُوكُلْدَنْ كُوكُلَه يُولْ وَارْ خَلِيلاً) 446
Kalpten kalbe giden yol 446
Rabıta ile şeyhteki kemalâtın müride aksedeceği 446
Ekli elin tarikatta büyük şart olduğu 447
Beyit - 140. (مُحَمَّدْدِرْ عَزِيزِ مِرْأَتِ يَزْدَانْ) 449
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, Mevlâ Tealâ'nın aynası olduğu 449
Tarikatin, in'ikâsî oluşu 449
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i dünyada ve rüyada görmenin fazileti 450
Mesnevî'den beyitler 450
Beyit - 141. (تَسَلْسُلْ مُتَّصِلْ عَنْعَنَلَه مِرْأَتْ) 453
Mürşidin gönlüne nurun Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den aksettiği 453
Kalplerin zikirle itmi'nân bulacağı 454
Beyit - 142. (رَسُولُ اللهْ بُو سِرِّهْ هَمْ اِشَارَتْ) 455
Zahir ile batının birbirine uyması gerektiği 455
Manevî nuru elde etmenin yolu 456
Nurun kalbe ne yolla yerleşeceği 456
Ölüm meleğinin getirdiği müjde 457
Ebu Bekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın üstünlüğünün sebepleri .. 457
Ebu Bekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın fazileti hakkında hadis-i şerifler 458

14. BAB

Bu bab, hak yolcularına son derece mühim ve gerekli nasihat ve söz ile muhtelif eşyanın zuhurlarını ve yabancılara güvenmenin caiz olmadığını beyan eder.

Beyit - 143. (عَزِيزٌ تَفْسِيرُ حَدِيثُ عِلْمِ كَلَامِي) 462
Tefsir, Hadis ve ilmi kelâm'ın önemi 462
Fıkhın tarifi ve muhteviyatı 463
Hırsızın kolunun kesilmesindeki hikmet 464
Allah dostlarının yolda yürüme adâbı 465
Hırsızlıkta erkeğin, zinada kadının önde oluşu 465
Melâmî tarikatıyla ilgili malûmat 466
Bid'at ehlinden kaçmak gerektiği 466
Beyit - 144. (شَرِيعَتْ حَامِلِي اَعْلَمْ ذَوَاتِي) 467
Âlimlere, fakihlere ve hafızlara son derece hürmet gerektiği 467
İlmi olup da amel etmeyenlerin merkebe teşbihi 468
Yahudi ve hristiyanların, müslümanları bozmaya çalıştıkları 468
Allah-u Tealâ için amel etmeyenin son nefesteki felâketi 469
Sünnete sarılmanın önemi 470
İslâmî ilimlerin önemi 470
Allah düşmanlarının başına gelecekler 471
Dünyanın Kur'an ile durduğu 472
Âlimlerin aynı zamanda veli oldukları 472
Emr-i bil ma'ruf yapanların, yeryüzündeki halifelikleri 472
İman edip amel-i salih işleyenlere va'dedilen üç müjde 473
Beyit - 145. (عَزِيزٌ هَمْ اِنْزِوَايَه اَيْلَه رَغْبَتْ) 474
Geçmiş büyüklerin yollarına uymak 474
İnzivaya rağbet etmek 474
İnsanlarla ünsiyet etmenin getireceği zarar 474
Dünyadan geçmenin, selâmete vesile olacağı 475
Manevî bulûğa ermeden evlenmemeye gayret etmek 475
Şehvetten geçenin, Mevlâ Tealâ'ya kavuşacağı 475

İnsana süslü gösterilen yedi türlü şehvet 476
Allah-u Tealâ'yı unutturan dünyalığın zemmi 477
Allah-u Tealâ'nın indindeki müjdelere kavuşmaya teşvik 478
Beyit - 146. (صاقين نا محرمه باقمه كوز آتمه) 479
Göze sahip olmanın önemi 479
Nâmahreme bakmak ve gafletle yatmanın, manevî huzurdan kovulmaya sebep olacağı 479
İnkârcılara sır vermemek ve imanlılara iftira etmemek 480
Beyit - 147. (چيقارمه كيمسه يى آصلاً يالانجى) 481
Sûizandan sakınmak 481
Gıybetin fenalığı 482
İnkârcılarla oturmamak gerektiği 483
İmam-ı Rabbanî hazretlerinin, komşusuna yaptığı teveccühün fayda vermemesinin sebebi 484
Kâfir işi yaptığı için, müslümana kâfir denilemeyeceği 484
Beyit - 148. (حلال يى شبهه دن قاچ قالمه يى نور) 485
Helâl yeyip şüpheliden kaçmanın önemi 485
Şüphelilerden sakınmak hakkında bir hadis-i şerif 486
Helâl ve temiz yeme ile ilgili ayet-i celileler 486
Abdestli durmaya devam etmek 487
Mevlâ Tealâ'nın huzurunda bulunduğunu bilme hâli 487
Allah-u Tealâ'ya firar etmenin yolu 488
Kötü ahlâktan uzak durmak 489
Azimetle amele teşvik 489
Ammar ve anne-babası *(Radıyallahu Anhum)* un başına gelenler.. 489
Allah-u Tealâ'dan, vasıtasız ilim elde etmenin yolu 490
Beyit - 149. (وجوده ويرمه صاقين سن كندينى بيل) 492
İnsanın, kendisine varlık vermemesi gerektiği 492
Firavun'un kibri 492
Ebu Cehil'in, firavundan beter olduğu 493
İbadetin, Allah-u Tealâ'nın tevfikiyle olduğunu bilmek 494
Varlığı ve benliği günah bilmek 494
Bütün müslümanları kendinden üstün görmek 495
Kendi ayıbını görmek 496

Beyit - 150. (طَعَامُ و نَوْمُ و كَلَامِی اَيْلَه قِلَّتْ) 497
Nefse haklarını verip hazlarını vermemek 498
Çok yemek, uyumak ve konuşmaktan sakındırmak 498
Çok aç durmanın hastalığa sebep olacağı 499
Her işte orta gitmenin hayırlı olacağı 499
Edebe riayetin önemi 500
Beyit - 151. (عِبَادُ اللّٰهِی تَحْقِيرْ ايتْمَه اَوْلَادْ) 501
Allahın kullarını hakir görmemek 501
İslâmı yaşamayanların, şahıslarını değil
işlerini beğenmemek gerektiği 501
Herkese iyi dua yapmak 502
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, ümmetine merhameti 502
Dilencinin bile kalbini hoş etmek 503
Tarahhum'un manası 504
Beyit - 152. (وِرَادَنْ كِيمْسَه يِی قَدْح ايتْمَه صَبْرَايتْ) 505
Kötülüğü affederek nefsi kahretmek 505
Nefsi kahretmenin yolu 505
Deniz gibi geniş olup, en ufak şeyden bulanmamak 506
Fakirlikle iftihar etmek 506
Beyit - 153. (قَمُو مُؤْمِنْلَرِی كَنْدِنْدَنْ اَفْضَلْ) 508
Bütün müslümanları kendinden üstün bilmek 508
Kullara hüsn-ü zan etmek 508
Kendi ayıbını görmek 508
Şeytanın kaymasının sebebi 509
Beyit - 154. (اَكَرْچِه وَارْ جِهَانْدَه بُونْجَه فَصَّالْ) 510
Hasûd, müfsid ve münafıkların şerrinden
Allah'a sığınmak 510
Gıbta edilmesi gereken iki kişi 511
Mevlâ Tealâ'nın izni olmadan hiçbir şeyin
zarar veremeyeceği 511
Sabır ve namazla Allah-u Tealâ'dan yardım istemek 512
Beyit - 155. (اَمِينْ اَوْلْمَه عَدُويَه ايتْمَه فَرْيَادْ) 513
Düşmana güvenmemek 513
Din düşmanlarını dost edinmemek 513

Küfrün imana zıt olduğu 514
Beyit - 156. (اَكَرْ دِيرْسَنْ بِزَه كَشْفْ اَيْلَه بِرْ رَازْ) 515
Hiçbir şey bilmeyen insanın kaz gibi kalacağı 515
Beyit - 157. (بُو اَشْيَا نَفْسلَرِيلَه چُونْكَه مَعْدُومْ) 516
Varlıkların asıllarının yokluk olduğu 516
Bütün eşyanın, Allah-u Tealâ ile kaim olduğu 517
Allah-u Tealâ'nın dinini beğenmeyenlerin şaşılacak hali 518
Esma-i Kahriyye 519
Allah-u Tealâ'nın lütfî ve Kahrî isimleri 520
Şeriat dairesinden çıkanın, kötülüğe çarpılacağı 520
Beyit - 158. (اُودِرْ مَوْجُودْ اُودِرْ مَقْصُودْ وَ مَعْبُودْ) 521
Varlığın üç mertebesi 521
Buhara meşayıhının Bandırmadaki dergaha teşrifleri 522
Yabancı tekkelere gitmenin sakıncası 523
Mevlâ Tealâ'nın Ehad ve Vahid isimleri 524
Mevlâ Tealâ'nın karşısında herşeyin yok sayıldığı 524
Beyit - 159. (عَزِيزْ اَسْمَايَه مَظْهَرْ دُوشْدِى اَشْيَا) 525
Eşyanın, Allah-u Tealâ'nın isimlerine mazhar olduğu 525
İyilik ve kötülüğün ana karnında yazıldığı 526
Anne ve babanın çocuk üzerinde tesiri 526
Kul kendi iradesini kötüye kullanmadıkça Allah-u Tealâ'nın onu saptırmayacağı 527
Herşeyin, Mevlâ Tealâ'nın muradı üzere gerçekleştiği 528
Beyit - 160. (مَظَاهِرْدَه عَجَبْ كِيمْ وَارْ اِرَادَه) 529
Mezâhir kelimesinin lugat ve istılah manaları 529
Perde arkasında herşeyin, Allah-u Tealâ ile mevcut olduğu . 530
İnsanlara Allah-u Tealâ'nın iyiliklerini anlatmanın önemi 531
İnsanların yaptıklarını da Allah-u Tealâ'nın yarattığı 531
Emir, ferman, hüküm ve iradenin Allah-u Tealâ'ya mahsus olduğu 532
Beyit - 161. (وَلِى كَسْبِكْ عَزِيزْ بِيلْ مَدْخَلِى وَارْ) 533
İrade-i cüz'iyyenin inkar edilemeyeceği 533
Herhangi bir şeyin meydana gelmesi için gerekli olan iki şey 534

Mevlâ Tealâ'nın birliğine, başka varlıkların yanaşamayacağı 535
Beyit - 162. (بودر آداب اهل الله سكوت ايت) 536
Allah dostlarından olmak için riayet edilmesi gereken bazı edepler 536
Beyit - 163. (اودر سائل اودر مسؤل اودر حق) 538
Zikir ehline müracaatın önemi 538
Allah-u Tealâ'nın hem isteyen hem de istenen olmasının manası 539
Mevlâ Tealâ'nın aynı zamanda kâsıd ve maksud oluşu 540
Allah-u Tealâ'nın, kendi kendisini zikretmesinin manası 541
İnsanın, Allah-u Tealâ'nın sureti üzere yaratılmasının manası 541
Beyit - 164. (قهر صفاتيله الله تجلى) 542
Allah-u Tealâ'nın, kuluna kahır sıfatıyla tecellisi 542
Allah-u Tealâ'nın Kahır sıfatının güzelliği 543
Zina edene verilen cezanın gerçekte onun hakkında ne büyük iyilik olduğu 544
Recm olunmak için Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e baş vuran kadının kıssası 545
Nakşî tarikatında bulunanların neticede kabul olunacağı 545
Allah-u Tealâ'nın, Kahır göstererek Lutuf'da bulunduğu 545
Müridin, annesine bağlı bir çocuk gibi Allah-u Tealâ'ya bağlanması gerektiği 546

15. B A B

Bu bab, bütün mürid ve saliklere mürşid hakkında riayet edilmesi gereken edepleri beyan eder

Beyit - 165. (حضور مرشديده طورمه مخطور) 547
Mürşidin huzurunda düşünceli durmanın sakıncası 548
Müridin mürşide ağırlık verecek şeylerden sakınması 549
Beyit - 166. (صقين قالمه خواطرله قصور ده) 550

Mürşidin huzurunda, Allah-u Tealâ'dan başka maksatları terkederek bulunmanın neticesi 550
Keşfin manası 550
İsteklerinden vazgeçmeyen müridin mahrumiyeti 551
Beyit - 167. (مَكَرْ سَنْدَه اولَه بِرْ خَطَرَه غَايَتْ) 553
Evliyâullahda, Allah-u Tealâ'dan gelen özel bir kuvvetin varlığı 553
Nakşibendî hazretlerinin çocukluğunda zuhur eden bazı menkıbeler 554
Evliyâullah'ın, gayb'ı bilemeyeceği 554
Müridin, kurtulamadığı sıkıntıyı mürşidine haber vermesi gerektiği 555
Beyit - 168. (عَزِيزْ حَالَكْ هَرْ زَمَانْ بِرْ دَكِلْ بِيلْ) 556
Müridin halinin heran değişeceği 556
Müridin deniz'e doğru akan suya benzeyişi 557
Her hal-u kârda Allah-u Tealâ'ya teslim olmak 557
Beyit - 169. (نَه مُشْكِلْ وَارْ ايسَه كَتْم ايتْمَه اَصْلاً) 559
Büyüklerin nasihatlerinden ayrılmamaya teşvik 558
Din işlerinde değişikliğin caiz olmadığı 558
Müridin, hiç bir halini şeyhinden gizlememesi gerektiği 559
Kabe-Kavseyn ve ev-Edna sırlarına işaret 560
Üstünlüğün ancak mi'ractan inişte bulunduğu 561
Beyit - 170. (دَخِي غَايَتْ اَدَبْ اوزْرَه ثَابِتْ طُورْ) 562
Müridin, kırk sene hizmet etse de bir kararda durması 562
Abdest alırken de olsa mürşide hürmeten ayağa kalkmak ... 563
Yunus Emre'nin dergahtan atılış kıssası 563
Bir hiristiyan âliminin, müslümanlara şaşırması 563
Beyit - 171. (نَه اَمْر ايتْسَه غَنِيمَتْ بِيلْ اوْلْ اِنْسَانْ) 565
Şeyhin emrini ganimet bilmek, huzurunda çok konuşmamak ve gözü kapalı durmak gibi edepler 565
Beyit - 172. (آنَكْ نَامُوسِنِي اَيْلَه وِقَـايَه) 567
Şeyhin şerefini korumak ve ona verilen sözde durmak 567
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in, İbni Abbas *(Radıyallahu Anh)* a tavsiyeleri 568

Haklı da olsa kimseye kızmamaya teşvik 569
Himmet'in manası 569
İmam-ı Gazali'nin ağabeysi Ahmet Gazali *(Rahimehumallah)* 569
Talebesine kızan bir hocanın, nurunu kaybetmesi 570
İbrahim Hakkı Erzurûmî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin meşhur manzumesi 570
İhsan Efendinin manada söyledikleri 570
Efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)* nın sünnete bağlılığı 571
Kızmanın kalp öldüreceği 571
Beyit - 173. (فَدَا اِيتْ وَارِنِى هَمْ جَانِى تَسْلِيمْ) 572
Müridin, bütün evliyadan çok, şeyhine tazim etmesi gerektiği 572
Evtâd kelimesinin manası 572
Şeyhin, ruhun babası olduğu 573
Nakşibend Hazretlerinin, Hızır *(Aleyhisselâm)* ile görüşen müridine söyledikleri 573
Beyit - 174. (سَنْ آنْدَنْ غَيْرِى بِيلْمَه بُو جِهَانِى) 574
Şeyhe bağlılık hakkında bazı vasiyyetler 574
Mürşide can feda etmek gerektiği 575
Hızır *(Aleyhisselâm)* ı bulan bir müridin, bunu da şeyhinden bilmesi gerektiği 576
Mürşidi her hususta vesile bilmek 576
Beyit - 175. (وَلِيُّ اللّٰهِى جَاسُوسْ قِيلْدِى سُبْحَانْ) 577
Evliyâullah'ın, kalp casusu oldukları 577
Mevlâ Tealâ dilerse, gizlileri dostlarına bildireceği 578
Mevlâ Tealâ'nın, daima bizi gözetimde tuttuğu 579
Kimse hakkında kötü zanda bulunmamak 579
Gıybetin fenalığı 580
Kimseye kin tutmayarak sabahlayıp akşamlamak 580
Mevlâ Tealâ'nın, gafil kullarından nurunu uzaklaştırdığı 580
İnsanların, birbirini yoldan çıkarmaya çalıştığı 581
Beyit - 176. (عُلُوُّ الْهِمَّتْ اُولْ قَالْمَه فُتُورْدَه) 582
Yüksek himmetli olmaya teşvik 582
Halil Nurullah Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun her gece okudukları 583

Sadece dünyayı isteyenlerden Allah-u Tealâ'nın razı olmadığı 583
İslama uymakta ilerlendikçe nimetlerin artacağı 584
Mülkü alıp verenin ancak Allah-u Tealâ olduğu 585
Allah'ın acıyıp nura gark ettikleri 585
Kötülerle oturmanın zararları 586
Hazreti Sevban *(Radıyallahu Anh)* ın, Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e bağlılığı 587
Allah dostlarıyla beraber olmanın fazileti 588
Beyit - 177. (صاقِينْ ظَنْ اِيتْمَه بِيلْمَزْحَالِنِي اوُلْ) 589
Allah dostlarına, büyük çöllerin avuç içi gibi malum olduğu 589
Allah-u Tealâ'nın, mümin kulunun kalbine sığması 590
Evliyâullah ile otururken sadakatten ayrılmamak gerektiği 591
Nefisten Allah'a sığınmak 591
Beyit - 178. (طَرِيقَتْدَه آدَابْ چوُقْ يوُقْ نِهَايَتْ) 592
Tarikattaki edeplerin sonsuz olduğu 592
Daha çok bilgi sahibi olmak için , Risaley-i Halidiyye'nin okunması gerektiği 592
Ne kadar edepli de olsa insanın, kendini edepsiz bilmesi 592
Beyit - 179. (هَمَانْ عِلْمُ و اَدَبْدِرْ بِيلْ شَرِيعَتْ) 594
Şeriat ve tarikatın edepten ibaret olduğu 594
İlim, edeb ve şeriat mefhumları arasındaki münasebet 594
Camide konuşmanın sakıncası 594
Edebe riayet etmeyenlerin şeriat sırrına eremeyecekleri 596
Gerçek ferahlığın ancak Allah-u Tealâ'nın fazl-u rahmetiyle olacağı 596

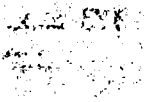

Sıra No:	Beyit'in birinci mısraı	Sayfa No:
٤٧ –	اِشتْ ذاتِی ایلَه ذاتَنْدَه اَللّٰهْ	182
١٠ –	اُصولِ خالِیدیدَه بوُدُرْ آدابْ	50
١٣٠ –	اُصولِ عشَرَه شَرْحِنْدَ بوُ مَذْکوُرْ	417
٢٢ –	اَکَرْچِه بَعْضِ اَسْبابْ اوُلْدِی عِلَّتْ	90
١٣ –	اَکَرْ دِیرْسَه‌کْ بِزَه مُرْشِدْ نَه حاجَتْ	433
٤٤ –	اَکَرْ بِیکْ یِیلْ دِیسَه اَللّٰهْ بِرْ سالِکْ	163
١٥٦ –	اَکَرْ دِیرْسَنْ بِزَه کَشْفْ اَیْلَه بِرْ رازْ	513
١٣٦ –	اَکَرْ دِیرْسَه‌کْ نَه دِرْ بوُ سِرُّ حِکْمَتْ	434
٨٠ –	اَکَرْ ذِی مَحْرَمْ اوُلْسَه اَیْلَه خَلْوَتْ	283
٧١ –	اَکَرْ صَدْرِکْ قَبوُلْ قِیلْسَه اوُ ذاتِی	263
١٣٨ –	اَکَرْ مِرْأتِ شَمْسِیَه قارْشوُ اِنْسانْ	442
١٥٤ –	اَکَرْچِه وارْ جِهانْدَه بوُنْجَه فَصّالْ	510
١٢٨ –	اِمامْ اَحْمَدُ الْفارُوقِ مَشْهوُرْ	410
١٥٥ –	اَمِینْ اوُلْمَه عَدوُیَه اِیتْمَه فَرْیادْ	513
٤٥ –	آنکْ اَسْماءِ حُسْنایِ دَلالَتْ	173

١٧٢ – آنكْ نامُوسِنِى اَيْلَه وِقَايَه..... 567
٦١ – آنكْ نورِى جمالِندَنْ بو عالَمْ 229
٤٣ – اِنكْچونْ لَفظَةُ اللهْ اولْدِى سُلْطَانْ 160
٦٦ – اِنكْچونْ اَنبِيانكْ هَپْ كَمالِى 242
٦٠ – اوُ ذاتِى ذاتِنَه مِرْأتْ اَيْلَدِى جانْ 223
١٣ – اَدرِنَه دَه خُصُوصاً كَمْتَرْ عِصْمَتْ..... 62
٣٨ – اوُدرْ اَوَّلْ اوُدرْ آخِرْ اوُدرْ حَقْ 141
١٦٣ – اوُدرْ سائِلْ اوُدرْ مَسْؤُلْ اوُدرْ حَقْ 538
٣٧ – اوُدرْ قاصِدْ اوُدرْ مَقْصُودْ اوُدرْ حَقْ..... 139
١٥٨ – اوُدرْ مَوْجُودْ اوُدرْ مَقْصُودْ و مَعْبُودْ 521
٩ – اوُلَه هَمْ اَنْلَرَه صَدْ بِيكْ هَزارَانْ 47
١٠٤ – اِيشِى لَيْلُ و نَهارْ فِسْقِيلَه عِصْيانْ 332
٥٠ – اِيشِيتْ كَلْ كُنْتُ كَنْزاً رَمْزِكْ اَىْ ماهْ 193
١٠٠ – اِيشِيتْ وَارْ بَعْضِ فاسِقْ بو جِهانْدَه 324
٦٩ – بِرْ اَهْلِ سُنَّتْ اُولْمَقْ اِيسْتَه سَه مَنْسُوبْ 255
٢٧ – بَنِمْ اَضْعَفْ بَشَرْ يا رَبِّ يَزْدانْ 105
٤٢ – بو اِسْمُ اللهْدَه كِى لامْدرْحَرْفِ تَعْرِيفْ 152
١٥٧ – بو اَشْيا نَفِسْلَرِيلَه چونْكَه مَعْدُومْ 516
٥٧ – بو اِنسانْدرْ كَه رَحْمَتْدرْ وُجُودِى 213

٥١ – بوُ حُبْ اوُلْدِی وُجوُدُكْ اَقْدَمِی نِیلْ 196
٥٢ – بوُ حُبِّی قِیلْدِی عِلْمِیَّه دَه مَسْعُودْ 200
١١٩ – بوُ ذَاتْ دَائِمْ شَرِیعَتْ اِیلَه قَائِمْ 371
١٢٥ – بوُ ذَاتْلَرْ ظَاهِرِی مُطْلَقْ شَرِیعَتْ 391
٧ – بوُ ذَاتْلَرْ هَرْ بِرِی بِرْ كَنْزِ یَزْدَانْ 40
٨ – بوُ ذَاتْلَرْدِرْ رَسوُلُكْ سِرِّ یَارِی 45
١٠١ – بوُ زِنْدِقْلَرْ هَوَایِ نَفْسَه تَابِعْ 326
١٣٤ – بوُ نَفْسِكْ حِیلَه سِی هَمْ غَدْرِی چوُقْدِرْ 431
١٦٢ – بوُدِرْ آدَابِ اَهْلُ اللّٰهْ سوُكوُتْ اِیتْ 537
٥٣ – پَسْ اوُلْدِی اَعْیَانْ ثَابِتَه تَنْزِیلْ 202
١٤١ – تَسَلْسُلْ مُتَّصِلْ عَنْعَنْلَه مِرْأَتْ 453
١٠٣ – تَشَیُّخْلِقْ اِیدَرْ وَارْ بَعْضِ نَادَانْ 329
١٣٣ – تَرَقِّی هَمْ تَنَزُّلْ فَهْمِی اَصْعَبْ 428
٥٨ – تَفَاوُتْ وَارْ حَقَایِقْدَه عَزِیزْ هَمْ 217
١٤ – جِهَانْ دوُرْدُقْجَه وَارْ اوُلْسوُنْ اوُ سُلْطَانْ 68
١٢ – جِهَانْدَه كَلْمَه مِشْ بوُیْلَه شَهَنْشَاهْ 59
٩٣ – جِهَانْدَ وَارْ عَزِیزِمْ شِمْدِی نِسْوَانْ 309
٢٦ – جِهَانَه كَلْدِی بوُنْجَه اَكْمَلْ اِنْسَانْ 101
١٢٩ – چوُ صِدِّیقْدَنْ دَخِی اَصْحَابْدَنْ اَعْلَمْ 415

٢٣ – چوُ برْ قاَچْ حاَلْ سَبَبْ اوُلْدِی رِسالَه 94
٢٤ – چوُ کوُرْدُمْ خَیْلِی سالِكْ اوُلْدِی مَهْجوُرْ 98
١٣٢ – چوُ کوُرْدُمْ بوُنْجَه عاَشِقْ عَشْقَه دوُشْدِی 425
١٠٩ – چوُ وَارْدِرْ اَکْمَلْ اِنْسانْ بوُ جِهانْدَه 352
٧٢ – چوُنْ اَکْمَلْ مُرْشِدْ اوُلْدِی سِرِّ دَیّانْ 265
٦٢ – چوُنْ اوُلْدِرْ نُقْطَهٔ باَ سِرِّ یَزْدانْ 231
١٤٧ – چیقاَرْمَه کیمْسَه بِی اَصْلاَ یالاَنْجِی 481
١٢٤ – حُضوُرِ دائِمِی اوُزْرَه عِبادَتْ 388
١٦٥ – حُضوُرِ مُرْشِدیدَه طوُرْمَه مَحْظوُرْ 547
٤٩ – حَقِیقَتْدَنْ مُرادْ اوُلْدِی مُحَمَّدْ 190
١٤٨ – حَلاَلْ بِی شُبْهَه دَنْ قاَچْ قاَلْمَه بِی نوُرْ 485
٤١ – خَبَرْدارْ اوُلْ کَهْ اَنْجَقْ لَفْظَةُ اللّٰهْ 149
٢ – خُداَ اِسْمِ جَلاَلِیلَه چوُ دَسْتوُرْ 19
٤٠ – خُدانَكْ اَسْماَسِنْدَنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ 147
٣ – خُدایَه مَخْصوُصْ اوُلْدِی حَمْدُ وِمِنَّتْ 22
١١٦ – دَخِي یِیلْ شَرْطِ اَعْظَمْ بوُ مَاْلِی 365
١٧٠ – دَخِي غاَیَتْ اَدَبْ اوُزْرَه ثاَبِتْ طوُرْ 562
١٠٢ – دَخِي وارْ بِرْ بُلوُكْ دَوْرِیَه مَشْهوُرْ 327
١١١ – دَخِي وارْ بِرْ بُلوُكْ یوُقْدِرْ صَحِیحْ یَدْ 356

R. Kud. C. 1 For: 41

١٠٦ – دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ قَالْمِشْ جَفَادَه 341
١٠٥ – دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ اَهْلِ شَقَاوَتْ 335
١٠٨ – دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ كَنْدِى چَالِيشُورْ 350
١١٢ – دَخِي وَارْ بَعْضِ نَاقِصْدِرْ قَرَارِى 358
١١ – دُعَاىِ پَادِشَاهْلَه جُمْلَه اِخْوَانْ 54
٣٣ – دَكِلْدِرْ ظِلِّ خَالِقْ مُمْكِنَاتْ بِيلْ 124
١٨ – دِيدِيلَرْ بِرْ اَثَرْ يَازْ عَاشِقَانَه 80
١٩ – دِيدِيلَرْ تُرْكِى اُولْسُونْ هَمْ لِسَانِى 82
٣٢ – دِيمَه كَلْ مُمْكِنَاتَه عَيْنِ وَاجِبْ 121
٩٥ – رِجَالَكْ بُولْدِيغِى سِرِّ و مَقَامِى 313
٢٥ – رِسَالَه يَازْمَاغَه بُو اُولْدِى عِلَّتْ 101
١٤٢ – رَسُولُ اللّٰهْ بُو سِرَّه هَمْ اِشَارَتْ 458
٨٣ – زَوْجِى يُوقْ هَمْ كَنْدِى اِيسْتَرْ 290
١٧٤ – سَنْ اَنْدَانْ غَيْرِى بِيلْمَه بُو جِهَانِى 574
١٦ – سَنَه بِيكْ اِيكِي يُوزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِي 74
١٢١ – شَرِيعَتْ بِيلْمَه يَنْ بِيلْمَزْ طَرِيقَتْ 377
١٤٤ – شَرِيعَتْ حَامِلِى اَعْلَمْ ذَوَاتِى 467
٦٧ – شَرِيعَتْ مَخْزَنِيدِرْ شَاهِ اَحْمَدْ 247
١٢٧ – شَرِيعَتْ مَخْزَنَنْدَنْ بُونْجَه اِنْسَانْ 405

١١٣ – شَرِيعَتْدَه ايدَرْسَه اِستِقَامَتْ 360
١٢٢ – شَرِيعَتْ حَبْلِنِى اَلِينَه كَلْ آلْ 380
٦ – شُمُوسُ الْاِقْتِدَادِرْ آلُ و اَصْحَابْ 37
٣٩ – صِفَاتِى ذَاتِنَكْ عَيْنِى دَكِلْ بِيلْ 144
٧٩ – صَاقِينْ خَاتُونْلَرَه وِيرْمَه خِلَافَتْ 280
١٦٦ – صَاقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْلَه قُصُورْدَه 550
١٧٧ – صَاقِينْ ظَنْ اِيتْمَه بِيلْمَزْ حَالِينِى اوُلْ 589
١٤٦ – صَاقِينْ نَا مَحْرَمَه بَاقْمَه كُوزْ آتْمَه 479
١١٤ – صَحِيحْ يَدْ مُرْشِدَانْ كِيمْدِرْ خَبَرْ آلْ 361
١ – صِغِنْدِمْ ذَاتِ حَقَّه كَلْ كِيدَه لِمْ 5
٥٤ – صُوَرِ عِلْمِيَّه سِى حَسَبِى حَقَايِقْ 206
٧٣ – طَرِيقَتْ تَعْلِيمْ اَيْلَه كَرْ صُكْرَه اوُلْ 267
١٢٠ – طَرِيقَتْ هَمْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ 375
١٧٨ – طَرِيقَتْدَه آدَابْ چُوقْ يُوقْ نِهَايَتْ 592
١٥٠ – طَعَامُ و نَوْمُ و كَلَامِى اَيْلَه قِلَّتْ 497
١٧ – ظُهُورْ اِتْدِي اوُ دَمْ سِرِّمْدَه بِرْ نُورْ 78
٥٩ – ظُهُورَه كَلْمَه يَيْدِى حُبِّ مَحْمُودْ 219
١٥١ – عِبَادُ اللّٰهِى تَحْقِيرْ اِيتْمَه اَوْلَادْ 501
١١٧ – عَجَبْ اَهْلِ كَمَالْ كِيمْدِرْ جِهَانْدَه 367

٢٨ – عَجَبْ قُدْسِيَّه شَايَانْ اوُلْدِى اِسْمِى 107

٨٥ – عَزِيزْ خَتْمِ شَرِيفِ خَواجَكَانْ هَمْ 293

١٤٣ – عَزِيزْ تَفْسِيرْ حَدِيثْ عِلْمِ كَلَامِى 462

٩٧ – عَزِيزْ جِنْ قَوْمِنَه وِيرْمَه اِنَابَه 316

١٤٥ – عَزِيزْ هَمْ اِنْزِوَايَه اَيْلَه رَغْبَتْ 474

١٥٩ – عَزِيزْ اَسْمَايَه مَظْهَرْ دُوشْدِى اَشْيَا 255

٥٦ – عَزِيزْ اِشْبُو وُجُودْدِرْ اَصْلِ رَحْمَتْ 210

١١٠ – عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه سِى قَالْدِى يَابَانْدَه 354

٧٨ – عَزِيزْ چُوقْ شَابْ اَمْرْدْ وَارْ عَاشِقَانَه 278

١٦٨ – عَزِيزْ حَالِكْ هَرْ زَمَانْ بِرْ دَكِلْ بِيلْ 556

٩٩ – عَزِيزْ دِيرْسَنْ بِزَه آچْ بُونْدَه بِرْ بَابْ 321

٧٤ – عَزِيزْ سَنْ سَالِكَه چُوقْ وِيرْمَه نِسْبَتْ 270

٨٨ – عَزِيزْ كَرْ اِخْتِيَارْدَه اُولْسَه نِسْوَانْ 298

٧٥ – عَزِيزْ كَرْ شَابْ اَمْرَدْ اُولْسَه سَالِكْ 272

١٧٦ – عُلُوُّ الْهِمَّتْ اُولْ قَالْمَه فُتُورْدَه 582

١١٥ – عَنْعَنْلَه مُتَّصِلْ سِلْسِلَه جَانَانْ 361

٣٦ – غَنِيدِرْ عَالَمِينْدَنْ ذَاتِ يَزْدَانْ 136

١٧٣ – فَدَا اِيتْ وَارِنِي هَمْ جَانِى تَسْلِيمْ 572

١٦٤ – قَهِرْ صِفَاتِيلَه اَللّٰهْ تَجَلِّىّ 542

٢١ – قَمُواخْوانْلَرَه اجْمَالْ بِرْ حُجَّتْ 85
٢٩ – قَمودَنْ بِيلْ غَنِيدِرْ ذَاتِ يَزْدَانْ 112
١٥٣ – قَمواُ مُؤْمِنْلَرِى كَنْدِنْدَنْ اَفْضَلْ 508
١٠٧ – قَمُوسِي بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ 344
٣٥ – قُوِيُودُ و اِعْتِبَارَاتَدَنْ مُعَرَّا 132
١٢٦ – كَرَكْ حَقَّانِى كُوزْ كُورْسُونْ بُو ذَاتِى 394
٧٠ – كُورُنْمَزْسَه اَكَرْ كه اِسْتِقَامَتْ 261
٦٨ – كُورُنْمَزْ غَيرِ مِرْأَتْدَنْ اُو مَحْبُوبْ 251
٤ – كُورُنْمَكْ ايسْتَدِى اُولْ ذَاتِ يَزْدَانْ 48
١٣٩ – كُوكْلْدَنْ كُوكْلَه يُولْ وَارْ خَلِيلاً 446
٦٣ – لَدُنْ دَرْيَاسِينِكْ سُلْطَانِى اُولْدُرْ 234
٣٠ – مُحَالْ يُوقْلُقْ اَكَا وَارْلُقْ صِفَاتِى 115
٤٨ – مَحَبَّتْ اَيْلَدِى جُمْلَه كَمَالِى 185
٦٤ – مُحَمَّدْ اَنْبِيَايَه نِسْبَتْ اَى جَانْ 237
١٣٧ – مُحَمَّدْ كَافِيدِرْ دِيرْسَه كْ مُعَظَّمْ 437
١٤٠ – مُحَمَّدْدِرْ عَزِيزْ مِرْأَتِ يَزْدَانْ 449
٢٠ – مُرَادْ اَنْجَقْ مُرَادُ اللّٰهْ دِيدِيلَرْ 83
٨٩ – مُرِيدَانْلَه دَه اِيتْمَه اِخْتِلَاطْ چُوقْ 300
١٢٣ – مَشَايِخْ اَكْمَلِينْدَنْ اُولْدِى حُجَّتْ 385

١٣١ – مَأْلْ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ 421
١٦٠ – مَظَاهِرْدَه عَجَبْ كِيمْ وَارْ اِرَادَه 529
١١٨ – مَقَامِي سَيْرِ عَنِ اللَّهْدَه نِشَانِي 369
٨٧ – مَكَرْ بِرْ اِيكِيسِي بِرْ لِكْدَه آسَانْ 295
٩١ – مَكَرْ بِرْ كَامِلَه اُولْسَه بُلُوكْدَه 304
١٦٧ – مَكَرْ سَنْدَه اُولَه بِرْ خَطَرْه غَايَتْ 553
٨٦ – نِسَا اَحْوَالِنِي اِيتْمَكْدَه بَيَانْ 294
٩٢ – نِسَادَنْ بِرِيسِي اُولْسَه اَكَرْ جَانْ 306
٩٤ – نِسَادَنْ بُولْدِيغِمْ وَارْدِرْ بُو شَانْدَه 311
٩٨ – نِسَادَنْ عَقْلِي اَنْقَصْدِرْ سُلُوكَه 319
٩٠ – نِسَانِكْ بِرِينَه اُولْسَه وَصَايَه 302
٨٤ – نِسَايَه خَتْمِ سَادَاتْ يُوقْ دَخِي بِيلْ 291
١٧١ – نَه اَمْرِ اِيتْسَه غَنِيمَتْ بِيلْ اُولْ اِنْسَانْ 565
١٦٩ – نَه مُشْكِلْ وَارْ اِيسَه كَتْمِ اِيتْمَه اصْلاً 558
٥ – نَه مُمْكِنْ وَصْفْ اُولُنْمَقْ اُولْ حَبِيبِي 35
٨٢ – وَيَاخُودْ خَاتُونِكْ كَرْ زَوْجِي اُولْسَه 289
٥٥ – وُجُودِي عَيْنِيدَه حَقْ قِيلْدِي اِيجَادْ 308
١٤٩ – وُجُودْ وِيرْمَه صَاقِينْ سَنْ كَنْدِينِي بِيلْ 492
٣١ – وَرَاءُ الْعِلْمْ اُولُوبْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ 116

٣٤ – وَرَاءُ الْعِلْمْ وَالْادْرَاكْدَه مَطْلُوبْ 127
١٥٢ – وَرَادَنْ كِيمْسَه بِي قَدْحْ اِيتْمَه صَبْرْ اِيتْ 505
١٥ – وَزِيرُ عَسْكَرِينْ حَقْ اِيدَه مَنْصُورْ 70
٤٦ – وَلْكِنْ اوُلْدِى مَدْلُولْ اِسْمَه ذَاتِى 177
٦٥ – وَلَكِنْ بَحْرَه دوُشْدِى قَطْرَه بَارَانْ 237
١٧٥ – وَلِيُّ اللّٰهِى جَاسُوسْ قِيلْدِى سُبْحَانْ 577
٧٦ – وَلِي بَعْضِ جِوَانْ وَارْدِرْ جِهَانْدَه 275
١٦١ – وَلِى كَسْبِكْ عَزِيزْ بِيلْ مَدْخَلِى وَارْ 533
٨١ – وَيَا نَا مَحْرَمِى سَنْ اَيْلَه تَعْلِيمْ 286
١٧٩ – هَمَانْ عِلْمُ و اَدَبْدِرْ بِيلْ شَرِيعَتْ 596
٧٧ – يِنَه آدَابِ اَسْلَافِى كوزَتْ جَانْ 277
٩٦ – يِنَه تَرْكْ اِيتْمَه يَازْدِيغِمْ اُصولِى 314